GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.
Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.
Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.
All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.
If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

Universitetsbiblioteket

Professor Tobiassons Äfventyr

På

89° 55' nordlig latitud

af

Robinson

BIBLIOTEK · GÖTEBORGS · UNIVERSITETS ·

Allmänna Sektionen

Litt.
Sv.

Sv. 36/630.

K. A. E.

PROFESSOR
TOBIASSONS ÄFVENTYR

PÅ

89° 55′ NORDLIG LATITUD

AF

ROBINSON [PSEUD.]

RAGNAR PIHLSTRAND

STOCKHOLM.
J. BRISSMANS FÖRLAG.

GÖTEBORGS STADSBIBLIOTEK

STOCKHOLM
KÖERSNERS BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG 1898

FÖRSTA KAPITLET.

Fru Professorskans martyrhistoria.

»Skjut det arma djuret!» föreslog den medlidsamme matrosen Jakob.

»Låt icke hunden ligga så där och plågas! Hans lif kan icke räddas... Aldrig tillförne har jag sett en sådan sjukdom hos något djur», försäkrade skeppskocken Nils Tröstefull.

»Ropa på professorn!» förmanade en tredje person.

Det sjuka djuret — en stor och lurfvig grönlandshund — låg på ångaren Polstjärnans däck, där hunden vred, vände och kastade sig under de mest fruktansvärda krampryckningar. Hela hans nos var betäckt med fradga, som oupphörligt framträngde ur hans gap mellan de skälfvande käkarne. Det var tydligt, att djuret led svåra plågor. Hela skeppsbesättningen hade samlat sig omkring det. Ingen enda bland dessa, i storm och köld härdade män fans, hvilken icke kände ett varmt medlidande röra sig i hans hjärta. Alla voro öfverens om, att djuret borde — fortast möjligt — befrias från de gräsliga plågorna.

Men angående sättet och medlen till åstadkommande af denna befrielse voro åsikterna delade. Somliga menade, att en dödande kula skulle vara det rätta medlet. Andra yrkade på, att professor Tobiasson, som också befann sig ombord, ehuru han icke i denna stund var på däck, skulle tillkallas, och detta i ändamål att den lärde mannen skulle få tillfälle att i detta högst sällsynta sjukdomsfall pröfva ett eller annat af sina patentläkemedel.

»Polstjärnan» var en ångare af väldiga dimensioner, bygd enkom för färder i de nordligaste hafven på jordytan. Därför hade den också en från vanliga ångare afvikande form. För tillfället kunna vi dock icke sysselsätta oss med någon beskrifning, utan bedja att få till ett lägligare tillfälle och ett annat kapitel uppskjuta den intressanta skildringen. Nu gå vi att för våra läsare presentera berättelsens hjälte.

Det var mycket kallt, d. v. s. omkring — 37 grader Celsius, och detta var icke så underligt, ty Polstjärnan befann sig ofvanför 85 breddgraden. Skeppets besättning bar vargskinnsdräkter, och de som icke hade vantar på, måste oaflåtligen och på alla sidor gnida händerna, ty eljest hade snart fingrarna förfrusit. Men de mera försiktiga hade på sina händer dubbla beklädnader, den inre bestående af vargskinnsvantar och den yttre af yllevantar, i hvilka man blandat fårullen med hundragg.

Från fartygets master, rår och vanter nedhängde långa och tjocka istappar. Polstjärnan låg inklämd i ett isfält, hvilket åt alla väderstreck saknade annan gräns än den aflägsna horisonten, hvilkens raka linie af-

bröts endast af ett och annat väldigt isberg eller en sammanskrufvad hög af stora och sönderbrutna isblock. I norr syntes en s. k. vattensky på himlahvalfvet —

»Polstjärnan» fast uti isen.

några svartblåa dimmor, hvilkas tillvaro utgjorde ett bevis på, att däruppe i riktning mot Nordpolen måste finnas öppet vatten. En ishafsfarare vet, att öfver is och snö är himlen ljus och glänsande af reflexen från

de hvita ytorna samt att öfver öppna sjön denna reflex saknas, så att himlahvalfvet där har en mörk färgton.

Som redan sagdt är — det var bistert och kallt. En nordvestlig vind med en fart af omkring tio meter i sekunden tjöt bland Polstjärnans tackel och tåg. Besättningen fann det föga behagligt att stå stilla däruppe på det öppna däcket i fartygets för. Därför blef snart en skeppspojke — en liten fjortonåring, som bar namnet Ivan — skickad ned till professorn, hvilken i sin hytt var strängt upptagen af vetenskapliga göromål. Han hade lyckats att på morgonen af den korta dagen genom öppningen i brandvaken uppfiska ur hafvet några tångarter, som han aldrig tillförne hade sett och om hvilkas tillvaro till och med denne lärde gubbe hittills varit okunnig. Och nu satt han därnere i det bekvämt inredda lilla rummet, med tångväxterna framför sig på det polerade mahognybordet och mikroskopet framför ögat. Skeppspojken trädde in genom dörren, skrapade på foten, bockade sig och anmälde:

»Juno är sjuk, herr professor.»

Men professorn hade just midt ibland tången funnit en mängd små infusionsdjur och flagellater, hvilka sysselsatte hela hans hjärna. Han hvarken märkte Ivans närvaro eller hörde, hvad denne hade att förkunna.

Professor Tobiasson var icke längre någon ung man. Minst sextio år hade försvunnit, sedan han för första gången såg dagens ljus och uppstämde sitt första och späda skri här i världen. Hela hans hjässa var

skallig, men en krans af gråa hårtestar kringslöt — likt en gärdesgård — hela det ofruktbara fältet på hans hufvudskål. Ett vänligare gubbansikte än professor Tobiassons kunde man aldrig få se. Ett mildt leende låg alltid lägradt på det slätrakade området kring hans tunna läppar, och den täta krans af isgrått, kortklippt skägg, som gick från det ena örat och under hakan och till det andra, var egnadt att bevisa, att den hedersmannen egentligen tillhörde en tidigare period inom världshistorien, fastän han blifvit född i det nittonde århundradet och lefde år 1894, det år, då denna sanningsenliga berättelse tager sin början. På näsan hade Tobiasson ett par väldiga glasögon, infattade i hornbågar. Några af matroserna menade att bågarne voro af sköldpadd, men sannolikt hade de rätten på sin sida, hvilka påstodo, att en hederlig smålandsoxe hade med sin storartade hufvudprydnad lemnat råvaran till denna industriprodukt. Om det nu icke kan anses vara ur någon synpunkt otillåtligt att förråda professor Tobiassons små privata omständigheter, så må vi gärna meddela våra läsare, att gubben också ägde ett par i guld infattade glasögon, hvilka icke voro i bruk oftare än vid mycket högtidliga och betydelsefulla tillfällen, såsom t. ex. då han presiderade vid en akademisk doktorsdisputation eller då hans konglig höghet kronprinsen eller annars någon af arfprinsarna besökte universitetsstaden eller då Tobiasson uppvaktade Kongl. Maj:t eller rike Dickson för att få en smula hjälp till de många vetenskapliga forskningsresor, som han ständigt plägade företaga. Gubben var nu, då skeppsgossen Ivan Träsk-

lund uppsökte honom i hans kajuta, iklädd en tjock nattrock af yllefilt. Man sade ombord, att filten, hvaraf denna nattrock var förfärdigad, var minst en och en half tum tjock. Denna åsikt hade, förstås, en grund, på hvilken den var bygd, och denna grund var den omständigheten, att när professorns uppassare befriade hans lilla feta kroppshydda från nattrocken, så var detta härliga klädesplagg så styft, att det kunde stå för sig själf midt på golfvet. Men sanningen var nog den, att den var endast en half tum tjock. Sådana plagg äro mycket nyttiga, då man idkar nordpols-sport. Och just en dylik sport hade nu lockat den gamle hedersmannen Josef Tobiasson upp till den åttiofemte breddgraden.

På sina fötter — hvilka både genom längd och bredd voro och ännu i dag äro verkliga kuriositeter, af hvilka en Barnum, om han finge köpa och förevisa dem, skulle kunna hemta en hel förmögenhet — bar den gode professorn vanliga lappskor, hvilka blifvit tillverkade af det skinn, som omslutit en renoxes bakben. Nedanför benklädernas kant framstack en mängd af grågröna strån. Det var sennegräs — den där grässorten, som vi alla sett hos kringresande lappkaravaner. Lappskorna voro väl insmorda med talg öfver skinnet och lädret samt med tjära i den ovala linie, där sulan och öfverlädret ingå sin förening. Men dessa skor tillhörde egentligen den dräkt, som Tobiasson begagnade vid sina utflykter på isen. Han ägde också ett par broderade »morgontofflor», hvilka hafva sin egen historia, som på passande ställe framdeles skall i denna bok omförmälas. På hufvudet hade han

nu, som nämndt är, ingenting annat än en kal hjässa och en krans af hårtestar. Men när han färdades

Professor Tobiasson.

därute på den oändliga isytan och nordvestvindarna susade omkring hans öron — då begagnade han sig af en varm eskimåhufva.

»Den stackars Juno är mycket sjuk, herr professor», upprepade skeppsgossen efter en minuts förlopp. »Skola vi skjuta henne?»

Det tycktes, som om ordet »skjuta» hade större kraft än andra ord till att göra intryck på gubben Tobiassons hörselorganer, ty det hade knappt blifvit uttaladt, innan professorn tappade både mikroskop och flagellater, störtade upp från sin, med amerikansk äkta buffelhud beklädda stol och ropade:

»Hvem är skjuten? . . .»

»Ingen, herr professor!»

»Men hvarför säger du då, att någon . . . *homo aliquis* . . . har blifvit skjuten? . . . Pojke! . . . Nu har du förderfvat den allra härligaste vetenskapliga undersökning, som . . . som . . . hm! . . . någonsin, sedan världens skapelse blifvit förderfvad . . . Om icke du nu hade stört mig, så hade i denna stund vetenskapen varit riktad med kännedomen om hjärninflammationens symptomer hos infusionsdjuren . . . Hvem sade du vara skjuten? . . . Kan karlen icke räddas?»

»Hunden Juno . . . Juno, den hvita grönlandshyndan är sjuk. Och vi mena, att det vore bäst att skjuta henne . . .»

»Du store fader i det blåa!» utropade professorn. »Skjuta min bästa hund! . . . Hvem skall då draga våra slädar, om det här skeppsskrofvet skulle krossas bland isen? . . . Ären I alldeles galna?»

I nästa ögonblick rusade Tobiasson ut och upp på däck. I hack och häl efter honom lopp Ivan. Och snart hade de sällat sig till besättningen, hvilken ännu stod kvar omkring Juno. Hunden var fort-

farande lika sjuk. Krampryckningarna hade tilltagit i styrka och långvarighet. Det marterade djuret gjorde många försök att resa sig, men de voro fruktlösa, ty så snart hon lyckats komma på fötter, drogs hufvudet på sned af krampen, hon snurrade omkring ett par hvarf i den riktning, dit krampen drog hufvudet, och föll därefter genast ned på däcket igen.

Professorn kom. Alla de andra veko några steg tillbaka. Endast kaptenen på fartyget — Julius Almgren — vågade tilltala professorn.

»Skola vi skjuta henne?» frågade han.

»Skjuta!... skjuta!» upprepade Tobiasson. »Det är en dålig medicin... Hm!... Låt mig se! Hm!... Den här saken är ganska invecklad... Låt mig få en stol eller annars hvad som helst att sitta på!»

Nå — ingen stol var till hands. Men en rulle skeppskabel frambars, och professorn tog plats på den. Den tjocka filten i nattrocken skyddade honom mot rullens skarpa kanter.

»Skjuta!» mumlade professorn, sedan han lagt hundens hufvud mellan sina knän. »Dumheter!... Hm!... Den här gamle gråhårige herren lider af *Coenurus cerebralis*.»

Den gamle professorn, hvilken såg endast hundens gråhvita ragg, glömde, att hans patient var en hund. Matroserne skrattade i mjugg. Kapten Almgren vågade erinra:

»Herr professor! Detta är hyndan Juno.»

»Det må nu vara hvad det vill», brummade professorn. »I alla händelser lider den här gråhårsmannen af *Coenurus cerebralis*. Det kan den okunnigaste i

världen icke förneka . . . Mina herrar!» Och här tog den lärde mannen på sig samma min, som han plägade begagna, när han inför lyssnande studenter höll sina föreläsningar på auditoriet eller sina förevisningar i anatomisalen. »Mina herrar! Den här sjukdomen är sällsynt. Man får någon gång se den hos fåren, men ganska sällan hos andra varelser. Detta är också första gången, som jag sett den hos en så gammal herre som föreliggande patient . . .»

»Det är en hund, herr professor.»

»En hund!» utropade Tobiasson, hvilken nu plötsligt omfattade Junos hufvud och blickade på hyndans anlete. »Ja . . . det där är en hund . . . Hm! Nåväl . . . jag har ännu aldrig sett den där sjukdomen hos en hund, men visserligen har jag hört omtalas, att på Grönland och i trakterna af Novaja Semlja samt i Nysibiriska Arkipelagen tusentals valpar af både han- och hon-kön dö i denna ännu icke vetenskapligt utredda krankhet. Några åsnor . . . hm! . . . jag menar några dumma veterinärer af samma skola, förmodar jag, som husveterinären ombord på Noachs Ark, hafva skyllt på *Colchicum autumnale*. Mina herrar! I känner den växten, eller åtminstone borde herrarne känna den. Men man vet, huru slarfvigt studierna bedrifvas i dessa studentfabrikernas och doktorsäggkläckningens sorgliga dagar . . . Hm! . . . Ja, mina herrar studerande, nu skall jag hafva äran att inför detta auditorium förklara den här märkvärdiga sjukdomen. Jaha! . . . Hm! . . . Jo, inne i den här gamle herrens . . . hm! . . . den här hundens hjärna befinner sig i närvarande stund midt ibland hjärnsubstansen en blåsa . . . ja, mina

lärda herrar... jag upprepar det ännu en gång, en klar vattenblåsa af samma storlek som ett vanligt gåsägg. Inuti blåsan kunna herrarne se en mängd hvita punkter... Tro herrarne, att dessa hvita fläckar äro stänkar af en kalkborste?... Nej, tack! Det är lefvande maskar af mjölkhvit färg... Denna blåsa och dessa maskar äro orsaken till den här sjukdomen... Mina herrar läkarekandidater!... Här måste företagas en operation, om denne gamle gråhårsman... hm!... denna starka grönlandshynda skall tillfriskna... Assistent!... Mina instrumenter!»

Den gode professorn hade i sin ifver glömt, att hans assistent i den stunden befann sig i universitetsstaden på en mycket mera sydligt belägen breddgrad och att hans nuvarande auditorium bestod af idel sjöfolk. Då nu ingen af de kringstående visste sig vara assistent, så fans naturligtvis icke heller någon, hvilken kunde hemta fram de äskade redskapen. Professor Tobiasson hade försjunkit i djupa tankar och klappade grönlandshundens grofva ragg. Det arma djuret hade det ena häftiga krampanfallet efter det andra. Hvarje ny attack var häftigare än den föregående. Slutligen vaknade den lärde gubben upp ur sin tankfullhet och ropade:

»Assistent!... Assistent!»

»Han är ju kvar därhemma, herr professor», dristade kaptenen säga... »Men om vi visste, hvilka instrument, som äro af nöden...»

»Ah! Är det ni, herr kapten!... Hm!... Jag glömde verkligen både longitud och latitud... hm!... jaha, det är väl bäst, att jag går åstad själf!... Hm!...

Vet någon af herrarne, huruvida hustru min sofver sin middagslur ännu?... Inte!... Hm!... Jo, ser herrarne, mina kirurgiska instrument ligga i byrålådorna i hennes hytt och... hm!... jaha, försöken bara gifta er, så... så... hm!... så får ni husbonde... hm!... nå, i Guds namn då... jag får väl gå.»

Och professor Tobiasson begaf sig ned i sin hustrus hytt. Där dröjde han ganska länge, men ingen människa vet, hvarför han icke genast återvände. Dock funnos bland besättningen några, hvilka tyckte sig märka, att den beskedlige gubbens venstra kind var, då han nu återkom upp på Polstjärnans fördäck, betydligt mera röd än den högra.

Ett par matroser beordrades att fasthålla Juno, hvilkens hufvud hvilade mellan professorns knän. Ett spetsigt och blankt instrument blef af Tobiasson instucket genom hundens kranium, och då gubben drog ut det syl-lika redskapet, rann genast ut en mängd vatten, hvilket kom direkt från hjärnans inre. Naturligtvis tjöt hunden, när troakaren genomborrade hjärnskålen, men efterhand blef han lugn och tycktes finna en njutning och lindring, därigenom att vattnet rann ut ur hjärnan. Krampen upphörde. Djuret somnade.

»Ser herrarne!» sade professorn. »Det förhåller sig med den här sjukdomen så, att om djuret har mest ondt i venstra sidan, så sitter vattenblåsan i den högra hjärnhalfvan — och tvärtom... Hm!... Nu tror jag sannerligen, att kräket är botadt... En smula plåster på hålet är allt, hvad Juno nu behöfver... Hvilket plåster, mina högtärade herrar kandidater, tron I vara bäst i detta fall?... Jaså, herrarne veta det

icke?... Hm! Det är en betänklig okunnighet hos blifvande läkare... Hm! Jo, beckplåster, mina herrrar!»

Såväl kaptenen som besättningen voro så vanda vid Tobiassons distraktioner, att ingen af dem brydde sig om att göra honom uppmärksam på misstaget. Man lät honom tro, att han befann sig i sitt auditorium. Men alla småskrattade och hade hjärtans roligt, ända tilldess de märkte, att i deras närhet stod en kvinlig person, hvilken hade smugit sig upp på däck och fram till dem så tyst, att hon måhända redan länge befunnit sig där, då hon nu upptäcktes. De leende ansiktena blefvo med ens allvarsamma, hvilket bevisade, att professorskan Tobiasson var mera fruktad än hennes beskedlige gubbe.

Ty denna smygande kvinna var verkligen den gamle professorns fru. Det var en tämligen högrest dam af vid pass femtio års ålder, och hon var af naturen begåfvad med junoniska former, eldrödt hår, hvita ögonbryn och ett anlete, hvilket aldrig någonsin varit vackert, men som blifvit icke så litet otrefligt genom en röd färg, som låg utbredd öfver det hela och alla dess delar. Gumman hade nämligen anlag för den sjukdom, som angriper huden och bär namnet Rosen (Erysipelas). Om läsaren nu besinnar, att äfven hennes hår var rödt, så inser han lätt, att detta helt och hållet eldröda hufvud icke var någon angenäm syn för ögat.

Fru professorskan var klädd i vargskinnspels, hon som karlarna, men var för tillfället barhufvad, så att Polstjärnans besättning hade ett godt tillfälle att beundra denna rika färgprakt.

Så snart den ädla damen märkte, att hennes närvaro var upptäckt, trädde hon fram till sin man, hvilken ännu satt kvar på kabelrullen och nyss hade lagt plåstret på Junos hufvud. Det är tydligt, att en så tankediger man som professor Tobiasson icke hade en aning om hennes närvaro, förrän hon gaf honom ett hårdhändt slag på axeln och samtidigt yttrade med en stämma, som månde hafva ljudit lika illa i besättningens öron, som i professorns:

»Märker du icke, Josef, ett det här simpla folket skrattar åt dig och begabbar dig? Du borde nu vara gammal nog att förstå konsten hålla packet på afstånd.»

Dessa yttranden, hvilka naturligtvis icke kunde af någon bland de närvarande upptagas såsom smicker, hade på matroserna den verkan, att ett hotfullt mummel uppstod, och på professorn utöfvade de ett så plötsligt och starkt inflytande, att han rusade upp och stod inför sin äkta hälft med ett utseende, som om han i detta ögonblick hotats med säker undergång genom ett par skenande hästar eller någon annan farlighet.

»Simpla folket!... Packet!» upprepade han efter henne.

»Ja, jag tager mig friheten att kalla dem så.»

»Men käraste lilla Albertina, det är ju...»

»Förskona mig från att höra dina rysliga dumheter!»

»Men, lilla rara Alb...»

»Lilla rara!» härmade hon. »Är det nu *jag,* som är liten och rar?... I går var det, tror jag, en helt annan.»

»Du förstår väl, söta, snälla, Albertina, att det var ett misstag å min sida. Jag har så svaga ögon . . .»

»Och så starka känslor», utlät sig den barska professorskan med försmädlig ton och en makalöst hånfull min.

»Ack, käraste, lilla . . .», jämrade sig Tobiasson.

»Göm dina smekord åt den vackra köksan därnere! . . . För min del sätter jag inte värde på dem. Jag vet, huru falsk och trolös du är.»

»Men, söta . . .»

»För öfrigt passar det sig icke för oss, som tillhöra den fina världen och äro, om jag så får säga, ett par skedar af den bästa grädden på samhällsmjölken, att stå här och exponera oss för det där simpla folkets giriga nyfikenhet . . . Var god och följ mig!»

Den stolta frun seglade med värdighet fram mot nedgången till Polstjärnans innandöme. Gubben Tobiasson traskade beskedligt bakefter i hennes spår. Besättningen följde med ögonen det äkta paret, och mer än en röst höjde sig för att beklaga den äkta mannen, som af oblida Nornör blifvit begåfvad med ett sådant huskors.

»Hon skall få för det där ordet 'simpla folk', så snart något tillfälle gifves att spela henne något spratt», brummade matrosen Jakob.

»En sådan där häxa vill kalla oss 'pack', den otäckan!» hördes Polstjärnans förste maskinist utbrista. Otterström var hans namn. Han var, liksom Jakob, en storväxt och stark karl med ärliga och väderbitna drag samt ett yfvigt helskägg.

Kåptenen fans icke i närheten. Han hade aflägsnat sig från platsen, så snart fru Tobiasson anlände, ty han kände denna dam och vek helst ur vägen för henne. Nu begagnade besättningen sig af hans frånvaro till att uppgöra planen för ett spratt, som de skulle spela professorskan. Vi få framdeles se, hvari det bestod och huru matroserne lyckades utföra sin plan.

Under det denna fruktansvärda komplott smiddes på däck, satt fru Tobiasson själf nere i den elegant utstyrda salongen, där en antracitkolbrasa lyste genom glimret i illuminationsugnen och spridde omkring sig en angenäm värme. Utom den stolta professorskan befunno sig tre personer i salongen. Af dessa stodo de två inför professorskan med ett utseende, som vittnade om, att de befunno sig där i egenskap af anklagade. Det var professor Tobiasson själf och en ung välklädd och mycket vacker flicka. Hon var anställd såsom föreståndersk för ett af fartygets kök, hvarjämte hon skulle duka professorns bord m. m. Den tredje personen var herrskapet Tobiassons unga och fagra dotter Ulrika eller, som hon i hvardagslag kallades, Ulla. Ingen, som såg den rödhåriga modren med det röda ansiktet skulle — om icke någon sagt honom det — kunnat tro, att hon var moder till denna smärta, unga flicka med det nästan blåsvarta håret och den skära, hvita hyn och de förtjusande små läpparna. Ej heller i fråga om ögonens storlek och färg kunde man upptäcka någon likhet mellan denna mor och denna dotter. Professorskans små ögon voro gråa med insprängda strimmor af brunröd färgnyans, medan

däremot Ulrikas voro stora och hade mörkbruna, nästan svarta pupiller. Läsaren får jämväl se under berättelsens fortgång, att denna olikhet i fråga om det yttre motsvarades af en nästan ännu större olikhet i fråga om intelligens, sinnelag och karaktär.

Men nu måste vi underrätta läsaren om beskaffenheten af den anklagelse, som tyngde på professorns och den vackra kokerskans hufvud, så vida icke läsaren redan känner till den saken på grund af de yttranden, som professorskan nyss förut fälde däruppe på däck. Professorn hade dagen förut råkat af misstag lägga sin arm omkring den vackra kokerskans lif, i den tanken, att han hade framför sig sin äkta maka. Kanske yttrade han därvid några kärvänliga ord, hvilka voro ämnade för professorskans öron, men nu i stället mottogos af felaktig adressat. Vi kunna tryggt och på samvete försäkra, att gubben Tobiasson aldrig någonsin tänkt och ej heller då tänkte på att begå någon otrohet mot sin fru. Det hela var, som sagdt, ett misstag, hvilket uteslutande berodde på gubbens närsynthet. Han hade, till råga på olyckan, just då på sig ett par gröna glasögon, hvilka han, som nyss därute på isen hade verkstält en observation med teodoliten, hade därunder begagnat för att skydda sig mot snöblindhet genom de reflekterade solstrålarnas skadliga verkan på ögonen. Dessa gröna glasögon minskade naturligtvis ännu mera den närsynte professorns synförmåga, och så skedde olyckan. Men professorn märkte genast sitt misstag och släppte nästan ögonblickligen sitt tag kring flickans lif, men likväl icke tidigt nog, ty just i detta ögonblick öpp-

nade fru professorskan dörren, som från hennes hytt ledde direkt ut i salongen. Hon såg, hvad som tilldrog sig, och uppstämde ögonblickligen ett högljudt skri. Därefter segnade hon ned och blef liggande orörlig på den tjocka, mjuka salongsmattan och såg ut alldeles som om hon varit afsvimmad, hvilket hon dock ingalunda var. Men denna dam kände i grund och botten konsten att på ett naturligt sätt låtsa svimma.

Detta är nu den korta berättelsen om orsakerna till professorns och kokerskans bedröfliga belägenhet. Alla deras ifriga försäkringar om oskuld tjenade till ingenting. Vi äro öfvertygade därom, att fru Tobiasson i verkligheten icke ansåg dem skyldiga, men hon hade nu en gång för alla beslutat att till det allra yttersta begagna detta tillfälle till att plåga sin man, som hon föraktade, och kokerskan, fröken Jenny Lundgren, som hon hatade med en svartsjuk kvinnas hela raseri.

Den ädla damen höll för de båda anklagade en ljungande straffpredikan, hvilken dock emellanåt blef afbruten dels genom de anklagades små och fruktlösa försök till att försvara sig och dels genom Ullas försök att lugna och tysta sin mor.

»Tig du, Ulla!» snäste professorskan. »Du förstår inte den här saken. Du begriper icke en djupt sårad och till själens allra innersta lifsande marterad hustrus kval. Ej heller förstår du, hvad en kvinna, som är bildad och har en utvecklad självaktning, är skyldig sig själf...»

Naturligtvis vilja vi icke trötta våra läsare genom att anföra hela det ljungande strafftalet. En liten del däraf må dock här inflyta, emedan den lemnar en för läsaren sannolikt mycket välkommen underrättelse om anledningen till den omständigheten, att vi finna professorskan Tobiasson och göra hennes bekantskap ända uppe bland isen ofvanför 85° nordlig latitud.

»Och du, gamle stolle», sade hon bland annat till sin make, som blifvit genom laga vigsel gjord till hennes slaf för hela sitt lif, »du gamle, fånige stolle, som icke kan se en kjol utan att blifva galen, liksom en tjur icke kan se ett rödt skynke utan att vilja stångas, du vet ju, att jag icke skulle följt med dig på den här resan, där man löper fara att frysa ihjäl och bli uppäten af isbjörnar, om det icke varit för att hålla ett vaksamt öga på dig och den fina mamsellen där . . .»

»Men, rara, lilla Alb . . .», började professorn.

»Tig! . . . såra icke min fint bildade själ med åhörandet af dina dumheter! . . . Och ni, mamsell Jenny där, ni är just ett hyggligt stycke kvinna. Men så saknar ni ju också all bildning och är en rå och simpel varelse, af hvilken man icke kan vänta något godt . . . Tyst! Svara mig icke, mamsell! Jag vet, hvad ni vill säga . . . Ni har genomgått Wallinska skolan i Stockholm, menar ni? Ha, ha, ha! . . . Talg hemtar man icke ur träbockar. En bildad själ är ett fenomen, som . . . som . . . som icke kan uppenbara sig hos någon annan än den, som blickat in i vetenskapernas och världslifvets högre sferer.»

»Förlåt, att jag afbryter, men . . .»

»Tig, mamsell! Förskona mig från edra sottiser...»

I denna anda fortsatte den ädla frun sin straffpredikan, och det blef afton och det elektriska ljuset i salongen tändes, innan hon hunnit sluta. Och hon skulle utan tvifvel hafva fortfarit med detta för hennes »bildade själ» angenäma tidsfördrif ända till efter midnatt, om icke plötsligt hela fartyget skakats af en häftig stöt, som kom åtskilliga af de lösa föremålen i salongen att falla ned. Samtidigt hördes det dofva ljudet af springande människors fotsteg uppe på däcket samt högljudda rop.

Då först tystnade hon och satt där häpen och bestört.

En matros skyndade in och ropade:

»Herr professor, isen är i rörelse. Den skrufvar ihop sig på alla sidor om fartyget. Och stormen har öfvergått till orkan.»

»Jag kommer, jag kommer», yttrade professorn, hvarefter matrosen försvann. »Tillåter du mig nu gå min lilla, rara Albertina?»

»Gå, eländige!» var allt, hvad hon förmådde yttra. Därefter måste hon af Ulla och Jenny föras in i sin enskilda hytt och läggas till sängs, på det att hon måtte, som hon sade med svag röst, »lugna sin svårt marterade själ och andligen återkomma till medvetande.»

Professorn var försvunnen ur salongen. Han stod uppe på däcket och rådslog med kaptenen om de åtgärder, som kunde vidtagas för att skydda fartyg och menniskor mot den fara, som de våldsamma rörelserna i isen medförde.

ANDRA KAPITLET.

Polstjärnan spränges loss med dynamit.

När professor Tobiasson kom upp på däcket, stannade han icke i aktern, emedan ångaren från trakten af dess midt och ända till aktern var skyddad genom ett tak af bräder, hvilande på väggar af samma materiel. Denna anordning hade just för fjorton dagar sedan, då Polstjärnan fastnade uti isen och icke kunde framtränga längre norrut, vidtagits i ändamål att åt besättningen bereda en promenadplats vid tillfällen, då stormar och snöyra gjorde vistelsen på isen obehaglig och till och med stundom alldeles omöjlig. Taket tjenade också till skydd för hundarna — fartyget medförde omkring ett hundra sådana, hvilka skulle draga slädarna, i den händelse att Polstjärnan skulle krossas bland isflaken och människorna därigenom blefve hänvisade till att fortsätta färden eller begifva sig på hemvägen till fots öfver isen. Hundkojorna hade professor Tobiasson och kapten Almgren anordnat längs efter innersidan af relingen. Men på den lediga delen af däcket måste hela skeppets be-

sättning och alla dess passagerare — från kaptenen till skeppspojken och köksorna, professorskan och Ulla

Borrning i isen.

Tobiasson — dagligen promenera fram och tillbaka allra minst två timmar. Detta var professor Tobiassons bestämda föreskrift, hvilken ovilkorligen måste

åtlydas af alla, emedan den älskvärde professorn var icke allenast expeditionens chef, utan också dess läkare, hvilken bar det moraliska ansvaret för allas hälsotillstånd. Men när vädret tillät utflykter i det fria, blefvo däckspromenaderna utbytta mot färder med skridskor, skidor eller velocipeder ute på isen.

Ombord hade man nämligen ett stort antal velocipeder, d. v. s. två åt hvarje person, som befann sig på Polstjärnan. Nansen har vunnit odödlig ära genom att uppfinna ett fartyg af sådan form, att det icke kan krossas af ismassorna. Ingeniör Andrée har väckt världens häpnad genom idéen att begagna luftballong till nordpolsupptäckter. En rysk amiral, hvilkens namn ännu icke blifvit historiens egendom, har funnit upp — säger han — en konst att med isbrytare af väldiga dimensioner bana sig väg ända upp till jordens nordliga axelända. Men en ovansklig ära kommer professor Tobiasson till del, ty han är uppfinnaren af tvåhjulingarnes användande i de arktiska nejderna. För fru professorskans räkning voro särskildt konstruerade ypperliga trehjulingar, i hvilka hon satt lika bekvämt som därhemma i en hvilstol i sin salong i den lärda staden. Af de två velocipeder, som funnos åt hvar och en, hade man å den ena anbringat hjul af en och en half gång en skidas vanliga bredd, så att man kunde med dem fara lika bekvämt öfver snöfält, som man färdades öfver blank is på de vanliga velocipederna med de väldiga runda gummiringarna.

Professor Tobiasson skyndade fram till fördäcket, hvarest utsikten icke skymdes af något brädskjul.

Just då han stannade vid kapten Almgrens sida, erhöll fartyget en ny stöt och några väldiga isflak tornade sig i detta ögonblick upp på hvarandra alldeles invid fartygets sida. Redan förut hade dylika högar af isblock, som vägde många ton hvardera, staplat upp sig på andra ställen invid fartygets sidor. Situationen var obehaglig, till och med farlig, mycket farlig.

»Det här ser allvarsamt ut», yttrade kaptenen, i det han strök sitt yfviga skägg.

»Jag litar på mitt fartyg», var professor Tobiassons lugna svar. »Det är konstrueradt så, att isen icke gör det någon skada. Den stora skeppsbyggarefirman Scott & C:i därnere i Liverpool har icke bedragit mig. Polstjärnan har med sina runda och glatta former, där ingen utstående kant lemnar isflaken något tillfälle att hugga sig fast, ingenting att frukta, och järnkonstruktionen invändigt är så stark, att den utan att skadas, skulle kunna bära tyngden af hela Vesuvius med Etna ofvanpå.»

»Ja, jag medgifver», utlät sig kapten Almgren, »att vårt fartyg är i alla afseenden ypperligt, men...»

»Frukta ingenting, kapten!» tröstade Tobiasson.

»Kunna vi då ingenting göra?»

»Jo, visst!»

»Hvad då, herr professor?»

»Jo, vi kunna vänta och hafva tålamod.»

Kapten Almgren brummade någonting, hvilket icke var ämnadt för professorns öron och icke heller kom dit, enär professor Tobiasson just hade fått sikte på det allra härligaste norrsken. En guldglänsande

ljusbåge visade sig på södra horisonten och tycktes med sina båda ändar hvila på isfältet. Och strålar af röda och gula, gröna och violetta färger strömmade i riklig mängd och i ett för ögonen behagligt virrvarr från ljusbågen upp mot zenith. De flesta följde den magnetiska meridianens riktning, men en och annan flammade tvärs öfver de andra. Det var ett praktfullt skådespel, och den beskedlige professorn yttrade:

»Det här skulle bara Albertina och Ulla se... men, hm!... det är väl icke värdt att störa dem.»

»Kanske önskar herr professorn, att jag underrättar dem?» frågade den artige och tjenstaktige unge kaptenen.

Ty ung var Julius Almgren, knappt tjugofyra år. En lagom hög, men skulderbred gestalt utmärkte honom. Hans ansikte bar vittne om mod och ett godt samvetes sinneslugn, men var icke egentligen vackert. Ett ärligt och trofast uttryck i hans ögon visade sig också i de redan väderbitna dragen. Det är måhända icke omöjligt, att den unge kapten Julius icke var alldeles oegennyttig, då han erbjöd sig att tillkalla fröken Ulla, men alldeles säkert och otvifvelaktigt är det, att han icke af någon inre längtan föranleddes att föreslå fru Tobiassons uppträdande på däck. Professorn betänkte sig ett ögonblick och sade sedan:

»Hm!... Min hustru torde vara i behof af hvila, ty hon hade ett af sina sedvanliga nervanfall för en timme sedan. Hm!... stör icke henne!... Hm!... Men om ni skulle kunna, utan att störa min stackars snälla gumma, bedja Ulla komma hit upp och beskåda

all denna himmelska norrskenshärlighet, så . . . så vore jag eder förbunden, herr kapten, och min dotter likaså . . . Men för allt godt både på denna och andra sidan grafven . . . ni får icke störa min stackars snälla fru . . . Ser ni, min unge vän, hennes nerver äro så ömtåliga.»

Den senare delen af professorns tal gick förlorad för kapten Almgren, ty den unge mannen hade icke förr hört, att professorn tillät honom hemta Ulla, innan han ilade ned.

När kaptenen efter några minuter återkom i sällskap med den unga flickan, hade det underbara naturfenomenet antagit en annan karakter, tio gånger skönare, än när professorn först blef norrskenet varse. De från den första ljusgula guldbågen upp mot zenith sträfvande, mångfärgade flammorna hade nu hunnit detta mål. Men då visade sig plötsligt fyra andra bågar, parallela med den första och ofvanför den — alla utskickande mångfärgade ljuslågor, delade af och liksom fårade genom oroliga strimmor af en färg, hvilken stundom var alldeles hvit, som reflexen från en blankpolerad silfveryta, och stundom nästan svart.

»Men, far», hviskade Ulla, som lutade sig mot professorns arm, »hvarför se vi nu norrskenet i söder, då vi därhemma i Sverige se det på den nordliga delen af himmelen?»

»Det är helt enkelt, det, och det borde — tycker jag — ett tvåårigt barn begripa. Norrskenet är ett magnetiskt fenomen. Det vet du, min kära flicka. Och den magnetiska polen för vårt jordklot är, märkvärdigt nog, icke samma punkt af dess yta, som intages af själfva Nordpolen. Den magnetiska polen

ligger på sjutionde breddgraden, medan jordens köldpol, där det lägsta termometerståndet finnes, ligger på ungefär 79° nordlig latitud, Nåväl, mina herrar kandidater och studenter ... hm! ... förlåt min distraktion! ... nåväl, Ulla lilla, då nu norrskenet är ett

Norrsken i polartrakterna.

utslag af den stora jordmagnetens verksamhet och denna väldiga magnets nordliga pol är belägen söder om 85° nordlig bredd, där vi nu befinna oss, så är det ju alldeles tydligt, herr kandida ..., hm! ... lilla Ulla, att norrskenet måste från vår nuvarande stånd-

punkt uti universum synas på södra hälften af den för våra ögon utbredda delen af himmelen.»

»Så underbart vackert!» hviskade den unga flickan, då i detta ögonblick ljusknippena började hvirfla om hvarandra och sammanblandas, liksom om en mäktig hvirfvelvind hade satt dem i rörelse.

»Om vi berättade detta därhemma i vårt nu så aflägsna gamla, glada och kära Sverige, skulle icke någon tro, att vi verkligen bevittnat en sådan härlighet, som den vi nu i detta ögonblick se inför våra ögon.»

Det var icke professorn, som yttrade detta. Han stod försjunken i djupa tankar. Det var den unge kaptenen, som i halfhög ton fälde detta yttrande. Men den unga flickan var så sysselsatt med att följa de böljande ljusflammorna, att hon icke svarade. Professorn utropade om en stund:

»Här se vi ett vittnesbörd om Guds storhet och en spegelbild af den härlighet, som möter oss i en högre värld.»

Just då den hederlige gubben hade yttrat dessa ord, erhöll fartyget en ny och ännu mera fruktansvärd stöt på babords sida. Där skrufvade isen på samma gång upp sig till sådan höjd, att de sönderbrutna topparne nära nog hotade kommandobryggan. Men Polstjärnan gjorde sina mästare, herrar Scott & C:i i Liverpool, all möjlig heder. Det präktiga fartyget icke ens suckade, då det erhöll denna väldiga knuff i sidan. Framför fartyget hade nu öppnat sig en råk af omkring två hundra meters bredd, hvilken

sträckte sig i nordostlig riktning så långt, som ögat kunde se.

Professorn hade knappt blifvit varse det öppna vattnet, innan han helt förtjust utropade.

»Se där hafvet, kapten!»

»Jag ser det nog», genmälde den unge kaptenen, »men vi hafva ingen nytta däraf. Vi ligga inklämda i isen och kunna icke röra oss ur fläcken. Isen håller Polstjärnan lika fast, som om den vore ett litet nötskal, infruset bland isen i ett vattenglas.»

»Herr kandidat!» utbrast professorn med hetta, men upptäckte själf genast sitt misstag. »Herr kapten! Jag hade tänkt mig, att kandid... kaptenen skulle vara klokare än så... Nog ega vi medel och utvägar till att göra oss fria ur detta isband.»

»Jag bekänner, att...»

»Huru mycket dynamit hafva vi ombord?

»Ett tusen kilogram, herr professor!»

»Nåväl, låtom oss då skrida till att med dynamit spränga sönder dessa ismassor, som hindra Polstjärnans fria gång till Nordpolen!...»

»Skola vi icke afvakta morgonen, far?» föreslog Ulrika Tobiasson.

»Visst icke, min flicka!... Ingalunda!... Platt inte!... I morgon kan hela den där råken vara uppfylld af is, och då är tillfället förloradt... Herr kapten!... Kalla alle man upp på däck och vidtag edra anordningar!... Under tiden för jag ned Ulla till hennes hytt och går att kläda mig litet varmare.»

Den unge kaptenen bugade sig, såsom tecken till bifall, för professorn och gjorde en andra bugning för

Ulrika, som, efter ett vänligt godnatt till Almgren, tog sin fars arm och begaf sig ned till den lilla, bekväma hytt, där hon hade sitt sofrum, sin bokhylla med de kära böckerna och andra småsaker, som man kan tänka sig, att en flicka anser sig behöfva medtaga på en för flera år beräknad resa.

Femton minuter senare voro alla männen, och bland dem t. o. m. maskinisterne och eldarne, strängt sysselsatta med att borra hål i isblocken — i hvilka fördjupningar dynamitladdningarna sedermera skulle instoppas. Professorn öfvervakade allt arbetet, gaf ett råd här och en befallning där och tittade under mellanstunderna på norrskenet, som nu hade småningom aftagit i styrka, så att ljusbågarna närmat sig hvarandra, deras färg och ljus bleknat och ett svagt skimmer hade trädt i stället för de nyss så glänsande flammorna.

Under tiden sutto de båda unga flickorna, Ulla och Jenny, nere i den förras hytt och hade sin lilla pratstund, såsom de alltid plägade om aftnarna, innan de lade sig till hvila. Under resan hade mellan dem uppkommit en innerlig vänskap, d. v. s. icke en af det vanliga slaget flickvänskap med falska kyssar, bedrägliga leenden, förrädiska råd i toilettfrågor och dylikt, utan en verklig och varm vänskap för hela lifvet.

Männen arbetade flitigt på isen på några meters afstånd från Polstjärnans skrof. Man medförde ombord en mängd borrar, enkom tillverkade efter Tobiassons egna föreskrifter och synnerligen förträffliga, då det gälde att med dem arbeta uti isen. Omkring

tjugo hål borrades inom ett par timmars tid, hvarefter metallcylindrar, laddade med dynamit och försedda med ledningstrådar, inneslutna i gummibeklädnad, nedlades i bottnen af borrhålen. Sedan fyldes dessa med snö, som hårdt sammanpackades med tillhjelp af metallstänger och släggor. Slutligen samlade Tobiasson personligen tillhopa alla ledningstrådarna och förenade dem till en enda kabel, hvarefter denna leddes in i professorns egen hytt ombord på Polstjärnan. Där hade nämligen ett elektriskt batteri sin plats, och sedan professorn hade satt kabeln i förbindelse med detta, behöfde han endast trycka ned en knapp för att åstadkomma en allmän och samtidig explosion af alla minorna.

Allt manskap befaldes att begifva sig ombord. Därefter tryckte professorn på sin knapp. En fruktansvärd detonation hördes, framkallad af femtio kilogram dynamit, som samtidigt exploderade. Hela det väldiga fartyget skakade, tycktes sucka och jämra sig. Men småningom återvände lugnet. Polstjärnan hade med glans genomgått äfven detta prof. Alla skyndade upp på däck, för att iakttaga verkningarna af den fruktansvärda salvan.

Dynamiten har, som man vet, en fruktansvärd kraft. När den exploderar, har den benägenhet för att verka nedåt, då däremot krutet helst verkar åt sidorna. Den nyss så fasta isen, hvilken kringslöt Polstjärnan med järnarmar, var nu splittrad och däraf återstod intet annat än en vattenblandad issörja, i hvilken fartyget simmade fritt och ledigt. Ingenting hindrade nu Polstjärnan från att i den breda råken

sträfva uppåt norr. Visserligen simmade här och där i vattnet mellan de iskanter, som begränsade råken, ett och annat isflak lustigt omkring, men huru stora dessa än kunde understundom vara, medförde de likväl alldeles ingen risk för Polstjärnans pansarklädda bog.

Snart var det att märka ett rörligt lif nere i maskinrummet. Eldarne skyfflade kol in i de väldiga ugnarna. Maskinisterne eftersågo maskinens detaljer, afputsade här en stång, smorde där ett hjul o. s. v. Efter en timme hade man ångan uppe och kunde begifva sig åstad. Kapten Almgren stod på kommandobryggan och ropade i talröret ned till maskinisterna:

»Framåt!... Full maskin!»

Det stora ångfartyget rörde sig emellertid icke ur fläcken. Tillräcklig ångkraft förefans, för att under vanliga förhållanden framdrifva Polstjärnan med 18 knops fart. Men maskinen var envis. Ångan hade nu ingen makt öfver den. Kaptenen ropade ned den ena befallningen häftigare än den andra, men utan resultat. Fartyget låg lika stilla.

»Sofven I därnere?» ropade kaptenen.

Förste maskinisten kom emellertid upp och berättade, att maskinen icke ville låta påverka sig af ångkraften.

»Om jag också ville spränga pannan», sade han, »skulle det icke inverka... Jag har undersökt den. Den är icke sönder.»

»Hvad står på?... Hvarför äro vi icke redan i full gång norrut?» sporde professorn, som just nu kom upp från sin hytt. »Vi borde för länge sedan hafva

befunnit oss på väg. Om vi ligga så här och söla, kan det hända, att råken sluter sig tillsammans, så att vi fortfarande blifva liggande här.»

Nå, maskinisten redogjorde nu för, huru det stod till. Hvarken han eller den unge kaptenen förmådde säga, hvad orsaken till ett så besynnerligt förhållande månde vara, eller gifva något råd. Men professor Tobiasson utropade:

»Den ena propellern är belastad med is ... Kanske båda!... Låt rensa den, herr kapten, så kunna vi sedan begifva oss åstad ... Nu går jag och lägger mig ... God natt, mina herrar!»

Gubben begaf sig ned igen.

En undersökning anställdes emellertid och gaf till resultat, att professorns gissning var fullkomligt riktig. Propellern satt infrusen i ett isblock af åtskilliga kubikmeters storlek. Nu måste allt manskapet ut för att med yxor, pikhackor, järnspett och andra till hands varande redskap befria propellern från den tunga drägten. Därtill kräfdes emellertid ett par timmars flitiga ansträngningar. Ändtligen var propellern någorlunda ren. Alle man skyndade ombord, och efter några minuter ångade Polstjärnan för full maskin längs efter den breda råken i nordostlig riktning.

TREDJE KAPITLET.

Professorskan blir änka.

Man skref den 1 september 1894 och Polstjärnan befann sig på 85° 15′ nordlig latitud och på 90° 12′ longitud vester om Greenwich, alltså rakt i norr från den stora ön Nord Devon samt Barrow sund och Lancaster sund. Solen visade sig fortfarande hela dygnet om, men efter höstdagjemningen skulle, allt hvad dager hette, snart försvinna och den långa polarnatten var att vänta, denna dystra tid, då de, som sträfva att uppnå Nordpolen, måste gå i vinterkvarter och kunna intet göra för att komma närmare det eftersträfvade målet.

Lyckligtvis kunde man fullkomligt lita på Polstjärnan såsom vinterkvarter. Det hade af den stora skeppsbyggarefirman Scott & C:i i Liverpool blifvit konstrueradt efter professor Tobiassons egna idéer och utkast samt i ändamål att kunna uthärda och segerrikt bekämpa alla slags svårigheter och faror i de nordligaste farvatten. Det var sannolikt det bästa fartyg, som någonsin blifvit bygdt för att frakta nordpolsfarare. De af professor Nansen på »Fram» tillämpade idéerna,

sådana dessa utfördes i verkligheten af den förträfflige skeppsbyggaren Colin Archer i Larvik, hade blifvit af Tobiasson i förening med firman Scott & C:i i väsentlig grad både utvecklade och förbättrade. Därigenom hade Polstjärnan bland annat blifvit tre gånger så lång som Nansens fartyg och ungefär en tredjedel bredare än detta. Också inneslöt Tobiassons fartyg inom sitt skrof kol, lifsmedel och alla slags redskap och instrument för tio år.

Följande dag vid pass klockan tolf observerade professorn, med tillhjälp af en sextant, solens höjd och förklarade, efter en långvarig och i alla detaljer ytterst noggrann beräkning, att Polstjärnan vid bemälda klockslag befann sig på 85° 39′ 14″ nordlig bredd. Professorn var förtjust. Han hade kommit icke så litet längre upp i norr, sedan Polstjärnan sattes i gång den föregående kvällen. Och då ännu intet slut på råken syntes, utan denna i krokig linie sträckte sig ännu längre, än hans svaga ögon förmådde följa den, så hoppades han hinna upp mellan 86 och 87 breddgraderna, innan något nytt isfält skulle hejda den jättestarka Polstjärnans vidare framträngande detta år.

Professorn uppsökte genast sin manhaftiga Albertina, för att meddela henne denna glädjande omständighet samt att temperaturen stigit från — 38 grader, som observerats tidigt på morgonen, till — 21 grader.

»Luften kännes nästan vårlik», försäkrade professorn, »och du kan gerna taga dig en promenad på fördäcket i det härliga solskenet ... Jag skall kasta ut min håf och försöka fånga mig några amphipoder

eller krustaceer eller i bästa fall några sjöborrar.. Kom med upp på fördäck nu, söta, rara, lilla Alb . . .»

Här ville den beskedlige gubben begagna sig af sin äktenskapliga rätt att lägga armen kring profes-

Ingen judaskyss!

sorskans fylliga lif och frånröfva henne en kyss, men hon stötte honom tillbaka med häftighet och utbrast:

»Nej, du trolöse!... Inga judaskyssar, om jag får be!»

»Men min egen, lilla . . .»

»Spara både dina kyssar och dina sockersöta ord för den slynan Jennys räkning. En bildad kvinna är pliktig att hysa mycken aktning för sig själf, och jag skulle sannerligen förlora ända till sista smulan af självaktning, om jag tilläte, att en person kysser mig, hvilken icke skulle försmå hvarken de leriga läpparna på en hottentottskvinna eller den traniga munnen på en urgammal eskimåkäring.»

»Min lilla Alb . . .»

»Lilla mig hit och lilla mig dit», skrek den oresonliga frun, hvilken nu — enligt sin vana — själf retade upp sig mer och mer, »säg ingenting, du trolöse! Jag har för ofta sett dig på otillåtna vägar. Din like finnes inte på hela den del af jordklotet, som ligger norr om ekvatorn och inte under Kräftans vändkrets ens.»

Och i denna stil fortsatte gumman att larma, ja, hon märkte icke ens, när Tobiasson tryckte händerna för sina öron och smög sig ut ur salongen. Hon fortsatte att utösa den ena ogrundade beskyllningen efter den andra, och detta i allt mera bittra och skarpa ordalag. Slutligen kände hon behof att hemta andan och slutade därför sitt långvariga föredrag med dessa ord:

»Förskona mig nu från din närvaro! . . . Försvinn genast! . . . Jag behöfver lugna mina nerver och bringa mitt rubbade själslif i ordning efter den här förargelsen . . . Aldrig kan du låta bli att förarga mig! . . . O, hvad den fint bildade kvinnan får lida, när hon fått på halsen en rå och ohyfsad man! . . . Gå, gå, säger jag! . . . Vill du vara af godheten befria

mig från din person?...» Först på denna punkt i talet märkte hon, att professorn hade försvunnit, och i enlighet med sådana fruntimmers vanliga logik, fann hon ett sådant beteende af mannen vara grymt och obildadt, hvarför hon också utbrast: »Så-å?... Han förmådde icke höra mina vänliga förmaningar, mina kärleksfulla råd. Han förolämpar mig. Han tager lifvet af mig...»

Och med ett skri föll hon ned i soffan, så att den tillskyndande Ulla fann henne medvetslös. För att lugna läsaren rörande fru professorskans hälsotillstånd, böra vi genast tillägga, att Ulla ganska väl visste, hurusom hela afsvimningen var endast en komedi. Men den ömma dottern vårdade henne med samma ömhet och omsorg, som om allt varit verklighet. Professorskans »bildade själ» skulle icke hafva tillåtet något slarf, när det gälde hennes egen person... Efter åtskilligt bruk af stinkande ammoniak och välluktande parfymer af olika slag, fann fru Tobiasson tiden vara inne att vakna upp. Men äfven detta måste ske på ett teatraliskt sätt, ty eljest skulle hon varit nödsakad att genom hela lifvet bära bördan af ett tungt självförakt. Några svaga rörelser i ögonlocken, innan dessa slutligen öppnade sig, några tunga och långt utdragna suckar, ett par sakta kvidanden, därefter ett högt rop, och så återvände medvetandet.

»Din far ta'r lifvet af mig», var hennes första rediga yttrande, »han dödar mig, han plågar ihjäl mig... O, jag olyckliga!»

Ulla tröstade henne, så godt hon förmådde, fastän hon nogsamt visste, hvilkendera af hennes föräldrar

det var, som egentligen blef plågad och marterad och dagligen pinad med tusende nålsting.

»Hvar är han nu?»

»Jag vet icke det...»

»Ah!... Då är han i kabyssen hos Jenny.»

Och fru Tobiasson dröjde icke länge kvar i salongen, sedan hon fått denna nya tanke. Hon störtade in i köket, men där fann hon hvarken professorn eller den vackra kokerskan.

»Då sitta de bestämdt uppe på däck och kuttra bakom någon af proviantlådorna eller i skydd af en pressenning eller dylikt. Ack, en sådan nedrig make! Ett odjur!... Hit med mina ytterplagg på eviga sekunden!»

»Lugna sig, mamma lilla...»

»Skall jag lugna mig, jag, när min älskade make, som heligt lofvat att hafva mig kär i nöd och lust, just håller på att mot mig begå sin femtiotusenförsta otrohet?...»

»Ack, mamma, jag är förvissad därom, att pappa aldrig en enda gång hvarken begått något sådant eller ens haft en tanke därpå.»

»Det vet jag bättre, kära barn. Ingen kvinna på jorden har af sin make blifvit så förtrampad, så krossad i stoftet som din arma mor.»

Nå, ändtligen hade den svartsjuka gumman fått på sig vargskinnspelsen, vantarna och eskimåhufvan och kunde nu ila upp på däck. Hennes ögon följde relingens konturer och upptäckte snart professorn, hvilken satt på babords sida på relingens öfverkant och hade benen hängande utanför fartyget. Gubben

tycktes redan hafva glömt uppträdet därnere i salongen, ty han hade kastat ut sin håf och satt nu där med förnöjd uppsyn, väntande på den stunden, då han kunde draga upp fångsten. Håfven var försedd med en ett hundra tjugo meter lång lina, som professorn hade låtit löpa ut till dess fulla längd, ty hafvet var djupt. Just då fru Tobiasson kom upp på däck och innan hon ännu hunnit blifva varse sin man, hörde hon styrmannen afgifva följande rapport inför den unge kaptenen:

»Vi hafva nu lodat och funnit djupet vara 4,200 meter.»

Professorskan, som med feberaktig ifver sökte sin »otrogne» make, bekymrade sig icke om detta eller ens tänkte på, hvilket oerhördt djup detta var. Vid ett mera lugnt tillfälle skulle naturligtvis hennes »fint bildade själ» med nöje blickat in i denna del af »vetenskapernas högre sferer».

Nej, hon hade just nu varseblifvit professorn och rusade häftigt fram till hans plats. Naturligtvis trodde hon fullt och fast, att den förhatliga »slynan Jenny» satt dold bakom någon packlår eller tunna i professorns närhet. Men då hon hunnit närmare honom och sett, att kokerskan icke fans där — »icke ens utanför relingen», som hon mumlade för sig själf, kände hon sig icke så litet förargad. Och genast sökte hennes uppfinningsrika hjärna efter någon annan anledning till att inleda gräl med sin beskedlige make. Och hon kände sig lycklig, då en sådan genast erbjöd sig.

Den sittande ställning, som professorn intog på relingens smala — knappt kvarterbreda — kant med benen öfver vattnet, var i själfva verket lifsfarlig, isynnerhet för en man med så dålig synförmåga. Fru Tobiasson insåg med vanlig skarpsinnighet detta.

»Ämnar du göra mig till änka?» skrek hon och skakade samtidigt professorns axel. »Är jag icke ändå olycklig nog?»

Men allt detta borde hon hafva underlåtit, ty professorn, som satt i djupa tankar och kanske »i andanom» genomlefde den lyckliga stund i framtiden, då han skulle plantera Sveriges blågula fana midt på Nordpolen, blef till ytterlighet förskräckt, då han hörde sin hustrus stämma invid sitt öra. Den kroppsskakning, som den ädla damen samtidigt bestod honom, gjorde också sitt till för att framkalla en katastrof... Professor Tobiasson förlorade balansen, släppte linan till håfven och föll själf hufvudstupa ned i hafvet.

»En man öfver bord!» ropade en matros, hvilken befann sig till väders bland fartygets tackling för att berga ett segel.

Vid det fruktansvärdaste af alla rop ombord på ett fartyg, »en man öfver bord!», skyndade såväl kapten Almgren som förste styrmannen Richard Håkansson och åtskilliga af matroserna till stället.

»O, min älskade man!» larmade fru Tobiasson, helt förfärad öfver den olycka, som hon i sin blinda häftighet hade tillställt. »Jag har dödat honom. O, jag arma, eländiga varelse!... Jag har mördat honom.

Och jag älskade honom så högt, att jag gärna skulle gått i elden för honom.»

Fru professorskan uppfylde hela fartyget med sitt skrän.

»Lugna er, min fru!» yttrade kaptenen i förbifarten. »Det är måhända icke så farligt. ... Vi skola nog rädda honom.»

Kaptenen skyndade att gifva order om Polstjärnans stannande. Ordern blef så fort som möjligt åtlydd, men enär farten var stark, åtgick minst en minut, innan fartyget stod orörligt bland vågorna, ehuru maskinisten fortast möjligt slagit back.

Man kikade under tiden ifrigt ner i vattnet, men såg ingenstädes till professor Tobiasson.

»Han har redan sjunkit till bottnen», väsnades fru Tobiasson och larmade och grät, kallande sig »en olycklig stackars änka, hvilkens man redan hvilade på hafvets rysliga botten på ett djup af fyra tusen två hundra meter.»

Kaptenen kastade af sig sin tunga vargskinnspels, hvilken skulle hafva hindrat honom från att simma, och skulle just kasta sig ned i vattnet för att rädda professorn, då ett rop från matrosen däruppe i tacklingen ändrade hans plan.

»Han är därborta!» ropade sjömannen och pekade rakt akterut.

»Kan han simma?» ropade kaptenen tillbaka.

»Det behöfver han icke, ty han sitter torr och oskadad på ett isflak, som med rasande fart styr kosan söderut.»

»Sätt maskinen i gång! . . . Back!» kommenderade Almgren ned till maskinrummet. »Och gör storbåten klar därborta! Men fort! . . . Full maskin, back!»

Polstjärnan, som var spetsig i både för och akter och gick lika lätt med den ena ändan före som med den andra, satte båda sina propellrar i rörelse, och far-

Professorn på isflaket.

tyget gjorde snart god fart i samma riktning, som det isflak simmade, på hvilket den hederlige professorn nu var stadd på hemväg söderut. Nåväl, Polstjärnan gick med omkring 20 knops fart och började snart närma sig isflaket, som icke af strömmen drefs fram med mer än allra högst fem eller sex knops hastighet. Och storbåten simmade inom få minuter vid Pol-

stjärnans sida. Kaptenen ropade genom ett af de många här och där anbragta talrören ned till maskinisterna, att de skulle gå med samma fart ännu tre minuter och därefter stanna. Förste och andre styrmännen befunno sig uppe på kommandobryggan för att öfvervaka, att Polstjärnan ilade i midten af råken och icke törnade mot iskanten på någondera sidan, ty råken var ingalunda rak eller egde rätliniga kanter, utan lopp fram i åtskilliga, stundom ganska skarpa krökningar. Under tiden hoppade den raske kaptenen jämte ett tiotal kraftiga matroser ned i storbåten och lagade, att roder och åror voro tillreds i rätta ögonblicket, när de komme att behöfvas. Men tillsvidare läto de båten släpa i Polstjärnans kölvatten.

Fru professorskan hade, redan innan professorn och hans räddande isflak upptäcktes, blifvit af sin ömma dotter ledsagad eller — rättare sagdt — till hälften släpad ned under däck, där hon nu troligen var ifrigt sysselsatt med att i ensamheten lugna sina ömtåliga nerver och, såsom anstod en dylik, fint bildad kvinna, försona sig med den intressanta tanken, att hon nu var änka. Ulla hade skyndat tillbaka upp på däck, så snart hon bringat sin mor omkull på en bekväm soffa, lagt kuddarna i ordning under hennes hufvud och öfvertäckt henne med ett par varma filtar. Den stackars flickans hjärta klappade af oro för hennes fars öde — denne far, som hon så innerligt älskade trots alla hans egenheter.

Nå, de tre minuterna, under hvilka Polstjärnan skulle vara i gång, förflöto snart, och då befann fartyget sig på endast några få meters afstånd från

isflaket. Gubben Tobiasson satt där helt lugn och tyst. Han hade hunnit noga beräkna isflakets tyngdpunkt, och midt på den hade han slagit sig ner.

Propellrarna upphörde att röra sig. Polstjärnan stannade småningom. Den käcke, unge kaptenen afskar i detta ögonblick den tunna kabel, hvarmed storbåten sammanhängde med fartyget.

»Ron nu på af alla krafter!» kommenderade han.

»Ro på!» upprepade en och hvar bland matroserne, och i samma ögonblick sänktes tio åror i vattnet.

Båten störtade fram öfver vattenytan med ilande fart, men under dessa manövrer hade professorn och hans bräckliga flotte å nyo vunnit ett försprång. Matroserne fördubblade sina ansträngningar, men det oaktadt räckte denna vilda jagt minst tio minuter, innan båten lade till vid sidan af isflaket. Nu dröjde det icke länge, innan kapten Almgren hade fört professorn ombord på båten. Under detta göromål blef den unge mannen med stor förvåning varse, att gubben under färden på isflaket hade med den järnskodda spetsen af sin käpp ristat en massa siffror uti isens spegelblanka yta. Så vidt Almgren hann se, var det ett eller annat algebraiskt problem af mycket invecklad beskaffenhet, som hade sysselsatt den gamle hedersmannen under denna vådliga resa.

FJÄRDE KAPITLET.

Professor Tobiasson såsom gengångare.

När professorn, efter väl öfverståndet äfventyr, omsider stod torr och välbehållen på Polstjärnans däck, hälsades han välkommen tillbaka till lifvet af hela besättningen, hvilken skulle djupt hafva sörjt öfver den afhållne gubbens bortgång, samt af sin fagra dotter, hvilken lifligt omfamnade honom och hviskade många ömma och kärleksfulla ord i sin fars öra.

»Ja, ja . . . barn!» sade han till henne. »*Du* skulle nog hafva sörjt mig, om jag hade drunknat.»

Ulla förstod så innerligt väl den egendomliga tonvigt, som den gamle professorn lade på ordet du. Ulla svarade:

»Mamma också, lille farsgubbe! . . . Hon blef alldeles förtviflad. Hon ligger nästan sanslös därnere i salongen. Det är bäst, att du nu skyndar dig ned för att trösta henne. Hon har ännu icke någon aning om din underbara räddning.»

»Hm! Icke så underbar, som du tror, Ulla lilla! Visserligen är det sant, att jag skulle haft svårt för

att simma med dessa tunga kläder på, men, ser du, vattnet skulle genast hafva strömmat in mellan den vattentäta vargpelsen och benkläderna. Pälsens nedra del ända från midjan, där remmen sitter, skulle hafva bredt ut sig som ett näckrosblad, och jag skulle hafva

Hur professorn tänkte sig flyta som en näckros.

flutit helt ståtligt omkring i flera timmar, utan att behöfva använda någon muskelkraft för att hålla mig uppe. Och då jag nu hade den lyckan att vid fallet stanna på ett stort isflak, som just seglade förbi, när jag kom ned, så visste jag, att så krokig, som den här råken är, skulle flaket förr eller senare stöta emot

iskanten vid någon krök. Jag hade då endast behöft stiga i land och promenera tillbaka till min Polstjärna, min fagra Ulla och min tappra besättning.»

»Och till mamma!» påminde flickan.

»Ja visst... hm!... ja, visserligen... till din hulda mor också... Men, ser du, om jag än själf icke lopp någon synnerligen stor lifsfara, så led jag dock på denna affär en stor förlust — min präktiga håf och dess långa lina gingo till botten... men...»

»Nu glömmer du bort stackars mamma, farsgubbe!»

»Visserligen icke!... Det vore i sanning omöjligt... Hm! Jo, ser du nu, Ulla lilla, för att göra dig belåten, går jag strax ned till henne.»

När far och dotter närmade sig salongen, väntade båda att därinne få se en högst bedröflig syn. De tyckte sig hafva en förkänsla af att deras egna hjärtan skulle råka i fara att brista vid åsynen af fru professorskans förtviflan och tårar. Huru förvånade blefvo de icke, när de trädde in! Den syn, som då mötte deras ögon, motsvarade alls icke deras förväntningar.

Fru Tobiasson hade först legat en stund på en af salongssofforna, jämrat sig och gråtit och ropat upprepade försäkringar och bedyranden att, »om den snälle, rare gubben, som aldrig i sitt lif gjort sin maka något bekymmer, nu hade lefvat, hvilket hon menade, att han tyvärr omöjligen kunde göra, skulle hon aldrig mera tala något hårdt ord till honom och aldrig tro honom om något ondt.» Ja, detta och mycket annat sådant, hvilket var icke mindre skönt

och upplyftande och sublimt att tänka och höra, skrek hon med förtviflans styrka, så att det måhända hade hörts och uppfattats af människorna öfverallt innanför Polstjärnans väggar, om man i denna stund hade haft tanke för någonting annat än den gamle professorn och hans lifsfara.

Men småningom tröttnade hon på detta, då ingen människa infann sig för att höra, huru ädelmodig hon var, som nu, sedan gubben var död, »ville förlåta honom allt» och »endast minnas hans goda egenskaper» o. s. v. Hon skulle gärna sett, om någon just under denna stora scen hade kommit in, på det att samme någon sedermera skulle kunna sjunga hennes lof inför en öfver så mycken godhet häpnande värld. Men då hon fann, att ingen kom och att förmodligen ingen af »det där simpla folket» tänkte på henne, aftorkade hon tårarna, lugnade sina nerver, »återkom till andligt medvetande» och — tände sitt Primuskök samt tillagade åt sig en ypperlig kopp choklad. När denna förträffliga dryck ångade framför henne i en kopp af äkta kinesiskt porslin, började hon småningom finna sin tillvaro såsom änka någorlunda dräglig. Hon förde handen till silfverklockan, som stod på bordet vid hennes sida, och ringde — en åtgärd, som genast inkallade fröken Jenny Lundgren.

»Några skifvor rått sälspäck!» befalde hon.

Jenny försvann lika tyst, som hon kommit in, men återkom snart med det begärda, hvilket hon — tyst och sluten — nedsatte på silfverbrickan framför professorskan. Med en kort och kall nigning ämnade den unga flickan nu aflägsna sig. Men fru Tobiasson

hade hunnit göra en reflektion under dessa få minuter, då fröken Lundgren var frånvarande.

»Nu hvilar gubbstackarn därnere bland tång och och polyper nere på bottnen af det 4,200 meter djupa hafvet. Häraf följer, att jag icke längre har skäl att, då jag nu är en sörjande änka, såsom rival betrakta den unga och — det kan jag *nu* gärna medgifva — ganska angenäma damen. Såsom sörjande änka behöfver jag naturligtvis tröst. Ett godt bord är en ganska god hugsvalare för den fint bildade människan ... Ju bättre vän jag blir med min f. d. rival, desto bättre lagar hon ... Men tyst, nu är hon här!»

I enlighet med denna reflexion visade professorskan ett ganska vänligt anlete, när Jenny återkom, och öfverraskade den unga flickan genom att anmoda henne taga sig en af de kinesiska kopparna på buffeten samt slå sig ned i en stol på andra sidan bordet, midt emot den förnäma damen. Tyst och stilla, utan att lägga å daga hvarken glädje eller förvåning eller motvilja, efterkom Jenny professorskans tillsägelse. Denna dam serverade sin gäst choklad med sin egen hand och bad henne taga för sig af de läckra späckskifvorna.

Ty — läsaren må nu tänka om saken hvad som hälst — späck af säl eller hval är, när det förtäres i okokt och således alldeles rått tillstånd, verkligen en läckerhet. Det är först, då det blifvit kokt, som den afskyvärda transmaken framträder och gör späcket oätbart. I rått tillstånd har det en smak, hvilken ganska nära liknar den hos fet mandelmjölk.

»Det var», utlät sig professorskan, »min nu saligen aflidne, snälle, snälle gubbe, som lärde mig äta detta läckra späck ... Ack, nu behöfva jag och ni, min unga vän, icke längre vara rivaler om honom. Hans kropp hvilar 4,200 meter under hafsytan och hans själ är redan ingången i Abrahams sköte.»

»Jag försäkrar er, fru ...»

»Inga försäkringar, min unga vän! Rif icke på nytt upp en stackars förgråten enkas blödande och smärtefulla hjärtesår ... Jag förlåter eder allt det onda, som ni gjorde mig, medan han lefde. Ack, min unga vän, vi båda, vi som älskade den bortgångne och begråtne så innerligt, vi må hädanefter sluta fred med hvarandra och vara goda vänner inbördes. Min salige gubbe skall utan tvifvel uti sin himmel fröjda sig, när han ser detta.»

»Gärna», yttrade den vackra flickan saktmodigt, »gärna antager jag edert anbud om vänskap, fru professorska, men jag kan icke tillåta, att ni misstänker, att något ...»

»Jag säger dig ju, snälla Jenny, ty från denna stund och så länge jag lefver, vill jag anse dig som min dotter och du skall kalla mig din tant och vi skola lefva fridfullt och lyckligt tillsammans ... jag säger dig ju, att mitt ädelmodiga hjärta redan har förlåtit allt ... *allt* ...

»Och, käraste tant, jag säger, att jag är oskyl ...»

»Jenny, Jenny», ropade 'änkefru' Tobiasson, under det hon förde sin broderade näsduk till ögonen, »rif icke ånyo upp det så nyss läkta såret!»

Innan den unga flickan hann sticka in ett ord i samtalet, fick emellertid fru professorskan en ny idé. Hon var nu en gång för alla sådan, att hennes hjärna icke länge kunde fasthålla en tankegång. Därför lämnade hon icke sin gäst någon tid till att göra flera invändningar, utan fortsatte omedelbart på följande sätt:

»Ser du, kära Jenny, jag måste i den garderob, jag medför på resan, uppsöka mig en passande och anständig sorgdräkt, ty naturligtvis måste jag hafva en sådan, fastän publiken här uppe i nordpolstrakterna är litet blandad och jag icke har någon annan att visa mig inför, än en hop simpelt sjöfolk och några sälar, hvalrossar eller isbjörnar och i lyckligaste fall en eller två hvita räfvar. Men en fint bildad människa som jag, kära Jenny, måste framför allt bevara sin självaktning. Låtom oss nu, snälla, rara Jenny, öfverenskomma om detaljerna.»

Ja, en liflig och fullt vänskaplig öfverläggning hölls nu därnere i salongen, medan professor Tobiasson seglade mot söder på sitt isflak och Polstjärnans kapten med sitt duktiga folks biträde gjorde allt för att åt »den sörjande änkan» och åt framtida upptäcktsresor rädda den lärde hedersgubben.

»Kära Jenny» och »raraste Jenny» och »snälla tant» och »goda tant» och annat dylikt, som har ett relativt värde, haglade om hvarandra under den liflliga öfverläggningen. Ingen af de ifriga damerna märkte ens, att någon vidrörde dörrlåset, innan Ulla, följd af professor Tobiasson, redan stod inne i rummet och under en fjärdedels minut åhörde den intressanta

diskussionen om »änkans» förtjusande sorgdräkt. Slutligen störtade Ulla — upprörd i sitt allra innersta — fram och omfamnade sin mor.

»Tyst... tyst, mamma!... Han är här. Pappa, den kära pappa har kommit tillbaka till oss, som så högt älska honom.»

Fru professorskan Tobiasson visade sig nu i hela sin sublima själsstorhet. Hon stötte bort sin dotter och sade:

»Du har blifvit vansinnig af sorg, kära Ulla. Han kommer icke mera tillbaka till oss. Jag såg själf med mina egna ögon, när den rare, snälle gubben, som var mig så kär, plumsade ned i vattnet och sjönk till botten... Nej, mitt barn, nu är du faderlös och har endast din ömma mor.»

»Men, mamma, han föll ju icke i vattnet. Han föll ned på ett isflak och är räddad. Se... se!... Där står han ju.»

»Hvar? Hvar? utropade 'den sörjande änkan' ifrigt och blickade omkring sig i salongen. »Jag ser ingen... stackars barn! Du har blifvit vansinnig af sorg. Vi skola strax föra dig till sängs. Men låt mig nu vara! Jag öfverlägger om min änkedräkt.»

Med en viss förundran märkte Ulla, att professorn var försvunnen. Men hon insåg genast sammanhanget. Professorn hade uppenbarligen gått in i sin egen hytt för att ombyta kläder, innan han visade sig inför sin sörjande enka. Med några lika skyndsamma, som lätta steg ilade hon fram till hans hyttdörr, öppnade den och ropade ifrigt dit in:

»Pappa!... pappa! Kom!... Kom!»

»Hvad står på?» hördes en röst inifrån Tobiassons hytt.

Fru Tobiasson var nära att svimma, men denna gång på fulla allvaret. Hon hade känt igen sin »salige» mans stämma.

»Gode gud!» utropade hon. »Han spökar redan . . . Månne han i sin våta graf märkt, att jag tänkt på ett andra äktenskap! . . . Hu, så rysligt! . . . Ack, käraste Jenny, jag dör af fasa . . .»

Just i det ögonblick, då »änkan» ämnade uppföra sina vanliga svimningskomedier, visade sig i professorns hyttdörr en hvitklädd figur, hvilkens ansikte omisskänneligen bar professor Tobiassons drag. Gubben hade funnit den af illuminationsugnarna både i salongen och i hans hytt spridda värmen så stark, att då han lagt af sig sina varg- och sälskinnskläder, han utvalde åt sig den lättaste och luftigaste dräkt, som för tillfället fans i hans garderob. Det var en krithvit, nymanglad hampdräkt. Den var ursprungligen ämnad till en s. k. vindskyddare, d. v. s. en dräkt, som skulle vid färder på isen tagas utanpå allt det andra för att bidraga till att neutralisera det skadliga inflytandet af de våldsamma och kalla vindarna.

I denna alldeles hvitblekta kostym, hvari han aldrig någonsin tillförne blifvit sedd af sin trogna maka, trädde Tobiasson ut från sin hytt. Albertina greps af onämnbar fasa.

»Gubbe lille!» ropade hon, alldeles utom sig. »Har du icke funnit ro uti din våta och djupa graf? . . . Säg, hvad skall jag göra för dig?»

»Gif mig en kyss, Albertina lilla . . .»

»O, nej, du salige ande! Det brukas icke mellan döda äkta män och deras gråtande änkor ... Nej, nej! Begär någonting annat!»

Professorn skrattade hjärtligt och klappade gumman på kinden. Hon märkte genast, att hans hand icke var fullt så iskall, som den borde hafva varit, om han varit en gengångare.

»Hvad nu? ... Skulle du verkligen lefva ännu, sedan du låtit mig, arma änka, genomkämpa alla skilsmässans kval? ... Du har då aldrig känt någon blygsel ... du är då den mest oborstade äkta man, som någonsin varit ett gissel för en martyrliknande hustru ... Du kunde gärna hafva blifvit borta, medan du var ... Och, du milde herre, som strålar i evig härlighet ofvan molnen och kometerna, du vet ... du ensam vet, hvilken kärleksfull omsorg jag ämnat nedlägga på min förtjusande änkedrägt ...»

Här blef den ädla damens tal afbrutet af Ulla.

»Tyst! ... Tyst! Mamma, mamma! .. Kan du icke inse, att du bedröfvar pappa? ... Tyst! ... Var nu barmhertig mot honom! Var glad, att du ser honom igen, lefvande och helbregda, lika god och kärleksfull som alltid mot dig och mig!»

»Men han har ingen rätt att såra mina fina känslor. Han saknar privilegium på att få komma hit tillbaka, sedan han en gång befunnit sig på 4,200 meters djup ... Men han har då, förstås, alltid varit en obildad karl, och aldrig har han förstått, huru ytterst litet en fint bildad kvinnas nerver tåla.»

»Men min lilla, rara Albertina ...», började gubben.

»Rara mig hit och rara mig dit, din grobian», afbröt den förtörnade damen, »men ... jag förlåter dig aldrig ... aldrig någonsin, hvarken i lifvet eller i döden, att du nu genom ditt plötsliga och alldeles omotiverade uppträdande i de lefvandes värld, då du

Professorn som gengångare.

borde täckas af ett 4,200 meter tjockt vattenlager, har åstadkommit en så betänklig rubbning i mina planer ... Jag hade allting så klart för mig ... Och nu kommer du ... Ha! ... En fint bildad och ömtålig kvinna som jag — så att säga en drifhusplanta i den finaste bildningens rosengård — skall lida sådant! Du

är då den obarmhertigaste äkta man, som någonsin har plågat en saktmodig, eftergifven, öm och förlåtande stackars hustru.»

»Men söta, lilla, rara Alb . . .»

»Tig, tig! . . . Dina dumheter äro mig väl bekanta. Jag har ännu icke på tjugo år hört dig säga ett enda klokt ord.»

»Men åtminstone när jag friade . . .»

»Du friade?» härmde den uppretade damen. »Hade *du* mod att fria? . . . Ha, ha, ha! Det var nog jag, som . . .»

»Ack, mamma lilla!» snyftade Ulla.

»Goda tant!» vågade Jenny infalla.

»Tant!» skrek professorskan. »Hvem är tant med dig, du obildade stycke kvinna? Ut med dig i kabyssen och stå inte här och utöfva i smyg dina förförelsekonster mot den här gamla ruinen af en karl! . . . Seså! . . . I väg med dig, slyna!»

Jenny Lundgren aflägsnade sig, utan att säga ett enda ord, men också utan att visa något missnöje därmed, att hon genom omständigheternas makt så hastigt beröfvades en kärleksfull tant och en beskyddarinna för hela lifvet. Den älskliga flickans sätt var alltid så stilla och saktmodigt.

På hvilket sätt striden mellan familjen Tobiassons ledamöter utjämnades den aftonen, sedan fröken Lundgren gått, känna vi icke, men vi hoppas, att Ulla lyckades i sina bemödanden att lugna sin mor, utan att brytningarna mellan makarna blefvo på professorskans sida alltför svåra.

FEMTE KAPITLET.

Man går i vinterkvarter.

Ännu ett par veckor lyckades det Polstjärnan att framtränga mot norr. Ibland hejdades färden af is, men ångaren lyckades bryta sig igenom eller kila in i en annan råk, som visserligen ibland icke gick i den önskade riktningen, men som likväl förhjälpte fartyget några minuter eller sekunder närmare Nordpolen. Den sjuttonde september steg solen för sista gången det året öfver horisonten. Den 19 september, då Polstjärnan omsider fastnade i isen och professorn skulle genom observationer bestämma Polstjärnans läge på jordklotet, måste han begagna sig af stjärnorna i stället för solen. Enligt Tobiassons omsorgsfulla mätningar och uträkningar befann ångaren sig den 19 september på 87° 16′ 48″ nordlig latitud. Hvad longituden beträffar, fann professorn, att läget var 90° 25′ 11″ vestlig longitud från Greenwich räknadt.

Solen var dock icke på längre afstånd under horisonten, än att dess återsken mellan klockan 11 och 1 på dagen någorlunda upplyste Polstjärnan och nej-

derna däromkring. Det var i själfva verket en bedröflig anblick, som man hade framför ögonen, om man steg ned på isen och gjorde en rund omkring den väldige ångaren, hvilkens skorstenar nu skulle få hvila sig under minst ett halft år. Maskinisterne voro redan den 19 september i full verksamhet för att — med biträde af eldarna — söndertaga den dyrbara maskinen, polera dess olika delar, insmörja dem med tran och inlinda dem i bomull, hampa och vaxduk — allt för att under den stränga vintern skydda dem mot fuktighet och hindra dem att anlöpas af rost. Arbetet bedrefs med ifver och redan den siste september var alltsammans inpackadt i lårar, hvilka sammanförts till en hög omkring och på de väldiga pannorna. Alltsammans — däri inbegripet till och med ugnarna — höljdes med ett halfalntjockt lager af halm, som man enkom för detta ändamål medförde på resan. Öfver halmen bredde man allra först alla seglen, hvilka naturligtvis voro obrukbara under hela vintern, och därofvanpå utbredde man omsorgsfullt en mängd skinn af säl, hvalross, varg och björn. Sedan allt detta blifvit verkställdt, förklarade professor Tobiasson sig nöjd och försäkrade, att alla maskinens delar skulle vara oskadade, när det blef vår år 1895 och man kunde ånga vidare.

Det var redan bistert kallt. Den 19 september visade instrumenterna i det utanför kommandobryggan uthängda skåpet, att temperaturen sjunkit ända ned till — 45 grader. Barometern visade samma dag, att en snöstorm kunde väntas när som hälst. Och då professorn, kaptenen och Ulla vid åttatiden på aftonen

stodo framme i fören och blickade ut öfver den gränslösa isen eller upp mot de på den mörkblåa himlen tindrande stjärnorna, yttrade kapten Almgren:

»Barometerns utslag i dag var nog riktigt. Herrskapet ser de svarta molnen därborta vid horisonten? . . . Om icke min erfarenhet som sjöman bedrager mig, få vi snöyra före midnatt.»

»Ja», sade professorn, »det är också min tanke.»

»Men termometern visade ju — 45° i dag», invände Ulla. »Det är väl inte troligt, att det kan snöa vid så hög köldgrad.»

»Jo, fröken, det kan det verkligen. Jag gjorde vid femton års ålder en resa med en dansk hvalfångare, som hette Erebus», yttrade den unge kaptenen med sin manliga, men behagliga stämma. »Vi färdades om hösten så högt upp mot norr, att vi icke kommo loss ur isen, utan måste öfvervintra. Lyckligtvis fans där icke långt ifrån oss en liten ö, jag säger lyckligtvis, ty om vi blifvit kvar på fartyget, skulle vi alla omkommit. En dag hade vår kapten, som hette Sörensen, just uträknat, att 'Erebus' befann sig på 100° 50′ 16″ vestlig longitud och 74° 16′ 31″ nordlig latitud, och vi trodde alla, att vi befunno oss i Barrow sund invid en liten ö, som ligger midt i sundet mellan Cornwallis och Nord Somerset. På den där ön byggde vi oss en snöhydda — kanske borde jag snarare säga en ishydda — och dit förde vi alla våra förråder och all vinsten af hvalfångsten. Här hade vi nu våra äfventyr under den långa och mörka polarnatten. Björnar anföllo oss och mycket annat sådant. Men jag minnes nu, med anledning af fröken Ullas uttalade

åsikt om omöjligheten af ett snöväder vid polartrakternas höga köld, särskildt en snöstorm, som rasade en hel vecka. Under tiden varierade termometerståndet icke mycket. Det höll sig hela tiden mellan — 37° och — 41°. De förhållanden, som göra sig gällande här uppe, kunna alldeles icke bedömas efter våra erfarenheter i vårt söderut belägna fädernesland.»

»Ni tyckes redan tidigt hafva pröfvat lifvet?» yttrade Ulla med en viss skygghet, som hon annars icke plägade vara besvärad af, när hon i universitetsstadens salonger sammanträffade med bildade unga män. Hon hade t. o. m. tillbringat en hel vinter i Stockholm, varit med på kalaser och baler i den fina societeten, ja, en gång hade hennes hulda skönhet väckt uppseende på en hofbal — men aldrig förr hade hon, vid samtal med en ung man, känt sig så skygg och blyg som i närheten af den unge kaptenen.

»Ja, fröken Ulla», svarade Almgren. »Jag har blifvit född och uppfostrad i ett fattigt hem. Allt hvad mina föräldrar kunde gifva mig, det var en öm omvårdnad om min barndom och några års skolundervisning samt goda föräldrahjärtans välsignelse.»

Professorn hade aflägsnat sig redan under Almgrens berättelse om resan med 'Erebus' och vinterkvarteret på den lilla ön i Barrow sund. Allt det där visste gubben förut, och han hade för egen del uppleft mycket underbarare öden.

»Ni antydde», började Ulla blygt efter en stunds tystnad, »ni antydde, att hvalfångstfartyget 'Erebus' förorsakat allas undergång, om I icke haden tagit vinterkvarter på land?»

»Och jag upprepar det, ty 'Erebus' krossades under vinterns lopp af isen, och när våren kom, fans kvar däraf endast en oredig mängd af plankor, master, järnskrot och dylikt, hvaraf vår skeppstimmerman med nöd förmådde bygga oss en slup, stor nog att föra oss genom Smiths sund till norra kusten af Grönland och därifrån till Spetsbergen.»

»Det månde hafva varit förfärligt för er alla», sade Ulla hjärtligt.

»Svårt var det visserligen, men vi togo Gud i hågen och arbetade oss fram genom alla hinder. Och mången gång saknade vi föda under tre eller fyra dagar, till dess vi hittade på någon björn eller en säl, hvalross eller dylikt. Flera gånger hade vi under en hel vecka endast ett halft dussin små rosenmåsar till vår näring ... Men efter två och en half månads färd kommo vi lyckligen till Spetsbergen, där vi snart påträffade ett norskt hvalfångarefartyg, som beredvilligt förde oss ned till Bergen. Och då voro vi ju så godt som hemma.»

»Ni måste hafva uppleft mycket», yttrade Ulla. »Och likväl är ni ännu så ung. Är det vanligt, att man inom ert yrke blir kapten vid så tidig ålder?»

»Ingalunda! Men fastän jag aflagt goda examina, skulle jag icke häller hafva varit kapten nu vid tjugofyra år och allra minst på en så farlig färd som denna, om jag icke hade träffat samman med professor Tobiasson. Det är han, som gjort mig till hvad jag är.»

»Hvar sammanträffade ni med honom?»

»På en liten ö, som heter Egedesminde i Baffins bay för ett par år sedan ... Ön ligger i närheten af Grönlands kust.»

»Jag vet det, men ... säg mig! ... Egede ... var icke det namnet på en missionär, som verkade på Grönland?»

»Jo, fröken Ulla, det är mycket riktigt. Han flyttade år 1721 med hela sin familj från Norge till Grönland och predikade där evangelium med icke ringa framgång ända till år 1736, då han lämnade sitt påbörjade verk i händerna på sin son. Fadren hette Hans Egede, sonen Paul Egede. Ända till sin död år 1758 verkade han sedan såsom rektor vid grönländska missionens seminarium i Köpenhamn.»

»Ni tyckes hafva läst mycket, herr kapten.»

»Men likväl icke så mycket, som jag önskade ... Om jag hade varit mera bevandrad, än jag är, på vetenskapliga områden, skulle jag hafva känt mig kraftigare och mera duglig till att föra vår präktiga Polstjärna fram på denna vådliga färd ... Nu däremot tycker jag ibland ...»

»Jag är förvissad därom», sade Ulla blygt, men hjärtligt, »att min far har i eder gjort det allra bästa val till denna ansvarsfulla post. Det börjar blifva sent ... och därför — god natt!»

Länge stod kaptenen kvar på samma plats, men om han gjorde några iakttagelser, vet man icke, ty den snöyra med orkanlik storm af minst 18 meters hastighet i sekunden, som började vid midnattsstiden, hade räckt ganska länge, innan den unge kaptenen tycktes märka den ... Han band sin eskimåhufva fa-

stare kring hufvudet och begärde en lykta. När han fått den i hand, begaf han sig upp på kommandobryggan för att iakttaga instrumenten. Det visade sig då, att temperaturen stigit från — 45° Celsius till — 38° samt att barometern ytterligare sjunkit.

»Detta väder varar minst åtta dagar», mumlade han.

Och han blef i detta hänseende sannspådd, åtminstone i det allra närmaste, ty orkanen och snöyran upphörde icke förr än natten den 26 och 27 september.

Under dessa fasansfulla dagar var det alldeles omöjligt för någon af de personer, som bodde inne i Polstjärnans stora skrof, att vistas ute eller aflägsna sig ut på isen. Till och med brädskjulet öfver akterdäcket lemnade icke fullständigt skydd mot ovädret. Bräderna hade naturligtvis icke kunnat hermetiskt sammanfogas. Snön yrde in, och de personer, som arbetade där med hvarjehanda, voro ganska besvärade af den i springorna tjutande stormen och af de snödrifvor, som småningom lägrade sig därinne. Man hade knappt befriat sig från ett dussin drifvor, innan nya bildade sig. Segelmakaren, som hade sin verkstad där jämte smeden och några andra, klagade för kaptenen.

»Jag råder er att tillsäga professorn», svarade han.

Och så gjorde de. Segelmakaren, smeden, timmermannen och målaren (ty dessa och åtskilliga andra handtverkare funnos ombord på Polstjärnan) valdes att, i egenskap af deputation, hos professor Tobiasson hemställa, huruvida han icke kunde hitta på något råd.

»Jo, bevars!» menade Tobiasson. Det kunde han nog. Han klädde sig litet varmare, än han behöfde nere i hytten. Och han stultade upp.

Sedan han genom sina hornbågade glasögon tagit skjulet i betraktande och känt dessa kalla fläktar, som susade fram genom de otaliga sprickorna mellan bräderna, började han undersöka de för tillfället samlade och ännu icke utskyfflade drifvorna. Men detta gjorde han icke med händerna, utan han begagnade därtill det spanska röret med guldknappen. Nå, det var nu icke svårt att finna, att snödrifvan, där den var som djupast, mätte tre fjärdedels meter.

»Huru mycken hampa finnes ombord?»

»Tjugo centner!» svarade segelmakaren.

»Och vi hafva ju beck?»

»Utan tvifvel!»

»Huru mycket?»

»En ton!» upplyste förste styrmannen.

»Nåväl, mina vänner!» sade nu professorn, medan han tog af sig glasögonen och torkade dem mellan tummen och pekfingret. »Man skall tilltäppa alla springor med hamptågor och beck. Därefter skall man spänna presenningar öfver tak och väggar, så snart väderleken tillåter!... Och så blir det nog bra. Nu går jag ned igen, ty jag är sysselsatt med ett mycket intressant försök att lösa norrskenets gåta.»

Nå, gubben gick ned till sin hytt, och besättningen vände sig till förrådsförvaltaren för att utfå hampa och beck. Den mannen hade förr varit kammarskrifvare vid kongliga flottans station i Karlskrona, hade slitit ut sig i statens tjenst och, då han nu verkligen

var gammal, hade en ny varfschef med lätthet fått honom aflägsnad från platsen och med samma lättvindighet utverkat en systersons öfvertagande af sysslan — ja, ja ... det förstås, att det var en systerson till varfschefen och icke till den uttjente kammarskrifvaren. Detta hade nu tilldragit sig många år före 1894, då Tobiassonska expeditionen började. Gubben Lenander — f. d. kammarskrifvaren — hade blifvit afspisad med en liten och för hans existens otillräcklig pension. Följden däraf hade blifvit en ytterlig fattigdom. Lyckligtvis var han ogift, ty eljest hade både han och hela hans familj för länge sedan på grund af svält samlats till sina fäder. Men plötsligt hade för den afskedade statstjenstemannen framblixtrat ett hoppets ljus i detta ödsliga mörker, där människoanden fåfängt söker efter något band, som kan hålla den kvar vid kärleken till lifvet. Lenander läste i en tidning, som han lånat af en god vän, (ty själf hade han icke ens råd att offra en krona om året på ett billighetsblad) att professor Tobiasson skulle företaga en resa till Nordpolen. Nu förhöll det sig emellertid så, att Josef Tobiasson och Gregorius Lenander hade i sina yngsta dagar varit goda vänner och förtroliga stallbröder. De hade bott i samma ruckliga gård på Majorna vid Göteborg, de hade lekt både »röfvare» och »sjöröfvare» och »sista paret ut!» tillsammans. De hade suttit på samma skolbänkar, de hade jämväl på samma dag och sittande bredvid hvarandra absolverat studentexamen. Därefter hade deras lefnadsbanor gått i skilda riktningar. Tobiasson blef kvar i det »lärda ståndet», tog sina lärdomsexamina och blef en välbe-

ställd professor, gifte sig rikt och avancerade småningom till en stor upptäckares sublima ställning. Stackars Gregorius Lenander däremot, han råkade sämre ut, han! Vi hafva redan berättat det, och vi behöfva endast tillägga, att hans rock var luggsliten, att hans benkläder icke saknade lappar och att hans skodon redan för flera år sedan hade sett sina bästa dagar. Den fordom svarta, nu genom inverkan af sol och regn gröna filthatten . . . nå, om dess elände vilja vi nu icke tala. Men nu, då han läste om Tobiassonska expeditionen och om den ståtliga Polstjärnan och all den andra härligheten, som strålade omkring Tobiassons person och namn, skref han till sin gamle vän och lyckönskade honom, men han begärde ingenting af den forne skolkamraten. Lenander skulle hellre hafva bitit af sig tungan, än han velat anlita någons barmhertighet. Professor Tobiasson svarade hjärtligt på den afskedade kammarskrifvarens bref och frågade denne, huru han hade det. Då skickade Lenander, som saknade sysselsättning, ett nytt bref, i hvilket han omtalade, att han lämnat tjensten och lefde af sin pension. Troligen voro Lenanders både brefpapper och konvoluter icke alldeles utan spår af fattigdom. Den genomgode Tobiasson underrättade sig på andra vägar om Lenanders ställning, och af allt detta följde nu, att några veckor senare anlände till Lenander ett bref, i hvilket professorn beklagade sig, att det varit honom omöjligt att anskaffa en antaglig och pålitlig förrådsförvaltare för Polstjärnan. Han ville fråga, huruvida icke hans gamle vän kunde skaffa honom en sådan. Helst, hette det i Tobiassons

bref, ville han haft sin gamle vän och skolkamrat Lenander med sig, men det vågade han icke hoppas . . . men stundom ske ting, som man icke väntar. Gregorius Lenander svarade med omgående post, att han hela sin lefnad igenom hade längtat till Nordpolen och att han själf ville, om hans vän ansåge honom vara därtill kompetent, antaga platsen. Därefter följde i brefvet en poetisk skildring af de tankar och drömmar, hvilka f. d. kammarskrifvaren haft och i hvilka härliga norrsken, oöfverskådliga isfält och dylikt föresväfvat honom. Professorn, hvilkens goda hjärta aldrig förnekade sig, skref genast, att under de senaste tio åren ingenting gjort honom så glad eller väckt till lif i hjärtat hans tacksamhet i så hög grad som vännens erbjudande att själf åtaga sig sysslan . . . Sådan var nu historien om Gregorius Lenanders anställande på Polstjärnan såsom räkenskapsförare och förvaltare af de omätliga förråden. Huru gubben Lenander såg ut till sin utvärtes person, få vi se, om vi följa förste styrmannen ned i Lenanders lilla, bekväma hytt, hvilken låg alldeles invid stora ingången till professorns egen våning. Men för att göra inredningen akterut ombord på Polstjärnan tydlig för våra läsare, måste vi åt detta ämne offra några rader.

Stora dörren till professorns salong befann sig rakt ofvanom kölen, alltså i fartygets midtlinie. På styrbords sida låg professorns egen, enskilda hytt, lika lång som salongen, men något smalare. Den begränsades af Polstjärnans yttersida längsefter ena väggen och hade två ganska stora fönster med fyra rutor i hvarje, och hvardera rutan var i storlek 12 × 8 deci-

maltum. Den andra långväggen var gemensam med salongen. På motsatta sidan af salongen funnos två dörrar, den ena ledande till professorskans enskilda hytt och den andra till fröken Ullas. Dessa två hytter voro, sammanlagda, lika stora som professorns. Men vid styrbords sida, vägg i vägg med gafvelväggen i professorns rum, var för Gregorius Lenanders räkning inredd en hytt. Ingången till denna hytt hade visserligen ingenting gemensamt med ingången till salongen, men om någon lade handen på låsvredet till den ena dörren, kunde han utan svårighet räcka låsvredet på den andra. Och dessutom hade den godhjärtade Tobiasson — sannolikt i ändamål att ingifva den fattige f. d. kammarskrifvaren en känsla af att tillhöra Tobiassonska familjen eller också i det ändamålet, att Tobiasson skulle kunna sammanträffa med sin barndomsvän, utan att hans »lilla rara Albertina» märkte saken, och med honom utbyta barndomsminnen — i skiljoväggen mellan hans egen och Lenanders hytt insatt en liten dörr af persiskt almträd. Denna dörr blef under expeditionen af stor nytta och lände de båda vännerna till mycken trefnad, ty genom den kunde de sammanträffa, utan att något störande element, icke ens professorskan, fömådde hindra det.

Lenander var en vänlig gammal herre. Hans motgångar i lifvet hade tryckt på honom en pregel af ödmjukhet och i någon liten mån krökt hans rygg. Lång och smal var han. Då han fordomdags mönstrades till beväringsman inför landshöfdingen och hans bisittare, hade tjenstgörande dagkorporalen, som mätte honom bredvid en dörrkarm, ropat:

»Tre alnar och fem tum!... Det var mig en baddare. Och han är så smal, att han kunde duga till laddstock i en fyratums kanon!»

Själfva landshöfdingen skrattade åt infallet, ty på den tiden gick det ganska fritt och ogeneradt till vid mönstringarna. De hade icke en skymt af den uppskrufvade högtidlighet, som utmärker dylika förrättningar i våra dagar. Och de förnäma herrarne roade sig, så godt de kunde, under den tråkiga förrättningens gång. Isynnerhet fägnade det dem, när korporalen eller fjärdingsmannen kom fram med någon grofkornig kvickhet.

Nu hade emellertid år och bekymmer krökt den gamle kammarskrifvaren, så att han icke var mer än tre alnar och två tum lång. Ett par gråa, vänliga, goda ögon blickade fram i hans ansikte. Allt skägg var afrakadt.

Vi hafva nu så vidlyftigt utbredt oss angående Lenanders person, utseende och öden, att vi anse oss böra genast upplysa våra läsare därom, att detta skett, emedan den gamle förrådsförvaltaren spelar en icke liten roll i denna berättelse.

Lenander satt nere i sin hytt framför det eleganta skrifbordet, öfver hvilket en elektrisk lampa kastade ett klart sken, liknande solens under en molnfri sommardag. Han satt lutad öfver en räkenskapsbok och arbetade flitigt. Många andra dylika böcker lågo bredvid honom eller stodo på golfvet i hans närhet, lutade mot skrifbordet.

Förste styrmannen kom in och störde honom.

»Herr förvaltare,» sade styrman Richard Håkansson, »förlåt mig, om jag skulle komma i ett olägligt ögonblick, men professorn har nyss befalt, att vi skola med hampa och beck tilltäppa alla springor i brädskjulet, och jag får därför anhålla om att ur förrådet utfå dessa saker.»

»Hampa och beck! Jaha!... Sitt ned, kära vän, medan jag antecknar det i mina böcker... Tag er ett glas vin, kära herr Håkansson! Det står därborta på dragkistan... Jaha, här har jag hampans konto. Huru mycket behöfver ni?»

»Tjugo skålpund, skulle jag tro.»

»Nå, nu är det antecknadt... Och så var det ju beck? Här har jag beck-kontot. Huru mycket?»

»Tio skålpund, tänker jag.»

»Nåväl, nu återstår endast att få ert kvitto, sedan skola vi genast gå och väga upp det... Se där en blankett, var så god och...»

Men längre kom han icke, ty i detta ögonblick hördes en gäll kvinnostämma, som skrek:

»Josef, du tager lifvet af mig med din råhet. Du har icke så mycket som en nagelspets af aning om de gräsliga marter, som såra en fint bild...»

De talande befunno sig tydligen i salongen, och lika tydligt var, att dörren till professorns hytt stod öppen, ty eljest skulle dessa betydelsefulla ord icke med så stor tydlighet trängt in till förvaltaren och styrmannen.

Utan tvifvel skulle styrman Håkansson gärna hafva stannat kvar för att följa gången af ett så intressant samtal ända till dess slut, men gamle Lenander

var en allt för trogen vän till Tobiasson, för att det skulle falla honom in att tillåta någon af besättningen att få en inblick i professorns ljufliga familjelif, om han kunde hindra det. Därför kastade han — så snart han känt igen rösten — pennan på bordet och sprang upp, tog helt vänligt styrmannen under armen och drog honom skyndsamt med sig ut ur hytten och bort till dörren, som förde ned till förrådsrummen i fören.

»Ser ni, käre styrman, ser ni,» sade han, »det är... hm!... det torde icke vara passande för oss att... hm!... höra på... hm!... höra på... svagheter...»

Ordet svagheter var kanske icke fullt lämpligt, ty professorskans skarpa röst vittnade snarare om ett öfvermått af styrka, men den beskedlige Lenander hittade intet bättre. Han var i själfva verket ganska upprörd i sinnet, ty han fruktade, att förste styrmannen redan hade hunnit höra för mycket. Han var rädd för, att rykten kunde komma i omlopp bland besättningen. Men det hade han icke behöft befara, ty sådana rykten började gå ombord på Polstjärnan redan under första dagen efter det ångaren hade lemnat hamnen och professorskan hade stigit ombord. Den goda frun drog själf försorg om, att ingen gärna kunde förblifva i okunnighet om ställningen, ty hon förde till sin man öppet på däck samma språk som i den fredliga salongen.

Nå, styrman Håkansson förstod den gamle förvaltaren ganska väl, log inom sig och tänkte, att denne gubbe egentligen var en äkta hedersman. Och

så följde han med honom ned i förrådsrummen utan invändningar eller försök till motstånd. Men han yttrade likväl:

»Jag har emellertid icke gifvit kvitto... Det gick ju så fort.»

»Kvitto!... Ah, det kunna vi ju skrifva i morgon middag, då professorskan hvilar sig i sin hytt efter maten... I morgon, kære vän!«

Nå, mot detta förslag kunde ingen invändning göras.

Hampa och beck i erforderliga mängder uppvägdes och öfverlämnades i styrmannens vård. Brädskjulet blef grundligt tätadt, så att efter den dagen hvarken blåst eller snö förmådde genomtränga. När dörren var stängd och brasan brann i den stora kaminen i midten, kunde man med lätthet underhålla temperaturen inom skjulet vid + 11 eller 12 grader, huru kallt det än var därute i det fria. Arbetena fortgingo därför dag för dag vid skenet af det elektriska ljuset. Allt, som var söndrigt eller slitet lagades. Timmermännen satte tillsammans slädarna, som skulle begagnas till isfärder. Segelsömmaren förfärdigade tält af femdubbelt, men lätt sidentyg, som professorn enkom för detta ändamål beställt hos den allra förnämsta sidenfirman i Lyon. Sidenet hade från Lyon skickats till Paris för att hos firman Gilblas & Frères impregneras, så att det skulle blifva vattentätt. Professorn hade först tänkt att öfverlämna detta arbete åt en svensk firma — ty han hyllade regeln: »Sverige åt svenskarna!» — men sedan han från en svensk firma inköpt en »vattentät» kappa och med den begifvit sig

ut i ett fruktansvärdt störtregn samt kommit hem alldeles genomblöt in på nakna kroppen och till på köpet fått sig en svår lungkatarr — så fick hans svenskhet en duktig törn och han gjorde beställningen i Frankrike. — Vi skola småningom skildra de arbeten, som af alla dessa flitiga händer företogos, samt öfriga anordningar för att göra vinterkvarteret så angenämt som möjligt på denna från Nordpolen icke synnerligen aflägsna punkt af jordytan — 87° 16′ 48″, den nordligaste punkt, som någon expedition dittills uppnått. Nu vilja vi emellertid afsluta detta kapitel med några ord om den anordning, hvarigenom Tobiasson framkallat den straffpredikan, hvaraf styrman Håkansson och den gamle förvaltaren hade hört en liten del.

Professorskan Tobiasson, som ogärna vistades bland »det simpla sjöfolket,» uppe på däck, utan plägade betrakta norrsken, snöyra och andra »vetenskapliga luftfenomen,» som hon kallade det, från fönstret i sin hytt, fann en aftonstund, då hon hörde Ulla tala om, att norrskenet var ovanligt vackert, att hon icke längre kunde se ut genom fönstret. Någonting oförklarligt och hvitt hängde utanför, alldeles som en gardin af blekt bomullstyg, tyckte hon. Naturligtvis blef hon genast ond och kallade på sin man. De möttes i salongen. Hon förebrådde honom på sitt vanliga, milda och grannlaga sätt, att han icke höll »det simpla packet» i tukt och förmaning. Nu hade de, påstod hon, hängt något smutsigt skynke utanför hennes fönster.

Vid toddyglaset.

»Och,» slutade hon, »jag kan numera icke skåda de himmelska uppenbarelserna af världsalltets fördolda, vetenskapliga krafter och lifssignaler.»

Professorn gjorde sig nu all möda att förklara för sin »lilla, rara Albertina,» huru det i själfva verket förhöll sig med den saken. Han var rädd om sina stenkol, ty de skulle ju räcka i tio år, om så behöfdes. För att minska kolåtgången under polarvintern, hade han låtit rundt omkring fartyget uppkasta en snövall af ett par meters bredd, hvilken täckte sidorna från iskanten och ända upp till relingens nedra kant. Genom denna ofantligt tjocka vägg hade värmen icke lätt för att utdunsta och försvinna i polarregionerna. Man sparade en hektoliter stenkol om dygnet i hvarje ugn, och detta utgjorde sammanlagdt en besparing af åtta hektoliter om dygnet. Professorn hade gjort den uträkningen, att, om han beräknade polarnatten till åtta månader, hvilket icke alls var för högt tilltaget, skulle han genom denna kloka anordning inbespara alldeles jämnt icke mindre än $242 \times 8 = 1936$ hektoliter kol. Gubben Lenander, för hvilken han en kväll under stilla samspråk vid en aftontoddy inne i förvaltarens hytt, omtalade saken, beriktigade professorns uträkning genom att påpeka att, om resan komme att räcka flera år, skulle då eller då ett skottår inträffa, hvilket skottår således borde lemna 1944 hektoliter stenkol i vinst. Gubben Tobiasson erkände villigt, att hans vän hade rätt. Och toddyarna påspäddes, och det stilla samspråket om gamla minnen och framtidsutsikterna för nästa vår och sommar fortfor ostördt, ty »gumman Tobiasson»

(detta var »det simpla folkets» namn på denna fint bildade och »vetenskapligt educerade» dam) hade lagt sig till ro, för att i en lugn sömn vagga sin svartsjukas »kval till ro.»

Men det lyckades icke för Tobiasson att öfvertyga sin fru om, att något slags nödvändighet förefunnes, som kunde föranleda sparsamhet med kolen.

»I Göteborg finnas ju upplag af många millioner tons af den der otäcka, fula, svarta varan, som en bildad människa icke kan taga i med händerna, utan att blifva lika sotig, som de där otäcka eldarne därnere i »maskinhallen»... Gud ske lof, för resten, att den där maskinen ändtligen kommit till ro och icke längre stör min hvila med sitt gemena, dofva buller!»

»Men, rara Alb...«

»Rara mig hit och rara mig dit! Du är ett nöt, min Josef, och begriper icke en fint och vetenskapligt bildad kvinnas behof af ostörd nattro, efter dagens mödor och ansträngningar.

»Men du gör ju ingenting...»

»Jag!» utfor den goda frun. »Gör *jag* ingenting, jag, som hela Guds långa dag och natten med, för resten, måste vaka öfver din moral och öfver den där slynan Jenny...»

»Onödigt besvär, min pulla!»

»Pulla!» härmade professorskan på ett mycket löjligt sätt, hvilket hade en underström af försmädlighet. »Spara alla smekord till din Dulcinea därute i kabyssen!... Och hvad nu beträffar besparingen

af stenkol, så är den alldeles obehöflig. Vi hafva flera i Göteborg.»

»Men, söta du, vi äro ju långt ifrån Göteborg nu. Den staden ligger mellan 57 och 58 breddgraderna och vi befinna oss i denna stund på öfver 87 graders nordlig latitud.»

»Och hvem har lockat mig hit upp?»

»Åtminstone icke jag . . .» försäkrade Tobiasson naivt.

Vi sakna ord att nöjaktigt skildra professorskans vrede. Vi måste inskränka oss till att omförmäla, att den straffpredikan, som naturligtvis följde, utmärkte sig genom klara och tydliga, men för professor Tobiasson icke smickrande tankar och ord. Sällan hade »denna martyr bland hustrur» — ty äfven detta var ett bland fru Tobiassons slagord — så blottat sin själs allra innersta känslor . . . Sjelfva Tobiasson blef förvånad och och började frukta, att slutet måndе blifva ett verkligt slaganfall, icke någon af de där små svimningarna, hvarmed hon eljest plägade regelbundet afsluta sina sparlakansläxor. — Under denna rytande storm var det, som de ord fäldes, hvilka kommo till förste styrmannens öron.

Professorn hade nämligen ledsnat vid att vara åhörare. Han ryckte upp dörren till sin hytt och steg in där, men glömde eller vågade icke tillsluta dörren efter sig. Därför hade också hvarken förvaltaren eller förste styrmannen hört någonting af samtalet, förrän professorn lämnade salongen.

SJETTE KAPITLET.

Professorskan omfamnas af en isbjörn.

Den långa vinternatten hade börjat på fullt allvar, då professor Tobiasson en dag, just när han satt, och genomläste en beskrifning om Nowa Zemblas upptäckt af Willoughby år 1553 och samma berömde mans upptäckt af Spetsbergen år 1596, plötsligt blef störd af rop och skrik däruppe på däcket. Han hörde också ljudet af en mängd fötter, som med stor skyndsamhet trampade taket öfver hans hufvud. När nu professorn helt lugnt tagit af sig glasögonen och lika lugnt lagt dem ordentligt in uti läderfodralet, började han försöka att med sina örons tillhjälp utransaka, hvilken den oväntade tilldragelse månde vara, som med skrik, rop och springande afbröt den månadslånga enformigheten ombord på Polstjärnan. Länge dröjde det, innan han »blef klok på saken.»

Allt hade gått sin lugna gång och ingenting af vikt hade inträffat sedan den 19 September, då vi

senast sågo Polstjärnan och dess invånare. Den ena dagen hade varit den andra lik. Snöstormar hade rasat hela tiden och få hade de dagar varit, under hvilka man kunnat vistas ute eller företaga en liten färd på isen i månskenet eller vid ljuset af ett härligt norrsken. Man hade varit inskränkt till det utrymme, som Polstjärnan lämnade inom bord. Och af föga eller ingen omväxling hade lifvet varit, åtminstone för alla, som icke tillhörde den Tobiassonska familjen, ty inom denna sörjde fru professorskan med en gedigen makas och en öm moders oaflåtliga ömhet och omtanke för, att hvarken professorn eller Ulla skulle, som fru Tobiasson så sant och skönt sade, »stelna i overksamhetens och slöhetens ovetenskapliga form.» Läsaren har redan lärt känna hennes ofelbart verkande sätt att härvid gå till väga. Hennes humör var, det fann hon sig villig att erkänna, »minst 500 grader Celsius under fryspunkten», men hade ändå den förunderliga egenskapen, att det oaflåtligen porlade och sjöd inom henne af en väldig massa nya förslag, bizarra idéer, diktatoriska påbud, stränga bestraffningar, sparlakansläxor, jämmer öfver »sin lefnads marterkval» och en oändlig myckenhet af lika kuriösa och underbara ting.

Men för öfrigt hade egentligen ingenting inträffat. Arbetena hade fortgått i ostörd ro. Måltiderna hade återkommit på sina regelbundna tider. Och då vi nu tala om mat, synes oss tillfället lämpligt att lämna våra läsare en kortfattad redogörelse för mathållningen ombord och därmed sammanhängande frågor.

På Polstjärnan funnos två kök och två matsalar. Professorns salong i aktern var matsalen för Tobiassonska familjen samt för kapten Julius Almgren, förste styrmannen Richard Håkansson och förrådsförvaltaren Gregorius Lenander. Ursprungligen hade det varit Tobiassons afsikt att inrätta endast ett enda kök och blott en, för alla gemensam salong och matsal. Men så snart fru professorskan förklarat, att hon skulle följa med till Nordpolen mot eller med professorns vilja, samt att hon ingalunda kunde, i sin egenskap af »fint bildad och vetenskapligt grundlagd kvinna, fördraga att spisa bland en hop simpla och allslukande sjömän,» måste professorn helt och hållet omstöpa den ursprungliga planen till fartygets inredning. Herrskapet Tobiassons kök förlades till babords sida och var genom ett vattentätt skott samt en dörr skild från professorskans hytt. Snedt emot ingången till köket låg dörren till förrådsförvaltarens på styrbordssidan belägna hytt, men köket var något större än denna. Föreståndersk för herrskapets kök var, som vi veta, fröken Jenny Lundgren, hvilken hade under sitt befäl de tre pigorna Anna, Olga och Augusta. Dessutom beordrades en af matroserna att lämna handräckning vid gröfre göromål eller sådant, som kräfde starkare muskler, än man billigtvis kan begära hos nutidskvinnan. För att gifva läsaren en föreställning om, huru man lefde vid bordet i aktersalongen, lämna vi här en afskrift af originalmatsedeln för den 27 Oktober — samma dag, då vi återuppsöka våra nordpolsfarare.

Polstjärnan. d. $^{27}/_{10}$ 94.

Matsedel.

1. Smörgåsbord med sup.
2. Fläskkotletter med potatis.
3. Hönskött, inbakadt i smördeg.
4. Lingongröt med grädde.
5. Pouding aux confitures.

Dybecks lageröl. Rödvin.

Dylika matsedlar skulle fröken Jenny hvarje dag, sedan hon först konfererat med professorskan, utfärda i tillräckligt antal exemplar, så att hvarje vid bordet sittande person kunde hafva ett sådant bredvid sitt kuvert — detta enligt fru professorskans föreskrift, ty hon sade:

»Man måste — för att icke nedsätta sig själf — hafva reda på måltidens hela innehåll, redan då man tager den första munsbiten, ty eljest kan man utsätta sig för en öfvermättnad, hvilken är ovärdig en och hvar, som har lyckligt kämpat och öfvervunnit den rent djuriska ståndpunkten i matfrågan.»

Vända vi oss nu till manskapets kök och bordet i deras salong framme i fören, så finna vi, att salongen eller matsalen (rummet hade båda benämningarna) var belägen i själfva spetsen af fartyget samt att kabyssen slöt sig till den vid babords sida, och ett stort, för besättningen afsedt sofrum på styrbords sida. Alla dessa tre rum hade hvardera sin ingång, hvarjämte en dörr fans mellan kabyssen och matsalen. Denna salong var naturligtvis icke fullt så fint inredd som aktersalongen, men den var snygg och treflig. Ett massivt ekbord stod i midten och ett tillräckligt

antal matsalsstolar af samma träslag och med höga ryggstöd stodo uppradade dels längsefter bordets alla fyra sidor, och dels här och där invid väggarna, ty salongen tjenstgjorde icke endast såsom matsal, utan äfven såsom sofrum för andre och tredje styrmännen samt för de tre maskinisterna.

I manskapets kök regerade skeppskocken Nils Tröstefull enväldigt. Under sig hade han tre pojkar af omkring 15 års ålder, hvilka lystrade till namnen Erik, Sven och Filip. För att göra beskrifningen mera fullständig, meddela vi här en alldeles ordagrann afskrift af den matsedel, som den 27 Oktober 1894 följdes vid manskapets bord på Polstjärnan. Den matsedeln blef visserligen icke utdelad till de vid bordet i försalongen sittande personerna, ty fru professorskan antog som en gifven sak, att »simpelt folks magar äro icke så nogräknade; de tåla hvad som helst, liksom stöflakragarna.» Men den skulle — tryckt på tunnt papper och med vederbörliga anteckningar och öfverstrykningar och dylikt — hvarje morgon af Nils Tröstefull presenteras för fru Tobiasson och af henne, genom namnets underskrift vederbörligen godkännas. Så här såg den ut:

Godkännes:
Albertina Tobiasson

Polstjärnan. d. $^{27}/_{10}$ 94.

Manskapsmatsedel.

1. Pemmikan med bröd och sup.
2. Inlagd, kokt makrill.
3. Stekt blodkorf med skärbönor.
4. Lingonsylt med mjök.
5. $^{1}/_{2}$ porter (Carnegie.)

Läsaren finner lätt, att man lefde godt ombord på Polstjärnan och att ingen nöd var på färde, fastän fartyget befann sig ofvanom 87 nordliga breddgraden. Men omväxlingen i matsedlarna var också det enda, som afbröt den dystra enformigheten i försalongen, åtminstone ända till den 27 oktober omkring en timme efter det, att borden blifvit afdukade i båda matsalarna. — Och nu återkomma vi till det buller, som störde professorns studier och om hvilket vi ordade uti inledningen till detta kapitel.

Därute rådde en temperatur af — 32 grader, en köldgrad, hvilken icke kunde anses vara särdeles svår i denna del af polartrakterna. Stormen hade lagt sig. Det var alldeles lugnt. En half måne sken på en alldeles mörkblå och klar himmel. Om dessa nordpolsfarare hade befunnit sig i Stockholm, skulle klockan hafva visat half tre eftermiddag den 27 Oktober, men däruppe voro dag och natt lika. Just då, var det, som Tobiasson blef störd genom rop och buller på däcket alldeles rakt ofvanför hans hufvud. Och när den hederlige professorn omsider hade sansat sig, uppfångade hans öron ropet:

»En björn!... En björn!»

»Godt!» mumlade professorn. »Det blir ändå en omväxling i den här salta maten.»

Och gubben steg upp, klädde sig i sin vargskinnspäls och traskade upp på däck. Själfva hans »lilla, rara Albertina» fanns där också, ty äfven hon hade hört oväsendet och, som hon icke begagnade glasögon och således icke heller behöfde använda någon tid till att sticka dessa motspänstiga redskap in i ett trångt

läderfodral, så hann hon upp på däck flera minuter tidigare än professorn.

Allt manskapet var samladt på fördäcket.

»Nå», yttrade Tobiasson, när han sällade sig till de andra, »nå, hvar är nu den där gynnaren? Hoppas, att han icke har någonting emot att åt mig afstå sina läckra ramar.»

»Han sitter därborta, herr professor», genmälde kaptenen, hvilken pekade utåt isen. Märkvärdigt nog hade kaptenen sin plats midt emellan Ulla och fru Tobiasson. Men vi veta icke, huruvida denna omständighet berodde på, att kaptenen valt denna plats, eller därpå, att damerna Tobiasson hade funnit situationen tryggare i kaptenens närhet, då det nu gällde en så fruktansvärd fiende som isbjörnen.

»De äro två, herr professor», underrättade kabysspojken Filip, en liten fet och tjock ungdom med icke obehagliga drag. »Jag ser båda två, herr professor.»

»Hvar ser du dem, min snälla gosse?»

»Jo, där ... nej, där!»

»Jaha ... ja ... jaha, nu ser jag dem också.»

»Ack ... björnstek är mitt lif!» utropade fru Albertina och gjorde en stor gest med den af vargskinnshandske beklädda handen. »Och i all synnerhet surstek af björnkött, inlagd och i fjorton dagar förvarad i mjölk med tillsats af minst tre eller fem matskedar ren ättiksprit ... Ack!»

»Söta lilla, rara Albertina», sade professorn. »Vi skola hafva dem. Du skall få din björnsurstek.»

»Åh, Josef, gör dig inte till, du!... Låtsa nu inte, att du är någon Münchhausen!... Rolen af Don Quixote passar dig bättre, min vän, så vida du icke kanske föredrager Panzas mera blygsamma lefnadsstråt.»

»Ja men, min lilla, söta...»

»Åh, du skulle fly för en råtta du», afbröt hans hustru. »Fegare varelse än du har icke trampat denna välsignade och numera någorlunda vetenskapligt undersökta jordyta, nej, åtminstone icke sedan Erik Wäderhatts dagar.»

Ulla gjorde en liten omkrets omkring den öfver relingen hvilande kaptenen och hviskade i sin mors öra:

»Men kära mamma, jag tycker verkl...»

»Tig du, mitt barn», sade professorskan med en höghet i ton och min, hvilken till och med Alexander den store eller Artaxerxes eller hvilken som hälst af de andra storgubbarna, ja, t. o. m. själfva den afgudade Ibsen skulle hafva funnit vara oefterhärmlig.

»Men lilla, rara...»

»Lilla och rara mig hit och dit, bäst du vill, men säkert är, att din far är fegare än... än... ja, hvad skall jag nu säga?... fegare än... än den fogel, som kallas mes.»

»Åh, mamma!»

»Gå till din plats, mitt barn, och blanda dig icke i de officiella affärerna, allraminst i sådana, som beröra den manliga hjärnans vetenskapliga förhållanden... Du begriper icke den saken... Lyd!»

Och den snälla Ulla återvände med bäfvande hjärta till sin plats vid relingen. Hvilka dårskaper

skulle nu hennes mor begå? Och huru skulle de förekommas?»

Kapten Almgren förstod henne så väl. Han ville gärna ställa allting till rätta. Björnarna skulle han hafva — det hade han nu beslutat, redan innan Tobiasson och hans familj kommo upp på däck. Men fru Tobiassons utfall mot professorn både stadfäste hans beslut och gjorde, att han föresatte sig att, om möjligt, bereda professorn det nöjet att med egen hand nedlägga en af björnarna och därigenom bevisa, att han (professorn) icke var rädd af sig.

Ett jagtparti anordnades. Deltagarne skulle vara professorn själf, kaptenen, förste och andre styrmannen, segelmakaren, de tre maskinisterna och kocken Nils Tröstefull. Alla försågo sig med bössor och ammunition från fartygets förråd. Gubben Lenander antecknade på ett löst papper och med blyerts allt, hvad som utlämnades, och den pligttrogne mannens afsikt var att följande morgon införa dessa poster på vederbörliga konton i räkenskapsböckerna, då han på samma gång antecknade den förstörda ammunitionen samt de helfärdiga gevär, som återlämnades och de bössor, som inflöto till förrådet med krossade kolfvar, snedvridna pipor o. s. v.

Nu stodo alla, beväpnade och varmt klädda, på däck och ögonblicket var inne, då man skulle begifva sig ut på jagt efter de två björnar, som man sett röra sig å ett par isblock på omkring tre hundra meters afstånd från fartyget.

»Farväl, min älskling!» yttrade nu professorn och klappade sin hulda maka på kinden med skinnbeklädd

hand. Den goda frun slungade bort hans hand med en otålig rörelse och frågade honom, om han trodde, att hennes »kind var ett aflidet lik, som han skulle obducera, eftersom han tog i så våldsamt».

»Ack, min pulla lilla . . .»

»Pulla och lilla mig hit och pulla och lilla mig dit», utbrast fru Tobiasson. »Hvad skall du med på jagten? Du, som inte ens kunde se en hel elefant, om han också stode på ett program till Don Juansrepresentationen på kungliga operan i Mesopotamiens hufvudstad!»

»Vill du inte gå i mitt ställe, Albertina lilla?», föreslog professorn, som tyckte, att allt det där kunde hans fru sagt honom innanför sparlakanen och utan vittnen.

Vid detta förslag fnissade alla de närvarande matroserne. Den unge kaptenen rynkade ögonbrynen. Ulla, öm och snäll som alltid, tog sin mor om lifvet och hviskade några ord i hennes öra.

»Tig, mitt barn», sade fru Tobiasson, »tig och låt din stackars arma, förtryckta moder sörja själf för sin ära och för vår välfärd . . . Jag vill vara med på jagten . . .»

»Mamma!» utropade Ulla och vred sina händer i ångest.

»Inte ett knyst mitt barn! . . . Du förstår inte en förolämpad makas grymma kval . . . Herr Lenander! Ett laddadt gevär!»

Gubben visste icke, om han vågade tro sina öron.

»Hva . . . hva . . . hva . . . hva?» stammade han.

»Ett gevär!» sade professorskan med samma höghet i den plastiska ställningen, i ton, i min, i röst, som om hon varit den store Napoleon själf och stått invid pyramiderna och ropat till sina soldater: »jag är denna världens gud».

»Ett . . . ett?» stammade Lenander.

»Ett laddadt gevär, gamle stolle!» dundrade fru Tobiasson och gjorde en stor gest med utsträckt pekfinger. »Ettt . . . laaaddadt geväär!»

»Nå, ändtligen förstod gamle Lenander, hvarom frågan var.

»Genast! . . . Genast!» ropade han och ilade bort med nästan ungdomlig liflighet, så att man kunde hafva skäl att misstänka, att han önskade, att en eller annan tillfällighet under den beramade jagten måtte föranleda, att fru professorskans gevär exploderade eller på annat sätt befriade fru Tobiasson från hennes »matyrskap».

Men Ulla tiggde och bad sin mor, att hon skulle afstå från denna dårskap. Det ville den ädla frun naturligtvis icke, ty i hela världen har under dess tillvaros alla sekler aldrig funnits en så »karaktärfast» person som fru Tobiasson. Hade hon en gång sagt ett ord, så skulle hela världens alla sammanlagda hästkrafter icke förmått rubba gumman från den ställning, som hon intagit.

»Mamma», utropade Ulla förtviflad. »Då går jag också med.»

»Mitt barn», yttrade professor Tobiassons fru med majestätisk höghet. »Stör icke mina djupt forskande och vetenskapligt explicerande, problemartade tankar!»

»Ack... ack, mamma lilla!»

Men just nu mottog fru Tobiasson bössan af den bugande Lenander, hvilken samtidigt önskade henne en god jagtlycka. Hvad han därmed menade och hvilket villebråd, han hälst ville se fäldt — det sade han icke så högt, att professorskan hörde det, men efteråt, sedan jagtpartiet dragit ut från Polstjärnan, ut på isen, brummade han fram det för sig själf.

Ja, nu voro de nere på isen, alla deltagarne i jagten med undantag af kaptenen. Han stod där och tvekade, såg än på Ulla, som befann sig i hans närhet, och än på de mörka människogestalterna nere på isen. Ulla drog en djup suck och fattade — liksom gripen af en plötslig ingifvelse — kaptenens arm, drog honom med sig och yttrade:

»Jag skulle aldrig uthärda att stanna kvar här... Kom!»

Utan att säga något, ledsagade kaptenen den unga flickan öfver landgången. Hon var honom tacksam, därför att han icke sade någonting, ty hon insåg, att om han talat, skulle det endast blifvit ett klander öfver hennes mors dårskap. Men när hon kom ned på isen, märkte hon, att hennes hand hvilade på den unge kaptenens arm. Med en häftig rörelse drog hon den till sig. Kaptenen suckade, men sade ingenting.

Snart hade de två unga människorna upphunnit de öfriga, och det blef samtal om, huru det tillgick, då man upptäckte björnarnas närvaro. Det hade tillgått så, att Juno, alltsedan hon var sjuk, hade fått gå lös och ledig ombord på fartyget. Hon hade börjat häftigt skälla för en stund sedan, hoppat upp på

en invid relingen stående packlår och stirrat ut öfver den oändliga isytan, under det att hon omväxlande skällde och morrade argt. Detta hade föranledt ett par af matroserna att också speja ut i natten. Månskenet gjorde det för dem möjligt att skymta björnarna. Men knappt hade Juno märkt, att matroserne intresserade sig för den sak, som sysselsatte henne, innan gjorde hon ett väldigt språng från låren ut på

Björnjagt i polarisen.

isen och satte af med ilande fart i den riktning, där björnarna hade visat sig. Då var det, som matroserne ropade af alla krafter:

»Björnar!... Björnar!»

Och detta rop sammankallade besättningen, hvilken tillskyndade från alla håll och kanter. Det var dessa rop och detta springande, som allra först väckte professor Tobiassons uppmärksamhet på, att någonting ovanligt var på färde.

Nu var, som sagdt, hela jagtpartiet ute på isen. Fyra af de argaste grönlandshundarna hade blifvit lössläppta och voro i full fart framför jägarna. Hela sällskapet bestod, om man till jägarna vill räkna äfven professorskan och Ulla, af elfva personer.

Hundar hafva, som man vet, icke allenast ett godt förstånd, utan äfven vissa egenheter. Det finnes människor, hvilka genast äro goda vänner med hvarje hund, som de träffa på. Det finnes andra människor, hvilka hos vissa hundar väcka en oöfvervinnlig och outrotlig afsky. Ingen vänlighet å en sådan persons sida kan besegra en sådan hunds antipati. Nu fans bland de hundra å Polstjärnan medförda hundarna särskildt en, hvilken viftade med svansen mot alla öfriga människor, men morrade argt och visade sina friska tänder, så snart han blef varse fru professorskan Tobiasson. Kom hon i hans närhet, rusade han fram mot henne, så långt kedjan räckte, och försökte bita henne. Detta gjorde, att fru Albertina hyste en panisk förskräckelse för detta djur och undvek det, så mycket möjligt var. Likväl glömde hon sig emellanåt, och det hade ännu aldrig händt, att hon passerade förbi Plato (ty detta var hundens namn) utan att han sönderslet en klädning för henne. Professorn plägade då alltid försöka lugna henne med följande anmärkning:

»Var glad, Albertina lilla, att du bär kjolar! Hade du haft bussaronger på benen, så hade ett stort stycke kött följt med trasorna . . . Tacka Gud för din lycka, min pulla!»

Hvad »pullan» plägade svara på en sådan »dumhet i kolossal storlek», det behöfva vi icke säga! Vi känna nu den »martyrliknande makan» — både vi och våra läsare.

Knappt hade nu emellertid Ulla Tobiasson och kapten Almgren aflägsnat sig från ångaren, innan hela besättningen mangrant samlade sig till en öfverläggning. Till och med ett par af kökspigorna (det var den rödhåriga Anna och den snutfagra Olga med den långa, utefter ryggen dinglande och linfärgade hårflätan) sällade sig till de sammansvurna. En sammansvärjning var verkligen i fråga, men det var icke något myteri af det vanliga slaget. Det var icke fråga om någon uppstudsighet hvarken mot kaptenen eller någon af styrmännen, ej heller mot expeditionens chef. Nej, sammansvärjningen gällde endast fru professorskan, hvilken af hela besättningen betraktades med lika oblida ögon, som de, hvilka egnades henne af den kloke hunden Plato. Men fastän myteriet icke gällde de lagliga myndigheterna ombord, var det likväl en förbrytelse af mycket svår beskaffenhet, ja, nästan ett majestätsbrott, ty professorskan hade alltid ansett sig vara högsta hönset i korgen och till kaptenen och professorn intaga ungefär samma ställning, som summus episcopus till de andra, prestvigda biskoparna.

Man hviskade under några minuter till hvarandra. Därefter återvände de öfriga till sina sysslor, tysta, stilla och beskedliga, medan eldarne Bünzow och Gülich närmade sig Platos koja. Denne ryckte och slet sedan en lång stund i sin kedja, liksom om han i förväg hade anat, att man väntade af honom något slags

arbete. De båda männen klappade och smekte Plato, som vänligt viftade åt dem med sin långa och yfviga helsningsapparat... Ett par minuter förgingo. Då uppenbarade sig den feta och rödhåriga Anna på platsen, medförande en af fru professorskans skor, hvilken hon hämtat nere i salongen. Utan att säga någon-

»Det går bra!»

ting, tog eldaren Bünzow skon och höll den framför näsan på Plato. Knappt hade detta intelligenta djur vädrat, hvem skon tillhörde, innan det morrade ursinnigt och gaf till ett argt skall, som hördes vida omkring på det ödsliga isfältet.

»Det går bra», hviskade Bünzow.

»Ja, släpp honom nu», sade Gülich.

»Nej, det går icke an att helt enkelt öppna halsremmen. Det måste se ut, som om djuret slitit sig löst.»

»Professorskan kommer naturligtvis att, om hon öfverlefver den här komiska affären, anställa ransakning», hviskade feta Anna.

»Nå, huru skola vi då ställa till det?»

»Jo», föreslog Bünzow, en nittonårig, jättelik yngling, »halsremmen är tillverkad af enkelt sälskinn. Jag tänker att, om vi fastbinda den mellan båda ändarna af repen på vindspelen och vi båda låta spelen verka åt motsatta håll, så skall halsremmen slitas af på midten, och det skall se ut, som om Plato slitit sig lös.»

»Den Bünzow är då alltid så påhittig», hviskade Anna.

»Sant nog, min tös!... Nu släpper jag Plato lös... Men dessförinnan skall han ännu en gång lukta i skon.»

Nå, Plato blef lös och ilade med fart öfver isen. Han sprang med nosen tätt intill isen. Uppenbarligen följde han ett spår.

Under tiden hade jaktsällskapet icke heller varit overksamt. De fyra lössläppta hundarna hade snart uppnått platsen, där björnarna befunno sig. Därom vittnade deras arga skall. Och då nu månens silfversken i riklig mängd låg utbredt öfver isfältet, kunde man jämväl med ögonen iakttaga, att så förhöll sig. En tafla, värdig en mästares pensel, skulle denna nattliga scen varit. Den ödsliga isen, den mörkt blåa

himmelen, det praktfulla norrskenet, den vänliga månen och de med otrolig kraft tindrande stjärnorna!

Fru Tobiasson gick naturligtvis i spetsen. För henne fans ingen fara till. Hon trodde, att allt lefvande i naturen skulle för henne hysa samma fruktan, som utmärkte hennes medgörlige make. Med dristiga steg närmade hon sig hundarna. En af dem, det var en hvit sibirisk hund, som lydde namnet Cato, råkade att under sin yrande dans komma i hennes väg och korsa den. Det var i hennes ögon en oförlåtlig ohöflighet. Han borde hafva sett, hvilken »vetenskapligt educerad dam» han hade att göra med, tyckte Albertina. Och i följdriktig enlighet med denna tanke gaf den barska damen honom ett slag med bösskolfven, så att han drog sig tillbaka, ömkligt tjutande. Nu var vägen fri för professorskan. Med stolta steg närmade hon sig nu björnarna, som redan brummade och stodo uppresta på sina bakfötter för att med en kraftig och varm omfamning hälsa professorskan välkommen till detta nordliga luftstreck, där de själfva hittills haft endast hvalrossar att umgås med. Kvinnor finnas (och för resten äfven män) hvilka äro modiga, därför att de äro för dumma att kunna se farorna. Vi nästan tro, att fru Albertina var af det slaget. Eljest hade hon troligen icke gått så nära de där vilddjuren. Men nu gick hon modigt på och stod snart ansikte mot ansikte med det ena vilddjuret, hvilket till en början tycktes häpna öfver sin motståndarinnas djärfhet. Några sekunder var han alldeles overksam och endast sträckte fram nosen mot professorskans vargskinnspäls, liksom om han ville genom luk-

ten förvissa sig om arten af detta förunderliga djur, som vågade trotsa polarisens konung midt i hans eget rike. Förmodligen igenkände han med sitt fina väderkorn, (ty få djur öfverträffa i detta hänseende isbjörnen, hvilken t. ex. bevisligen vädrar människors närvaro på flera mils afstånd endast genom lukten af den mat, som de steka eller koka), att han här hade för sig äkta vargskinn, ty han grinade, så att tänderna lyste härligt i månskenet. Man har aldrig fått veta, huruvida professorskan Tobiasson uppfattade detta grin såsom en vänlig välkomsthälsning, ty — sedan äfventyret slutat — iakttog hon och kommer förmodligen under hela sitt lif att iakttaga en högtidlig och majestätisk tystnad angående detaljerna af de känslor, som under dessa fruktansvärda ögonblick af fara beherskade henne.

Professorn och Ulla voro utom sig af förskräckelse. Båda ropade och bådo, att hon skulle draga sig tillbaka. Men fru Tobiasson var nu riktigt starkt i farten. Hon svarade högdraget:

»Jag reder mig nog . . . Det vänliga kreaturet tycker om mig, det kunnen I väl se.»

Och för att nu visa björnen, att äfven hon icke fann honom alltför otreflig, lade hon sin behandskade hand på björnens lurfviga hufvud och klappade honom, under det att hon med mildt tonfall sade:

»Stackars gubben! . . . Huru mår du, lille vän?»

Men isbjörnen grinade illa åt allt det där. Och innan fru Tobiasson visste ordet af, var hon innesluten i det »vänliga kreaturets» famn och hårdt tryckt intill ett trofast isbjörnshjärta, ja, så innerlig var dju-

rets förtjusning, att det klämde väl hårdt till med sina ramar, så att den goda frun måste skrika, fastän hon alltid hade förfäktat den åsikten, att ingen fint bildad människa kan skrika.

Bland åskådarna af detta fasansfulla uppträde uppstod naturligtvis stor rörelse. Alla ville skynda till hjälp. Tobiasson lopp fram och gaf björnen ett slag på hufvudet med bösskolfven, men tyvärr drabbade detta slag icke den björn, som höll hans fru i sin famn, utan den andra, hvilken nu också hade närmat sig krigsskådeplatsen. Ulla vred sina händer i förfäran och var nog obetänksam att vilja genast ila fram till sin mor. Hon skulle sannolikt också hafva gjort detta, om icke kaptenen hade hejdat henne och hållit henne tillbaka.

»Vänta, fröken Ulla», sade han. »Ni rusar till en säker död. Lita på mig! Jag skall rädda er mor.»

Det var också verkligen hög tid, att någon kom henne till hjälp. Isbjörnen förde spetsen af sin kalla nos rundt omkring öfver professorskan ansikte, sannolikt för att vädra upp af hvad slag denna varelse månde vara, men professorskan trodde, att björnen blifvit så förälskad i henne i det härliga månskenet, att han ovilkorligen måste försöka kyssa henne. Hon gaf honom med knutna handen ett duktigt slag öfver nosen och skrek:

»Skäms du inte, ditt odjur! Vill du låta bli det där? ... Jag kysser, på grund af vetenskapliga principer, aldrig någon, hvarken min drummel och dumbom till man eller ens min knähund ... Seså, låt bli, annars får du en olycka!»

Emellertid kunde professor Tobiasson icke komma sin förolämpade maka till hjälp, ty han var själf engagerad i en fruktansvärd strid med den andra björnen. Professorn retirerade alltjämt, under det att han tilldelade sin farlige motståndare det ena kolfslaget efter det andra, dock utan någon egentlig verkan. Isbjörnshonan (ty en sådan var det) skakade visserligen emellanåt på hufvudet, när det varit i beröring med bösskolfven, men för öfrigt tycktes välfägnaden icke bekomma henne illa. Vildt rytande avancerade hon lika fort, som professorn retirerade.

Emellertid litade nu den stackars förskrämda Ulla på, att den unge kaptenen skulle rädda hennes föräldrar. På en annan mans löfte hade hon i ett sådant fall som detta icke litat obetingadt, men hon tyckte, att då det var Almgren, kunde hon vara trygg. Hon tryckte hårdt hans hand, men var för upprörd att kunna yttra någonting.

Kaptenen hetsade hundarne på den björn, som så hjärtligt omfamnade den hulda professorskan. Ändamålet därmed var naturligtvis, att hundarna skulle ådraga sig björnens uppmärksamhet och möjligen förmå denne att släppa sitt skrikande offer. Men björnen tog saken lugnt, fastän de ilskna djuren ifrigt anföllo hans bakben. Fick han då och då ett bett, sparkade han bakut med den skadade foten, men hans ramar fasthöllo fortfarande professorskan mycket säkrare, än om hon hade suttit inklämd i ett skrufstäd.

Hvad tänkte kaptenen göra? Skjuta på björnen på afstånd, det vågade han icke, ty hans kula kunde då lika lätt träffa fru Tobiasson, som vilddjuret. Icke

heller vågade han gå dit bort och sätta bössmynningen alldeles intill björnens hufvud och aflossa skottet, ty han tänkte sig, att djuret skulle i dödskampen ingalunda släppa sitt tag omkring fru Tobiassons lif, utan snarare trycka henne så fast till sist bröst, att björnen skulle lefva en eller annan sekund, sedan fru Tobiasson längesedan med bruten ryggrad och krossade eller söndersmulade refben, utandats sin sista suck... Men kapten Almgren var en man, hvilken visade sig vuxen en sådan situation. Han kastade sitt gevär öfver axeln och drog den långa breda jagtknif, som han bar i bältet utanpå vargskinnspälsen. Alla de öfriga jägarne stodo bestörta och visste icke rätt, hvad de skulle kunna företaga sig. Ett par af dem skyndade visserligen professorn till undsättning mot den ursinniga och rytande björnhonan. Men de andra stodo alldeles »handfallna» och företogo ingenting.

Med knifven i sin hand smög kaptenen sig bakom fru Tobiasson och sökte behålla en sådan direktion, att björnen skulle förblifva i okunnighet om hans åtgärder. Och detta lyckades öfver all förväntan. Kaptenen stod nu alldeles bakom ryggen på den högt skrikande frun och hade framför sina ögon björnens båda ramar, hvilka sammanträffade just midt på professorskans breda rygg. Med en rask rörelse afhögg kaptenen den högra björnramen. Björnen vrålade af smärta. Inom tiondedelen af en minut hade Almgren äfven den venstra björnramen i sina händer. Han kastade ramarna till sina jagtkamrater, fattade fru Tobiasson och lyfte upp henne på en af sina armar

samt satte henne ned på isen midt ibland jägarna. Björnen hade naturligtvis fallit ned och stod »på alla fyra». Nog försökte han traska framåt i spåren efter kaptenen, men de två kvarvarande benstumparna förorsakade honom smärta, så snart de vidrörde isen. Han tog ett par steg, men föredrog sedan att lägga sig på ryggen och vifta med frambenen. Under hela tiden vrålade han och bet omkring sig.

»Det är synd att låta honom plågas», mumlade Almgren, höjde sin bössa och sköt odjuret en kula i det ena ögat. Därefter låg det alldeles stilla. Fru Tobiassons lif var räddadt, men om någon människa skulle tro, att professorskan förstod, hvilken stor tjänst kaptenen hade gjort henne, eller att hon var tacksam mot sin räddare, så måste den människan vara en person, hvilken icke alls känner fru Albertina Tobiasson. Se här, hvad hon sade:

»Hvarför misshandlade ni på det grymma sättet ett så beskedligt och snällt djur? Det syntes nog, att den rara plantigradaren tyckte om mig. Om inte ni, kapten, med edert otidiga och obehöriga inblandande i björnens och mina affärer, hade gjort mina rent vetenskapligt anlagda bemödanden om intet, så skulle jag inom fem minuter hafva gjort detta sällskapligt konstruerade djur så tamt, att det hade följt mig hem och legat som en trogen vaktare öfver mitt lif och min säkerhet antingen vid min hyttdörr eller nedanför mina fötter i den stora järnsängen. Men man får då aldrig här i lifvet vara i fred för dumma och hänsynslösa människor, isynnerhet sådana, som ännu icke hunnit torka bakom öronen, utan äro öfvermaga lik-

som ni, kapten . . . Aldrig . . . aldrig, så länge Albertina Tobiasson, född Rosenlund, lefver, glömmer eller förlåter hon ert gemena uppförande i dag.»

Ulla blygdes och vågade icke ens lyfta ögonen upp till den unge kaptenens anlete. Ännu mindre dristade hon tilltala sin mor, ty hon visste, att den allra minsta motsägelse skulle uppreta denna i ännu högre grad och därigenom framkalla ännu mera bittra, orättvisa och sårande utlåtelser. Hon föredrog att tiga. Men — som sagdt — hon var icke väl till mods och blygselrodnaden kom, gick och kom igen på hennes kinder.

Den unge kaptenen, som nyss räddat Ullas mors lif, svarade icke på professorskans ordflöde. Han endast bugade sig och skyndade nu att bringa undsättning åt den af björnhonan hårdt ansatte professorn. Dessa båda befunno sig fortfarande i ungefär samma ställning till hvarandra — björnen avancerade, professorn retirerade med bibehållen krigsära. Fortfarande höll Tobiasson fast sin bössa i närheten af mynningen och visade både flit och energi genom att tilldela sin motståndarinna slag på slag med kolfven, och än träffade slaget hufvudet, än midten af magen, än refbenen. Men allt det där tycktes icke hafva någon inverkan åtminstone ingen menlig sådan, på detta vilddjur. Snarare tjenade det till att pigga upp hennes tröga natur icke så litet. Björnhonan var tämligen sömnig, när hon började konflikten med Tobiasson, men hon var synnerligen mycket vaken, liflig i sina rörelser, ja, nästan häftig i det ögonblick, då kaptenen ilade till platsen.

Det ständiga retirerandet under mer än fem minuter hade fört professorn och således äfven den glupande björnhonan långt ut på isen, och nu befunno de sig på omkring tretio meters afstånd från det öfriga jagtsällskapet. Vi nämnde nyss, att två män hade skyndat till professorns hjälp. Det var förste maskinisten Otterström och kocken Nils Tröstefull. Men de hade icke kunnat uträtta mycket. Visserligen hade de satt hvardera en kula i kroppen på odjuret och tilldelat henne åtskilliga slag, men kulorna hade icke träffat någon af de ädlare delarna, ej heller något af benen, och kolfslagen voro nu en gång för alla en småsak för den där björnhonan.

Då kom den unge kaptenen till hjälp. Han ilade med stor hastighet öfver isen och under tiden upplindade han från midjan en lång och smäcker lina, gjorde på denna en löpknut och började redan under springandet svinga den i snabba cirklar kring hufvudet. Det var uppenbarligen hans afsikt att begagna linan såsom lasso.

Konsten att kasta lasso är inhemsk i Amerika och har därifrån blifvit importerad till Europa. Redan när Columbus och Amerigo Vespucci upptäckte Nya Världen, kände både apacher, siouxindianer o. s. v. detta sätt att fånga större villebråd, såsom hjortar, vilda hästar och dylikt. På 1890-talet idkas denna idrott i synnerhet af de ridande herdar, hvilka bevaka de af många tusen djur bestående hjordar, som beta på pampas i Mexiko, Texas och andra ställen på amerikanska kontinenten. Nu hade den unge, ännu knappt tjugofyraårige kaptenen, under sitt om-

växlanda lif äfven vistats några månader i Texas och sett samt själf inhämtat, huru man kan begagna lasson. Han var då ombord på ett fartyg, som af stor-

Kaptenen kastar lasso.

men drefs i land på Floridas kust och gjorde haveri. Om nu icke detta skeppsbrott inträffat, hade Almgren sannolikt aldrig fått se en vild indian, eller en ridande pampasherde utöfva lassokastningens konst,

och om han icke hade sett detta och icke själf öfvat sig i denna sport, skulle — så underbart hvälfvas människornas öden af den högsta, styrande viljan, hvilken världsalltet är underdånigt — måhända professor Tobiasson, detta vetenskapens ljus, denne heros bland nordpolsfarare, hafva slutat sina dagar såsom en enkel aftonvard för en hungrig björnhona på 87° 16′ 48″ nordlig latitud. Men, som sagdt, den unge kaptenen hade uppnått en hög grad af skicklighet i handterandet af lasso och medförde alltid en sådan på sina jagtutflykter under polarnatten.

På tio stegs afstånd från isbjörnen och professorn gjorde han halt, ännu fortfarande med att svinga linan omkring sitt hufvud och detta med alltjämt stigande hastighet. Farten var nu så stor, att intet mänskligt öga skulle vid fullt dagsljus hafva sett linan, utan endast liksom en dimma omkring kaptenens hufvud.

I samma ögonblick, då Almgren stannade, släppte han löpknuten ur handen. Den ilade genom luften och lade sig prydligt omkring björnhonans hals. Men läsaren inser nog, att detta icke var något vanligt och oskyldigt halsband, egnadt till prydnad åt den kavata björnfrun. I samma sekund, då linan lade sig omkring det vrålande odjurets hals, tog kapten Almgren några raska steg baklänges och ryckte kraftigt till i linan med båda händerna. Björnhonan stryptes och föll stendöd ned på isen.

SJUNDE KAPITLET.

Platos bedrifter och ömkliga död.

Ett par af deltagarna i jakten afsändes i förväg till Polstjärnan för att hemta slädar till hemforslandet af det rika och tunga jaktbytet. Af de öfriga stannade tre eller fyra kvar på isen för att slakta och flå björnarna. Resten, d. v. s. professorn, professorskan, Ulla, kaptenen och förste maskinisten Otterström, begaf sig i sakta mak åstad till vinterkvarteret, det lugna trygga och varma vinterkvarteret i ångarens sköte.

Plötsligt hördes ett argt hundskall och alla (naturligtvis med undantag af den närsynte professorn själf) sågo en mörk kropp ilande i rak linie från Polstjärnan mot de fem vandrarna. Det var den uppretade hunden Plato, som nu blifvit hetsad i professorskan Tobiassons spår. Men ingen af de fem trodde eller anade, att ett attentat här förelåg, allraminst fru professorskan, som naturligtvis — i enlighet med sin egendomliga karaktär — tänkte, att hela skapelsen var intagen af beundran för henne, hennes »fina ma-

nér», hennes »vetenskapliga konstruktion» och alla de andra härliga egenskaperna, hvilka (enligt hennes egen trohjärtade öfvertygelse) stälde henne högt, ja mycket högt, t. o. m. sublimt högt öfver alla andra varelser, som från tidernas morgon befolkat och intill tidernas slut komma att befolka den obetydliga planeten Jorden.

Men sannolikt anade kapten Almgren, att det framrusande svarta föremålet medförde någon fara, ty han kände efter, huruvida lasso och jaktknif funnos lätt tillgängliga kring hans midja, hvarefter han stack två nya patroner i sin dubbelbössa.

»Jag sörjer af hela mitt ömma hjärta den stackars tama björnen, som blef på ett så illslugt sätt mördad, just då jag hade honom helt tam och beskedlig. Jag hade redan uppgjort mina planer med honom», småpratade Albertina under hemfärden. »Han skulle hafva följt mig omkring på universitetsstadens gator lika stilla, troget, intelligent och öfverlägset leende som en vetenskapligt uppfostrad bulldogg med ett fyra kronors halsband om halsen och en broderad presenning öfver ryggen. Men råheten i broderlig och systerlig släktskapsförening med mordlystnaden släckte ut det rara, det välsignadt rara djurets lif . . .»

Detta och mycket annat af samma sort talade fru Tobiasson under hemfärden. Ingen svarade henne. Endast maskinisten Otterström, som naturligtvis inte hade någon fullständig inblick i de Tobiassonska familjetragedierna, vågade då och då fälla ett skämtsamt och godmodigt yttrande, såsom t. ex. då han, när fru Albertina en gång hämtade andan, sade:

»Det var allt ett varmt och innerligt famntag, fru Tobiasson fick af den gamle björnherren.»

»Varmt!» bröt professorskan ut. »Och innerligt!... Ja, var säker om det, Otterström!... I sin stora kärlek till mig var han en gång mer än nära att knäcka min ryggrad... Där ser man ett bevis på, att människorna hafva vansläktats, sedan de upplöste bekantskapen och förnekade släktskapen med de praktfulla och väl uppfostrade Darwinska papegojorna... nej, aporna, ville jag säga... En sådan där gentil darwinsk babian af den genuina och vetenskapligt äkta sorten var sannfärdeligen en äkta gentleman, om han noga jämföres med vår tids högfärdiga och blodtörstiga sjökaptener, i all synnerhet sådana, som ännu icke hafva fullständigt slitit ut klackarna på barnskorna...»

Hit hade nu fru professorskan Tobiasson i sin — efter hennes egen mening — fullt berättigade förbittring mot räddaren af hennes lif kommit, trots alla Ullas och professorns vänliga försök att tysta henne. Men där blef hennes straffpredikan på polarisen under månskens- och norrskensprakt helt plötsligt och alldeles oväntadt afbruten af det där omtalade svarta föremålet, som under tiden hade med nästan en pils hastighet närmat sig.

Hans — d. v. s. den ilskne och mot Albertina fiendtlige hunden Platos — arga morrande hördes sedan en stund med tilltagande tydlighet. Djuret rusade framåt med nosen tätt intill isen. Ulla blef förskräckt och stannade:

»Gode Gud!... hvad är detta? utropade hon.

»Mitt barn!» utlät sig fru Albertina i sin vanliga, högtrafvande stil. »Var lugn! Hela skapelsen är underdånig den bildade och vetenskapligt uppkonstruerade människan ... Det där dumma ordet 'fara' och det ännu dummare ordet 'lifsfara' borde, rent ut sagdt, alldeles uteslutas ur vår ordensprydda svenska akademis af docenter, kandidater och andra gröngölingar författade »ordbok öfver svenska språket», ty det är en känd och vittnad sak, att det är idel små öfvermagar, som i detta härliga och för sekler afsedda praktverk föreskrifva svenska folket, huru de skola stafva sina uråldriga och multnade förfäders och förmödrars tungomål ... Jaha, det var nu detta. Jag skall sedermera någon aftonstund, när mina nerver lugnat sig och min intelligenta ande återtagit sin naturliga ställning och de rätta dimensionerna till universum och dess hemliga krafter och kringirrande kometer, återkomma till de där pojkarna, som skrifva stafnings- och ordhärledningslagar för vårt svenska folk och ...»

Ja, ända hit hade fru Albertina Tobiasson, född Rosenlund, nu kommit, då hunden Plato ingrep i samtalet på ett sätt, som var oväntadt och i alla händelser icke stämde fullt öfverens med professorskans teori om »de darwinska babianerna». Ty nu rusade Plato fram med ett ilsket skall och kastade sig med ett enda väldigt språng upp på fru professorskans breda och höghvälfda bröst samt högg ursinnigt ett tag efter hennes strupe.

Det var naturligtvis en stor lycka för Albertina, att hon för tillfället var iklädd vargskinnspäls och eskimåhufva, ty denna omständighet räddade hennes

dyrbara lif. Hunden bet, som sagdt är, efter hennes strupe, men lyckades få tag uti endast det torra skinnet af professorskans ytterkläder. Men ögonblicket innefattade det oaktadt en obeskriflig fasa för professorn och Ulla. Den senare skulle hafva fallit ned på isen,

Professorskan anfalles af »Plato».

om icke Otterström hade fångat henne i sina kraftiga armar. Professorn ilade fram och grep med sin högra hand kreaturet i nacken, men denna åtgärd hade ingen annan verkan, än att Plato i sitt ursinne försökte bita professorn i handen. Detta försök hade också lyckats, om Tobiassons grepp i hans ludna ryggpäls hade

träffat en handsbredd längre ned på Platos rygg, ty då hade det mordiska djuret kunnat fritt röra sitt hufvud. Ånyo högg Plato tag i professorskan med sina glupande käftar, men äfven denna gång skyddades hennes strupe af varg- och sälskinnsdräkten.

»Snälla, rara hund!» utandades Albertina svagt.

I nästa ögonblick hade den raske kaptenens jaktknif genomborrat Platos hjärta. Mot sin vilja måste den ilskna hunden släppa sitt tag. Han föll ned på isen, och då kapten Almgren och professorn nu lutade sig ned öfver honom, var han utan lif.

»Han har gått till de sälla jaktmarkerna», sade Almgren.

»Visserligen!... Visserligen!» genmälde professorn. »Men han får icke ätas upp af vargar och andra vilddjur, som göra polarnatten så osäker, utan vi skola ordentligen begrafva honom i brandvaken bredvid Polstjärnan. Det var ett mycket förståndigt kreatur.»

Kapten Almgren var genast villig att hjälpa till. Han tog af sig den nu återigen omkring veka lifvet lindade lasson och lade omkring den aflidne Platos hals en rännsnara. Otterström fick i sina händer den andra ändan af linan, och så började å nyo marschen mot Polstjärnan, hvilken genom de i masttopparna upphängda elektriska lyktorna belyste vandrarnas väg, sedan månen nu gått ned, norrskenet upphört och dimmorna börjat utbreda sig öfver den ödsliga nejden.

Men gumman Tobiasson, född Rosenlund, gick på och muttrade och grumsade. Se här en bråkdel däraf!

»Jaha! . . . den vänliga lilla hunden var naturligtvis i vägen för en sådan där sjökapten. Han var alldeles förtjust i mig, den lille, rare stackaren, han smekte mig, så godt han förstod och förmådde . . . han morrade så vänligt, ty hundar hafva tre sätt att tala, därom vittnar vetenskapen . . . morra och skälla och vifta på den smalaste akterdelen, det är deras sätt, det . . . Och så hjärtligt det rara, lilla djuret tog mig i famn! . . . Men så kommer en grobian, hvilken redan förut inlagt berömliga meriter såsom internationel slaktare, och dödar det stackars snälla, rara, vänliga djuret med ett knifstygn — alldeles som om han stått på ett salutorg och haft framför sig ett vilddjur till lam eller kalf, eller någonting annat af de där djuriska varelserna, som aldrig kunna civiliseras, utan fortfarande förbli vilddjur, äfven om man räcker dem tusentals brödbitar och annat affall vid bordet . . .

Ja — på det där sättet gick nu fru Tobiasson på, och ingen fans, som erfor intryck af någon lust att störa henne. Professorn gick framåt med stora steg och gladde sig hjärtligt öfver sin hustrus underbara räddning två gånger samma natt. Och kaptenen såg nog, att professorn emellanåt sammanknäppte sina små feta händer och samtidigt riktade sina ögon upp mot zenith. Den unge kaptenen förstod så innerligt väl professorns känslor och kunde nästan läsa hans tankar vid detta tillfälle. Ulla var ett rof för blandade intryck. Hon blygdes för sin mors dåraktighet, men kände ändå ett oändligt medlidande med henne. Hon tyckte, att hon allra helst skulle velat taga henne i sin famn och bära henne bort till något annat ställe

och vårda henne, som man vårdar ett litet, omyndigt barn, och egna hela sitt lif åt henne. — Den unge kaptenen låtsade sig icke höra professorskans föreläsning. Men han gick och funderade på, huruvida Ulla — den nu så älskvärda ungmön — skulle kunna en gång i framtiden (vid t. ex. fyratio eller femtio års ålder) komma att blifva lika tråkig och oresonlig, som hennes hulda mor nu var. Förste maskinisten, den

»Platos» sista färd.

hederlige och lycklige egaren af det största hakskägget ombord på Polstjärnan, släpade tråget på Plato och befann sig ett godt stycke bakom de öfriga fyra personerna. Därför hörde han icke fru professorskans röst, då hon i sin förbittring skrek:

— Se, så vårdslöst den där drummeln till maskinist hasar fram den älskliga, vackra, vänliga hundens beklagansvärda lik! Sådana uslingar hafva naturligtvis

icke samma känslor, som vi, hvilka ... hm! ... rättare sagdt ... jag med min fina och vetenskapligt konstruerade education eger ... Den där karlen ... jag menar maskinisten Otterström ... skall hafva ett dygns mörk arrest, så snart vi komma ombord ... Hör du det eller hör du det inte, Tobiasson? ... Eller hvad grumsar du för?»

ÅTTONDE KAPITLET.

En rättegång i polarisen.

Man skulle icke hafva rätt uppfattat fru Tobiassons karakter, om man kunde betvifla, att hon, så snart hennes »fint konstruerade nerver lugnat sig» och så fort hon »andligen återfunnit sitt medvetande» skulle föranstalta om en grundlig undersökning och en djupsinnig ransakning rörande Plato och de omständigheter, som släppt »det vänliga, rara, lilla kreaturet» löst den där natten. För syns skull måste professorn, mot sin vilja, utföra rolen af polisdomare, men ransakningen fördes i verkligheten af fru Tobiasson.

Nåväl — halsremmen, som tillförne suttit omkring Platos lurfviga hals, företeddes och undersöktes noga både af professorskan och af sex eller sju karlar, valda bland besättningen. Albertina yttrade själf ingen åsikt, kanske därför att hon icke hade någon sådan. Hon kunde ibland röja beaktansvärda diplomatiska anlag, denna fru, som med höghet plägade vid universitetsstadens kafferep säga om sig själf, att hon af naturen var »ett vidunder af intellektuel strålglans». Här fann hon — just i sin egenskap af ett dylikt, dittills okändt »vidunder» — skäligt att inne-

hålla med hvarje uttalande i saken, till dess de andras åsikt förelåg i tydliga ordalag. Men då skulle hon — ty sådan var hennes natur — ovilkorligen hysa och uttala en mot de sakkunnigas öfvertygelse diametralt motsatt åsikt.

Besättningskarlarne småmyste sinsemellan och utbytte då och då listiga ögonkast, medan de låtsade sig noggrant skärskåda brottytorna på det sönderslitna hundhalsbandet. Ingen fans i bland dem, hvilken icke visste, huru alltsammans tillgått. Bland dessa tillkallade sakkunniga män funnos också de båda eldarne Bünsow och Gülich, hvilkas delaktighet i attentatet mot professorskan är för våra läsare väl bekant. Ransakningen hölls i manskapets salong i Polstjärnans främsta del, ty fru Albertina skulle hellre dött (åtminstone påstod hon det själf) än hon velat i aktersalongen se en man af »det där simpla och illaluktande sjöfolket». Men försalongen inreddes till rådhus- eller tings-sal, hvilketdera man nu vill kalla det. Stolar uppställdes vid det stora matbordet. Professor Tobiasson måste, nödd och tvungen, intaga platsen såsom rättens ordförande uti en stor, från aktersalongen ditflyttad länstol, medan professorskan själf tog plats närmast honom. Gubben satt vid bordändan och gumman var första ledamoten i rätten med plats öfverst vid bordets styrbordssida. De öfriga ledamöterna fingo sitta hvarhälst de själfva behagade, om de blott funnos vid bordet. Till detta ting, som visserligen må kallas urtima, då det hölls på en punkt af jordklotet, hvilken är belägen mellan 87 och 88 grader nordlig bredd, hade blifvit såsom

ledamöter kallade kapten Almgren, förste styrmannen Håkansson, förste maskinisten Otterström, förste eldaren Granberg, kabysschefen Tröstefull och segelsömmaren Lindberg. En viss förlägenhet hvilade öfver allas ansikten, naturligtvis med undantag af det röda anlete, som tillsammans med ett eldrödt hår gjorde fru Tobiassons hufvud till en kuriositet. Ulla hade med flit afhållit sig från att bevista denna högtidliga akt. Hon kände alltför väl sin mors egenheter, för att icke inse, att de scener, som denna eftermiddag skulle af hennes mor sättas i verket inom försalongens fyra väggar, ingalunda kunde lända fru Tobiasson till någon ära. Den ömhjärtade unga flickan bad sin mor, att hon måtte inställa hela uppträdet och låta saken — huru det än måtte förhålla sig med den — falla i glömska. Då hade modren satt sina knubbiga händer till sina sidor och, med den för henne vid dylika tillfällen egendomliga högdragenheten, låtit henne höra följande väl valda ord:

»Jag undanbeder mig alla dumheter, ty sådant förbehåller jag mig själf... Du är ännu inte, som din arma, förtryckta, pinade och marterade mor, ett offer för... hm!... ja, vi skola finna rätt på det under ransakningens fortgång, och jag hoppas inte (det är omöjligt) men jag önskar, att din hårde, obarmhertige och grymme far icke må befinnas så brottslig, rörande detta mordattentat mot din mor, som en och annan vill påstå.»

Hällre än att följa med till tingssalen och höra på alla de urtima förhandlingarna, slöt den fagra Ulla sig inne i sitt rum och grät måga tånrar och tänkte

under tiden många kärleksfulla tankar både på sin mor och på denne far, som hon så innerligt älskade.

Gubben Gregorius Lenander, förrådsförvaltaren, hade blifvit af fru professorskan beordrad att »sig vid ransakningen inställa för att protokoll föra». Albertina kunde allting; hon var till och med bevandrad i den genuint svenska juridiska stil, som väcker hela den civilicerade världens medömkan. Lenander tyckte alldeles icke om uppdraget, men sade icke nej. Han ville först rådgöra med sin vän professorn. Och kvällen före ransakningen, hvilken hölls den 10 November 1894, under det termometern i det fria visade på — 53°, samtalade de båda beskedliga gubbarna om saken, medan de inne i förvaltarens väl tillslutna hytt, smuttade på polartoddyn.

»Ja, ja... hm!» utlät sig Tobiasson. »Ser du, min hustru har nu en gång för alla satt sig det där i sinnet, och vi hafva intet val. Vi måste vara med. Eljest blir det kanske alltför tokigt... om vi äro med, skola vi kanske kunna ställa till rätta, du förstår... Gutår, gamle vän!... Ser du, Albertina har sina nerver, ser du, och de där s—s nerverna hos fruntimmer af koleriskt lynne äro ett otyg... Gumman är snäll och i hjärtat mild som en ängel och i umgängelsen ljuf som en vestanvind i sommarkvällen. Men ser du... ser du... de där nerverna... de s—s nerverna, ser du!...»

»Jag förstår... Nå, du önskar således, att jag skall vara med?»

»Naturligtvis!... Kære vän, naturligtvis!»

»Nå, för din skull då!» svarade Lenander. »Men

eljest hyser jag stor respekt för alla de planer af olika slag, som din fru utkläcker.»

»Hon är ett snille, ser du... hon säger själf, att hon blifvit född hundra år före sin tid», upplyste professor Tobiasson.

»Åh, är hon så blygsam!» utbrast Lenander. »Jag skulle vilja uppskatta dessa förhållanden så, att jag hälst ville anse henne född tre eller fyra tusen år för tidigt.»

Professorn tog glasögonen från näsan och försökte att utan hjälp af dessa synredskap utforska, hvad hans gamle vän och skolkamrat egentligen menade med ett yttrande, som föreföll vår professor synnerligen vanvördigt, då det gällde fru Albertina.

»Hm!... Hm! Kärabror!...» yttrade han tveksamt. »Jag hoppas d. v. s. jag tror och förutsätter... hm!... och supponerar... hm!... att du icke menar någon vanvördighet mot min snälla, rara Albertina, ty, ser du, broder, de där nerverna hos en kvinna äro, förstå du, en högst betänklig sak. Vetenskapen har ännu icke utforskat, hvarför dessa kvinliga nervtrådar äro så sensibla. Man gissar hit och dit, men, ser du, man famlar ännu i mörkret rörande denna fråga.»

»Hm!» utlät sig Lenander. »Måntro inte alltsammans kan helt enkelt bero därpå, att de äkta männen icke genast dagen efter vigseln visa sig såsom herrar i sina hus, utan låta sina fruar fatta regeringstömmarna... du förstår?»

»Nå», genmälde den menlöse professorn, »det, som du säger, kan visserligen vara händelsen i många

äktenskap. Jag vill icke bestrida det. Men, ser du, i vårt äktsnskap är din regel icke tillämplig. Du har nog sett, att jag är herre i mitt hus.»

Lenander svarade icke direkt på frågan. Han lyfte sitt glas och sade:

»Gutår, gamle vän!»

Och det var i själfva verket svar nog. Tystnaden är stundom mera vältalig, än den mest talträngde riksdagsman eller kringflackande föreläsare. En förståndig människa talar ofta genom tystnad.

Förmodligen kunde professorn icke undgå att märka, hvilken ställning hans gamle vän och skolkamrat intog till frågan om fru Tubiassons underdånighet under sin man och mannens herravälde i sitt hus. Men gubben Tobiasson öfvergick till ett annat samtalsämne.

Nå — nu var omsider domstolen samlad. Lenander satt där vid det stora matbordets nedre ända och hade framför sig ett ark papper, ett kolossalt bläckhorn och en yfvig gåspenna. Hela besättningen var samlad, den af fru professorskan valda domstolen hade intagit sina säten. Men den anklagade — hvar fans han? Ja, någon brottsling hade fru professorskan, som här spelade rollen af allmän åklagare, icke lyckats uppleta, men förbrytaren skulle nu upptäckas under rättens förhandlingar.

»Sammanträdet börjas», förklarade fru Tobiasson. »Tänd äfven alla de andra lamporna, så att vi må hafva tillräckligt ljus för att läsa brottsligheten på den mordlystne attentatorns panna.»

Det förhöll sig nämligen så, att manskapets sa-

long hade ej mindre än sex elektriska lampor, men att i hvardagslag endast två af dessa tändes. Ledningarna från det elektriska batteri, som hörde till fartygets för*), voro så sinnrikt anbringade, att man kunde efter förefallande behof tända hur många lampor som helst från och med en till och med sex. Det hela reglerades genom tryckningar på sex knappar, hvilka voro anbringade på en tafla af svart marmor, som hade fått sin plats midt emellan de båda fönsterna i fartygets spets. Nu plägade man, som sagdt, i vanliga fall trycka ned endast två knappar, men professorskan ville naturligtvis hafva ljus i saken. Alla sex lamporna skulle kasta sitt strålande sken öfver den brottsliges ansikte, menade hon, ty på det sättet skulle hans af fruktan och bäfvan vanstälda anlete lättast upptäckas.

Märkvärdigt nog voro de båda eldarne Bünzow och Gülich de ifrigaste att i detta hänseende tillmötesgå Albertinas önskningar eller — för att gifva ett alldeles korrekt uttryck åt förhållandet — lyda hennes högljudt gifna befallning. Snart strålade försalongen i ett ljus, som man icke har en aning om — möjligen i någon kunglig borg. Fru Albertina kände sig nöjd och yttrade på sitt högdragna sätt:

»Nåväl, låtom oss börja förhandlingarna!»

Uppmaningen var naturligtvis ställd till den ädla fruns herre och man. Nå, denne måste naturligtvis

---

* Ombord på Polstjärnan funnos nämligen icke mindre än åtta väldiga elektriska batterier, nämligen tre i aktern (däraf det ena i professorns hytt) fyra i midten och ett i fören.

»för fru Albertinas sjukliga nervers skull» lyda. Och han började.

»Hela den här saken är egentligen en ganska obetydlig fråga. Det gäller endast att få veta, på hvilket sätt den där ilskna hunden Plato blifvit lös under natten mellan den 27 och 28 sistlidne Oktober. Ett faktum är, att då jagtpartiet begaf sig ut efter björnarnas kött och pelsar, stod Plato bunden och att han en timme senare var lös samt så när hade bitit min hustru i strupen och gjort mig, gamle man, till enkl . . .»

Nej, nu hade fru Albertina hört alldeles nog. Hon reste sig upp med majestät i sin hållning och en oerhörd viljekraft i minen och i blickarna. Mannens sätt att inleda dagens förhandlingar föll henne alls icke i smaken. Hon afbröt sin mans tal med en storartad gest och ett dundrande tal, som började så här:

»Jag vill icke höra talas om, att den här skandalen är en obetydlighet . . . Skall en vetenskapligt educerad, intelligent och för tidens framåtskridande till fullständig emancipation intresserad kvinna icke kunna göra ens en liten fransysk visit i närheten af Nordpolen, utan att genast blifva anfallen af både isbjörnar och andra vilddjur? . . . Jag fordrar på hela kvinnokönets vägnar en grundlig undersökning af denna nedriga skandal, hvilken ingalunda är en sådan obetydlighet, som min dumme make tycker den vara. Han har då aldrig haft något normalt förstånd, det vet både Gud och hela världen. Han anses som en stor man, en af våra lärdaste forskare, en af de mest

lysande planeterna på vetenskapernas härliga himlahvalf. Men jag skall säga både honom och Er alla och hela verlden, hvad han är, ty jag har nu i många år sett honom på närmaste håll. Jo, en liten tjock och fet humbug är han. Det är hvad han är. Ingenting annat. Du borde blygas, så att du genast sjönke tvärs igenom jorden och komme skamfilad upp på andra sidan bland antipoderna, Josef ... En obetydlighet! ... Hela universum uppreser sig mot, att ett sådant attentat mot mitt lif skulle vara en obetydlighet. Jag kräfver sträng, grundlig, omutlig, obeveklig undersökning och därefter hängning eller någonting annat i medeltidsstil såsom straff på förbrytaren ... Karlar!» ropade hon till dem, som höllo bitarna af halsremmen i sina händer i ändamål att undersöka den, »har den där remmen blifvit afklippt eller afbiten af hundtänder eller afsliten af hunden själf?»

Karlarne försäkrade, att remmen icke kunde vara hvarken klippt eller skuren i två delar, ty då skulle hanterna varit alldeles jämna. Ej häller kunde den vara afbiten, ty då skulle ett större eller mindre stycke fattats eller åtminstone märken efter hundtänder varit synliga. Däremot vittnade de ojämna brottytorna därom, att Plato troligen ansträngt sig för att komma loss och under sitt vilda påträngande lyckats afslita remmen.

Bünzow och Gülich, hvilka voro nog näsvisa att stiga fram och taga sitt eget verk i betraktande, voro därjämte nog oförsynta att bekräfta syningsmännens uttalade åsikt.

»Nå, min rara pulla,» började Tobiasson, hvilken fann hela tillställningen i hög grad obehaglig och

Rättegång om bord.

dessutom nedsättande för hans kära hälft, till hvilken han hyste en innerlig tillgifvenhet trots alla hennes

oförnuftigheter, »nå, min rara pulla, nu är du väl öfvertygad om, att ingen människa är medskyldig i det här?»

»Rara och pulla mig hit och dit, jag har ändå min mening, och jag skall nog finna attentatsmännen, och hängda skola de blifva, därom kunna de vara förvissade ... Hör nu, hvad heter den där simpla karlen där? ... Nej, inte den, utan den där, som är så framfusig!»

»Bünzow!» svarade någon. »Eldare ombord!»

»Nå, det skulle alls inte förundra mig om det vore han.»

»Hm! ... Hm!» mumlade den alltmer besvärade professorn. »Hur kan du våga utslunga dylika beskyllningar, Albertina lilla?»

»Albertina lilla!» härmade den älskvärda professorskan med en röst, hvilken i fråga om försmädlighet troligen öfverträffade allt hvad ditintills någon Xantippa på jorden kunnat prestera. »Spara då både karesser och smekord åt din köksfröken därnere i kabyssen! ... Och hvad nu beträffar den där Bützon eller Büshon eller hvad annat den där nihilisten nu månde för tillfället kalla sig, så vet jag, hvad jag säger. Han hatar mig, det läser jag i hans ögon och på hans låga panna står anlaget för brott tecknadt!»

Eldaren Bünzow hade till en början, när professorskan Tobiasson direkt anföll honom, visat någon förlägenhet, men under fortgången af Albertinas tal, hvilket — som vi veta — berörde sanna förhållandet, repat mod och trädde nu djärft fram och ställde sig alldeles midt framför professorskan och såg henne

djärft in i ögonen — ett, enligt hennes mening oerhördt djärft tilltag. Aldrig någonsin — så vidt hon kunde komma ihåg det — hade någon enda människa vågat så djärft skåda in i hennes ögon.

Den unge Bünzow gjorde en ödmjuk bugning.

»Fru professorska!» sade han med en viss kraft, som tillvann honom ett leende af gubben Lenander. »Om jag erkände den här löjliga tillställningen såsom en laglig domstol, hvilket naturligtvis ingen förnuftig människa kan göra, skulle jag nu genast i detta ögonblick yrka på eder, fru Tobiasson, det strängaste ansvar, som svensk lag stadgar för ärekränkning. De skymfliga tillmälen, som ni låtit gå öfver edra läppar äro af beskaffenhet att icke kunna tålas af en hederlig karl. Jag anmodar hvarje här närvarande hederlig person att lägga professorskan Tobiassons yttrande noga på minnet, ty så snart vi komma i svensk hamn, skall jag åtala den ädla frun, och jag tror mig kunna säga, att två års straffarbete jämte skadeersättning o. s. v. blir minsta ansvarspåföljden för den här damen, som nu i alla dessa människors närvaro har skymfat mig.»

»Ack, Albertina lilla,» suckade professorn. »Hvad har du gjort?»

»Jo, hon har skymfat en hederlig karl, herr professor!» sade Gülich.

»Ack, ack, ack ... Albertina! Albertina!»

Dessa ord passerade, jämsides med en djup suck, fram mellan den olycklige professorns läppar. Men fru Albertina reste sig upp med stolthet i min, i hållning, i later och utropade, på samma gång hon sträckte

ut armen och dess förlängning, pekfingret, på ett mycket hotande sätt:

»Skäms, simple karl! Vet du inte, hvem jag är?»

»Jo, visst!» svarade Bünzow med ett lugnt leende.

»Nå ... å ... å?»

»Jo, ni är en person, som får två års straffarbete, så snart vi anlända till en svensk hamn. Och hvad ert öfriga lefverne beträffar, så kunna tusen personer vittna, att ni är ett svårt huskors för er man.»

»Albertina! Albertina! Hvad har du gjort!» suckade den hederlige gamle professorn i hvilkens ögonvrår stora tårpärlor glänste.

»Tig ... hanrej!» dundrade den styfsinnade frun. »Jag skall emellertid underrätta den där simpla karlspersonen ... jag tror, han heter Byxoff ... därom, att vi nu befinna oss utanför Sveriges gränser.»

»Men vi komma väl dit igen, förmodar jag,» yttrade eldaren Bünzow med ett godmodigt leende.

»Visserligen, karl, skola vi komma dit igen, om också jag själf måste taga rodret från de eländiga karlarna och sätta kurs på Göteborg eller dylikt ... Men då, du fräcke och oborstade nihilist och åttatimmarsarbetsdagsvärmare och attentator och mormon också, för så vidt jag vet, då du skandalöse ättling af en skandalös slägt, vågar tala om att ställa mig till ansvar för mina ord ...»

»Jag beder alla vittnen lägga noga märke till alla dessa vackra och bland gentlemän kanske aldrig förr hörda ord ...,» yttrade Bünzow i förbigående. »Ack, fortsätt för all del, nådig fru ... Ju mera ni säger, desto längre straffarbete får ni ...

Men ännu stod fru Tobiasson upprätt.

»Vet du då inte, simple karl, att vi nu befinna oss på neutralt område?»

»Ah!»

»Enligt Sveriges Rikes Lag (om de fattiges lag i Sverige har jag aldrig hört någonting och betviflar, att något sådant oting finnes) men enligt de rikes lag i Sverige skall brott åtalas vid den rätt, inom hvilkens domvärjo förbrytelsen skett ... Josef, hvar befinna vi oss nu i världsaltet?»

Professorn, som hela tiden vaggat af och an i sin stol, alldeles som om han suttit på nålar, svarade efter ett ögonblicks besinnande:

»På 87° 16′ 48″ nordlig laditud förmodar jag. Det var åtminstone resultatet af mina beräkningar den 20 September, då vi nyss stannat här i isen. Och jag har ingen anledning att tro, att vi rubbat oss ur fläcken.»

»Gör då en undersökning i morgon eller i natt, och du skall få se, att du misstager dig. Skall det då behöfvas en så subtilt och fint och vetenskapligt konstruerad hjärna som min — en kvinnas föraktade hjärna — för att lära dig, att hela den här ofantliga isytan är stadd i drift mot norr troligen, mot söder måhända. Säkert är i alla fall, att vi icke befinna oss inom Sveriges område. Om jag nu, som den där simple manspersonen säger, har kallat honom nihilist och attentator och sådant där, som är beskedligt, så kan jag endast beklaga, att jag icke i stället sagt min mening rent ut ...»

»Albertina, Albertina!» jämrade sig hennes man.

»Tig du, din stympare! ... min mening rent ut, att ni är en mördare eller åtminstone en person, som gjort mordförsök mot Albertina Tobiasson, född Rosenlund. Ty om jag också hade sagt detta och tiotusen milliarder gånger värre saker om den där simple karlen, som tar på sig en så viktig min och kläder sig i en så hotfull uppsyn, så skulle dock ingen enda svensk domstol, nej, icke ens själfva konglig majestät hafva med den saken att skaffa, ty vi befinna oss utanför Sveriges gränser och, som jag nyss sade, enligt svensk lag skola brott dömas, där de begångna äro, men som ingen svensk domstol — åtminstone ingen annan än en, i hvilken jag själf är ordförande — finnes ofvanom 87:de breddgraden, så har jag obestridlig rättighet att häruppe kalla den där simple karlen för allt, hvad som kan rinna mig i hågen, vore det också bandit, tjuf ...»

»Ack, ack, ack, Albertina!»

»Förskona mig från dina dumheter, du Josef, ty du är den allra mesigaste bland alla mesar!...»

»Hennes nåd torde,» genmälde Bünzow, »förlåta att jag gör en liten anmärkning. Behagar fru professorskan säga mig, hvem som rår om Polstjärnan?»

»Jag, förstås!... Det vill säga jag och min man.»

»Och af hvilken nation är herrskapet?»

»Redligare, finare, ädlare och mera vetenskapligt educerade svenskar än du.»

»Godt! ... Alltså svenskar!»

»Albertina! Albertina!»

»Tyst, hanrej!»

»Nåväl, Polstjärnan, hvilkens golf vi nu alla trampa, är ett svenskt fartyg,» återtog Bünzow. »Och så vidt jag kan förstå har Polstjärnans rederi sitt säte i Göteborg. Vi befinna oss alltså på svenska tiljor, på svensk botten, på svensk mark, och följaktligen är Göteborgs vällofliga rådhusrätt det forum, inför hvilket fru professorskan måste ståndа ansvar, så snart vi komma dit ... Jag beder att få fråga herr professorn, om herr professorn vill gå i borgen för hennes inställelse inför rådhusrätten i Göteborg? Eljest måste jag genast häkta henne och hålla henne fången nere i kölrummet, tilldess vi komma i land.»

Professorskan sjönk, halft tillintetgjord, ned i länstolen, och den olycklige Tobiasson suckade och jämrade sig:

»Albertina, Albertina!»

Men ännu en gång bemannade sig denna »matyrliknande hustru» och reste sig — dock tämligen mödosamt — samt talade.

»I alla händelser är du en simpel och oborstad karl ...»

»Och hör nu mitt sista ord, nådig fru ... om jag hyser — hvilket jag nu icke gör — eller om jag någonsin under vår färd kommer att hysa — hvilket ju skulle kunna hända — något tvifvel angående rätta forum för min rättegång mot er, så tager jag saken i min egen hand och kommer att själf skipa rättvisa. Ni har väl hört talas om näfrätten, som också kallas lynchlagen? Och var säker på, att jag blir en farligare motståndare än både den tröge isbjörnen och den dumme hunden Plato ... Godnatt!»

Och med fasta steg aflägsnade eldaren Bünzow sig ur »sessionssalen». Fru professorskan föll ned i sin länstol och förlorade medvetandet. Professorn jämrade sig och förde, med tillhjälp af kaptenen och Lenander, sin fru ned i hennes hytt, där Ulla och Jenny Lundgren togo vård om henne.

Redan samma natt tog professorn sina observationer på stjärnbilderna och konstaterade följande dag vid middagstiden, sedan han fått uträkningarna färdiga, att Polstjärnan, som legat stilla uti sitt ispansar sedan midten af September och då hade uppnått en nordlig latitud 87° 16′ 48″, nu den 10 November verkligen hade drifvit norrut och befann sig på 88° 5′ 31″ nordlig bredd. Det där kunde nu professorn icke förstå annorlunda, än att hela nordpolsisen befann sig i drift. Och hans åsikt hade goda skäl för sig.

Men manskapet sammansköt en summa af omkring två hundra kronor, hvilken blef den 20 November 1894 — en stormig dag — högtidligen i försalongen under skålar och tal öfverlämnad till eldaren Bünzow såsom ett slags blygsam nationalbelöning. Förrådsförvaltaren hade fått ett hemligt förtroende rörande saken och lämnat i lika stor hemlighet ut alla de dryckesvaror, som voro af nöden. Men professorskan Tobiasson låg till sängs och såg röfvare i hvarje vrå och fantiserade i fullständig feber om en grobian, som ville lyncha henne.

NIONDE KAPITLET.

Julhelg.

Om morgonen den 24 December 1894, således på själfva julaftonen, var himmelen klar. Stjärnljuset strålade och kastade något sken öfver Polstjärnan och det isfält, som omgaf henne på alla sidor. Vid åttatiden om morgonen befalde professorn, att man skulle loda för att se, huru djupt hafvet månde vara ofvanom 88 breddgraden. Klockan tolf på dagen var arbetet med lodlinan och dess uppvindande afslutadt och karlarne inrapporterade resultatet af lodningen till förste styrmannen, Richard Håkansson, hvilken i sin ordning lämnade kapten Almgren underrättelse därom. Kaptenen antecknade först uppgiften i sina böcker och begaf sig därefter till professor Tobiassons hytt, för att meddela expeditionens chef, huru djupt vatten Polstjärnan hade under sig denna dag.

»Ah! Är det ni, min käre kapten!» utropade professorn, hvilken lade ifrån sig den bok, hvari han läste vid de elektriska lampornas sken. Det var berättelsen om Nunez Balboas upptäcktsfärd till Söderhafvet under åren 1512—1517. Och på det blankpolerade mahognybordet bredvid professorns soffa, där

han låg och läste — det var en gammal, kär och oöfvervinnelig vana — lågo åtskilliga andra böcker, bland dem Alvaro Mendana de Neybas resa omkring världen åren 1595 och 1596 samt en bok på något utländskt språk med den långa titeln: »Vasco di Gamas upptäckts- och eröfringsfärder till Ostindien under åren 1497—1504 samt de färder, hvilka för befästande af gjorda eröfringar och vinnande af nya företogos af D'Albuquerque i Pacheco, Soarez, och D'Almeyda samt Tristan da Cunha och Fernando di Coutinho under åren efter Christi lyckliga födelse 1504—1540». Den unge kaptenen, som gick fram till bordet och soffan, fattade en af dessa många, hopade resebeskrifningar — det var en på spanska språket utgifven upplaga af berättelsen om Francesco Pizarros och Diego Almagros eröfringståg till Peru 1524—1538 och om alla de skamfläckar, som spanska nationen genom sina oerhörda grymheter där och i Mexiko under Ferdinand Cortez åren 1518—1521 har åsamkat sig.

Kaptenen bläddrade i boken, under det att rapporten aflades:

»Lodningen, herr professor, har utfallit så, att vi befinna oss på ett ställe i polarhafvet, där vi hafva till hafsbottnen det oerhörda afståndet af 10,698 meter.»

»Är det möjligt?» ropade professorn, häftigt uppspringande från soffan. »Har ni icke missräknat er, herr kapten? . . . Ett sådant oerhördt djup! . . . Och här uppe! . . . Sitt, sitt ned hos mig, min unge vän! . . . Jo, jag vill erinra mig, att det allra största djup, som

man hittills pejlat i Atlantiska Oceanen, är 26,600 fot, d. v. s. betydligt mindre än det djup, som finnes rakt ned under Polstjärnans köl. Mig undrar, huru stort djupet kan vara vid själfva polen.»

Om den frågan samtalade nu herrarne under en stund.

»Herr professor», yttrade kapten Almgren, när detta samtalsämne blifvit afhandladt tillräckligt och professorn sökt lämna bevis för sin åsikt, att vid själfva polen torde vara ännu djupare, ja, kanske ända till 20 à 25 tusen meter, »herr professor, det är i dag julafton, vår första julafton häruppe i polarregionerna . . .»

»Redan jul!» utropade Tobiasson. »Det visste jag icke . . . Ni förstår, mina studier och vetenskapliga göromål komma mig att glömma allting annat . . . Jaså . . . Jaha! . . . Hm! . . . Desto bättre för oss, att julen redan är inne, ty desto närmare oss är våren, då vi kunna ånga vidare uppåt mot vårt stora mål.»

»Sant, herr professor!» medgaf den unge kaptenen. »Men hvad jag nu ville hemställa, det är . . . hm! . . . det är, att . . .»

Tydligen var kaptenen förlägen och kände sig af någon anledning besvärad af den framställning, han skulle göra. Och våra läsare skola icke mycket undra däröfver, då vi säga, att fru Albertina var i hög grad inblandad i saken.

»Tala fritt ut!» uppmuntrade Tobiasson.

»Herr professorn hyser förmodligen samma åsikt som jag angående rätta behandlingen af manskapet under en sådan expedition som denna. Man måste

hålla karlarna vid godt mod. Blifva de håglösa, har man föga eller ingen nytta af dem, och i alla händelser inverkar modlösheten på hälsotillståndet mera, än man i allmänhet är böjd att antaga.»

»Alldeles, alldeles!» bekräftade professorn. »Vi äro förlorade, vi hvarken hinna vårt mål eller komma hem med lifvet, om vi icke hålla modet och lefnadslusten uppe hos besättningen ... Nå, nu hafva vi jul, glädjens och de goda dagarnas tid. Vi skola roa dem på allt sätt. Jag har medtagit åtskilligt, som skall bereda dem nöje ... Jag skall genast visa er något och mera skall jag taga fram i kväll ... Lenander!»

Det sista ordet ropade gubben högt. Man hörde en stol flyttas inne i förvaltarens hytt, och efter några ögonblick visade gubben Lenander sitt vänliga ansikte i dörren mellan hytterna.

»Hör du, Lenander, du minnes väl de där stora mässingscylindrarna, som vi köpte hos firman C. Nicolai Söhne i Hamburg?»

»Ja visst! Jag har tagit fram några af dem.»

»Käre gamle vän! Tag hit in en ...»

Lenander aflägsnade sig, men återkom snart och var då åtföljd af en matros, hvilken bar en meterhög mässingscylinder af omkring en decimeters genomskärning. Professorn satte den mellan sina knän och afskrufvade locket. Allra öfverst låg en liten flaska. Därunder syntes någonting grönt, och när professorn drog ut detta gröna ur bleckfodralet, befanns det vara granbarr.

»Lefvande?» utropade kaptenen, så snart han såg det.

»Nej, konstgjordt!» svarade Tobiasson, medan han stack handen in bland barren.

»Det skulle man knappt kunna tro.»

Professorn trefvade en stund i det inre af grangrenarna. Slutligen fann han hvad han sökte. Inom en kort stund stod midt på golfvet i hytten en den allra vackraste julgran, fullkomligt lik en äkta sådan.

Förberedelser till julhelgen.

Stam och grenar hade den af ståltråd och barren af tyg. Såväl Lenander som kaptenen och den ännu kvarstående matrosen läto höra utrop af beundran.

»Den är alldeles som lefvande.»

»Endast den friska skogs- och barr-doften fattas», yttrade professorn. »Men den finnes innesluten i

flaskan här, ty den innehåller koncentrerad tallbarressens, hvarmed man bestänker granen, sedan den blifvit uppställd . . . Flytta nu ut denna gran i salongen där, Jakob!» befalde professorn matrosen, som inburit mässingscylindern. Och lämna oss sedan!»

»Två sådana granar», återtog professorn, »skola tändas i manskapets salong, men de skola förmanas att akta dem väl, ty de kunna användas ännu flera julaftnar . . . . . Julgåfvor, som redan ligga tillreds, skola i afton utdelas till alla . . . Och Lenander skall ur förrådet framlämna till bruk i båda salongerna de där sällskapsspelen jämte kortlekar . . . Äpplen och konfekt till prydande af julgranarna finnes i öfverflöd tillika med små svenska flaggor och dylikt. Säg mig nu, herr kapten, om jag icke sörjt för, att manskapet skall finna julen ombord treflig?»

»Jo, herr professorn har sörjt och sörjer faderligt för oss alla, men . . . men . . . hm! Jag känner mig verkligen förlägen . . .»

»Men, herre gud, hvad kan ni då mena? Jag känner icke igen er.»

»Herr professorn måste förlåta, att jag icke kan underlåta att nämna saken, fastän jag vet, att den är obehaglig.

»Ni brukar icke vara buskablyg, ni.»

»Nej, men det gäller nu professorskan Tobiasson.»

»Ah!» Där låg mycket, nästan en hel lefnads historia, i detta professorns flera gånger upprepade »Ah!»

Sedan isen nu ändtligen blifvit bruten, berättade den unge kaptenen raskt och rakt på sak nästan allt, hvad han hade att säga.

»Jag kom för en half timme sedan», yttrade han, »in i manskapets salong. Där stod manskapets kock, Nils Tröstefull, och hade omkring sig en stor skara, i hvilken jag fann icke endast matroser, utan äfven en af maskinisterna och framför allt eldarna Bünzow och Gülich. Några af handtverkarna funnos där också. Man var i högljudd öfverläggning, och jag vill icke förtiga, att de yttranden, som fäldes om professorskan, icke voro vördnadsfulla, ja, att ett och annat t. o. m. innebar ett doft hot. Naturligtvis frågade jag genast, hvad som var på färde, och fick då veta följande. Kocken hade, som vanligt, i dag på morgonen inställt sig hos fru professorskan, för att få matsedlarna för i dag och för de närmaste juldagarna godkända af henne. Tröstefull hade föreslagit bättre kost och flera rätter, än som i hvardagslag bestås i manskapets matsal. Men fru professorskan vägrade att godkänna dem. Hon förklarade, att manskapet bestod af endast skälmar och nihilister och attentatsmän samt att därför de vanliga hvardagsmatsedlarna skulle följas och detta med någon förknappning, emedan de icke behöfva arbeta under julen och således, enligt fru professorskans uppfattning, icke behöfva så stark föda under fridagarna . . . Jag lugnade folket, så godt jag kunde, och måste lofva dem att hemställa ärendet till herr professorn själf. — Detta, herr professor, är alltsammans, och var öfvertygad därom, att om jag sett någon utväg till att på egen hand utreda saken, skulle jag ingalunda hafva därmed sårat herr professorns känslor.»

Gubben Tobiasson satt tyst under flera minuter.

»Har ni matsedlarna?» sporde han slutligen.

»Här äro de.»

Professorn skref skyndsamt på hvarje matsedel »Godkännes. Josef Tobiasson» och återlämnade dem till kaptenen, hvilken aflägsnade sig.

»Hvad lifvet ibland är bekymmersamt!» mumlade professorn, hvilkens haka sjönk ned på bröstet.

Så satt han länge overksam, drömmande och suckande. Huru länge, det visste han icke själf. Han väcktes, därigenom att förste styrmannen öppnade dörren och rapporterade:

»En hvalross på isen, herr professor!»

»En hvalross?»

»Ja, en råk har uppstått omkring hundra meter från styrbords sida om Polstjärnan. Hvalrossen har krupit upp på isen.»

»Jag kommer, jag kommer.»

Inom fem minuter befann sig nästan hela besättningen ute på isen, och den raske lille professorn bland dem. Men fru professorskan syntes icke till, ej heller Ulla Tobiasson. Under ett par nätter hade isen varit orolig, man hade hört det egendomliga, långt utdragna och väldiga dån, som alltid uppstår, när sprickor slås i en större isyta. Äfven hade någon skrufning af isflak ägt rum. Polstjärnan hade erhållit några knuffar, ehuru dessa icke voro af samma starka och hotfulla slag, som medföljdes af skrufningarna i början af september. Dessa rörelser i isen kunde icke bero på rubbningar i atmosferen, ty dagarna före jul hade utmärkt sig genom ett alldeles lugnt väder med en temperatur af endast — 29 grader.

Sannolikt är, att isens orolighet berodde på någon tidvattenström under isen, någon tidvattenvåg eller några dylika, hvilka medförde större mängder af vatten, än som kunde rymmas under isen. Då nu dessa tidvattenvågor pressades fram under isen, utöfvade de naturligtvis ett fruktansvärdt tryck och sprängde sönder densamma, för att skaffa sig utrymme. Genom denna fruktansvärda kamp mellan is och vatten uppkommo de milslånga springorna, råkarna och de uppskrufvade högarna af isflak.

Det var genom en sådan råk, som denna hvalross hade kommit upp på isen. Redan på långt håll hörde man ett flåsande som af ett helt tjog flodhästar ... Det var nästan alldeles mörkt. Månen lyste icke. Stjärnorna spredo visserligen ett svagt sken öfver polarvärlden, och ett tumstjockt täcke af antingen snö eller hopad rimfrost lyste också något. Men det var i alla händelser så mörkt, att man icke kunde vänta någon framgång af jakten.

»Hvad är det för ett flåsande?» sporde Tobiasson, som stannade. »Och jag hör ljudet af slag mot isen — liksom slag af ett par halfcentner-tunga släggor ... Hvad vill detta säga?»

Alla de andra stannade också.

»Jo, jag känner till detta», svarade kaptenen. »Under mina färder med hvalfångareskepp här i dessa nejder — dock kommo vi aldrig så högt upp — har jag haft månget tillfälle att studera hvalrossarnas lif och deltaga i jakter på dessa väldiga djur. Jag kan därför upplysa, att detta jättestarka flåsande utgår ur ett eller flera par väldiga hvalrosslungor och förstärkes till

sitt ljud genom den ganska egendomliga konstruktionen af detta djurs gom och käftar. De djur, som nu i detta ögonblick låta höra flåsandet, simma omkring i råken, och dessa slag, som emellanåt höras, äro intet annat än ljudet af de hugg, som den simmande hvalrossen stundom gifver iskanten ... Men, herr professor, i detta mörker finnes för oss ingen utsikt till att fånga det stora djuret ... Hvalrossarna uppträda alltid i sällskap. Jag är öfvertygad om, att de äro minst två. Sannolikt ligger den ene uppe på isen och hvilar sig, medan den andre simmar omkring i råken, för att åt sig utvälja bästa platsen att gå i land och lägga sig vid kamratens sida.»

»Nå», sade den beskedlige professorn, som nu alltid var lik ett medgörligt barn, »nå, vi få väl afstå från jakten då. Men i alla händelser finnes ju ingenting, som hindrar oss att gå närmare, så att vi möjligen få se hvalrossarna. Det är väl då det allra minsta, som en resande kan fordra, då han gifvit sig upp ända till 88° 5′ 31″ nordlig latitud.»

»Vänta, herr professor! Haf tålamod!» inföll den unge kaptenen. »Jag hoppas, att vi skola få både se och fånga de där hvalrossarna. Men vi måste hafva ljus ... Vi måste hafva alla de elektriska lyktorna på masterna tända och riktade åt detta håll ... Om ni tillåter det, herr professor, så vill jag låta förste styrmannen ila tillbaka till Polstjärnan, för att ombesörja det.»

»Naturligtvis! ... Naturligtvis!»

»Nåväl, Håkansson, skynda då tillbaka till ångaren och laga, att ni får de elektriska ljusen tända samt

att ingen del af tacklingen hindrar ljuset att falla direkt på vaken och isen närmast däromkring!»

Richard Håkansson skyndade tillbaka till Polstjärnan, och femton minuter senare strålade icke mindre än sex elektriska lampor, hvardera af hundratals normalljus' styrka, i Polstjärnans tackling och kastade öfver såväl isen som råken ett sken, hvilket nästan täflade med dagsljuset.

Under den tid, som åtgick, medan Richard Håkansson ombesörjde tändandet af de Edisonska lamporna, hade hela sällskapet, med undantag af den raske kaptenen, stått stilla. Men kaptenen hade begifvit sig ut på en rekognoscering. Tyst och stilla närmade han sig råken och lyckades därvid begagna sig af några uppskrufvade ishögar, så att han befann sig på endast åtta eller tio meters afstånd från vaken, då med ens det elektriska ljuset belyste scenen och situationen. Han vinkade åt jaktsällskapet och utpekade genom åtbörder den väg, man borde följa. De närmade sig försiktigt och försökte följa den af Almgren utpekade stigen så noga som möjligt. Efter några minuters förlopp befunno sig alla hos kaptenen, utan att hafva blifvit sedda af hvalrossarna. Dessa tröga djur, hvilkas hela intelligens tyckes uppgå i förmågan att blifva ilskna, låtsade icke om, att de på minsta sätt märkte de ändrade belysningsförhållandena. På isen låg den ene utsträckt. I vattnet tumlade den andre omkring, resande emellanåt sitt förskräckligt fula hufvud, hvilket närmast liknar en oformlig köttklump, med styfva, fabelaktigt långa och tjocka morrhår omkring en nos, hvilken i fråga om

storlek och läpparnas tjocklek förhåller sig till de mest utvecklade negerläppar ungefär så, som Egyptens största pyramid förhåller sig till öknens sandkorn. De nedåt vettande, långa, grofva och starka betarna, den totala frånvaron af hals, de konvulsiviskt utspärrade näsborrarna, den cirkelrunda, feta, blanka, släta hjässan och det ofantligt breda bröstet, af hvilket man — ofvan vattenkanten — ser en liten, men respektabel del ... allt detta gör ett hemskt intryck på åskådaren. Man tycker sig hellre vilja skaka hand med en antropofag från Söderhafvets varmaste öar, än titta in i ansiktet på en sådan varelse som denna ... Vårt jaktsällskap från Polstjärnan skaffade sig bakom kanterna af det hopskrufvade, minst femton meter höga och tjugotvå meter långa isberget sittplatser, från hvilka de med halfva ansiktet hade utsikt öfver scenen.

»Vi skulle egentligen hafva båda två», hviskade professorn i örat på kaptenen. »Det där råa späcket ... ack! ... det goda späcket!»

»Herr professor!» hviskade kaptenen tillbaka, »vi skola kanske få båda två, om vi endast gå besinningsfullt tillväga. Ser ni tydligt den där, som ligger och vräker sig på isen?»

»Ja, ja! ... jag urskiljer alla hans kroppsdelar.»

»Tror herr professorn sig kunna träffa vidundret midt i det venstra ögat?» frågade Almgren.

»Ja, min vän, jag tror det», yttrade Tobiasson och började syna och undersöka sitt gevär.

»Nåväl då, herr professor!» hviskade den unge kaptenen. »Låtom oss försöka! ... Jag åtager mig att

med min lasso fånga den där gamle herren, som simmar därute. Den lasso, som jag i dag har med mig, är tio gånger så stark, som den jag hade med mig och begagnade vid isbjörnsjakten för någon tid sedan ... Men, herr professor, sikta nu rakt på venstra ögat och skjut icke, förrän ni hör mig ropa: 'nu!' ... Det blir i samma ögonblick, då jag utslungar lasson.»

Hvalrossjagt.

»Godt! ... Godt, min unge vän! ... Jag begriper ...»

Kaptenen hade redan lossat kastlinan och var nu sysselsatt med att utreda den mellan händerna. När den ganska tjocka linan blifvit utredd, gjorde han en löpknut vid ena ändan och började svinga den omkring sitt hufvud med regelbundet stigande hastighet.

Luften liksom lät höra skri af smärta, medan löpknuten hvirflade fram genom den. Ljudet liknade det, som den stackars vipan utstöter, då hon flaxar omkring och på sitt sätt anropar vandraren om skonsamhet mot hennes ägg eller ungar . . . Men plötsligt utropade kaptenen:

»Nu!»

I nästa ögonblick låg rännsnaran omkring den feta halsen på hvalrossen eller rättare uttryckt, på den del af djurets kropp som skulle varit hals, om icke fettbildningen varit så öfverflödande. Och i samma ögonblick hördes ljudet af ett skott. Det var professor Tobiasson, som skickade sin projektil rakt in i venstra ögat på den hvalross, som låg på isen. Kulan gick direkt in i hjärnan. Och det väldiga djuret var dödt.

Men den gamle hvalrossen därute i råken dog icke genast. Han tycktes hafva någon gång tillförne varit utsatt för lifsfara af samma slag, ty han gjorde alla möjliga försök att befria sig från lasson. Nu hade emellertid kaptenen kastat lasson så, att den låg under betarna, och sedan linan därjämte tryckt sig djupt in i nackens fettbildning, gick det icke lätt att slippa undan. Han dök ned med hufvudet före och drog sig både fram och tillbaka och åt sidorna under vattenytan — tydligen i afsikt att få löpsnaran lös och utanför betarna. Men kaptenen höll själf stadigt i och hade dessutom kallat manskapet till hjälp. Linan ville icke släppa sitt tag omkring hvalrossens hufvud.

»Hala på!» kommenderade kaptenen.

Manskapet drog i lasson. Småningom måste hvalrossen, halfkväfd af snaran, stiga uppåt ytan. Omsider såg man det fula hufvudet och de borstiga håren omkring den grofva munnen.

»Hala på!» upprepade Almgren.

Och man halade, ända tilldess det väldiga djuret låg uppe på isen, halfkväfdt, men ännu vid lif. Med ett välriktadt skott gjorde kaptenen slut på djurets lidande.

Jakten hade således varit lyckosam. Två hvalrossar!... Det är icke hvarje dag ett så storartadt byte erbjuder sig åt eller kan infångas af resande i polartrakterna. Folk skickades efter slädar, förspända med hundar, i ändamål att hemforsla till Polstjärnan det rika jaktbytet.

Jaktbytet anlände hem och blef styckadt. De bästa bitarna öfverantvardades i köksmästarens och kokerskan Jenny Lundgrens händer, medan späcket, som afskalades i tjocka skifvor, upplades på kommandobryggans däck för att kallna och stelna, så att det sedermera kunde skäras i skifvor och i rått tillstånd förtäras af Polstjärnans invånare såsom en läckerhet utan like.

Ett påbud utfärdades af kaptenen (naturligtvis med professorns medgifvande) att från och med klockan två på julaftonen 1894 t. o. m. trettondedagens kväll år 1895 skulle allt arbete, som icke nöd kräfde, hvila. På däcket under det stora skjulet i aktern rödjades upp. Alla handtverkarne packade ned i kistor sina verktyg och de saker, på hvilka arbetades. Kistorna ställdes undan på platser, där de voro minst i vägen.

Däcket sopades, sedan snö och is i fören blifvit undanskaffade. Därefter skurades det, från bogsprötet ända till akterspegeln. Naturligtvis måste man genast torka upp hvarje droppe af skurvattnet, ty eljest skulle detta inom två eller tre minuter hafva frusit till is och däcket blifvit glatt och halt samt nästan omöjligt att beträda med de moccasiner, som begagnades i hvardagslag ombord på Polstjärnan. Hela fartyget utpyntades på bästa sätt. Det var jul. Man ville hafva det hemtrefligt omkring sig.

Alla dessa göromål voro undanstökade kl. 2 e. m. och kl. 3 var hela besättningen festklädd. Nu började manskapet kläda julgranarna i sin salong, och de väderbitna, bistra männen, hvilka på denna julafton befunno sig så långt borta från sina hem, från sina fränder och vänner, gladde sig som barn, i samma mån som granarnas glans ökades. Den omtänksamme gamle professorn hade icke glömt ens denna lilla detalj. Ombord fans rikligt förråd af alla slags, för julgranen ämnade prydnader, så att Polstjärnans besättning icke skulle kunnat förse sig med mera af den sorten, om de också hade varit i Stockholm och gått från den ena butiken till den andra, börjande med Lejas och sedan nedåt, slutande å Kaptensgatan eller i någon annan liten gränd.

I manskapets salong rådde lif och glädje under detta göromål. Och därpå kan man icke undra. Det erinrade dem om alla de lyckliga och glada julaftnar, som de tillbringat i hemmet — föräldrahemmet eller det egna hemmet. Och medan de grofva, väderbitna, stundom af frost angripna händerna fäste pappers-

stjärnor, fastsatte patentljusstakar med mångfärgade små ljus, utströdde glittrande bomullssnö eller åstadkommo guirlander af glänsande guld- och silfvertrådar från gren till gren på granen, gingo helt visst deras tankar till de kära där hemma.

När granen var klädd, det sista ljuset tändt och den sista lilla gulblåa pappersflaggan blifvit fäst vid granens topp, utdelades grogg till alla. En liten bricka med en vinflaska och några vinglas framsattes på bordet för professorns och hans familjs räkning, hvarefter en deputation, bestående af kaptenen såsom ordförande samt förste styrmannen, förste maskinisten, förste eldaren och skeppskocken, afsändes till professorn för att anmoda honom och hans familj att komma och se, huru ståtligt alltsammans var och huru glada alla anleten voro.

Att professor Tobiasson själf och Ulla och gubben Lenander infunno sig, det var icke mera, än man väntat sig. Men att själfva fru Albertina värdigades göra ett besök i manskapets rum — det slog en och hvar med förvåning. Ett faktum är dock, att hon kom. Och hvad som var ännu mera förvånansvärdt, det var, att hon var blid och vänlig till lynnet och att hon icke en enda gång under hela besöket yttrade ett enda sårande ord. Till och med hon kände behofvet af julfrid. Och minnet af detta hennes besök i försalongen lefde länge kvar i besättningens hjärtan och minskade i väsentlig grad den bitterhet, som hon förut hade genom oförståndig stolthet väckt hos de okonstlade karlarna, hvilka icke egde förmåga att

fatta, hurusom rena, klara guldet låg så gediget och dyrbart under fru Albertinas något skrofliga yta.

Redan vid herrskapets ankomst satt segelsömmaren Lindberg vid orgeln och hade slagit upp koralen N:o 55. Vi hafva hittills icke haft tillfälle eller anledning att meddela någonting om de musikaliska förhållandena ombord på Polstjärnan. I hvar och en af salongerna fans en orgel och ett piano. Enda skillnaden var, att i aktersalongen hade dessa instrumenter erhållit en rikare och dyrbarare utstyrsel än deras anförvandter i försalongen. Och medan vi nu omtala dylika ting, kunna vi i sammanhang därmed nämna, att segelsömmare Lindberg (hvilken under några år idkat musikaliska studier för att blifva organist) hade bildat en sångförening, bestående af tolf personer. Dessa hade mycket goda röster och, enär därjämte anföraren var både nitisk och skicklig, hade man snart uppnått en ganska hög grad af förmåga att rätt återgifva kompositörens musikaliska tankar och drömmar. Professorn hade naturligtvis hjärtans gärna medgifvit, att sångföreningen fick taga sig en timmes ledighet för sina öfningars skull hvarje dag, då icke storm eller is eller andra naturförhållanden påkallade ett oafbrutet arbete. Mer än en gång hade denna sångförening låtit höra sig inför de öfriga invånarna ombord på Polstjärnan. Professorn tillbringade regelbundet en timme hos sångarna hvarje gång, då de hade öfning eller repetition eller s. k. uppvisning. Ofta hade då Ulla suttit hos sin gamle far, såsom en tyst, uppmärksam, stundom rörd åhörarinna. Men fru Albertina hade — trots alla sin mans och sin dotters

uppmaningar — ännu aldrig åhört sångföreningen »Polstjärnans» prestationer. »För simpelt folk!» det hade alltjämt varit det slagord, hvarmed hon afvärjt hvarje anfall.

Utan tvifvel visste professorn (och hade kanske själf uppgjort planen), att sammankomsten skulle inledas genom afsjungandet af en julpsalm. Både han och hans damer medförde psalmböcker. Och organisten — d. v. s. segelsömmare Lindberg — tillkännagaf med hög röst genast efter herrskapets ankomst till försalongen, att nummer femtiofem skulle spelas och sjungas.

Efter ett kort preludium på orgeln började man. De härliga tonerna af denna melodi, som med rätta skulle kunna bära namnet »koralernas drottning», ljödo i försalongen. Lindberg skötte orgeln. Alla de andra sjöngo. Men det var ingen vanlig sång, åtminstone icke en sådan, som man stundom får på juldagsmorgonen höra i landtkyrkor, där klockaren-organisten minst tänker på att väcka andakt och mest på att komma tillbaka hem till det härliga julbränvinet, färska skinkan och goda julölet. Nej, här tonade den härliga melodien så högtidligt, så till hjärtat gående, som den både kan och bör ljuda. Sångföreningen »Polstjärnan» sjöng psalmen fyrstämmigt. Ulla Tobiassons höga, klara och metallrika sopran instämde ... Det var ... med få ord sagdt ... det var julhögtid.

Och när sången tystnat och organisten sakta postludierade, då sågos till och med fru Tobiassons ögon vara uppfyllda af tårar ... Efter en stund tystnade

orgeln. De brusande tonerna hade småningom dött bort i ett ekoliknande pianissimo.

Den unge kaptenen trädde fram och fattade ett af vinglasen. Manskapet tog i de ärliga, grofva näfvarna sina med grogg fyllda glas. Tobiassonska familjen följde kaptenens exempel. När alla fattat sina dryckeskäril, yttrade Almgren:

»Herr professor! Mina damer! Det är jul. Alla äro vi nu långt borta från våra hem, fjärran, fjärran från de platser, där vi tillbringade vår glada julafton förlidet år. Sällsamma äro de känslor, som röra sig inom oss i dag. Jag tror, att jag gör mig till ett språkrör för allas våra innersta tankar, om jag säger, att julafton — kärlekens, den högsta kärlekens högtid — liksom drager oss alla närmare till hvarandra. Vi befinna oss på en farlig resa. Föga veta vi, hvad framtiden innebär. Kanske en seger, mera lysande, än någon upptäcktsresande hittills vunnit. Kanske död och glömska i denna oändliga isöken. Men här — ombord på vårt duktiga fartyg — här äro vi förenade genom den yttre nödvändighetens band. Å mina egna och mitt manskaps vägnar ber jag att få uttala en önskan, som säkert längesedan vunnit genklang i alla medlemmarnas hjärtan inom herr professorns familj, den önskan nämligen, att det icke må vara endast de yttre naturkrafterna, som hålla oss tillhopa, utan att också en hjärtlig tillgifvenhet hos alla och mot alla må binda oss så starkt tillsammans, att vi alla äro beredda att lefva eller dö för hvarandra. Om en sådan tillgifvenhet lefver ibland oss, om ingen af oss lefver och verkar i egoistiska syften, om vi alla

känna oss med hjärteband förenade, så skola vi visserligen segra. Då skola vi öfvervinna alla svårigheter, och i en icke aflägsen framtid skall för visso Polstjärnan, vårt präktiga skepp, hissa blågul flagga vid Nordpolen... Herr professor! Mina damer! Mina herrar af besättningen!... Låtom oss nu i dag besegla vårt ömsesidiga tillgifvenhetsband genom att, på gammalt nordmannavis, tömma våra bägare för vår duktiga ångares framgång, ty det är samma sak som vår egen framgång. Lefve Polstjärnan!»

»En skål för »Polstjärnan».

Skålen tömdes under jubel. Själfva professorskan värdigades att helt lätt med öfversta kanten af sitt eget glas vidröra kaptenens, och medan hon utförde denna märkvärdiga handling, sade hon:

»Det där var allt ganska bra — en del af, hvad ni sade. Jag skulle bara vilja göra den anmärkningen däremot, att...»

»Ack nej, snälla fru professorska», afbröt kaptenen, »inga anmärkningar nu på julafton! Jag vågar föreslå, att allt, hvad anmärkningar heter, uppskjutes tills efter

julhelgens slut... så där dagen efter tjugonde dag Knut eller så ungefär.»

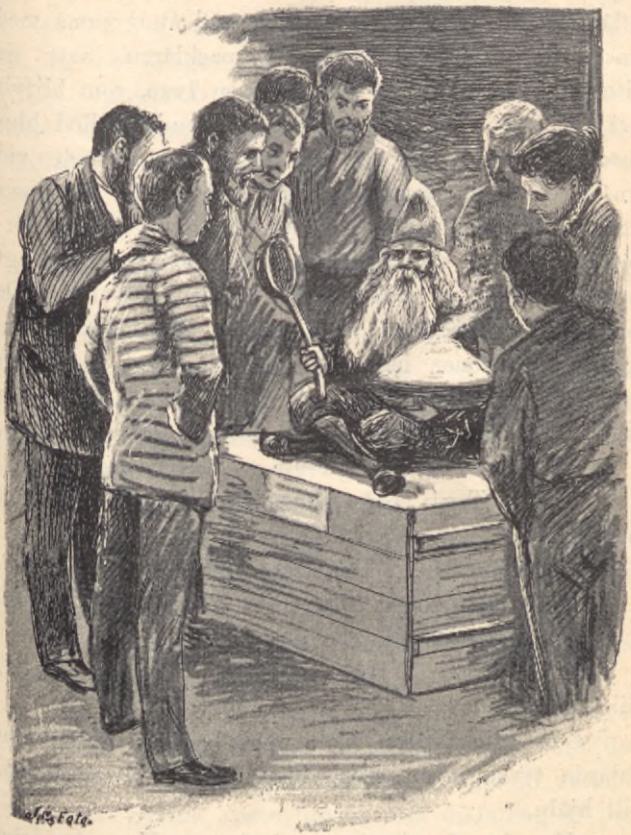

Julglädje ombord.

»Men...»

»Ack nej, fru Tobiasson, kom i stället och se...»

Han lade hennes arm i sin och förde henne fram till en af julgranarna och visade henne all deras härlighet. Under tiden lät professorn vissa hemliga bud aflägsna sig, för att efter en stund återkomma med en väldig packlår. Ofvanpå packlåren satt en liten Nisse. Det var skeppsgossen Ivan, som blifvit utklädd. En röd toppmössa på hufvudet. Röd blus med rödt bälte. Röda benkläder, som slutade vid knäet röda strumpor och röda skor. Se där hans dräkt. Han hade dessutom ett yfvigt, af hampa förfärdigadt hår, ett af samma ämne förfärdigadt långt helskägg, hvilket räckte ända ned till lifbältet. De naturliga ögonbrynen hade blifvit förstärkta genom väldiga portioner hampa. I ena handen hade han ett fat med hvit gröt och i den andra en väldig slef... I detta tillstånd tronade Ivan ofvanpå låren.

Allmän förvåning, gissningar och frågor!

»Guten Tag!» sade Nisse, ty det hade man lärt honom.

»Välkommen!... Hvarifrån kommer du?»

»Från das grosse, übergrosse Vaterland!»

»Hvarför blef du icke kvar där?»

»Nein, nein!... Hm!... Hm!... Das... der... dir...»

Den lille Nissen hade uppenbarligen glömt den inlärda tyska läxan, men eldaren Gülich kom honom till hjälp.

»Hör du, Goanisse!» ropade han. »Vore det icke klokast, om du begagnade dig af svenska tungomålet... Det är bestämdt mera välljudande och lättare att uttala för en sådan liten stackare som du.»

»Nein!... Nein!... Hm! Dire... dare... darü... dera... Jag ger detta katten... Vill ni tala tyska själfva, så gån på!... Jag vrider aldrig mera tungan ur led för den struntsaken... Jo, jag skall bara säga, att jag icke längre trifdes i das »ünvergleichlich übergrosse Vaterland», därför att alla människor, åtminstone allt respektabelt folk d. v. s. alla fattiga familjer, som gifva en stackars Nisse litet gröt och mjölk då och då, numera äro sosanlister.»

Munterhet!

»Sosanlister!... Hvad skall det vara för slags folk?»

»Känner dom inte så noga, men dom säges mest vara bagaremästare, och så påstås dom aldrig kunna draga till sig nog af nästans egendom... Tror ni hälften är nog för sosanlisterna? Pytt! Nej, inte alltihop engång!»

»Du menar väl socialister?»

»Nå, det bräcker ingen klyfvarbom, om jag säger sosanlister och menar socialister, skulle både jag och min fars son tro.»

»Och ingen stormast heller», menade matrosen Jakob.

Nå, allt det där pratet tog nu engång slut, och professorn lät öppna lådan. O, hvilka härligheter den innehöll! Tre julklappar till hvarje ombord varande man och kvinna, naturligtvis med undantag af professorn själf, hvilken ombord på Polstjärnan var alla goda gåfvors gifvare. Professorskan fick — hvad hon så länge förgäfves önskat — ett med briljanter i form af en harpa smyckadt guldur, ett dyrbart guldarm-

band och en förtjusande hufva af sibirisk ekorre och fordrad med fogelskinn, på hvilket fjädrarna sutto kvar. Nissen hämtade alltsammans upp ur lådan och lämnade det till egarinnan eller egaren med ett skämtsamt utlåtande i auktionsroparestil. Den fagra Ulla fick åtskilliga pälsverk, nyttiga, hälsosamma plagg, och bland dem en päls af australiskt känguruskinn. Kaptenen erhöll en förträfflig marinkikare af Newfounds i Newyork allra senaste och bästa konstruktion. De amerikanska tidningarna hade öfverflödat af loford öfver detta, på alldeles nya principer konstruerade fjärrglas. Om man borttager allt hvad som kan anses vara för reklamens skull öfverdrifvet, så återstår dock tillräckligt, för att bevisa, att ypperligare kikare aldrig funnits. Dessutom fick han en fickkronometer af Johannsens i London utmärkta fabrikat. Detta ur visade sig sedan vara den allra bästa tidmätaren, som fans ombord på Polstjärnan. Professorn, hvilken nu undersökte allting in i de mest minutiösa detaljer, konstaterade sedermera, att namnet Otto Böckert stod ingraveradt på yttre guldkapselns inre sida med mikroskopiska bokstäfver. Förmodligen var detta namnet på den urmakaregesäll, som tillverkat uret. I alla händelser hafva både firman Johannsen och herr Otto Böckert hedern af att deras ur, åtminstone då för tiden, voro de bästa i världen. För öfrigt utdelades en massa gåfvor af olika slag. Det enda regelbundna var, att alla fingo tre julklappar — hvarken mera eller mindre. Ankarur, urkedjor, tobakspipor, tobakskarduser, cigarrlådor, böcker af Sveriges förnämsta lefvande och döda författare (såsom Wirsén, Snoilsky,

Flygare-Carlén o. s. v.) Kragar, hvita som snö, halsdukar, brokiga som regnbågen, guldknappar, guldbroscher, sjöskumspipor, cigarrfodral, cigarrmunstycken — ja, det är oss omöjligt att här, på detta begränsade utrymme, omtala allt. Men den läsare, som skulle vilja skaffa sig en mera detaljerad kännedom om de gåfvor, som hvar och en fick ombord på Polstjärnan på julaftonen 1894, bedja vi att få hänvisa till professor Tobiasson själf, ty han förvarar de af den gamle förrådsförvaltaren förda anteckningarna från den tiden. Nog af — alla voro glada. Alla ansikten lyste af fröjd. Och gubben Tobiasson, hvilken skådade omkring sig bland den sorlande hopen med barnaögon, var upprymd. All den där glädjen hade sitt ursprung hos honom. Alla dessa själar hade han beredt en fest, en högtid. Utan tvifvel var det dessa reflexioner, som bredde det förnöjda leendet öfver professorns drag.

»Tack, min snälla gubbe!» brast plötsligt professorskan ut och kastade sig i famnen på Tobiasson. Man kan vara säker på, att fru Albertina icke befann sig vid hvardagshumör, då hon nu i allt »det simpla folkets» åsyn så tydligt lade å daga, att hon hade sin make af hjärtat kär. Den gamle professorn klappade och smekte henne, lullade henne till någon ro och satte henne slutligen vid sin sida.

»Mina vänner!» ropade professorn, som blifvit helt upprymd och hjärteglad, då han fann sin fru så vänlig. »Fyllen edra glas! Jag ämnar tala.»

Befallningen att fylla glasen åtlyddes beredvilligt, och professor Tobiasson steg upp från sin angenäma

plats midt emellan sin hustru och sin dotter, upphof sin röst, talade och sade:

»Vänner!» började han. »Ty såsom vänner måste jag anse eder alla, enär vi dela samma faror och söka efter samma mål. Hitintills har ingen människa hunnit så nära Nordpolen som vi. Och om Sydpolen vill jag nu icke vidlyftigt tala. Wedell från Skottland uppnådde, som vi veta, år 1823 en sydlig bredd af 74° 15′. Ross trängde sig med ofantlig möda och under kamp mot tusentals lifsfaror ända ned till 78° 4′ sydlig latitud. Detta är resultatet i söder. Här i norr har ingen lefvande varelse trängt högre upp än till omkring den 84:de breddgraden. Vi, mina vänner, hålla nu vår julfest på en nordlig latitud af 88° 5′ 31″, och jag kan . . .»

»Förlåt, att jag afbryter», sade kaptenen. »Jag tillät mig vid middagstiden i dag att på egen hand göra observationer och jag har, vid den på grund däraf verkställda och slutade uträkningen, funnit, att vi borde befinna oss ett godt stycke nordligare. På några få timmar hafva vi med isen drifvit upp ända till 88° 17′ 28″ nordlig latitud.»

»Nåväl — så mycket bättre då», återtog Tobiasson helt fogligt, som hans vana var. »Nåväl, vi fira alltså vår jul på 88° 17′ 28″ nordlig bredd . . . Målet är oss nära . . . det efterlängtade, det af många stora män, en Willoughby, en Davis, en Hudson, en Franklin och många andra, eftersträfvade, men aldrig upphunna målet. Jag vågar försäkra, att aldrig någon lefvande varelse firat jul häruppe . . . hm! . . . ja . . . kandidaterne få icke . . . hm! . . . mina vänner

få icke missförstå mig. Jag menar, att aldrig någonsin ett människoöga fröjdat sig af julgransglans och jultankar och julkänslor på denna nordliga breddgrad... Herrar kandid... hm! förlåten mig mina distraktioner!... Mina vänner, äro vi de första, som hunnit så nära polen, så må vi också föresätta oss att bli de första, som komma dit. Jag kan icke tala så vackert, som vår unge kapten gjorde, om blågula fanor och vimplar och ändan af jordaxeln och allt det där, ty jag är, som I veten, en enfaldig gammal man. Men jag hoppas, mina vänner alla, jag hoppas, att vi skola fira vår nästa jul, om vi lefva, på själfva Nordpolen ... Målet vinkar oss. Låtom oss alla sträfva dit!... Mina herrar kand... hm!... mina kära och tillgifna vänner!... En skål för en lycklig jul vid Nordpolen nästa år!»

Att en sådan skål dracks med förtjusning, därom behöfva vi icke vara mångordiga... Fru Tobiasson själf blef entusiasmerad och ropade:

»Bra taladt, Josef!... När jag tänker mig hit och tänker mig dit, så tycker jag ändå nu, att du icke är så dum.»

Nå, från en annan persons läppar skulle dessa ord hafva varit att betrakta som en förolämpning, men då de uttalades af fru Albertina, så utgjorde de det allra högsta beröm, som hon kunde gifva någon människa »på dessa ännu icke fullt vetenskapligt undersökta och ännu icke filosofiskt genomsofrade planeterna». Besättningen, och bland dem kökspigorna, som naturligtvis funnos närvarande, liksom fröken Jenny Lundgren, förvånade sig. De hade aldrig tänkt

sig, att där i denna i hvardagslag så hårda dam kunde finnas ett vekt hjärta och att det endast var en förvänd uppfostran, som hade åt henne meddelat detta hårda skal, som var så skrofligt och så föga inbjudande.

Nu ändtligen fick professorn sin första julklapp detta år. Den var från fru professorskan själf och bestod — man behöfver knappt nämna det — af ett par rikt broderade och med blommor af pärlor utsirade tofflor. Den andra var en gåfva af Ulla. Hon hade själf med egna händer förfärdigat den under de långsamt och enformigt framflytande dagarna, sedan hon steg ombord på »Polstjärnan». Gåfvan bestod i ett par pärmar till professorns journal. På ena sidan såg man, afbildadt i pärlor och silke, ett praktfullt norrsken. Under denna konstnärligt utförda bild syntes en annan. Det var en afbild af »Polstjärnan«, sådan hon låg färdig på Göteborgs redd, när expeditionen begaf sig på väg. Den andra sidan af pärmen företedde också två bilder. Öfverst såg man en liten bit af stjärnhimmelens karta — nämligen »Karlavagnen» och »Nordstjärnan», sydda med silke. Stjärnorna betecknades med styng af guldtrådar, korslagda och mångdubblade. De större voro naturligtvis tjockare än de mindre. Bottnen var blå, och vid norra horisonten såg man ett diminutivt norrsken. Nedanför en sinnrik arabesk, hvilken delade bakpärmen i två delar, såg man en annan tafla. Den framvisade en i väldiga vågor svallande sjö och — i dess midt — en liten ö, hvilken steg högt upp på himmelens bakgrund, liksom ett eldsprutande berg. Med dels brand-

gula och dels ljust gula styng af silke hade konstnärinnan — Ulla — så naturtroget, som det med dylika materialier var möjligt, afbildat den vulkaniska elden. Man såg här och där en grå eller svart fläck. Det var stenar, som genom den jättelika skorstenen uppkastades af den i jordens inälfvor sjudande elden. Och under allt detta var med pärlor insydt:

»VÅRT MÅL.»

Den idéen, att en vulkan skulle utgöra jordaxelns ändpunkt i norr, hade den väna Ulla förmodligen hämtat från något af Jules Vernes arbeten. Detta spelar nu ingen rol i fråga om värdet af hennes gåfva. Äfven en fantasiprodukt har sitt stora värde, när den frambäres af ett godt hjärta. Ty alla de kärleksfulla tankar, som en kvinna sytt in i sin lilla gåfva, äro klenoder, hvilka emottagaren icke kan förbise. Professorn var förtjust och kringklappade Ulla, så att den unge kaptenen slutligen icke längre stod ut med att icke få deltaga. Han satte sig ned i salens andra ända. Själf doldes han, och för hans ögon doldes jämväl denna scen af breda ryggar och raggiga sjömanströjor.

Juljublet steg till sin höjd, då Nils Tröstefull steg fram och på uppdrag af besättningen (kökspigorna inberäknade) lämnade professorn ett smakfullt album, förfärdigadt af firman P. Herzog i Stockholm och uppfyldt med fotografier af hela »Polstjärnans» besättning. Till och med själfva professorn, hans fru och dotter funnos där. Fotografen hade begagnat något tillfälle då professorn och hans familj icke anade något försåt, till att göra dem odödliga. I

bakgrunden såg man några hvita isberg. I förgrunden varseblef man Polstjärnans tackel och tåg. Där stod professor Tobiasson, stödd mot stormasten. Fru professorskan hade intagit en antik och synnerligen plastisk ställning invid en af skorstenarna. Ulla satt midt emellan dem på en pall och läste i en bok.

Samtliga fotografierna hade förfärdigats af Polstjärnans fotograf och blifvit tagna under färden. Men hvem var nu fotografen? Hade Tobiasson, som så frikostigt sörjt för allt annat, äfven anstält en särskild nordpolsfotograf? ... Nej, men han hade inköpt både apparat och nödiga kemikalier och andra tillbehör och han hade låtit den antagne skeppskocken Nils Tröstefull under tre eller fyra månader före afresan genomgå en grundlig kurs i fotografering hos en bland hufvudstadens största fotografiska »konstnärer». Och det visade sig under resan, att Tröstefull hade varit en både flitig och läraktig fotografelev. Hans arbeten voro af utmärkt beskaffenhet, och det till och med lyckades honom att genom ögonblicksapparaten fixera på plåten ett och annat af de många »stjärnregn», hvartill man under resan varit vittne, isynnerhet i November månad.

Professorn tackade i ett enkelt, men hjärtligt tal för den uppmärksamhet, man härigenom visat, och den vackra gåfva, man skänkt honom. Ulla och professorskan uttryckte sina tankar angående albumets konstnärligt ritade och utförda band. Man delade sig nu i grupper och samtalade lifligt med hvarandra, visade hvarandra sina julklappar och förklarade med minutiös noggranhet dessa varors företräden framför

alla andra varor af samma slag i hela vida världen. Så kommo fram nya förfriskningar — apelsiner, fikon, konfekt o. s. v. Alla voro muntra och glada. Aldrig någonsin hade man ombord på Polstjärnan sett fru Albertina så vänlig. Visserligen hade hennes väsende icke helt och hållet aflagt den högdragenhet, som var för henne egendomlig, men hon kunde le rätt hjärtligt ibland åt ett eller annat infall, som nådde hennes öron, och ingen enda gång under hela denna julfest i manskapets salong talade hon om »simpelt folk» och dylikt.

När tiden lidit framåt till klockan 7 på julaftonen, satte segelsömmaren Lindberg sig å nyo till orgeln, slog några ackorder och tillkännagaf, att man — enligt professorns önskan — skulle gemensamt sjunga psalmen nummer 33. Därefter ville professorn och hans familj draga sig tillbaka till aktersalongen. — Nå, med lif och lust spelades och sjöngs den vackra psalmen på den väl bekanta och härliga melodien, som vi hämtat från Herrnhutarnas koralbok, där den har en framstående plats.

Sedan begaf sig professorn med familj till aktersalongen. Med dem följde naturligtvis kaptenen, förste styrmannen och gubben Lenander, hvilka, som vi veta, alltid intogo sina måltider vid professorns bord. Manskapet lämnades för sig själf. Kortlekarna och sällskapsspelen togos fram och man delade sig i kotterier och roade sig på bästa sätt. Nils Tröstefull sörjde för, att glasen icke behöfde länge stå tomma. Klockan tio dukades bordet — ett verkligt svenskt julbord med s. k. smörgåsbord, lutfisk, risgröt och klenor. Det

kunde nog intressera både oss och våra läsare att taga reda på alla de okonstlade grötrim, som hördes denna julafton i Polstjärnans försalong, men det skulle upptaga alltför stor plats i vår berättelse. Vi kunna endast anföra ett par såsom exempel:

»Söt och blöt är denna gröt.
»Åt dig mätt! Var intet nöt!»

Detta rim sprang fram ur eldaren Bünzows poetiska ådra. Hans sidokamrat vid bordet, maskinisten Otterström, var föga sämre, då han utlät sig:

»Denna gröt är kokt i gryta,
»Ej i tunna.
»Dela *den* midt itu,
»Så ... så får ni två baljor.»

Vi böra emellertid lämna försalongen, sedan vi öfvertygat oss om, att glädjen där stod högt i tak, och begifva oss akterut till professorns salong för att se, hurudan julstämningen där månde vara. Ulla hade redan på eftermiddagen klädt julgranen på ungefär samma sätt, som manskapet hade pyntat sina. Förnämsta skillnaden var, att professorn hade vid granens fot anordnat ett litet, men kraftigt batteri och genom ledningstrådar satt det i förbindelse med en mängd bland grenarna anbragta små elektriska lampor, så att julgranen strålade i mycket rikare belysning än granarna i försalongen. Man konverserade. Ulla föredrog på sitt pianino några vackra musikstycken. Slutligen satte man sig äfven här till spelbordet och roade sig med åtskilliga af de mest moderna sällskapsspelen. Alla voro nöjda och glada.

Endast vid ett enda tillfälle var det mycket nära, att professorskans goda lynne råkat ur jämnvikten. Det var, då Ulla hviskade i hennes öra:

»Mamma! ... Får inte Jenny komma in till oss? ... Pigorna äro borta i försalongen och roa sig ... Jenny sitter alldeles ensam i sin lilla hytt ... Hon är den enda ombord här, hvilken icke har någon julglädje.»

Professorskans aldrig slumrande svartsjuka var genast till reds.

»Köksan!» ropade hon. »Och hit in! Aldrig ... Jaså, jaha ... jag förstår allt så innerligt väl. Din dygdige far där längtar efter henne. Jo, jo ... kan nog tro det. Och så har han vidtalat dig att bedja mig om att få den simpla slinkan in här ...»

»Men hon är ju en bildad flicka,» invände Ulla blygt. »Och jag tycker synd om henne ... Hon är så ensam i världen, och nu till råga på allt ensam på julafton, då vi andra äro så glada.»

»Mitt barn!» yttrade fru Albertina med kall värdighet. »Du är ännu allt för ung och oerfaren att kunna fatta och förstå en i den fina bildningens och det vetenskapligt-filosofiska samfundslifvets sferer mognad kvinnas djupa kval och pina vid beröringen med ...»

»Ack, Albertina lilla,» inföll nu professorn, »Ulla menar inte illa, men det är tydligt, att fröken Jenny Lundgren icke kan få komma hitin i afton, då hon ju har allt bestyret där ute i kabyssen och skall ensam tillreda vår goda julmat!»

Man finner, att gubben Tobiasson stundom kunde vara en smula diplomat. Hans i så likgiltig ton yttrade afstyrkande rörande frågan om Jenny lugnade fru Albertinas nerver. Men hennes motsägelseanda inslumrade icke lika fort. Hennes make ville icke se Jenny inne i aktersalongen. Och just därför skulle han se henne.

»Ulla!» sade modren med höghet. »Gå ut och hämta Jenny! Hon skall dricka ett glas vin eller punsch med oss! Det kan vara undanstökadt på en kvart, ty längre stå icke mina eteriskt fina nerver ut med ett så obildadt umgänge.»

Naturligtvis var Ulla icke sen att efterkomma en sådan befallning, och så tilldrog det sig, att äfven den stackars Jenny fick smaka någon liten julglädje. Visserligen öfvervakade fru Albertina med argusögon sin mans och Jennys uppförande, men professorn hade för längesedan blifvit vis af erfarenheten och riktade icke ens en enda blick åt den sidan af bordet, där fröken Lundgren fick sig anvisad en plats. Nog skulle den snälle gubben gärna riktat några vänliga och uppmuntrande ord till den värnlösa och ombord på Polstjärnan förtryckta flickan, men han visste, att ett enda sådant ord skulle hafva ohjälpligt förstört julaftonens frid och glädje.

Jenny deltog en stund i tidsfördrifven, men förklarade sedan, att hon måste tillse maten. Och så nöjd var fru Albertina med de båda misstänkta personernas uppförande, att hon, då aftonmåltiden stod på bordet, förordnade, att fröken Lundgren skulle intaga sin julaftonsmåltid vid herrskapets bord.

Aktersalongens matsedel på julaftonen var densamma som försalongens, endast med tillägg af några små läckerheter på smörgåsbordet (såsom rysk kaviar, sardiner, konserverade rädisor och dylikt) samt en läcker, färsk skinka med stufvade gröna, ryska ärter. Äfven här rimmades — enligt gammal och god svensk sedvänja — till gröten. Så talade t. ex. professorn själf:

»I polarnattens is vi fira julen,
»Men glada äro vi ändå,
»Fast stormen hviner, himmelen är kulen,
»Vi likväl skinka, gröt och lutfisk få.
»God' vänner! Låtom oss nu lyfta
»Vårt glas och dricka ur en skål
»För Nordpolsmålet, dit vi syfta!
»Åt se'n af gröten, hvad du tål!»

Detta julrim vann allmänt bifall, ty anspråken voro naturligtvis icke synnerligen stora. Själfva professorskan fann sig föranlåten att upprepa det beröm, som hon engång förut under aftonens lopp hade uttalat:

»När jag funderar hit och funderar dit, Josef, så börjar jag verkligen tro och tänka eller, rättare sagdt, ana, att du ändå inte är så dum, du.»

»Tack, Albertina lilla!»

»Nu är det professorskans tur!» yttrade kaptenen artigt.

»Min tur! ... Hvad menar ni? ... Aldrig har jag haft någon tur, jag,» utropade professorskan Tobiasson. »Om jag hade haft tur, min herre, kunde jag nu hafva varit gemål till en generalmajor ...»

»Mamma! ... Mamma!» hviskade Ulla i hennes öra.

»Du glömmer dig, Albertina lilla!» erinrade professorn.

»Jag menar endast,» sade kaptenen, »att fru professorskan nu är i ordningen till att låta oss höra ett grötrim.»

»Åh, jaså! ... jaså, intet annat!» utlät sig professorskan med hög värdighet, ehuru man visserligen märkte, att ett slags förlägenhet hvilade öfver hennes drag. »Ja ... nåja ... skrifva skön och fint bildad poesi, det lärde jag nu i pensionen i mina unga dagar ... Jaså, det skall vara ett grötrim? Nå ... t. ex. så här:

»Jag har inte kokt denna gröten,
»Det ha' pigorna, de nöten.»

Alla uttryckte naturligtvis sin beundran, och professorskan hade alla skäl att vara belåten. Också antog hon en hög och stolt min och underrättade sina åhörare om följande:

»Jag skall säga er, att i pensionen ansågs jag vara den skickligaste till att göra himmelskt ren och skön poesi ... Nå, jag behöfver icke vidare orda om denna sak, ty I hafven nu alla erfarit prof på min talang.»

Den på dylikt alldeles oförberedde styrmannen Richard Håkansson brast ut i ett ganska vanvördigt skratt, och det är mycket troligt, att kaptenen varit starkt frestad att följa exemplet, om han icke just då hade mött Ullas sköna och sorgsna ögon. Han förstod hennes känslor, och för att draga uppmärksamheten bort från det obehagliga ämnet, yttrade han lugnt:

»Nu, fröken Ulla, tillkommer det eder att rimma!»

»Ack!» utropade fru professorskan. »Hon kan icke. Pensionerna i våra dagar äro ända till ytterlighet försämrade, som t. ex. den där Wallinska skolan i hufvudstaden ... Där lära de inte annat än katekes och ägghvitebeståndsprocentantalet i fisk och kött och sådant där, men den fint vetenskapliga bildningen försummas.«

Det där om Wallinska skolan skulle nu, förstås, vara liksom ett dödande pilskott mot Jenny, som genomgått den. Den lugna, snälla flickan röjde emellertid icke med en min, att hon fann sig sårad.

»Därför, ser ni», återtog fru Albertina, då ingen svarade henne, »därför är det väl allra bäst, att jag själf säger ett högstämdt poetiskt litet julrim i Ullas ställe.»

»Vi äro tacksamma», sade Tobiasson, »men låt flickan försöka!»

»Nå, gå på då med ditt krams, Ulla!

Fru professorskans min var så uttrycksfull, att vi icke kunna annat än beklaga, att fotografen Tröstefull icke fanns i närheten och kunde odödliggöra denna uppsyn. En sådan fotografi skulle hafva varit tillräcklig för en primadonnas årslånga studier.

Ulla började blygsamt:

»Så hvit som snön på vida fälten,
Så ren, som linneduken där,
Är gröten, hvarmed I er mätten
Och gröten på min tallrik här.
Men renast är ett skuldfritt sinne,
Ett hjärta, som har frid och ro,
En själ, då Jesus bor därinne
Och den är fyld af hopp och tro.»

»Inte så illa!» utlät sig professorskan. »Men i den pension, der jag undfick min fint vetenskapliga bildning, skulle en tös i andra eller tredje klassen hafva gjort det lika bra.»

Emellertid fortgick julaftonsmåltiden äfven i aktersalongen i frid och ro och glädje. Professorn omtalade på sitt intresseväckande sätt några vetenskapliga rön. Kapten Almgren skildrade episoder ur sitt omväxlingsrika lif. Förste styrmannen Håkansson skildrade med godmodig humor några lustiga uppträden från hans skolbänktid i elementarläroverket. Jenny bidrog till trefnaden med dels några små musikstycken, som hon med öfverlägsen talang utförde på pianinot, och dels några vackra naturskildringar från de trakter, där hon tillbragt sin barndom. Fru professorskan hörde på med det tålamod, som man naturligtvis var berättigad att vänta af en så »fint och vetenskapligt bildad kvinna». Och Ulla var den, som serverade de förfriskningar, hvilka afsågo att göra aftonen så angenäm som möjligt.

Klockan ett på julnatten hade besättningen gått till hvila, och ombord på Polstjärnan sofvo alla, med undantag af de två matroser, som hade första nattvakten och skulle aflösas klockan fyra.

TIONDE KAPITLET.

Tobiasson företager en expedition.

Julhelgen var längesedan förbi. De fria dagarna aflöstes nu af arbetsdagar. Under största delen af julhelgen hade rasat en nordvästlig storm af betydlig styrka. Professorn hade genom en af honom själf konstruerad odometer konstaterat, att vinden hade en styrka och fart af omkring 15 meter i sekunden. Och så snöade det, snöade nästan oafbrutet, så att Polstjärnan, när julen 1894 var förbi, befann sig omgifven af en femton eller sexton meter hög snödrifva. Vid sådant förhållande måste man stanna inom Polstjärnans skyddande murar, där man åtminstone icke lopp någon som hälst risk att blifva af den hvinande stormen upplyft och slungad hundratals fot bort från fartyget, för att sedan med brutna eller åtminstone med ömma lemmar få släpa sig hem igen. Snöyran var också så tät, att man icke kunde se en meter framför sig, om man begaf sig utanför Polstjärnans skyddande väggar, ut på det ödsliga isfältet. Hvarken velocipedfärder, skridskofärder, skidfärder eller promenader lågo inom möjligheternas, på denna breddgrad mycket trånga gränser. Men de af professor Tobias-

son föreskrifna två timmarnas dagliga spatsertur måste alla fullgöra på akterdäcket under skjulet, som numera — tack vare hampa och beck — var alldeles dragfritt och där man ständigt och utan svårighet underhöll en värme af mellan + 12 och + 14 grader Celsius. Därute i snöyran var temperaturen — enligt de utanför kommandobryggan uthängda instrumenternas utsago — icke mindre än — 33° Celsius, fastän det oaflåtliga snöfallet kunde hafva låtit förmoda, att en lindrigare köld vore rådande.

Femte dag jul mätte man hafvets djup och fann då, att man nu icke hade längre afstånd till hafsbottnen än 694 meter. Detta gaf naturligtvis vår gamle, älskvärde professor mycket att tänka på. Att man hade ändrat sin ståndpunkt i universum, det var nu redan i sig själf och utan alla bevis tydligt. Men hade »Polstjärnan» drifvit längre mot norr sedan julafton, då den befann sig på 88° 17′ 28″ nordlig latitud, eller hade denna drottning bland ishafsfartyg af isen blifvit drifven söderut till en lägre breddgrad? Det var omöjligt att afgöra under den rådande stormen och snöyran, men frågan gaf anledning till mången lärd diskussion under julhelgen mellan professorn, förrådsförvaltaren och den unge kaptenen.

Omsider blef det lugnt och stilla i naturen, men detta inträffade icke förr än omkring den 10 Januari 1895, och man kunde då göra säkra observationer. Resultatet af dessa visade, att Polstjärnan nu befann sig på endrst 87° 16′ 2″ nordlig latitud eller — kortare uttryckt — på ungefär samma breddgrad, där den låg i midten af september 1894. Man hade så-

ledes med isen under julstormarna drifvit icke så obetydligt söderut på grund af den nordvästliga stormen, hvilken hade satt isen i häftig rörelse. Denna upptäckt var af sorglig art och nedtryckte professorn så mycket mera, som en mätning af hafsdjupet utvisade, att man hade under Polstjärnans köl ett lager af vatten, som endast var 420 meter djupt. Men den älskvärde gubben bemannade sig småningom och yttrade till sina vänner, kaptenen och förrådsförvaltaren:

»Huru var det nu, som Jakob Ärlig sade? . . . Jag läste det någon gång i min barndom. Var det icke 'bättre lycka nästa gång' eller någonting dylikt?... Så få också vi säga.»

Tiden gick. Det blef åter vackert väder med praktfull stjärnhimmel och präligt norrsken och en köld af — 51° Celsius. Qvicksilfvertermometrarna voro odugliga i så sträng köld, men sprittermometrarna gjorde fortfarande tjenst, enär alkoholen icke vid någon känd köldgrad öfvergår till fast form, medan däremot qvicksilfver stelnar vid — 40° och öfvergår till gas vid + 350°. Och då man nu den 15 Februari sänkte ned lodet för att lära känna hafvets djup, befanns det, att icke mindre än 6,609 meter af linan måste löpa ut, innan man fann botten.

»Vi måste hafva kommit norrut igen», menade Tobiasson, när resultatet af lodningen förelades honom. »Jag skall göra mina observationer . . . Måhända har isen drifvit i en för oss gynnsam riktning.»

Professorn hade rätt i denna förmodan.

Observationen gaf till resultat 88° 1′ 14″ nordlig latitud.

»Ändå något!» utlät sig den förnöjsamme professorn. »Om denna sydostliga ström, som vi i dag iakttogo i brandvaken, fortsätter någon liten tid, så kunna vi snart komma till vårt mål. Men nu vilja vi se till, hvad slags skatter jag har i min håf.»

Denna håf nedsänktes dagligen genom en öppning i isen och hade till ändamål att uppfånga djur och växter ur hafsvattnet. Stundom förökades linan till många hundra meters längd, men vanligtvis skickades håfven endast ett femtiotal meter ned i djupet. Ett bland de mest ansträngande arbetena för Polstjärnans besättning var att hålla brandvaken öppen. I allmänhet var isen 2,49 meter tjock, och i vaken hade mången natt bildat sig en isskorpa af 0,756 meters tjocklek, hvilken måste genombrytas. En och hvar förstår nogsamt, att tillgång till vatten är ett af lifsvilkoren för en sjöfarande i dessa nordliga trakter. Man behöfver vatten till mat, och då man icke kan påräkna att alltid finna sött vatten i de små dalsänkningarna på isen, så hade den omtänksamme professorn anskaffat maskiner, genom hvilkas arbete det salta hafsvattnet på jämförelsevis kort tid befriades från alla skadliga och obehagliga ämnen samt förvandlades till drickbart och nästan kristallklart vatten. Dock var det dagliga behofvet af vatten till dryck och mat ingalunda den enda anledningen till, att man med så stor och oaflåtlig omsorg höll brandvaken öppen. Huru lätt kunde icke vådeld utbryta ombord på Polstjärnan? Och om en sådan olycka inträffat, skulle hela fartyget hafva gått upp i lågor,

innan man hunnit hugga hål i den tjocka isen, så att man kunde få vatten till att bekämpa elden.

Medgifvas måste dock, att den omtänksamme Tobiasson hade gjort allt, hvad människotanke kunde uppfinna, för att förebygga en sådan katastrof. Så hade han t. ex. förbjudit all tobaksrökning ombord med undantag af en liten, bakom kommandobryggan belägen salong, där tobakslastens utöfvare fingo fritt husera. Ty den gode, gamle professorn hade den egenheten, att han afskydde tobaksrök. Snus kunde han någorlunda fördraga, ty, sade han »det fördärfvar endast ens egen näsa», men rökning var för honom en afskyvärd styggelse. Och kanske hade den gamle, kloke professorn icke så alldeles orätt, då han sade under en af sina föreläsningar:

»Mina herrar kandidater och blifvande vetenskapsmän! De där skötessynderna, som vi kalla laster, äro ... ser herrarne! ... en högst förunderlig, stundom vidunderlig sak ... Hm! Jaha! Jo, och ibland alla laster är den der otäcka tobaksrökningen den förunderligaste, för att nu icke säga den vidunderligaste ... Jo, ser herrarne, saken förhåller sig så, att den där tobaksplantan är en mycket giftig planta. På Cuba och annorstädes i de varma klimaten pläga vildarne koka soppa på den där växten och därmed förgifta förhatliga personer. *Herba nicotina* upptäcktes 1492 på samma gång som Amerika, men det var en för mänskligheten fördärflig upptäckt. Columbus kunde gärna nöjt sig med att upptäcka Amerika och hade alls icke behöft upptäcka den där *herba nicotina*. Jo, ser herrarne, alla andra laster skada endast den lastbare

själf, men lämna för öfrigt mänskligheten skadeslös. Jaha! Hm! Men en person, som rökar tobak, förgiftar ... ser herrarne ... icke blott sig själf, utan alla, som råka komma i hans närhet, när han utöfvar sin rysliga last ... Är den lastbare nu någorlunda educerad och befinner sig i damsällskap, så plägar han fråga damerna, om de tillåta ... Utan kändt undantag svara då damerna, att de *icke* tillåta ... Detta uppmuntrar den lastbare. Han tänder sin cigarr, ser herrarne, och bemödar sig om att blåsa röken in i munnen och näsan på damerna. Detta är den bättre sortens tobaksrökningslastutöfvare, men den sämre sorten må herrarne bedja gud bevara sig ifrån ...»

»Men, herr professor», invände en gång någon af studenterna, »hurudana äro då tobaksdyrkarne af sämre slaget?»

»Jo, ser herrarne, det är sådana där oborstade och grofva karlar — jag ber om ursäkt, ifall jag sårar någon — som samlas i en järnvägskupé eller annars ett litet och nästan hermetiskt tillslutat rum och samtidigt — hela skaran — tända sina kålpinnar och fylla atmosferen i det lilla rummet med rök, utan att bekymra sig om, att de medresande eller — t. ex. på ett kalas — de medinbjudna blifva sjuka och fördärfvade af röken — af de i röken hvirflande kolpartiklarna af förbränd cellulosa, af de där kringflygande, ur den lastbares innersta djup utstötta bakterierna, bacillerna och mikroberna samt af det rysliga nikotingiftet ... På sådana lastfulla människor verka inga förmaningar, inga föreställningar. De äro uppenbarligen i den tanken, att alla hyggliga människor

äro skapade endast för att af dem förgiftas. Den åt tobaksrökningslasten hemfallne har uppenbarligen förlorat all förmåga att inse, huru afskyvärd alla hyggliga människor finna honom ... Ja, ja, mina herrar, det här tål att tänka på både bland studenter och lagstiftare.»

Studenterne gjorde sig mycket lustiga med anledning af gubbens ifver och tobakshat, men fortforo naturligtvis att röka.

Expedition med släde.

Den 16 Februari begaf professorn sig ut på en skidfärd norrut. Hans mening var att undersöka isen och om möjligt utforska, hvarför de svartaktiga dimmorna öfver norra horisonten så envist kvarstan-

nade där. Dessa dimmor hade under hela vintern funnits och varit föremål för stor nyfikenhet. En och hvar visste, att de betydde antingen land eller öppet vatten, och man hade gissat hit och dit angående frågan om, hvilketdera det månde vara. Nu ville professorn närma sig platsen, om han också icke vågade under polarnatten begifva sig ända dit. En liten expedition utrustades.

Till deltagare i denna utkorade Tobiasson de två största och starkaste karlarna ombord, nämligen matrosen Jakob och förste maskinisten Otterström. En liten släde belastades med ett tält och proviant för ett par dagar. Den skulle dragas af åtta hundar, hvilka skulle stå under befäl af hundvaktaren. Som denna person ännu icke blifvit presenterad för våra läsare, begagna vi detta lägliga tillfälle till att godtgöra vår försummelse.

Mannen var eskimå och hette Ernenek. Han hade för professorns räkning anskaffat de hundra grönlandshundarna och följde med på resan, hufvudsakligen därför, att han skulle undervisa den oerfarna besättningen i konsten att begagna dessa djur såsom dragare.

Ernenek var en vänlig och stillsam man af trettio års ålder och torde icke hafva varit ful, om han betraktats med eskimåögon. Men för europeiska blickar hade hans svartaktiga anletsfärg, hans utstående kindknotor, hans ihåliga kinder, hans spetsiga haka och breda mun ingenting tilldragande. Han var kort till växten, hade ett par mörka, snedt liggande ögon och ett tjockt, långt, kolsvart hår samt en riklig, svart

skäggväxt. När han gick ombord på Polstjärnan, voro hans kinder pösande af fetma, men han hade magrat betydligt under färden, troligen emedan den europeiska maten och matlagningen icke bekom honom riktigt väl. Men när man någon gång lyckats skjuta en säl eller en hvalross, då sken den gode Erneneks hela svartbruna ansigte upp af glädje och han fråssade under några dagar omåttligt och förekom alltid med af tran och späck glänsande läppar och kinder. Ernenek var en kristnad eskimå och hade i dopet undfått namnet Nehemia, men huru det nu var med hans kristendom, så tycktes han icke sätta stort värde på det namn, som presten gifvit honom. Han föredrog att blifva kallad Ernenek.

Under hela färden hade hans verksamhet såsom hundkusk ingen enda gång blifvit påkallad förrän nu, den 16 Februari. Hans göromål hade varit att gifva hundarna mat och att bereda skinn på eskimåernas vis. Skinn behöfdes till kajakerna (båtarna) och skinn till kamikerna (skodonen) och hundselarna. Besättningen och t. o. m. själfva professorn roade sig till en början med att noga följa med hans sätt att gå till väga. Sedan späcket blifvit afskrapadt af sälskinnet, lade han det ned i en balja, fyld med en viss vätska, hvilken eljest anses sakna allt annat värde än såsom befuktningsmedel för komposthögar. Där fick skinnet ligga två eller tre dagar till dess det släppte håren, då han skrapade det med en knif. Sedan tvättade han det i hafsvatten och spikade genast fast det på kajakstommen, där det fick torka. Men utom detta sätt att bereda skinn hade den gode

Ernenek många andra metoder, hvilka användes, då af skinnen skulle förfärdigas andra saker än kajakbeklädnad. Så t. ex. behandlade han skinn till vantar med blod, skinn till strumpor tvättade han med såpa o. s. v.

Expeditionen begaf sig åstad vid tretiden om morgonen, och meningen var, att den skulle återvända ombord på aftonen samma dag. Vädret var härligt. Månen sken från en klar himmel och stjärnorna tindrade. Naturligtvis hade solen ännu icke börjat stiga öfver horisonten, men man hade under de senaste dagarna ganska väl kunnat märka skillnaden mellan dag och natt, ty en viss halfdager rådde under timmarna omkring kl. 12 på dagen. Och dessutom litade professorn på, att snötäcket själf skulle belysa hemvägen.

Ombord på Polstjärnan gick allt sin vanliga gång under loppet af förmiddagen. De vanliga arbetena utfördes. Professorskan smågrälade emellanåt och tillbragte en och annan halftimme med att »lugna sina nerver och bringa sitt rubbade själslif i ordning efter förargelserna.» Ulla läste eller företog sig något handarbete.

När det led åt middagstiden, sågs den unge kaptenen ofta gå fram i fören och hålla skarp utkik åt nordost. Och allteftersom tiden led, tycktes han blifva mycket orolig. Icke heller var detta underligt, ty han insåg till fullo, hvad de svarta moln hade att betyda, som stego allt högre upp på himmelen.

»Vi få oväder», yttrade han till förste styrmannen, som han efterskickat. »Troligen blir det storm

och snöyra igen. Jag önskar af allt hjärta, att professorn och hans följeslagare vore tillbaka ombord i denna stund ... Träffas de af ovädret därute på isen, så äro de förlorade.»

»Ja», svarade Håkansson, »nog blir det oväder, men med vår hederlige professor lär det väl icke vara så farligt. Han och hans följeslagare böra hafva sett de där molnen för länge sedan, och troligt är, att de nu som bäst äro på återväg med all den snabbhet, som är möjlig för så öfvade skidlöpare.»

»Gud gifve det!» mumlade kaptenen.

»Tycker ni inte, att vi böra tända alla de elektriska lamporna i tacklingen? Det kan vara dem till nytta och visa dem Polstjärnans läge.»

»Gör det! ... Gör det, Håkansson! ... Men jag betviflar, att de hafva stort gagn däraf, om det blir snöyra. Ljusskenet kan då icke synas särdeles långt bort.»

»Vi måste ändå försöka.»

Snart strålade lyktorna i tacklingen och på masttopparna. Men också närmade sig mörkret i skepnaden af svarta moln med fruktansvärd hastighet. Redan klockan ett var mer än hälften af himlahvalfvet nästan kolsvart. Och luften, som vid professorns tidiga affärd och sedermera hela förmiddagen varit alldeles lugn, började nu sättas i rörelse. Först kommo enstaka blåstilar susande fram öfver isfältet och ryckte häftigt i Polstjärnans tackling. Sedan blefvo de lugna mellantiderna allt mera korta och blåstilarna allt starkare. Efter en stund medförde de snöpartiklar. Och när kaptenens kronometer visade klockan två eftermiddagen, rådde full snöstorm. Det var nästan

Polstjärnan i elektrisk belysning.

omöjligt att stanna uppe på däck. Man kunde knappt andas. Fastän de elektriska lamporna fortfarande lyste deruppe i Polstjärnans tackling, kunde man icke ens på däck se hvarken dem eller deras sken.

Trotsande både storm och snö, stod kaptenen kvar i fören, och den raske förste styrmannen förblef troget vid hans sida. Och de försökte speja ut på isfältet. Men snön stormade fram så tätt och tjockt, att de icke ens kunde se sina egna händer om de sträckte dem ifrån sig, så långt armarna räckte.

Och professorn kom icke. Timme efter timme förgick, utan att expeditionen återvände.

Nere i aktersalongen rådde naturligtvis stor uppståndelse. Till en början hade Ulla försökt att för sin mor hemlighålla, att vädret ändrat sig och att snöyra inträffat. Men fru professorskan upptäckte det själf. Stormen hven och sjöng och tjöt i tacklingen ofvanför hennes hufvud, och detta med sådan styrka, att ljuden af denna förfärliga musik trängde ända ned till aktersalongen samt träffade fru Albertinas örhinnor. Hon hade redan varit så länge till sjös och genomleft så många stormar, att hon icke kunde missförstå saken.

»Min make!... Min dyre make!» utropade hon och rusade, tunnklädd som hon var, upp på däck samt skulle måhända hafva besinningslöst kastat sig öfver bord och rusat ut på det omätliga isfältet för att söka sin man, om icke kaptenen hade med mildt våld hållit henne tillbaka.

»Kan ingenting göras för att rädda honom?» skrek hon. »Snälle, rare, söte kapten, gör något... gör

något! Om ni räddar hans dyrbara, nu hotade lif, skall ni få allt hvad jag äger ... allt, men naturligtvis med undantag af min Ulla, som jag redan lofvat bort till en annan ...»

Nu anlände Ulla till platsen, likväl så, att hon icke hörde modrens yttrande. Småningom lyckades det för den ömma dottern att öfvertala fru Albertina till att gå ned i sin hytt ... Men trösta henne, det kunde ingen, allraminst Ulla, som själf var alldeles otröstlig.

Professorskan hade, som vi veta, under julhelgen varit så blid och vänlig, som det låg inom möjligheternas område för henne. Denna hennes sinnesstämning hade emellertid tagit slut samtidigt med julen. Redan dagen efter trettondedagen, då folket återvände till sina sysslor, hade fru professorskan börjat återvända till sina gamla vanor. Svartsjukan blomstrade upp igen och Jenny återförvisades till herrskapskabyssen och professorn fick å nyo sina regelbundna sparlakansläxor och straffpredikningar.

Men nu, då hon hade giltiga skäl att anse professorn vara omkommen därute i ovädret, nu anklagade hon sig själf mycket bittert och var, som sagdt, otröstlig.

»Jag,» utropade hon bland annat, »jag, som har fått en bildad educationsuppfostran, borde hafva insett, huru lifsfarlig den där färden var. Han, stackars enfaldige, gamle man, han, som nu aldrig hunnit längre än till vetenskaplighetens a-b-c, han kunde naturligtvis inte hafva förstånd nog till den saken. Jag borde helt enkelt hafva förbjudit honom detta vågspel ...

Nu måste jag hela lifvet igenom bära på den ohyggliga bördan af det tunga medvetandet, att jag mördat honom ... O, hvilka kval måste icke den fint bildade kvinnan lida här i världen!»

Framåt natten föll hon i slummer, och Ulla fick tillfälle att en stund vistas uppe på däck. Det var ett rysligt väder. Men det lyckades Ulla att uppsöka kaptenen och styrmännen, hvilka just stodo och allvarligt öfverlade om, huruvida man skulle begifva sig ut på isen för att söka efter expeditionen.

»Tror ni då verkligen, att de löpa stor fara?» frågade Ulla, fastän hon redan i förväg var öfvertygad om, att föga eller ingen utsikt fanns, att hon någonsin skulle träffa sin far lefvande.

»Ja, fröken,» svarade Almgren, »det vore orätt af mig att säga er, att faran icke är stor. Men det finnes en omständighet, hvilken är ägnad att skänka oss något hopp, och det är den, att vår hederlige eskimå, Ernenek, är med dem. Han har troligen mången gång uthärdat dylika stormar och oväder på isfälten och vet, huru man skall gå till väga.»

»Ack, det är endast ett svagt hopp,» suckade Ulla.

»Jag är böjd för att tro motsatsen,» sade den unge kaptenen. »Ernenek är en verksam, driftig, trogen och förståndig karl, och jag skulle mycket bedraga mig på honom, om han icke, när han packade slädan, nedlade åtskilliga saker, som afsågo just mötandet af en sådan fara som denna.»

»Hvilka saker?»

»Jag mötte honom i natt, då han kom släpande på ett par stora sofsäckar af renhud, och när jag

frågade honom, hvarthän han skulle bära dem, svarade han, att sådana säckar äro både varma och goda samt att man aldrig kan hafva för många, men väl stundom för få sådana.»

»Detta låter ju lugnande nog, men . . .»

»Ack ja, fröken Ulla, jag förstår, hvad ni vill säga . . . faran är det oaktadt stor . . . Icke sannt? Och den är stor, men jag förmodar, att det enda, vi kunna göra, är att hafva tålamod och hoppas, att Ernenek med Guds hjälp räddar både sig och dem. Skeppskocken säger, att eskimåen smög sig till att bland packningen nedlägga ett af de till kabyssen hörande primusköken samt en liten bleckflaska med två liter fotogen. Detta är åtminstone en värmekälla, om den också är liten.»

Ulla gick ned igen, visserligen något lugnare, men likväl alltför orolig, för att kunna sofva. Hennes mor sof ganska godt hela natten, men Ulla hölls vaken genom oron för den käre, käre gamle fadren och genom det hoppet att få höra ett buller från däck, hvilket kunde underrätta henne, att expeditionen lyckligt återkommit. Men denna hennes väntan blef icke uppfyld. Fru Tobiasson sof till klockan nio f. m. Då hade Ulla ännu icke haft en blund i sina ögon.

»Ulla! . . . Ulla!» ropade fru Albertina.

Flickan lämnade sitt sömnlösa läger och skyndade in till sin mor, som mottog henne med följande harang:

»Är det skick och fason att lämna mig ensam och öfvergifven? Ingen af er tänker då någonsin på någon annan än sig själf. Det egna jaget är en afgud för

er alla, så många som finnas i min omgifning... Gick inte gubben, din känslolöse far, från mig i går och lämnade mig ensam och värnlös i det där rysliga ovädret?... Nå, hur dags kom han hem, den slarfven, den kärlekslöse, som bara tänker på sina nöjen?... Han sofver väl ännu?»

»Ja, kanske den eviga sömnen, mamma lilla?»

»Hvad säger du?... Är han död?... Och man lämnar mig i okunnighet om denna omständighet?... Vet du säkert, att han är död?»

»Nej, mamma lilla, ännu kunna vi hoppas.»

»Nå, hvarför skrämmer du då upp en stackars bedröfvad och djupt förorättad maka?... Där ser man återigen ett bevis på, huru litet du och alla andra förstån eder på den fina beskaffenheten af de strängar, som sammanbinda krafterna i min eteriska själ... Gå, gå, Ulla, din mor behöfver andligen återhemta sig efter den hjärtlösa behandling, du i din allt uppslukande egoism underkastat henne... Nej, gå icke! Har du hjärta att lämna din mor ensam med sina kval? ... Jo, gå, gå? Du är lika känslolös som din far... Nej, blif kvar!»

På detta sätt tillbragtes förmiddagen i professorskans hytt. Ulla var vid middagstiden alldeles uttröttad.

Däruppe och därute rasade snöstormen ännu med oförminskad häftighet och styrka. Ännu ansågs det vara omöjligt för någon att begifva sig ut på isfältet. Och därför måste man uppskjuta hvarje försök att uppspåra och bispringa expeditionen. En allmän förstämning rådde bland folket. Människor, som tillsammans

genomlefva en polarnatt, lära att sätta värde på hvarandra. Småningom gro och växa tillgifvenhetsbanden. Och däraf förstå vi, att det icke var ensamt professorn, som saknades, utan att många kärleksfulla tankar egnades både matrosen Jakob Erlandsson och maskinisten Jöns Otterström. Ja, t. o. m. den stackars eskimåen omtalades af alla med kärlek och tillgifvenhet.

Under tre gånger tjugofyra timmar fortfor ovädret, och det var således först vid middagstiden den 19 Februari, som stormen förjagade de sista molnen och därefter lade sig till ro.

En upptäcksexpedition var genast färdig. Man hade under stormdagarna gjort en stor släde af aluminium i ordning, skott medarna med nickelband och packat in samt fastbundit proviant för flera veckor, pälsverk, jaktvapen och allt annat, hvarom man kunde hafva den föreställningen, att det skulle blifva till någon nytta. Släden stod under skjulet på akterdäck, och då nu himlen var alldeles klar och stormen i det närmaste försvunnit till andra trakter af jordkloktet, så dröjde det icke länge, innan släden blifvit af många välvilliga händer och trots dess stora tyngd nedburen på isen. Hundarna förspändes — icke mindre än tjugo stycken af de allra starkaste. Detta göromål måste öfvervakas af kaptenen personligen, ty han var den enda af de nu ombord på Polstjärnan varande människorna, som någonsin hade sett eller deltagit i en slädfärd med hundar.

Räddningsexpeditionen skulle bestå af sex man utom kaptenen. Förste styrmannen ville följa med.

»Det går icke an, kära Håkansson,» sade kaptenen. »Vi kunna omkomma på denna färd, och då är Håkansson den ende, som har tillräckligt af kunskaper och erfarenhet för att föra Polstjärnan oskadad hem till fäderneslandet.»

Nå, för detta skäl måste den duktige unge styrmunnen gifva vika. Han erhöll af kaptenen skrifna instruktioner och lofvade att uppfylla sin plikt.

Kapten Almgrens expedition.

Kaptenen hade sökt att med Ullas bistånd hemlighålla för fru professorskan räddningsexpeditionen och dess planer, ända till dess affärden hade skett. Man misstänkte, att den goda fru Albertina skulle vilja följa med. När däremot expeditionen aftågat, skulle — enligt öfverenskommelse — Ulla hugsvala fru Albertina med underrättelsen om, att man nu var

på väg att försöka allt till hennes mans räddning. Emellertid misslyckades denna lilla, oskyldiga och väl menade komplott helt och hållet. Fru Tobiasson hörde det ovanliga bullret på däck, när manskapet bar ned släden på isen. Och det dröjde icke länge, innan hon stod där uppe, blossande vred och kräfvande som sin »omutliga rättighet i egenskap af professor Tobiassons älskade maka» att få vara med.

Hvarken Ulla eller kaptenen förmådde öfvertyga henne om, att hon skulle blifva mera till hinder, än till nytta under färden.

»Dumt snack!» svarade hon med sin allra högst uppskrufvade högdragenhet: »Jag till hinder!... Jag, med min vetenskapligt educerade ande och med min rika lifserfarenhet?»

»Men också med kjolar!» inföll en af manskapet.

Professorskans svar utgjordes endast af en blick, men ack, hvilken blick!... Den matrosen vågade säkert icke på åtskilliga veckor möta fru Albertinas ögonpar. En sublim höghet af den storslagna art, som från inbillningens dunkla moln- och dunst-krets skådar ned på en värld af pygmeer — och i förening med denna förkrossande höghet ett förakt, som i sig själf är alltför intensivt, för att kunna beskrifvas med trycksvärta — allt detta genomkorsadt af vredesblixtar, ja, ungefär sådan var den tillintetgörande blick, som fru Albertina kastade på den där matrosen.

Och i nästa ögonblick var hon nere på isen. Fullt utrustad var hon i vargskinnspäls och af Ernenek förfärdigade, alldeles vattentäta vantar af med blod åtskilliga gånger ingnodt sälskinn. Och eskimå-

hufvan . . . d. v. s. den bakpå pälsen fastsydda kapuschongen af fogelskinn . . . hade hon dragit upp öfver hufvudet.

Med raska steg satte den goda fru Albertina sig i spetsen för expeditionen, men hon skulle snart finna, att den där matrosen var sannspådd, då han profeterade någonting om fru Tobiassons kjolar.

Stormen hade visserligen medfört en riklig nederbörd af snö, men på samma gång hade den sopat isen alldeles ren. Snön hade följt med stormen och icke kunnat taga fäste på andra ställen, än där isskrufningarna hade vållat ojämnheter i isens yta. Hvarhälst isblock lågo upptornade på hvarandra, där hade också samlat sig oerhördt stora och djupa drifvor. Nu gick det naturligtvis bra för fru professorskan Tobiasson, ända tilldess hon anlände till en sådan drifva. Som hon befann sig i spetsen för expeditionen, sökte hon att kringgå drifvan, men den sträckte sig minst en fjärdingsväg åt hvardera hållet. Beslutsam och rask i handling och oförmögen att inse någon fara, innan hon var midt uppe i den, skred fru Albertina med stolta steg rakt fram öfver hindret . . . Ja, det var naturligtvis hennes mening att gå *öfver* det, men däraf blef nu ingenting. Hon kom i stället *in i* drifvan.

Och där stod hon fast.

Den räckte henne ända upp till midjan. Några försök, som hon gjorde att genom användande af alla de fyra extremiteter, hvarmed naturen begåfvat henne, sparka och slå sig ut ur drifvan, medförde ett högst olyckligt resultat. Hon sjönk allt djupare ner i den lätta och ännu alls icke sammanpackade snön, hvilken snart räckte ända upp till hennes haka. Om hon hade fortsatt så

där ännu några minuter, skulle hon hafva blifvit alldeles osynlig och kväfts därinne i snön, och allt, hvad som då återstått af denna väldiga kvinnogestalt, hade endast varit några hvita ben, när vårsolen framdeles smälte snön.

Lyckligtvis fans kaptenen i närheten. Han ropade:

»Stå stilla!... För all del håll er lugn!»

»Jo», utlät sig den pustande professorskan. »Det här läget är just egnadt enkom för att bereda folk lugn! Tycker ni det? Naturligtvis hade det varit er skyldighet som kapten att låta ert simpla folk där skotta en väg, så att man obehindradt kunde komma fram till olycksplatsen, där min dyre make hvilar i dödens kalla famnar... nej, armar... Ja, det har jag då alltid sagt, att när pojkbytingar agera kaptener, så är det bäst, att hvarje fint bildad kvinna drager in sina horn och blifver hemma i snigelhuset... Nå, ämnar ni begrafva mig också? Är det inte nog, att ni har min salige aflidne makes lik att bära på hela ert onyttiga och obildade lif igenom? Skall ni nödvändigt hafva mitt också, för att någorlunda kunna bibehålla jämvikten?»

»Jag kommer, jag kommer... Lugna er, fru Tobiasson!»

»Tobiasona mig hit och Tobiasona mig dit... Jag sjunker ju ner i afgrunden, ser ni väl, och det är er skull, som inte ser bättre opp med vägentreprenörerna här uppe i polartrakten.»

Kaptenen gjorde, hvad han kunde.

Han själf och hans sex kamrater måste gräfva fram fru professorskan. Fullkomligt helbregda blef

hon, efter en stunds arbete, framhämtad ur drifvan, alldeles som man tager en valnötskärna ut ur dess skal. Men våt var hon — mycket våt.

»Jag måste hem, för att byta om kläder,» förklarade hon.

Nå, kaptenens hufvud genomkorsades blixtsnabbt af en plan. Han lät fru professorskan krypa ned i

Professorskan i snödrifvan.

en varm sofsäck, hvilken han lade ofvanpå släden, och så bar det af tillbaka till Polstjärnan. Sofsäckens »lock» hade blifvit lagdt öfver gummans hufvud, men man hörde likväl, hur hon inne i den varma säcken muttrade och grumsade och gnatade om »odugliga sjökaptenspojkar» och »vägentreprenörer i polregionerna» och om »hvitnade ben, hvilkas kött rofdjuren med

mordgiriga tänder afslitit» och annat dylikt, som intresserade henne.

Redan utanför Polstjärnan mottogs den djupt kränkta frun af sin fagra dotter. Men hon måste fortfarande ligga stilla i sofsäcken och på handbår forslas ner i hytten.

»Vänta nu bara fem minuter!» skrek hon därinne i säcken, just då denna försvann genom däcksluckan. »Om fem minuter skall jag hafva torra kläder på mig och å nyo träda i spetsen för expeditionen.»

Ulla såg så hjälplös ut, som någonsin en flicka kan göra, när hon har en egensinnig mor. Hennes tårfyllda ögon sökte kaptenens. Han förstod hennes ångest och närmade sig henne samt hviskade:

»Fröken Ulla! Det går icke an, att er mor följer med oss. Men jag har tänkt, att om vi nu genast begifva oss åstad på vår färd, som under alla förhållanden aldrig kan blifva någon lustfärd, så kan ni... när frun bytt kläder... lugna henne med den förevändningen, att jag sagt, att vi skola skotta väg bland drifvorna för henne och sedan komma tillbaka för att taga henne med oss på den verkliga färden... Ni förstår mig, fröken Ulla?... Hm! Jag kan icke ansvara för hennes lif, om hon följer med oss.

»Tack!... Tack!» sade Ulla och tryckte hans hand.

»Hvem är det, som du talar med, Ulla? väsnades fru Albertina inne i säcken. »Jag hoppas, att det icke är den där pojkaptenen, inte. Det är en herre, som icke alls besitter någon vetenskaplig education, inte... Han saknar finhet i bildningen och är alldeles

renons på lefnadsvett... Kan du tänka dig, att han icke ens kan hålla ordning på snöskottningsföreståndarna häruppe i trakterna?»

Så där grumsade och muttrade gumman inne i sin varma säck, men redan innan hon kom ned i sin hytt, hade räddningsexpeditionen begifvit sig på väg, och då den goda Albertina efter en full timmes förlopp kom upp igen på däck för att »sätta sig i spetsen för expeditionen», så fans denna icke längre inom synkretsen.

»Hafva de tågat åstad utan mig?» utbrast hon.

»Nej, mamma, jag hörde kaptenen...»

»Tala inte med mig om kaptenen, Ulla, så vida du inte vill tillfoga din stackars mors själ alldeles oläkliga sår.»

»Men det sades, att han och manskapet skulle gå i förväg för att skotta väg genom drifvorna, och att de sedan skulle komma tillbaka och hemta dig...»

»Nå, det visar ändå, att den där pojken har något vett i sig... Men det skulle han hafva tänkt på första gången.»

Och fru Albertina steg nöjd och belåten ned i sin salong och drack choklad och förtärde späckskifvor och småbröd, medan hon väntade, att vägen upp till »olycksplatsen» skulle blifva befriad från snöhinder.

ELFTE KAPITLET.

Snöstormen bryter ut.

Huru hade det nu gått för vår hederlige professor under det förfärliga ovädret och hvilket öde hade drabbat hans expedition? För att få veta detta, böra vi gå tillbaka till morgonen den 16 Februari och kl. 3 — den timme, då den djärfve upptäcktsresanden begaf sig af från Polstjärnan.

Vädret var strålande vackert. Icke ens en vindfläkt rörde sig. Men det var kallt. Termometern, hvilken hängde bakpå släden vid sidan af en odometer och en barometer, visade — 42° Celsius. Man andades likväl lätt i denna rena, syremättade luft, och färden gick under de första timmarna raskt framåt på skidorna. Isen låg jämn och slät med undantag af några små, sammanskrufvade ishögar här och där, hvilka man med lätthet kringgick, emedan de icke hade någon större utsträckning. Emellertid blefvo förhållandena mindre gynnsamma, när klockan var ungefär sex på morgonen.

Våra resande stannade då framför en isvall, hvilken sträckte sig så långt ögat kunde nå åt båda sidor. Professorn och Ernenek stannade kvar hos hundarna

medan Jakob begaf sig österut och Otterström vesterut, för att möjligen upptäcka någon af isvallens ändar. Under tiden hvilade Tobiasson ofvanpå slädens packning och samtalade lifligt med eskimåen. Det bör nämnas, att svenskarne hade lätt för att förstå Ernenek och göra sig förstådda af honom, emedan han talade en ganska god danska. Bland annat ställde professorn till honom den frågan:

»Nå, vän Ernenek, har du någon gång varit med om att fånga en riktig hvalfisk?»

»O, ja, herre, många gånger!»

»Huru stora ha' de varit?»

»Grönlandshvalen är ofta tjugo meter lång, herre.»

»Det låter alls icke otroligt, men det finnes hvalar, hvilka äro betydligt större än *Balæna mysticetus*.»

»Jag har aldrig sett någon större, herre.»

Du skulle bara se *Balæna Sibbaldii*, som man påträffar vid kusterna af Norge. Den blir trettio meter lång.»

»Oh, herre!»

»Men hör du, Ernenek, är det sant, att då ni eskimåer lyckats döda en hvalfisk, så fasta ni ett helt dygn, innan ni våga börja äta af köttet och späcket?»

»Ja, naturligtvis göra vi det, herre. Det vara farligt att icke göra det. Min far, han hette Aglutuk, var en gång med om att fånga en hval och döda honom. Alla hans jaktvänner åto genast, så snart de fått djuret till land, ty de voro mycket hungriga. Min far var också hungrig, men fruktade sig för att äta. Och, herre, alla de, som icke fastade 24 timmar, blefvo sjuka. Somliga af dem dogo. Men min fader Aglutuk fortfor att vara frisk.»

»De andra voro väl alltför hungriga och åto för häftigt.»

»Nej, herre, icke så, icke detta! ... Hvarje eskimå vet, att den döda hvalfiskens själ blir vred, om man icke visar honom den äran att fasta tjugofyra timmar efter hans död. Och då skickar han i sin förfärliga vrede sjukdomar eller andra olyckor öfver alla, som brista i vördnad mot honom.»

»Sådana inbillningar!» yttrade professorn ... »Nå, är det sant, att edra hustrur aldrig tvätta sina barn, utan i stället slicka dem rena, liksom en katthona gör med sina ungar?»

»Oh, herre! ... Det vara dåraktigt att tvätta barnen. Så enfaldig är ingen eskimåkvinna. De skulle då blifva sjuka för hela lifvet.»

Här blef det intressanta samtalet afbrutet genom Otterströms återkomst från sin färd vesterut längs isvallen. Ehuru han varit borta nära en timme, hade han icke sett ändan af isvallen.

»Men då jag på ett ställe besteg vallen, såg jag på andra sidan en bred råk några tiotal meter från den uppskrufvade isen. Där gick öppet vatten. Och jag tyckte mig se några stora djur, som tumlade om med hvarandra i hafvet.»

»Förmodligen *Phoca barbata!*» menade Tobiasson.

Eskimåen stod tyst och blickade oafvändt mot nordost. Hvad han där såg, nämnde han icke, men han vände sig till professorn och sade helt kort och bestämdt:

»Bäst vända om här, herre!»

»Är du redan ledsen vid färden?»

»Bäst vara hemma, herre, när det där molnet kommer högre upp på himmelen.» Och Ernenek pekade mot nordost.

»Hvilket moln?» utropade Tobiasson. »Ser ni något moln, Otterström?»

»Jag ser endast en liten mörk kant därnere vid horisonten, men den betyder förmodligen icke mycket.»

»Snöyra, storm, oväder!» sade Ernenek.

Professorn och maskinisten skrattade åt en förutsägelse, hvilken tycktes dem vara alldeles osannolik, då firmamentet var så klart, månen så skinande och då stjärnorna tindrade så vackert. Men om Tobiasson hade betraktat sin barometer lika uppmärksamt, som han nu undersökte odometern, skulle han hafva funnit eskimåens förutsägelse vara mindre osannolik, ty i verkligheten förhöll det sig så, att barometern hastigt hade sjunkit och att den fortfarande sjönk, långsamt, men regelbundet. Professorn egnade emellertid icke någon blick åt barometern. Det var odometern, som mera intresserade honom. Han önskade veta, huru lång väg hans lilla expedition nu hade lagt till rygga, sedan den lämnade Polstjärnan.

»Tappert marscheradt, i sanning!» utropade han med stolthet. »Vi äro redan två kilometer från fartyget.»

Eskimåen Ernenek tycktes icke vara särdeles belåten med denna omständighet. Han pysslade med hundarnas dragremmar, hvilka hade snärjt sig in bland hvarandra.

»Bättre hade varit två meter», brummade han.

»Hvad säger du, redlige Ernenek?» sporde den upprymde professorn. »Kanske vill du muntra dig med en jakt på *Phoca barbata* därborta i råken?

»Snöstorm!... Bäst, om vi vara hemma!»

I detta ögonblick anlände matrosen Jakob. Han hade lyckats finna, visserligen icke slutpunkten af isvallen, men ett ställe, där man kunde hoppas komma öfver den med hundarna och släden. Äfven han hade sett några råkar här och där bland isen, men han trodde, att man mycket lätt kunde komma fram mellan dem. Professorn föreslog, att man skulle äta frukost, innan man begaf sig åstad, och ingen hade något att invända mot detta förslag. Professorn beklagade emellertid, att man icke tagit med sig annat än kall mat, bröd, pemmikan och några kokta, kalla björnramar ... »Det skulle varit så skönt», sade han, »att få sig en varm dryck nu på morgonen.»

Utan att säga ett ord, gick eskimåen bort till släden och framtog snart det Primuskök och den fotogenflaska, som han före afresan olofligen tillegnat sig i kabyssen. Äfven en panna af förtennad koppar såg snart dagen, om man så får uttrycka sig i fråga om polarnattens tilldragelser. Professorn, som icke hade anbefalt, att dessa redskap skulle medföras, var i hög grad förvånad och visste till en början icke rätt, huruvida han borde blifva ond för en så uppenbar olydnad, eller han skulle fröjda sig öfver denna oförmodade möjlighet att få en varm dryck. Slutligen segrade hans goda hjärta och han sade:

»Min vän Ernenck, du är ovärderlig.»

Primusköket, hvilket helt säkert nu för första gången användes på en så hög breddgrad, ställdes på isen, fotogen och sprit begagnades på föreskrifvet sätt och snart susade och brusade elden under kopparpannan, i hvilken man smälte snö och bringade det

därigenom uppkomna vattnet till kokning. Ernenek hade jämväl snattat ett paket te ... Och så började man frukosten. Eskimåen hade alltjämt sina ögon fästa på nordostkanten och var mycket allvarsam. Men de tre andra voro glada och glammade muntert med hvarandra.

När måltiden var slut och man nedpackat sakerna och för andra gången ordnat hundselarna, var klockan redan mellan åtta och nio på morgonen. Ännu en gång gjorde den redlige eskimåen ett försök att förmå professorn till återtåg, men han var obeveklig, såsom oförståndet mest plägar vara. Och i fråga om väderleksförutsägelser var naturligtvis Tobiasson mycket oförståndig, medan däremot Ernenek, som tillbragt hela sin lefnad under ständig kamp mot naturkrafterna, ägde en rik fond af erfarenhet på detta område.

Nå, marschen fortsattes alltså. Först österut, till dess man kom till den plats, där Jakob funnit isvallen öfverstiglig. Detta var också förhållandet, men endast efter oerhörda ansträngningar. Ofta måste släden bäras öfver de väldiga isflaken. Lika ofta sjönko både släden och hundarna ner i djupa klyftor mellan isblocken och måste hjälpas upp igen af människorna. Och knappt hade detta skett, innan något nytt missöde inträffade, som kräfde ytterligare ansträngningar. Och när allt och alla ändtligen kommit öfver denna oregelbundna isvall, var professorn så trött och så öfveransträngd, att han måste sätta sig på släden och åka en hel kilometer, innan han kunde åter sätta skidorna på och på nytt börja att fortskaffa sig själf. Nu gick det norrut igen.

Vägen gick för expeditionen fram mellan en mängd råkar — större och mindre. Därigenom blef naturligtvis färden betydligt försenad. Detta, jämte besvärligheterna vid öfvergången af den sönderbrutna isvallen, gjorde, att den lilla expeditionen ännu icke hunnit synnerligen långt, när klockan var ett och man nu å nyo befann sig framför en hopskrufvad isvall af ännu större dimensioner och framför allt betydligt högre än den förra.

»Försent att vända hem nu, herre!» yttrade Ernenek, pekande uppåt himmelen.

»Ja, verkligen!» utropade professorn med förfäran, då han nu skådade uppåt och blef varse, att halfva firmamentet var öfvertäckt med tjocka, nästan svarta moln. »Gud hjälpe oss!»

Ingen af de tre europeerna hade märkt den annalkande faran, förrän Ernenek gjorde dem uppmärksamma på, att hans beskrattade väderleksspådom höll på att gå i fullbordan. Det hade redan börjat blåsa, och vinden medförde snökorn, hvilka stucko in i ansiktsskinnet, liksom om de varit hvassa nålar.

»Hem igen, och det utan ett ögonblicks dröjsmål!» föreslog Otterström.

Och däruti instämde både professorn och Jakob, men eskimåen hejdade deras ifver genom att lugnt och stilla, som han alltid plägade tala, yttra:

»Försent, herrar!... Försent!... Vi måste stanna här.»

Professorn rådfrågade odometern.

»Fyratusenniohundrasexton meter!» utropade han. »Detta är vårt afstånd från Polstjärnan. Du har rätt, Ernenek, vi hinna icke dit, innan snöstormen är öfver oss.»

»Inom en timme är den här», svarade eskimåen. »Vi måste genast börja vårt arbete.»

»Äro vi då icke alldeles förlorade? . . . Skola vi då icke med absolut visshet omkomma här, Ernenek?»

Både i professorns och i sjömännens anleten lästes ångest och nära nog förtviflan . . . Men de svarta ovädersmolnen drogo sig allt högre upp på himmelen.

»Vi bygga hydda af is och snö», yttrade Ernenek.

»Säg oss blott, huru vi skola gå till väga!»

»Här är isblock nog . . . Kommen!»

Den redlige eskimåen hade redan utvalt platsen för den hydda, genom hvilken han ämnade försöka rädda deras lif. Det var en del af isvallen, hvarest blocken hade upptornat sig till en ansenlig höjd och på samma gång intagit sådana lägen, att det ena isblocket sköt utanför det andra, ända till tre meters höjd, sålunda bildande ett slags tak öfver en yta af omkring sex qvadratmeter. Man behöfde endast tilltäppa framsidan, och man skulle hafva en snöhydda eller, rättare sagdt, en ishydda, som borde blifva ett ingalunda föraktligt skydd mot stormen. Professorns förslag att inskränka sig till att uppsätta tältet förkastades, emedan man aldrig kunde våra säker om, att icke stormens raseri sopade bort det.

Lyckligtvis funnos många isblock rundtomkring platsen, hvilka icke voro större, än att en eller två karlar kunde handtera dem. Och så började man bygga. Det ena blocket lades ofvanpå det andra och väggen reste sig ganska snabbt. Jakob Erlandsson och Jöns Otterström voro jättestarka karlar och utförde riktiga underverk. Den lille, icke ens fem fot

höge eskimåen var lika uppfinningsrik, som outtröttlig. Medan professorn lossade packningen på släden och sjömännen byggde den höga väggen, var Ernenek stundom hos de senare och lämnade dem handräckning eller goda råd, och stundom byggde han på någonting, hvars ändamål europeerna icke förstodo. Det var en låg och smal gång framför öppningen, som man lämnat i den uppförda väggen. Han ställde på kant två isblock bredvid hvarandra, men med en alns mellanrum. Ofvanpå dem lade han såsom tak ett annat block, och på detta sätt byggde han vidare, ända tilldess han åstadkommit en låg och lång gång, hvilken gick i åtskilliga räta vinklar. Och han hade sin gång färdig, då Otterström utropade:

»Nu är det klart.»

Väggen var nu fullbordad. Men så hade också stormen redan brutit ut i allt sitt fruktansvärda raseri. Släden lämnades utanför,. sedan nu alltsammans blifvit lossadt och inburet i hyddan. Människorna och hundarna kröpo in genom gången, och Ernenek uppreste ett isblock i själfva mynningen. Hundarna fingo kvarstanna i gången, och för att förhindra de vildsinta djurens inträngande i själfva ishuset, upprestes ett block äfven vid gångens inre ända. Det var helt luftigt och lugnt därinne i detta hus, som man med så stor hastighet hade uppbyggt. Till en början var det icke alldeles tätt, ty isblocken passade icke öfverallt så noga till hvarandra, men det blef småningom tätare. Stormen piskade snön utifrån in i alla springor och där blef den sittande. Inifrån tätades väggen af eskimåen, hvilken knappt hade hunnit in, förrän han

med en yxa högg en mängd isbitar lösa från bakväggen, krossade dem med yxnacken och murade med detta enkla materiel igen springorna.

Hundarna förde därute i gången ett oväsen, hvilket nästan öfverröstade stormens rytande. Det är en egenhet hos dessa draghundar, att de mycket sällan kunna inbördes förlikas. En annan egenhet är, att somliga af dem icke kunna skälla, endast tjuta. De hafva i allmänhet i sitt yttre så många likheter med vargen, att man står tveksam och knappt vågar afgöra, huruvida man har framför sig en hund eller endast en till en tiondedel tamd varg.

När man nu hade, så godt sig göra lät, tillslutit alla remnor mellan isblocken, kunde man ägna sin tid åt beredandet af andra bekvämligheter. I själfva verket behöfde man icke mycket bekymra sig om snöstormen, om den blott icke räckte längre än den sparsamma proviant, som man medförde på resan. Frukosten hade medtagit en ganska ansenlig del däraf, ty proviantförrådet var beräknadt endast för två dygn och ingen annan än Ernenek hade någon föreställning om, att expeditionen kunde blifva nödsakad att kvarstanna på isen längre än aderton eller tjugo timmar, hvarför också alla — med undantag af eskimåen — hade vid frukosten sett sig öfverflödigt till godo. Då man nu — på befallning af professorn — undersökte provianten, fann man, att det skulle blifva möjligt uppehålla lifvet ännu ett dygn med den för handen varande födan. Hundmat hade man för ungefär lika lång tid, om man sparade på den och endast lämnade ut fjärdedels portioner.

Det var bedröfliga utsikter. Våra äfventyrare kände till de där snöstormarna i polarhafvet och visste, att de stundom kunna fortfara många dygn utan uppe-

I ishyddan.

håll. Sedan man lyckligt hade, genom Erneneks kloka anstalter, undgått faran att dö ute i snön, hotades

man af en icke mindre fruktansvärd fara — den att dö af hunger, törst och andra umbäranden.

»Rationerna måste blifva halfva,» afgjorde professorn. Och med denna föreskrift voro alla belåtna, ty en och hvar insåg, att här förelåg nödvändigheten att söka uppehålla lifvet så länge som möjligt.

På den kalla is, som utgjorde golfytan i deras tillflyktsort, utbredde våra vänner sidentältet. Därofvanpå lades ej endast de två varma sofsäckarna, som eskimåen hade, tvärt emot gifna ordres medfört, utan på de ställen, som icke betäcktes af säckarna, utbreddes andra skinn, hvilka egentligen icke voro med i annat ändamål, än att täcka slädens last.

Så fick man omsider någorlunda trefligt. Stormens förfärliga rytande därute gjorde det inne i ishyddan rådande lugnet ännu mera märkbart, och om icke proviantfrågan hade varit så trängande och i så hög grad sysselsatt allas tankar, skulle våra äfventyrare varit ganska muntra.

Fotogenköket arbetade och gjorde dem den dubbla tjänsten att både bereda dem en varm dryck och mildra kölden. När professorn rådfrågade sin termometer, fann han, att den lilla lågan underhöll en värmegrad af icke mindre än + 4° Celsius.

Det är tydligt, att samtalet måste, förr eller senare, komma att röra sig omkring Polstjärnan och alla de människor, som expeditionen lämnat kvar där. Det språkades mycket angående den frågan, hvad man väl månde företaga sig och tänka och säga därborta — om man beredde sig att utsända en undsättningsexpedition och dylikt. Professorn var dock tämligen

tystlåten. Hans blick var inåtvänd. Sannolikt grubblade han öfver det spörsmålet, hvad hans Albertina väl kunde i denna stund säga eller göra.

Ernenek satt och tuggade på en diminutiv bit af *matak* d. v. s. ett stycke hud af hvitfisk med ett litet lager af späck. Det var för hans gom en utsökt läckerhet, men ack, den var så ytterst liten, att den ingalunda kunde tillfredsställa hans mage. Äfven en europé kan mycket väl begagna sig af denna rätt, hvilken — huru litet inbjudande den än må se ut — likväl har i sin smak någonting synnerligen behagligt, någonting af hasselnötkärnans smak, om vi icke allt för mycket misstaga oss. Skinnet var naturligtvis hårdt och segt, men så räckte också måltiden så mycket längre, och hvad nu särskildt beträffar Erneneks, så räckte den hela aftonen. Han hade redan af barndomen lärt sig att bedraga sin mage på dylikt sätt.

Vidpass klockan tio rådfrågade professorn sin termometer och fann den utpeka — 32°, medan barometern ådagalade, att ovädret ännu icke nått sin höjdpunkt. Den hade sjunkit ganska betydligt, sedan den pröfvades kort före stormens utbrott. Då, som allmänt bekant är, kvicksilfret öfvergår till fast form vid — 40° Celsius, voro naturligtvis de vanliga kvicksilfverbarometrarna odugliga i nordpolstrakterna. Tobiasson hade därför försett sig med ett dussin aneroidbarometrar, och det var en af dessa, som han nu medförde på denna utflykt. Detta instrument kallas också dos-barometer. Den består af en tunn metallask, hvilkens båda bottnar utgöras af metallbleck. Man pumpar ut luften ur asken genom ett litet rör,

som skyndsamt igenlödes. Naturligtvis måste dosans lock och botten sluta hermetiskt till cylinderns inre vägg. Den yttre luften, som trycker mera eller mindre, pressar i samma mån på de båda bottnarna, hvilka gifva efter, men återtaga sitt naturliga länge i samma mån, som lufttrycket minskas. Hvarje förändring i lufttrycket medför alltså en rörelse af askens bottnar. Genom en enkel mekanik öfverflyttas denna rörelse till en visare, som kan fritt röra sig inom gränserna af en graderad skala.

Om icke professor Tobiasson hade försett sig med dylika instrumenter, skulle han nästan aldrig varit i tillfälle att under resan iakttaga barometerståndet, ty vid de allra flesta tillfällen under polarnatten visade termometern en köldgrad af öfver — 39° eller — 40°. Det är också en känd sak, att kvicksilfver någon gång stelnar redan vid — 39°, beroende detta måhända på föroreningar af bly, vismut m. m. Naturligtvis medförde Tobiasson ombord på Polstjärnan äfven kvicksilfvertermometrar till bruk under sommarmånaderna, och dessa voro fylda med kvicksilfver från Idria i Krain, den renaste, som är tillgänglig i den europeiska handeln.

Klockan half elfva på aftonen gingo äfventyrarne till sängs, om man nu får vid dylika förhållanden begagna ett sådant uttryck, hvilket här icke kan betyda annat, än att de kröpo ned i sina sofsäckar. Professorn och Otterström kröpo ned i en och samma, ty värmen bibehålles lättare, om två ligga tillsammans, än om man ligger ensam i en sådan, af unga renars skinn

förfärdigad påse. Eskimåen Ernenek och matrosen Jakob delade den andra sofsäcken.

»Gud välsigne dig, Ernenek!» utropade Tobiasson, då han låg där helt varmt och godt. »Visserligen hade jag icke befallt, af sofsäckar skulle medtagas, och ... ser du, nog borde du underkastas något disciplinstraff för din olydnad, men ... men ... jag förmodar, att jag måste förlåta dig det här, ty man ligger sannerligen helt bra i en sådan här tingest och vi hade kanske varit fyra iskalla lik i morgon bittida, om vi skulle legat utan den ... Ja, Gud löne dig, Ernenek! God natt, mina herrar!»

TOLFTE KAPITLET.

Isbjörnarna skrida till anfall.

Ute väsnades stormen, som vi veta, icke endast den natten, utan ända till den 19 Februari vid middagstiden. Våra vänner lade sig till hvila i sina sofsäckar den 16 Februari före midnatt. Det var alltså en lång tid af försakelse och omedelbar lifsfara, som förelåg dem. Huru lång den skulle blifva, därom hade de icke ens en aning, ty dylika oväder kunna i de nordliga regionerna rasa en hel vecka och därutöfver. Det mest fruktansvärda var, att de skulle komma att sakna proviant, i händelse snöstormen icke lade sig till ro inom förloppet af ett och ett halft dygn eller högst två. Och — enligt hörsägner — visste de, att den mest fruktansvärda gestalt, som döden kan ikläda sig, när den nalkas en mänsklig varelse, det är, då den kommer i hungersnödens utmagrade och hålögda skepnad.

Huru länge de sofvo i sina varma renskinnssäckar kunde de icke med full visshet afgöra. Visserligen pekade professor Tobiassons moderna och i tjugofyra

timmar på taflan afdelade kronometer på klockan fjorton och en qvart, när äfventyrarne kröpo fram ur sofsäckarna för att åt sig anordna en måltid, men huruvida detta skulle — på vanligt urmakaretungomål uttryckt — betyda klockan 2¼ den 17 eller den 18 Februari, det visste de icke, och meningarna därom voro delade, ty alla hade sofvit så lungt och varmt och godt, att de tyckte det alldeles icke vara omöjligt, att de hade tillbringat i sina sofsäckar längre tid än ett helt dygn. Verkliga förhållandet var emellertid, att professor Tobiasson, hvilkens ålder måhända hade hindrat honom att sofva fullt så godt som de andra, hade rätt, då han påstod, att han vaknat precis kl. 2 t. 15 m. 10 sekunder på eftermiddagen den 17 Februari anno 1895.

Långsamt försvunno timmarna. Stormen tjöt utanför ishyddan och enskilda snökorn banade sig då och då väg in i hålans inre. Man fann temperaturen vara så låg, att en och hvar skyndade sig att krypa ned igen i säcken, sedan matvarorna och primusköket flyttats till det halfalnsbreda mellanrummet mellan de två lägerplatserna. Té tillreddes ett par eller tre gånger under de tolf timmar, som våra vänner höllo sig vakna. Emellanåt förtärdes några munsbitar mat, och Ernenek tuggade fortfarade på sin matak. Professor Tobiasson vann allmänt bifall och kunde fröjda sig öfver olyckskamraternas enhälliga fröjderop, då han ur en hemlighetsfull liten handkoffert, som han förbjudit eskimåen att öppna, framhemtade en stor flaska whisky och en lika stor behållare, fyld med äkta drufkognak, samt en liter af Cederlunds punsch.

Nyss förut hade sinnena varit mycket nedstämda, ty ingen såg framför sig något hopp att komma med lifvet ur denna fruktansvärda belägenhet. Men då man — helt måttligt — njutit af dessa goda gåfvor, lemnade den svartklädda, dystra förtviflan rum för en mera humoristisk världsåskådning. Sjelfva Tobiasson blef ganska upprymd. Han glömde sin svartsjuka och till förståndet inskränkta Albertina och hennes straffpredikningar. Han lämnade helt och hållet ur sikte den lifsfara, i hvilken han och hans stallbröder för ögonblicket befunno sig. Och han förtäljde den ena lustiga historien efter den andra — alla mycket beskedliga till både innehåll och form samt därjämte af en så bottenlös kvickhet, att hans åhörare icke alls förmådde fatta, hvari det roliga egentligen bestod. Och så lockade han Ernenek att lämna den ena lifliga skildringen efter den andra rörande seder och bruk, gudalära och vidskepelse, jakt och fiske på Grönland. Den redlige eskimåen talade torrt och i korta satser, men hans framställning bar en så stark prägel af sanning, att hans skildringar väckte till och med ännu större uppmärksamhet och intresse, än professorns skildringar ur det akademiska lifvet och universitetsinteriörerna, hvilka — som man vet — oftare äro af bedröflig art, än de kunna ega förmågan att fröjda ett hjärta.

Emellertid gick tiden under dessa sysselsättningar, och då våra vänner någon stund saknade samtalsämne och försjönko i tystnad — det räckte dock aldrig länge — lyssnade de till de melodier af allra vildaste art, som stormen framkallade i springorna och bland ojämn-

heter och skarpa kanter bland isblocken. Än brummade den och än frambragte den de finaste falsetttoner. Än kommo tonerna långsamt och afmätt som en landtklockares preludium vid en glädjefest, och än följde de efter hvarandra i raskt tempo, ungefär i vals- eller polkatakt. Kromatiska skalor utfördes både uppåt och nedåt, och detta med sådan fart, att en af de nyssnämnda tjenstemännen aldrig spelat så fort, icke ens vid den mest sorgefulla begrafning. Hela fugor uppfördes. Först hördes sopranens höga falsetttoner. Sedan började alten falla in. Och efter en stund brummade en kontrabus af ofantlig styrka. Två minuter därefter var det den starka och metallrika tenorens tur att gripa in. Och så förenade sig slutligen — under de allra ytterligaste ansträngningar af Aeolus, mästaren i denna musikgenre — alla fyra stämmorna i några utomordentligt kraftfulla slutstrofer, bland hvilka disharmonierna voro tio gånger så många och starka som harmonierna.

Då man sitter eller ligger såsom åhörare af en vilddjurslik och otämjelig storm, inbillar man sig många saker. Man tycker sig i de ljud, som vindarna framkalla, och i den takt, hvari ljuden komma, känna igen hvarjehanda melodier, hvilka äro väl bekanta för det lyssnande örat. Inbillningskraften är en väldig stormakt. Detta bevisades här vid detta tillfälle af professor Tobiasson själf, ty sedan han suttit en lång stund och lyssnat (han satt med de nedra två tredjedelarna af kroppshyddan instuckna i renskinnssäcken) hade han alldeles glömt bort, hvar han var, och inbillade sig troligen, att han befann sig i en väl uppvärmd

konsertsalong i den lärda staden, där han hade sin mantals- och skattskrifningsort. Han hviskade helt upprörd till Otterström, den andre delegaren i sofsäcken:

»Ett bra musikkapell, det här!»

Otterström skrattade och trodde, att professorn ville skämta med anledning af den luftiga och kalla salen, hvari de befunno sig, och därför svarade han:

»Ett ganska bra musikrum, herr professor!... Bra resonnans!»

»Hm!... Ja visst!... Men hvem anför musikanterna?»

Det var allra först de tre olyckskamraternas lifliga skattsalvor, som återförde vår hederlige professor till verkligheten.

»Jaså, jaha, hm!... Nå, jag har mina distraktioner.» Och på professor Tobiassons ansigte kunde icke upptäckas ett enda spår af missnöje med hans följeslagare, fastän primuskökets skarpt uppskrufvade låga sken rakt fram på hans blida drag.

Endast till fjärdedelen mätta, gingo äfventyrarne till hvila klockan två om morgonen den 18 Februari och sofvo lungt och hvilade ganska varmt i sina sofsäckar ända till omkring klockan åtta om morgonen. Då förtärdes de sista matbitarna, med undantag af en bleckdosa med pemmikan, hvilken man ville spara till det allra yttersta nödfall. Åt hundarna fanns ingenting. De hade fått resterna af hundmaten redan föregående afton. Därför väsnades och tjöto de hemskt därute i gången, och våra vänner talade redan med hvarandra om, att det måhända vore allra bäst att

slakta en af dem och därmed utfodra de andra. Och eskimåen gjorde följande förslag:

»Om vi slakta hund, herre, kunna äfven vi få oss litet föda. Ett hundlår, när det är kokt och ätes riktigt varmt, vara godt... Vi eskimåer stundom göra så.»

Förslaget vann emellertid intet bifall. De tre europeerne uttryckte på olika sätt sin afsky för dylik föda. Men den stackars Ernenek, som redan slutt tuggat sista biten af sin matak och sedan utflyktens början icke smakat något annat näringsmedel, försvarade med ifver sin åsikt och sin smak.

Ännu fortfor snöstormen och intet tecken antydde, att den kunde snart sluta. Hvad skulle man göra? Lungt och godt hade man det visserligen därinne i ishyddan, men nu voro alla lifsmedel slut. Ett dygn kunde man kanske lefva utan mat, men om stormen fortsatte en hel vecka? Eller om den nu slutade efter ett dygn eller två, skulle de verkligen efter ett eller två dygns fasta hafva krafter att tillryggalägga den besvärliga och icke mindre än nära fem kilometer långa vägen tillbaka till Polstjärnan mellan råkarna, öfver isvallarna och tvärs genom de djupa drifvor, i hvilka stormen utan tvifvel hade på många ställen uppkastat snön? Var det väl troligt, att en af hunger utmattad kropp skulle kunna genomgå dylika strapatser, utan att fullständigt duka under vid ett sådant försök?

Dessa och andra, därmed sammanhängande frågor af lika sorglig beskaffenhet sysselsatte våra i snöpalatset inneslutna vänner. Men hundarnas tjut och raseri ökades därute i gången. Man hörde dem emellanåt häftigt krafsa med sina hvassa klor på det lösa

isblock, som skiljde gången från våra vänners tarfliga bostad.

Slutligen började eskimåen fästa uppmärksamheten på hundarnas beteende. Kanske var hans kännedom om dessa djurs natur och vanor så stor, att han började märka, att anledningen till hundarnas oro icke kunde vara endast hunger. Först reste han sig upp i sofsäcken och lutade hufvudet mot hyddans ingång och satte handen omkring örat såsom en lur. Därefter sprang han plötsligt upp och ilade fram till det upprätt på kant stående isblock, som tillslöt öppningen. Där ställde han sig att lyssna... Det räckte blott en minut. Därefter vände han sig om och yttrade i hviskande ton till de tre europeerna, som med en viss förvåning följde honom med sina blickar:

»Björn!... Nu ingen nöd!... Björn!... Björn!»

Alla de tre andra kunde icke förstå de tecken, på hvilka eskimåen stödde sitt antagande, att en isbjörn fans i närheten. Men det visade sig snart, att Ernenek hade rätt. Midt ibland stormens tusentals olikartade ljud förnummo våra vänner jämväl några bastoner, om hvilkas beskaffenhet ingen kunde misstaga sig. Det instrument, som förmådde frambringa dylika ljud, kunde icke gärna vara någonting annat än ett par eller måhända flera par duktiga björnlungor.

»Låtom oss ladda!» uppmanade professorn. »Hvar äro de?»

För ögonblicket blef det emellertid icke tillfälle att åtlyda professorns befallning, ty det isblock, som blifvit lagdt uppe på toppen af hvalfvet och som förenade den fasta isväggen med våra vänners byggnads-

verk ock bildade slutstenen i detta arkitektoniska alster, kom nedrasande och träffade Otterström på den ena axeln — den venstra — så att han ropade högt på grund af smärtorna. Stormen begagnade sig genast och, som det tycktes, med förtjusning af den in-

Björnarnas anfall.

gång till ishyddan, som genom detta missöde bereddes dem. Den rusade in och hvirflade omkring i det trånga rummet, och inom ett ögonblick var hela den nyss så lugna lilla salen uppfyld af kringyrande snö, så att den ene af våra vänner knappt kunde se den

andre. Primusköket slocknade under utstötande af ett obehagligt, hväsande ljud. Det kokande vattnet blandades med den nedfallande kalla snön och upphörde, genast att sjuda .... Våra vänner voro till en början så öfverraskade och häpna, att de icke kunde företaga sig någonting. Och på isgolfvet inne i hyddan samlades inom fem minuter ett nästan tumstjockt lager af nedfallen snö. Tältduken af det femdubbla och vattentäta sidenet försvann under detta hvita täcke, och af sofsäckarna såg man endast ett och annat raggigt hår, som stack upp öfver snöytan .... Och stormen röt och susade genom öppningen ned i hålan med sådan styrka och fart, att våra vänner trodde sig skola förlora förmågan att andas. Professorn måste sätta sig ned en stund och hålla sina läppar alldeles intill isväggen, medan han återhämtade sig.

Ernenek var lyckligtvis van vid sådana äfventyr.

»Hål stoppas igen!» ropade han. »Hål igen!... Hål igen!»

Och den raske eskimåen drog fram sidentältet, skakade af snölagret och bad att få klättra upp på matrosen Jakobs axlar. Denne gjorde till en början invändningar, men sedan Ernenek hade genom ord och åtbörder förklarat sina afsikter tillstadde han Otterström att lyfta upp eskimåen och ställa honom på fötterna uppe på Jakobs axlar — en fot på hvardera axeln. Nu nådde han upp till hålet i spetsen af hvalfvet och stoppade helt behändigt dit den stora tältduken. Nu kunde stormen icke längre tränga sig in. Snön fick lägra sig utanpå det impregnerade sidentyget i stället för på golfvet inne i ishyddan.

Professorn kunde återigen andas lungt. Och man kunde å nyo börja tänka på att skaffa sig en eller flera björnstekar.

Björnarna tycktes emellertid icke hafva varit överksamma under tider. Ute i gången fördes ett oväsen af den mest förskräckliga art. Hundarna tjöto. En och annan jämrade sig, som om någon tillfogat honom kroppsskador. Och björnars brummande hördes nu mycket mera tydligt.

»Hvad går åt hundarna?» sporde professorn, sedan han andats ut och lyckats å nyo fylla sina lungor med luft.

»Björn!... Björnar:... flera björnar!»

»Menar du det, Ernenek?... hm!... Jaha!... Björnstek och björnramar äro en sund, god och hälsosam föda... Jaha!»

»De hafva trängt in i gången och döda hundarna,» yttrade Otterström. »Hör huru de arma djuren jämra sig!»

»Tre redan döda,» menade Ernenek. »Hör endast fem.»

»Den där eskimåen är en slug karl,» hviskade Jakob i Otterströms öra.

»Hvad gör han nu? Vill han?»...

»Han försöker lyfta undan isblocket framför gången».

»Men han är icke stark nog»...

»Låtom oss hjälpa honom!»

»Släpp för all del icke in dem här!» förmanade Tobiasson.

Öppning behöfs för att skjuta», förklarade Ernenek.

»Hm!... Jaha... Kanske det!... Men var försiktig!... Låt dem icke komma hit in...! Hm!... Jaha!... Jag tycker bäst om björnen, när jag har honom på fatet... Han är en smula vildsint eljest. Men på tallriken är han ganska stillsam och god... Hm!... Jaha!»

Med hjälp af Otterström och Jakob lyckades eskimåen flytta isblocket ett par tum vid ena sidan, så att man kunde skåda in i gången. Och — huru där såg ut! Tre hundar lågo döda... Tre lågo och slickade sina sår och jämrade sig. Endast två voro ännu någorlunda hela och krya. Dessa två hade det emellertid föga bättre än deras sex kamrater, ty de hade att göra med fyra björnar, hvilka trängt in i gången. Det var en gammal, jättestor hanbjörn, en nära nog lika stor björnhona och ett par ungar, hvilka tycktes vara omkring tre fjärdedels år gamla.

Dessa björnar hafva ett lika fint väderkorn som den allra bästa jakthund. För dem är det ingen omöjlighet att på en eller annan mils afstånd vädra människors närvaro, isynnerhet om dessa människor koka eller steka någonting, som har en skarp och genomträngande lukt. I all synnerhet är lukten af stekt smör och lök en söt lukt i isbjörnsnäsan. Den märka de på långa afstånd och lunka åstad, för att komma till den källa, ur hvilken vällukten strömmar. Ännu lär icke kunna vara konstateradt, huru många mil en isbjörn skall befinna sig från en dylik stekpanna, om han icke skall kunna uppvädra den.

Professorn satt helt stilla och snällt och begrundade just detta vetenskapliga problem, medan hans

tre reskamrater sysselsatte sig med björnarna och hundarna och gången, där dessa djur utkämpade striden. Enligt den förklaring, som Ernenek gaf, måste björnarna hafva vräkt omkull det ofantligt tunga isblock, med hvilket Ernenek hade tillslutit den yttre mynningen af gången, och genom den sålunda bildade öppningen, trots hundarnas argsinta motstånd, trängt in i gången. Tre döda, tre lifsfarligt sårade hundar lemnade tillförlitliga bevis om björnarnas raseri och styrka.

Nu hade det lyckats de tre karlarna att få en öppning af omkring två tums bredd mellan gångens mynning och det kolossala isblock, hvarmed den varit tillstängd. Ernenek lade sig ned på knä och kikade ditin i gången, men han kunde icke se någonting annat, än några oformliga massor, som i det rådande mörkret tumlade omkring därinne. Det var ju mörkt både ute och inne. Det var polarnatt, och när man är omgifven af polarnatt, så behöfver man hafva lykta med sig öfverallt, om man skall se någonting på ordentligt vis.

»Om ljus vi hade!» mumlade Ernenek.

»Ljus!» utropade professor Tobiasson. Ljus är, som man vet, ett fenomen, hvilket ligger inom vetenskapernas och lärdomens område. Redan ordet »ljus» träffade professorns öron med en kraft och styrka, som icke kunde hafva varit större, om eskimåen varit en svensk student och suttit i sin bänk på »Auditorium N:o III och professorn själf befunnit sig i katedern såsom föreläsare. Man vet, att det — *mirabile dictu!* — verkligen finnas professorer, som icke endast uppläsa

sina skrifna koncepter, utan tillåta frågor och gifva svar på dem.

»Hvem var det, som ville hafva ljus?»

»Jag!... Jag!» förklarade eskimåen. »Ser icke den björn!»

Professorn funderade en half minut. Med den tankedigra pannan lutad mot handen, öfvertänkte och eftersinnade han, om verkligen det problemet är lösligt i »— 42° Celsius × 6609 meter hafsdjup × 88° 5′ 31″ nordlig bredd × ishydda med inventarier × ett primuskök = X antal normalljus?» Nej, bland alla förutsättningarna fans ingen ljuskälla, om man än ville blanda dem tillsammans efter hvilka principer, man behagade. *Ex nihilo nihil fit...* Men professorn funderade vidare. Bland de saker, som — enligt hans befallning — blifvit emballerade ombord på släden, fanns där också ett halft kilogram salpeter, ett åttondedels kilo svafvel, ett tretiotvåendels kilo salpetersyrad strontian och några gram klorsyradt kali. Professorn är nämligen mycket road af att antända s. k. bengaliska eldar. Nu erinrade han sig, att han hade allt det där med sig.

»Ljus!... Jo, jo... jag skall skaffa ljus....»

Och professorn gräfde bland reseffekterna. Kopparpannan var snart fyld med de uppräknade ämnena. Och dessutom lade professorn till tio gram röd arsenik, femtio gram salpetersyrad baryt, tjugofem gram schellack och omkring tolf gram klorsyradt kali. Allt detta senare fann den gode professorn i sin ficka. Det hade legat kvar där ända sedan julhälgen, då han en afton roade sig själf, sin Albertina, sin Ulla och

hela besättningen genom att belysa hela Polstjärnan med bengaliska eldar, som han utplanterade på isen. Denna belysningsfest hade varit en af julens glanspunkter. Och nu hade man stor nytta af resterna. Alltsammans blandades tillhopa i kopparpannan och kringrördes, tilldess massan var likformig. Därefter befalde professorn:

»Hållen eder redo nu!»

»Till hvad?» sporde Otterström.

»Till hvad?... Jo, till att, när jag vill sticka den här pannan in i gången, flytta isstycket så långt tillbaka, att pannan går lätt fram mellan blocket och väggen.»

»Skall ske!» ropade Jakob.

Och därute röt stormen. Därinne i gången rasade hundar och björnar om hvarandra under brummande och tjut.

»Nu!» sade Tobiasson och kom med kopparpannan.

De tre kamraterne utförde sin del af göromålen med stor noggranhet. Just när professorn kom med sin af slumrande fyrverkerield fylda panna, lyfte de blocket tillbaka. En af björnarna såg eller luktade det och rusade dit samt slog sin grofva ram mot isstycket. I detta ögonblick påtände professorn sin bengaliska eld, och med ett vrål, som kunde skrämma lifvet af en människa, rusade isbjörnen baklänges. Han hade fått sitt hår svedt både på hufvudet och på andra kroppsdelar. Men han vältrade sig omkring i snön ett par hvarf. Elden i hans gulhvita, lurfviga päls släcktes, men han röt, så att professorn, som varit äfven i det heta Afrika, sade:

»Om vi icke vore så nära Nordpolen, skulle jag säga, att det vore lejon... hm!... jaha!... lejon... Ja, visst!»

Men gången därute strålade i bengalisk belysning. Den röda arseniken framkallade hvita lågor, den salpetersyrade baryten utskickade klart gröna flammor. strontianen brann och belyste de glatta isblocken med röda lågor. Det var ett skådespel af sällsam skönhet, och professorn kunde icke neka sig nöjet att genom en smal springa — icke den breda, genom hvilken elden blifvit införd i gången — iakttaga, hurusom iskristallerna återkastade skenet i tusentals brutna strålar.

Nu knallade bössorna. Två skott. Otterström fälde en unge. Matrosen Jakob sköt den gamle björnhanen genom ett mästerskott. Kulan gick genom ögat in i hjärnan. Djuret dog ögonblickligen, föll och rörde sig aldrig mera. Björnhonan vrålade och bet omkring sig efter hundarna, hvilka ansatte henne bakifrån och beto henne i bakbenen. Den kvarlefvande björnungen smög sig afsides. Förmodligen fann han, att hans belägenhet var kuslig. Vid den bengaliska elden såg man, att hans lilla hvita nos med den svarta munnen stack fram bakom närmaste hörn, ty — som vi veta — hade eskimåen lagt gången i många vinklar. Och emellanåt såg man också en skymt af det lilla djurets öga, när det försökte titta förstulet fram bakom knuten. Och fastän stormen röt därute och den gamla björnhonan vrålade och hundarna jämrade sig af smärta eller tjöto af ilska, hörde våra vänner likväl björnungens läten. Professorns hjärta rördes. Ack, han var af naturen mycket blödig.

»Fånga honom!... Vi skola åtaga oss honom!... ... Jag skall blifva hans far... hm!... nej, hans.... fosterfar...»

Emellertid luffade björnhonan, sedan hon luktat en stund på hanens lik, rakt fram till isblocket, bakom hvilket våra vänner lågo. Och hennes angrepp var så våldsamt, att isblocket — trots alla fyra människornas energiska motstånd — flyttades flera tum inåt. Ernenek ropade:

»Hålla emot!... Emot hålla af alla kraft!»

Själf tog han ett af sina vapen. Det var i europeernas ögon en kostlig och obegriplig tingest. Ett smalt rör af sibiriskt furuträ en blåsa af en måsstrupe — se där hela tillställningen! Blåsan fylles med luft ur eskimålungorna, och, när vilden behagar, släpper han ut i röret den komprimerade luften, hvilken skjuter ut pilen ur röret med en fart, hvilken icke särdeles mycket understiger kulans initialhastighet från mynningen af ett remingtongevär. Hela vapnet är utomordentligt fint arbetadt, och man får stundom se röret inlagdt med olikfärgade träsorter på ett ganska prydligt sätt.

Ett sådant blåsrör med inlagd pil fattade Ernenek. Han tog träpluggen ut ur blåsans öppning och satte denna till sin mun. Blåsan spände sig ut, liksom om den varit en miniatyrluftballong... Nå, skottet aflossade han och den redlige Ernenek sigtade så väl, att hans blåspil trängde rakt in i björnhonans hjärta. Detta lilla vapen skulle på ett längre afstånd icke hafva gjort någon synnerligen stor skada, men då det nu aflossades på endast en alns afstånd från vilddjurets

päls, så gjorde det fullt gagn för sig. Björnhonan vrålade och rusade fram mot isblocket, men föll sedan till marken. Några konvulsiviska ryckningar, ett slag af den högra ramen, hvilket dödade en af de två återstående hundarna — och sedan låg hon där orörlig. Bakom det af isblocket bildade hörnet satt ungen och tjöt... tjöt erbarmligen.

»Fånga honom!» uppmanade professorn.

Fånga!... Nej... nej... döda!» menade Ernenek.

Men Otterström och Jakob höllo med professorn.

»Min fru skall älska detta djur,» sade gubben, »så snart hon lär känna det... Fånga det!.. Fem kronor åt den, som tager det lefvande! Min snälla Albertina är så kär i djur, hm!... jaha!... isynnerhet när de äro i sin uppväxt... hm!... Jaha!»

»Vi icke behöfva besvär att fånga,» upplyste eskimåen. »Ungen sjelf följa modren... frivilligt, herre.»

Ernenek och Otterström kröpo ut i gången och vände en stund därefter tillbaka, släpande med sig den döde björnhanen. Den bengaliska elden hade nu slocknat, och röken var i färd med att söka sig väg ut genom springorna mellan blocken i gången. En icke obetydlig del däraf strömmade emellertid in till professorn i ishyddan, och han förklarade, att den var mycket obehaglig att inandas. Emellertid blef isblocket uppställdt framför öppningen igen, sedan björnhanen blifvit insläpad, och småningom skingrade sig dunsterna.

»Nu vi slakta, nu vi få mat,» föreslog eskimåen.

Alla voro naturligtvis af samma åsikt, och det dröjde icke många minuter, innan tre knifvar voro stadda i flitigt arbete. Men man hade ännu icke hunnit

till hälften afflå den stora, vackra björnhuden, innan man från gången hörde ett förskräckligt oväsen. Hundtjut och björnbrummande och springande hit och dit. Våra tre europeer förstodo icke anledningarna. Professorn gissade, att ännu flera björnar infunnit sig.

»Nej, herre,» sade Ernenek. »Detta vara den enda lefvande hunden, som anfalla björnungen.

»Han måtte väl icke bita honom ihjäl!»

»Jo, han bita ihjäl ungen.»

»Men detta får icke ske. Jag måste hafva den lilla björnen lefvande med mig hem till Polstjärnan, så att min snälla Albertina kan få se den. . . Hvad skola vi göra?»

»Taga hunden hit in!» föreslog Jakob Erlandsson.

Nå, man kom öfverens om att vidtaga någon dylik åtgärd.

Ernenek och Jakob kröpo ut i gången och funno björnungen vid ena sidan om modrens lik och hunden vid den andra. Båda voro tydligen i hög grad förbittrade på hvarandra. Hunden tjöt i sin ilska och björnen hväste i sin vrede. Emellertid blef isblocket upprest vid gångens utvändiga mynning. Ett tillhands liggande stort isstycke hade man dessförinnan släpat in i gången. Ernenek och Jakob jagade björnungen från modren och bort till yttre mynningen. Därefter uppreste de det stora isstycket på sådant sätt, att det delade gången i två hälfter. Den yttre delen blef nu förvaringsrum för björnungen, och den inre förvandlade man på detta sätt till hundkoja åt Nero, ty så kallade man hunden. Det stora isstycket hindrade de båda fienderna från att sammandrabba. Genom att åter uppresa isblocket vid gångens inre ända, hindrade

man Nero från att tränga in i själfva ishyddan. Man fruktade icke utan skäl för att hafva djuret inne ibland människorna, då man öfverlämnade sig åt sömnen, ty de där grönlandshundarna äro af en mycket grym och blodtörstig sinnesart. Man känner t. o. m. exempel på, att de hafva sönderslitit och uppätit hvarandra.

Sedan dessa anordningar blifvit vidtagna, blef det något lungnare därute i gången. Visserligen tjöt Nero emellanåt, men då björnungen förhöll sig tyst och stilla, lugnade äfven hunden sig småningom. Och sedan man slaktat björnen och styckat den, kastade man alla de inre kroppsdelarna ut till Nero — en frikostighet, hvilken mäktigt bidrog till att lungna hundens upprörda känslor och åstadkomma tystnad därute. Åtminstone professorn skulle icke kunnat sofva en blund, om hans slummer blifvit störd af icke endast stormens tjut, utan äfven hundtjut och björnbrummande och slagsmål mellan djuren.

TRETTONDE KAPITLET.

En förfärlig katastrof.

Våra vänner sofvo godt i sina varma och lugna säckar ända till klockan half tre om morgonen den 19 Februari. Då vaknade professorn på grund däraf, att han tyckte, att det blåste kallt in i sofsäcken. Och han kände liksom otaliga nålstyng på sitt anlete. Dessutom tyckte han, att marken (d. v. s. isen), som han hvilade på, gungade under honom, alldeles på samma sätt, som den skulle hafva gjort, om den varit ett fartygsdäck och skeppet befunnit sig midt ute på af en rasande storm upprördt haf. Han kastade häftigt af sig sofsäckens lock, och en rasande snöstorm slog honom i ansigtet.

»Ohoj!» ropade han. »Hvad är detta? Hvar har ishyddan, som vi byggde upp med så stort besvär, nu tagit vägen?... Vi befinna oss ju midt ute i fria luften... Ohoj!... De sofva som stockar och äro döfva som granitblock. Vakna då upp!... Ohoj!...»

Professor Tobiasson slog med knutna handen utanpå sofsäcken på den plats, där han förmodade, att Otterströms kroppshydda hvilade. Och — mycket riktigt —

den fanns där. Förste maskinisten Jöns Otterström vaknade och förflyttade sig hastigt till en sittande ställning.

»Hvad vill detta säga?» sporde professorn. »Kan Otterström förklara mig det? . . . Vi lade oss att sofva när min kronometer visade på slaget 22 timmar 4 minuter och 43 sekunder, och vi lade oss i våra sofsäckar inne i en varm och god ishydda. . . Men hvar har nu vårt ishus tagit vägen? Jag är nästan böjd för att antaga, d. v. s. att såsom en möjlighet antaga, att vi icke längre hafva något tak öfver hufvudet.»

Otterström hade antingen ännu icke fått sina sömndruckna ögon upp eller också hade han dem alldeles fyllda med yrsnö. Säkert är åtminstone, att han hade mycket att beställa med sina ögon och att detta göromål hindrade honom från att svara:

»Kan jag bara hafva drömt om det där varma ishuset?» frågade den beskedlige professorn. »Kan inte Otterström säga mig det?»

Professorn väntade en hel minut på svar, men fick intet.

»Har Otterström förlorat talförmågan. . . Ack, om min Albertina kunde! . . . hm! . . . nehej! . . . jaha! . . . inga onda önskningar, ty hon är i alla fall snäll och rar, fastän kanske en smula oförståndig och ologisk emellanåt. . . sofver han, Otterström?»

»Nehej, men. . .»

»Är han död då, Otterström?»

»Jag önskar, att jag vore det. Den föfärliga snöyran!»

»Hvarför svarar han då inte, Otterström, om han hvarken är sofvande eller död? . . . Hvad vill allt

det här säga?... Drömde jag blott om vårt lugna ishus och om björnstekarna och allt det där?»

»Inte förstår jag det,» sade maskinisten, hvilken nu omsider hade börjat vakna upp. »Men säkert är, att vi i går byggde en ishydda och att vi sköto tre isbjörnar och fångade oss en liten söt björnunge, som herr professorn ämnade gifva fru professorskan till födelsedags- eller namnsdags- present eller dylikt.»

»Ja, käre Otterström, jag tycker verkligen, att vi hafva gjort allt detta... Men hvar är ishyddan nu i denna förskräckliga stund?»

»Jo, herr professor, hon är borta.»

»Hör nu, herr kandidat... hm!... jaså!... min käre Otterström... det där visste jag förut... Men hvart har den tagit vägen?»

»Den har farit bort.»

»Otterström är inte vaken än, och dessutom har Otterström aldrig varit synnerligen stark i sin logik... Hör nu, Otterström, tycker han inte, att vi gunga upp och ned på något besynnerligt sätt? Jag känner mig nästan sjösjuk.»

»Jo, däcket är i rörelse, herr professor.»

»Jag vill inte längre höra på herr kandid... hm!... jaså! min kära Otterströms osammanhängande tal. Väck de andra!»

»Hvilka andra?»

»Jo, naturligtvis den där eskimåen och Jakob.»

Otterström trefvade omkring sig med fingrarna, men påträffade ingenstädes någonting, som kunde förliknas vid kamraternas sofsäck. Nu steg han upp och stultade omkring i snöyran, men ingenstädes fann

han, hvad han sökte, fastän han både sparkade omkring bland snön och emellanåt trefvade framför sig med händerna. Ernenek och Jakob Erlandsson och deras sofsäck — alltsammans var försvunnet.

Om det hade varit lungt och stilla och snöyran icke hade gjort det omöjligt att se någonting på en handsbredds afstånd från ögonen, skulle naturligtvis professorn och Otterström snart hafva förskaffat sig klarhet i fråga om sin belägenhet. Men nu tog det längre tid och medförde mycket större möda. De båda »skeppsbrutne» beslöto — klokt nog — att begifva sig åstad ut i snöyran, för att taga ställningen i betraktande. Professorn blef emellertid i den starka stormen snart så andfådd, att han måste sätta sig ned för att hvila. Han hade då icke gått tio steg, och Otterström var försvunnen ur hans synkrets. Så satt den hedersgubben länge ensam på isflaket och kippade efter andan. Slutligen reste sig plötsligt midt framför honom någonting, som var mörkt och högt, men hurudant det för öfrigt var eller hvad det var, det kunde han icke se. Han utbrast:

»En björn, tror jag...»

I samma ögonblick trampade någon på hans vad, ty han hade satt sig på turkiskt maner med benen korslagda framför kroppen och till en del under den. Och samtidigt hörde han otydligt, hurusom en röst brummade:

»Själfva d—n kan inte finna vägen... Hvad var det nu igen, som jag stötte emot?... Det var någonting mjukt, tyckte jag. Kanske hafva vi här den förlorade sofsäcken och dess innehåll.»

Och Otterström sparkade till det »mjuka föremålet.»

Det gjorde ondt på Tobiassons ben, och han skrek häftigt: »Aj!»

»Hvad hafva vi här?» mumlade Otterström. »Är det du, Jakob? . . . Är det du, så lyft din lata kropp upp ur säcken? Tycker du, att det är tid att sofva, när världens undergång är så nära för handen?»

En tung börda.

Intet svar, åtminstone intet, som var begripligt!

Otterström lutade sig ned för att med sina fingrar undersöka det misstänkta föremålet. Han kunde icke gärna misstaga sig i saken, eftersom hans händer genast vidrörde professor Tobiassons korslagda ben. Maskinistens förvåning var stor.

»Ni, herr professor?» utropade han. »Är det möjligt?»

»Jaså! . . . Hm! . . . Jaha! Otterström! . . . Jaha! . . . Var så innerligt snäll och hjälp mig in i sofsäcken! . . . Jag ryser . . . Jag fryser . . . Jag mår mycket illa . . . Jag, jag . . . jag vill ligga stilla . . .»

»Stackars professor!» mumlade Otterström.

Polstjärnans förste maskinist var, som vi redan förut berättat, en riktig jätte. Han tog den lille,

tjocke professorn på sina starka armar och begaf sig åstad med sin börda i den riktning, där han förmenade, att sofsäcken låg. Men den var icke lätt att finna, ty dels hindrade snön honom från att se och dels hade alla mörka föremål nu blifvit hvita, emedan snön lägrat sig öfver dem. Otterström måste med fötterna söka sig väg och forska efter sofsäcken, ty på armarna bar han ju Tobiasson. Minst tio minuter förgingo, innan förste maskinisten lyckades hitta sofsäcken, men det lyckades slutligen efter många och stora vedermödor. Nu lade han gubben Tobiasson ned i snön, medan han själf tog sofsäcken och befriade den från snö. Och därefter dröjde det icke länge, innan den duktige Otterström hade stoppat professorn ned i säcken och lagt skinnlocket öfver honom. Gubben huttrade och frös. Och Otterström visste knappt, huruvida han skulle fortsätta att kämpa mot omöjligheterna eller helt enkelt krypa ned i säcken och låta dödsängeln afhämta honom ju förr dess hellre.

Han stod en stund med pannan lutad mot handen.

»Nej», sade han sedan, »det är en människas och isynnerhet en kristens pligt att kämpa för att få behålla lifvets goda gåfva — kämpa i det allra yttersta . . . Jag måste försöka . . . Jag vill ännu en gång återse min Karin, min kära hustru, och mina barn därhemma. Jag vill ännu en gång återse min lille minste och trycka en faderskyss på hans läppar . . . Någonting måste företagas, och det genast . . . Men hvar kunna Ernenek och Jakob nu befinna sig? Jag måste larfva omkring och söka efter dem. Om jag

blott lyckas finna den sluge och erfarne eskimåen, så torde väl kanske ännu finnas något hopp.»

Och Otterström stack sin bössa rakt ned i den alnsdjupa drifvan och satte sin hatt på pipans topp — allt i det ändamålet, att han genom detta tecken skulle lättare återfinna den plats, där professor Tobiasson låg och sof i en renskinnssofsäck, som redan hunnit betäckas med ett nästan decimeterhögt lager af snö . . . Och så begaf den käcke Otterström sig åstad . . . ut i snöyran. Stormen piskade hans ansigte och den yrande snön förblindade hans ögon. Men han vandrade käckt omkring, kände för sig med fötterna och trefvade emellanåt med händerna. En och hvar, som under sin lefnad varit ute i en riktigt duktig snöstorm, vet, hvad det vill säga. Och det hafva vi alla. Men det är skillnad på storm och storm. Mången tycker, att det stormar rysligt, om vinden rusar fram med en hastighet af fem eller sex meter i sekunden. Här skulle en sådan lindrig storm varit en obetydlighet. Nej, Otterström hade att kämpa mot en vind, hvilken rörde sig framåt med en hastighet af omkring 18 meter i sekunden. Vi kunna knappt tänka oss, hvad detta vill säga. Här kalla vi sådant en orkan, men äfven detta är i alla händelser ett för lindrigt namn på ett sådant raseri inom luftelementet.

Otterström sträfvade emellertid framåt, än med vinden och än emot den. Under tiden gjorde han några reflexioner.

»Det här golfvet gungar som ett skeppsdäck i storm», muttrade han. »Hvad kan vara orsaken till

sådant? Utan tvifvel har isen remnat, och nu befinna vi oss — d. v. s. vi fyra befinna oss på ett eller annat större eller mindre isflak, hvilket af orkanen slungas hit och dit på det i uppror stadda vattnet . . . Usch! Så det gungar . . . Man kan knappt stå . . . Se där! Nu tog jag en öfverhalning igen . . .»

Det kan nu emellertid icke vara af nöden att i detalj beskrifva Otterströms vandring. Det torde vara alldeles tillräckligt, om vi säga, att han — efter en timmes kringströfvande — plötsligt fann sig sittande på en iskant med fötterna i vattnet ända upp till knäna. Huru han kommit i denna icke afundsvärda belägenhet — ja, det kunde han aldrig sedermera under lugnare och mera trygga förhållanden beskrifva, men sannolikt gick det så till, att han — väl anländ till isflakets kant — icke märkte, att han hade vatten framför sig utan tog ut steget som vanligt. När nu fotsulan icke träffade fast is, utan endast vatten, torde han hafva förlorat balansen och skulle utan tvifvel störtat i vattnet, om han icke i sista ögonblicket lyckats att placera sin tyngdpunkt på iskanten . . . Nå, dessa förhållanden blifva sannolikt aldrig på ett tillförlitligt sätt utredda. Nog af — Otterström satt på iskanten med sina underben nere uti ett vatten som hade stor benägenhet att öfvergå till is och som utan tvifvel skulle hafva gjort detta, om icke den rasande och ursinniga orkanen hade oaflåtligt hållit vattnets smådroppar i liflig rörelse. Om det hade varit lugnt, skulle två timmar hafva åstadkommit fotstjock is och inom sex timmar skulle isen vid en temperatur af — 44° Celsius hafva varit minst en half meter tjock

Den hederlige förste maskinisten var till en början liksom bedöfvad. Det iskalla vattnet trängde nästan ögonblickligen in till bara benen genom öppningarna i sälskinnsdamaskerna och lappskorna, under det att stormen fortfarande piskade den olyckliges ansikte med sitt outtömliga förråd af hvassa isnålar. Ögonen igenstoppades af snön. Han kunde skatta sig lycklig, om icke äfven mun och näsa igentäpptes af samma ämne, hvilket, som hvar man vet, har en utomordentlig förmåga att tränga sig in genom hvarje liten springa. Otterström började verkligen efter en stund känna svårighet att andas... Vi, som i vårt lugna hem tänka på detta äfventyr, hafva svårt att föreställa oss, hvad han led. Hela hans jättestora och starka kropp skakades af rysningar.

En obehaglig situation.

Ställningen var förtviflad.

Otterströms bedöfning varade troligen en minut eller två. Själf kunde han aldrig redogöra noggrant för detaljerna. Endast det vet han med visshet, att det var svårigheten att andas, som slutligen nödgade honom att försöka röra på sig, så att han kunde

hålla ansiktet från vinden. Med möda kraflade han sig in på isflaket så långt, att äfven fötterna kommo ur vattnet. Småningom lyckades det honom att resa sig upp och komma först i en knäböjande och sedan i stående ställning med ryggen vänd mot vinden. Och när han genom några djupa och kraftiga andhämtningar å nyo blifvit herre öfver sina lungor, fortsatte han kringströfvandet. Men han var i sitt sinne nästan hopplös. Flera gånger ropade han Erneneks och Jakobs namn, men förnam intet svar. Och så trefvade han vidare framåt i det kolsvarta mörkret.

»Kanske öfverröstar stormen mina rop», sade han till sig själf. »Och det är troligen så . . . Ännu finnes väl något litet hopp om, att eskimåen och matrosen finnas kvar och icke omkommit. Kanske har deras sofsäck blifvit öfversnöad, så att de i närvarande stund ligga varmt och godt därinne och sofva, utan att hafva någon aning om dessa fruktansvärda faror.»

Ännu några långsamt framflytande minuter trefvade han sig framåt. Då stötte plötsligt hans fot mot ett hårdt föremål. Han böjde sig ned och kände på det, men kunde icke genast säga, hvad det var, ty den tjocka sälskinnshandsken var till hinders. Han drog af den och fann nu snart, sedan fingrarna blifvit blottade, att det var ett på kant upprest isblock. Han trefvade vidare och fann två dylika, uppställda i räta vinklar mot det första, och då han lyfte sina fingrar högre upp, förnam han genast att ett fjärde isblock låg som ett tak ofvanpå dessa tre.

»Ah!» utropade han. »Här hafva vi vår ingång till det präktiga ispalatset, som så snöpligt försvunnit.»

Försigtigt kännande framför sig med både händer och fötter, följde han gången ett långt stycke och fann den vara oskadad. Han visste, att den var lagd i åtskilliga räta vinklar, och några af dessa fann han kvar, men plötsligt hejdades han af ett väldigt röse af oordentligt om hvarandra vräkta isblock. Hvarifrån detta kommit, förstod Otterström icke då, emedan han icke såg det, utan endast kunde känna det... Men nu måste sälskinnsvantarna på igen, ty händerna voro nära att förfrysa. Och sedan han med stort besvär dragit dem på igen, följde han gången tillbaka till dess mynning. Han hade redan uppgjort en plan.

»Den där gången», sade han till sig själf, »är visserligen låg och smal, men det vore dock betydligt bättre att befinna sig därinne, än att löpa omkring härute i detta förskräckliga väder. Om jag skulle släpa sofsäcken med professorn inuti hit och vi skulle gömma oss inne i gången?... Ja, men nu är sofsäcken alldeles öfversnöad och jag har icke ens någon föreställning om, i hvilken riktning jag skall söka den... Och om jag nu lämnar gångens mynning, för att söka efter professorn, huru skall jag då hitta tillbaka hit igen?»

Ja, dessa problem voro icke lätta att lösa.

Otterström satte sig ned på isflaket vid gångens mynning och med ansiktet vändt från vinden, medan han funderade på saken. Omsider fattade han ett afgörande beslut.

»Jag måste rädda mig själf... Professorn lär hvarken frysa till döds, ej heller kväfvas inne i sofsäcken. Jag förmodar, att sedan den inne i sofsäcken innestängda luften blifvit förtärd, skall svårigheten att andas tvinga professorn till en eller annan konvulsivisk rörelse med armar och hufvud, genom hvilken locket på sofsäcken lyftes upp och snötäcket afskakas, så att ny luft strömmar in till honom. Och så kommer det att fortgå, tilldess han vaknar. Och dessutom är den här snön mycket torr och mycket lätt, så att den icke packar sig tillsammans. Snötäcke af detta slag släpper luften fram nästan obehindradt. Jag tror icke, att det är någon fara med professorn. Jag kryper ensam in här och afvaktar bättre väder, om något sådant verkligen kan ännu en gång komma i fråga, och därtill är föga utsigt, då nu elementerna befinna sig i sådant här upplösningstillstånd... Nå, skola vi dö här — så kunna vi lika gärna dö hvar för sig som i sällskap med hvarandra, professorn och jag.»

Otterström, som blifvit nästan stel af köld, medan han suttit uppkrupen på isblocket, steg ned och lade handen på öfverkanten af det isblock, hvarmed gångens mynning var tillstängd. Han tog ett väldigt tag för att välta det och därigenom bana sig en väg ditin... Det tunga blocket vacklade och skulle verkligen hafva fallit, om Otterström icke hade helt plötsligt hejdat sig.

»Nej... nej!» mumlade han. »Det vore stor skada, om den snälle professorn skulle ligga därborta och dö i säcken... Och aldrig skulle jag då känna någon samvetsfrid... Nej, skall jag in i gången där, så

skall det ske i professor Tobiassons sällskap, eljest icke!»

Ja, men huru skulle nu vår redlige maskinist ställa det. Huru skulle han hitta tillbaka till gången, om han nu lämnade den?... Några minuter funderade han hit och dit. Han föreslog sig själf alla tänkbara och otänkbara utvägar. Än ville han göra med fötterna en djup grop i snön, där han gick fram, för att sedan kunna hafva detta spår till ledning på återfärden. Än ville han... ja, han hade ett helt dussin förslag, men fann nästan genast, att ett och hvart bland dem var odugligt, ty spåret i snön skulle inom fem minuters förlopp vara igenfyldt af yrsnön o. s. v. Hvarje plan hade sitt fel, och den stackars hederlige Otterström var mycket villrådig. För att icke frysa ihjäl under den öfverläggning, han nu höll med sig själf, måste han oupphörligt stampa med fötterna på isen och slå armarna i kors öfver hvarandra, så att händer och fingrar med styrka och hastighet träffade andra delar af kroppen. Den där operationen hade Otterström på universitetsstadens salutorg så ofta sett vedbönderna och salumadamerna utföra, att han genom dessa åskådningsöfningar själf hade lärt sig konsten. Hans högra hand träffade armhålan och de därunder belägna refbenen, medan den vänstra handen lika regelbundet lade sig öfver stora muskeln vid högra armens öfversta del... På detta invecklade sätt lyckades det för vår vän, förste maskinisten, att å nyo sätta sitt blod i omlopp och återkalla kropps- och lifs-värmen. I samma mån hans kropp blef mera normal, åter-

vände hans goda lynne, och såsom bevis därpå, anföra vi följande:

»Jag kan», sade han till sig själf, »berömma mig af att vara den förste, som infört de s. k. åkarbrasorna på så hög nordlig latitud.»

Efter en stunds gymnastiska öfningar med thy åtföljande invärtes tankeansträngningar, utropade han:

»Nu har jag funnit det . . .»

Han hade verkligen, tack vare den återvändande kroppsvärmen, lyckats lösa det ena problemet — frågan om att kunna hitta tillbaka till gången, då han begaf sig ut att söka professorn. Han erinrade sig nämligen, att då han släppte hundarna lösa från släden, fruktade han att förlora dragremmarna i snön och att han därför virade dem fast omkring sin egen midja. Han förde handen dit och kände, att de ännu funnos kvar där.

Att lossa remmarna och binda dem tillsammans, ända vid ända — det var för honom en lätt sak. Och sedan det blifvit uträttadt, fäste han den ena ändan af denna ariadnetråd genom att upplyfta ett af isblocken och slå linan rundtomkring det samt förstärka alltsammans genom en säker sjömansknut. Nu samlade han skyndsamt allt det andra i den ena handen och begaf sig ut. För hvarje steg, han tog, släppte han efter sig ett lika långt stycke af linan. Och så gick det sakta framåt genom storm och snö. Lyckligtvis befann sig professorns sofsäck icke synnerligen långt borta. Redan efter omkring tio minuter träffade Otterström på den med foten, ty han gick så till väga, att han vid hvarje steg sköt foten fram-

för sig så djupt nere i snölagret och alltså så nära isens yta som möjligt.

»Huru står det till, herr professor?»

Intet svar.

Otterström surrade linan omkring sitt lif och började gräfva ut sofsäcken ur snöhöljet, som redan öfvertäckt den till ett djup af omkring en fjärdedels meter. Något annat redskap än händerna hade han naturligtvis icke till hands. Men småningom gick det för sig ändå. Omsider kunde han aflyta locket till säcken, och om han hittills — isynnerhet under de senaste minuterna — hade hyst något tvifvel om, huruvida professor Tobiasson lefde eller icke, så kunde han nu känna sig lugn, ty ur sofsäckens inre strömmade en myckenhet varm luft i ansiktet på vår förste maskinist, och bland varmluften hördes ett:

»Hu!... Hvad det drar!... Stäng kajutdörren, Ulla!»

Otterström fann häraf två ting, nämligen både det, att professorn ännu lefde, och det, att gubben sof och i sömnen hade glömt sin farliga belägenhet och trodde sig vara kvar ombord på Polstjärnan. En lättnadens suck passerade vägen upp från Otterströms lungor.

»Gud vare lof!... Om jag nu endast hade honom välbehållen därinne i gången!... Men huru forsla honom dit?»

Ja, det var ett nytt problem, men vår redlige maskinist löste, efter en stunds funderande äfven detta. Den värme, som professor Tobisson genom sin kropp bibehöll i sofsäckens inre, hade — kanske med biträde

af det skyddande snötäcket — hindrat renkalfskinnen, af hvilka sofsäcken var förfärdigad, från att alldeles stelfrysa. Nu voro de åtminstone så mjuka, att Otterström kunde samla i sina händer ett af säckens nedre hörn och däromkring slå en löpknut af en hundlina. Och sedan han dragit den hårdt till, kunde han tänka på att behandla säcken, som om den varit en släde, på hvilken Tobiasson hvilade. Men sin venstra hand följde han ledningstråden, som skulle föra honom tillbaka till mynningen af den ännu kvarvarande delen af gången. Med den högra släpade han efter sig genom den djupa snön sofsäcken och dess dyrbara, lefvande innehåll. Men det var ett förskräckligt svårt arbete. Småningen samlade sig framför säcken ett riktigt berg af snö, hvilket ökades i höjd och tjocklek för hvarje famn säcken framsläpades. Åtskilliga meter återstodo ännu till gångens myning, när Otterström måste uppgifva arbetet eller, rättare sagdt, ändra arbetsmetod.

Han lossade sofsäcken från linan och tog i stället i den med händerna. Först i öfre ändans två hörn, hvilka han med sina seniga armar upplyfte och flyttade framåt i nära nog en halfcirkel i riktning mot hålan. Därefter upprepade han samma manöver med sofsäckens nedre del. Och så återigen med den högra o. s. v., ända tilldess han hade sofsäcken nästan alldeles invid öppningen till gången.

»Det var ett styft arbete,» mumlade han, och emedan hans händer voro nära nog förfrusna, förunnade han sig en väldig »åkarbrasa», innan han vidtog nya åtgärder.

Nu gällde det att draga sofsäcken in i hålan. Och Otterström hade under hela arbetet varit af den öfvertygelsen, att det skulle gå lätt. Ja, isblocket fick han omkull och lyckades äfven släpa sofsäcken ända fram till myningen, men där var det slut med framgångarna. Sofsäcken hade under beröringen med den kalla luften stelnat och liknade i form och hårdhet en pansarplåt. Den var för bred. Den gick icke in, om icke kanterna böjdes. Men de voro alldeles oböjliga.

Otterström gned med yttersidan af vantarna svetten bort från sin panna, på det den icke måtte frysa till is och förorsaka obehag, kanske hudsjukdom. Under tiden funderade han på nya medel och utvägar, men han kunde icke upptäcka något annat medel, än att väcka professorn och låta honom krypa ut ur säcken och in i gången.

Naturligtvis tyckte Otterström, att det »var synd» att väcka den så ljuft slumrande professorn, men någon annan utväg fanns icke, så vida han icke ville själf krypa in och låta Tobiasson ligga kvar utanför. Men en sådan tanke kunde icke falla honom in, sedan han engång fattat beslutet att göra äfven gubben delaktig i den räddning, som gången skulle — enligt maskinistens mening — erbjuda.

»Stäng dörren till hytten, Lenander!... Hvarför håller du den öppen? Det drar ju in alldeles besatt,» brummade Tobiasson, så snart Otterström aflyfte det skinn, som bildade sofsäckens lock.

»Han drömmer, stackars gubbe!» mumlade maskinisten. »Han inbillar sig, att han har en af sina vanliga aftonkonferenser med förrådsförvaltaren och

toddyglaset inne i herr Lenanders hytt. Men det får icke hjälpa. Han måste väckas . . .» Och nu ropade han med munnen ända inne i säcken:

»Herr professor!»

»Stäng! . . . Stäng hyttdörren! . . . Albertina kan ju komma och . . .»

Otterström, som fann, att hans ord måste åtföljas af handling, om något resultat skulle vinnas, började häftigt skaka professorn.

»Professorn måste vakna och stiga upp!»

»Hvasa?»

»Det gäller lifvet, herr professor!»

»Har då Albertina upptäckt oss?»

»Gud gifve, att hon måtte upptäcka oss, innan vi omkomma på detta gungande isflak!» yttrade Otterström sakta, men sedan körde han hela hufvudet in i sofsäcken och skrek med sina lungors fulla styrka:

»Vi äro stadda i lifsfara. Stig för all del upp!»

Nå, om nu icke denna jobspost föranledde, att professorn hals öfver hufvud reste sig upp eller lämnade sofsäcken, så hade den åtminstone en så kraftig verkan, att den väckte den älskvärda gubben.

»Jaha! Hm! . . . Jaså! . . . Jaha! . . . Huru var det nu, vi hade det, herr kandidat . . . jaså . . . hm! . . . min kära Otterström? . . . Hvad står på?»

Första maskinisten redogjorde i korthet för sina erfarenheter och omtalade, hvad han företagit sig. Därefter sökte han göra för professorn klart fördelen af att krypa in i gången, där man åtminstone hade lä för stormen och snöyran. Nåväl — professorn för-

stod snart alltsammans, och en half minut senare låg han på sina knän framför mynningen till gången.

»Gå nu bara på!» uppmanade Otterström.

»Men, kära Otterström, där är så svart... så mörkt...»

»Det är obetydligt ljusare härute.»

»Men härute lyser snön en smula.»

»Bah!... Kryp bara på!... Jag vill också dit in. Jag fryser.»

»Nå, i Guds namn då!»

Med detta utrop på läpparna stack Tobiasson öfverkroppen in i gapet. Men man kan icke hafva någon svårighet för att fatta hans förfäran, då han möttes af ett vildt brummande och ett argt hväsande. Med förskräckelse for han tillbaka,

»Gud i himlen!» utbrast han.

Otterström förstod bättre än professorn, hvad det var. Han lutade sig ned till professorns öra och skrek:

»Det är bara björnungen, herr professor!»

»Hvilken björnun... unge?» yttrade den åf fasa darrande Tobiasson.

»Den, som vi stängde inne i gången... Vi skulle ju gömma honom såsom en lefvande present åt professorskan.»

»Hm!... Jaha!... Jag erinrar mig det... Javisst!... Men djuret är nu rasande och vildt. Det brusar upp och det... hm!... uppslukar den förste, som kommer in... Jaha!... Hm!... jag tror, kära Otterström, att vi handla klokast, om vi stanna här utanför...»

»Kryp då undan, herr professor! ... Jag går först in. Han skall gärna få sluka mig, om han kan ... javisst, om han kan.»

»Nej, ack nej! ... Kära Otterström! Gör inte det! Då blir jag ju ensam här, ty af Ernenek och Jakob får jag nog aldrig se ens en nagel.»

En otreflig hyresgäst.

Detta oaktadt drog professorn sig till sides, men denna hans rörelse betydde ingalunda, att han önskade bereda åt Otterström en väg in i björngapet och fördärfvet, utan endast det, att han själf ville sätta sin person i full säkerhet för *den* faran.

Maskinist Otterström var emellertid icke sen att krypa in i gången. Den var — som vi veta — endast

två fot hög, här och där måhända två och en half. Otterström hade knappt hunnit en aln in i gången, förrän ett argt väsande hördes på mindre än sex tums afstånd från hans ansikte, och han kände en varm andedräkt slå mot sig. På grund af dessa omständigheter försökte Otterström beräkna, hvar djurets nacke befann sig, och när han tyckte sig vara säker därom, så högg han blixtsnabbt ned på det stället med sin hand. Den hade i förväg blifvit befriad från den vattentäta sälskinnshandsken, så att fingrarna kunde obehindradt gripa ett säkert tag i björnungens yfviga nackskinn. Djuret brummade och hväste och rykte på sig af alla krafter. Det försökte befria sig, och det högg efter Otterströms arm med infernalisk ilska. Men lyckligtvis hade vår hederlige maskinist fått sitt tag högt uppe bakom själfva hjärnskålen. Därigenom kunde han beherska djuret. Om han däremot hade fått greppet ett kvarter längre ned, skulle björnungen kunnat röra sitt hufvud fritt åt sidorna, och då hade vår käcke Otterström sannolikt icke kunnat undgå ett eller flera arga bett i underarmen.

Nu gick emellertid alltsammans lyckligt ... d. v. s. lyckligt för människorna, men icke alldeles lyckligt för björnungen. Sedan Otterström fått ett säkert tag i hans yfviga nackpäls, började vår maskinist draga sig baklänges ut ur gången, och under denna manöver förde han stadigt på sträckt arm med sig björnungen, hvilken fortfarande hväste af ilska. Björnens båda käkar voro under tiden i oupphörlig verksamhet, och han högg omkring sig till höger och venster, men Otterström hade lyckats få ett så säkert grepp, att

björnungen icke kunde göra någon annan skada än den, att han plågade professor Tobiassons öron genom det obehagliga ljudet af käkarnas häftiga sammandrabbning för hvarje gång, då det lilla, ilskna odjuret försökte bita Otterström i armen.

En »vräkning».

Och slutligen inträffade den stund, då vår redlige maskinist hade släpat björnynglet ut ur gången. Professorn hade legat hela tiden med örat vändt inåt gången. Han ville, naturligt nog, gärna följa med och befinna sig au niveau med denna lilla del af världshistorien, men

sina ögon kunde han icke här använda. Han måste begagna öronen. Och så tilldrog det sig, att hans hufvud sköt ut ett stycke framför isblocket vid gångens mynning, just som björnungen, framdragen af Otterströms stadiga hand, skulle passera förbi denna plats. Nu är naturligtvis att märka, att det ilskna djuret fäktade med icke endast hufvudet, utan äfven ramarna. Och en för Tobiasson olycklig omständighet var, att just en af ramarna träffade hans kind. Det var nu, förstås, icke något dödligt slag, som det utan tvifvel skulle blifvit, om det varit en fullväxt björn. Men i alla händelser var det en dundrande örfil, och professor Tobiasson tumlade omkring och var under en hel minut liksom bedöfvad.

Men Otterström reste sig upp till fulla sin längd, så snart han med björnungen kommit ut ur gången. Naturligtvis försökte det lilla vilddjuret göra sin motståndare skada, och nu, då han blifvit upplyft från marken, kunde han i detta ändamål anlita ej endast hufvud och framben, utan äfven bakbenen. Men Otterström höll honom fast med utsträckt arm och slungade honom med väldig kraft ut i rymden. Hvar det lilla odjuret föll ned, det visste icke vår käcke maskinist, men åtminstone kunde man nu vara förvissad därom, att gången icke inneslöt flera lefvande varelser. Professorn var icke säker därom, men beslöt sig omsider för att våga försöket att krypa in. Och ingenting ondt vederfors honom. Otterström följde efter, sedan han med stor möda upprest isblocket vid mynningen.

Man vek omkring ett par af de rätvinkliga hörn, som bildades genom gångens slingrande byggnadssätt. Slutligen utbrast professor Tobiasson, hvilken stannade så plötsligt, att Otterströms hjässa stötte emot en viss del af professorns kropp.

»Kära Otterström! Här ligger en päls.»

»Det är den skjutna björnhonan, herr professor!»

»Hm! Jaså!... Jaha!... Kanske det!»

»Den blir bra till hufudgärd åt oss.»

»Ganska bra!... Den ligger med sin rygg åt detta hållet.»

»Så mycket bättre! Det blir mjuk och varmt och godt.»

»Men hon måtte väl icke vara vid lif?» väsnades professor Tobiasson.

»Hvem?» sporde Otterström litet elakt. »Fru professorskan!»

»Nej... Gud välsigne min snälla Albertina!... Hm! Jaha!... Jag menar den här björnhonan... Betänk själf, kære Otterström, om hon lefde!»

»Nå?»

»Jo, hon skulle ju äta upp oss i sofvande tillstånd.»

»Herr professor, björnar äta aldrig, medan de sofva, Åtminstone har jag aldrig hört talas om någonting så märkvärdigt.»

»Ack, kära Otterström... jag menar naturligtvis icke det. Jag vill bara säga... följ nu noga med, herr kand... hm!... herr Otterström!... jag vill bara säga, att björnhonan kan äta upp oss, medan vi sofva.»

»Åh!... Jaså, på det lilla viset!... Nej! Var lugn, herr professor, det gör hon icke. Jag ansvarar med mitt lif därför.»

»Men...»

»Hon är ju död... stendöd, herr professor!»

»Nå, det förändrar måhända saken i någon mån.»

De båda äfventyrarne lade sig till ro med björnhonans rygg såsom hufvudkudde. Gången var smal, men när de sträckte ut sig på längden, fingo de plats. Krokiga kunde de icke ligga.

»Här är ganska skönt,» sade Tobiasson, sedan de kommit till ro. »Om bara icke marken under oss!... hm!... jaha!... isfältet under oss guppade upp och ned som en slänggunga, så skulle vi här hafva det ganska bra... Eller hvad tycker Otterström?»

»Jo, herr professor, jag tycker detsamma. Men om vi nu föreställa oss, att vi äro små barn och att vi ligga i en gungande vagga, så kanske vi kunna somna ändå.»

»Hm!... Jaha!... Men de behöfde icke vagga så våldsamt.»

FJORTONDE KAPITLET.

En förtviflad belägenhet.

Riktigt varmt och godt kunde det icke vara för våra vänner inne i gången, men i alla händelser hade de det både lugnare och bättre där, än ute i fria luften under ett så förfärligt yrväder. Våra läsare inse nog, att då gången till ishuset blifvit uppförd i så stor hast, icke alla blocken voro lika höga och att ej häller alla hade jämna kanter eller passade tätt intill hvarandra. Däraf var naturligtvis en följd, att stora öppningar funnos, när gången var färdig. Nu hade visserligen yrsnön stoppat igen de flesta och största springorna, men detta hindrade icke, att små remnor funnos kvar, genom hvilka snön pressades in af stormen, på samma gång denna förorsakade ett obehagligt tvärdrag.

»Här dra'r!» upplyste Tobiasson, sedan han legat en stund och tagit sin ställning och belägenhet i betraktande.

»Ja, något!» genmälde Otterström, som naturligtvis var till ytterlighet uttröttad och hade behof af både hvila och sömn.

»Men kanske vi kunde täta springorna . . .»

»Det vore kanske möjligt . . .», svarade maskinisten, hvilken uppenbarligen var till hälften insomnad och icke visste hvad han sade.

Professorn teg ett par minuter.

»Otterström!» sade han sedan.

»Jaha, herr professor! . . . Ack, jag drömde så skönt om hemmet och om min rara hustru och om mina snälla barn . . . Var det något?»

»Kunde icke Otterström stoppa igen de där hålen, så att jag sluppe tvärdraget? . . . Hm! Jaha! . . . Jag har aldrig tålt sådant där slarf.»

»Hål? . . . Tvärdrag! . . . Jo . . . men det kunde vi ju göra i morgon. Godnatt, herr professor! . . . Jag vill drömma vidare . . .»

Tobiasson satt en stund upprätt och funderade på saken. Men slutligen brast tålamodet och han ruskade sin olyckskamrat ganska häftigt, under det att han skrek i hans öra, att han förmodade, att det icke gärna kunde vara förste maskinisten Otterströms afsigt att med fri vilja och berådt mod mörda professorn och upptäcktsresanden och vetenskapsmannen och riddaren af åtskilliga ordnar Josef Tobiasson genom att låta honom ligga en hel natt i sådant tvärdrag.

Ruskningarna och denna stränga anklagelse väckte den utmattade maskinisten fullständigt. Han satte sig med häftighet upp.

»Herre Gud, hvad står på, herr professor?»

»Det kan väl herr kand . . . Otterström själf se och utgrunda och finna och utransaka . . . Jag förgås ju i tvärdraget . . . Stäng fönsterna herr kandid . . ., nej, försök att tilltäppa springorna, kära Otterström! . . .

Jag fryser... jag åsamkar mig en lunginflammation. Jag dör... Jag får aldrig återse min snälla Albertina... Jag... jag...»

»Åh, lugna sig nu, herr professor! Jag skall snart stoppa igen hålen. Vi hafva snö tillräckligt härinne.»

Och inom tio minuter hade Otterström utfört arbetet till sin egen och professor Tobiassons fulla belåtenhet. Så lade sig båda till hvila igen och somnade snart. Varmt var det naturligtvis icke inne i gången, men man behöfde åtminstone icke befara att i sömnen kväfvas af den yrande snön. Och i alla händelser var det betydligt mindre kallt än därute i stormen. Professorn var nu icke synnerligen mycket trött, men han var sömnig. Otterström däremot hade arbetat som en slaf... nej, det är icke det rätta uttrycket... han hade arbetat som en elefant under omkring tre timmar, och hans kropp var naturligtvis alldeles utmattad.

»Nu är här riktigt skönt», utlät sig professorn, just då Otterström lade sig ned vid hans sida efter att hafva tillstoppat springorna. Men vår redlige förste maskinist var så sömnig, att han icke svarade någonting, utan genast slumrade in, så snart hans hufvud hvilade på björnhonans långraggiga rygg.

»Brist på intelligens!» mumlade professorn och — somnade.

Huru länge de sofvo, visste de icke själfva, när de omsider vaknade. Denna gång var det Otterström, som först vände tillbaka till verklighetens värld. Det som väckte honom, det var — för att nu på Tobias-

sons vägnar bekänna fulla sanningen — att professorn snarkade så öfver all måtta högt och ljudligt, att de starka välljuden och de disharmoniska harmonierna väckte Otterström. De skulle hafva väckt till och med »sjusofvarna» eller »riddaren af runda bordet» eller hvilken annan sofkonstnär som helst.

Det var naturligtvis alldeles mörkt inne i gången, och i detta afseende var situationen densamma, som när de lade sig att sofva. Men i ett annat afseende hade en förändring till det bättre inträdt. Otterström hörde icke längre orkanens brus därute i det fria. Det hade blifvit alldeles lugnt och stilla i naturen. Vår redlige maskinist skyndade sig att väcka professorn och meddela honom denna goda nyhet. Läsaren inser nog, att de båda männen gladde sig och att det icke dröjde länge, innan de krupit fram från sitt mörka gömsle.

Det var temligen ljust ute, hvaraf våra vänner drogo den slutsatsen, att det var middagstid, ty fastän solen ännu icke steg öfver horisonten, hade det redan under ett par veckors tid varit så ljust under några timmar midt på dagen, att man kunde se att läsa. Professorns ur visade kl. 10 och våra vänner kunde, enligt Tobiassons mening, vänta att hafva dagsljus fyra timmar, d. v. s. tilldess tjugofyratimmarsklockan pekade på kl. 14 och kanske ännu något längre. Men hvilken datum det var, därom visste de ingenting. Det kunde vara den tjugonde eller tjugoförste Februari, men alldeles säkert måste det vara minst den nittonde. Professorn hade, utom det omnämnda fickuret, ännu ett sådant, hvilket icke visade mer än tolf

timmar, men däremot hade den förtjänsten att jämväl visa datum. Han beklagade bittert, att han icke hade fört det med sig på denna utflykt. Otterström tröstade honom emellertid, så godt han förmådde.

»Det gör i själfva verket intet till saken, om vi känna datum eller icke. Hufvudsaken är i alla händelser, att vi rädda lifvet och att vi lyckas komma tillbaka till vår trygga Polstjärna och dess goda bord. Men med den saken ser det mörkt ut.»

Och Otterström hade rätt, när han påpekade, att deras läge var förtvifladt. Man kunde nu vid den rådande dagern taga sin ställning i betraktande och på samma gång skaffa sig en föreställning om beskaffenheten af den katastrof, som hade inträffat.

De befunno sig på ett i öppet vatten kringflytande isflak af omkring en hektars yta. Flaket gungade ännu ganska mycket, ty fastän vinden hade lagt sig och luften var stilla, liksom himmelen var alldeles klar, hade hafvet ännu icke upphört att svalla. Professorn kände sig nästan illamående och hade flera gånger ganska svårt för att bibehålla balansen, när en ovanligt hög svallvåg satte isskifvan i häftigare rörelse. Man måste också medgifva, att det är någonting helt annat att härda ut gungningarna, då man befinner sig ombord på ett fartyg bakom en betryggande reling, än då man utan allt slags bröstvärn gungar upp och ned på ett glatt isstycke, hvars sidor öfversköljas hvarje gång lutningen sätter dem under vatten.

Isen var glatt, och på största delen af flaket var den snöfri. Orkanen hade sopat bort det mesta. Men

öfverallt, hvarest någon ojämnhet förefunnits, där hade snön samlat sig i väldiga drifvor.

Så långt ögat kunde nå, var öppet vatten på alla sidor, men ett vatten, i hvilket en mängd större och mindre isflak simmade omkring. Här och där sågs jämväl ett isberg, ehuru intet, som hade någon öfverraskande höjd. Det största hade, enligt professorns beräkning, endast femton eller sexton meters höjddimension öfver vattnet. Tydligt är emellertid, att det var mycket större under vattenytan, emedan dessa isberg hafva den, på vissa naturlagar grundade olikheten med berg på landbacken, att medan de senare äro lika och alldeles orörliga under seklernas lopp, så hvälfva isbergen omkring, så snart den del af dem, som är under vattnet, blifvit genom smältning lättare än den synliga delen. Det är ett fruktansvärdt skådespel, när ett af de större isbergen utför denna manöver och gömmer i hafvets sköte allt, hvad som förut syntes, samt uppenbarar i luften det, som förut doldes af vågorna. Ett fartyg, hvilket råkar segla förbi, när detta inträffar, är naturligtvis utan räddning förloradt, och mer än ett hvalfångstskepp har på sådant sätt blifvit af berget pressadt ned i djupet med både last och manskap.

Hvad nu beträffar själfva isflaket, på hvilket professorn och maskinisten befunno sig, så företedde det en mycket ödslig anblick. Någon annan lefvande varelse än våra vänner syntes icke — åtminstone icke strax. Men när de gått omkring en stund och tagit sin omgifning i betraktande, blefvo de, just då de svängde omkring en hög drifva, varse en liten svart tingest, hvilken rörde sig.

»Hvad är det där?» sporde professorn.

»Björnungen, som vi kastade ut ur hans bostad i natt, tror jag. Och kry och rask ser han ut . . .»

»Jaha! . . . Det var bra, det där. Om vi någonsin komma tillbaka hem till Polstjärnan, skall min snälla Albertina tycka om den presenten . . . Ack, hon är så kär i djur!»

»Måhända blifva vi nödsakade att slakta honom för att icke dö hungersdöden, ja, uppriktigt sagdt, herr professor, ser jag åtminstone icke för närvarande något annat här, som är ätbart.»

»Jo, kära Otterström, vi ha' ju björnhonan därinne i gången . . . Den räcker länge, skulle jag tro.»

»Ja, det gör den nog, men vår vistelse här kommer sannolikt att räcka ännu längre . . . Nå, för tillfället får han då lefva . . . Jag stod eljest i beredskap att slakta honom.»

Professorn gjorde en åtbörd, hvilken uttryckte förfäran.

»Hvad säger Otterström? Slakta detta lilla djur, som jag bestämt till att blifva ett slags knähund åt min Albertina!»

»Ja visst, men vi kunna komma att behöfva hans kött, hvilket är mera välsmakande än gammalt björnkött. Isynnerhet är haren af en ung björn en läckerhet . . . Ja, ja, eftersom nu herr professorn önskar det, så får han ju lefva tillsvidare, men de simma som uttrar, de där björnarna, och det kan falla honom in att simma öfver till ett annat isflak, så att han är borta, just då vi behöfva honom.»

Det drog om en half timme, innan våra vänner hade gått rundtomkring isflaket. När de nu kommo tillbaka till gången, där de hade haft nattqvarter, började de närmare betrakta det röse af isflak, som Otterström hade upptäckt redan om natten. Det var ett väldigt kummel och det hade rasat ned öfver isgången.

»Nu har jag klart för mig, huru alltsammans tillgått. Isen har genom trycket af en undervattenström remnat och det just här, så att den isvall, mot hvilken vi byggde vår vägg har stannat kvar på ena sidan om remnan och vår vägg på den andra. Och det är vår vägg, som ramlat, när den förlorade stödet mot bakväggen, och lagt sig här öfver gången. Det var en alldeles underbar tur för oss, herr professor, att vi icke blefvo ihjälslagna, när de tunga isblocken rasade tillhopa. De skulle kunnat krossa en elefant. Och se här, herr professor, här är platsen, där vi lågo i vår sofsäck, innan katastrofen inträffade.»

»Hvaraf ser han det, Otterström?»

»Jo, t. ex. däraf, att min bössa ligger här, och jag vet, att jag hade ställt den vid sidan af säcken.»

»Inte ser jag någon bössa...»

»Vänta bara! Om jag icke misstager mig, så hafva vi här ännu flera saker än min bössa... Jag vågar ingå vad om, att där ligger en stor blecklåda med pemmikan — densamma, som var vårt enda återstående födoämne, när vi fingo björnköttet.»

»Men huru kan han se allt detta?... Jag ser bara snön, jag.»

»Jo, herr professor, jag ser det af upphöjningarna i snölagret, som betäcker alltsammans. Där något

föremål ligger, där har samlat sig en särskild liten drifva, och när man gifver noga akt på drifvans form, har man ingen särdeles stor svårighet att finna, hvad den döljer för ögat... Sannerligen ligger icke där vårt Primuskök också... och en af fotogénbehållarna!»

»Herr kandidat, jag... hm! jaså!... kära Otterström, han är lika god som Ernenek, tror jag. Ack, den trogna karlen få vi nog aldrig mera se, utan måste begråta honom såsom död.»

»Låtom oss vänta med gråten, herr professor! Både eskimåen och Jakob Erlandsson kunna ju hafva blifvit räddade på ett eller annat sätt, lika underbart måhända som vår egen räddning.»

»Föga troligt! Föga troligt, käre Otterström! De hvila nog nu därnere på hafsbottnen, och här är visserligen mellan sex och sju tusen meter vatten mellan dem och oss... De efterlämna emellertid ett godt eftermäle om sig. Redlighet och trohet äro egenskaper, som hafva stort värde... Och dessutom var den där eskimåen så hemma i allt, hvad som rör naturförhållandena och sättet att lefva i dessa nordliga nejder, att vi komma till att mycket sakna honom... En stor förlust!... I sanning, en oersättlig förlust. Jaha.»

»Allt detta medgifves innerligt gärna, herr professor, men vi få icke ännu uppgifva allt hopp om att återfinna dem redan här i lifvet... Och i alla händelser blir kanske vår egen tid icke så lång, att vi hinna fälla synnerligen många tårar.»

Under samtalets lopp hade Otterström varit flitigt sysselsatt med att sopa bort snön från de föremål, som han trodde ligga under snötäcket, och efterhand

hade han plockat fram både bössan och blecklådan med pemmikanen och Primusköket med fotogenbehållaren samt dessutom åtskilliga andra goda och nyttiga, ja, vi må väl säga ovärderligt dyrbara saker i betraktande af den belägenhet, i hvilken de två männen

Sökandet efter föremål i snön.

befunno sig. Småningom trädde fram i dagen en färsk björnstek, en låda, hvilken innehöll professorns instrumenter, den slaktade björnens långhåriga, stora och vackra hud, kopparbehållaren, hvilken innehöll gevärspatronerna och slutligen en yxa samt ett par

kamiker. Professorn var mycket hungrig och gaf sig icke tid att länge se på, hurusom Otterström gjorde den ena upptäckten efter den andra. Han ställde Primusköket i ordning genom att viska bort snön och fylla behållaren med fotogen. En liten flaska sprit förde han med sig i fickan, och sedan den lilla skålen blifvit fylld, spriten antänd och luftpumpen i rätta stunden satt igång, brann det med vanlig häftighet och styrka. Pannan fyldes med snö, hvilken inom några minuter smälte, hvarefter ny påfyllning skedde. Under tiden delade Tobiasson med yxan björnlåret så godt, han förstod, och lade några stycken i pannan. Det af snön bildade vattnet hade redan då uppnått kokpunkten.

»Otterström», sade professorn, sedan maskinisten upphört med att söka bland snön efter flera föremål, »vet han, hvar vi skola tillbringa natten? ... Inte? ... Nå, då skall jag säga honom det.»

»Inne i gången, förmodar jag!»

»Duger inte ... duger inte! ... Vi kunna icke få sofsäcken ditin, och jag nästan har en misstanke om, att jag blir dödssjuk, ifall jag skall tillbringa ännu en natt på bara isen därinne.»

»Det är icke af nöden. Se där en björnhud, som vi kunna breda under oss! ... Det blir varmt och godt, herr professor.»

»Jaha! ... Hm! ... Men vi hafva ingenting att lägga på oss.»

»Nej, det är då sant, men vi äro ju varmt klädda och jag tror inte, att vi skola frysa, om vi låta fotogenköket brinna hela natten.»

»Herr kand . . . hm! jaså! . . . käre Otterström, vi hafva endast ett litet förråd af fotogen, och vi måste spara på det, medan det är tid.»

»Nå, huru tänker sig professorn saken?»

»Vi måste bygga en hydda, Otterström.»

»Men vi hafva ju alldeles nyss sett, huru lifsfarliga de där ishyddorna understundom kunna vara . . . Jag för min del . . .»

»Nå, menar han då, att de där tunga isblocken, hvaraf gången eller — låtom oss begagna ett nu mera lämpligt ord — grottan består, icke hafva någon tyngd och icke kunna sammanstörta?»

»Jo, visserligen, men om de falla, så komma de icke från så stor höjd och äro följaktligen mindre fruktansvärda. Fallets hastighet ökas med hvarje sekund, och på samma gång tillväxer tyngden . . . Förlåt, jag trodde, att det förhåller sig så.»

Professorn hade under Otterströms tal gjort en afvärjande rörelse med den skinnbeklädda handen.

»Om man med tyngd menar den styrka, med hvilken en kropp drages till jordens medelpunkt, så har han rätt, käre Otterström. Men kroppens vigt blir likväl oförändrad . . . Aristoteles hade en alldeles galen föreställning om hastigheten af kroppars fall. Han lefde i fjärde århundradet före Kristi födelse och lärde, att fallets hastighet beror på kroppens vigt, så att t. ex. tjugofem kilo bly skulle falla tjugofem gånger hastigare till marken, än ett kilo bly, om man samtidigt kastade båda klumparna ut från toppen af ett kyrktorn eller från Eiffeltornets spets. Men det förhåller sig icke så . . .»

»Ja, men . . .»

»Vänta nu, herr kandidat! Saken skall genast blifva klar och tydlig. Det var Galilei, en stor naturforskare, hvilken föddes i Pisa den 18 Februari 1564 — han var den, som först fann de rätta lagarna för kroppars fall. I lufttomt rum faller en sak icke med samma hastighet som i fria luften. Vid ekvatorn faller kroppen i lufttomt rum 15,05397 fot under första sekunden, men redan i nästa sekund faller den 3 gånger så djupt, i tredje sekunden 5 gånger initialhastigheten, i fjärde sekunden 7 gånger den hastighet, som kroppen till en början hade . . .»

»Ja, men vore det icke bättre . . .», invände Otterström.

»Bättre metod än hastighetens uppmätande genom Atwoodska instrumentet finnes icke, herr kandidat, och låter sig icke tänkas . . . Alltså, om vi antaga att en kropp faller med en initialha . . .»

»Herr professor, jag skulle vilja ödmjukast föreslå . . .»

»Tålamod! Tålamod! . . . Låt mig nu utveckla teorien! Sedan skall jag lämna ett uppmärksamt öra åt kandidatens förslag. Det fägnar mig, att kandidaten har ett sådant förslag tillhands, ty om det än visar sig vara odugligt, hvilket det måste vara, så bevisar det dock en vaken tanke, och det gläder mig . . . hm! . . . jaha! . . . Jo, ponera nu, att . . .»

»Jag ponerar, att vi måste äta, innan vi svälta ihjäl, och att vi måste genast gripa verket an med den där ishyddan, om vi skola få den färdig, förrän natten bryter in.»

»Ja, men . . .»

»Jag ponerar också, att herr professorn icke befinner sig i sin lärosal i den vetenskapliga staden, utan på ett gungande isflak mellan 88° och 89° nordlig bredd och 90° 19′ 6″ v. fr. Gr. och stadd i lifsfara.»

Det var först ordet lifsfara, som väckte Tobiasson upp ur hans lärda fantasier och återförde honom till verkligheten. Han såg ett ögonblick helt förvånad på Otterström och sade sedan:

»Lifsfara? . . . sade Otterström så?»

»Nå, herr professorn kan då fresta en ängels tålamod och uttömma det.»

»Hm! Jaha! Jaså! . . . Ja, nu erinrar jag mig . . .»

»Låtom oss äta! . . . Maten är färdig.»

Och de åto. Det kokta björnköttet smakade godt, när det doppades i salt, ty våra vänner hade hvardera en liten saltpaket i fickan. Och spadet, på hvars yta skinande fettcirklar simmade, var i själfva verket en utsökt soppa, fastän professorn förklarade, att den skulle varit ännu bättre, om man haft tillgång till en af de cayennepepparflaskor, som funnos ombord på Polstjärnan i Lenanders vård. Soppan förtärdes i små nysilfverbägare — ett litet redskap, med hvilket hvarje medlem i Polstjärnans expedition blifvit försedd. Hvardera rymde en åttondedels liter. För att icke anlöpa, hade de blifvit mycket starkt försilfrade. En särskild ficka i dräkten var afsedd till dess förvaringsrum.

Måltiden var slut och Otterström tände sin lilla pipsnugga. Han var nu i friska luften och behöfde

icke lyda de föreskrifter, som gälde ombord på Polstjärnan. Men professorn gjorde en missnöjd min och frågade Otterström, om han visste, hvem som skapat tobaken.»

»Det har väl densamme, som skapat oss?»

»Bah! Nej!... Hm! Jaså, han tror, att Gud skapat tobaken. Men ser Otterström, det har han inte. Gud har icke skapat någonting annat än det, som är nyttigt och godt. Någonting annat kan han icke skapa, ser Otterström. Tobaken är emellertid till intet nyttig och är motsatsen till det, som är godt. Följaktligen har icke Gud skapat tobaken.»

»Men hvar har den då kommit ifrån?» sporde Otterström, kring hvilkens mun spelade ett godt, men skälmskt leende.

»Den är icke alls skapad.»

»Men jag minnes från min skoltid, att Gud är den ende, som icke är skapad... Är det icke så, herr professor?»

»Naturligtvis! Den saken är klar. Hm! Jaha!... Alldeles klar!»

»Godt, herr professor», återtog maskinisten, hvilkens hela anlete nu öfvergöts af ett godmodigt leende. »Men om nu allt annat än gud är skapadt och tobaken, såsom herr professorn nyss sade, icke blifvit skapad, så måste, om jag icke missförstår saken, tobaken själf vara gud.»

Själfva Tobiasson fann skämtet roligt och instämde i maskinistens hjärtliga skratt, men han tycktes dock vara en smula förlägen och öfvergick genast till annat samtalsämne.

»Hvad är klockan, herr professor?» sporde Otterström efter en stund. »Vi måste väl skrida till att bygga det där huset, eftersom herr professorn så lifligt önskar det.»

Sedan Tobiasson rådfrågat sin fickkronometer, sade han:

»Klockan är nu 13 timmar 5 min. och 32 sekunder!»

»Ja, nu blef jag just inte mycket klokare!»

»Det vill på vanligt språk säga, att klockan är så många minuter och sekunder öfver ett på eftermiddagen.»

»Nå, det kan man då förstå... Men vi måste genast taga i tu med bygget, om det skall blifva något af.»

»Ja visst, ja!... Ishuset!... Raskt till verket!»

»Men hvar skola vi få materialier?»

»Vi hafva ju ishögen där. Den räcker nog... Ack, hvad vi nu sakna stackars Ernenek! Han förstod allt det där bättre än vi.»

»Vi få hjälpa oss själfva, så godt vi kunna.»

Otterström sökte bland snön och lyckades finna ett par skidor. Med tillhjälp af dessa bände och bröto de loss det ena isblocket efter det andra och började uppföra en rund hydda. Den var icke stor, men lämnade tillräcklig plats åt ej allenast ett par sofsäckar, utan äfven en hel mängd andra saker. En cirkelrund plats af omkring tre meters genomskärning utstakades invid gången och alldeles intill isblockröset, från hvilket de hämtade de enkla byggnadsmaterialierna. Väggarna i detta hus, som när det blef färdigt icke var olikt en liten rund och

tjock sockertopp, uppfördes nu på det sättet, att man först lade en krans af isskifvor såsom grund och ofvanpå denna en annan med alldeles lika diameter som den första. Men därefter lät man i hvarje följande lag den nya ringen skjuta in öfver den förra, så att diametern minskades för hvarje gång. När de kunnit sju eller åtta lag af sådana ringar, hade kretsen blifvit så liten, att öppningen kunde täckas med en enda stor skifva. Genom att lösbryta en skifva i isgångens vägg, satte våra vänner gången i direkt förbindelse med det nya huset.

Men innan ispalatset blifvit färdigt, inträffade någonting, som var i högsta grad underbart och otroligt och hvarom vi skola i något följande kapitel orda.

FEMTONDE KAPITLET.

Lefvande begrafna.

Fastän läsaren naturligtvis i likhet med oss anser professor Tobiasson såsom hufvudpersonen och hans öden såsom det viktigaste i denna berättelse, få vi likväl icke helt och hållet lämna ur sikte de två personer, som företagit denna utflykt på isen i sällskap med professorn och Otterström och hvilka nu voro alldeles spårlöst försvunna. Hvad hade händt dem? Hvilade de, som Tobiasson menade, djupt nere på hafsbottnen, dit inga stormar nå? Eller hade de blifvit på ett annat isflak slungade ut på det svallande hafvet?

Som vi veta, lågo Ernenek och Jakob i en gemensam sofsäck och på omkring en meters afstånd från professorns och maskinistens lägerplats. Det var alldeles icke omöjligt, att isen brutits sönder på ett sådant sätt, att sofsäckarna följt med hvar sitt isflak. Professorn och maskinisten diskuterade lifligt denna möjlighet, under det att de oförtrutet arbetade på sitt ishus. Och de slutade med att komma öfverens därom, att det troligtvis hade gått till på detta sätt och att det således mycket väl kunde hända, att Ernenek och

matrosen ännu funnos i lifvet. Däraf följde dock icke, att någon större utsigt fanns för dessa fyra män att någonsin träffa hvarandra åter här i världen.

Se här nu emellertid, hvad som i verkligheten hade inträffat, när den olyckliga katastrofen skedde!

Medan alla fyra deltagarne i slädfärden sofvo i sin djupaste sömn, började isen blifva orolig. Man hörde eller — rättare sagt — våra vänner kunde, om de hade vaknat, hört det långt utdragna tjut, som förnimmes, när isen på en vattensamling brister och som höres vida vägar, vidare ju tjockare isen är, ty desto starkare blifver ljudet. Den som har under en sträng vinter bott vid stranden af en insjö, har mycket ofta hört detta ganska hemska ljud, kanske mången gång hållits vaken däraf halfva eller hela nätter. Men huru starkt detta tjut i insjöns is än må vara, så är det dock ett intet mot det förfärliga vrål, som den flera meter tjocka hafsisen förorsakar, när den remnar.

Sådant buller upprepades många gånger, men dels märktes det icke så mycket, då stormen tjöt af alla krafter, och dels voro de fyra äfventyrarne så trötta genom dagens strapatser och byggnadsarbetet, att de icke skulle vaknat, om också dånet i isen varit dubbelt så starkt. Det gick med Ernenek och Jakob, som med Tobiasson och Otterström — ingen vaknade, alla sofvo, när katastrofen kom.

När det länge hade dånat och vrålat bland isen och därvid tusentals remnor hade bildat sig kors och tvärs på den omätliga ytan, började de på detta sätt uppkomna isflaken gunga upp och ned under inflytande af ett tillflöde af vatten under isen. Sådant händer

ofta i dessa nordliga trakter, och försök hafva gjorts att bevisa, att dessa strömmar bero af jordens ställning till månen, liksom denna verkar vanlig ebb och flod. Här vid detta tillfälle mände tillflödet af vatten under isen hafva varit utomordentligt starkt, eftersom det förmådde spränga en isboja af minst tre meters tjocklek.

Ännu mera vatten tycktes strömma till under isen, ty isflaken började gunga upp och ned och därvid gnida sig mot hvarandra, hvilket både åstadkom obehagliga ljud och kom isflaken att darra och skakas. Men de fyra männen sofvo fortfarande i sin bräckliga ishydda och hade ingen aning om, att denna hotades med undergång. Men sådant var verkliga förhållandet, ty bland de tusentals springorna i isen fanns äfven en, hvilken gick längsefter ena väggen i deras iskoja. Den följde det gamla iskastet, mot hvilket våra vänner hade stödt sitt byggnadsverk. Så snart denna remna bildat sig, låg ishyddans bakvägg på ett isflak och dess af äfventyrarna uppbygda framvägg på ett annat. På det senare befunno sig människorna. Men ingen af dem hade någon aning om den fara, som de lupo. Deras isflak började dansa upp och ned på det oroliga vattnet, hvilket naturligtvis måste inverka mycket menligt för byggnadens bestånd, då oftast den ena väggen höjdes upp i luften, medan den andra sjönk ner.

Läsaren inser lätt, att till och med en af världens allra mest solida byggnader skulle dukat under och fallit i ruiner, om den (t. ex. genom en jordbäfning) blifvit försatt i en sådan belägenhet, att väggarna börjat dansa upp och ned utan att följa samma takt och göra lika rörelser på lika tid

Våra nordpolsfarares ishydda var ingalunda något alster af arkitektur, hvilket man kunde tillägga egenskapen soliditet. Och följden af det primitiva byggnadssättet och grundens oregelbundna rörelser kunde icke gärna blifva någon annan, än den att huset sammanstörtade, när grundens rörelser blifvo alltför våldsamma.

Så skedde ock.

Hela framsidan, hvilken blifvit med så stort besvär uppbygd, rasade samman. Och det var ett underverk, att icke något af de tunga blocken krossade professorn och Otterström. Men huru gick det med Ernenek och den redlige matrosen Jakob?

Det isflak, på hvilket Tobiasson befann sig, skilde sig snart från det andra, på hvilket isskrufningsväggen ännu kvarstod. Utan tvifvel hade denna revolution bland isen sträckt sig vida vägar och troligen ända till något ställe, hvarest där redan förut fanns ett stort öppet vatten, ty småningom skilde sig alla isflaken — och tusentals voro de, större och mindre — och började simma hvar för sig i öppet vatten. Till en början och innan de hunnit fullständigt skingra sig, stötte de emellanåt till hvarandra och gåfvo hvarandra fruktanvärda knuffar. Våra vänner funno sedermera, när de nogare undersökte kanterna af det väldiga isflak, på hvilket de nu seglade okända faror till mötes på ett okändt haf, att en väldig hvalross hade råkat komma emellan detta flak och ett annat, just när de drabbade samman. Det väldiga djuret hade blifvit sammanpressadt till en tunn skifva. Samma öde hade drabbat en hvit räf.

I sin sofsäck lågo Ernenek och Jakob. De hade arbetat som karlar och ingalunda sparat sina krafter, voro trötta, när de lade sig och kanske äfven icke så litet hungriga. Jakob erkänner numera, när han i goda vänners lag förtäljer sina vidunderliga öden, att han, innan han somnade, låg där i sofsäcken och allvarligt funderade på, om han icke borde — för att stilla sin hunger — smyga sig bort och taga den sista pemmikan-burken. Och han har kanske icke så orätt, då han berömmer sig af att hafva motstått frestelsen, den svåraste, som han någonsin varit utsatt för.

Länge sofvo Ernenek och Jakob Erlandsson. När de vaknade, förvånade det dem, att de icke hörde orkanens tjut.

»Stormen har lagt sig,» sade Jakob, sedan han legat en stund i sofsäcken och funderat på saken.

»Bra!... Bra!»...» svarade Ernenek och satte sig upp.

Vi sade, att han »satte sig upp», men vi måste justera detta uttryck. Vi borde egentligen hafva uttryckt oss så: »han försökte sätta sig upp». Det förhöll sig nämligen så, att när den lille, liflige eskimåen skulle sätta sig upp med nedre delen af kroppen fortfarande kvar i sofsäcken, så slog han hjässan häftigt mot något hårdt föremål, som befann sig på föga mer än en fots afstånd från honom, då han befann sig i liggande ställning. Naturligtvis hade vår vän Ernenek icke väntat sig, att hans hufvud skulle möta något motstånd, ty han visste ju, att han hade högt till tak, då han lade sig till hvila. Därför skedde hans rörelse med en viss liflighet och han slog sin hjässa ganska

hårdt. Det är mer än sannolikt, det är alldeles säkert, att han skulle hafva krossat hufvudskålen, om denna icke varit skyddad af den tjocka vargskinnshättan, som bestod af dubbelt skinn, det ena med håret vändt utåt, det andra inåt.

Ernenek jämrade sig.

»Hvad är det?» frågade Jakob, som ännu icke gjordt något försök att stiga upp. »Är du sjuk? . . .

Lägt i tak.

Det var då innerligt väl, att orkanen lagt sig . . . Man får väl stiga upp nu.»

Och Jakob skulle resa sig upp, men drabbades af samma missöde som eskimåen. Äfven matrosen slog hufvudet mot något hårdt, ojämt, hvasskantigt föremål. Äfven hans lif räddades af eskimåmössan, som betäckte hans hufvud. Och han sjönk alldeles förbluffad tillbaka ned på bädden.

»Hvad vill detta säga?» brummade han.

»Ernenek icke förstå,» hördes eskimåen yttra. »Högt tak förr, lågt tak nu! . . . Stackars eskimå icke begripa.»

»Men vi måste taga reda på det . . . Herr professor!»

Ingen professor svarade, och detta hade sina naturliga skäl, hvilka läsaren förstår. Jakob ropade ännu högre. Och många gånger upprepade han sitt rop, men allt förgäfves.

»Han sofver som en sten,» menade Jakob.

»Kanske professor ihjälslagen,» gissade Ernenek, som under tiden hade kändt sig för med både händer och fötter och började någorlunda klart fatta deras ställning.

»Ihjälslagen?» utropade Jakob och försökte rusa upp, men han erhöll därvid en sådan törn på hjässan, att han var nära att afsvimma. När han hämtat sig något litet, fortsatte han: »Men hvad har då händt? Hvad vill allt detta säga?»

»Stackars eskimå icke kunna besvara fråga. Säkert, att professor icke vara här . . . Känn omkring med händerna och fötterna!»

Nå, Jakob lydde rådet och fann till sin utomordentliga förvåning och förskräckelse, att han och Ernenek voro inneslutna inom gränserna af ett trångt rum, hvars yta var obetydligt större än sofsäckens och hvars höjd var knappt två fot.

»Faktum är faktum!» utropade Jakob. »Vi äro lefvande begrafna — inmurade någonstädes för att dö här, liksom jag läst i böcker, att mången ädel riddare och stolt borgfröken blifvit förr i tiden lefvande inmurade i pelare och väggar på de stora riddarslotten

i Tyskland och Rhentrakterna... Men hvem kan hafva spelat oss detta fula spratt, Ernenek?»

»Stackars, fattig, okunnig eskimå icke veta det, herre.»

»Kan det vara professorn?»

»Oh!» svarade Ernenek, dragande ordet långt ut.

»Jaså, inte!... Då måste det hafva varit förste maskinisten Otterström!... Det hade jag aldrig trott honom om... Och hvad kunna vi väl hafva gjort honom, som förtjänat, att han till straff lägger oss i grafven, medan vi lefva?... Jag trodde, att han var min vän.»

»Han *vara* vän,» försäkrade eskimåen.

»Så mycket sämre af honom då att handla så mot oss!»

»Oh!» lät det från eskimåen ännu mera utdraget.

»Jaså, du tror inte, att det är han?... Hvem är det då, som har murat in oss här?... Kan du säga det, Ernenek?»

»Fattig, enfaldig eskimå icke kunna säga säkert ... Kanske stormen... Kanske isen remnat.»

»Det har du nog rätt i. Jag tycker mig verkligen finna, att marken gungar under oss. Vi befinna oss icke längre på fast is, Ernenek, utan på ett löst isflak, som vräkes hit och dit af vågorna.»

»Visst vara så.»

»Nå, hvad skola vi göra? Skola vi ligga stilla här och vänta på döden?... Hafva vi någon mat, Ernenek?»

»Ett stycke björnkött ligger bredvid mig, men det är rått.»

»Fy!... Och dessutom mättar det så litet. Jag tyckte, att jag åt försvarligt i går kväll, men jag var likväl hungrig, så snart jag hade lagt mig. Jag kan inte med det där björnköttet... Ack, då är pemmikanen bättre.»

»Björnkött vara godt, om det är kokt i späck. Annars smakar det icke fattig eskimå. Äfven jag hungrig, då vi lade oss... Men björnkött nyttigt och bra, då intet annat finnes.»

»Nå, däri har du rätt, Ernenek. Blir jag riktigt utsvulten, så får jag väl äta det, fastän det är rått. Lifhanken är ändå kär, och jag tror, att man skulle underkasta sig ännu värre saker för att få behålla den.»

Ja, där lågo de nu inneslutna i »en likkista», som Jakob, icke utan rätt, benämnde deras trånga bostad. Och de lågo där länge, länge och grubblade öfver sitt olycksöde. Slutligen föreslog Jakob, att de skulle försöka, om det icke kunde lyckas för dem att bryta sig ut genom isväggen. Men de hade ju inga andra värktyg än sina händer och knifvarna. Jakob skulle gifvit allt hvad han ägde för en järnstång eller en hacka. Efter en timmes fåfängt arbete voro de uttröttade och måste upphöra. Det är naturligtvis i högsta grad utmattande att i liggande ställning (och någon annan var här icke möjlig) utföra ett arbete, som är ytterst ansträngande äfven för en person, hvilken befinner sig i stående ställning. Också vunno de ingenting genom alla dessa oerhörda ansträngningar. Några lösbrutna isbitar af ett och annat kilograms vigt — se där alltsammans!

Om de hade kunnat intaga åtminstone en knäböjande ställning, skulle de måhända hafva lyckats gräfva sig fram, men därtill var taket alltför lågt. De lade sig helt stilla och började hvar för sig grubbla öfver en belägenhet, hvilken med fog kunde betecknas såsom alldeles hopplös. Icke ens den förslagne Ernenek såg någon utväg. Och Jakob funderade hit och dit, men kunde icke finna någon plan för deras handlingssätt. Och han frågade emellanåt eskimåen, men fick af honom intet annat eller bättre svar, än detta:

»Hafva tålamod!»

»Ett skönt råd!» utropade matrosen vid ett sådant tillfälle. »Hvem kan hafva tålamod, när man befinner sig i en graf och icke ens är till hälften död, men likväl ej kan slippa ut?»

Jakob kände efter i sin ficka, huruvida han hade någon tändsticksask. Han hade nämligen den svagheten att röka tobak, och därför hade han utanpå sin vargskinnspels sytt en ficka, hvari han hade pipa, tobakspung och tändstickor, så snart han begaf sig upp i röksalongen ombord på Polstjärnan eller han i något ärende lämnade fartyget. Jo, riktigt! Han hade verkligen tändstickor hos sig, men på grund af det obekväma läge, hvari han befann sig, dröjde det om en god stund och han måste vrida sin kropp på flera sätt, innan det lyckades honom få asken i handen.

Nu strök han en tändsticka och belyste därmed sceneriet. Ljusskenet bröt sig öfver allt mot iskristaller. Det var allt, hvad han såg vid skenet af den första stickan. Han tände ännu fyra eller fem efter hvar-

andra och blef varse, att hålans tak och väggar bestodo af ojämnt om hvarandra vräckta isstycken, mellan hvilka man visserligen här och där kunde se öppningar, som dock måste vara tillstängda genom ofvanpå liggande block. Till denna slutsats kom Jakob genom att föra brinnande stickor till åtskilliga af dessa hål, ty då lågan brann alldeles lugnt där och således intet luftdrag förefanns, kunde han icke undgå att däraf draga den slutsatsen, att grottan alls icke hade någon förbindelse med fria luften.

»Spara stickor! Spara eld!»

Någon förbindelse dem emellan måste dock hafva förefunnits, ty eljest skulle de innestängda männen ovilkorligen hafva känt andedräkten försvåras, i samma mån som luften förtärdes, men något sådant hade de åtminstone icke ännu märkt.

Jakob skulle just tända sin sjunde eller åttonde sticka, då Ernenek hejdade honom genom att lägga sin hand på hans arm.

»Hvad nu?»

»Spara stickor! . . . Spara eld!» förmanade eskimåen. »Vi kunna behöfva dem . . . Och saknad eld är svår att finna.»

»Nå, du har kanske rätt, Ernenek . . . Men om vi skola dö här, så kunna vi göra detta lika lugnt och lätt utan Jönköpings paraffinerade säkerhets-tändstickor i fickan, som om vi hade omkring oss ett helt hästlass däraf.»

Återigen grubblade de olyckliga karlarne. Plötsligt fick Jakob Erlandsson en idé. Han ropade till eskimåen:

»Har du något kruthorn hos dig?»

»Ja!»

»Och jag har mitt . . . Nåväl, då kunna vi ju försöka att spränga oss ut ur detta näste . . . Låtom oss med våra knifvar borra hål i isen, du vi din sida och jag vid min! Och när vi fått borrhålen så djupa, som det är oss möjligt med dessa redskap, så låtom oss stoppa dem med krut, sätta förladdning . . .»

»Hvarmed förladda?»

»Med snö eller med björnkött eller med . . . något annat, hvad som helst! Jag tänker, att det skall öppna väg för oss.»

»Detta förslag icke duga,» sade eskimåen torrt.

»Hvad nu? Icke duga! Och hvarför, Ernenek?»

»Jo, därför att när väggarna gifva vika, tak instörta och krossa oss . . . Nej, icke duga . . . Tålamod duga.»

»Nå, kanske det! Men låt bli att tala med mig om tålamod! Det ordet retar mig och skulle kunna göra mig galen.»

Sedan de grubblat ännu en stund, skuro de af det råa björnköttet några skifvor och förtärde dem. Därefter lade de sig till ro inne i sofsäcken och försökte vinna glömska i sömnens armar.

Men länge lågo de och tänkte på det förfärliga öde, som drabbat dem, och på det ännu mera förfärliga, som väntade dem — hungersdöd i en tillsluten graf.

Och deras tankar närmade sig alltmera förtviflan

SEXTONDE KAPITLET.

Polstjärnans »hofnarr».

Det är nu tid att återvända till den expedition, som den 19 Februari på eftermiddagen afgick från Polstjärnan för att bringa räddning åt Tobiasson och hans tre olyckskamrater. Den bestod, som vi erinra oss, af kaptenen själf med sex man och en stor släde, bygd af aluminium och dragen af 20 hundar. En mängd förnödenheter medfördes på släden.

Det var alldeles klart och middagsljusningen hade ännu icke helt och hållet försvunnit. Stjärnorna tindrade i den rena, nästan dam- och vatten-fria luften. Därjämte hade ett praktfullt norrsken börjat stiga uppåt firmamentet, utgående från södra horisonten och sträckande sig först upp till zenith och småningom äfven öfver en del af norra hälften af himlahvalfvet. Strålar af alla regnbågens färger hvirflade, dansade och sköto upp om hvarandra. Än liknade de vidlyftiga draperier, än smala sidenband, som någon håller i handen och häftigt skakar, så att de slå sig i ormlika linier och blanda sig tillsammans. Emellanåt mattades färgspelet och stundom dog det bort i ett svagt sken af matt guldfärg, men blott för att

i nästa ögonblick, då man trodde, att det härliga skådespelet skulle sluta, å nyo börja med förnyad liflighet, ännu starkare färger och högre glans.

Under det att expeditionen, som färdades på skidor, men medförde stålskridskor bland packningen, sträfvade framåt, fortfor dagsljuset ännu en timme att belysa deras väg öfver det öde isfältet. Därefter gjorde norrskenet, intensivt som det var, samma tjänst, och när detta efter omkring tre timmar upphörde och dog bort nere vid södra horisonten, hade en klar måne redan stigit upp på himlen och börjat sin vandring. Expeditionen behöfde därför alls icke frukta för att under det närmaste dygnet råka ut för mörker, om icke himlen ånyo täckte sig med moln, och äfven då skulle färden kunna fortsättas, om icke töväder inträffade, som förstörde snön, ty då skulle våra vänner befinna sig i absolut mörker och vara nödsakade att stanna och slå läger. Detta behöfde man eljest icke göra, förr än trötthetен hos människor eller hundar gjorde det till en nödvändighet.

Färden gick raskt undan på de ställen, där man hade klar is eller jämn snö. De tjugo hundarna voro starka och utvalda djur, hvilka med lätthet drogo den tunga släden på jämnt fält. Men här och där mötte djupa drifvor eller uppskrufvade, delvis nakna isvallar, och då gick det mycket sakta framåt. Öfver drifvorna drogo hundarna själfva fram fordonet, om endast människorna gingo bredvid och lyfte på släden, när den hade benägenhet att sjunka för djupt ned. Tre af karlarna gingo då vid hvarje sida. Emellanåt stannade hundarna, när de tyckte, att det blef för

svårt, men då behöfde de sex karlarne endast lyfta upp fordonet, så togo de präktiga djuren tag igen. Och framåt gick det, fastän icke fort.

Värre var det, då snön icke hade fullständigt öfverhöljt isvallarna, utan blott fyllt ojämnheterna d. v. s. fördjupningarna. Då stucko spetsiga, runda, mångkantade, alltid hvassa och skrofliga sidor, hörn och ytor upp öfver snön, hvilka voro till hinder för slädmedarna. Man måste då bära släden öfver, och därvid hände det hundratals gånger, att männen, som buro, sjönko ända ned till midjan och däröfver ned i de försåtliga, af lös snö fyllda fördjupningarna mellan isblocken. De fingo emellertid krafla sig upp igen, och det medtog icke så litet af den dyrbara tiden, ty det upprepades så ofta. Men framåt gick det, och när expeditionen lyckligt kommit genom en drifva eller öfver en isvall, kunde det en stund gå framåt med så mycket större fart, så länge man hade jämnt fält under fötterna.

Så färdades expeditionen framåt under omkring sju timmar utan rast eller ro. Kaptenen var otålig. Han tyckte icke, att det gick fort nog. Själf gick han naturligtvis i förväg på sina skidor, och detta gjorde han för att uppsöka bästa vägen. Han visste, i hvilken riktning professorn tågat, och han ville så noggrant som möjligt följa den. I detta ändamål bar han i handen en justerad kompass. Så snart han kommit för långt i förväg, så att han borde stanna för att invänta expeditionens öfriga medlemmar, försummade han icke att beskåda kompassen. Han hade i förväg klart för sig, huru mycket den missvisade, och

trodde sig därför vara säker om den kosa, som han borde välja. Så tog han sikte på en eller annan stjärna, ibland den och ibland den. Hundarna närmade sig med släden och männen kommo ilande på sina skidor. Den unge kaptenen fattade stjärnan i sikte, och så ilade han vidare.

Men efter ungefär sju timmars färd voro hundarna så trötta, att de endast kunde släpa sig fram. Kapten Almgren insåg, att han måste göra halt och låta dem hvila. Äfven manskapet förklarade sig behöfva pusta ut en stund. Och då expeditionen just nu var samlad framför en väldig isvall, så gaf Almgren omsider den af både manskapet och hundarna efterlängtade befallningen, att man skulle slå läger. Själf kände han alls icke hvarken trötthet eller hunger, och om han varit ensam, skulle han helt säkert hafva fortsatt färden ytterligare en timme eller två.

Medan manskapet uppreste tältet — ett stort och för åtta man afsedt tält af femdubbelt råsiden — betraktade kaptenen sina instrumenter, hvilka han, enligt Tobiassons exempel, hade hängt upp på slädens höga packning. Termometern hade höjt sig, hvilket var märkvärdigt nog i så klar luft. Den visade endast — 19° Celsius. Odometern utvisade, att expeditionen icke hade under alla dessa timmar hunnit längre vägstycke än 2,632 kilometer, hvilket icke kunde anses vara mycket från kl. 1 e. m. till omkring 8 på aftonen. Men distansmätarens utslag var nog riktigt. Och det var svårigheterna under vägen, som vållat detta. Barometern hade stigit och visade nu 783,35 mm. Under de senaste orkandagarna hade den varierat

mellan 716,66 mm. och 723,41 mm. Vår käcke kapten kunde således göra sig hopp om vackert väder. Hans kronometer visade i detta ögonblick kl. 8,11 på aftonen.

På denna större expedition medfördes jämväl en större kokapparat. »Primus» skulle, så förträfflig den nu än må vara, icke förmått att inom rimlig tid tillaga en måltid åt sju personer. Den apparat, som nu medfördes, bestod af en väldig spritbehållare, ur hvilken icke mindre än sex vekar sköto upp. Och därofvanpå fans en ganska stor gryta af emaljeradt järn. Den hvilade på en järnställning, som i sin ordning var nedtill fäst vid en tjock järnplåt, under hvilken man satt halftumhöga fötter och på hvilken det kolossala spritköket hade sin plats. Alla dessa delar kunde skiljas från hvarandra, för att underlätta transporten, samt med lätthet sammanskrufvas, då apparaten skulle begagnas. För att kunna, äfven på öppet fält och i blåst, under alla omständigheter begagna apparaten, medfördes en därtill hörande cylinder med lock — alltsammans af halftumtjockt och galvaniseradt järn. På detta lock satt en rökhuf af Tobiassons egen beprófvade konstruktion, hvilken kunde efter behag genom vridning på en kran öppnas eller stängas. Därmed afsågs naturligtvis att bortleda vattenångorna och oset af den brinnande spriten. Det händer väl kanske också med spritlamporna någon gång, att de ryka, när man ovarsamt handterar dem och icke modererar lågan.

De sex männen fördelade sins emellan göromålen på följande sätt: Matroserna Erik, Alarik, Jeppe och

Ored satte upp det stora tältet, medan eldaren Bünzow satte kokapparaten i ordning och tände de sex spritlågorna och fylde den till fjärdedelen eller något mera med vatten genom att stoppa den full med snö och låta denna smälta. Under tiden låg segelsömmaren Lindberg på sina knän invid släden och framhämtade ur dess rika förråder hvarjehanda goda saker. Först en blecklåda med pemmikan, sedan en liten säck, som innehöll stora bleckbehållare med inlagd potatis. Därefter några flaskor af Carnegies porter. Det berättades bland besättningen, (utan att vi vilja eller kunna ansvara för ryktets sanning,) att denne väldige matador bland industriidkare hade till expeditionen lämnat — förutom en stor kontant gåfva — två tusen halfflaskor af detta utmärkta fabrikat. Och så kom där i dagen ett stycke fruset hvalrosskött och ett halft kilo oxtalg. Nå, snart var pemmikanlådan öppnad, och sedan lade Lindberg i vattnet pemmikan, potatis, bitar af hvalrosskött samt oxtalgen. Först lades locket på grytan och sedan tillslöts apparaten yttermera genom att på det cylinderformiga fodralet lägga det tunga och med rökhuf försedda locket. Skyddscylindern hade två eller tre med glimmer tillslutna öppningar, genom hvilka Bünzow kunde kontrollera lågorna samt några små hål ofvan och nedan för luftdragets skull. Styrkan af draget kunde modereras genom spärrventiler af en synnerligen sinnrik konstruktion. Våra läsare torde utan tvifvel hafva redan funnit, att denna kokapparat var den mest fullkomliga, som kan tänkas. Också hade uppfinnaren, professor Tobiasson tagit patent på den i

alla världens civiliserade länder, påstod manskapet ombord på Polstjärnan. »Men folk pratar så mycket», som Jeppe, hvilken var lustigkurren bland besättningen (ett slags hofnarr) plägade säga.

»Hvad är egentligen pemmikan?» sporde någon, medan de stodo samlade några minuter omkring kokapparaten och dess handhafvare Bünzow, väntande på, att maten skulle blifva färdig, ty ångan hvirflade redan efter en kort stund ut genom den praktiske rökhufven.

»Pemmikan!» utropade lustigkurren Jeppe. »Det är en fogel, som heter pemmikan. Han stod uppritad i Naturläran, när jag gick i skolan hemma och fick stryk och lärde mig vett.»

Alla skrattade. Man brukade alltid skratta åt Jeppe, äfven om hans historier och kvickheter stundom voro mycket tarfliga. Sannolikt var det egentligen hans egendomligt ljudande talorgan, som föreföll så löjlig. När han sade något ord — och det skedde ofta, ty han hade mycket svårt för att tiga — var ljudet i det allra närmaste likadant som hos en gåskarl, när denne går omkring och klagar öfver, att han blifvit skiljd från sina »gåskvinnor», som rufva på ägg och fortplanta släktet. En och hvar har hört detta ljud eller kan åtminstone föreställa sig dess grofva skärpa. Och då vet på samma gång en och hvar någorlunda, hvarför allt, hvad Jeppe sade, framkallade skratt och skulle hafva gjort detta, äfven om han med allvarsam min och tårfylda ögon talat om sin fästmös begrafning.

»Hette de där foglarna verkligen pemmikan?» frågade, sedan man slutat skratta, segelmakare Lind-

berg. »Hette de inte pelikan? Jag tycker, att de kallades pelikan i mina skolböcker, då jag inhämtade min lärdom i en skola på Majorna vid Göteborg.»

»Jo, nog hette de pemmikan, alltid, men inte fins det vid Göteborg någonting, som heter Majorna, inte . . . Kan någon tänka det? Nej, Majorerna heter det. Jag har själf sett dom. De kommo tågande alla tio i spetsen för sitt regemente och voro så stolta så, och de bröstade sig så, och de lyste af guld och silfver och blått och gult, så . . . Och där var prinsen också, så. Han var en af majorerna, han också, så.»

»Men huru var det nu med pelikanen?»

»Jo, hela fogeln med fjädrar och allt males till mjöl, så, ock stoppas in i bleckaskar, som lödas igen, så, och . . .»

»Middagen är färdig», förkunnade Lindberg, sedan han aflyft locken och stuckit en gaffel ned i grytan samt uppfångat och undersökt ett köttstycke. »Här äro tallrikar, knifvar och gafflar.»

En och hvar försåg sig med en portion. Kaptenen först, naturligtvis! Alla i rang och ordning! En och hvar satte sig ned på isen och gjorde heder åt anrättningen. Den liknade hvad vi pläga kalla en kålops och smakade förträffligt, men man måste skynda sig att förtära såsen, ty den stelnade nästan genast vid en temperatur af — 19° Celsius.

»Precis, som när mor min stöpte talgljus!» försäkrade Jeppe.

»Men, herr kapten», sade eldare Bünzow allvarsamt. »Hvad är egentligen pemmikanen? Att den är ett concentreradt födoämne förstår jag nog, men . . .»

»Ja», genmälde Almgren, »det är i själfva verket rätt svårt att säga, ty åtskilliga varor gå i handeln under detta namn . . . Jag har under namnet pemmicans sett och smakat ett slags konserv, som kommit från Indien och blifvit utskickad i marknaden af en företagsam firma i Calcutta. Hvad det nu var, vet jag icke, men den var icke söndermald till stoft som vår pemmikan. Det slags pemmikan, som vi medföra ombord på Polstjärnan, består af oxkött, som blifvit torkadt i vinden och därefter pulveriseradt i en enkom för det ändamålet uppfunnen kvarn. Därefter har det blifvit under några minuter ånyo torkadt i en upphettad ugn. Slutligen har man i stora kittlar smält oxtalg till samma vikt som köttpartiet eger, då det blifvit torkadt. I den smälta talgmassan har man gjutit något litet olivolja samt tillagt salt och kryddor. Medan pemmikanen ännu var varm, blef den fördelad i blecklådorna och dessa igenlöddes, innan pemmikanen hunnit kallna. På detta sätt är vår pemmikan tillredd, men det finnes sådan af flera andra slag.»

»Jaha», inföll Jeppe, »då är det de andra slagen, som heta pelikan och bestå af malda foglar. Jag är så säker på det, så.»

Man skrattade pliktskyldigast åt denna skrala kvickhet och fortsatte måltiden i ganska munter sinnesstämning. Jeppe var den mest uppsluppne bland alla. Sådan var nu en gång för alla hans lefnadsvana. Denna gång gaf den sig emellertid ett uttryck, som nära nog hade inbragt honom ett kok stryk och utan tvifvel skulle hafva gjort detta, om icke kaptenen hade varit närvarande,

Jeppe satt, under det att han intog sin måltid, alldeles bakom ryggen på eldaren Bünzow och matrosen Alarik och dessa två sutto så nära hvarandra, att deras sidor icke lämnade något mellanrum. Häraf begagnade sig Jeppe till att spela dem ett spratt. Han hade med sig en stoppnål och en därpå trädd segelgarnsända. Nu förstår man lätt, att kläder, som blifvit förfärdigade af vargskinn, icke kunna sluta så tätt till kroppen som plagg, hvilka förfärdigats af kläde. I vargskinnet, om det beredes än så väl och sedan kommer ut i regn, uppstå veck. Jeppe hade en lång stund haft ögonen på de två vargskinnsryggar, som funnos midtför hans ögon. Han hade upptäckt åtskilliga veck och bland dem utvalt två — ett på hvardera ryggen. Med en behändighet, som förmodligen var grundad på gammal vana i dylik sport, sydde Jeppe nu samman de båda vecken, under det att Bünzow och Alarik åto sin kalops, utan att ana någon »argan list».

Nu hände det sig, att segelmakare Lindberg hade beredt expeditionen en öfverraskning genom att föranstalta om en efterrätt. Den bestod af en stor burk Blodpudding från Fabriken Formann i Köpenhamn. Dosan skall, enligt bruksanvisningen, begagnas på sådant sätt, att den i obrutet tillstånd upphettas i kokande vatten, hvarefter burken öppnas och puddingen tages ut, serveras och ätes utan vidare bråk med såser eller andra »tillsättningar».

Allt det där blef nu färdigt en stund efter Jeppes ingripande i skräddareskråets göromål. Förmodligen finnes ingen bland våra läsare, som misstänker, att

Jeppe då satt kvar bakom de sammansydda vargskinnspälsarna. Nej, han hade smugit sig undan, och om man tänker sig, att männen sutto i en cirkel omkring kokapparaten — en cirkel af omkring sex famnars diameter, så kan man lätt förstå, att då de sammansydda Alarik och Bünzow befunno sig vid ändpunkten af en genomskärningslinie (cirkeln har åtskilliga tusen milliarder sådana), så måste Jeppe befinna sig precis på den andra ändpunkten af samma diameter. Jeppe skulle icke varit Jeppe, om han icke varit där.

Segelsömmaren, hvilken tycktes glömma sig själf för att tillgodose alla andra, hade just öppnat burken. Med en inbjudande gest ropade han:

»Var så god, herr kapten!»

»Ah! Hvad har ni där, Lindberg?»

»En enkel blodpudding, herr kapten!»

»Lucullus spisar hos Lucullus under en högst ovanlig breddgrad», skämtade kapten Almgren och steg upp, för att smaka på segelsömmarens efterrätt. Och man är däruppe i nordpolstrakterna icke så noga med ceremonierna. På samma gång som den unge kaptenen reste sig, stego äfven de andra upp. Och Jeppe skulle icke hafva varit Polstjärnans Jeppe, om han icke hade rest sig på samma gång som alla de andra. Han var, liksom medeltidens hofnarrar på de adliga eller furstliga slotten, ett slughufvud, klokare i själfva verket än hela omgifningen. Han stod där och sträckte fram sitt fat, för att få sin del af denna alldeles oväntade välfägnad. Men tyvärr fick vår Jeppe icke alls någonting, och han hade starka skäl

att skatta sig lycklig ändå. Vi skola nu inför våra läsare upprulla en tafla, som skildrar detta äfventyr med obeveklig sanning äfven om våra läsare skulle finna någon liten smula att anmärka mot Jeppe.

Det är naturligt, att äfven eldaren Bünzow och matrosen Alarik skulle vilja smaka fabriken Formanns blodpudding, fastän det icke på etiketten fanns angifvet, om det var elefantblod eller svinblod eller gåsblod eller läderlappsblod, som utgjorde hufvudingrediensen i den kostliga rätten. Och på samma gång, då kapten Almgren reste sig, stego äfven Bünzow och Alarik upp och närmade sig kokapparaten, bredvid hvilken Lindberg stod och delade ut sina håfvor ur den Formannska bleckburkens djupa skattkammare. Nå, det gick någorlunda för sig, så länge de gingo framåt, fastän de emellanåt förde handen till sidan, liksom om de funnit, att icke allt stod så väl till där, som det borde. Alarik till höger och Bünzow till vänster! Men då de följdes åt, sida vid sida, och dessutom voro vanda vid, att vargskinnskläderna förorsakade dem obehag, så märkte de ännu ingenting, isynnerhet som de af Jeppe sammansydda vecken befunno sig vid de båda karlarnas sammanstötande sidor.

Men när nu Bünzow fått sin portion af blodpuddingen på sin talrik och Alarik just skulle mottaga sin, hände det, att Bünzow vände om, för att gå tillbaka till sin sittplats, just i samma ögonblick då matrosen Alariks talrik skulle förses med en portion genom segelsömmare Lindbergs slef.

Läsaren kan lätt tänka sig, huru saken utvecklade sig. De båda sammansydda karlarne drogo åt hvar

sitt håll. Bünzow ville tillbaka till sin sittplats. Alarik ville stå kvar, tilldess han fått på sitt lilla fat så stor portion af blodpuddingen, som han ansåg böra tillkomma honom. Men eldaren Bünzow var starkare än den med honom sammansydde kamraten. Han drog honom med sig. Lindberg släppte innehållet af slefven på isen i stället för på Alariks tallrik. Matrosen

En komisk situation.

släpades med ett par steg af eldaren, som ej förstod, hvarför han icke kunde komma ur fläcken, och därför ansträngde alla sina krafter. Resultatet af alltsammans blef, att eldaren och matrosen och faten och blodpuddingen snart sammanrördes på isen till stor förlustelse för alla de närvarande. Skrattsalvor ljödo

från alla sidor! Den ende, som höll sig allvarsam, var vår Jeppe.

Men det skulle han icke hafva gjort, ty just den där allvarsamma minen, just denna frånvaro af skratt röjde honom.

Det dröjde naturligtvis icke särdeles länge, innan en skarp jaktknif, förd af kapten Almgrens säkra hand, hade afskurit föreningsbandet mellan Alarik och Bünzow, hvilka strax därefter å nyo stodo på sina fötter och blickade omkring sig bland de närvarande. Alla skrattade — alla med undantag af Jeppe, hvilken fortfor att äta med stark aptit och som oafvändt blickade ned på tallriken och blodpuddingen. Detta var bevis nog ... Det fanns bland expeditionens manskap ingen enda, hvilken betviflade, att Jeppe var den skyldige.

»Odjur!» brummade Alarik Ljusgren, blickande argt på Jeppe, som försökte i så naturtrogen grad som möjligt härma oskulden. Under tiden sökte Alarik borsta af sig snön, ty han hade bredvid Bünzow fallit i en liten drifva och snön hade girigt fäst sig vid håren på vargskinnspälsen. Jeppe sade ingenting. Han bara åt och gick helt trygg fram till Lindberg, räckte fram sitt fat och bad om mera.

Bünzow hade en mindre lugn natur än Alarik. Han hade icke väl blifvit skiljd från matrosen och kommit på fötter igen, innan han kastade tallriken på isen, där den nedföll med ett klingande ljud, och rusade fram till Jeppe, hvilken han grep i nacken och försökte kasta omkull. Men Jeppe var icke så klen. Kort var han till växten, men han var axelbred och

hade en utvecklad muskulatur, trots det att han icke var mager. Jeppe stod fast som ett berg, och Bünzow förmådde icke, fastän han anlitade alla sina krafter och dessa fördubblades af vreden, ens komma Jeppe att vackla.

»Hva' nu, Bünzow?» sade Jeppe enkelt.

»Det är du, din . . .»

Vi vilja icke berätta, hvad vär käcke, men häftige eldare sade, ty han valde icke sina uttryck. Det gjorde han aldrig, när vreden öfvermannade honom. Nogaf, eldaren Bünzow gaf Jeppe en örfil, men det skulle han icke hafva gjort, ty ehuru Jeppe var af ett lugnt temperament, kunde han icke gärna annat än blifva upprörd.

»Tag det där!» sade han lugnt till sin gode vän matrosen Ored Palmer, en dum, arg och elak person med fult ansikte och ilskna ögon. »Det där» var tallriken med resterna af blodpuddingen.

Och knappt hade Ored mottagit fatet, innan Jeppe grep eldaren Bünzow med ena handen i nacken och med den andra någonstädes i närheten af den kroppsdel, som minst ofta nämnes bland bildadt folk och som, om den någon gång måste betecknas, framkallar mer eller mindre skrufvade och krystade omskrifningar.

Ingen af de män, som funnos ombord på Polstjärnan, när den begaf sig ut på sin långa och långvariga resa, hade haft och ingen af dem, som nu stodo rundt omkring, hade ens en aning om, att den beskedlige Jeppe, allas driftkuku, ägde sådan styrka. Men nu fingo de se någonting utomordentligt i den vägen. Han lyfte — och detta, som det tycktes, utan

svårighet — upp Bünzow och höll honom på raka armar öfver sitt hufvud, huru mycket eldaren än sparkade och gjorde motstånd. Och det lider intet tvifvel, att den jättestarke lille mannen skulle hafva slungat sitt byte långt bort och kanske därigenom dödat honom, om icke vår unge kapten hade, med den för honom egendomliga saktmodigheten och klokheten, blandat sig i leken.

»Jeppe!» sade han och lade sin hand på matrosens arm. »Det är en kamrat, som du ämnar misshandla ... En kamrat, förstår du? Det vill säga en vän. En kamrat är en broder.»

Den starke matrosen höll fortfarande eldaren kvar i samma ställning. Men hans ärliga, trofasta ögon mötte kaptenen, och han sade:

»Han har slagit mig.»

Och det där sade vår Jeppe med lugn. Han var icke alls uppretad. Sådana människor, som äga jättekroppskrafter, äga i vanliga fall äfven jättetålamod.

»Men det var du, som började,» yttrade kaptenen.

»Jag har icke slagit honom ... Jag har aldrig slagit någon ... Jag har aldrig ens kunnat krossa en mask ... Men den här har slagit mig. Och det tycker jag icke om ... Ingen människa har slagit mig förr än nu.»

»Du började ... Du skämtade med honom.»

»Tror kapten verkligen, att han kunde blifva ond, för det att jag sydde fast honom vid Alarik? ... Det var ju bara skämt.»

»Å din sida var det skämt. Därom tviflar jag icke. Men vår vän Bünzow ... han är äfven din vän,

din kamrat... fattade saken i hastigheten icke såsom ett skämt, förstår du?... Han trodde, att du gjorde det af elakhet, ser du... Släpp nu ned honom!»

»Nå, kapten,» sade Jeppe med samma lugn, »eftersom ni önskar det och eftersom ni säger, att han missförstått mig, så får han gå.» Och den jättestarke lilla karlen satte Bünzow ned på hans fötter. Denne var ganska förvirrad och smög sig undan. Han hade fått nog. Men den beskedlige Jeppe ropade efter honom:

»För denna gången må du gå! Men kom mig icke nära oftare på detta sätt, ty då... ja då... då får du se, huru det går dig... Och jag har i alla händelser en örfil att skänka dig, ty du har gifvit mig en... Nå, du skall vid tillfälle få så godt igen.»

Bünzow satte sig ett stycke afsides och låtsade icke höra. Men kapten Almgren gick tätt intill Jeppe, som alltjämt var lika lugn, lade sin hand på hans axel och sade allvarligt:

»Jeppe, jag trodde, att du var en kristen?»

»Jag är så ock...»

»Men en kristen hämnas icke.»

Jeppe begrundade det där en half minut och sade sedan:

»Kapten har rätt.»

Och så gick vår redlige Jeppe tvärs öfver isen bort till Bünzow och räckte honom sin högra hand, från hvilken han dragit vanten. Eldaren var emellertid icke af något försonligt sinnelag. Han vände bort sitt ansikte och låtsade icke se Jeppe. Denne sade då:

»Som du vill!»

Och så aflägsnade sig Jeppe. Men från den stunden hade eldaren Bünzow sjunkit betydligt i sina kamraters aktning. Alla erkände hans stora förtjänster: energi, klokhet, arbetsförmåga o. s. v. Men hans oförsonliga hat tyckte alla vara afskyvärdt. Som det också var.

»Uppbrott!» kommenderade vår unge kapten, för att gör slut på det mycket obehagliga uppträdet.

»Ja,» ropade segelsömmaren Lindberg, »men jag får dock bedja herrarna samtliga dricka en försoningsskål — en skål för försoning och evig vänskap mellan vår käre Bünzow och vår käre Jeppe.»

»Vi ha ju druckit ur vår porter . . .»

»Visserligen,» sade Lindberg, »visserligen, men jag får utbedja mig äran af att få tillsammans med herrarna tömma dessa silfverskodda bägare, i hvilka jag gjutit en ädel dryck, aldrig någonsin tillförne serverad vid så hög nordlig laditud. Det är »Double Brown Stout från The Alliance Comp., aftappadt af L. P. Thomsen i N:o 19 Peder Skramsgade i Köpenhamn . . . En skål för våra vänner Bünzow och Jeppe . . . En försoningsskål!»

Jeppe räckte ännu engång sin hand till Bünzow, men denne vägrade att lämna fram sin. Han var tyst som en egyptisk präst och mörk i hågen som Dante själf. Man tömde sina försilfrade bägare — d. v. s. alla tömde dem med undantag af Bünzow, hvilken kastade sin bägare och dess innehåll långt bort ifrån sig på isen.

»Till uppbrott!» kommenderade kapten Almgren. »Spänn för hundarna, Erik!... Gör packningen klar, Lindberg!... Hjälpen till alla!»

Under tiden hade hundarna blifvit utfodrade med »Carr & C:os i Carlisle Celebrated Biscuits». Detta är ett värdefullt födoämne äfven för människor, men då man i stor brådska hade packat släden, så hade man af misstag fått med sig dessa Biscuits i stället för de vanliga »hundkakorna», som bestodo af pemmikanmjöl, blandadt med ägghvita, rifven ost och groft rågmjöl.

»Framåt!» ropade kaptenen, sedan allt var i ordning.

Tältet hade man åter nedtagit, innan det ännu hunnit blifva fullständigt uppsatt. Släden var ställd i ordning och packningen eftersedd. De delar af förråden, som blifvit begagnade under rasten, hade man ånyo surrat fast bland det andra. Efter mycket besvär hade man fått ordning bland hundarna och de så lätt intrasslade hundlinorna. Och på kapten Almgrens kommando, »framåt!», bar det nu åstad.

Vägen var som förr under expeditionens tåg. Än gick det lätt och bra öfver jämna ytor af snö eller is, än mötte man isvallar, stundom sådana, som blifvit uppskrufvade till fem eller sex meters höjd. Hundarna stannade då självmant framför hindret. Hvarken rop eller piskslängar förmådde dem att röra en fot. Om en släng träffade någon af dem, hade han intet annat svar än det, att han vände om hufvudet, grinade med tänderna och morrade. Bland alla tjugo fanns där endast ett par eller tre, som kunde skälla. De

öfrigas förmåga att genom ljud uttrycka tankar och känslor inskränkte sig till att tjuta, morra och hväsa.

Den käcke, unge kaptenen måste då ila på sina skidor längsefter vallen och bemöda sig att finna ändpunkten af isvallen eller åtminstone ett ställe, där den kunde med större lätthet öfverskridas. Härigenom vållades långvariga afbrott i färden. Efter tre eller fyra timmars marsch hade expeditionen icke hunnit längre än 1,348 km. från senaste raststället. Det var naturligtvis icke svårt att uträkna, att man således inalles icke kommit mera än 3,980 km. från Polstjärnan, som var utgångspunkten. Den rast, som hölls vid åttatiden på aftonen, hade icke räckt mer än en timme och var alltför kort att kunna återställa manskapets, genom sju timmars strapatser uttröttade kroppskrafter. Mellan tolf och ett på natten gick färden så sakta och framskridandet mot norr var så obetydligt, att den unge anföraren lät sitt folk stanna vid foten af en isskrufning, som hade den ansenliga höjden af omkring 6½ meter.

»Spänn från hundarna!... Sätt upp tältet!»

Manskapet hörsammade gärna denna order.

Tältets uppsättning skedde på det sättet, att manskapet med yxor höggo smala och alnsdjupa hål i isen — två stycken. I dessa hål nedsättas tjocka bamburör, två i hvarje hål, som genom kringpackade isbitar erhöllo en fast ställning. Och mellan dessa rör fästes i öfverändarna genom en enkel mekanik af aluminium en tvärslå eller, kanske bättre sagdt, en ryggås. Öfver denna ställning, hvilken ytterligare förstärktes genom sträfstöttor mot bamburören, spändes nu tältduken,

hvilken nere vid isen fästes genom järntenar, som drefvos ned med yxnacken. Rundt omkring uppkastades ett fotsdjupt lager af is.

Den härliga kokapparaten måste åter fram. Denna gång bestod segelsömmare Lindberg en förträfflig rätt af bräckt skinka med bruna bönor. De senare, hvilka som bekant behöfva tre eller fyra timmars skarp kokning, hade den omtänksamme segelsömmaren låtit göra färdiga i Polstjärnans kabyss före affärden, så att han nu icke behöfde med dem vidtaga annan åtgärd än att bringa dem till kokning några minuter. Men skinkan bräckte han på en stekpanna öfver spritköket. Norrskenet fortfor ännu i oförminskad prakt och belyste den pittoreska scenen, hvilken skulle hafva varit värdig en mästermålares pensel. Troligtvis var det den läckra ångan från bönorna och doften af den bräckta skinkan, som försatte vår Jeppe i så briljant humör, åtminstone var det icke norrskenet, ty Polstjärnans »hofnarr» hade aldrig tillförne visat någon böjelse för att beundra naturen. Den hederlige gossen, ty vid sina nu »innehafvande» sjutton år var han ännu endast ett stort barn, hade under hela färden från förra raststället till detta varit tyst och sluten. Sådan var eljest icke hans natur, ej häller hans vana. Sannolikt fann han det obehagligt, att han råkat i delo med Bünzow. Att människor finnas, som aldrig trifvas utan strid och split eller tillfälle att förfölja medmänniskor, därom hafva vi både historiska vittnesbörd och erfarenhetsbevis. Men så otroligt det än må låta i öronen på människorna i slutet af det nittonde århundradet — ännu kan man verkligen här och där finna någon

människa, som icke helt och hållet blifvit uppsvulgen af självviskheten, utan någon gång ägnar en tanke åt den sanningen, att äfven motståndaren har en själ, som äger förmågan att känna och lida och som är berättigad att också få glädja sig af lifvet ... Nå, härmed hafva vi i korthet skildrat vår hederlige Jeppe Truedssons innersta hjärtelag. Han for på sina skidor lika snabbt som de andra. Han tog lika kraftiga tag som de andra i släden, när den skulle lyftas öfver ett isblock. Men hans hjärta var tungt. Han hade en fiende. Och han ville hälst vara den fiendens vän.

Åtskilliga gånger under färden och under mödorna, då isvallar mötte, hade han närmat sig eldaren Bünzow och försökt inleda ett vänskapligt samtal med denne. Men Bünzow var en son af tysk fader och moder. Han kunde icke förlåta. Dst skulle hafva stridt mot hans natur. Med ilsket förakt och under tystnad hade han vändt sig bort, så snart Jeppe tilltalade honom.

Men nu hade matosen upplifvat vår hederlige Jeppe. Under det att Lindberg skötte kokapparaten och maten samt den unge kaptenen satt afsides och drömde om ungmön därhemma på Polstjärnan, under det att eldaren Bünzow satt afsides på ett isblock och såg vresig ut i norrskensljuset, blef Jeppe Truedsson lifvad och började skämta och utöfva sin hofnarrsrol. Än spelade han en matros ett puts, än stod han invid kokapparaten och inandades med välbehag doften från grytorna. Än gjorde han på isen några saltomortaler, hvilka kunnat utan skam förevisats på hvilken världsberömd cirkus som hälst. Och än berättade han de mest befängda historier, så att manskapet var nära att

skratta sig till magkramp. Ett eller par exempel härpå:

»Jo, se det var,» sade han helt torrt, »i min födelsesocken engång, då far och mor och hela barnaföljet — alla hade vi begifvit oss åstad till kyrkan en söndagsmorgon i Augusti månad. Och nog hörde vi med andakt på prästens predikan, ja, det hade varit stor synd annat, ty han läste icke så illa innantill i sitt magra kontjäft... hm!... heter det inte så, eller hvarför skrattar du, Alarik?»

»Du menar väl koncept?»

»Nå, så låt gå för kontj... koncept då! Mig gör det just detsamma. Prästen läste ord för ord ur papperet och det var en fröjd att se, hurusom han med venstra handens pekfinger följde raderna och med den högra svängde en lång, hvit, nystruken näsduk. Sådant måste naturligtvis väcka andakt, och som vi voro gudfruktigt folk allesammans, så voro vi ju något så nära andäktiga, när vi icke sofvo. Jag tog mig en fem-minuters-blund, ty jag blef så sömning, så. Och så kommo vi ändtligen loss. Prästen hade gått igenom den tjugosjunde delen af sin predikan, eftersom han berättade för oss, strax innan han sade amen. Men jag är säker på, att han hade glömt ett par, ty jag kunde icke få det till mer än tjugofyra eller aldra högst tjugofem... Nåväl, far och mor och jag och hela kodiljen stodo nu utanför kyrkan för att se på prästens afresa till moderkyrkan. Och prästen får syn på far min och stiger direkt fram till honom och räcker honom handen och säger:

»God dag, Trued Jeppsson! Hur står säden i edra trakter?»

»Jo», säger far min, »säden står nu som förr med roten ner och axen uppe i vädret.»

»Far du från kyrkan nu, Trued? . . . Vi skola ju hafva bibelförklaring här klockan fem i kväll . . . Adjunkten skall hålla den. Du och de dina kunna gärna stanna kvar. I behöfven visserligen Guds ord.»

»Ja», sade min far, »men det är så sällan man får höra något. Jag har inte hört ett redigt Guds ord på bra länge. Adjö, herr prost!»

»Far du således från kyrkan?» sporde prästen.

»Ja, prostfar, jag har icke med mig sådant åkdon, att jag kan lässa hela kyrkan på det och taga henne med mig till hemmet.»

»Trued», sade prästen allvarligt, »jag tror, du gäckas med det heliga.»

»Kommer aldrig i fråga, vördig prost, aldrig! När jag träffar på det heliga, så faller jag på knä framför det.»

»Men hör du, Trued, när du levererade tionden senast, fattades det icke så litet i målet», dundrade den tjocke prosten.

»Ja, tyvärr!» sa' far min. »Nog fattas det i målet, alltid. Vördig prosten kan ju hvarken sjunga eller messa, så att det är likt något.«

Manskapet skrattade, när Jeppe slutat sin historia

»Nå, hvad gjorde eller sade prosten då?» frågade Alarik

»Han sade ingenting . . . nej, inte ett dugg. Han bara vände oss ryggen och steg upp i sin gigg och for därifrån. Och det berättades sedan, att han hållit

en grym straffpredikan för moderförsamlingen samma eftermiddag, ja, pigorna i prästgården påstodo, att de hört samma dundrande och ljungande, svafvelmättade predikan på sista söndagen efter trinitatis året förut . . . När han kom hem från annexet om middagen rusade han direkt till fjärdingen och sökte upp denna domedagspredikan.»

Under tiden hade nu emellertid vår vän Lindberg blifvit färdig med maten. Alla samlades omkring kocken och mottogo sina portioner, hvilka voro rikligt tilltagna och fullständigt tillfredsställde en och hvar. Så satte de sig ned på de kringströdda isblocken, och måltiden blef så mycket gladare, som segelsömmare Lindberg bjöd på aquavit och lageröl. Jeppe var emellanåt lustig, och därpå kan ingen undra, ty det är icke en och hvar gifvet att få äta bruna bönor och bräckt skinka vid ett praktfullt norrsken och i närheten af Nordpolen. Den käcke kaptenen deltog lifligt i samtalet. Endast eldare Bünzow var tystlåten och befann sig uppenbarligen vid misshumör.

Och så lade man sig till hvila i sofsäckarna under tältet. Allt smågods, som begagnats vid måltiden, inpackades omsorgsfullt och blef, jämte kokapparaten, fastsurradt på släden, innan dessa äfventyrare gingo till hvila. Hundarna hade erhållit sina rundligt tilltagna portioner och lågo i det fria invid isvallen. De flesta sofvo redan, då folket gick till hvila klockan omkring half två på morgonen den tjugonde februari.

Det torde hafva varit vidpass half fem om morgonen, då kapten Almgren väcktes, därigenom att

hundarna började föra ett förskräckligt oväsen. De två eller tre, som kunde skälla, gjorde detta, och gjorde det med en ilska, hvilken ådagalade, att de blifvit störda af någon fiende. De, som icke kunde skälla, tjöto och hväste och morrade. Därjämte förnams såsom underlag för alla dessa olikartade ljud ett doft brummande, liksom när orgelverkets borduna förlänar den rätta kraften åt de vekare stämmorna.

Björnarna inspektera provianten.

»Björnar!» utropade Almgren och sprang skyndsamt ur sin sofsäck, hvarvid äfven alla de andra vaknade. En och hvar fattade sin bössa, och alla skyndade ut.

Mycket riktigt! Man hade verkligen fått visit af björnar, nämligen en stor hona och två ungar, hvilka våra vänner uppskattade till inemot två års ålder. De tre djuren voro flitigt sysselsatta vid

släden. Den gamla hade sönderslitit packningen och var i färd med att från expeditionens förråder hämta och kasta ut på isen den ena varan efter den andra. Tyvärr (för björnarna) var största delen inlagdt i hermetiskt tillslutna bleckburkar och oåtkomligt. Men där fans också ett förråd af matvaror, som saknade dylikt skydd, t. ex. en säck med hvalrosskött, en annan med sälspäck, en tredje med oxkött o. s. v. Och dessa saker tycktes smaka björnungarna bra. Isen rundtomkring släden var betäckt med dessa och en mängd andra effekter, som björnhonan redan hunnit kasta ut. Och hundarna, ja — somliga af dem tjöto eller skälde, men några af dem visade sig äga hvad man kallar godt födgeni, ty de stodo i broderlig enighet med björnungarna och åto af det läckra oxköttet... Vid en hastig öfverblick öfver fältet, tyckte sig kaptenen kunna uppskatta den redan gjorda skadan till minst ett hundra kronor. Så mycket hade de visserligen icke uppätit, men hundarna hafva vissa vanor, genom hvilka de verka förstörelse och göra matvaror odugliga till födoämnen för människor. En kaffepåse hade björnungarna sönderslitit och strött ut dess innehåll i en snödrifva. Några i en säck inneslutna tepaket hade de söndertuggat. En bleckbehållare, som innehöll sprit till kokapparaten, hade den stora björninnan kastat ur släden, och när hon detta gjort, hade hon slagit den med vänstra bakbenet, så att den antog de allra mest oregelbundna former. Men då icke ens detta förmådde öfvervinna bleckfodralets motstånd, så att innehållet kunde rinna ut, hade den gamle björnen, som dittills stått på två

fötter, stigit ned och stält sig på tre, medan hon med den fjärde, som var högra framramen, gaf spritbehållaren ett slag, hvilket sprängde den. Spriten rann ut, och björnhonan blef förnöjd och reste sig med ett belåtet grymtande å nyo på två ben samt fortsatte visitationen i slädpackningens inre.

När den unge kaptenen kom ut och fick se all denna förödelse, rusade han besinningslöst ända fram till den stora björnen. Det giriga djuret var så ifrigt sysselsatt, att det icke ens märkte sin fiende. Kapten Almgren satte sin dubbelbössa bakom björnens öra, och just då djuret skulle vända sig om för att se, hvad det var, som kittlade dess skinn, aflossade han samtidigt båda skotten. Enär nu dessa blifvit riktade så, att projektilerna (den ena pipan var laddad med kula, den andra med hagel af gröfsta sort) gingo direkt in i hjärnan, så dog björnen knall och fall. Ungarna blefvo snart aflifvade. Den förödelse, som vilddjuren anstält bland våra vänners förråder, var ganska betydlig, ja, till och med så stor, att vår unge kapten öfverlade allvarsamt med sig själf, huruvida han skulle våga fortsätta färden. För att afgöra denna fråga, lät han lossa all packningen från släden och breda ut alltsammans på isen, emedan detta var enda sättet att gå till väga, om man ville inhämta verklig kännedom om, huru mycket, som var kvar. Största skadan befans vara tillfogad köttförråderna af olika slag. Sannolikt hade björnarna under flera timmar huserat bland slädens innehåll, ty eljest var icke möjligt förklara, att de kunnat förtära så kolossala kvantiteter. Allt sälspäcket var förtärdt. Af

hvalrosskötet fans knappt kvar ett halft lispund. Två tredjedelar af oxköttet voro försvunna. Förlusten af den ena spritbehållaren var ganska kännbar, ty nu ägde man icke af denna nödvändighetsartikel mera, än som kunde räcka till underhållandet af elden under kokapparaten allra högst två dygn efter en beräkning af tre måltider på dygnet.

Åtskilliga bland männen föreslogo, att man skulle vända om till Polstjärnan för att hämta nya förråder.

»Men under tiden skola vår professor och kamraterne dö.»

»De hafva ingen nytta af, att vi också gå i döden.»

»Det är vår skyldighet att göra, hvad vi kunna.»

»Men vi kunna ju ingenting göra, sedan vi icke hafva fullständiga förråder . . .»

Sådant samtal fördes mellan deltagarna i expeditionen. Endast kaptenen stod tyst och tankfull. Slutligen yttrade han:

»Mina vänner! Jag tror nog, att vi kunna uppehålla oss tre dagar med det förråd, som vi hafva. Det kött, som vi förlorat genom björnarna, skola dessa djur själfva ersätta oss, om vi slakta dem. Och hvad beträffar spriten till kokapparaten, så räcker den, säger Lindberg, två dygn med tre kokningar om dygnet. Nåväl, då kunna vi ju vända om förhållandet och koka endast två gånger. Därigenom vinna vi, att spriten räcker tre dygn . . . Alltså, raskt till verket, gossar! . . . Slakten björnarna!»

När kaptenen yttrat detta, gick han in i sitt tält för att fullborda sin klädsel, ty han hade haft

så brådt, då han lämnade sofsäcken, att han icke gifvit sig tid därmed. Medan Almgren nu var därinne, tilldrog sig utanför tältet följande.

Eldaren Bünzow hade stått tyst hela tiden, men knappt hade befälhafvaren gått in, förrän han började tala:

»Han för oss till döden», började han, och föreställde sina kamrater, huru omöjligt det skulle vara att under sådana förhållanden tåga norrut. De hade ju redan aflägsnat sig ett par dagsmarscher från Polstjärnan. Spriten kunde, påstod han, icke räcka längre än två dygn, ty de måste hafva varm mat och dryck tre gånger om dygnet, eljest skulle de frysa ihjäl. Och så snart de saknade tillfälle att elda, skulle de ömkligen omkomma o. s. v.

Så talade han för dem, och karlarne hörde tyst och allvarsamt på. Han märkte nog, att de voro böjda för att sluta sig till hans åsikt. Endast Jeppe vågade göra invändningar och påpeka, att kaptenen var en klok och erfaren man, på hvilken man kunde fullt lita. Men Bünzow, som nu tyckte sig hafva ett synnerligen lägligt tillfälle till att hämnas, lät honom icke tala till slut. Jeppe erhöll af Bünzow ett kraftigt slag öfver munnen, hvilket kom honom att tumla tillbaka, och efter några försök att på den glatta isen återvinna jämnvikten, satte han sig häftigt ned. Han kunde icke säga någonting vidare, ty hans läppar hade svullnat och blod trängde fram mellan dem.

Det var en hemsk tafla, denna. Den belystes af ett klart månsken, så att alla kunde se, huru illa det

stod till med den stackars hederlige Jeppe, men Bünzow gaf dem icke tid att sysselsätta sig med den så illa slagne lustigkurren, ty han talade:

»*Han* en klok karl!» larmade eldaren. Och så började han på igen. Hans förslag var, att de skulle neka att lyda kaptenen och antingen med våld tvinga denne att följa med hem till Polstjärnan eller också lämna honom kvar häruppe i ensamheten utan några hjälpmedel... Ja, detta och mycket annat sade han.

Segelsömmaren Lindberg ville icke gå in därpå, utan uppmanade till lydnad, men de andra karlarne höllo med Bünzow.

»Vi äro icke skyldiga», sade de, »att våga lifvet och kasta oss i en säker död för någon professor i världen.» Och mycket annat sådant brummade de. Stackars Jeppe satt fortfarande kvar på isen och sökte med vantarna torka de blodiga och svullna läpparna. Men det ville icke gå, ty blodet frös till is, så snart det kom utanför munnen, och inom få minuter hade kring hans läppar bildat sig en tjock och blodröd isskorpa.

Mellan Lindberg och Bünzow utspann sig en ganska stormig dispyt. Deras röster, och isynnerhet Bünzows, voro så högljudda, att den unge kaptenen skulle varit stendöf, om han icke hade hört alltsammans, ty tältet stod på endast några få famnars afstånd från platsen för uppträdet och råsidenet, hvaraf tältet blifvit förfärdigadt, kunde icke utestänga något ljud, som utgick från en så närbelägen punkt, fastän det, som vi veta, var mångdubbelt. Sannolikt är det ock, att vår raske kapten icke skulle hafva under

vanliga förhållanden behöft så lång tid till att kläda sig i fullständig polarkostym. Vi förmoda, att han stod innanför tältduken och lyssnade. Han var, trots sin ungdom, en tänkande man, och vi finna det helt naturligt, att han ville taga noggrann kännedom om ställningen, innan han trädde fram för att i egenskap af chef bringa saken till slut.

Det visade sig därute, att Bünzow understöddes af matroserna Ored Palmer, Alarik Ljusgren och Erik Stål, medan den hederlige segelsömmaren var ensam, ty den ärlige Jeppe var, som läsaren nogsamt förstår, invalid och kunde icke tagas med i räkningen. Ännu hade ingenting blifvit uträttadt i fråga om björnslakten.

Just som grälet mellan Lindberg och hans motståndare var i full gång, trädde kapten Almgren ut från tältet och närmade sig med raska steg skådeplatsen. När han gick förbi Jeppe, stannade han och band omkring hans mun en silkeduk och ofvanpå den en bit hafsfogelskinn. Men ingen af de disputerande märkte detta eller ens iakttogo, att han var närvarande. Innan kaptenen företog dessa åtgärder, hvilka naturligtvis afsågo att skydda Jeppes läppar mot kölden, hade han till honom ställt frågan:

»Huru är det med dig Jeppe?»

»Bu . . . u . . . uh!» var det enda, som vår f. d. lustigkurre förmådde svara.

»Nå, lugna dig, stackars Jeppe! . . . Jag skall nog plåstra om dig, men låt emellertid det här sitta stilla omkring munnen, tilldess jag kommer igen . . . Och förfoga dig helst in i lättet!»

Nu fortsatte vår unge kapten sin gång fram till den plats, där manskapet var församladt. Just då Bünzow var i färd med att fälla åtskilliga obetänksamma yttranden om Polstjärnans unge kapten, hördes en lugn stämma fråga:

»Hvad pågår här?»

Alla tystnade, ty fastän här var fråga om myteri, så gjorde dock chefens fråga ett starkt intryck på alla. Bünzow nedsväljde återstoden af hvad han ämnat säga. Ored, den dolske skälmen, hvilken (såsom senare visade sig) hade lockat Bünzow till detta streck, smög sig bakom Ljusgren, som var något större än han. Den unge kaptenen måste upprepa sin fråga. Då svarade Lindberg:

»Myteri, herr kapten! Där står myteriets upphofsman!»

»Åh, jaså!... Ett litet myteri!» sade kaptenen så lugnt, som om man endast förkunnat honom om uppförandet af en ny pjes på en teater. »Nå, det blir en angenäm omväxling i mitt enformiga lif.»

I detta ögonblick blixtrade en revolver i hans hand.

Jag skjuter en kula etc.

»Jag tror, att man ännu icke slaktat mina björnar», sade han lugnt.

»Vi hafva beslutat», började Bünzow, »att . . .»

»Att slakta björnarna, kan jag tro . . . Gån då till arbetet! Jag skjuter ovilkorligen en kula genom pannan på den, som vägrar.»

SJUTTONDE KAPITLET.

Fru Albertina tänker på nytt äktenskap.

Man väntade nu ombord på Polstjärnan hvarje dag att få se den efterlängtade solen höja sig öfver horisonten, ty man hade redan hunnit till den 24 Februari. Denna glädje skulle dock icke beredas invånarna på det präktiga fartyget, förrän den 1 Mars. Men då solen naturligtvis befann sig i närheten af horisonten, rådde full dager omkring fem, kanske sex timmar hvarje dygn. Matroser, eldare och undermaskinister sågos, då de icke hade något arbete för händer, sitta här och där i fören på packlårar, kabelrullar eller högar af presenningar och segel, läsande gamla tidningar eller böcker, hvilka de hämtat från det allmänna biblioteket, som var tillgängligt för en och hvar efter anmälan hos förrådsförvaltare Gregorius Lenander, hvilken var föreståndare för inrättningen. Utom detta allmänna bokförråd (som innehöll populärt-vetenskapliga arbeten, böcker om de stora upptäcktsfärderna under alla tider och till alla trakter samt ett rikligt förråd af skönliteratur, såsom historiska romaner, Tegnérs, Runebergs samlade arbeten m. fl.) funnos ytterligare två bibliothek om-

bord. Det ena stod under professor Tobiassons egen personliga uppsikt och innehöll endast vetenskapliga arbeten. Den tredje boksamlingen fanns i ett elegant bokskåp i salongen och vårdades af Ulla samt innehöll endast ett förråd af alla de nya böcker, som inom skönlitteraturen hade under närmast förflutna tiden utkommit i alla civiliserade länder i hela världen. Professorskans själ, som — enligt hennes egen uppgift — »blickat in i vetenskapernas och världslifvets högre sferer,» kunde naturligtvis icke fördraga gamla och förut lästa böcker. »Hennes bildade själskonstruktion hade», försäkrade hon själf, »ett djupt kändt och outsläckligt behof af att allt intimare förena med sin vetenskapligt konstruerade själ allt det nyaste i tidsandens funktioner.» Följaktligen måste professorn sätta universitetsbokhandeln i den lärda staden i flitig och sträng verksamhet för att rekvirera de sex senaste månadernas nya skönlitteratur, lika godt på hvilket språk det rekvirerade månde vara skrifvet. »Det gör mig detsamma,» afgjorde professorskan. Och det gjorde det också, ty under hela resan mot Nordpolen öppnade hon endast tre eller fyra gånger en bok, och då var den alltid skrifven på svenska. Men när fröken Jenny, hennes inbillade rival, en gång bad henne på sitt blida och ödmjuka sätt att få låna en bok, så valde fru professorskan med stor omsorg ut en, hvilken var skrifven på det nygrekiska språket, som Jenny naturligtvis icke inhämtat i Wallinska skolan. Hade biblioteket innehållit någon roman på hebreiska, så hade Jenny fått den också.

Medan vi orda om detta bibliothek, torde det vara skäl att nämna, att hela den längst ned belägna hyllan i bokskåpet upptogs af ett par tusen småskrifter af »andligt» innehåll. Professorskan var modern i allt, således äfven i religionen. Ännu hade hon icke själf predikat eller »hållit bön» i den »inre missions förening», som hon tillhörde, men hon hade länge funderat starkt på den saken och till och med uppgjort en plan att begagna sig af tillfället att på Polstjärnan göra »förstudier», som hon kallade det.

»Jag är Albertina Tobiasson,» sade hon en dag under den förlidna julen till sin beskedlige make med en självmedvetenhet och storhet, som var mycket imponerande. »Hvad krigsministrar och kommendörkaptener göra i våra dagar, det kan Albertina också göra ... Jag skall öfva mig i predikande här ombord inför dessa simpla och obetydliga varelser, hvilkas kritik jag icke bekymrar mig om.»

Läsaren inser nog, att gubben Tobiasson försökte några beskedliga invändningar, men att dessa icke verkade mera på professorskan, än en balja vatten skulle verka till döds, om den kastades öfver hufvudet på en vanlig vildgås. Nogaf — fru professorskan hyllade den moderna religiositeten, ty hon tyckte, att den är så bekväm. Det kräfves icke hvarken syndasorg eller annat sådant, som kan störa den lugna säkerheten därinne i barmen ... Nå, och följden häraf var nu bland annat äfven det, att fru professorskan medförde på sin resa till Nordpolen några tusen tio- eller tolf-sidiga små, modernt anlagda ströskrifter. Där fanns ett hundra exemplar af den skakande väckelse-

skriften: »*Har du drunknat?*», lika många af den hugsvalande: »*Vill du höra himlaharporna?*», lika många af den grufliga stridsskriften: »*De syndfrias krigsrop till de syndiga*». Och många andra sådana. Läsaren tror kanske, att hon ämnade med dessa härliga små bokskatter begåfva besättningen? Visst icke!

»Men hvartill gagnar allt det där?» hade professorn frågat, några dagar innan bokskåpet med dess innehåll fördes ombord på Polstjärnan. »Lämna du det där andliga kramset hemma! ... Hvilken nytta kan du väl hafva af att föra med dig sådant, som aldrig kan komma till användning där uppe vid Nordpolen?»

»Har du någonsin varit vid Nordpolen?» sporde fru Tobiasson med öfverlägsen höghet. »Säg ... Har du varit där?»

»Nej, men ...»

»Nåväl, min herre, så lärd du är, så är du likväl alltför okunnig för att bedöma den saken ... Böckerna följa med!»

»Hvem skall hafva dem däruppe? Vår besättning?»

»Bah! ... Tror du, att vår »inre missions förening» sysslar med att rädda själarna på sådant där simpelt folk? ... Nej, vi sysselsätta oss endast med äkta, ädla vildar och ...»

»Men, Albertina, du inbillar dig väl icke, att där bo vildar eller, öfver hufvud taget, något slags människor vid Nordpolen?»

»Jag föraktar din enfaldiga invändning och frågar dig ännu engång: har du varit däruppe vid polen?»

»Nej för all del, men ...»

»Låt nu mig också få säga ett ord,» utbrast fru professorskan. »Du slamrar ju på, som karlen med horsaskärran, när de lade ned gasrören i vår gata och de skulle spränga sten därnere i underjorden och de skulle varna folk att icke stå vid fönstren ... Om du icke har varit vid Nordpolen, huru vet du då, att där icke finnes ett större eller mindre förråd af ädla vildar?»

»Men, kära Alb ...!»

»Du utmattar min fint bildade ande med ditt myckna prat. Jag får ju knappt säga ett ord ... Jag vet, att där finnes vildar däruppe af ett ädelt och konungsligt släkte, riktigt utvalda och utkorade exemplar, förstår du ... Huru jag kan veta det? Jo, kommendörkaptenskan A. drömde om det, ser du, och hon drömmer alltid sådant, som slår in. Så t. ex. drömde hon för fem år sedan, att en af hennes väninnor blifvit hängd ...»

»På en man, förmodligen!» muttrade Tobiasson.

»Du uttrycker dig så rått om vårt fintrådiga, kvinliga släkte, att mina späda nervtrådar blöda som ... som ... Nej, ordentligt hängd, ser du ... Och när någon drömmer om afrättningar, så betyder det giftermål, och nu dog kommendör A. i fjol och nu — endast fem år senare — har änkan ingått förlofning med skådespelaren Z. Hvad tycker du väl?»

»Hu ... u ... u! Men, kära Albertina, låtom oss antaga, att där verkligen finnes ett eller annat tjog vildar däruppe, så kunna de dock icke svenska, ej heller kunna de läsa innantill, ej heller ...»

»Så du larmar, Josef! Aldrig tillåter du mig att säga något. Jag, arma, förtryckta, djupt lidande och förkrossade hustru måste sluta mina tankar inom mitt eget sårade bröst och söka min tröst och lisa uti min vetenskapligt konstruerade och bildade andes inre exercitier. Emellertid... Ulla och jag inrätta en söndagsskola däruppe och...»

»Usch!» grumsade professorn och smög sig ut.

»Traktaterna» fingo emellertid följa med. Men ännu den 24 februari 1895 hade de icke kommit till någon mera storartad användning. Endast två exemplar hade blifvit utdelade, och det var fröken Jenny Lundgren, den hatade rivalen, som hade fått dem med särskild, af fru professorskan tillagd förmaning att »läsa dem med andakt och därefter bättra sitt ogudaktiga lefverne.» Den ena hade titeln: »*Ligger du i svafvelpölen?*» och den andra bar på titelbladet den nästan lika smakliga inskriptionen: »*Är du ännu icke död?*»

För att nu emellertid åter taga fatt i själfva tråden af vår berättelse, meddela vi, att det var vidpass klockan elfva f. m. den 24 Februari, då — såsom i början af kapitlet omförmäldes — besättningen satt på Polstjärnans fördäck och läste. Förmodligen hade de på söndagsförmiddagen (ty det var Fastlagssöndag) valt denna sysselsättning mindre af intresse för böckernas och de gamla tidningarnas innehåll, än emedan de njöto af att kunna genom läsning vid dagsljus konstatera, att den långa polarnatten var slut och att den solljusa polarsommaren nu ändtligen skulle börja.

Förste styrmannen Richard Håkansson, hvilken nu under kaptenens frånvaro var befälhafvare ombord,

gick med händerna på ryggen fram och tillbaka på fördäcket. Emellanåt spejade han utåt isfältet, hvilket låg där så ödsligt rundt omkring honom. Hans blickar ilade oftast mot norr — det väderstreck, från hvilket de två expeditionerna (professorns och kaptenens) väntades återkomma.

Fru professorskan och Ulla kommo upp på däck, och Håkansson skyndade dem till mötes, beredde dem bekväma sittplatser och frågade, om professorskan hade någonting vidare att befalla. Nej, inte för tillfället, men kanske om en liten stund. Nå, den artige styrmannen bugade sig och fortsatte sin promenad. Ulla suckade, då hon tänkte på sin far och kaptenen, hvilka nu befunno sig därborta långt, långt norrut — om de lefde. Men fru Tobiasson tog för alldeles gifvet, att hennes make nu »hvilade i den kalla isens famn», som hon många gånger under de senare dagarna hade uttryckt sig. Och hennes »vetenskapligt konstruerade själ» var nu ifrigt införlifvad med framtidstankar, som kommo och gingo, men hvilka alla dock ägde ett inbördes sammanhang genom en »röd tråd», hvilken gick genom dem alla, så att alla hennes planer hängde på den röda tråden, liksom röda korallerna på ett halsband. Och denna förenande, sammanhållande (»gummiarabicumartade», sade hon själf) tanke var nyttan, fröjden och nödvändigheten af ett nytt äktenskap, då hon nu — enligt hennes egna, ifriga påståenden — »blifvit af en otacksam make gjord till en tröstlös och bedröfvad änka.»

Men här inställde sig åtskilliga svårigheter, hvilka skulle hindrande inverka. Allra först visste hon ännu

icke, hvem hon borde gifta sig med, men den svåra knuten högg hon raskt af med Alexandersvärdet, i det hon sade till sig själf, att hon »visserligen skulle finna en besläktad ande» hemma i universitetsstaden. Men så kom hon att tänka på sin dotter Ulla och fann det vara icke allenast sannolikt, utan tvärtom alldeles säkert, att Ulla skulle motsätta sig Albertinas plan att skaffa henne »en öm styffader, riktigt ett ideal för en sådan, liksom ett mönster i egenskap af Ullas mors ömt älskade make». Huru skulle hon nu kunna göra sig kvitt Ulla och bereda sig själf större handlingsfrihet? Ja, det var problemet. Svårt var det visserligen, men så var också Albertina »karl» till att lösa det.

Svaret låg nära till hands. Ulla skulle genast bortgiftas.

Men med hvem skulle hon ingå sitt för modrens framtida lycka »alldeles absolut nödvändiga och vetenskapligt eftertänkta» äktenskap? Ja det var nu svårare att säga. Men sedan när premisserna voro gifna, skulle visserligen fru Albertina finna den logiska slutsatsen.

»Jag känner mig själf,» sade hon tyst inom sig, medan hon, klädd i vargskinnspälsen, traskade uppför den branta trappan upp till fördäcket denna söndagsförmiddag. Och med en ganska naturlig stolthet tilllade hon, men alltjämt endast invärtes: »Jag är icke Albertina Tobiasson förgäfves. Jag har fattat mitt mål i sikte. Jag skall hinna det.»

Och nu satt hon på den plats, som styrman Håkansson beredt henne och där han utbredt björnfällar

under hennes fötter och svept vargskinnsfällar omkring hennes (liksom omkring Ullas) knän — nu satt hon där och såg förskräckligt stolt och hög ut i medvetandet om, att hon höll på med att lösa hvad hon kallade »ett dubbelt lifsproblem af femte graden».

Huru hon nu satt och funderade, kom hon öfverens med sig själf, att af de män, som nu funnos ombord på Polstjärnan, »sedan» — som hon uttryckte sig — »två expeditioner slukat i isens kalla krokodilgap elfva karlar, inbegripen min nu afsomnade enfaldige stackare till man» — kunde endast två komma i fråga att blifva Ulla Tobiassons »ledsagare och trofasta stöd genom detta, af vetenskapliga själsproblemer och anderika maskinuppfinningar uppfylda lif.» Och de två voro gubben Lenander och styrman Håkansson.

»Hör hit här!» ropade hon skarpt, efter att hafva under en half timme varit försjunken i tysta, men väldiga betraktelser.

En matros hörde och såg vinken, lade säfligt från sig det gamla nummer af Upsala-Posten, som han läste, och nalkades.

»Gå ned och hämta upp förrådsförvaltaren!»

Matrosen sade ett enkelt »skall ske!» och gick långsamt och säfligt fram mot nedgången till aktersalongen och hytterna. Utan tvifvel tyckte fru professorskan, att han ådagalade alltför liten ifver i hennes tjänst — hon som ansåg sig vara högsta hönset i korgen och nordpolsexpeditionens verklige ledare. Åtminstone kan man anse sig hafva skäl att misstänka detta, då man vet, hvad som nu följde.

»Stanna!» kunde den förtretade professorskan icke tillbakahålla ... »Hör du inte, simple karl? ... Stanna!»

Matrosen vände sig säfligt om och glodde stint in i hennes fruktansvärda ögon, men han sade ingenting. Han inte ens frågade, hvad frun ville.

»Hvad heter du?» larmade fru Tobiasson med skärpa.

»Nykommen, fru professorska!»

»Är du nykommen, du? Hvar har du kommit ifrån?»

»Hans namn är Nykommen, mamma lilla!» hviskade Ulla, som någon gång tillförne hade hört karlen benämnas så.

»Kommen ifrån!» eftersade den säflige matrosen. »Jo, jag är kommen från Skanör, jag ... Var det eljest något!»

»Nöt!» kvälde det fram mellan professorskans af vrede sammanpressade läppar. »Du är ett djur ... Försvinn!»

»Skall jag då inte uträtta ärendet?»

»Gör, som jag befalt dig!» sade professorskan med nästan sublim höghet i ton och i min. »Är det skick och fason, att en bildad kvinna skall upprepa ... Nå, nu gick han.»

»Ack, mamma lilla, var inte så häftig,» hviskade Ulla.

»Ulla,» nystade fru Albertina ur sig, »Ulla, stör inte din vördnadsvärda mor, när hon uppgör framtidsplaner för din lefnads sällhet och lycka!»

Om någonting kunde förskräcka Ulla Tobiasson, så skulle det vara den tanken, att hennes oförståndiga mor ville disponera öfver hennes framtid. Hon kände — stackars flicka! — alltför väl ända från sin barndom den hulda modrens något konstiga sätt att handla och tänka. Hennes lilla hjärta, som redan gjort sitt val, bäfvade och ryste, men hon förmådde endast framstamma ett stilla:

»Mam-ma!»

»Var lugn, mitt barn! Din mor sörjer för dig.»

»Men . . .»

»Du är så lik din far . . . Jag får aldrig tala på grund af eder talträngdhet . . . Kan du inte unna din stackars förkrossade, i stoftet trampade mor att tala? . . . Du liknar din far, och båda liknen I pedellen Lunde . . . Lundi . . . Lundo . . . Lundö . . . jag kan inte hitta på det, utan kallar honom helt enkelt Lundelunk, fastän han inte bor i den högskolestaden . . . Tig! . . . Tig, Ulla! Tig, om du är rädd om din förtrampade mors kärlek! Tig, tig, tig, om du icke vill gå miste om min moderliga välsignelse i din dödsstund!»

»Mam-ma!»

Och Ullas tårar började rinna och stelnade på kinden, innan de hunnit ned till kängurupälsen, som skyddade hennes bröst.

»Den där Lundelunk pratar så, att han kan döda en bildad och vetenskapligt uppkonstruerad människa på fem minuter. Tig, Ulla! Låt min odödliga ande lugna min svårt marterade själ, så att den ändtligen kan få återkomma till medvetande!»

»Mam-ma!»

»Ditt pladder, som aldrig behagar sluta, gör mig nervös.»

Lyckligtvis blef samtalet på denna punkt afbrutet, därigenom att gubben Gregorius Lenander, den hederlige förvaltaren, stapplade fram till de båda damerna och stod midt framför dem, belyst af den klara dagern.

»Jaså, ni kommer ändtligen,» snäste fru Tobiasson, så snart hon blef honom varse. »Det var utomordentligt nådigt af herrn. Och mycket tacksam är jag. Och fin takt är det naturligtvis också att låta sin blifvande svärmor vänta ... Jaha! ... Hm! ... Jaså! som min i Herranom saligen aflidne man plägade i lifstiden säga.»

»Mam ... mam ... ma!» hviskade Ulla, som med förfäran smög sig närmare sin mor ... »Mam ...!»

»Tig, oförståndiga barn! Din mor vakar öfver dig.»

»Svärmor!» eftersade gamle Gregorius och såg ut som en idiot.

»Ja, jag har utkorat er,» sade fru Albertina med en så sublim höghet, att icke ens en uppblåst liten skolrektor skulle kunna åstadkomma dylik, slående effekt. Detta är icke vårt yttrande, utan Lenanders eget, och det fälldes, sedan han några månader därefter hade kommit till full besinnig.

Lenander, som väl märkte, att en hel mängd matrosöron, eldareöron och andra slags öron stucko fram i närheten framom skorstenen, lådorna, som innehöllo de af Tobiasson patenterade kautschuklifbältena, förmasten, packlåtarna och hvarje annat föremål, som kunde lämna skydd, denna Lenander, som var en genom sorger och bekymmer utmattad gubbe och som allra minst tänkte på att genom giftermål fortplanta

en redan aftynande släkt, han kunde endast framstamma ordet:

»Svärmor!»

Och han inlade i detta ord all den fasa, hvaraf hans själ nu på gamla dagar var mäktig... Och när han hade upprepat detta fruktansvärda ord några gånger, gjorde han inför fru professorskan en mycket konstlös bugning och — lomade af. Snart var den gamle hedersgubben försvunnen från fru Tobiassons synkrets, men hon upphörde under hela sitt lif aldrig att beklaga, att hon icke alls »blef klok på» hvad det var, som gubben Lenander grumsade och muttrade om, när han steg ned i Polstjärnans inre klockan 12 t. 15′ 6″ eftermiddagen den 24 Februari 1895.

En »opasslig» friare.

»Han stör min fastlagssöndagsfrid!» utbrast Albertina, när den sista locken af förvaltarens gråa hår och den sista skymten af hans vargskinnshätta försvunnit från den stränga fruns horisont. »Den där var alldeles oduglig. Kalla hit den andra nu!... saken skall af-

göras i dag... Min enda dotters lycka måste lifförsäkras, hm!..., d. v. s. befästas för hela lifvet, innan jag själf kan tänka på att låta aflidne stackars Tobiasson aflösas af en bättre karl... Nå, hör du inte?... Kom hit, simple karl!»

De senare orden stälde hon till samma Nykommen, som nyss förut mottagit hennes order angående »förrådsgubben», ty detta var mellan besättningskarlarna den vanliga benämningen på Gregorius Lenander. Utan tvifvel hade professorskans uppförande och särskildt hennes med hög och synnerligen skarp stämma uttalade reflektioner väckt Nykommens, liksom den öfriga besättningens nyfikenhet. Men då alla de andra endast vågade i smyg bakom skyddande föremål följa med komedien, så tyckte Nykommen, att han hade redt sig så bra under den senaste konflikten med Albertina, att han liksom kände sig litet intim med henne. Därför föraktade han mycket djupt alla de varubalar och packlårar, bakom hvilka han kunde hafva suttit och obemärkt följt med händelsernas störtflod. Han stod på blott fyra meters afstånd från professorskan och hela hans person, liksom hans kroppsställning och i all synnerhet det framlutade hufvudet och det med den skinnbeklädda högra handen framåt dragna örat — med ett ord: allt vittnade om en djup, en outtömlig nyfikenhet. Emellertid fann han sig en smula generad däraf, att professorskan nu stälde sitt tal direkt till honom, då hon ropade:

»Kalla hit den andre nu!»

Den stackars skanörpojken blef högst förlägen. Han hade med någorlunda normalt själslugn stått

inför prästens skarpa näsa och ögon, då han begärde frejdbetyg för att inmönstras på Polstjärnan. Men för fru Tobiasson fruktade han så mycket mera, och sedan han nu kallat upp Tobiassons förrådsförvaltare, trodde han sig kunna vara lugn för flera uppdrag och ämnade nu ägna hela sin tid och alla sina krafter uteslutande åt nyfikenhetens tjänst.

»Kom hit, simple karl!» var det sista, som vi hörde den af vrede rödglödande fru Albertina ropa till den säflige skanörpojken.

»Hvem? . . . Jag?» stammade han i sin förlägenhet, men det åtgick en fjärdedels minut och professorskan hade åtskilliga gånger upprepat sin befallning, innan karlen kom fram med denna djupsinniga fråga.

»Just du! . . . Nåväl, blir det af?»

»Skall jag komma nu . . . ge . . . genast?»

»Nöt! . . . Obildade molekyl i ett bildadt människosläkte?«

»Skall jag . . .»

»Hit!» kommenderade fru Albertina och pekade med utsträckt fing . . ., nej vante på en gifven punkt rakt framför henne och på mindre än en famns afstånd från hennes skinnfäll.

»Ja, men Jesses, ja' kan väl få veda, om ded ska' vära nu, nu strais!»

»Hör du nu, Ulla, sanningen af hvad jag alltid har sagt, nämligen att *prufunum valgos* . . .»

»*Profanum vulgus*, menar väl mamma?» ljöd Ullas blida stämma. Den unga flickan fann det förmodligen föga angenämt att låta ens den dumme skanörättlingen åhöra modrens enfaldigheter.

»Ulla!» utlät sig fru professorskan med stränghet. »Du skall icke störa din förkrossade mor i hennes nyaste filosofier, genom hvilka hon söker att å nyo dyka upp till världshändelsernas yta.»

»Hva' va' de' hennes naud välle?» sporde medborgaren från Skanör.

»Kalla hit den andre!»

»Hvikken?»

»Styrman Håkansson, begriper du?»

Nå, Nykommen släpade sig nu åstad för att uträtta uppdraget, och under tiden fortsatte fru Albertina konversationen med Ulla och förklarade för sin med bäfvande hjärta lyssnande dotter, att då man icke hade flera än två friare att välja på, så måste naturligtvis, när Lenander afsagt sig alla anspråk, styrman Håkansson vara den ende återstående kandidaten. Honom skulle Ulla ovilkorligen taga till sin man, ty, sade denna ömma moder, när jag nu snart träder in i en ny äktenskaplig förbindelse och firar mitt biläger med en bättre karl, än Tobiasson var, så måste du naturligtvis vara ur vägen för oss, om vårt äktenskapliga lif skall blifva, hvad det naturligtvis bör — enligt all nutidens filosofi och naturvetenskap vara — nämligen en rosengård, lustvandrande i ett par . . . nej, ett genom kärlekens evigt odödliga band, jag kunde gärna säga kontraband, i lifvets rosengårdar lustvandrande älsklingspar . . . Hm! . . . Det där var fint och estetiskt uttryckt, Ulla! Skrif upp det, så att jag kan få det med in i min nästa novell.»

Ty naturligtvis — och därom har väl läsaren aldrig tviflat — måste en så väldig ande som fru

Albertinas utgjuta sitt »öfversvallande öfverflöd af rika snilletankar» (hennes egna ord i förtalet till en novell) uti en mängd små häften, tryckta på prydligaste sätt på fint papper, allra hälst glättadt, »ty,» plägade Albertina säga, »den där glatta pappersytan gifver åt tanken dess rätta strålglans.»

Nu trädde emellertid Håkansson, kallad af Nykommen, fram, bugade sig artigt och sporde:

»Hvarmed kan jag stå damerna till tjänst?»

»Tag en stol och sitt ned!» tillrådde fru Tobiasson i den mest vänskapsfulla ton. Håkansson gjorde så och satt nu midt emot fru professorskan, blickande lugnt och tryggt in i hennes outgrundliga ögon. Men Ulla skakades, liksom om hon haft frossa.

»Ni är ogift, min herre?» började Albertina, som föresatt sig att nu gå mycket diplomatiskt och slugt till väga, sedan hon tyckt sig hafva genom oförsiktighet lidit nederlag i striden mot Lenander.

»Hm!... Ja!... Ja, naturligtvis!»

»Men har ni aldrig känt trycket af en ogift mans börda?»

»Jag förstår er icke,» kvälde det fram öfver Håkanssons läppar. »Värdes förklara för mig edra tankar och eder mening!»

»Ni vet väl, att lifvet består af idel harmonier och...»

»Mamma!» hviskade Ulla.

»Tyst, mitt oförståndiga barn, medan jag sörjer för din lycka! Alltså, Håkansson, lifvet består af...»

»Men om jag finge bedja fru professorskan fatta sig i all korthet,» genmälde nu Håkansson, som sanno-

likt börjat genomskåda henne, »så vore jag tacksam. Vi se nu en svart punkt röra sig på isen långt norrut ... och jag måste obs ...»

»Hvad betyder svarta eller hvita punkter, då det gäller en hel lefnads lycka? ... Låt dem vara ... Jag säger er, Håkansson, att näst den eviga saligheten, till hvilken jag såsom medlem af »inre missionsföreningen» anser mig vara själfskrifven, finnes ingenting så godt och nyttigt som en äktenskaplig förening mellan två lika vetenskapligt uppkonstruerade själar. Jag skulle därför vilja föreslå, att Håkansson och Ulla ...»

»En släde ute på isen!» ropade nu en af matroserna ... »De komma nu tillbaka. Hipp! ... Hurra!»

Håkanssons blick mötte Ullas, innan han hastigt reste sig upp och skyndade bort till en plats, från hvilken han kunde bättre se ut öfver isfältet på norra sidan om Polstjärnan.

»Det går nog bra med honom, Ulla!» tröstade fru professorskan. »Den gamle gubben därnere skulle göra dig olycklig. Den här är mycket, mycket bättre ... Eller hvad tycker du själf?»

»Jag förstår dig inte, mamma!»

»Det behöfves icke häller. Var lugn! Din mor vakar.»

»Men, mamma, är det meningen ...?»

»Min mening är att betrygga din lefnadslycka, Ulla. Var bara lugn! ... Du skall blifva lycklig. Han är väl endast styrman nu, men han är en dugande karl och kommer snart att föra eget fartyg.»

»O, Gud!»

«Misströsta icke! Han ta'r dig nog.»

»Men . . .»

»Inga invändningar!» afbröt fru Tobiasson med höghet. »Du borde veta, att din mor sörjer för dig och bereder din lycka.»

En matros skyndade fram och sade, att han blifvit af styrman Håkansson skickad att säga frun och fröken, att han genom sin kikare såg, att den omtalta svarta punkten utgjordes af en släde, som drogs af några hundar, samt att några män följde släden. Huru många de voro, det kunde styrmannen ännu icke säga, men han skickade den hälsningen, att damerna skulle vara vid godt mod.

Och så ilade matrosen bort.

ADERTONDE KAPITLET.

Myteriet.

Utkikens ombord å Polstjärnan rapport befanns vara fullkomligt riktig, då han lät förkunna, att släde, hundar och människor syntes på isen långt norrut. Den expedition eller den förening af expeditioner, som närmade sig Polstjärnan med en — i besättningens tycke — alltför långsam och sölande fart, beskådades af styrman Håkansson genom den kikare af Newfounds i Newyork konstruktion, som gubben Tobiasson hade gifvit honom till julklapp. Men fastän utkiken hade sett och rapporterat »den svarta punkten» redan klockan half två, dröjde det i verkligheten ända till klockan fem och fyrationio minuter och sexton sekunder, innan »den svarta punkten» omsider befann sig invid Polstjärnans sida. Ulla hade då lyckats bringa sin »af framtidsförväntningar och nutidsförargelser upprörda mor» (orden äro professorskans) ned i hytten och svept filtar och björnskinn omkring henne, på det att hon måtte ligga varmt och godt, medan hon »besegrade sina sönderslitna nerver och försökte andligen återkomma till självmedvetandets klarhet.»

Medan nu professorskan låg därnere i sin hytt och »kämpade med de mot lifvet, bildningen, nerverna och vetenskapliga konstruktionen fiendtliga makterna,» landade den återvändande expeditionen invid Polstjärnans väldiga skrof. Men hvilken expedition var det, eller voro båda expeditionerna förenade? Voro både professorn samt hans följe och kaptenen och hans manskap räddade? Hade allt gått väl för alla? Eller saknades någon?

Dessa och många andra sådana frågor gjorde sig människorna däruppe på Polstjärnans fördäck, under det att den hemvändande expeditionen närmade sig. Den kunde emellertid icke komma så fort fram, som man troligen å ömse sidor önskade, ty här och där mötte uppskrufvade isvallar eller öppna råkar, som måste kringgås. Men ändtligen, strax efter klockan fem kom expeditionen fram.

Det befanns då vara kapten Almgren och hans sex män. Af professor Tobiasson och hans tre ledsagare syntes icke ett enda spår. Och i hvilket tillstånd befunno sig dessa män, som tågat bort från Polstjärnan den 19 och nu den 24 Februari återkommo dit? De förmådde knappt släpa sig fram. Af de tjugo hundar, med hvilka expeditionen tågat bort, kommo endast tolf tillbaka. Af packningen på släden, som vid affärden hade vägt trehundrafemton kilogram, fanns nu kvar endast en liten hög, hvilken tycktes icke kunna väga öfver trettiofem eller fyrtio kilogram.

Likväl mottogs den återvändande expeditionen med hurrarop, och alla männen, som funnos ombord, skyndade ned på isen för att hjälpa till med hundarnas

frånspännande o. s. v., men framför allt för att ifrigt fråga och forska.

Ulla mötte kaptenen vid landgången och räckte honom sin hand med ett tjusande leende, som visade, huru glad hon var att få återse honom frisk och helbrägda.

»Välkommen hem, kapten!» yttrade hon blygt. »Min far?»

Kapten Almgrens återkomst.

»Vi hafva ännu icke funnit honom. Själfva blefvo vi nödsakade att vända om, emedan vi icke kunde komma längre. Vi påträffade öppet vatten, och då vi icke hade med oss några kajaker, så blefvo vi nödsakade att söka oss tillbaka hit för att utrusta en

ny expedition. Den skall blifva bättre försedd, och jag betviflar alls icke, att vi skola finna professorn och bringa honom undsättning.»

»Och när kan den vara färdig?»

»Om två eller tre dagar, hoppas jag.»

»Gode Gud! Men min stackars far . . .»

»Kära fröken Ulla!» sade den unge kaptenen sakta. »Ni vet nog, att jag skall göra allt, hvad en människa kan göra, för att rädda honom. Och jag tror dessutom icke, att han löper någon synnerligen stor fara, då han har eskimåen Ernenek med sig och dessutom två så dugtiga karlar som matrosen Jakob och förste maskinisten Otterström. Båda äro hvad man kallar kärnkarlar, hvilke hellre skola gå i döden, än svika sin plikt. Ernenek är af barndomen vand vid lifvet och farorna i dessa kalla och isiga nejder.»

»Kan då icke den nya expeditionen blifva färdig förr än om tre dagar?»

»Jag skall göra mitt bästa . . .»

»Men jag är själfvisk,» sade hon hastigt, »som icke ens frågar, huru ni befinner er . . . Ni ser så medtagen ut?»

»Det betyder intet, då vi nu omsider hunnit hit. Ett par dagars vistelse i vårt lugna hem här på Polstjärnan skall återställa både mig och mina följeslagare . . .»

»Men, hvad har händt?» Hon räckte honom ofrivilligt handen.

»Jag inser nog, kära fröken Ulla, att ni önskar få veta, huru vi haft det under den besvärliga färden. Sannolikt hyser er fru mor samma önskan. Säkert är

åtminstone, att besättningen gör detta. Jag har därför tänkt att, så snart jag ombestyrt en del saker, som stå i sammanhang med vårt ombordstigande, och mottagit styrmannens rapport angående tilldragelserna under min frånvaro, sammankalla alla till stora salongen i fören och där berätta hela historien. Hvad är klockan nu?... Half sex, kan jag tro!»

»Ungefär så! Det skulle varit alldeles mörkt, om icke norrskenet upplyst nejden...»

Han tryckte hennes hand och skyndade bort för att utdela sina befallningar. Ulla skiljdes från honom med känslor, för hvilka hon icke kunde göra sig själf reda. Visserligen var hon glad att få återse den käcke kaptenen och visserligen tyckte hon, att hans lätta handtryckning måste hafva en för henne glädjande betydelse, men hennes tankar flögo dock till hennes stackars far, som nu antingen var död eller också sväfvade i tusen faror däruppe bland björnar och isberg.

Omkring klockan sju hade Nils Tröstefull icke allenast vid skenet af elektriska lampor fotograferat den hemkomna expeditionen (vi minnas ju, att han var Polstjärnans officiele fotograf), utan äfven i sin egenskap af kock anordnat en lukullisk måltid för expeditionens medlemmar. Kaptenen själf deltog i den. Jeppe däremot kunde icke äta, emedan hans läppar ännu icke voro fullt återställda. Hans fiende, eldaren Bünzow däremot deltog i kalaset, men var tyst och sluten och såg dolsk och trolös ut. Likaså matrosen med det fula ansiktet, Ored Palmer, med

hvilken Bünzow under de senaste dagarna hade mer och mer förbrödrat sig.

När nu — vid åttatiden på aftonen — den jämförelsevis lukulliska måltiden blifvit intagen och bordet hade blifvit afröjdt, kommo Ulla och gubben Gregorius Lenander tillstädes. Och den unge kaptenen kunde börja sin berättelse. Fru professorskan låg och hade ännu icke vunnit seger i sin kamp mot de »vetenskap-

Kapten Almgren berättar om myteriet.

ligt konstruerade nerverna». Hon hade ännu icke andligen »återkommit till själens självmedvetande».

Kaptenen skildrade nu expeditionens öden, men han yttrade nästan ingenting om tvisten mellan Jeppe och Bünzow. Och slutligen kom han till den punkt af berättelsen, där han skulle skildra myteriet. Den ädelmodige chefen hade tänkt att endast lätt vidröra denna sorgliga tilldragelse, men då han nu kastade en blick omkring rummet och märkte, att Bünzow och

dennes medskyldiga stallbröder voro försvunna ur salongen, fann han icke skäl att dölja något. De fem karlarne hade uppenbarligen aflägsnat sig i det ändamålet, att de icke skulle få höra sin egen skam omtalas och behöfva rodna inför kamraterna. Nåväl, kaptenen berättade nu omständligt, huru alltsammans hade tillgått, ända tills han trädde fram med revolvern i hand och hotade att nedskjuta en och hvar, som icke genast ginge till sitt arbete.

»Bünzow stod där,» fortsatte nu kaptenen, »med en mycket trotsig min, och de andra fyra karlarne sågo på honom och följde hans exempel. Ingen af dem sade någonting och icke häller gjorde de någon min af att börja björnslakten. Segelsömmaren Lindberg ensam lydde, d. v. s. han lämnade oss och närmade sig björnarna för att börja arbetet. Men då jag gärna ville i denna fara hafva honom vid min sida, återkallade jag honom och bad honom taga med sig en laddad bössa. Alla karlarnas bössor stodo uppställda mot iskanten i närheten af björnarna. Jag såg, att Bünzow umgicks med tankar på att rusa dit bort och bemäktiga sig ett af vapnen. Jag förde fingret till trycket och sade honom, att den minsta rörelse skulle kosta honom lifvet. Han afstod från alla mordplaner, men han yttrade ännu icke någonting om, att han ville lyda. För andra gången tillsade jag honom och hans medbrottslingar att gå till arbetet, tilläggande att, om de dröjde ett enda ögonblick, skulle jag aflossa revolvern midt i pannan på Bünzow. Aldrig glömmer jag den blick, han gaf mig, när han nu omsider vresigt svarade: »nå, må gå då!» Han tog ett steg, för att

närma sig de skjutna björnarna, men då jag icke utan skäl fruktade, att om han komme dit, skulle han bemäktiga sig ett af gevären, insåg jag nödvändigheten af att hejda honom. Om han lyckats, skulle med säkerhet hvarken jag eller Lindberg hafva kommit från platsen, åtminstone icke med lifvet, och föga troligt är, att de fyra upproriska karlarne skulle hemfört våra lik till Polstjärnan och därigenom själfva anskaffat bevis på deras blodsdåd. Därför befalde jag, alltjämt med revolvermynningen riktad mot hans hufvud, att han skulle stanna, hvilket han också gjorde. Lindberg, som hittills hållit de andra karlarna i schack med sin dubbelbössa, erhöll nu min befallning att borttaga alla gevären, taga ut patronerna och föra alltsammans in i tältet. Nå, detta blef uträttadt. Därefter höll Lindberg på min begäran kroppsvisitation på dem alla fyra och fråntog dem alla de patroner, de medförde, samt bar projektilerna in till de andra i tältet. Nu hade de inga andra vapen än jaktknifvarna, och dessa måste jag låta dem behålla tills vidare, emedan de behöfde dem till slakten. Och sedan drefvos de till arbetet. Alarik Ljusgren och Erik Stål tycktes icke vara motvilliga eller hysa något agg, men Bünzow och Ored frammumlade ryssliga hotelser. När de nu lagt sig ned och voro i färd med att flå björnhonan, öfverlämnade jag för en stund deras bevakning åt Lindberg, som fick sträng befallning att icke ett enda ögonblick släppa dem ur sikte och att utan tvekan skjuta ned en och hvar bland de fyra, hvilken gjorde någon misstänkt rörelse. Själf gick jag in i tältet för att gömma undan alla gevären (d. v. s. de fyra upp-

roriska männens) och allt hvad patroner hette. Gevären och deras tillbehör lade jag in i den sofsäck, som jag och Lindberg hade för vår räkning, och surrade den tillsammans och bar den ut till släden jämte de andra säckarna, bemödande mig om att hålla de andra så, att de skulle dölja, hvad jag företagit mig med min egen säck. Jag tror, att detta lyckades mig, ty då de en timme senare fingo befallning att nedtaga tältet och trädde in i detta, kunde man tydligt af deras bestörta miner samt en och annan ed finna, att de gjort en missräkning. Nu kan emellertid Lindberg själf berätta, hvad som tilldrog sig, medan han ensam bevakade dem.»

»Det var just inte så mycket, men dock något. Jeppe satt på isen bakom mig, endast ett par famnar därifrån. Jag höll geväret redo att inom ett ögonblick lägga det till ögat, om det skulle blifva af nöden. Då började Bünzow tala och säga, att han aldrig väntat sig, att jag skulle vara en sådan förrädare mot kamrater. Jag svarade ingenting, Han fortfor och yttrade, att det vore mycket bättre, om jag ville sluta mig till dem, så kunde vi taga lifvet af kaptenen och vända tillbaka till Polstjärnan, i stället för att gå till mötes en viss och säker död genom att fortsätta färden åt norr. Jag svarade ej häller nu, åtminstone icke med ord. Men kanske var det svar nog, att jag spände båda hanarna och lade bössan till kinden samt siktade rakt på hans hjärta. Medan jag nu i bråd hast utförde denna manöver och hade min uppmärksamhet uteslutande fäst på Bünzow, lyckades det Ored Palmer att krypa nästan alldeles

fram till mina fötter. I nästa ögonblick stod han upprätt, och hans spetsiga, af björnblod färgade jaktknif var redan på god väg till mitt hjärta, då mitt lif räddades af stackars Jeppe. Denne hade visserligen sin mun ombunden, men hans ögon voro fria, och i trots af de smärtor, han utan tvifvel led i den misshandlade kroppsdelen, gaf han noga akt på, hvad som föregick. Så snart den präktige gossen förstod, hvilken illistig plan Ored förehade, sprang han upp och närmade sig bakom mördarens rygg, så att denne icke märkte honom. En till Ored ställd varning från Bünzow kom försent, ty innan Palmer hade hunnit sticka ned mig, fick han själf ett knytnäfslag, som visserligen icke tillfogade honom någon nämnvärd skada,

Myteriet.

men hvilket kastade honom till marken. Jeppe hade frälst lifvet på mig, och så länge jag lefver, skall jag hålla honom räkning för den tjänsten. Jag insåg nu, att jag stod för nära och drog mig ett par famnar tillbaka. När kaptenen kom ut med sofsäckarna för att surra dem fast på släden, hade Ored ännu icke hunnit stiga upp, och troligen var det denna omständighet, som gjorde, att de öfriga icke ägnade någon uppmärksamhet åt kaptenens görande eller låtande och att de icke märkte hans knep med sofsäcken och bössorna.»

Bland manskapet i Polstjärnans försalong uppstod nu en stunds samtal hit och dit om dessa oerhörda tilldragelser. Alla voro emellertid ense därom, att Bünzow och Ored Palmer borde hållas i fängsligt förvar någon tid bortåt, tilldess de visade spår af uppriktig ånger. Hvad beträffar Alarik och Erik, trodde de, att en skarp bevakning skulle vara tillräcklig.

»Jag har med flit dröjt med hvarje åtgärd,» sade kaptenen, »tilldess jag finge höra eder mening om saken. Men då vi nu äro ense om, hvad som bör företagas med dem, så får jag anmoda några af er att nu genast bemäktiga er Bünzows och Palmers personer samt stänga dem in i den hytt, som blifvit afsedd till ett så sorgligt ändamål.»

Befallningen utfördes raskt. Bünzow och Ored öfverraskades i sina kojer, där de lågo alldeles rusiga. Hvar de hade fått spritvaror ifrån, blef snart uppenbaradt, ty en stund därefter upptäckte kocken Tröstefull, att man i hans kabyss hade stulit en liter konjak, hvilken han utbedt sig af förvaltaren för att användas

vid tillredandet af en eller annan kostbar efterrätt till manskapets bord. Tröstefull var alldeles tröstlös med anledning af förlusten, men lugnade sig något, då han af Lenander genast erhöll löfte om en ny. — Emellertid fortsatte nu kaptenen sin spännande berättelse.

»När björnarna nu blifvit flådda och styckade, befalde jag upprorsmakarna att på anvisad plats kasta sina jaktknifvar. Befallningen efterkoms icke utan knot, men min revoler och Lindbergs bössa nödgade dem att lyda. Knifvarna uppsamlades af segelmakaren och sattes i hans lifbälte tillsvidare, d. v. s. tilldess vi kunde finna någon bättre plats till att dölja dem. Nu fingo karlarne under mynningarna af våra skjutvapen ombesörja och fullborda slädens lastning, hundarnas förspännande, tältets nedtagande och allt annat, som var förenadt mad uppbrottet. Och så gåfvo vi oss å nyo åstad mot norr. Det isiga landskapet började småningom förändra natur. Visserligen förekommo äfven här höga isvallar, men nu träffade vi därjämte på en mängd råkar i isen, hvilka naturligtvis vållade oss ännu mera besvär än isvallarna, ty de senare kunde öfvergås, om än med svårighet, medan däremot råkarna, hvilka ofta hade en betydlig bredd och utsträckning, måste kringgås med betydlig tidsförlust, emedan vi saknade kajaker. Efter en besvärlig, åtta timmar lång färd måste vi å nyo göra halt. Denna gång hade vi ingen isvall till skydd, utan måste uppslå vårt tält på jämnt isfält.»

»Men förlåt mig, kapten,» frågade Gubben Lenander, »huru kunde ni våga sofva, när ni hade de farliga karlarna att frukta?»

»Vi vågade icke sofva båda på en gång. Lindberg och jag höllo vakt i tur och ordning. Dessutom hade vi vidtagit några andra försiktighetsmått. Deltagarne i myteriet fingo icke sofva i tältet. Åt dem anvisades en plats på isen på ett afstånd af omkring trettio meter från tältet. För att skydda släden mot möjligen i fråga kommande försök att hemsöka dem, hade vi låtit uppresa tältet öfver släden, så att den stod »inombords» vid dess ena ända. Medan jag sof, patrullerade Lindberg utanför tältet, väpnad ända till tänderna. Likaså jag, när han slumrade. Naturligtvis hade vi vår uppmärksamhet oaflåtligt fäst vid sofsäckarna därborta på isen. Men ingenting föreföll, och efter en rast af omkring åtta timmar, skedde uppbrott igen. Några timmars mödosamt framryckande. Därefter lika lång hvila. Så fortgick det, tilldess vi hunno fram till ett ställe, där vi måste stanna, emedan det var omöjligt att komma längre.»

»Och hvarför?» sporde Tröstefull med förvåning.

»Jo, därför att isen tog slut.»

»Tog isen alldeles slut! Det var då underligt.»

Ja, det tyckte äfven alla de andra, men det var icke svårt för kaptenen att lämna en nöjaktig förklaring öfver denna omständighet.

»Var det land då?» frågades omkring honom.

»Nej, det var haf... öppet haf, så långt våra ögon kunde nå.»

»Öppet haf vid Nordpolen?»

»Om det är öppet haf vid Nordpolen, det vet jag icke, ty vi befunno oss icke där. Jag tog en mätning med hjälp af Jupiter och fann, att vi icke befunno

oss längre upp än 87° 21′ 15″ nordlig latitud ... Detta låter otroligt, men är dock en sanning.»

»Men det är icke möjligt. Redan vid jul hade vi ju upphunnit 88° 5′ 31″ nordlig bredd?» ..., erinrade gubben Lenander.

»Det ser ut, som om vi blifvit af osynliga krafter drifna tillbaka,» sade kaptenen. »Hvilken bredd fick ni senast, styrman Håkansson?»

»Jag har icke gjort någon observation. Först hade vi den långvariga snöstormen, och sedan eder affärd, hafva vi left i så stor oro för eder, att nästan ingenting blifvit uträttadt ... Men vi kunna ju se efter i professorns anteckningar. Han gjorde observationer dagen innan han begaf sig ut med sin lilla expedition.»

»Det kunna vi, men den slår förmodligen icke in med vårt nuvarande läge ... Så snart jag slutat min berättelse, måste vi företaga nya observationer, för att få veta, huru långt vi drifvit tillbaka.»

»Men är det verkligen möjligt, att vi gått baklänges?» frågade Gregorius Lenander. »Vi hafva ju hela tiden legat alldeles stilla i den här fasta ismassan. Inte kunna isskrufningarna hafva vållat det?»

»Nej, det är inte orsaken. Jag vill icke göra anspråk på att nöjaktigt förklara detta fenomen. Vore vår käre professor här, skulle han utan tvifvel kunna genast tillfredsställa vår nyfikenhet. Emellertid skall jag förtälja, hvad jag tror om saken. Jag hörde nämligen professor Tobiasson engång förtälja, att man länge misstänkt, att isen i de nordliga hafven är stadd i en ständig drift. Man har icke kunnat på annat sätt förklara, att träd, som äro inhemska på den ena

sidan om polen, kunna drifvas i land på Nordpolens andra sida, där de icke växa och efter all sannolikhet aldrig hafva vuxit. Sannolikt är väl, att denna isens drift beror dels på stormarna och dels på hafsströmmar, som föra den med sig. Lika troligt synes det vara, att isens drift icke sker alldeles regelbundet, utan än försiggår mot norr, än mot söder, ehuru det påstås, att driften i hufvudsak går åt norr, så att, om denna teori visar sig vara riktig, ismassorna skulle taga vägen öfver Nordpolen och stiga söderut igen på andra sidan om jorden. Förmodligen hafva vi både förut haft hjälp af denna drift på vår väg mot norr och nu hinder af den, därigenom att den fört oss ett stycke tillbaka åt söder.»

»Nå, det förefaller icke alls otroligt,» menade förvaltaren. »Och vi få ju närmare besked, sedan ny observation gjorts, men kanske få vi nu utbedja oss, att herr kaptenen fortsätter sin intressanta berättelse?»

»Gärna! Men mycket återstår icke att säga. Vi sågo framför oss ett öppet haf, som genom vind och svallvågor hindrades från att tillfrysa. Det är dessutom så nära våren, att den ofantliga vattenytan svårligen lägger sig igen. Vi måste naturligtvis vända om för att skaffa oss kajaker, proviant och ny utrustning. Under den första dagsmarchen på hemvägen gick det ganska bra. Hundarna voro villiga och raska, troligen emedan de förstodo. att kosan ställdes hemåt. Äfven manskapet tycktes vara villigt, och om man undantager några spe- och hån-fulla utlåtelser af Bünzow angående min och Lindbergs personer och det öde, som nu dref oss hem till Polstjärnan, gick allt

väl den första dagsmarschen. Men redan då vi skulle slå läger — vårt första läger på hemfärden — började våra olyckor. Det befanns, att behållaren, som innehöll vårt lilla återstående spritförråd, hade gått förlorad under vägen. Vi kunde nu icke uppgöra någon eld. Jag misstänker starkt, att det lyckats Bünzow vid färden öfver någon isvall få tag på den och obemärkt kasta den i snön. Vid öfverstigandet af de sammanskrufvade vallarna måste nämligen karlarne alltid gå vid sidorna af släden och stödja den. Föga fattades, att Lindberg i sin vrede hade genast skjutit en kula i pannan på den förrädiske bofven. Emellertid nekade Bünzow och påstod, att spritbehållaren troligen blifvit kvarglömd på senaste raststället, och då det nu icke kunde bevisas, att han haft sin hand med i spelet, så fann jag mig föranlåten att afstyra vår käcke segelsömmares företag.»

»Han hade i alla fall förtjänt en kula,» menade Lindberg.

Alla, som yttrade sig i frågan, tyckte detsamma.

»Det var,» återtog kapten Almgren, »en svår förlust för oss. Från den stunden hafva vi icke smakat någonting varmt, hvarken i torr eller flytande form, ty spritköket var oss nu alldeles onyttigt. Det är vid sådant förhållande underbart, att ingen af oss frusit ihjäl. Men frusit hafva vi duktigt, äfven inne i våra sofsäckar. Och vi voro nu hänvisade till endast rå föda, hvilken åtminstone till en början föreföll oss mycket vedervärdig. Men man kan vänja sig vid allt, och hvad gör man icke för att bevara lifvet? Lyckligtvis hade vi björnköttet att tillgå, ty eljest

hade vi hungrat till döds, sedan pemmikan och alla andra medförda födoämnen tagit slut. — Och nu hafven I oss lyckligt här igen ... En ny expedition, försedd med kajaker, är snart färdig, och så begifver jag mig af igen. Kanske ni också, herr Lindberg?»

»Ja, men med vilkor att vi slippa de där fyra kamraterna.»

NITTONDE KAPITLET.

Hallucinationer.

Vi lämnade våra vänner professorn och Otterström ombord på ett i öppna hafvet kringsimmande isflak, sysselsatta med att uppföra en ishydda. Våra vänner eskimåen Ernenek och Jakob Erlandsson lämnade vi inneslutna i en trång graf, där de hvarken kunde fritt röra sig eller ens sitta i upprätt ställning. Professor Tobiassons expedition hade således, enligt ödets beslut, blifvit delad i två hälfter med två man i hvarje del. Båda afdelningarna visste, att de befunno sig på isflak ty det kände också Ernenek och Jakob, emedan de icke kunde undgå att bemärka isytornas oregelbundna, starka och gungande rörelser. Hvad professorn och Otterström beträffar, kunde de åtminstone andas fritt och lika fritt röra sig innanför det stora isflakets gränser. Värre däran voro de båda andra. Och ingendera parten visste, huru det stod till för den andra delen af den söndersprängda expeditionen. Å ömse sidor antogs det såsom en nästan gifven sak, att de frånvarande vännerna omkommit vid katastrofen.

Professor Tobiasson och maskinisten Otterström arbetade på sin förut beskrifna ishydda med all flit. Detta kräfde emellertid, som läsaren nogsamt förstår, en ganska lång tid, så att det korta dagsljuset naturligtvis för längesedan hade försvunnit, innan de ens hade fått hyddan halffärdig. Men de arbetade ganska bra vid norrskensbelysningen. Fort kunde det naturligtvis icke gå, ty det antal, isblock, som åtgick, var mycket stort och dessutom steg svårigheten i samma mån, väggarna tillväxte i höjd.

Byggandet af en ishydda.

Äfven om våra vänner stego upp på taket af gången, kunde de, sedan arbetet fortskridit några timmar, icke räcka så högt, att de förmådde lägga upp de nya blocken. Och dessutom stötte gången endast till en enda sida af den cirkelrunda ishyddan.

Hvad var att göra? ... Efter några misslyckade försök att lyfta de väldiga tyngderna upp på raka armar, måste de afstå därifrån. Missmodiga satte de sig ned för att fundera på saken och försäkra hvarandra, att de tydligt insågo, att ödet — denna hemlighetsfulla makt, som kan vara så vänlig mot somliga individer och så grym mot andra — hade svurit deras undergång.

»Om vi ändå hade haft vår tältduk!» suckade professorn. »Då kunde vi hafva redt oss ganska bra med den såsom tak öfver väggarna, så höga som dessa nu äro ... Men nej, t. o. m. själfva tältduken är försvunnen.»

»För att aldrig komma tillbaka,» instämde förste maskinisten med samma vemodiga tonfall. »Utan tvifvel är den nu en liksvepning åt våra döda kamrater, som hvila därnere i det outgrundliga vattendjupet.»

»Ja ... jaha! ... Han säger något, Otterström.»

Och så suckade de tillsammans.

Men efter en stund fattade de åter mod och började taga i ännu en gång. Professorn föreslog, att de skulle af isblock bygga ställningar, på hvilka de kunde stiga upp och komma till erforderlig höjd. I själfva verket fanns ingen annan möjlighet. Åtskilliga timmar måste de arbeta med dessa primitiva byggnadsställningar, men lyckligtvis fans där i den ofantliga högen tillräckligt förråd af isskifvor, större och mindre. Voro de för stora, borrade man med den pik af nysilfver, som fans i ändan på en skidlöparestaf, ett hål eller flera uti isskifvorna, satte ned i hålet en gevärspatron och tänkte fyra af. Första gången detta skulle ske blefvo de icke litet förlägna, då de vid närmare eftersinnande märkte, att de saknade hvarje me-

del att affyra patronerna. Nytt missmod! Nytt dröjsmål! Ny öfverläggning! Professorn funderade emellertid ut, att man borde kunna affyra dem, om man stack fram skidstafven och satte spetsen af piken midt på tändnålen och med ett isstycke gaf den andra ändan af stafven en duktig smäll. Man skred till ett försök. Och det visade sig kunna gå och gå förträffligt. Visserligen halkade stafvens spets till en början mer än en gång bort från tändnålen, just då slaget kom, och därigenom vållades någon tidsutdrägt genom förnyade försök, hvilka dock alltid till sist lyckades. Men professorns aldrig hvilande hjärna uppfann snart ett medel att öfvervinna äfven denna svårighet. Han förskaffade sig några passande isklumpar, som han uppstaplade omkring skidlöparestafvens nedra ända, så att denna omöjligt kunde ändra riktning. Sedan denna uppfinning blifvit gjord, klickade intet enda skott.

Småningom minskades ishögen, där våra bygg mästare togo sina materialier. I samma mån som ishyddan och byggnadsställningarna tillväxte i höjd, krympte ishögen samman. Det medförde emellertid ett icke ringa användande af muskelkraft att lösbryta blocken ur högen, då våra vänner icke egde andra därtill användbara verktyg än sina händer och en skidstaf. Och en rundlig tid behöfdes. Åtskilliga gånger måste de hvila sig. Under arbetets gång intogo de också två eller tre måltider och skattade sig därvid jämförelsevis lyckliga, därför att de återfunnit sitt fotogenkök och att detta ännu innehöll ett litet förråd af den eldfängda vätskan, så att de kunde koka sin mat och slippa att förtära den i rått tillstånd.

Så förgick ett helt dygn, utan att våra två vänner försökte sofva. De tyckte sig icke hafva tid därtill. Ovädret kunde snart bryta ut igen, och då skulle de vara förlorade, om de icke hade tak öfver hufvudet. Förlorade skulle de väl i alla händelser blifva, menade de under de förtviflade stunderna, men nog ville de söka att få behålla lifvet så länge som möjligt. Inte trodde de på underverk, men i deras hjärtan gick kanske ändå en underström af hopp, att någonting oförutsedt kunde inträffa och bringa dem räddning. Människohjärtats hopp dör aldrig här i tiden, åtminstone icke förr än människan själf dödar det med våld.

På detta sätt fortsatte nu de olyckliga människorna att under ett helt dygn omväxlande arbeta, sitta i förtviflans grubbel, fatta mod igen, äta, återigen arbeta o. s. v. i en ständig kretsgång.

Under tiden fördes isflaket omkring af vågorna, men huruvida resan gick åt norr eller söder, det kunde icke ens professorn i sitt närvarande utblottade tillstånd med visshet afgöra. Han egde ju icke ens en teodolit. Alla hans instrumenter hade gått förlorade vid den stora katastrofen.

Småningom närmade hyddan sig fullbordan, och i samma mån sjönk isförrådet, från hvilket de hämtade hvad de på skämt kallade sin tegelsten. Nu efter ett dygns ansträngande arbete fans icke kvar mera, än att de tyckte resten skulle gå åt till att fullborda byggnaden. Men nu voro de alldeles uttröttade och beslöto att sofva några timmar inne i gången, för att därefter kunna med förnyade krafter fortsätta det mödosamma arbetet. De sutto just på ett par af de kvar-

varande isblocken och samtalade härom, när båda två på en och samma gång sprungo upp och båda ropade:

»Hvad var det?»

De lyssnade uppmärksamt, men nu hörde de ingenting — intet annat än vågornas brusande, när de brötos mot isflakets kanter.

Hvad hade de då tyckt sig höra? Kanske läsaren allra bäst inser det, om vi redogöra för det samtal, som nu utspann sig.

»Jag hörde det likväl alldeles tydligt,» sade Otterström och blickade omkring sig med förvåning. »Mitt lif vill jag våga därpå, att jag hörde det.»

»Jag hörde också någonting,« menade professor Tobiasson. »Men våra sinnen torde hafva bedragit oss, käre Otterström. Saken är ju helt enkelt omöjlig. Vi äro alldeles ensamma, Otterström och jag, här i isöknen.»

»Men jag upprepar, att jag hörde en människoröst . . . Jag vill sjunka död ned på detta ställe om jag icke gjorde det. . . Besynnerligt! Nu förnimmes ingenting . . . Jag vill emellertid företaga en recognoscering kring ishögen och ströfva omkring på detta isflak, som för närvarande utgör hela vår värld. Jag skall taga reda på saken, medan herr professorn eldar upp under pannan och kokar åt oss litet björnkött.»

»Nå, gör det då, Otterström, men han kan vara säker om, att det endast var en hallucination, beroende på vårt uttröttade tillstånd.»

Otterström begaf sig åstad på sin upptäcktsfärd, men fastän han gjorde ett slag kring större delen af isflaket och emellanåt stannade för att lyssna, kunde han hvarken med ögon eller öron göra någon upptäckt.

Han fortsatte emellertid sin rond, fastän han småningom öfvergick till professorns åsikt, att det hela varit endast en inbillning. Och så kom han tillbaka till lägerplatsen, utan att hafva sett någon annan lefvande varelse än björnungen, hvilken strök omkring i lägrets närhet, troligen därför att den var hungrig och vädrade maten.

Primusköket surrade hemtrefligt, när han kom tillbaka till professorn, som satt bredvid det på turkiskt sätt och emellanåt undersökte, om björnköttet hunnit blifva mört. Vattnet sjöd och porlade i pannan och professorn grubblade. Likväl blef Otterströms ankomst icke obemärkt.

»Nå, Otterström,» ropade Tobiasson. »Har han upptäckt något?»

»Nej, herr professor, intet! Ni hade nog rätt, då ni förklarade, att alltsammans endast var en inbillning. Men i alla fall var det ganska besynnerligt, och allra besynnerligast är i min tanke det, att vi båda två hafva på en och samma gång bedragits af en och samma inbillning.

»Åh, sådant är icke alls ovanligt,» förklarade professorn. »Ser han, käre Otterström, med hallucination menar man en föreställning, hvilken icke har någon verklighet utanför sig, men hvilken af hjärnan uppfattas, såsom om den vore grundad på en verklighet. Alla våra fem yttre sinnen kunna åstadkomma hallucinationer, ser herr kand. . . hm! jaså! ser Otterström, men vanligtvis är det syn- eller hörselorganerna som på det där sättet gifva falska rapporter till hjärnan, liksom om en telefonfröken, som man betalt för

att telefonera, att en vän är död, i stället telefonerar till vederbörande, att samme vän har återvunnit hälsan. Ja, ser herr kand... hm! jaså!.. ser han, käre Otterström...»

Nå, det kan icke intressera läsaren att taga grundlig kännedom om den lärda föreläsning, som professorn nu höll rörande inbillningar oeh hallucinationer. Nogaf — den fortgick, ända till dess maten var färdig och olyckskamraterne började äta. Därefter gled samtalet småningom in på andra banor, och tilldragelsen glömdes småningom. Man talade om Polstjärnan och dess lugna ro, om kamraterna, som man lämnat kvar där och hvilka man troligen aldrig mera skulle återse. Och professorn egnade en lång stund åt professorskan, hvilken han tänkte sig såsom sittande i den bekväma salongen, gråtande och klagande i sin sorg öfver makens mystiska frånvaro. Och från Polstjärnan flögo tankarna till de kära hemmen därnere i gamla Sverige. Samtalet antog en alltmera svårmodig prägel.

Plötsligt stannade professorn midt i en utredning af frågan om de krafter inom människan, som göra henne skicklig att känna längtan och saknad och dylikt, Det som afbröt hans vetenskapliga föredrag, som Otterström endast helt obetydligt förstod, det var å nyo förnimmelsen af en människoröst.

Måltiden hade nu slutat. Både professorn och maskinisten sprungo upp och stirrade hvarandra i ansiktet. Nu visste de icke, hvad de skulle tänka, ty denna gång föreföll det dem, som om de hört en människa jämra sig.

»Ljudet kom därifrån,» påstod professorn och pekade åt öster.

»Nej, det kom från vester.»

Hvad det nu var, så upprepades det icke, men våra vänner beslöto ändå att tillsammans företaga en liten vandring i närheten. Om de icke varit så trötta, skulle denna promenad hafva förefallit dem såsom en lustvandring, ty det var icke synnerligen kallt och norrskenet med dess ständigt skiftande praktfulla former var en ögonfägnad af ojämförlig skönhet. Dock hade de icke gått ut för att beundra naturens härlighet, utan för att spana efter anledningarna till de mänskliga ljud, som de tyckt sig höra. Deras uppmärksamhet fästes mera vid jorden än vid himmelens under.

Efter en half timmes promenad, under hvilken ingen upptäckt blifvit gjord, vände de tillbaka till lägerplatsen, kröpo in i sin gång och i sofsäcken och glömde snart hela världen och sin egen olycka, sedan de fallit i armarna på en uppfriskande sömn.

TJUGONDE KAPITLET.

Räddningen.

Svår var den gamle professorns och den käcke förste maskinistens belägenhet, men — som vi förut hafva påpekat — ännu mycket svårare var ställningen för Ernenek och Jakob, hvilka voro i lefvande tillstånd begrafna och icke närde den allra minsta förhoppning om att någonsin få skåda solens ljus eller taga del i människornas verksamhet. Vi hafva sett, att deras lilla håla var knappt tre alnar lång, knappt så bred och endast tre fjärdedels aln hög. När de lågo på ryggen och kände för sig med händerna uppåt, hade de icke svårt för att iakttaga, att hvalfvet var i hög grad ojämnt, att håligheter förefunnos här och där, i hvilken de kunde köra upp halfva armen, och att på andra ställen spetsar af alla möjliga former stucko ned. De hade icke svårt att af allt detta draga den slutsatsen, att deras trånga grotta blifvit bildad därigenom, att en massa isblock störtat samman och därvid så kilat sig fast inbördes, att intet block kunde falla ända ned till marken. Men när de hade dragit alla dessa slutsatser och kommit till detta sannolika resultat — hvad mera? De hade icke därigenom kommit en enda tum närmare sin räddning.

Förtviflan bemäktigade sig dem mer och mer. De försökte sofva, men de mördande föreställningarna därom, att de skulle dö i denna hemska graf, hindrade dem från att njuta någon verklig hvila. Så försökte de fördrifva tiden genom samtal, men det ville icke komma i gång. Efter några enkla anmärkningar och lika många enstafviga svar, afstannade samspråket, för att aflösas af tysta grubblerier, som kunde räcka halfva eller hela timmar. Återigen vaknade någon af dem upp ur dessa nattsvarta, vakna drömmar, sade några ord och fick ett svar, yttrade ännu ett par eller tre små anmärkningar, och så blef det tyst igen.

I ett slags förtviflan, som närmade sig till förryckthet och som professor Tobiasson, om han befunnit sig där, skulle hafva betecknat med det vetenskapliga namnet *paranoia*, började de slutligen berätta anekdoter för hvarandra. Och den ena historien blef galnare än den andra. Hemska skratt ljödo i grottan — hemska, ty de framgingo ur förtviflade själar. Ernenek berättade sedermera, när de återkommit till den lefvande och icke förtviflade världen, att Jakob Erlandsson hade under denna yrsel berättat bland annat följande, halft vanvettiga historia.

»Jag satt en gång, när jag var femton år, uppe på kyrktuppen och red på det stora djurets rygg, ty stort var det. Aldrig någonsin har jag sett större tupp. Den var femtiofem alnar mellan vingspetsarna, när han sträckte ut dem, men det hände sällan, ty tuppen var af bly och vingarna gingo på gångjärn, men dessa blefvo aldrig smorda och därför gingo de trögt. Hvarken klockaren eller kyrkstöten vågade sig dit upp. De sade, att de hade anlag för svindel. . .

Men ser du, vän Ernenek, jag hade icke anlag för svindel, jag. Klättrade direkt upp, ser du, och satte mig på ryggen af odjuret. Och så tog jag, ser du, upp en flaska med bomolja, ser du, och så... nå, huru var det nu?... jo, och så en gåspenna med fanet på därjämte, ser du, ty jag skulle ju smörja gångjärnen på vingarna, ser du... jaha!... och jag hade just doppat gåsen, nej gåsfjädren i oljan och skulle hifva till midt på gångjärnet, ser du, men det blef icke af, ser du, ty just då fick jag djupt nere under mig på kyrkogården, om du vet hvad det är, se klockarfar själf, som stod där och gapade på mig, ser du. Men det tyckte jag icke om, ty jag ville icke lära honom hemligheten af min konst, ser du, och så tog jag ett hopp från tuppen, som satt minst tiotusen alnar högt uppe i luften, ty det var ett förfärligt högt torn, ser du, och vid det att klockaren såg mig komma sväfvande ner genom luften, ser du, böjde han sig, så att jag icke skulle träffa honom på hufvudet, ser du, och det var just detta jag hade beräknat, ser du. Medan han stod där och krökte rygg, hann jag ned och hamnade midt på hans rygg och bröt tvärt af den, ser du. Och så sade jag: nu ha vi då en lätting mindre här i världen, ser du.»

När Ernenek under bättre och lyckligare tider förtäljde det där i Jakobs närvaro, förklarade denne, att han icke kom ihåg, om berättelsen var sådan, men han ville icke förneka, att det kunde vara så. Till gengäld serverade han då åhörarna än en och än en annan af de fantastiska historier, som Ernenek själf hade trakterat honom (Jakob) med under dessa stun-

der af förtviflan och vanvett. Den, som han föredrog framför de andra, var följande.

»Mig vara ute i kajak, sade Ernenek till mig, för att fånga sälar eller i bästa fall en hvalross. Mig, förstår vän Jakob, aldrig vara rädd. Mig träffa på en stor sjöhäst, femton mil lång. Mig genast anfalla honom, vän Jakob, med harpun och alla en stackars, fattig eskimås vapen, ty mig då icke hafva bössa, som mig sedermera fått af resande norrman till skänks. Mig göra allt, träffa prick med harpun och dylikt, men han vara för stor. Harpun gå in ända till linan, men ändå icke träffa hjärta, ty till hjärta i så stort djur vara minst två, tre mil. Nu hugga den stora sjöhäst med långa betarna tag i båtkanten och sluka både stackars eskimå och båt och åra och alltsammans. Ned i den stora magen alltihopa, vän Jakob! Vara sannt hvarje ord. Ernenek aldrig ljuga, aldrig. När mig komma ned i den ofantliga mage, finna stort och torrt land därinne och fem stackars, fattiga eskimåer, som också försökt harpunera det stora odjuret. Mig då fråga dem: hvad göra? De svara: »ingenting, Ernenek!» Då mig säga: »någonting skall Ernenek göra» och mig sedan springa omkring på torra landet inne i magen, som vara minst hundra mil lång och tusen mil bred och tiotusen mil hög. Mig länge söka efter räddning, men icke strax finna. Mig vandra länge omkring och titta och tänka. Slutligen mig påträffa inne i en sidokammare i den stora sjöhästs mage femtio hundar och en lång, lång släde med stor kajak på. Den stora sjöhäst hafva gömt dem där till frukost en annan dag, vän Jakob. Mig skynda att till,

kalla de där fem stackars fattiga eskimåer. De blifva mycket glada, säga alltsammans vara deras. Mig säga allt vara mitt, ty mig hafva funnit det. Vara rätt så? Icke sant, vän Jakob?... Nå, mig börja piska de stackars, fattiga fem eskimåer och tvinga dem spänna för de femtio stora, starka hundar — stora som sjölejon, vän Jakob. Allt färdigt, sätta mig själf upp i kajaken och låta de fem fattiga eskimåer öppna dörren till kammaren och mig köra ut i stora magen. Nu mig låta de fem fattiga, stackars eskimåer sitta upp. Vi sitta alla i kajaken. Alla hafva sin knif i hand. Alla vara redo att skära af banden, som hålla kajaken fast vid släden. Mig själf sitta i hålet midt i kajaken och fylla hålet, så att vatten icke kunna rinna in. Mig hafva åra bredvid mig. Allt redo! Mig piska hundarna. De draga med fart den stora släde med den stora kajak och mig och de fem stackars, fattiga eskimåer fram genom magen, och den stora, ofantliga sjöhästs mage vara så stor, att vi färdas två timmar, innan vi komma upp i strupen. Vägen genom halsen taga half timme. Äntligen vi vara ute i munnen, som var lika stor som hela Grönland. Godt att få frisk luft! Mig klatscha hundarna och efter en half dags resa vi vara vid munnens mynning. Vi hafva lyckan, att den stora sjöhäst då ligga på isen och sola sig. Mig icke behöfva befalla de stackars, fattiga eskimåer kapa linorna och göra kajaken klar. Mig endast köra fort ut ur gapet, innan den stora, stora, ofantliga sjöhäst sluta samman käkarna. Mig lyckas. Vi vara ute på isen och vi köra mycket fort hemåt. Och den stora sjöhäst vara så förvånad, att han icke kunna förfölja oss.»

Med dessa och dylika af febern alstrade fantasier uppbygde de arma männen hvarandra under dessa fasansfulla timmar. Men slutligen började öfverretningen i hjärnan att gifva vika för den rent kroppsliga utmattningen. Dock icke så, att deras förnuft fullt återvände, utan endast i den meningen att de föllo i dvala. Det är tydligt, att feberfantasierna förföljde dem äfven under denna medvetslöshet. Emellanåt ropade de högt. Ibland jämrade de sig. Och oroligt kastade de sig hit och dit, i den mån det trånga utrymmet tillät dem det. Härvid slogo de ofta hufvudet och lemmarna mot den hårda isen, men detta förmådde icke väcka dem ur dvalan. — Jakob plägade alltid sedermera säga, att han tackar Gud för denna dvala, emedan han tror, att den räddade deras lif. Han är nämligen öfvertygad därom, att om de fortsatt att vara vakna, skulle deras förryckthet slutligen hafva kommit dem att döda sig själfva eller taga lifvet af hvarandra.

Huru länge detta medvetslösa och af plågsamma fantasier uppfylda tillstånd räckte, det kan icke afgöras med någon visshet. Jakob hade helt och hållet förlorat hvarje spår af förmåga eller tillfälle att räkna tiden. Säkert är emellertid, och detta påstående är grundadt på professor Tobiassons uppgift och således alldeles ofelbart, att när klockan var vid pass half tolf på förmiddagen den 21 Februari, Ernenek och Jakob väcktes upp, därigenom att någon hårdt ruskade dem.

Jakob slog upp ögonen och fann, att han icke längre var kvar i den trånga, mörka grafkammaren

och att det var ganska ljust omkring honom. Men han kände icke igen den varelse, som låg på knä vid hans sida och ruskade honom.

»Gudilof, att det är öfver nu!» suckade han. »Ernenek, nu äro vi i paradiset, ser du... Det var icke alls svårt att komma dit.»

Eskimåen visste icke heller till sig riktigt och kände icke igen någon. Han inbillade sig vara innesluten i »den stora sjöhästens kropp» och mumlade, då skakningarna väckte honom:

»Mig rädda mig och de fem stackars, fattiga eskimåer.»

Läsaren har utan tvifvel frågat sig, huru det väl månde hafva tillgått, att dessa stackars karlar, som tycktes dömda till en oundviklig död, blifvit räddade och hvilka de personer voro, som nu egnade dem sina omsorger.

Räddarne voro vår älskvärde professor och maskinisten Otterström. Och se här, huru allting hade tillgått!

Efter några timmars lugn och ostörd sömn inne i gången, hade Tobiasson och Otterström stigit upp vid åttatiden denna morgon, lagat frukost och ätit. Därefter hade de återupptagit arbetet med ishuset. De hade fortsatt därmed ganska länge och hade redan för femte eller sjette gången nu under morgonen gått till ishögen för att hämta ett block. Då hörde de å nyo det ljud, som föregående kväll hade väckt deras häpnad och som af professorn blifvit betecknadt såsom en hallucination.

Denna gång kände sig båda öfvertygade därom, att här icke var fråga om något inbillningsfoster, ty

nu voro de uthvilade och befunno sig uti ett i alla hänseenden normalt kropps- och sinnes- tillstånd. Och nu gjorde båda den iakttagelsen, att ljudet af människorösten kom från det inre af ishögen, der de togo sina »tegelstenar.»

»Någon är därinne!» utropade professorn.

»Utan tvifvel! Och det kan icke gärna vara någon annnan än våra förlorade vänner. . . Låtom oss ropa till dem!»

»Han har rätt, Otterström.»

Maskinisten satte läpparna till en springa och ropade flera gånger både Jakob och Ernenek vid namn. Men intet svar följde. Läsaren inser lätt orsaken till denna tystnad, ty de båda olyckliga människorna därinne i ishögen lågo i dvala, och de ljud, som de gåfvo från sig och af hvilka några träffat professorns och Otterströms öron, voro endast deras af feberfantasierna framkallade jämmerrop.

»Besynnerligt, att de inte svara, om de äro därinne,» menade maskinisten. »Då vi kunna höra dem, så borde de väl kunna höra oss.»

»Det tyckes så,» menade professorn. »Måhända sofva de.»

»Nå, kanske det! Men vi måste i alla händelser försöka att gräfva ut dem, vare sig de äro lefvande eller döda.»

Det är lätt att inse, hvarför ljuden numera kunde tränga ut från och in i den håla, där Ernenek och Jakob lågo inneslutna, fastän dessa, då de första gången uppvaknade därinne icke kunde höra ett enda ljud

utifrån, icke ens orkanens rytande. Våra vänner Tobiasson och Otterström hade ju småningom minskat ishögen och under loppet af byggnadsarbetet trängt ned allt närmare medelpunkten, där kamraterne lågo begrafna. Att dessa icke hade därinne i hålan hört bullret af de andras arbete därute eller deras röster, det berodde tydligtvis därpå, att Ernenek och Jakob redan befunno sig i sitt förryckta själstillstånd, då professorn och hans medhjälpare kommo så långt in i högen, att skalen förtunnats tillräckligt för att lämna genomgång åt ljudvibrationerna.

Otterström grep genast verket an, och professorn lät honom styra och ställa samt lydde obetingadt hans anvisningar.

Saken var verkligen icke så lätt. Största svårigheten låg emellertid i nödvändigheten att gå så försiktigt till väga, att man icke, då man lossade isblocken från hvarandra förorsakade, att hvalfvet instörtade och genom sin enorma tyngd krossade de människor, som man ville rädda. Om man hade kunnat se båda sidorna af hvalfvet, skulle beräkningarna varit lätt gjorda. Nu var det naturligtvis betydligt svårare, då man icke hade någon aning om, huru det såg ut på innersidan och huru blocken där mände vara förbundna med hvarandra.

Emellertid lyckades det någorlunda bra, och efter en timmes ansträngande arbete hade man beredt en så stor öppning, att man kunde se sofsäcken, i hvilken Ernenek och Jakob befunno sig. Ännu en stunds arbete, och så kunde Otterström och professorn, med gemensamt ansträngande af alla krafter, omsider draga fram sofsäcken och de uti denna hvilande männen.

Professorn lade sig ned på knä för att undersöka dem. Allraförst konstaterade han, att de verkligen lefde. Sedan betraktade han med bekymrad min deras af feberhetta glödande ansigten. Så öppnade han ögonlocken på den ene efter den andre och skärskådade de blodsprängda ögonhvitorna och deras pupiller. Nu kände han dem på pulsen och räknade slagen, på samma gång hans öga följde sekundvisarens rörelse

De saknade återfinnas.

på urtaflan. Och så skakade han hufvudet och såg mycket bekymrad ut.

»Nå, herr professor,» sporde Otterström, »ingenting lifsfarligt, förmodar jag?.»

»Hm!... jo jo men, herr kandidat, mycket farlig kasus, den här. Det är antingen *paranoia* eller *meningitis cerebro- spinalis.*»

»Jo, nu blef jag klok på saken!» småskrattade Otterström.

»Hm! Jaså, det är Otterström... jag trodde, hm, jaha!... jo, d. v. s. antingen äro de vansinniga eller också hafva de epidemisk hjärnfeber.

»Är den dödlig, den där hjärnfebern?»

»Enligt statistiska uppgifter dö 37 procent af de insjuknade.»

»Inte flera...? Då kunna vi ju hoppas, att dessa våra olyckskamrater kunna befinna sig bland de andra sextiotre procenten.»

»Jag tror knappast det, Otterström, förty, ser han, och emedan, ser han, Otterström, den där dödlighetsprocenten 37, den är beräknad efter personer, som vårdas å sjukhus, där man har allting till hands och är i tillfälle att använda alla den moderna läkarevetenskapens hjälpmedel. Här hafva vi ju inga utvägar, ingen fullt tjänlig medicin. så att jag tror verkligen, ser han, min käre Otterström, att dödlighetsprocenten här uppe uti dessa ödsliga isregioner måste blifva 99 eller 100... Det här var för bedröfligt.»

»Kunna vi då ingenting göra, herr professor?» frågade Otterström ängsligt, ty han fann det ytterst sorgligt att se kamraterna dö.

»Åhjo, åhjo... visserligen kunna vi det... Var så god och tänd på fotogenköket och smält litet is till vatten, medan jag letar fram mitt lilla resapotek... Men, hm!... hvar har jag det? Ack, det har ju gått förloradt vid den fruktansvärda katastrofen... Ja, då kan jag ingenting göra.»

Professorn lät armarna sjunka ned och såg alldeles tröstlös ut. Men Otterström ilade in i gången och kom snart tillbaka med en fyrkantig liten låda af aluminiumbleck, ropande:

»Är det möjligen den här?»

»Ja visst, herr kand. . . hm, jaså! . . . kära Otterström. Ack, så bra och så förträffligt! Tack, snälla Otterström! . . . Skynda nu på och värm vattnet eller, rättare sagdt, bara smält isen till vatten!»

Professorn öppnade resapothekslådan och uppsökte i ett af dess många rum ett paket, på hvilket stod att läsa med stora och väl prentade bokstäfver: *Pulvis Jalapæ hydrargyrat.* Han öppnade paketet och tog ut två små pulver, hvarefter han åter tillslöt paketet och nedlade det på sin plats, ty han var ett mönster af ordningssinne, den gode professorn. Därefter satte han sig tåligt ned, och för att göra något, medan han afvaktade isens förvandling till vatten, tog han å nyo de sjukas handleder och räknade pulsslagen. Men resultatet af denna undersökning var tydligen icke egnadt att skingra bekymrens moln på professorns panna.

Nå, ändtligen kom Otterström med vattnet. Tobiasson framtrollade nu ur ett af rummen i aluminiumlådan en silfversked, hvilken han fylde med vatten sedan tillsatte han det ena pulvret och rörde omkring det bland vattnet med en mindre sked.

»Nu, Otterström,» befalde han, »tag fast på båda sidor om Jakobs hufvud och håll det säkert medan jag häller i honom det här!»

Maskinisten gjorde, som han blef ombedd, och professorn försökte tvinga skeden fram mellan den sjukes tandrader, men det var omöjligt. Han bet samman tänderna allt hårdare och rörde våldsamt på hufvudet. Men han vaknade icke.

»Nej,» utlät sig nu professorn. »Detta duger icke. Vi måste väcka honom!»

Och vi hafva redan bevittnat, hurusom det efter många skakningar och ruskningar lyckades väcka Ernenek och Jakob upp ur dvalan, fastän båda ännu yrade. Men när detta skett och man lyckats få de sjuka att sitta upprätt i sofsäcken, då hade medicinen i skeden redan frusit till is, så att professorn nödgades göra en ny blandning. Emellertid lyckades man nu genom hvarjehanda föreställningar förmå Jakob att svälja sin portion. Sedan fick Ernenek en dylik, och så lades de till ny hvila inne i sofsäcken.

»Nu få de ligga i ro en stund,» sade professorn. »Sedan skola vi gifva dem kinin för att moderera febern, och en timme senare skola de bekomma litet jodkalium, för att upplösa exsudationen. Under tiden måste vi till hvilket pris som helst göra vår hydda färdig.»

TJUGOFÖRSTA KAPITLET.

På svallande haf.

Om vi tre veckor senare uppsöka professor Tobiasson och hans följeslagare, så finna vi dem ännu kringdrifvande på det stora isflaket. Det är den fjortonde Mars och polarvåren är nu icke långt borta. Solen stiger ganska högt upp på himmelen, men utvecklar ännu icke någon nämnbar värme.

Redan den förste Mars hade dessa äfventyrare sett solen stiga öfver den synkrets, som jämn och ödslig, liksom uppdragen med en cirkel, hvilken förts af en stadig hand, mötte våra vänners ögon. Att solen var för dem en välkommen gäst, därom tviflar väl ingen. Också blef det därute på isflaket genast och under allmän entusiasm beramadt, att man skulle fira en »soluppståndelsens fest», som man kallade den. Nå, man hade naturligtvis icke mycket att festa med, ty nästan alla tillgångar voro uttömda. Men man hade ett par dagar förut lyckats skjuta en hvalross, och professorn hade i sitt resapotek vissa välluktande och välsmakande droguer jemte ett mindre förråd af sprit, och med tillhjälp häraf och med tillsats af vatten tillredde han en smaklig dryck, hvilken — åtminstone

under dessa förhållanden — fullkomligt ersatte vin och för öfrigt var betydligt mera spritstark än sådant, ty professorn var i allmänhet icke någon vän af alltför svaga drycker. Otterström å sin sida tillagade hvalrossköttet i åtskilliga smakliga former. Där var biff och ragout och stek. Alla fyra åto sig betydligt mätta och drucko solens skål i mer än en bräddad bägare.

Alla fyra, sade vi? Och de voro verkligen fyra, ty Jakob och Ernenek voro nu fullkomligt friska, tack vare professorns medicin och båda vännernas ömma och oaflåtliga omsorger. De hade under hela förra hälften af första veckan sväfvat mellan lif och död. Under andra hälften af veckan hade krisen inträffat och tillfrisknandet börjat. Sedan hade det gått raskt framåt, och vid början af tredje veckan hade de varit utan fara. Nu den 14 Mars hade de kunnat börja deltaga i förefallande arbeten. Det förnämsta af dessa var att genomleta alla drifvor och issamlingar, i synnerhet i närheten af platsen, där den första ishyddan stått, och detta ansträngande arbete företogs naturligtvis i ändamål att uppleta alla de många saker, som man icke sett, sedan olyckan skedde.

Småningom fann man alla fyra bössorna, alla professorns vetenskapliga instrumenter, tre behållare om hvardera två liters rymd, hvilka inom sitt aluminiumhölje inneslöto den nu för de »förlista» synnerligen dyrbara varan fotogen. En liten behållare, rymmande en half liter sprit, och en större sådan, hvilken innehöll tre liter af denna vara, hade de också under veckornas lopp lyckats uppleta. Några yxor, ett af

isborren (Tobiassons egen uppfinning, på hvilken han ämnar med det allra snaraste taga patent i alla civiliserade länder) och många andra saker sågo småningom dagen igen. Äfven släden fann man under snön, och hvad som var ännu bättre, den befanns icke vara svårare skadad, än att den kunde lagas och begagnas ännu en gång, i fall denna förolyckade expedition verkligen skulle någonsin uppnå fast is eller land och icke kastas omkring i detta nästan alltid upprörda haf, tilldess alla dess medlemmar i en hög ålderdom lämnade »detta jordiska« eller — från deras synpunkt sedt — «detta isiga». Ty nu hade de fyra männen fattat mod och tänkte ingalunda på att dö, utan tvärtom voro de fulla af mod och hopp, och för hvarje ny småsak, som hittades, stegrades deras förtröstan. Det enda, som de tyckte sig sakna, var en kajak, men Ernenek sade ingenting, såg hemlighetsfull ut och sträfvade efter att döda så många sälar som möjligt, och så snart något sådant djur blifvit dödadt, började han genast bereda det på samma sätt, som då eskimåerne vilja skaffa sig goda kajakskinn. Vi hafva redan förut under berättelsens lopp beskrifvit methoden och vilja icke nu trötta våra läsare genom att upprepa skildringen.

Professorn behöfde naturligtvis icke numera, då han hade tre starka och friska medhjälpare, deltaga i de gröfre arbetena annat än undantagsvis, då ett tungt isblock skulle flyttas eller dylikt. För öfrigt sysselsatte han sig med sina vetenskapliga observationer samt med fiske. Den senare sysselsättningen beredde expeditionen ganska ofta en angenäm omväx-

ling i fråga om måltiderna, ty i vattnet hvimlade fiskar af hundratals olika slag och bland dessa äfven några, som han kände från hemlandet, såsom t. ex. torsk, flundror, ålar och sill, alla af nästan jättelika dimensioner. Bland dessa massor af fiskar funnos många, hvilka Tobiasson, så lärd han än var, icke kände. Foglar af många slag såg han också, ty de svärmade omkring honom. Där funnos alkor, brednäbbade snäppor, måsar af mångfaldiga arter (däribland blåmåsen *Laurus glaucus*) och otaliga andra, hvilkas namn den lärde professorn icke kunde säga. Åtskilliga gånger försökte vår gode professor att skjuta några af dessa bevingade invånare i polarnejderna, men det misslyckades alldeles och han sköt bom hvarenda gång, men detta berodde icke på någon brist i fråga om god vilja eller vana vid skjutning på flygande föremål, utan helt säkert endast därpå, att professorn till skydd för sina närsynta ögon ständigt, nu sedan solen visade sig, bar färgade glasögon. Dessa gröna glasögon voro såväl för Ernenek som för alla de tre europeerna en nödvändighetsartikel, om de icke skulle blifva snöblinda, ett slags ögonsjukdom, hvilken i synnerhet om våren grasserar bland eskimåerna och icke är alldeles ofarlig, emedan den stundom kan alldeles «förbränna« spetsarna af de nerver, som mynna ut i ögat. Sjukdomen beror naturligtvis på solstrålarnas reflexion från de bländhvita snödrifvorna eller de spegelblanka isfälten. Därigenom kan lätt uppkomma och har mången gång uppstått hvad vetenskapsmännen kalla *amblyopi* eller *amavros* d. v. s. hvad vi på vanligt språk kalla »svarta starren».

Men om nu vår professor icke kunde berömma sig af någon framgång i fråga om jakten på flygande fåglar, så räddade han dock sin ära genom att skjuta ett par pinguiner, hvilka befunno sig på ett annat isflak och passade på att hoppa öfver på våra vänners, just då de båda »farkosterna» passerade förbi hvarandra. Det mindre, på hvilket fåglarna befunno sig, fördes fortare framåt, än det större, på hvilket jägaren satt.

Och hvarje dag tog professor Tobiasson sina observationer och gjorde sina beräkningar. Men resultaten voro den ena dagen icke lika med dem, som han fått den föregående. Än kunde han konstatera, att han och hans olyckskamrater befunno sig på 89° 55′ nordlig bredd och då förde han alltid handen till hufvudet och skulle hafva utbringat ett hjärtligt hurra och svängt sin hatt i luften, om han varit iförd en lämpligare hufvudbonad eller — rättare sagdt — en, som kunde användas till dylikt ändamål. Men nu hade han låtit sy eskimåhättan fast vid vargskinnspälsen och han fick den icke ur fläcken, huru mycket han än ryckte och slet i den.

Men nästa dag måste han till sin sorg konstatera, att han icke befann sig högre upp än på 88° 6′ 11″ nordlig latitud och att »fartyget» (ty så benämde de isflaket) således rusat nedåt söder med en häpnadsväckande fart af oberäkneliga knop i timmen.

Just då vi nu återse våra vänner däruppe i Nordpolens nästan omedelbara närhet, hade han slutat en uträkning och till känna gaf med hög och glädtig stämma resultatet:

»89° 16′ 32″ nordlig latitud!»

»Vi hafva således kommit ett godt stycke uppåt norr igen», svarade Otterström, som gick där och snokade bland drifvorna efter ännu flera förlorade värdeföremål. »Och longituden, herr professor?»

»Jag kan icke med bestämdhet angifva den, ser han, Otterström, ty si, de där längdgraderna gå så nära hvarandra här uppe i Nordpolens närhet, att man icke kan urskilja dem. Här är bara några famnar från den ena till den andra, ser kandid. . . hm! jaså! . . . ser han, Otterström, ty han vet ju, att de alla sammanträffa just på själfva nordpolspunkten?»

»Jaså! Jo, jag kan väl tro det, herr professor. Men jag tycker, att man kunde hafva utlagt dem litet klokare.» Detta yttrande bevärdigade Tobiasson endast med ett halfhögt uttaladt:

»Ignarum vulgus!»

Nu var emellertid den stund inne, då man borde äta. Köket försattes genast i verksamhet. En frikassé af hvalrosskött samlade snart omkring sig alla fyra. Medan de åto, koktes rent vatten i pannan, och när detta var varmt, tillsatte professorn en liten kvantitet sprit och några bitar socker, hvarefter drycken, som var ganska smaklig, så länge den var het, serverades i de förut beskrifna bägarna och förtärdes med begärlighet samt upplifvade alla.

Under det att måltiden pågick, samtalades naturligtvis. Ingen af våra läsare kan med fog ställa på oss det anspråket, att vi skola i detalj upprepa deras yttranden. Endast ett par delar af samspråket anse vi oss icke böra förbigå.

»Men, mina käraste vänner,» utropade plötsligt Tobiasson och glömde att tugga maten. Den tanke, som slagit honom, var af alltför viktig art. »Hvar hafva vi Nero? . . . Vi hafva ju glömt honom.»

Nero var, som läsaren torde erinra sig, den ende af de åtta hundarna, som öfverlefde björnarnas anfall kvällen före den olycksdigra katastrofen. Man hade hittills icke tänkt på det arma djuret, som man nu erinrade sig hafva instängt i den inre delen af isgången. Det var måhända oförsvarligt att glömma honom, men alla hade ju haft så mycket annat att tänka på för att rädda sig själfva och hvarandra. Följden af professorns yttrande var emellertid, att man omedelbart slutade frukosten och genast började att söka efter stackars Nero. Vi hafva förut berättat, att de hade om natten före olyckshändelsen inneslutit hunden i den hälft af gången, som låg närmast det dåvarande ishuset. Öfver denna del af gången hade emellertid vid katastrofen fallit en massa isblock och den var åtminstone delvis krossad. Men nu lämnade alla fyra sin måltid, innan de voro mätta, och snart voro alla fyra (ty icke ens professorn ville undandraga sig denna plikt) ifrigt sysselsatta med att undanrödja dessa block och bana sig väg in i den — enligt deras mening sammanrasade gångens inre. Det var ett ansträngande arbete, men det företogs med lif och lust, och fort gick det undan.

»Hi-o-o-o-hej. . . tjo. . . hej!» utbrast efter en stund Ernenek, »den stackars, fattiga eskimåen,» i det att han reste sig upp och svingade i luften öfver sitt hufvud några långa föremål, som han upphämtat från isen och med någon möda dragit fram. »Nu ingen

nöd! Nu vi lefva godt! Fattig eskimå nu kunna jaga på sina fäders sätt!»

Vid närmare undersökning funno de andra, att föremålen utgjordes af eskimåiska jaktvapen, som Ernenek jämte sin bössa medfört på denna expedition, men hittills icke återfunnit. Där funnos ett par blåspilar, en harpun, en fågelpil och en så kallad länsare — alla arbetade med stor omsorg och smak samt t. o. m. försedda med ganska konstnärliga, fastän naturligtvis om en outvecklad smak vittnande inläggningar.

»*Anguviak!*» ropade Ernenek och dansade och svängde den s. k. länsaren öfver sitt hufvud.

»Nå, Ernenek, det där är nog bra,» sade Otterström, som log godmodigt. »Men en europeisk bössa är bättre. Och nu måste vi förresten fortsätta vårt arbete. Kom nu, Ernenek! Tag i det här blocket, så välta vi det undan!»

Eskimåen lydde, men uttryckte under sysslandet genom månget muntert skämt sin inneboende glädje. Arbetet fortfor oförtrutet under flera timmar, men slutligen kunde man vid tvåtiden på eftermiddagen blicka in i den del af gången, som man hittills ansett vara krossad. Det sista isblocket hade knappt blifvit aflyft, innan professor Tobiasson stack in sitt gråa och ärevördiga hufvud, men drog det genast tillbaka igen.

»Jag måste taga bort de gröna glasögonen», sade han.

Detta göromål var fort undanstökadt. Därefter gjorde han ett nytt försök, men måste under några minuter låta ögonen vänja sig vid mörkret därinne,

ty genast såg han ingenting. Slutligen reste han sig upp och satte de gröna glasögonen på sig igen.

»Nå, herr professor?»

»Jo, Nero ligger därinne, stackars djur!»

»Han är väl icke död?»

»Stendöd, Otterström!» svarade professorn sorgset.

Men under tiden, som åtgick för detta samtal, hade Ernenek krupit in i gången och släpade nu med sig ut i solskenet stackars Nero. Professorn dröjde icke att lägga sig ned på sina knän och undersöka djuret. Alla de andra stodo i spänd förbidan omkring honom, ty det föreföll dem såsom en oväntad lycka, om Nero kunde åter bringas till lif och blifva den femte i sällskapet (den sjette, om man ville medräkna björnungen, som ännu luffade omkring på isflaket och till hvilken man emellanåt kastade de för människorna odugliga delarna af de hvalrossar, sälar eller andra djur, som man lyckades fånga eller skjuta).

»Min apotekslåda!» ropade Tobiasson.

Det äskade föremålet var nästan genast till hands, och professorn tog därur en lur, med hvilkens tillhjälp han lyssnade på åtskilliga delar af hundens kropp.

»Han lefver ännu, men är nära nog död af svält» sade han, då han reste sig upp efter undersökningen, »Af svält!... Hemskt, mina herrar!»

»Kan han icke räddas?»

»Icke troligt!... Men vi skola försöka.»

Tobiasson tillblandade något slags medicin, hvilken i nästan kokhett tillstånd göts på en flaska, som sattes mellan hundens med våld uppbrutna käftar, hvarefter

innehållet häldes in i svalget. Genom att tilltäppa Neros näsborrar, tvingade man honom att svälja ned denna dosis. Därefter företog professorn med honom en åderlåtning, hvilken dock icke framkallade mera än ett par fingerborgars rymd af blod. Såret förbands och Nero lades in i ishyddan samt kringsveptes med varma björnskinn.

Våra fyra vänner tänkte nu återvända till sin afbrutna frukost, men då de anlände till platsen, där primusköket och maten befunno sig, funno de naturligtvis, att frikasséen frusit i pannan och att den först måste uppvärmas, innan den kunde förtäras. Då emellertid ingen kände någon hunger, beslöts det, att man skulle återgå till arbetena och att afvakta middagstimmen, innan man å nyo lät köket hväsa.

Professorn satte sig en meter från iskanten och kastade ut sitt metspö samt hade den turen att inom två minuter kunna kasta upp på land en jättestor polartorsk. Läsaren inser väl, att orden »på land» här måste betyda »på isen».

»Hm!« muttrade Tobiasson, sedan han en stund betraktat djuret genom sina gröna glasögon. »En *Gadus polaris,* minsann!» Och så kastade han å nyo ut sin metref. Och när detta var gjordt, satt den beskedlige mannen och väntade på napp och under tiden lät han sina ögon öfverfara horisonten, men upptäckte ingenting ovanligt, blott det, att han tyckte sig se en mörk dimma på den nordvestra delen af himmelen, men långt i fjärran. Nu hade han alltid bredvid sig och till hands en termometer. För att göra någonting, medan han utöfvade en fiskares tåla-

modspröfvande värf, undersökte han detta instrument och uttalade högt resultatet.

»Hm!» sade han. »Det är icke värre än — 4 grader.»

Och så måste han skyndsamt lägga ned termometern, emedan han kände, att han »hade napp» på sin utkastade krok. Vinsten befans vara en ål af oerhörd längd och tjocklek. Den mätte helt visst minst fyra tum i diameter på det tjockaste stället och var åtminstone en och en half meter lång.

»God med ättika!» mumlade Tobiasson. »Men det är sant, vi hafva ju icke ännu hittat vår ättikbehållare och jag har i mitt reseapotek endast omkring tolf hundra gram vinättika, som måste sparas för sjukdomsfall... Nå, så steka vi den då i sälspäck. Det är rätt godt med salt och bröd... Ah!... Vi hafva ju hvarken salt eller bröd... Hm! Jaha!»

Och professorn var smått förargad på ödet och kastade ut sin metref med större häftighet, än som eljest var, gubbens vana. Läsaren undrar måhända, hvarifrån han erhöll agn till sin krok. Det tillgick emellertid så, att Ernenek emellanåt lade sig, så lång han var, vid iskanten med hufudet utanför den och i sin hand en tom pemmikanburk. Det var ett rörligt lif däruppe i nordpolshafvet. Knappt ett enda ögonblick förgick, utan att någon af hafvets stumma invånare passerade förbi eskimåens ansikte. Vattnet var någorlunda klart, så att han kunde se ned på ett par meters djup, och oftast visade fiskarna sig i själfva vattenytan, liksom om äfven de gladde sig åt solskenet och den återkomna polardagen. När nu ett stim

af små fiskar passerade förbi vår gamle professor och Ernenek, skyndade den senare sig att sticka sin pemmikanburk ned i vattnet och håfva upp några hundra, stundom (om fisken var mycket liten) åtskilliga tusen. Naturligtvis erhöll han då till belöning många vänliga ord af professorn. ty om också det hade legat i Tobiassons natur att slösa med penningar, hviket det nu ingalunda gjorde, skulle Ernenek däruppe i isöknen icke hafva haft något gagn af några blanka kronor, icke ens om professorn funnit tjänsterna så stora, att han velat belönat dem med tusentals sådana. Men Ernenek log både godt och hjärtligt och var både glad och nöjd, när professorn klappade honom på axeln och sade:

»Land! . . . I nordvest!»

»Du är ovärderlig, min kære Ernenek!»

Men ju längre professor Tobiasson satt där och fiskade om förmiddagen torsdagen den fjortonde mars, desto mera tyckte han sig finna, att det där molnet eller dimman på nordvestra horisonten steg upp i höjden. De andra tre hade så fullt upp af göromål, att de icke ens hade någon tid

öfrig till att blicka omkring sig. De hade ingen aning om det där märkvärdiga »molnets» tillvaro. Nu förhöll det sig så, att vår älskvärde professor egde en kikare, hvilken han bar med sig, hängande i en rem öfver venstra axeln och som han aldrig glömde, då han af någon anledning begaf sig utanför Polstjärnans reling. Han fattade nu, sedan han för tjugotredje gången kastat ut sin metref, detta fjärrglas och var just sysselsatt med att reglera dess utdrag, så att instrumentet skulle blifva tjänligt för hans ögon, då Otterström ropade:

»Ättikbehållaren, herr professor!»

»Är den oskadad?» sporde med hög röst Tobiasson, under det att han med sin näsduk aftorkade kikarens glas. »Jaså, den är alldeles hel! Bra! Då kunna vi således vid denna höga breddgrad få njuta af inkokt, kall ål med ättika.»

Professorn satte kikaren till ögat och skådade genom fjärrglaset hän mot det föremål, som han ansett vara endast en dimma. Men han tog snart kikaren från ögat igen och började torka glasen. Uppenbarligen trodde han icke själf sina ögons och kikarens vittnesbörd. Just i detta ögonblick hördes Otterström ropa:

»Herr professor! Nu hafva vi funnit saltbehållaren, och där finnes ännu kvar ett betydligt förråd... minst fyra liter.»

»Det var förträffligt, Otterström.» Och Tobiasson satte å nyo kikaren till sina från de gröna glasen befriade ögon, men blott för att genast taga den därifrån och börja torka — icke glasen i kikaren denna gång utan sina egna ögon. Han trodde tydligen

icke ännu på, hvad han tyckte sig se, utan ville hafva fullständig klarhet. Men när nu äfven ögonen blifvit aftorkade och voro klara och han å nyo förde kikaren intill dem, blef han en lång stund sittande alldeles orörlig och tyst. Emellanåt muttrade han någonting. Och slutligen kastade han kikaren från sig med sådan fart, att den gled tjugo meter långt från honom på den glatta och på detta ställe snöfria isen.

Upp sprang nu professorn med en ynglings liflighet och ropade (med samma entusiasm, som när Xenophons trupper i fordomtid ropade: se hafvet!-) endast dessa två eller tre betydelsefulla ord:

»Land!... I nordvest!»

TJUGOANDRA KAPITLET.

Professorskans framtidsplaner.

Vi äro nu nödsakade att, så kärt det än vore oss att nu genast få följa professorn och hans olyckskamrater på deras vågsamma färd mot nordvest och mot det land, som i detta väderstreck hägrade för Tobiassons blickar, likväl återvända till Polstjärnan och dess invånare, isynnerhet för att taga kännedom om de åtgärder, som vidtogos för att bispringa de fyra kamraterna i deras nöd, om de ännu lefde — ty på Polstjärnan visste man därom ingenting. Somliga trodde, att de redan länge hvilat nere i hafsdjupet eller blifvit uppslukade af hajarna. Andra, som hade ett mera sangviniskt temperament, förmodade, att de möjligen kunnat rädda sig, men ingen af dessa optimister vågade försäkra någonting om saken med bestämdhet.

Sedan kapten Almgren och segelsömmare Lindberg hvilat ut ett par dagar, voro de redo att begifva sig ut på en ny expedition. Denna gång skulle icke mindre än fem slädar medföras och på hvardera släden hvilade en kajak, fyld med hvarjehanda förnödenheter och hvilande på säckar, som innehöllo proviant

och annat sådant. En mängd pälsverk af björn, säl, varg, hvalross och så vidare betäckte packningen på hvarje släde. Rikliga förråder af sprit, fotogen, the, kaffe, choklad, salt och allehanda kryddor medfördes, liksom ett förråd af omkring sex tusen gevärspatroner, af hvilka två tredjedelar voro laddade med kula och resten med hagel af olika kaliber. Burkar, hermetiskt tillslutna och innehållande hvarjehanda syltsaker, saknades ingalunda. I hvarje kajak lade man jämväl ned några jaktgevär, revolvrar, jaktknifvar, lassolinor och allt hvad annat, man kunde tänka sig skola möjligen blifva till nytta för räddningsexpeditionen eller för professorn och hans olyckskamrater. Förrådsförvaltare Lenander hade under de två hvilodagarna anstält en grundlig ransakning bland Polstjärnans förråder, och vi kunna garantera, att af allt, som fanns ombord, blef större eller mindre förråd nedpackadt bland sakerna, som skulle medfölja denna räddningsexpedition. Ja, Gregorius Lenander gick t. o. m. så långt i sin ömma omsorg, att han medsände ett ris skrifpapper af bästa sort jemte några dussin blyertspennor, några pennskaft, tre eller fyra askar stålpennor, ett halft ris läskpapper samt några flaskor skrifbläck, som — efter Tobiassons eget recept — blifvit enkom för denna nordpolsresa förfärdigadt med sprit såsom hufvudbeståndsdel i st. f. vatten, Att bläcket tillreddes på detta sätt, det berodde naturligtvis därpå, att Tobiasson behöfde ett bläck, som icke stelnade till is och vid den därmed förbundna utvidgningen skulle spränga glasbehållaren, hvari man inneslutit det... Med få ord, den nya räddningsexpeditionen,

som från Polstjärnan utskickades till Tobiassons undsättning, var så rikligt försedd med alla möjliga förnödenheter, som en öm kärlek till de saknade och åtskilliga människors tankekraft och uppfinningsförmåga kunde göra den.

För hvar och en bland slädarna hade man utvalt tio hundar, d. v. s. inalles femtio sådana. Vi erinra oss, att Polstjärnan ursprungligen medförde icke mindre än ett hundratal af dessa i nordpolstrakterna nyttiga, nästan oumbärliga djur. Men på samma gång behagade våra läsare kanske erinra sig, att under strapatser och äfventyr hade fjorton hundar blifvit dödade, om vi nämligen däri inberäkna stackars Nero, hvilkens tillfrisknande var tvifvelaktigt och om hvilken för öfrigt man saknade all kännedom ombord på Polstjärnan. På det stolta skeppet hade man således kvar åttiosex hundar, och då nu femtio anslogs till räddningsexpeditionen, skulle likväl tretiosex finnas kvar.

Det var den 26 om aftonen, d. v. s. kvällen före affärden, som var beramad att företagas tidigt om morgonen den 27 Februari. Den käcke unge kaptenen satt i sin hytt och bredvid honom sutto Lindberg och Lenander, en på hvardera sidan. Framför dem låg förteckningen öfver de föremål, som förvaltaren hade från förrådsrummen lämnat ut och hvilka skulle medföras på färden. Det var fråga, om att vår käcke kapten skulle under den prydligt skrifna förteckningen teckna ett »Kvitteras, Julius Almgren.» Och därför var det, som kaptenen gick så noggrant genom papperet från den första därpå skrifna raden intill sista

och jämförde den med sina egna anteckningar, hvilka han lagt bredvid sig.

»Nå» sade kaptenen slutligen, »det har alltsammans sin riktighet. Jag har verkligen utfått allt det där och det är min skyldighet att kvittera det, hvilket jag också naturligtvis är beredd att göra. Emellertid har jag under granskningen kommit att tänka på en sak, hvilken vi kanske borde medföra, men som icke finnes upptagen,.. Jag menar fem elektriska batterier — ett för hvarje släde — och dit hörande förråd af syra, ledningstrådar, lampor o. s. v.»

»Men, herre gud», utropade förvaltaren, »ni ämnar väl icke bosätta er för lifstiden däruppe vid Nordpolen?»

»Åhnej, det ämnar jag icke, men jag kan så lätt föreställa mig, att dylika saker skola vara välkomna för professorn däruppe i händelse vi icke påträffa honom, utan nödgas utlägga våra depoter och öfverlämna åt försynen att leda honom till dem.»

»Ja, jaha... nå, det låter höra sig! Godt! Vi skola uppsöka allt, hvad som behöfves, herr kapten. Tusan till karl ändå, den där unge kaptenen, han tänker då på allt. Eller hvad tycker Lindberg?»

Naturligtvis instämde segelsömmaren af allt hjärta.

»Jaså, ja,» fortsatte Lenander, »men det skulle visst göra oss godt alla tre, om vi toge oss en varm toddy eller två, innan vi stiga ned i de kalla magasinerna... Eller hvad tycka herrarne?»

Förslaget rönte intet motstånd. Gubben Gregorius ringde, och en af herskapskabyssens kvinliga tjänsteandar kom in samt erhöll befallning att värma

vatten, sätta in bricka och glas m. m., som hör till den där nationaldrycken. Under tiden inträdde i Lenanders hytt en absolut tystnad. Men innan flickan ... det var den snutfagra Olga, ägarinnan till den tjocka, långa, linfärgade och längs efter ryggen dinglande hårflätan ... hunnit in igen med det rekvirerade, suckade gubben Lenander djupt och yttrade sakta:

»Ack, ack! ... När skall min gamle vän Tobiasson dricka nästa toddy i mitt sällskap? ... Det lär icke blifva förr än i himmelriket.»

Och ånyo suckade han, nästan lika tungt, som om han nyss uppstigit från en öfvermåttan riklig middag hos en furste eller han suttit i en teaterloge och nyss sett ridån nedfalla efter den sorglige Ibsens allra sorgligaste äktenskapstragedi. Men det senare var nu en omöjlig tanke, ty gubben Gregorius afskydde Ibsens författarskap, ända sedan han läste igenom hans hemska »Rosmersholm».

»Ack, ack!» upprepade han. »Vi träffas åtminstone i en annan och bättre värld.»

Nå, den fagra ägarinnan af den linfärgade hårflätan serverade allt, hvad på henne ankom. Förvaltaren stultade bort till det stora, dyrbart inlagda skåpet och framhämtade ur dess mystiska djup en butelj gammal vestindisk rom, sådan man nu sällan får se eller smaka den i dessa förfalskningarnas och bedrägeriernas tider ... Och toddyn blandades, toddyn (kanske mer än en) dracks. Och därefter beordrades några af matroserna att vara de tre herrarna följaktiga ned i Polstjärnans djupare innandömen, ty där funnos förrådskamrarna. Länge — minst en och en half

timme dröjde de därnere, innan ärendet blifvit uträttadt. Matroserna buro upp fem tätt igenspikade lådor jämte lika många kopparflaskor och en del andra saker. Alltsammans fördelades på de fem slädarna, doldes under skinnfällarna och fastsurrades.

Gamle gubben Gregorius ville bjuda kaptenen och segelsömmaren på ännu en toddy eller två. Lindberg tog emot bjudningen, men den unge kaptenen betackade sig, förebärande, att han nu måste stiga ned i aktersalongen och taga afsked af fru professorskan och hennes dotter, emedan expeditionen skulle begifva sig af så tidigt följande morgon, att damerna icke kunde vara visibla.

Detta var emellertid ingen tom förevändning, ty kapten Almgren hade knappt skilt sig från förrådsförvaltaren och segelsömmaren, innan han skyndade ned till akterhytten, där han fann professorskan och fröken Ulla — den förra utan annan sysselsättning än att prata lika hejdlöst som vanligt, den senare ifrigt arbetande på ett broderi.

»Välkommen, herr kapten!» utropade fru Tobiasson. »Kom och hjälp mig! Min dotter uppreser sig mot min på både Guds och människors och naturens lagar grundade myndighet.»

Ulla lyfte ett ögonblick på hufvudet och skänkte kaptenen en blick, hvilkens betydelse han icke förr än några minuter senare förstod.

»Åh, bevara oss!» sade kapten Almgren i skämtsam ton. »Fru professorskan misstar sig troligen . . .»

»Nej, min herre!» utbrast fru Tobiasson med en hetta, hvilken icke riktigt harmonierade med den hög-

het och förnämhet, som hon bemödade sig om att ådagalägga i sitt personliga yttre. »Ni hvarken har känt eller känner eller kan någonsin från eder, icke i vetenskaplig filosofi sofrade, ståndpunkt känna fru Albertina Tobiassons eteriskt fina, på mänsklighetens högsta kulturstadium sväfvande andliga och lekamliga varelse . . . Men ni skall ändå få höra. Jag är denna flickas moder, min herre, och såsom moder, köttslig moder, förstår ni, icke något slags adoptivmoder, förstår ni, har jag mina af världsalltets och äfven planeternas och torgmadamernas allgode skapare af evighet tillerkända rättigheter att handleda mitt barn . . .»

»Hm!»

»Naturligtvis med vilkor att göra barnet lyckligt . . .»

»Mamma!» varnade Ulla, hvilkens ansikte hade blifvit öfvertäckt med en rosenröd färg, som kanske varit tillräcklig att för den unge kaptenen förklara sammanhanget och ställningen, om han hade varseblifvit den. Sannolikt skulle den då jämväl hafva kommit hans hjärta att klappa fortare.

»Barn!» larmade fru Albertina. »Tig! Tig och var lugn! Din mor sörjer för din välfärd. Du behöfver endast brodera.»

Sällan hafva ord blifvit här i världen uttalade med så stor och sublim förnämhet. Ulla gaf intet annat svar, än det, att hon ryckte en liten smula på sina axlar. Denna åtbörd gick emellertid icke förlorad för kapten Almgren. Han började inse, hvarom fråga var, och visade sig nu ganska intresserad.

»Jo, min herre, jag, såsom mor till denna flicka, jag, såsom den, hvilken har genom en vetenskapligt konstruerad . . . nej, konsternerad . . . nej, konstruerad uppfostringsmetod dragit upp det där barnets själ ur ovetenhetens mörka och fasansfulla djup . . .»

»Nåväl, fru professorska?»

»Jo, jag . . . märk väl, min herre, jag änkefru Albertina Tobiasson, detta olydiga barns mor, jag har åt henne utvalt en passabel make, men hon vill icke . . . hu, jag ryser vid sådan otacksamhet!»

»Hon vill icke?» stönade Almgren, mycket upprörd.

»Hon . . . hon . . . jag kan knappt säga det . . . hon vill . . . vill icke ha' honom.»

»Hva'sa?» sporde kaptenen, som icke visste något råd.

»Hon vägrar, förstår ni!»

»Mamma, mamma!» ljöd det borta vid broderibågen, och den förälskade kaptenen gaf akt på, att fröken Ulla sänkte sitt fagra hufvud med det blåsvarta, rika håret ännu djupare ned öfver arbetet.

»Och hvem . . .?» stammade han.

»Hvad menar ni? Det beror väl här icke på något 'hvem?', då ett barns egen köttsliga mor säger henne, att den eller den skall hon hafva?»

»Hm! . . . Nej, men ändå . . .»

»Och för öfrigt, om ni vill veta det, så heter han Richard Håkansson och är välbeställd styrman ombord på Polstjärnan, och så vidt jag vet, finnes intet hinder för, att han blir kapten, så snart ni hinner bryta halsen af er eller frysa ihjäl på er våghalsiga expedition, hvilken, minst sagdt, är alldeles onödig, då hvarje

klok människa med någorlunda vetenskapligt konstern ... konstruerad hjärnskål begriper och inser och förstår, att min make länge sedan är både död och i hafvets stilla djup begrafven.»

Under denna harrang hade vår unge kapten återhämtat sig. Han förstod, att Ulla icke ville blifva Håkanssons brud, och hans ögon hade ett par gånger mött Ullas ögon, och han hade i dem läst någonting, som å nyo ingaf honom mod.

Utan att inlåta sig på det samtalsämne, som fru Tobiasson hade så oförmodadt bragt å bane, på annat sätt, än att han sade sig förmoda, att fröken Ullas hjärta sannolikt skulle själf i detta fall göra det klokaste och för hennes framtida lycka tjänligaste valet, steg han upp, bugade sig inför den förnäma frun och sade:

»Min fru, jag har nu kommit för att säga farväl. I morgon tidigt begifva vi oss åstad, troligen redan vid tre- eller fyratiden och då är det för tidigt att uppvakta damerna.»

»Jaså, hm!... Jag förstår... Den där dumma expeditionen!»

»Ja, räddningsexpeditionen för er man, fru Tobiasson!»

»Idel ovetenskapliga och vanskapliga dårskaper! ... Han är död och har länge varit död och blir död i all evighet, det är då visst.»

»Farväl, fru professorska!»

Utan att afvakta någon genhälsning (och däri handlade han klokt, ty det är icke troligt, att »änkan Tobiasson» skulle hafva hedrat honom med någon sådan,

om han också stått kvar i samma halfbugande ställning under flera dygn, ty Albertina var en kvinna »med vetenskapligt uppodlad själsadel», åtminstone om man fick tro hennes egen, så ofta upprepade trosbekännelse) vände sig Almgren till fröken Ulla, räckte henne handen och yttrade några hjärtliga afskedsord. Den unga flickan tryckte sakta, men märkbart hans hand och sade blygt:

»Tack, tack för allt, hvad ni gör till min fars räddning!»

Det tycktes, som om Almgren hade ämnat säga någonting, men hans tunga tycktes icke vilja lyda hans vilja. De båda unga människorna, hvilka redan älskade hvarandra af allt hjärta, tryckte å nyo hvarandras händer. Det var allt. Men där kan ligga så oändligt mycket i en sådan handtryckning.

Då nu Almgren vände sig om, för att lämna aktersalongen, mötte professorskan honom med ett litet tunnt bokhäfte i handen. Den ståtliga frun hade icke glömt, att hon tillhörde »inre missionens förening» och som hon förmodligen tyckte, att kaptenen kunde betraktas som en vilde, fastän icke af det »fullblodiga, äkta slag», som hon väntade sig få se vid Nordpolen, så hade hon — medan Ulla och Julius togo afsked af hvarandra — varit i skåpet och bland de tusentals pietistiska ströskrifterna skyndsamt utvalt en, hvilken hon nu med en nådig nick, en hällning på hufvudet och en mycket from min lämnade honom, vid det att hon sade:

»Läs, och lär att känna er själf!»

Naturligt är, att kaptenen icke vägrade att taga emot härligheten. Och man kan vara öfvertygad därom, att om han än hade haft lust att göra detta och att till tack för gåfvan säga fru professorskan några lika väl menade, som kanske för henne obehagliga ord skulle dock Ullas närvaro och tanken på framtiden hafva lagt band på hans tunga. Han bugade sig ännu en gång för damerna och gick. Men om han hade sett den sorgsna blick, med hvilken Ulla följde honom, då han försvann och hvilken en lång stund därefter fortfor att nästan stelt vara fäst vid den dörr, genom hvilken han försvann, skulle han hafva aflägsnat sig med mindre tungt hjärta.

»Otacksamma barn!» började fru professorskan och väckte med dessa prosaiska ord upp flickan ur hennes drömmerier.

Emellertid är det icke nödigt att meddela läsaren, hvad Albertina hade att vidare säga. Vi följa i stället den unge kaptenen in i hans hytt. Den var mörk, när han trädde in, men han behöfde endast vrida på ett par kranar för att få den upplyst af två starka elektriska lampor. Och nu skulle han naturligtvis allraförst se efter, hvad det var för en bundt makulatur, professorskan hade vid afskedet stuckit i hans hand med den tillagda förmaningen, att han skulle »lära känna sig själf.»

Han förde den intill lampan och läste högt:

»*Hvarför sjunger du icke halleluja?* Det var nu också en titel! Om fru professorskan hade varit här, skulle jag, utan att behöfva genomläsa boken, svara henne ungefär så här, den där hallelujasången kunna

vi gärna uppskjuta, tilldess Ulla . . . den fagra Ulla är min.»

Så kastade han den värdelösa ströskriften på bordet, släckte det elektriska ljuset och gick till hvila samt låg snart försänkt i djup sömn. Han skulle ju så tidigt upp nästa morgon.

Och vidpass klockan half fyra (professor Tobiasson skulle hafva på sin tjugofyratimmars-kronometer afläst samma klockslag, ty det var endast efter halfdygnets klockslag tolf, som hans ur visade andra tendenser än de öfriga uren ombord) stod den käcke unge kaptenen nere på isen, fullt klädd och rustad, bärande sitt jaktgevär i en rem öfver skuldran och försedd med icke mindre än fyra revolvrar i bältet. Han hade vid det under den förra resan utbrutna myteriet lärt att känna värdet af detta vapen.

Naturligtvis var Lindberg den enda, som fick äran att beledsaga kaptenen på denna räddningsexpedition d. v. s. den ende af deltagarna i den förra. Han hade utvalt andra. Bünzow och den listige, dolskt och hatfullt under lugg blickande Ored Palmer med det fula ansiktet sutto i ett förvaringsrum, där de antagligen skulle få god tid att göra omvändelse och bättring. Bland den öfriga besättningen hade kaptenen icke funnit Alarik Ljusgren och Erik Stål användbara på grund af den opålitlighet, som de hade så tydligt lagt å daga under den förra färden. Kaptenen hade ju, i egenskap af Polstjärnans chef, många bättre karlar under sitt befäl. Han behöfde endast välja.

Hvarje hundspann behöfde sin man, alltså fem karlar, eftersom slädarne voro fem. Härtill valde nu

Almgren — eller rättare han hade redan föregående dag bland dem, som på framställd fråga frivilligt anmälde sig, valt Jeppe, lustigkurren, att köra första släden, ty Jeppe var nu någorlunda återställd och kunde både äta och tala. Till styrman för det andra lasset valde kaptenen skeppsgossen Ivan, en person, med hvilken våra läsare stiftade bekantskap redan i första kapitlet. Han skulle visserligen om några dagar först (den 8 Mars) firat sin femtonde födelsedag, men han var för sin ålder stor och stark, och framför allt vägde till Ivan Träsklunds fördel den omständigheten, att kapten själf var beredd att med sitt lif ansvara för hans trohet. Kvick och rask i vändningarna var han också. Den tredje släden fick sig tilldelad såsom envåldsherskare förste eldaren Granberg, en groft bygd, bredaxlad, men icke storväxt man med långt hakskägg, men en — ombord på Polstjärnan — alltid väl rakad öfverläpp. Till befälhafvare för den fjärde släden hade kaptenen satt en eldare Gustafsson, en tretioårig man, lång och smal, så att man tyckte, att första orkan måste bryta af honom på midten. Men järnhårda senor hade Joel Gustafsson i kroppen och en stålblank sköld bar han med den äran. En och hvar, som såg honom, förstod genast, att den mannen aldrig kunde göra sig skyldig till ett förräderi. Han var skägglös, då han gick ombord på Polstjärnan, men sedan lät han skägget växa vildt, ty — och det var kanske rätt nog, som han sade — »här uppe bland isöknarna har jag icke min trogna hustru, min gamla Brita hos mig, och då har jag ingen, för hvilken det lönar mödan att göra mig fin.» Hvad nu den femte

släden beträffade, så regerades den eller — rättare sagdt — dess förspända koppel under färden af segelsömmare Lindberg själf, då han icke behöfdes på annat ställe och måste lämna chefskapet öfver expeditionens femte del åt någon annan. Ty utom dessa fem, hvilka vi nu namngifvit och som vi, med anledning af deras förtroendeuppdrag såsom slädförare, skulle kunna gifva den klingande titeln kompanichefer, medföljde ännu tio personer, utvalda bland Polstjärnans allra bästa och — så vidt man kunde förutse det — mest pålitliga personer. Där funnos de starkaste matroserna, de ordentligaste bland eldarne. Där funnos också skeppssmeden Åkesson och skeppstimmermannen Flykt.

»Är allt redo?» ropade kaptenen.

»Allt klart!» svarades från alla håll.

»Framåt!»

Så började färden. Enligt kaptenens befallning hade alla skidor blifvit lagda ofvanpå slädpackningen och hela expeditionen begagnade skridskor af en alldeles ny konstruktion, som professor Tobiassons eget, aldrig hvilande, aldrig trötta snille hade uppfunnit. De voro förfärdigade af stål och fastgjordes vid foten endast därigenom, att man satte fotbladet midt öfver skon och tryckte ned det genom att stödja på dithörande ben. Då framsprungo en mängd fjädrar, hvilka grepo fast och stadigt kring foten och dess omgifvande skodon, huru stor, huru klumpig eller liten och af hvilket slag denna än månde vara. Och när dessa fjädrar huggit tag med sina i spetsen anbragta, synnerligen hvassa ståltaggar, satt skridskon

lika stadigt på foten, som om den varit medfödd och vuxit i samma mån, som foten tilltog i storlek. Nu tycker kanske läsaren, att det skulle medföra någon svårighet att blifva kvitt en sådan sko, som var liksom ett med människan? Men det går lätt för sig med Tobiassons skridsko. Man behöfver endast trycka helt lätt på en i spetsen befintlig fjäder, så släppa alla de andra fjädrarna sina grepp och skridskon faller af. Och nu vänta vi af läsaren den förståndiga invändningen, att en sådan i spetsen, den där liksom en drakhals uppstigande spetsen, befintlig fjäder lätt kan under en skridskofärd stöta mot något föremål — en fastfrusen isbit eller en af okynniga barn på isen utkastad och sedan fastfrusen sten eller dylikt — och att i den händelsen skridskon skulle vid första stöt släppa foten, karlen falla och — hela resan vara att betrakta som en olyckshändelse.

Men så är icke förhållandet. Den fjäder, som vid allra minsta tryck lossar skridskon från foten, är på ett mycket sinnrikt sätt skyddad. Man måste först upplyfta ett lock, innan fjädern blir åtkomlig. Med få ord — den Tobiassonska skridskon är ett verkligt underverk, om man jämför den med de intetsägande, till sina former råa, till sin duglighet underhaltiga skridskor, som för närvarande äro i handeln tillgängliga till ett pris, motsvarande tio gånger deras värde.

Icke nog härmed! Man medförde — på kapten Almgrens befallning — jämväl velocipeder — en för hvarje medlem i expeditionen. De hade blifvit fastbundna vid slädarna. Dessutom hade fyra velocipeder

nedlagts i packningen jämte ett lika antal skridskor för professorns och hans olycksbröders räkning.

Alla slädarne voro tillverkade af aluminium och således mycket lätta. Till kajakerna, som funnos på slädarna, hade man också användt aluminium — en metall, hvilken är betydligt lättare än järn. Utanpå en ställning af aluminiumgaller hade man fastsytt sälskinnen, och för att få alla fogar täta, hade man, innan de syddes tillsammans, insmort med sjudande beck de delar, som skulle läggas på hvarandra. När man sedan hade med stora sadelmakarenålar och grof samt i beck indränkt segelsömmaretråd fäst skinn vid skinn och fastgjort hela pälsen på kajakens gallerverk, så hade man droppat flytande stearin (eller rättare en blandning af vax, stearin, talg och harts) på alla fogningarna och öfver alla de hål, som nålarna gjort i skinnen. Denna massa trängde in uti alla springor och hål samt gjorde kajaken absolut vattentät. Ett tillräckligt förråd af de till en sådan tätning nödiga ämnena medfördes på färden, äfvensom nålar och tråd i myckenhet. Den omtänksamme kaptenen medförde också några väl beredda kajakskinn, hvarmed kajakerna kunde lagas, om en hvalross skulle hugga tänderna i någon af dem och därigenom göra den läck.

Så drog nu denna stora karavan norrut, men ingenstädes upptäcktes något spår af professor Tobiasson eller hans olycksbröder. I snön hade alla spår blifvit utplånade af den senaste stormen och på isen hade den förolyckade expeditionen icke lämnat några märken efter sig. Besvärligheterna voro desamma som under kaptenens första färd, isvallar och råkar,

men båda dessa slag af hinder hade blifvit ännu svårare att öfvervinna. Isen i dessa nejder hade varit underkastad väldiga skrufningar, så att vallarna voro ännu högre och ännu flera. Likaledes hade råkarnas antal ökats. Det är alldeles otroligt, hvilka långa omvägar expeditionen måste göra för att komma fram. Man hade knappt kringgått en oöfverstiglig isvall, innan man stötte på en annan sådan eller på en råk. Kaptenen ville icke begagna kajakerna, emedan de i den händelsen måste packas ur, hvilket, då det behöfde upprepas hvarje eller hvarannan timme, skulle förorsakat en betydligt större tidsförlust än kringgående af råkarna. Isen var, som läsaren finner, alldeles sönderbråkad, och expeditionens väg mot norr gick i en mycket underlig zigzaglinie. Vid sådant förhållande kunde färden icke annat än blifva mycket långsam.

Andan bland expeditionens medlemmar var god, och hvarken ovänskap eller försök till myteri förspordes. Alla voro lifvade af nit och besjälade af hoppet att rädda professorn och hans kamrater. Men trots all god vilja och alla ansträngningar tog resan så lång tid att det dröjde ända till den 4 Mars, innan dessa sexton personer hunno fram till iskanten och det öppna hafvet på nära nog samma plats, där kaptenen förra gången hade blifvit nödsakad att vända om med sina upproriska män. Här måste man nu stanna och slå läger tills vidare, medan man närmare besinnade sig och öfverlade om, hvad vidare skulle vara att göra för att på det mest verksamma sätt befordra vinnandet af resans ändamål — den första expeditionens frälsning.

Expeditionen bestod af inalles sexton män (om man får såsom sådana räkna Jeppe och Ivan) och för att härbergera dem, måste fyra tält sättas upp. Expeditionen medförde ett tiotal sådana och dessutom allt, hvad som hörde till för att uppsätta dem. Lägret anordnades på några meters afstånd från iskanten. I en rad framför ingångarna till de fyra tälten uppställdes slädarne, så att mellan tälten och dem fans en fyra eller fem meter bred väg eller — om man så vill kalla den — gata. Där skulle en nattvakt patrullera fram och tillbaka under hela softiden, ty Almgren hade från den föregående färden en bitter erfarenhet af, att björnar äro besvärliga gäster och att det är oförsiktigt i hög grad att lämna proviantslädar utan bevakning. Softiden beräknades till åtta timmar och den tid, som skulle förflyta mellan hvarje vaktombyte fastställdes till två timmar. Det är icke utan skäl, som vi välja ordet softid i st. f. ordet natt, ty nu den 4 Mars var det icke mera någon natt däruppe. Polardagen hade börjat, denna långa och sköna dag, som räcker sex och en half månader.

I lägret rådde en liflig verksamhet. Somliga satte upp tälten. Andra ordnade slädarna i en rad, så rak, som om den blifvit utlagd efter lineal. Åter andra styckade köttet till måltiden eller smälte is till vatten. Lindberg uppeldade ett par af kokapparaterna. Man medförde på resan fem primuskök och fem spritkök af samma konstruktion som det, hvilket på förra färden begagnades af kaptenen. Och pannor, pannjärn, grytor, kittlar i oändlighet, däribland äfven fem små kaffekittlar. Ett thekök med egen fotogenbehål-

lare fans på hvarje släde. Af slefvar, stålvispar, rifjärn, puddingformar, kakformar och tjogtals andra köksredskap förefans ett rikligt öfverflöd.

De förråd, som medfördes på denna expedition voro så rikliga, att kaptenen icke ansåg sig behöfva för närvarande påbjuda någon sparsamhet. Detta visste segelsömmare Lindberg, som äfven denna gång förestod matlagningen, men nu hade till biträde skeppsgossen Ivan, hvilken icke var alldeles okunnig i konsten, emedan han var god vän med alla tre kabysspojkarna Filip, Erik och Sven samt mången gång hade stått därinne i Polstjärnans manskapskabyss och sett på, hurusom Nils Tröstefull af diverse råämnen tillagade de läckraste rätter. Nåväl — måltiden var färdig. De försilfrade faten och bägarna och knifvar och gafflar utdelades af Ivan. Man började måltiden enligt följande matsedel:

1. Smörgås med gammalt sädesbränvin.
2. Soppa på hvalrossrygg.
3. Halstrad björnbog.
4. Oxstek med skärbönor.
5. Kaffe eller the.

Dryckerna voro, utom ofvan nämnda bränvin, lageröl och en varm blandning af vatten, socker, citronsaft och sprit. Citronessensen tillsattes mindre för den angenäma smakens skull, än därför, att man en gång hört professorn säga, att den var »ett ganska godt preservativmedel och likaså ett användbart botemedel mot *scorbutus*». Med sitt »scorbutus» menade han naturligtvis skörbjugg — en förfärlig sjukdom, för hvilken alla nordpolsfarare utsätta sig, churu icke

alla erkänna, när de komma hem, att de varit däraf angripna.

Mycket troligt är, att de allra flesta af dessa sexton män aldrig under hela sin lefnad smakat så lukulliska måltider, som de hade i hvardagslag, sedan de kommit ombord på Polstjärnan. Men fastän sådant naturligtvis blef i längden mycket dyrt, visste nog professorn, hvad han gjorde, då han befalde, att allt folket skulle födas rikligen. Ingenting framkallar skörbjuggen så lätt och så säkert som svält eller alldeles otjänliga födoämnen.

TJUGOTREDJE KAPITLET.

Jeppes idéer om luftsegling.

Redan under natten mellan den 4 och 5 Mars (d. v. s. den då inträffade softiden) gjorde björnarna en påhälsning. Och emellanåt kändes starka stötar *under* isen, hvilka försatte det på denna latitud naturligtvis oerfarna manskapet i stor förskräckelse. Stötarna kändes nästan midt under tälten och karlarne rusade upp — för att rädda lifvet. Som yra höns sprungo de en stund omkring och försökte »rädda» sina vapen och allt annat, hvilket låg till hands.

Kapten Almgren låg i sitt eget tält, alldeles ensam i en dubbel sofsäck af väl garfvadt renkalfskinn. Han vaknade också vid en af de där märkvärdiga stötarna, som uppskrämde folket. Men han visste, hvad det var. Emellertid kröp han ut ur den varma säcken och rullade hop densamma, på det att så litet värme som möjligt skulle gå förlorad, medan han var ute. Dock inträffade det, att Jeppe hade vaknat långt tidigare än kaptenen och att denne lustigkurre hade upplyst sina kamrater därom, att dessa stötar ingalunda voro tecken till hvarken jordbäfning eller isens sönderspräng ning. Han hade under

sin förra färd mot norr i kaptenens sällskap lärt känna det där.

»Det är bara hvalrossoxarna, som skärpa sina tänder», förklarade han. »De bruka göra på det där viset . . . Jag har uppleft det förr.»

»Dumheter!» var det ord, som uttalades rundt omkring honom.

»Det är lika sant, som att jag lefver.»

Eftersom nu Jeppe alltid skämtade och var putslustig, trodde folket äfven nu, att man icke kunde fatta hans påstående såsom allvarligt menadt. Men så anlände kaptenen själf till platsen och bekräftade Jeppe Truedssons påstående. Därefter kunde ingen betvifla saken, och alla gingo återigen till hvila.

Dock hade man nu knappt tillbragt en half timme i sofsäckarna, förrän man å nyo måste mangrant upp igen. Denna gång var det ett aflossadt skott, som väckte de stackars karlarna. Till en början visste ingen, hvem som aflossat skottet, men en half minut senare hördes nattvakten (det var matrosen Lennart Herrmann) ropa:

»Björnar!»

Och så förstod man då, hvem det var, som hade skjutit, och i hvilket ändamål skottet hade blifvit aflossadt.

Enligt hvad man senare erfor af Lennart, hade det tillgått på följande sätt. Han vandrade, såsom hans plikt och åtagande var, fram och tillbaka i »gatan» och kastade emellanåt en spanande blick rundt omkring sig. Plötsligt hade han då tyckt sig höra smygande steg. I tanken att det var någon af expe-

ditionens medlemmar, som var ute i ett eller annat ärende, hade han till en början icke synnerligen fäst sig vid saken, utan fortsatt patrulleringen. Men då han på sin marsch fram och tillbaka engång passerade förbi släden nummer tre, som under marscherna fördes af eldaren Granberg, hade han tyckt, att packningen såg ut, som om den råkat i olag. Han ställde därför dubbelbössan från sig, lutad mot släden, och skulle försöka att å nyo ordna packningen, emedan han trodde, att man försummat den släden, då man gick till hvila. Och så hade han lutat sig fram öfver den höga packningen och i samma ögonblick befunnit sig ansikte mot ansikte med en kolossal isbjörn, hvilken reste sig upp på bakbenen, just då Lennart Herrmann lutade sig fram.

»God dag, farbror!» påstod han sig då hafva yttrat, men björnen svarade endast med ett ilsket brummande och genom att sammandraga läpparna, så att de hvita tandrader, som begränsade gapet, blefvo synliga, Och så fattade Lennart skyndsamt sin bössa och tryckte af båda piporna samtidigt midt i björnens ansikte. Han dog ögonblickligen. Men ett väldigt rytande förkunnade för matrosen, att ännu flera björnar funnos alldeles i närheten. Det var då, som han — hvilken ännu icke hunnit ladda om, kallade alla expeditionens medlemmar till hjälp genom att skrika:

»Björnar!»

När så alla de andra femton medlemmarna af expeditionen hade sammanrullat sina sofsäckar och hunnit ut, funno de vännen Lennart stående i medelpunkten af en imaginär cirkel och fem stora samt

två små björnar befintliga på olika platser, hvilka alla voro belägna på denna cirkels periferi. Den föreställda cirkelns diameter var aldra högst fem meter, och alltså kunde hvarje radie (d. v. s. afståndet mellan Lennart Herrmann och samtliga björnarna, åt hvilket håll han än ville vända sig,) vara högst två och en half meter. Det var, som vi alla nogsamt inse, ingalunda någon behaglig affär för vår käcke matros.

Fem stora och två små björnar! Och alla så nära, att han nästan kunde hafva räckt dem med mynningen af sin bösspipa, om han sträckt ut armen. Visserligen hade han hunnit ladda den ena pipan med kula, men han var redan ordentligt belägrad, innan han hade hunnit förse den andra pipan med patron. Och i alla händelser — hvad skulle han kunna uträtta med två skott mot sju björnar? När han aflossat sina två laddningar och möjligen lyckats dermed fälla två björnar (och detta skulle vara en stor tur, då man i vanliga fall måste offra fem eller sex patroner på en sådan bjässe), så vore han därmed icke räddad. De återstående skulle — det insåg han fullväl — genast kasta sig öfver honom. Och fastän han var i besittning af en stor kropp och en någorlunda god fetma, skulle han dock vara endast några munsbitar för så många vilddjur, och i sin ångest ropade han ännu engång med ännu större kraft:

»Björnar! Hören I inte? . . . Björna. . . a . . . ar!»

Den förste som kom honom till hjälp, var Jeppe. Han var nu tokrolig som alltid. Sedan han öfverskådat situationen, utbrast han:

»Jaså, Herrman, ni har bjudit upp damerna till vals?»

Så gjorde Jeppe några lustiga krumsprång, ropande: »Jag vill också hafva mig en dam... Hi!... Ho!... Hurrah!»

Och så grep han en af ungarna i nacken och lyfte den upp med venstra handen. Men i hans högra hand blänkte jaktknifven. Och han valsade omkring en stund på detta sätt under de allra mest tokroliga gester och kroppsrörelser, medan björnungen hväste och slog framför sig i luften med alla fyra tassarna. Kanske hade den lustige Jeppe fortsatt därmed under dubbelt så lång tid, om han icke hade hört ett förfärligt vrålande på endast ett par meters afstånd. Det var björnhonan, som rådde om ungen och hvilken förmodligen ansåg Jeppes sätt att gå till väga icke vara synnerligen lämpligt för ungens välfärd, ej heller rekommenderande för Jeppe i egenskap af barnskötare — denna förståndiga och ömma moder var det, som genom besagda vrål uttryckte sitt höga missnöje och sannolikt skulle hafva »handgripligen» (i fall man får nyttja detta

En björndans.

ord i fråga om en björn) tillrättavisat pojken, om denne icke hade i god tid upptäckt faran och satt sin person i säkerhet. Detta tillgick nu på sådant sätt, att han stack knifven rakt in i hjärtat på björnungen och sprang sin väg. Björnhonan stannade nu för att lukta på sin unge, och detta var en lycka för Jeppe. Efter att hafva en stund nosat kors och tvärs på ungen och åtskilliga gånger vandrat runt omkring den, lät det väldiga djuret höra ett vildt rytande, reste sig upp på sina bakben och marscherade mot sina mänskliga fiender, hvilka nu hunnit mangrant samlas. En af matroserna var nog oförsiktig att närma sig det rasande djuret för att med sin långa jaktknif göra upp räkningen med det. Han erhöll ett slag öfver armen, hvilket förlamade den. Knifven föll till marken och matrosen drog sig skyndsamt tillbaka med jämmerlig uppsyn och ännu mera jämmerliga åtbörder. Sannolikt skulle han också hafva erhållit ett förfärligt, troligen dödande bett, om han varit ensam med vilddjuret, ty detta skyndade, så snart det såg karlen draga sig tillbaka, att försöka upp hinna honom. Men några af de andra karlarne skickade i rätta ögonbicket en kula rakt in i björnens ena öga, genom hvilket den passerade för att stanna i hjärnan. Skottet var naturligtvis ögonblickligen dödande.

Utrymmet tillåter oss icke att skildra i alla detaljer striden med de andra isbjörnarna. Endast det måste vi nämna, att samtliga djuren nedlades och att Jeppe under hela detta äfventyr var både munter och verksam. Han samtalade på det mest tokroliga sätt

med nallarna, under det att han anföll dem. En af de största måste man bestå icke mindre än sju skott, innan den upphörde att kämpa, och därefter ännu ett skott för att göra dess dödskval kortare.

Allt detta räckte nu mer än en hel timme. Därefter måste man genast slakta dem, emedan den ganska skarpa kölden skulle hafva förvandlat dem till stenhårda isklumpar, om man uppskjutit detta arbete, till dess softimmarna förlidit.

Midt under det att manskapet hade ifrig sysselsättning med denna storslakt, förnyades de väldiga stötarna mot isens undersida, och plötsligt brakade isskifvan sönder för ett dylikt hugg. Den remnade och midt ibland de sönderbrutna isbitarna stack upp ett kolossalt hufvud, som närmade sig den fasta iskanten och högg sina betar fast i denna. Det var tydligen en hvalross. Det klumpiga hufvudet skulle man hafva till en början ansett vara endast en oformlig köttklump, om man icke sett de två små, intelligenta och nu tydligen mycket nyfikna ögonen.

»Goddag, gamle herre!» utlät sig Jeppe och skyndade fram till den oväntade gästen, hvilken dock icke alls tog någon notis om honom, utan betraktade männens göromål med oaflåtlig uppmärksamhet, liksom om han velat lära sig konsten att slakta björnar. Några grepo till sina bössor, men innan de hunnit ladda, hade djuret dykt ned i hafvet och visade sig icke mera.

Sedan man sofvit några timmar, hölls en allvarlig öfverläggning om ställningen. Åtskilliga förslag framställdes, ty kapten Almgren önskade höra allas

mening, innan han fattade något beslut. Icke så litet genialt var Jeppe Truedssons projekt, att man skulle fånga »några hundra eller några tusen foglar och göra seldon till dem af björnhudarna och koppla dem tillsammans och därunder hänga ett par, tre kajaker». Det skulle, enligt Jeppes oförgripliga mening blifva det första exemplaret af framtidens luftballong. På kajakerna kunde, menade han, hälften af expeditionens manskap stiga ombord och hafva god plats både för sina personer och för en massa förnödenheter. Och när så den sista fogeln blifvit påselad och inrangerad bland massan af kamrater och den sista packlåren blifvit inlastad och allt manskapet, som skulle följa med på lustfärden, stigit ombord, skulle man tvinga foglarna att lyfta vingarna och begifva sig åstad. Det är nog troligt, att Jeppe hämtat denna lysande i de ur folkupplagan af »Münchhausens lära och lefverne samt hans underbara äfventyr på jorden, på månen,under jorden och i luftrymderna.» Också kan det icke falla oss in att förneka, att Jeppe Truedssons snillrika plan vann —

Jeppes luftsegling.

i viss mening — allmänt bifall bland åhörarna. Själfva kapten Almgren, som eljest alltid och i synnerhet på senare tiden var så allvarlig och sällan eller aldrig kunde le, han skrattade nu hjärtligt och frågade vår hederlige Jeppe, huru han skulle gå till väga för att tvinga foglarne att flyga upp. Men Jeppe Truedsson visste genast råd.

»Vi elda under dem med halm, så flyga de nog upp.»

En skallande skrattsalfva belönade detta förslag.

»Ja, skratta bara!» sade Jeppe torrt. »Men jag vet, att medlet blifvit både pröfvadt och godkändt, fastän inte precis på foglar.»

»På loppor då!»

»Nej, på gamla, utslitna åkarhästar. Jag har själf sett det i Göteborg... det är, förstås, en del af det berömda Göteborgssystemet. Eldvatten i munnen på kusken och eldbränder under magen på hästen...»

Alla skrattade. Man hade det ganska bra däruppe och saknade ingenting. Detta samtal hölls, under det att man förtärde en af segelsömmare Lindberg tillagad och synnerligen smakfull rätt af lefverpastej med lingonsylt och aleuronatbröd, till hvilken man drack i vatten upplöst, koncentrerad mjölk, som blifvit uppkokt och afredd med mesostpulver och ärtmjöl. Bättre lär ingen kunna bestå sig på så hög breddgrad. Alltså kände alla sig ganska lätta om hjärtat. Man kunde skratta.

»Men vi sakna halm», invände matrosen Lennart.

»Ja, det göra vi», medgaf Jeppe, »men vi hafva ett dugtigt förråd af sennegräs och det kunna vi tutta på.»

»Men då frysa vi om fötterna i våra lappskor.»

»Fodra dem med björnskinn!»

»Och huru skola vi kunna styra foglarna, så att de verkligen flyga i den riktningen, vi önska!»

»Det är ganska lätt», påstod Jeppe.» Den som är styrman skall hafva i sin hand en massa snören, ett för hvarje fogelstjärt, och om foglarna vilja afvika från rätta kosan, behöfver han bara draga i snöret så mycket, som behöfves för att bringa stjärten i den rätta ställningen.»

Man skrattade hjärtligt, men många andra invändningar gjordes mot den genialiska planen. Jeppe försvarade sig tappert.

»Vi hafva ju», sade han bland annat, »rik tillgång på alla tänkbara slag af foglar De svärma ju omkring oss i hundratusental — snöugglor, vildgäss, ejderfoglar, snäppor, labbar, stormfoglar, ismåsar, blåmåsar, rosenmåsar, kryckjor, teistar, hafshästar, alkeungar och många andra.»

Ja, det kunde nu icke nekas, men likväl beslöt man sig för att välja en annan plan, visserligen mindre snillrik, men däremot ganska mycket tryggare, mindre luftig, men vida mera säker.

Sedan kapten Almgren inhemtat allas åsikter, fattade han raskt sitt beslut, hvilket han — efter en stunds tyst begrundande — tillkännagaf i följande ordalag:

»Vi se alla, att strömmen i hafvet går mot norr — kanske, rättare sagdt, nordvest. Troligt är, att om professorn och hans män verkligen ännu lefva, de hafva, när isen bröt upp, befunnit sig på ett större eller mindre isflak, hvilket följt med strömmen. Mitt beslut är därför, att vi dela vår expedition i

två afdelningar. Den ena stannar kvar här för att hålla vakt öfver allt det, som vi måste kvarlämna, om vi skola hoppas att utan alltför stora umbäranden och vedermödor komma tillbaka till Polstjärnan. Den andra afdelningen far med kajakerna och undsättningsförråderna ut på hafvet och låter strömmen drifva sig norrut. Efter all sannolikhet blir detta i samma riktning, som vår älskvärde professor blifvit drifven på ett isflak. Ett dygn färdas vi norrut i våra kajaker. Om vi icke, när detta dygn är slut, funnit professorn eller upptäckt något tecken till, att han har omkommit eller att han räddat sig, så måste vi besluta oss för att vända om. Då uppsöka vi några af dessa större eller mindre isflak, hvilka vi se flyta omkring därute bland vågorna, och upplägga på fyra sådana flak depoter af de förnödenheter, som vi medföra. Lefver professorn, är det tydligt, att något af våra sålunda utlagda förråder skall förr eller senare komma i hans händer. Vi själfva måste sedan återvända till Polstjärnan, för att söka bana väg för henne norrut. I nödfall spränga vi oss fram genom isen, tilldess vi komma till det här öppna hafvet, och då sätta vi Polstjärnans maskin i full fart, styrande norrut och undersökande trakterna häruppe, tilldess vi träffa professor Tobiasson eller finna några underrättelser om honom.»

Och som den unge kaptenen ville, så blef det naturligtvis. Beslutet var sannolikt också det allra klokaste, man vid de närvarande förhållandena kunde fatta.

Kajakerna eftersågos och lagades. De tarfvade lagning, emedan stötarna mot iskanten hade vållat

hål och remnor här och där. Arbetet fortgick så mycket raskare, som man medförde alla nödiga materialier i riklig mängd. Efter ett dygns arbete voro båtarna klara. Kaptenen utvalde sju af karlarna att åtfölja honom ut på hafvet. Befälet öfver dem, som kvarstannade på lägerplatsen öfverlämnade han åt segelsömmare Lindberg med den trofaste eldaren Joel Gustafsson såsom löjtnant.

Kajakerna utrustas.

Den 7 Mars begåfvo kajakerna sig ut på det okända hafvet, men det lyckades icke att någonstädes finna spår af professor Tobiasson och hans följeslagare. Våra läsare inse lätt, att det isflak, på hvilket dessa befunno sig, hade erhållit alltför stort försprång. Och kaptenen vågade icke heller med så bräckliga farkoster aflägsna sig alltför långt från den fasta isen. En plötsligt utbrytande storm med yrväder — och sådana inträffa ofta däruppe — kunde lätt förstöra kajakerna och draga männen ned i djupet.

TJUGOFJÄRDE KAPITLET.

Landstigningen.

Lifvet däruppe på de allra högsta breddgraderna är alltid enformigt. Naturen själf bär en prägel af enformighet med sina ändlösa isfält eller haf, sin brist på vegetation och fåtaligheten af de djurarter, som lefva däruppe. Vanligen komma »dagarna» och gå, den ena icke olik den andra. Omväxlingarna bestå oftast endast däri, att vackert solskensväder efterträdes af rytande stormar med köld och snö. Så händer det ju också, att jakten på björn omväxlar med jakten på snaddar (= småsäl) eller storsäl eller att de hvita räfvarna göra en påhälsning och måste drifvas tillbaka med några skott. Enformigheten är emellertid så stor, att till och med blotta åsynen af en listig och förslagen blå räf bland de hvita hälsas med glädje af människor, som nödgas tillbringa någon del af sitt lif däruppe i de ogästvänliga nejderna. Då man en längre tid sett endast kacklande alkekungar och gällt skrikande ismåsar, finner man ankomsten af en liten flock tranor eller hafhästar *(procellarie glacialis)*, som flyger norrut, vara ett lika upplifvande skådespel som en ny opera i ett civiliseradt samhälle. Anspråken på lifvets glädje

minskas och krympa samman desto mera, ju högre upp man lyckas komma. Några små tångloppor, som man lyckats få upp i en håf, hälsas med mycket nyfikna, vänliga och intresserade blickar. Fångsten af några dussin räkor eller andra kräftdjur hälsas med hurrarop och tidräkningen har genom en så märkvärdig tilldragelse vunnit en ny, fast stödjepunkt, så att man därefter en tid bortåt räknar »så och så många dygn eller veckor efter den lyckliga kräftfångsten.»

Ungefär sådant var nu emellertid det lif, som professor Tobiasson och hans följeslagare förde på den ö däruppe i Nordpolens närhet, vid hvilken de landade i slutet af Mars månad 1895. En lycka för våra äfventyrare var det, att de påträffade denna ensliga oas i vattenöknen, ty det isflak, på hvilket de tillbragt så lång tid och på hvilket de seglat vida omkring hit och dit på polarhafvet, eftersom ström och vind länkade deras öden, detta isflak hade på ett ganska betänkligt sätt smält tillsammans. Emellanåt hade det stött sina framskjutande kanter och uddar mot andra flak eller mot de isberg, som det här och där seglade förbi. Sällan gick våra äfventyrares bräckliga »farkost» oskadad från en sådan sammanstötning. Vanligtvis blef ett större eller mindre stycke lösslitet och började att gå sin egen oroliga bana, liksom det påstås, att utgamla stjärnor springa sönder i rymden och upplösa sig i otaliga små meteorer. Vid anställd undersökning fann professorn, att isflaket hade smält på undersidan, ty det hade vid landstigningen en tjocklek af endast en half meter. Sannolikt hade det icke hållit samman en vecka till. Därför var det med

innerlig glädje, som professor Tobiassons olyckskamrater hörde honom utbrista:

»Land!... Land i nordvest!»

Alla lämnade naturligtvis genast sina arbeten och skyndade fram till professorn, för att öfvertyga sig om sanningen af hans påstående. Man ville till en början icke tro därpå, ty man tyckte, att denna lycka var allför stor för att kunna vara verklig. Kikaren gick ur hand i hand och från öga till öga. Ja, det var sanning. En stor obebodd och, som det tycktes, naken ö visade sig i fjärran. Måhända var det dock

Isflaket närmar sig land.

en udde af ett fastland. Man kunde icke så noga veta det. Men att det verkligen var en landbacke, därom tviflade ingen.

»Om en timme äro vi där,» menade Otterström.

Och alla instämde med honom.

Men här bedrogo de sig ganska mycket. De behöfde ett halft dygn, innan de hunno dit. Sådana synvillor äro ganska vanliga i nordpolstrakterna. De bero på solstrålarnas refraktion. Än finner man ett föremål ligga betydligt längre borta, än ögat vittnat, än alldeles tvärtom. Små föremål blifva för syn-

organerna stora eller blifva stora ting små. Mången jägare har däruppe trott sig kunna med sin kula träffa ett djur, hvilket sedan befunnits stå eller hvila på åtskilliga bösshålls afstånd. Och mången, som trott sig skjuta på en björn, har offrat krut och kula på en räf.

Våra äfventyrare på isflaket fingo erfara åtskilliga missräkningar just på grund af dessa fenomen. Bland annat det, att de kommo senare fram, än de väntat. Men småningen närmade de sig emellertid landbacken och det talades mycket dem emellan om, hvilken fröjd det skulle blifva att få sätta fot på landbacke ännu en gång i lifvet. Alla stodo med blicken fäst på ön eller fastlandet, hvilketdera det nu var. Plötsligt utbrast den hederlige matrosen Jakob:

»Nej se! . . . En elefant!»

»Elefant!» utropades rundt omkring honom. »Hvar? Hvar?»

»På toppen! . . . Det var ett ofantligt kreatur . . .»

Ja, verkligen! Däruppe på en ås visade sig verkligen en kolossal bild af ett djur. Det tycktes våra vänner, som om det måste vara minst två gånger så stort som den allra största elefant i Afrika eller Indien.

»Ett mammutdjur!» utbrast professorn med förtjusning. »En gengångare från tider, som ligga millioner år bakom oss!»

Men det var bara en synvilla. Ju närmare våra resande kommo ön, desto mindre föreföll dem djuret. Bilden krympte samman i direkt proportion till afståndets minskning. Och när omsider — efter några timmar af obeskriflig längtan och stundom fruktan, att isflaket icke skulle drifva direkt till öns kust, utan af en

annan ström föras förbi — när omsider våra äfventyrare landade vid stranden, befanns det, att det ofantliga »mammutdjuret» var en blå räf, som med sin yfviga svans gömd mellan bakbenen luffade bort och försvann i fjärran, där han doldes af framspringande bergväggar. Man hade nu icke tid att sätta efter honom, ty landstigningen tog allas uppmärksamhet och armstyrka i anspråk.

Lyckligtvis landade isflaket på ett ställe, där stranden var låg och tillräckligt djupt vatten för landningen fanns. Men landstigningen måste ske ganska fort, emedan isflaket icke blef liggande stilla, utan af strömmen fördes framåt längsefter den raka strandkanten. Emellertid gick det någorlunda bra, ty man hade i förväg tagit ned tältet och sammanfört alla förråderna vid den sidan af isflaket, som vid landningen berörde stranden. Men som den oroliga »farkosten» icke blef liggande stilla ens en half minut, utan obevekligt fortsatte sin färd, tilldrog det sig, att professorn gick i land ett tjog famnar från det ställe, där Otterström satt foten på landbacken. Därefter kom Ernenek »från bord» några famnar längre bort. Och slutligen steg Jakob från isflaket ett godt stycke därifrån. Det var, hvad man kan kalla en »spridd ordning», men ordning var det likväl, ty en och hvar forslade med sig i land en del af förrådet. Men det oaktadt fanns ganska mycket kvar. Våra äfventyrare skyndade sig åter »om bord» på isstycket. Det var fara för, att den bräckliga farkosten skulle hafva seglat förbi ön och kommit ut i öppna hafvet igen, innan alltsammans blifvit bragt i land. Det var i sanning

ett hårdt arbete under omkring tio minuters tid. Icke nog med, att man knappt hunnit i land med en packning, innan man måste springa fatt isflaket, som obarmhärtigt färdades framåt och icke behagade vänta på passagerarna. Och när man så kom öfver på isen, gälde det att kasta i land alla lättare persedlar och taga de tyngre under armarna eller på ryggen och å nyo pallra åstad upp på stranden igen. Och detta

Landstigningen.

måste upprepas åtskilliga gånger, innan allt blifvit räddadt. En annan svårighet bereddes dessa olycksbröder därigenom, att vid stigandet från isflaket upp på land, man befann sig i samma ställning som en person, hvilken hoppar af en i full fart varande spårvagn. Professorn tumlade omkull ett par gånger, innan hans snillrika hjärna hunnit uträkna, att han

— till undvikande af dylika olycksfall — borde hoppa af i samma riktning som isflakets rörelse försiggick.

När den sista delen af förrådet omsider blifvit kastad eller buren i land, hade isflaket redan hunnit förbi stranden och återtagit sin kosa i nordvestlig riktning. Jakob befann sig ensam därute. Han ville taga björnungen med sig, men ungen var icke hågad, utan grinade argt och luffade undan, så att matrosen slutligen, när isflaket hunnit ett tjog meter eller så från land, måste uppgifva förföljelsen och simma i land till sina olycksbröder. En kvart senare hade isflaket försvunnit ur sikte för våra vänner, hvilka stodo där och följde det med vemodiga känslor. Det hade ju under många veckor varit deras hem, ja, så att säga deras fädernesland, ty ännu var det ovisst, om de någonsin skulle få återse Sverige. Förhoppningarna härom voro naturligtvis mycket små. Möjligen kunde man från Polstjärnan komma dem till undsättning, men var det väl troligt, att detta skulle lyckas. Huru skulle Polstjärnans besättning kunna finna dem i denna ofantliga öken?

Allra första omsorgen, så snart de kommit i land, var naturligtvis att samla tillhopa alla förråderna, som nu lågo skingrade längsefter stranden. Detta arbete kräfde åtskilliga timmar. Man drog och bar och släpade upp det ett stycke från stranden, där marken var högre och man icke behöfde frukta, att ebb och flod skulle skölja det med sig. Där öfvertäcktes det med björnhudar, men meningen var naturligtvis att framdeles uppsöka en bättre plats, där det kunde ligga mera tryggadt mot räfvars eller björnars anslag. Tills-

vidare måste våra vänner inskränka sig till att hålla vakt öfver högen både natt och dag.

Tältet blef uppsatt och måltid intogs på höjden af en klippa. De valde denna plats, emedan man från den omkring tjugo meter höga platån hade bättre utsikt öfver nejden. Det hade varit ett ansträngande arbete under de senast förflutna timmarna, och därför uppsköts undersökningen af ön, tilldess man hvilat några timmar.

TJUGOFEMTE KAPITLET.

"Röda ön" undersökes.

Om vi den 11 Juli 1895 uppsöka våra äfventyrare på deras ö, skola vi finna, att de icke varit overksamma. De hade inredt sig för en möjligen nödvändig öfvervintring och hade därjämte, så godt de förmådde genom jakt och fiske försett sig med proviant, ehuru icke till den myckenhet, de önskat. Våra läsare skola snart erfara, hvarför afkomsten af deras jakt blef allt mer och mer obetydlig.

Sedan de hvilat ut sig några dagar, företogo de en utflykt till lands och konstaterade, att de befunno sig på en ö. Professorn hade i det längsta hoppats, att det skulle vara en kontinent, men hans beräkningar slogo fel — ett missöde, som den älskvärde gubben bar med vanligt jämnmod.

Han begagnade flitigt sina vetenskapliga instrumenter, som blifvit räddade efter katastrofen, och konstaterade, att den »landbacke», på hvilken olyckskamraterne befunno sig, låg på 89° 55′ 12″ nordlig latitud samt på 145° 16′ 32″ vester om Greenwich. Likväl medgaf Tobiasson, att instrumenterna icke hade undgått skada

vid den stora katastrofen, och att resultatet af hans beräkningar alltså icke kunde betraktas såsom fullt tillförlitligt.

»Men någorlunda riktigt är det», försäkrade han.

»Då vi icke vara långt från den Nordpol», menade Ernenek, den hederlige eskimåen, hvilken utan tvifvel skulle hafva, om Nordpolen funnits af dessa djärfva äfventyrare, känt samma glädje som Tobiasson, om han också icke kunnat vänta upphöjelse till adelsman eller friherre eller någon seraſimerorden eller dylikt. Det finnes verkligen — kanske allra oftast bland de närmare naturen stående folken — människor, som kunna arbeta för en god sak, utan att hafva några baktankar. Och en sådan var vår förträfflige Ernenek. Han skulle gladt sig öfver professorns hederstitlar och diplomer och varit för sin del belåten med att få i en rökig eskimåhydda för girigt lyssnande landsmän beskrifva sina äfventyr. Det var en präktig karl den där lilla eskimåmannen, som knappt var fem fot hög, men bar inom sig en hjältes och — hvad mera är — en ädel människas själ.

Under den rundresa, som äfventyrarne företogo, blef det icke endast konstateradt, att de kunde anse sig som skeppsbrutna på en ö af omkring fem kvadratmils storlek, utan äfven att ön var alldeles obebodd, ty såsom invånare tyckte de sig icke kunna betrakta den otaliga mängd af foglar, som byggde och bodde på bergväggarna, ej heller de björnar och räfvar, som stundom landsattes från förbiilande isflak för att, om de icke träffades af våra vänners skott, snart segla från ön på andra isytor, som kysste kusten.

Stranden var rundtomkring ön öfversållad med kiselstenar, som blifvit rundslipade af hafsvågorna. När man steg längre uppåt ön i riktning mot dess medelpunkt påträffade man ett lager af lerskiffer, som redan hade genom tidens och årstidens inverkan börjat att söndersmulas. Professorn stannade länge bland denna lerskiffer, sökte och sökte samt lyckades slutligen upptäcka och insamla några förstenade lämningar af lägre djurarter eller växtdelar. Uti en »afhandling», med hvilken denne djupt gående forskare ämnar snart öfverraska världen, har han redogjort för sina epokgörande upptäckter på detta område af jordlif. Därför vilja icke vi vara nog indiskreta att i förväg gifva världen ens en aning om de märkvärdiga teorier, som Tobiasson ämnar i sinom tid afslöja och hvilka — måhända — komma att fylla hela världen med häpnad.

När våra olyckskamrater aflägsnade sig från kusten och bestego höjderna, funno de dessa bestå af synnerligen finkorniga basaltblock, blandade med lämningar efter järnhaltiga meteoriter, granitklumpar och erratiska block. Här och där påträffades i någon bergsskrefva en pöl, bestående af kalkartad massa, genomdränkt af vatten och jäsande på ytan. Naturligtvis försummade vår lärde professor icke att insamla profbitar af allt det nya, som han såg. De inpackades omsorgsfullt i blecklådorna i samma mån dessa tömdes på deras innehåll — pemmikan, indiska konserver, kaffe, te, socker, vrilfood, torkade lingon, Waages och Patersons fiskmjöl fisklefverpastej, torkad potatis och annat sådant.

Visserligen var vår lärde professor icke på långt när så intresserad botanist, som han var zoolog, men

han saknade ingalunda hvarken kunskaper i eller intresse för växtvärldens under. Här hade han nu ett tillfälle att göra upptäckter och åt sig bereda samlingar af den sparsamt tilltagna floras alster, som här uppe i närheten af Nordpolen suger lif vid naturens alstrande sköte. Han träffade på åtskilliga, aldrig förut sedda arter af *saxifraga*, af den s. k. fjällvallmon, af blåklocka, ängsull, hjortron, förgätmigej och åtskilliga andra. Men han, som nu hade haft tillfälle att studera den arktiska naturens karghet, förvånade sig icke öfver att finna alla dessa växter vara dvärgartade — knappt tre tum höga. Men han insamlade flitigt hundratals exemplar af hvarje art. Och han blef utom sig af förtjusning, då han i en dal — en smal och trång dalkjusa, till hälften öfvertäckt af de från bergen utskjutande basaltblocken, påträffade och kunde med sina samlingar förena ett tjog arter af dvärgartad ljung, en enda liten, två tum hög ranunkel, några stenbräckor, ett dussin hittills okända mossarter, däribland en, hvilken var nästan blodröd, samt på de högst upp belägna topparna, där snön tycktes vara »evig», en art af alg, som var röd och betäckte snöfältet på vida fält, så att man kunde tro, att på denna underbara ö i Nordpolens närhet snön i sig själf var af röd färg, och således af annan natur än snön på andra ställen på planeten. I en med sprit fyld flaska, som väl tillkorkades och förseglades, tog Tobiasson i förvar några kubikcentimeter af denna »röda snö».

När vår hederlige professor hade länge gått omkring och stökat och sparkat bland den rödfärgade snön, sade han:

»Den här röda ön är högst märkvärdig».

Detsamma hade nu alla de andra länge tyckt, och kanske de hade gjort detta, långt innan professor Tobiasson kommit på denna tanke. Otterström småskrattade. Matrosen Jakobs anlete sken som solen, men ingen, som då sett honom, skulle förmått säga, om han log åt professorns naivitet eller åt den märkvärdiga ön. Den lille eskimåen däremot yttrade:

»Vi kunna denna ö kalla Röda Ön».

Förslaget blef med enhälligt bifall mottaget. Våra äfventyrares vistelseort kallades från den dagen »Röda Ön», naturligtvis endast af dem själfva och dem emellan inbördes! Ingen vet, om denna dittills aldrig af menniskofot beträdda ö får af våra kartritare tillåtelse att behålla sitt namn. Det stundar måhända en tid, då Röda Ön blir omdöpt till New Semenoff eller New Vega eller någonting dylikt, ty de där kartritarne äro ett slags folk, som äro kända för sin nyckfullhet och för en smula egenkärlek och en liten portion af herostratiska böjelser.

Nåväl — färden omkring Röda Ön fullbordades på fem eller sex dagar. Den kunde hafva gått för sig betydligt fortare, om icke professorn oupphörligt velat göra afvikelser inåt land. På en half kilometers afstånd från den sida af Röda Ön, där våra olyckliga vänner landat, upptäckte de en djupt in i berget gående grotta, hvilkens väldiga tak uppbars af välformade basaltpelare. Någon lång öfverläggning var icke af nöden. Otterström föreslog, att de förolyckade äfventyrarne skulle taga bostad inne i denna grotta. Professorn samtyckte. Och så flyttade man alla sina förråder dit.

Förråden flyttas till grottan.

Till denna flyttning åtgingo sex dagar, emedan afståndet icke var ringa och enär åtskilligt bland expeditionens lösegendom icke saknade tyngd. Men slutligen kommo våra vänner till ro därinne i bergshålan, som dag och natt var klart upplyst, emedan solen aldrig gick ned och emedan solens sken, äfven då den befann sig bakom berget, kastade brutna strålar in i grottan, hvilka mångdubblades i styrka och fägring genom brytningen mot basaltpelarna och de basaltblock, som bildade det höga hvalfvet.

Öppningen, genom hvilken man kom in i grottan, var icke synnerligen stor. Tre meter bred var den och sex meter hög. Den bildade genom en nyck af den skapande naturen, ett ganska regelbundet spetsbågehvalf. Denna alstrande natur, hvilken förstår att med liflösa ting såsom materialier stundom dana former af oförgänglig skönhet, denna natur, som ådagalägger så stor konstnärlighet i de regelbundna, sköna, kristalliserade formerna i hvarje snökorn, i hvarje litet rimfrostspjut, i hvarje vinterblomma på fönsterrutan vid jultiden — denna aldrig hvilande, alltid fruktsamma, alltid danande natur hade af ingången till grottan på Röda Ön danat en storslagen portal, uppburen af kristallinska pelare och öfverskyggad af nästan regelbundet hvälfda bågar. Med de små oregelbundenheterna öfverså man gärna, emedan de hade antagit sällsamma, men prydliga former, hvilka kunnat lämna en arkitekt en massa nya idéer och måhända, om Tobiasson varit arkitekt, som han var professor, omgestaltat vissa grenar af vår nu för tiden i det banala och burleska urartande byggnadskonst.

Men professor Josef Tobiasson hade icke något anmärkningsvärdt stort mått sinne af för »de döda konsterna» (ty så kallade han kanske med rätta, alla konster, hvilka afse att gifva en bild af skönhet, men icke skönheten själf) och därför underlät han att göra teckningar och afbildningar af dessa egendomliga arkitektoniska prydnader, men han förklarade högtidligt, så att alla tre olyckskamraterna hörde det:

»Naturen, *hoc est natura natans*, är denna världens allra störste arkitekt. . . . Ja, mina vänner, om vi få lefva ännu femtio år — det är då, förstås, en omöjlighet, men det duger som premiss till en logisk slutledning — om således vi — jag och herrar kandidater — lefva femtio år härefter, skall en och hvar af oss få bevittna, att dessa byggnadsverk — de må nu heta pyramider, obelisker, domer, torn eller annat slikt, som vi nu anse vara mästerverk — förklaras vara endast några leksaker, med hvilka mänskligheten roat sig i sin späda barndom. Lika ful, som en trädgård är, i hvilken man klippt bort alla naturens former och af fria träd bildat groft tillyxade bord, stolar, baldakiner o. s. v., lika gräsligt att skåda är ett förfuskadt byggnadsverk af tegel eller sandsten. . . .»

Nå, vi vilja nu icke taga parti hvarken för eller emot professor Tobiassons åsikter i detta fall. Vi kunna endast konstatera, att den älskvärde gubben stod en hel timme framför portalen till den ofantliga grottan och att han utstötte ur ett kvaldt bröst åtskilliga suckar, medan hans små, hvassa ögon följde de af naturen själf danade formerna.

»Härligt!» brummade han och gick in i grottan.

Tak öfver hufvudet hade olycksbröderna därinne, men nog var den anmärkningen riktig, som Otterström gjorde:

»Vi måste stänga igen öppningen, ty visserligen måste vi här tillbringa mer än en vinter.»

»Då dö vi,» förklarade Jakob. »Vi hafva snart användt alla patronerna.»

»Ja, visserligen!» yttrade sig professorn, på samma gång han läppjade på en kopp choklad, som Otterström hade tillredt åt honom. »Men ser du, Jakob, det finnes en försyn.»

»Det står nu i katekesen,» intygade denne.

»Nåväl, låt det också stå skrifvet i ditt hjärta! Jag har nu,» sade den godmodige professorn, »under hela mitt lif studerat naturen och jag har kommit till den åsikten, på hvilken jag både lefver och ämnar dö, att en allsmäktig försyn skiftar åt oss ödena... Och hvad nu beträffar den här ofantliga grottan, så instämmer jag i den åsikten, att vi böra snarast möjligt mura igen ingången. Vi få nog tillbringa ett par, tre vintrar här.»

»Det vore då lika godt att dö genast.»

»Säg icke det, Jakob,» upprepade professorn. »Döden är ändå icke någon leksak.»

TJUGOSJETTE KAPITLET.

Skörbjugg och andra vedervärdigheter.

Frågan om tillslutande af grottans mynning var icke lätt att lösa. Visserligen funnos lösa granitblock nästan öfverallt på öns hela område, men de voro i allmänhet så kolossalt stora och tunga, att våra vänner icke ett enda ögonblick kunde tänka på att flytta dem. Ej häller ägde de några redskap, som kunde begagnas till att spränga eller kila dem sönder i mindre delar.

Ännu klockan 19 (enligt Tobiassons ur) om aftonen den 11 Juli 1895 hade äfventyrarne ingen föreställning om, huru de skulle kunna göra grottan varm, så att den kunde begagnas såsom vinterbostad. Man hade redan förlorat allt hopp, att Polstjärnan skulle kunna uppsöka och afhämta dem under 1895 års sommar, hvilken redan nalkades sitt slut. Visserligen hade man i nödfall den utvägen att genom sammanfästande af några skinn tillverka ett draperi, som kunde hängas framför öppningen, men man insåg alltför väl, huru otillräckligt detta skydd skulle vara mot vinterstormarna och polarkölden.

Vid bemälda klockslag sutto våra vänner utanför grottan på den vidlyftiga platån, från hvilken de hade

fri utsikt öfver den östra stranden och öfver hafvet åt denna sida. De voro ganska modfälda, enär de knappt sågo någon möjlighet att med lifvet i behåll genomkämpa den långa, mörka vintern. Om våra läsare behaga lyssna till deras samtal, bör det snart blifva klart, att anledningen till deras missmod icke var att söka endast i bristen på en ordentlig vinterbostad.

»Huru stort är nu vårt proviantförråd?» sporde professorn under samtalets lopp. »Vi hafva väl fört ordentliga anteckningar?»

Frågorna voro ställda till maskinisten Otterström. som hade all provianten om hand, medan Tobiasson själf hade ammunitionen under sin vård och utdelade däraf, hvad som behöfdes.

»Jag har antecknat allt uti min lilla bok, ända tilldess vår sista, lilla blyertsbit tappades vid bergbestigningen för ett par veckor sedan. Det öfriga har jag i minnet.» Han läste i sin anteckningsbok: »Vi hafva skjutit fem isbjörnar, tre sälar, en hvalross, tjugofem små foglar af olika slag. Af detta hafva vi under tiden förtärt en del, så att nu återstår oss endast ett förråd af tre björnar, en säl och späcket af hvalrossen. Dessutom har herr professorn fångat två tjog polartorskar, som blifvit torkade. Äfven köttförrådet är sönderskuret i tunna skifvor och lufttorkadt.»

»Allt detta icke räcka till föda åt fyra man under mer än en månad,» inföll eskimåen. »Vi jaga . . . måste flitigt jaga.»

»Ja, om vi bara kunde jaga!» återtog professorn med ett så sorgset tonfall, att det väckte alla de andras förvåning, för att icke säga förskräckelse, ty alla visste, att denna ton och detta utrop voro förelöpare till en eller annan jobspost, som professorn ännu icke hade meddelat dem. Man frågade Tobiasson både med ord och med nyfikna blickar, hvad han menade.

»Vår ammunition är slut,» förklarade han.

Slaget var förfärligt och förstummade dem alla under en lång stund. Att sakna jaktvapen är däruppe vid Nordpolen detsamma som döden, om man icke har rikliga förråder med sig, och stundom äfven i det fallet, ty äfven de största förråder kunna däruppe ganska lätt förstöras. Räfvar kunna släpa bort det af kitslighet, vargar af glupskhet. Björnar kunna förhärja eller plundra matvarorna. Isen kan braka sönder, så att det giriga hafvet uppslukar allt i sitt sköte. Stormen kan skingra det. Och tusen andra tillfälligheter kunna förstöra äfven de mest rikliga samlingar af förnödenheter. Jaktvapen kunna således under inga förhållanden undvaras i polarnejderna.

Och nu var ammunitionen slut!... Hvilket förfärligt olycksöde! Den första, som efter det fruktansvärda meddelandet talade, var Ernenek.

»Mig hafva vapen — fågelpil, länsare, blåspil, harpun — mig jaga — mig vara mycket flitig på jakt — mig skaffa föda till alla.»

»Ack, min stackars Ernenek,» ljöd Tobiassons vemodiga stämma, »din vilja är visserligen god, därom tviflar jag icke, men eftersom du saknar kajak, så lär din jakt icke inbringa oss mycket.»

»Mig vilja göra kajak.»

»Göra en kajak? ... Hvaraf vill du göra den? Vi äro ju i fullständig saknad af trävirke ...»

»Icke vara utfattiga alls,» tillkännagaf den lille eskimåen. »Vi hafva våra skidor ... vi hafva våra knifvar ... vi äga en yxa ... vi hafva skinn. Vi icke fattiga. Mig snart göra kajak. Mig sedan jaga.»

Nå, det var nu icke alldeles omöjligt, det måste de andra medgifva. Men äfven om detta lyckades, skulle likväl en enda mans jaktbyte blifva otillräckligt till fyra mäns uppehälle i dessa ödsliga nejder, där villebrådet är så ytterst sällsynt.

Alla sutto tysta en stund. När någon af dem emellanåt upplyfte sina ögonlock och kastade en blick på olyckskamraterna, såg han tydligt, att deras tankar voro lika dystra och hopplösa som hans egna. Professorn själf bröt slutligen tystnaden.

»Huru mycket fotogen hafva vi?»

Otterström såg efter i sin bok och upplyste, att det kvarvarande förrådet utgjorde endast tre och en half liter. Ännu en jobspost!

»Och af spriten?»

»Endast en tredjedels liter!»

»Ättikan?» frågade Tobiasson lakoniskt.

»En fjärdedels liter!»

»Saltet?»

»Våra fyra liter äro alldeles slut.»

Idel bedröfliga underrättelser! Hvad saltet beträffar kunde det måhända i någon mån ersättas genom att begagna hafsvatten till matlagningen. Men ingenting kunde fylla bristen på de andra varorna. Sedan

både fotogen och sprit tagit slut, skulle olyckskamraterna icke kunna uppgöra någon eld, icke förskaffa sig någon värmekälla, blifva nödsakade att äta råa födoämnen o. s. s.

Tre af dessa män, hvilka ända sedan februari månad modigt trotsat olycksödena, gingo den aftonen till hvila därinne i grottan med förtviflan i hjärtat. Endast Ernenek var vid någorlunda godt mod. Men så var han ju också ända från barndomen förtrolig med alla de faror och umbäranden och vedervärdigheter, som äro oskiljaktiga från lifvet i de nordliga och af naturen styfmoderligt behandlade trakterna.

Följande morgon stegrades det allmänna missmodet, då professorn konstaterade, att matrosen Jakob, den jättestarke mannen, icke förmådde lämna sin bädd, emedan han hade fullt utbildad skörbjugg. Vi hafva förut omtalat denna sjukdom såsom ytterst plågsam och farlig. Hittills hade expeditionen lyckats bevara sig för denna åkomma. Skulle den nu bryta ut? Kanske lägga dem alla på sjukbädden? Skedde detta, var undergången gifven. Själfva den i hela civiliserade världen berömde Tobiasson, åt hvilkens minne sannolikt under andra förhållanden en tacksam mänsklighet skulle rest ärestoder och statyer i hvarje mera betydande stad — t. o. m. han skulle dö en ärelös död däruppe bland vargar, björnar och andra vilda djur.

De tre andra männen stodo samlade omkring sofsäcken, i hvilken Jakob, den trofasta kamraten, låg och våndades. Professorn lade sig på knä vid den sjukes sida och anställde med vederbörlig noggrannhet och skarpsinnighet både sin prognos och sin diagnos.

Slutligen utlät han sig högt öfver sina iakttagelser och trodde, som vanligt, då han sysselsatte sig med sjuka, att han befann sig därhemma i den lärda staden och hade omkring sig läkareämnena.

»Mina herrar kandidater!» började han. »Här sen I en fullt utvecklad *Scorbutus* d. v. s. skörbjugg. Prognosen visar, att han under någon tid varit matt och känt sig, liksom om han haft den där sedvanliga pigsjukan, hvilken benämnes 'ondt i hela kroppen'. Han har varit olustig, trög till arbete och allt det där. Sen nu på detta tandkött, herrar kandidater! Det är fläckigt, rödt, uppsvällt och blöder, så snart jag berör det med mitt finger. Sen dessa *petechier*, dessa *echymoser* i huden! Betrakten dessa blodutgjutningar under huden i bindväfven och dessa hårda, ömma svullnader, hvilka tillkännagifva blodutgjutningar i musklerna! . . . Diagnosen säger oss, mina herrar kandidater, att fullständigt utvecklad *scorbutus* föreligger.»

»Måste jag dö?» frågade Jakob med matt stämma. »Skall jag hafva det såsom straff, därför att jag i går kväll lättsinnigt önskade mig döden?»

»Vi få se! . . .» svarade professorn. »Var nu bara lugn, min vän! Dina blodkärlsväggar äro visserligen nu skörare än fuktigt läskpapper, men om vi endast kunde förhindra en blodutgjutning i hjärnan, så skola vi nog rädda dig . . . Hm! . . . Jaha! . . . Assistent! . . . Tag hit mitt apothek! . . . Vi måste pensla såren i munnen med utspädd saltsyra i proportion 9 i 1. Grönsaker! . . . hm! . . . vi hafva tyvärr inga sådana. Öl, jaha! . . . Hafva vi öl? Jaså, inte! . . . Nå, jag har sprit i mitt reseapothek och det kan spädas ut i vatten

... Citronsyra har jag ... Tre gram i $\frac{1}{3}$ liter vatten blir bra ... Kina! Jaha! Sura droppar! Det blir bra ... Klorsyradt kali till gurgling ... Nå, vi hafva ju här nästan allt, hvad vi behöfva för att bota karlen ...»

På detta sätt fortfor den beskedlige Tobiasson att resonera, under det att han ransakade innehållet i apothekslådan och skötte om den sjuke, hvilken fick sin plats i solskenet på platån utanför grottan, emedan professorn ansåg, att äfven ljus och frisk luft äro värdefulla botemedel mot den förfärliga skörbjuggen. Professorn var lycklig, då han bland medicinalierna fann ett litet förråd af cochleariafrön, som man kan med god verkan använda mot sjukdomen, och han höll i sitt hjärtas enfald en lika lärd, som lång föreläsning öfver dessa fröns egenskaper. Uppenbarligen hade han därunder, som vanligt, glömt hela världen omkring sig och var endast betänkt på att i »läkarekandidaterna» inplanta så mycken lärdom som möjligt. En så lärd föreläsning har med visshet hvarken förr eller senare blifvit hållen ofvanför åttionionde latitudgraden.

Men när nu stackars Jakob blifvit behandlad och allt, hvad möjligt var, blifvit gjordt för att frälsa hans lif, återvände hos de andra tre männen med förnyad styrka tankarna på den bedröfliga verkligheten. Otterström hviskade i örat på Ernenek (ty han ville icke, att Jakob skulle höra det) att den sjuke kanske vore lyckligare, om han finge dö nu, än om han skulle dödas af hungersnöd och köld under den annalkande vintern i denna isöken.

Emellertid måste åtgärder vidtagas, och det tjänade icke till någonting att sitta sysslolös och blott gräma sig och rufva öfver de hemlighetsfulla framtidssynerna. Den öfverläggning, som afbrutits förra kvällen, återtogs och fortsattes nu. Slutligen antogs det af professorn själf framställda förslaget.

»Vi måste ännu en gång före vintern kringströfva ön. Kanske finna vi någon annan tillflyktsort, som är mera egnad att skydda oss, än denna grotta kan vara. Under det att jag och Otterström företaga detta ströftåg, kvarstannar Ernenek hos den sjuke och sköter honom enligt mina föreskrifter.»

»Mig under tiden göra kajak,» föreslog eskimåen.

»Gör du det, redlige Ernenek!» uppmanade Tobiasson. »Men du får icke bullra så högt, att du väcker den sjuke, så länge han kan sofva. Sömnen är lika god medicin som något annat.»

Professorn och Otterström begåfvo sig genast på väg. Ernenek började att nere vid stranden, där han hade tillgång till vatten, bereda de skinn, med hvilka han ämnade bekläda den kajak, som han nu ämnade förfärdiga. Visserligen var afståndet från platån, där Jakob låg, och till arbetsplatsen nere vid stranden icke så litet, men Ernenek valde den senare så, att han kunde ständigt hafva den sjukes sofsäck inom synhåll. Beredningen af skinnen upptog en ganska lång tid — fem eller sex timmar, ty bland annat måste han gräfva ett hål i kiselsanden, stort nog att rymma skinnen och djupt nog, att bereda honom tillfälle till att genom en liten, kvarterbred kanal leda dit hafsvattnet. Hans mening var att låta skinnen »ligga i blöt», som det

heter, så att han sedermera, när kajakstommen blefve färdig, skulle kunna spänna ut dem i vått tillstånd öfver spjälorna och därigenom få sin lilla farkost tätare, starkare och bättre på alla sätt.

Under dessa göromål ilade Ernenek emellanåt upp till platån framför grottan och gaf den sjuke medicin i föreskrifven ordning och tillsåg, att han icke led någon nöd. Men när han afslutat arbetena med kajakskinnen, förflyttade han sin verksamhet från stranden till platån. Det gälde nu att förfärdiga en stomme till den efterlängtade kajaken. Professorn hade gifvit honom tillåtelse att söndertaga släden, hvilken, som vi erinra oss, var tillverkad af aluminium — dels plåt och dels skenor af denna lätta och till nästan allting användbara metall — framtidsmetallen.

Släden hade blifvit skadad vid katastrofen, och alla försök att reparera den hade strandat mot det mäktigaste hinder i världen — brist på verktyg och materialier. Nu släpade den kloke och redlige eskimåen fram den från den vrå inom grottan, dit man kastat den. Det gälde att slå den sönder. Om Ernenek varit försedd med verktyg, skulle detta arbete varit både snart och lätt utfördt. Men hans enda redskap var en yxa. Emellertid lyckades det honom att skilja slädens delar från hvarandra samt att till band förvandla de tre aluminiumbehållare, i hvilka man fordom haft fotogén. Plåten var tjock, och när den bearbetats med yxnacken, så att den blifvit rak, befanns den vara duglig till det ändamål, hvartill eskimåen ämnade använda densamma. Allt det där tog emellertid hela dagen i anspråk och det var redan för länge

sedan softid, innan Ernenek hade hunnit så långt i sitt arbete, att han kunnat börja sammansättningen af stommen. Naturligtvis kunde han icke ens tänka på att nita samman delarna. Han måste åtnöja sig med att binda dem tillsammans. Lyckligtvis fanns där kvar ett nystan starkt bindgarn af äkta hampa, men vi tro, att äfven om så icke varit förhållandet, skulle Ernenek kunnat utföra arbetet, ty med sin knif hade han ju lätt att skära smala remmar af de tillgängliga björnhudarna, och dessa hade mycket väl kunnat användas. Men naturligtvis gick det betydligt fortare nu, då han hade bindgarnet till hands och icke behöfde själf förfärdiga sådant.

Han var outtröttlig, den stackars Ernenek, och ilade oaflåtligen under många timmar fram och tillbaka mellan den sjukes lägerplats och »verkstaden», som hans förnöjsamma sinne benämnde den del af platån, där han arbetade.

Så länge solen belyste platån med sina direkt fallande strålar, lät han Jakob ligga ute. Vi veta dock, att bakom platån höjde sig det basaltberg, i hvars inre grottan var belägen. Och när nu solen under sin rundresa omkring horisonten kom bakom bergshöjden, så att strålarna icke längre träffade platån direkt, då flyttade den omtänksamme eskimåen den sjuke in i grottans lugnaste vrå, men besökte honom fortfarande hvar tionde eller femtonde minut.

En gång, då han kom fram till bädden därinne, befanns patienten vara vaken och klagade öfver, att han en stund hade längtat efter någonting, hvad det

nu var, men att eskimåen icke hade hört de svaga rop, genom hvilka han påkallat hjälp.

»Mig finna på något,» tröstade Ernenek. »Mig skära remmar . . . mig göra allt . . . vara lugn . . . mig hjälpa allt . . .».

Se nu här, huru den kloke, lille eskimåen afhjälpte det öfverklagade missförhållandet på det enklaste sätt i världen! . . . Nöden är alla uppfinningars moder.

Hans knif var under några minuter i flitig rörelse. Han kände till den lättaste metoden att tillverka en rem. Från en torr björnhud afskar han alla kantigheter, så att den blef så rund som möjligt. Därefter stack han ned spetsen af sin knif i en smal springa mellan ett par stenblock, tog så huden och satte den mot knifvens egg så, att han kunde i hudens ytterkant skära en rem af en half centimeters bredd och ungefär en half meter lång. Nu behöfde han naturligtvis icke längre sitta och styra huden med händerna. Han fattade tag i remändan och behöfde endast draga på. Genom inverkan af en naturlag, som måhända ännu icke blifvit af vetenskapernas idkare tillräckligt beaktad, men som hvarje skoflickare använder, när han vill tillverka kängremmar, erhöll Ernenek nu en ypperlig lina af tillräcklig längd och af en half centimeters bredd hela vägen. Men hvartill ämnade han nu använda den?

Ena ändan af remmen fäste han vid sitt eget bälte. Den andra ändan lämnade han åt Jakob, d. v. s. han band den fast vid sofsäcken. När nu den sjuke ville sin vårdare någonting, behöfde han endast draga på denna rem, tilldess han kände motstånd. Detta

motstånd bestod naturligtvis däruti, att den långa remmen rykte i eskimåens lifbälte. Och denna ryckning måste Ernenek känna, äfven om han vore stadd uti sitt allra ifrigaste arbete.

För att hindra, att remmen skulle slitas mot de utstående, stundom ganska skarpa kanterna i bergväggen, anbragte den kloke eskimåen öfverallt, där sådant kunde äga rum, något mindre hårdt och skarpt föremål, utefter hvilket remmen fick glida, liksom en lina löper fram i ett block.

Och så arbetade Ernenek i sitt anletes svett. Han hade ingen aning om »åtta timmars arbetsdag», han! Denna hans arbetsdag den 12 Juli 1895 utgjorde helt säkert minst tjugo timmar. Men så hann den lille mannen också att uträtta icke så litet under den dagen. Mången skulle producerat mindre arbete. När han omsider var af trötthetен besegrad och måste lägga sig till hvila inne i grottan, hade han redan hunnit ett så godt stycke i sitt bemödande att tillverka en farkost, att en människa, som kunnat se resultatet af hans flitiga händers verksamhet, genast skulle hafva insett, att denna sammanbundna ställning af aluminiumstänger utgjorde början till en kajakstomme.

TJUGOSJUNDE KAPITLET.

Stor glädje på »Röda Ön».

Denna öfverskrift förefaller måhända våra läsare ganska oberättigad, när de besinna, att våra vänner verkligen befunno sig i en förtviflad belägenhet. Men det kan troligen vara nog till en början, att vi erinra om ett gammalt ordspråk, som vi ärft från våra fäder, detta nämligen: »när nöden är störst, är hjälpen närmast.» Då vår lärde professor och hans vän Otterström lämnade platån framför Röda Öns grotta, voro deras hjärtan ingalunda »lätta». Visserligen skulle de begifva sig ut på upptäcktsfärd och visserligen är det en sedan gammalt känd sak, att upptäcktsresande äro de mest sangviniska människor i världen. Men förhållandena här voro så förtvifladt hopplösa, att våra vänner icke hoppades någonting, om icke möjligen det att kunna — »döda tiden».

Färden gick längsefter stranden. Som vi veta, låg grottan vid östra ändan af den nästan äggformiga ön. De två männen stego ned till den af kiselsand betäckta stranden och färdades i sakta mak utefter södra kusten. Här och där bland kiselstenarna upptäckte professorn några erratiska stenmassor, en hel

mängd af bergkristaller i tumstjocka aflagringar. Emellanåt måste de klifva öfver uddar af lerskiffer, hvilka sköto från bergen ned bland kiselgrusbäddarna. Ett litet stycke längre bort träffade professorn på åtskilliga kalksamlingar. Naturligtvis kunde en af intresse för vetenskaperna så genomsyrad personlighet icke passera förbi dem, utan att taga närmare kännedom om deras ursprung, beskaffenhet och det ändamål, de möjligen kunde hafva i skapelsen. Mikroskopet måste fram. Åtskilliga syror också, med hvilka han begöt den underliga naturprodukten. Under tiden stod Otterström vid hans sida och såg på, hvilande sina armar och sin jättelika gestalt på bösspipan. När vår jättelike, hederlige förste maskinist hade under en half timme åsett allt det där och i sitt vänliga, stilla sinne börjat få klart för sig, att dylika undersökningar skulle, om de fortfarande blefvo anställda på hvarje punkt, där någonting märkvärdigt mötte, förvandla den, för ett eller allra högst två dygn afsedda, resan till en årslång upptäcktsfärd, då afbröt han professorns tysta reflexioner med ett saktmodigt:

»Nå, är det någonting märkvärdigt, det där?»

»Märkvärdigt? ... Jo, jag skulle just tro det ... Den här kalkmassan är under loppet af så eller så många årtusenden uppbygd af varelser, som innehafva en mindre storlek än det minsta solgrand, Otterström eller jag hafva sett dansa i skenet af en insilande solstråle. ... Tro mig, Otterström, dessa djur äro så små, att de knappt kunna skymtas i det allra starkaste mikroskop ... Jo, nog är detta en märkvärdighet ... Hm! Herr kandidat ... d. v. s. min kära Otterström, han

förstår väl, att dessa kolossala kalkmassor representera ett ofantligt kapital af arbete. Vänta!... Hm!... Hvar har jag min anteckningsbok?... Hm! Jo, herr kandidat, d. v. s. Otterström, min gode vän... jo, hm!... jaha!... här skall jag göra en alldeles märkvärdig beräkning, hvilken skall slå världen med häpnad och alldeles tillintetgöra honom, Otterström... Tig då!»

Vår käre professor började nu en vidlyftig undersökning. Än klottrade han i sin bok några siffror, än mätte han med millimetermått ett stycke kalk, än begagnade han mikroskopet och än använde han förstoringsglas af enorma proportioner. Och då han afslutat undersökningarna, mätningarna och anteckningarna, slog han sig ned på en med åtskilliga mossarter och lafvar betäckt sten och började en mycket vidlyftig beräkning. Tusentals siffror vunno gestalt under hans skapande hand. Problemer, uti hvilka millionerna voro att betrakta såsom enheter, haglade fram ur professor Tobiassons produktiva penna. Sida efter sida uti hans anteckningsbok höljdes med dessa aritmetiska och algebraiska formler, som utgöra alla mera poetiskt anlagda varelsers fasa. Slutligen blef blyertsstumpen så trubbig, att professorn icke kunde skrifva mera med den.

»Otterström!» ropade han otåligt. »Spetsa den!»

»Hvilken?» sporde maskinisten lugnt, ty han trodde, att hans arbetsgifvare, professorn, syftade på något i närheten varande vilddjur. »Hvar är den besten?»

»Blyertspennan! »dundrade gubben. »Den här, ser Ni!»

»Åh, kors!... Inte något annat?»

Det enkla, men nyttiga redskapet blef af Otterström repareradt, men denne kunde icke undertrycka ett:

»Skola vi icke gå vidare?»

»Hvad säger kandidaten? . . . Gå vidare! . . . Nehej, herr kandidat . . . hm! . . . kära Otterström . . . man skall gå till grunden med allting . . . förstå mig rätt! . . . man får icke gå till något nytt, innan man har gått till grunden med det första . . .»

»Ja, men om vi icke skrida fortare fram, så är jag rädd, herr professor, att vi alla fyra gå så djupt till grunden, att vi aldrig mera kunna komma upp igen . . . Vi skulle ju på vår färd . . .»

»Tyst, kandidat! . . . Hm! Låt han mig bara vara i fred, Otterström!»

»Likväl måste jag erinra . . .»

»Tyst . . . tyst! . . . Stör mig icke! . . . Hm! Elfva tusen trillioner gånger nio hundra tusen milliarder plus femhundrasextiotvå tusen . . . kvadrillioner . . .»

»Men, herr professor. . .» djärfdes Otterström säga.

»Nu har jag resultatet . . . Vet han, Otterström, huru stor kraft dessa små, osynliga djur hafva behöft använda, för att tillverka detta stycke krita? . . . Se på det! . . . Huru stort är det?»

»Omkring en kubiktum, skulle jag tro.»

»Nå . . . Säg ut?»

»Jag har inget begrepp därom.»

»Jo, ser kand . . . hm! ser han, Otterström, jämt samma kraft, som skulle erfordras för att lyfta hela Upsala domkyrka tio mil upp från marken och två gånger den kraft, som behöfves för att pumpa hela Östersjön tom eller af Italiens stöfvel knåda en kringla.»

»Bevara oss väl! . . . Är det möjligt?»

»Sant, som evangelium! . . . Nu fortsätta vi färden,» förklarade Tobiasson, medan han steg upp och stack anteckningsboken tillbaka i fickan.

Så traskade den lärde mannen vidare, och Otterström höll naturligtvis jämna steg med honom. Men fem minuter hade icke runnit bort i tidens aldrig hvilande älf, innan Tobiasson ånyo stannade, för att undersöka någon geologisk, botanisk eller zoologisk märkvärdighet. Än var det skelettet af en teist, än afkastningen från några alkekungreden däruppe bland basaltklipporna, än åter några tumshöga ljungväxter eller en ovanlig mossart. Stundom upptäckte den hederlige gubbens kvicka ögon därnere bland vågsvallet vid stranden en art af tång, som han aldrig tillförne sett. Och när han i en springa bland skifferskifvorna varseblef några tynande exemplar af stenbräckan, uppehöll han sig på platsen en half timme för att anställa mikroskopisk besiktning och göra anteckningar. Nästan vild af glädje blef han, då han lyckades fånga en af luftens bevingade invånare — icke en fogel, nej, ett mygg, tillhörande afdelningen *culicides*. Detta lilla djur sysselsatte honom en hel timme. Och Otterströms anmärkningar lämnades naturligtvis utan afseende. Det vetenskapliga måste gå framför allt annat. Åtskilliga lafarter väckte också den lärde mannens hela intresse, och han kunde sitta på kala klippan hela tio minuter med en dylik liten växt mellan tummen och pekfingret.

Läsaren inser nog, att vid dylika förhållanden färden icke kunde gå fort. Professorn och Otterström

hade redan vandrat tio timmar och voro betydligt uttröttade, innan de hade hunnit längre än omkring två kilometer från grottan. Den måltid, som vandrarne under loppet af dessa timmar intagit, hade icke upptagit lång tid. Det är endast vid det läckra bordet, som människan har benägenhet att stanna länge. Och våra vänner däruppe på Röda Ön hade för längesedan tagit farväl af alla sådana födoämnen, som kittla gommen och äro en njutning för tungan. Deras måltid bestod endast af några tunna skifvor lufttorkadt björnkött. De ägde icke ens några korn salt, hvarmed de kunde krydda den torra rätten. Visserligen hade professorn försökt att anlägga saltdammar nere vid stranden, men alla försök i detta hänseende hade misslyckats, vare sig nu detta berodde på alltför låg salthalt i vattnet eller därpå, att luften icke var tillräckligt torr för att åstadkomma en tillräckligt snabb afdunstning.

Alltså slogo nu våra vandrare läger på två kilometers afstånd från grottan. Någon sofsäck hade de icke kunnat föra med sig, men de hade hvardera en filt. Soflägret valdes mellan två stora erratiska block, hvilka lågo på ett par alnars afstånd från hvarandra. Den ena filten upphängdes så, att den gaf skydd mot vindsidan. Till hufvudgärd begagnades den lilla packningen, och sedan de dragit den andra filten öfver sig, somnade de snart och glömde sitt elände, under det att ljufva drömmar om fäderneslandet och ett varmt, soligt hem sysselsatte deras äfven i sömnen verksamma hjärnor.

För att åsamka sig en förkylning, behöfde de icke frukta, emedan de valt en solbelyst plats och temperaturen alls icke var kall. Professor Tobiasson konstaterade genom att afläsa en medförd termometer, att Röda Ön den dagen eller, rättare uttryckt, detta datum hade att fröjda sig öfver nära fjorton graders värme.

Den 13 Juli, då professorns ur visade, att klockan var fem på morgonen, vaknade de. Tobiasson var den förste, och han skyndade att väcka sin reskamrat. En måltid af samma tarfliga slag som gårdagens intogs med skyndsamhet. Dessa män åto numera icke för att njuta, utan endast för att lifnära sig. Därefter fortsattes färden, hvilken alltjämt gick utefter södra kusten af ön.

Denna dag gick vandringen fortare, emedan endast högst få nya fenomen påkallade professorns undersökningar. Det allra mesta var af samma slag, som han redan under gårdagens lopp hade lyckats fullständigt utreda. Endast ett par nya arter af fjällvallmo och mossa fördröjde färden. Därför hade våra vänner redan vid middagstiden hunnit tillryggalägga hela sydkusten och börjat vandra mot norr längsefter västra sidan af ön.

De satte sig ned på ett par vid stranden liggande stenar och började förtära det tarfliga middagsmålet, som nedsköljdes med sött vatten, som de funnit i en urholkning i skifferlagret. Framför dem låg det vida, ödsliga hafvet så stilla, lugnt och spegelblankt, som om det ända sedan världens skapelse aldrig blifvit upprördt af några stormar. Under måltiden samtalade

de först om Polstjärnan och hvar det ståtliga skeppet nu månde befinna sig.

»Visserligen hafva de försökt att komma uppåt norr, om de kunnat,» menade Tobiasson, hvilken i anseende till sina genom ålderdomen skadade tänder hade ganska svårt att fullständigt tillgodogöra sig det torra och sega björnköttet. »Jag känner Polstjärnans kapten, ser han, kära Otterström, och vet, att det är en karl, som kan öfvervinna alla hinder, hvilka icke i sig själfva äro absolut oöfvervinneliga.»

»Ja, nog är han en dugande karl och den mest insiktsfulla sjökapten, med hvilken jag någonsin seglat, men . . .»

»Tro mig, kära Otterström, att vi nästa sommar få se honom komma hit med sin Polstjärna och afhämta oss här vid Röda Ön.»

»Om vi då lefva, ja!» sade maskinisten sorgset.

Samtidigt riktade han blicken ut öfver det vida hafvet, liksom om han vid horisonten sökt det gamla, kära fäderneslandet. Naturligtvis kunde han icke se det annorledes än med »själens ögon», men han såg någonting annat, hvilket kom hans hjärta att klappa fortare af fröjd. Läsaren menar kanske, att han varseblef Polstjärnans höga skrof eller topparna af dess master? Nej — så stor var icke hans lycka. Men den var det oaktadt icke liten.

Till höger och vänster om den plats, där de sutto, sköto några uddar ut i hafvet. Ännu simmade här och där omkring på hafsytan ett och annat isflak, hvilket sommarsolen icke hunnit smälta. Ett väldigt sådant hade drifvit in mellan ett par uddar, som be-

funno sig till höger om våra vänner. Men det var icke isflaket själf, som framkallade öfver Otterströms läppar detta utrop:

»Nej se, herr professor! Se! . . . Gud har hjälpt oss.»

»Hvad nu, kära Otterström? Har Otterström råkat ut för en *commotio cerebri?* . . . Med andra ord: är hjärnan riktigt klar?»

Otterström upptäcker depoten.

»Ja, och likaså mina ögon! . . . Kom, kom!»

Otterström ilade med snabba steg bort till den plats, där det omtalade isflaket hade strandat. Hvad hade han sett?

Jo, han hade varseblifvit, att på isflaket låg uppstaplad ett omkring tre alnar högt förråd af någonting, som tydligen hade ditförts af människor, emedan det blifvit så omsorgsfullt öfvertäckt med hudar. Han hade också på afstånd iakttagit, att i hörnen och på sidorna af hudarna hade man fäst väldiga järntyngder, och naturligtvis insåg han genast,

att denna åtgärd blifvit vidtagen i ändamål att hålla hudarna säkert kvar på deras platser äfven under de mest våldsamma stormar.

»Kom, herr professor!» ropade han under vägen dit ned, och ännu, då han hoppat ut på isflaket, upprepade han sin uppmaning. Och när han nu ändtligen stod invid högen, svängde han sin sälskinnshufva i luften högt öfver hufvudet och hurrade, som om han blifvit vansinnig. Och långt ifrån var det nog icke, ty, som man vet, kan äfven en plötsligt kommande, öfvermåttan stor glädje bringa hjärnans delar i oreda och störa dess funktioner.

»Stackars karl!» brummade Tobiasson, hvilken i sakta mak begaf sig efter honom. Han har bestämdt drabbats af *encephalitis*, eljest skulle denne lugne och sansade man icke bära sig så tokigt åt. Jag måste naturligtvis följa efter honom och taga vård om honom. Tyvärr har jag icke apotheket med mig . . .»

Men det var icke alls underligt, att Tobiasson hyste dylika tankar om Otterström och hans uppförande, ty maskinisten hade icke med ett enda ord antydt, hvad han såg, och professorn själf var så närsynt, att han icke kunde på så långt afstånd urskilja någonting, då han icke hade sin kikare med sig. Och detta nyttiga, optiska instrument hade blifvit jämmerligen krossadt några veckor efter ankomsten till Röda Ön. Det skedde en dag, då den lärde mannen bestigit en af höjderna på ön. Han stod just invid kanten af ett brådjup och hade kikaren för ögat och spejade genom den i nordlig riktning eller, rättare sagdt, han hade kikaren riktad alldeles rakt på Nordpolen, ty han visste

på pricken, hvar den låg, emedan han alldeles nyss hade iakttagit magnetnålen och beräknat dess missvisning med vederbörlig noggranhet. Just som han stod där och kikade efter det härliga målet för hela resan, kanske väntande sig att få se Jules Vernes' eldsprutande berg eller någonting slikt, kom en blå räf lunkande fram i hans omedelbara närhet. Då räfven blifvit varse professorn, satte han sig ned att taga dennes beskedliga anlete i noggrant skärskådande. Räfven är, som alla veta, en mycket listig och klarsynt varelse. Han insåg förmodligen, att han icke hade någonting att frukta af den lärde mannen, och då han dessutom icke luktade närvaron af krut, emedan Tobiasson var obeväpnad, så beslöt han sig för att lunka förbi professorn bakom dennes rygg. Men han kunde icke göra detta alldeles ljudlöst, huru listig och lättfotad han än var. Professorn hörde betydligt skarpare, än han såg. Och den listige mickel hade icke hunnit förbi Tobiassons rygg, innan denne vände sig om och blef honom varse. Om nu professorn hade haft en bössa framför ögat i stället för en kikare, skulle den lärde mannen fortfarande haft sin kikare i behåll, men nu ägde han intet annat vapen än fjärrglaset, och i brådskan kastade han nu detta rakt i hufvudet på räfven. Häraf blef nu följden, att djuret fick en hjärnskakning och dog »knall och fall» samt att professorns kikare splittrades och blef oduglig för alltid, så att den lärde mannen icke ens ansåg det löna mödan att plocka samman bitarna.

Alltså var vår gamle vän nu i saknad af fjärrglaset. Det var därför icke att undra på, om han

icke såg det föremål, som föranledde Otterström att jubla så gladeligen. Men när han omsider kommit fram och på maskinistens uppmaning beträdt isflaket, insåg han, hvad det var, och blef nu allra minst lika uppsluppen som kamraten. Det är en allmän tro, att de båda gubbarne togo hvarandra i famn och dansade en liflig vals omkring högen därute på isflaket. Men om det nu så var, har man aldrig kunnat förmå dem att erkänna det, sedan de nyktrat till från glädjeruset. Men Jakob, så sjuk han var, hörde dem själfva berätta det, när de kommo tillbaka till lägerplatsen.

Naturligtvis dröjde det icke länge, förrän våra vänner voro i full sysselsättning med att borttaga hudarna och undersöka högens innehåll. Detta öfverträffade alla deras förhoppningar. Vi hafva emellertid förut redogjort för beskaffenheten af de förråder, som kapten Almgren lade ut på skilda isflak i förhoppningen, att något af dem skulle påträffas af Tobiasson. Det är därför onödigt att upprepa beskrifningen därom, ty läsaren inser nog, att det just var en sådan depot, som hade landat vid Röda Ön.

»Himlen vare lof!» utlät sig Tobiasson, hvilken andäktigt tog af sig sin skinnmössa, sammanknäppte händerna och fromt blickade uppåt med hjärtegoda ögon.

»Och äfven vår käcke kapten!» inföll Otterström.

»Finnes ingen skrifvelse? Skynda på, min vän!»

»Måhända innehåller denna sammanlödda blecklåda någonting sådant ty den tyckes mig vara alltför lätt att kunna innehålla matvaror.»

»Upp med den! ... Knif! ... Hammare! ... Skynda på», ropade den otålige professorn.

Nå, hammare fanns naturligtvis icke, men med begagnande af en spetsig och hvass knif samt en kiselsten, som Otterström hämtade på stranden, lyckades det snart att öppna lådan. Hvad innehöll den? Denna fråga upptog naturligtvis under arbetet våra två vänners

Depoten undersökes.

hela uppmärksamhet, och måhända taga vi icke miste, om vi tro, att äfven våra läsare redan gjort samma spörsmål. Därför skynda vi också att låta Otterström göra reda för saken.

»Bref!» utropade han, så snart han stuckit handen i den öppnade blecklådans inre och framdragit inne-

hållet. »Bref, som hafva kuvert, på hvilka namnet Polstjärnan är tryckt tillsammans med en afbild i blå färg af fartyget själf... Hurra! Här hafva vi hälsningar från våra vänner... Lefve lifvet och glädjen!»

Inalles innehöll lådan fjorton bref, af hvilka fyra voro till professorn, fem adresserade till Otterström och fem till matrosen Jakob. Till den redlige eskimåen fanns naturligtvis intet, utan tvifvel af den orsaken, att man ombord på Polstjärnan väl visste, att han icke kunde läsa »skrifvet», om han också kunde någorlunda stafva sig fram i en tryckt bok.

Det ena af professorns bref var från kaptenen, hvilken omständigt redogjorde för den första expeditionen, som han tillställt för att bringa professorn och hans olyckskamrater undsättning. Han beskref äfven myteriet och allt hvad som därmed ägde sammanhang, omtalade allt annat, som tilldragit sig ombord på Polstjärnan från den 16 Februari, då Tobiasson lämnade fartyget, och till den 7 Mars, då man började lägga ut depoterna på isflaken. Slutet af hans bref lydde på följande sätt:

»... Jag har beslutat återvända till Polstjärnan »och med henne sträfva att komma norrut för att »uppsöka professorn och de öfriga deltagarna i »expeditionen. Vi hafva sprängämnen och kunna »med deras tillhjälp arbeta oss fram ett ganska »långt stycke. Naturligtvis skola vi uppbjuda allt, »hvad förstånd och krafter kunna åstadkomma, för »att rädda eder.»

»Med djupaste vördnad
Julius Almgren.»

»Lägret på iskanten d. 7 Mars 1895.»

Naturligt är, att den unge kaptenen redan förut i brefvet hade omförmält både longitud och latitud rörande denna iskant.

Af de öfriga tre brefven till Tobiasson var det ena från den gamle proviantförvaltaren, som beklagade sig öfver, att de förtroliga toddystunderna inne i hans fridlysta kajuta nu voro slut. Det tredje brefvet var från Jeppe. Det var kort och godt, och därför kunna vi lämna plats åt det i dess helhet.

»Vise harr profesor!
»Jag vil barestens mäddäla, at jag har hafvit »helsann inntil skröfvane stunn ock at jag länktarr »so micke äffter porfesorn för jag har av dän »bovänn Byngsow bekomett ett svårrt slagg forr »mungen och velle garna hafva midasin. Dän »mohrdeska bovänn bordä hengass.»
Ödormjukkast
Jäppe Truädsån.»

Professorn log hjärtligt, när han läst Jeppes bref, hvilket han så mycket lättare förstod, som kapten Almgren hade i sin skrifvelse utförligt beskrifvit hela den tilldragelse, genom hvilken Jeppe blifvit sårad. Äfven här uppe, på 89° 55′ 12″ nordlig bredd, förnekade icke Tobiasson sin egenskap af utomordentligt ordentlig man. Han inlade hvarje bref i dess konvolut med pedantisk noggrannhet och slätade, såvidt sig göra lät, ut alla rynkor. Slutligen grep han och öppnade med ängslig omsorg det fjärde och sista brefvet, af hvars utanskrift han förstod, att det var från hans dotter. Att intet bref fanns från hans »till själens allra innersta lifsande marterade hustru», det förvånade honom icke

så mycket, som det oroade honom. Han kände sina dagars vårdarinna och insåg, att man sannolikt företagit expeditionen utan att underrätta henne därom. Men han visste också, att hon var ganska excentrisk emellanåt, och därför bäfvade han för de underrättelser, som Ulla i sin skrifvelse kunde meddela angående Albertina Tobiassons görande och låtande efter professorns afresa från Polstjärnan. Och af denna orsak var det, som han gick så sakta till väga, då han nu öppnade Ullas bref och vecklade upp det. Den ömma dottern hade skrifvit fem ark med sin nitida pärlstil, och det drog om en ansenlig stund, innan professorn genomläst denna skrifvelse. Angående modren berättade Ulla endast, att hon mådde väl och längtade efter professorns återkomst. Det senare var nu endast en *pia fraus*, det insåg nog Tobiasson, men han blef ändå hjärtligt glad, när han hunnit till slutet af Ullas bref och icke läst ett enda ord, som antydde, att den »stackars martyren bland hustrur», som hon älskade att kalla sig själf, hade tillställt någon olycka. Hans måhända närda hopp, att fru Albertina skulle hafva blifvit förnuftigare genom sin olycka att förlora maken och att Ulla skulle antyda något sådant i sitt bref, visade sig vara fåfängt, och professorn insåg, att alla, i denna riktning gående önskningar endast kunde kallas en *pia desideria*.

De från vännerna ombord på Polstjärnan till Otterström på ett så sällsamt sätt, utan tillskyndelse af något postverk, ankomna brefven voro af helt och hållet enskild natur, och vi kunna därför förbigå dem såsom icke alls ingripande i vår berättelse. Lycka

var det för både professorn och för Otterström, att både de och Polstjärnan vid detta tillfälle befunno sig utanför svenska postverkets gränser, ty eljest hade väl både afsändare och emottagare fått böta för hvarje bref, emedan det befordrats utan postverkets benägna tillskyndelse och vinning. Professorn gjorde en glad anmärkning i denna riktning, men om hans leende gällde hans egen lycka att göra en besparing af 80 kronor eller det härflöt ur ett djupt kändt medlidande med postverken i allmänhet och det svenska i synnerhet, det har aldrig kunnat utredas, emedan Tobiasson med tystnad besvarat alla frågor rörande denna sak, hvilka af tidningsspioner blifvit framställda.

Omsider hade nu — efter två hela timmar — alla brefven blifvit lästa och deras innehåll diskuteradt. Nu inställde sig självmant den frågan, hvad man skulle företaga sig med dessa rika förråd, öfver hvilka de fyra invånarne på Röda Ön numera disponerade.

»Skola vi låta dem ligga kvar på isen?»

»Nej, herr professor, det går icke an.»

»Jag menar endast så lång tid, som behöfves, för att bära allt detta, stycke för stycke, bort till grottan.»

»Det tager lång tid, då vi endast äro två, som kunna bära,» anmärkte Otterström. »Under tiden kan den här isskifvan, som knappt är en half aln tjock, remna, och alltsammans skall då ovilkorligen hamna nere på hafsbottnen . . . Nej, vi måste genast bära alltsammans upp på land, om vi vilja hafva det i säkerhet.»

»Men, käre Otterström, det ligger lika bra på isen, tycker jag. Inte remnar isen ännu på fjorton dagar. Den är ju så fast och stark, som man kan önska sig.»

»Visserligen, men vid denna årstid täres isen både ofvanpå af solstrålarnas värme och undertill af vattnets värme, hvilken är högre, än man i allmänhet föreställer sig. Det här isflaket, som nu är omkring tolf tum tjockt, är kanske i morgon icke mera än sex tum och i öfvermorgon upplöst i så hög grad, att det icke ens skall kunna bära en tyngd af två eller tre skålpund. Och dessutom må herr professorn icke misstycka, om jag erinrar, att, äfven i den händelsen att isflaket skulle kunna hålla samman ännu fjorton dagar — det är för resten icke nog; vi behöfva minst en månad för att bära allt detta till vår vinterbostad — så hafva vi dock alldeles icke någon säkerhet för, att icke denna tunna isskifva kan å nyo begifva sig ut till hafs, och då skulle den vara förlorad för oss.»

»Nå, detta medgifver jag. Men tillåt mig ändå, kære Otterström, den invändningen, att vår redlige eskimå därhemma i lägret håller på med att tillverka en kajak. Vi kunna ju ro ut efter isblocket och kasta en lina omkring det och binda det bakefter båten och på detta eller något annat sätt bogsera det till lands, om det skulle bli upproriskt.»

»Tror knappt, att det går för sig,» genmälde Otterström med ett godmodigt leende. »Tror icke mycket på den saken. Dels kan ju isflaket vara så långt hunnet ut i hafvet, innan vi upptäcka dess flykt, att det blir oss omöjligt att hinna upp det, ja, t. o. m. så, att vi icke ens kunna veta, i hvilken riktning vi skola söka det, emedan det helt och hållet försvunnit ur vår synkrets ... Och dels kan det inträffa, att en

storm uppstår, hvilken hindrar oss att gå till sjös. Och dels . . .»

»Det var fasligt så många hinder,» pustade Tobiasson och vred sig nästan som en mask.

»Ja . . . ja! . . . Dels kan det ske, att Ernenek icke lyckas i sina bemödanden att tillverka en kajak . . . Vi hafva ju icke ens sett honom börja . . . Nej, herr professor, nog böra vi söka att få sakerna i land, innan vi lämna platsen . . . Det blir visserligen kanske en hel dags arbete, men vi få icke underlåta någonting, som kan vara ägnadt att åt oss förvara dessa under närvarande förhållanden ovärderliga varor.»

»Ja, men Ernenek lyckas nog . . .»

»Det veta vi dock icke.»

»Nå, kära Otterström, jag får väl gifva efter då . . . Låtom oss börja genast, så tager det fortare slut. Men hvar skola vi lägga upp det?»

»På någon skyddad plats, herr professor!»

»Ja, det är lätt nog att *tala* om en skyddad plats, men svårare torde det vara att *finna* någon sådan, käre Otterström.»

»Den är redan funnen, herr professor.»

»Såå?»

»Vi passerade under vår förmiddagsmarsch i dag förbi en djup klyfta i skifferberget. Den var flera meter lång och minst en half meter djup. Där blir plats nog till att stoppa ned allt det här.»

»Nå, så i Guds namn då», sade gubben med undergifvenhet.

Och så började de att bära sakerna i land. På Otterströms inrådan förflyttades alltsammans först från

isflaket in på kiselsanden. Den hederlige maskinisten litade uppenbarligen icke alls på den där isen. Han ville helst hafva allt på torra landet, innan han begaf sig åstad med sin första börda. Och han hade nog rätt, han! Innan våra vänner hunnit transportera alltsammans till klyftan i skifferberget och packa ned det där, hade isflaket alldeles försvunnit. Men då försvinnandet ägt rum, under det att olycksbröderne voro på väg till eller från skifferberget, kunde ingen af dem med säkerhet afgöra, om det remnat eller drifvit ut på vida hafvet genom påverkan af vind och ström.

Hela dagen gick åt under dessa göromål, ty vägen var ganska lång, bördorna voro tunga och solen sken så varmt, att våra arbetsamma vänner svettades betydligt, innan de ändtligen hade fått alltsammans omsorgsfullt nedpackadt i bergskrefvan och öfverhöljt det med hudarna. Men ännu återstod ett ganska nödvändigt arbete, innan de kunde tänka på hvila. De måste rulla fram till platsen en massa stora stenar och block, med hvilka hudarna belastades, emedan Otterström, som var den ledande själen i dessa praktiska företag, förklarade sig frukta, att en orkan kunde sopa bort en del af förråden, eller att räfvar, vargar och björnar komma tillstädes och anställa förödelse. När alla blocken och stenarna blifvit lagda på sina platser, liknade det hela ett ofantligt stenkummel, hvilket borde afskräcka äfven en björn, om han också vädrade, att goda matvaror funnos därunder. Och stor möda hade det kostat.

Nå — ändtligen!

Arbetet, som från Tobiassons panna framkallat tusentals gånger flera svettdroppar, än hans transpira-

tion åstadkommit under sammanlagdt de trettio sista åren, var nu fullbordadt, och våra två vänner kunde nu tänka på att sörja för kroppens välfärd. De hade — i detta lofliga ändamål — behållit uppe en del lifsförnödenheter, som de ämnade använda till en festmåltid. Aldrig förut har en festmåltid afätits på 89° 55′ 12″ nordlig latitud — åtminstone icke af civiliserade människor. Möjligt är nog, att eskimåer eller indianer eller samojeder eller annars någon af invånarna i de trakter, som närmast omgifva Nordpolen, hafva någon gång under sina vidsträckta jaktutflykter kommit så långt upp, t. o. m., att de satt sina med komager beklädda fötter just midt på själfva Nordpolen, men bildade människor hade dittills aldrig festat däruppe. Man kan tänka sig, med hvilken njutning de nu intogo en ordentlig måltid, dessa två män, som så länge left af soltorkadt kött och icke på flera veckor smakat någon varm rätt.

Bland de förråder, af hvilka de så lyckligt och oförmodadt kommit i besittning, funno de också ett präktigt spritkök och ett stort, väl inrättadt fotogénkök. Detta senare var visserligen icke af den för »Primusköket» egendomliga konstruktionen, men det var likväl ej endast brukbart, utan t. o. m. förträffligt. Sprit och fotogen fann man i öfverflöd, och naturligtvis lade man icke ned i klyftan hvarken köken eller alla de behållare, som innehöllo det flytande bränslet. Snart flammade lågorna, ty vår omtänksamme kapten hade icke försummat att förse depoten med tändstickor. Kastrullerna fylldes med hafsvatten, ty något annat vatten fanns icke till hands.

»Jag kan springa bort och hugga af ett stycke is på det där flaket, som simmar vid stranden,» föreslog Otterström.

»Nej, käre vän,» gaf Tobiasson till svar. »Det skall du icke göra. Vi behöfva ganska väl litet salt.»

»Men vi funno ju tio kilo salt i depoten . . .»

»Visserligen, men du ser väl, att vi glömde bort att behålla något uppe. Alltsammans ligger därnere i proviantklyftan.»

»Det var dumt,» fick professorn till svar.

»Visserligen, men dumheten regerar världen, när försynens vishet tillåter det . . . Alltså få vi nu begagna hafsvatten till ersättning för saltet, ty det vore för mycket arbete att söka fram saltbehållarna, hvilka vi, enligt hvad mitt minne gifver vid handen, lade nästan allra djupast nere.»

Middagen blef, det oaktadt, en festmåltid, ty enligt Tobiassons anteckningar, hvilkas trovärdighet är obestridlig, bestod den af de rätter, som äro upptagna å nedanskrifna

»**Matsedel:**

Den 13 Juli 1895.

1. Pemmikan med bröd.
2. Salt torsk med senap.
3. Kokt, saltad skinka.

Drycker:

Gammalt sädesbränvin.
Lageröl.»

Läsaren inser nog, att en dylik måltid måste vara en fest för dessa män, som under så lång tid lifnärt

sig med torkade köttremsor och icke ens haft tillfälle att uppvärma dessa, ännu mindre att genom kokning göra dem möra och genom tillsättning af kryddor förvandla dem till en välsmakande föda. Efter måltidens slut intogo de kaffe, till hvilket de med god smak förtärde engelsk kex, som fabrikanten kryddat med kanel och kardemumma samt en myckenhet socker. Till den andra koppen — ty Almgren hade icke glömt att i depoten nedlägga ett halft dussin emaljerade koppar från Kallinge Bruk — förtärdes skorpor, försatta med saffran och socker. Dessa utsökt läckra skorpor voro, enligt den underrättelse, som stod att läsa uti ett af Otterströms från Polstjärnan bekomna bref, en frukt af skeppskocken Nils Tröstefulls uppfinningsförmåga och arbete. Att en mängd skålar druckos af dessa två glada människor under måltiden, därom tviflar förmodligen ingen, hvilken äger tillräckligt stort förråd af fantasi, för att kunna uppfatta ställningen.

Hvarken förr eller senare har en så ståtlig fest gått af stapeln så nära Nordpolen. Och måhända komma århundraden att rinna bort i tidens elf, innan våra efterkommande kunna intaga en så god frukostmiddag i närheten af den hemlighetsfulla, norra ändpunkten af jordaxeln.

Men — ske Guds vilja!

TJUGOÅTTONDE KAPITLET.

På hemvägen.

Det lär förmodligen aldrig blifva fullständigt utredt, huruvida det var det ansträngande arbetet eller det var den lukulliska måltiden, som föranledde, att professorn och Otterström sofvo tio och en half timme, innan de vaknade. Och någon vikt ligger icke på frågan om anledningarna till saken. Det torde vara nog att konstatera faktum. Och detta göra vi nu därigenom, att vi berätta, att våra vänner icke vaknade förr än klockan 15 den 14 Juli. Om de befunnit sig på våra breddgrader, skulle det icke varit långt till kväll, ty den timme, som på professorns ur betecknades med numret femton, skulle på hvarje efter gamla metoden konstruerad urtafla haft beteckningen klockan nio om aftonen. Men däruppe i dessa lyckliga nejder, där solen icke går ner under ett halft år, där är det icke så noga med skillnaden mellan dag och natt.

»Skola vi nu fortsätta resan omkring vår ö?» sporde Otterström, medan de vid tiotiden på aftonen intogo en lukullisk »frukost» på blodpudding och choklad med saffranskorpor. »Eller böra vi icke hellre

vända tillbaka till våra vänner vid grottan för att meddela dem de goda nyheter, som vi medföra?»

»Ja... jaha!... hm!... herr kand... hm! kära Otterström, jag vet just icke, hvad jag skall säga om det där!... Visserligen kunde jag kanske behöfva komma hem och se till min patient däruppe på platån framför grottan, men... men jag tror nog, att Ernenek sköter om honom enligt föreskrifterna, och då är det ingen fara på ett par eller tre dagar. Jag skulle vilja föreslå, att vi fortsätta vår upptäcktsresa, som börjat så bra.»

Detta blef också beslutadt. Man åt, som sagdt är, en förträfflig måltid, och sedan begaf man sig åstad längsefter den strand, som vette åt västerled. Naturligtvis medfördes åtskilliga födoämnen från depoten, hvarjämte den starke Otterström, bland packningen på sin rygg, bar det ganska stora och tunga fotogenköket med tillhörande kok- och stek- kärl. Men professorn, som svettades till och med under den vanliga bördan, förökade tyngden af sin packning endast med en burk inlagda gurkor. Att han föredrog detta framför allt annat, berodde på hans människoälskande sinnelag, ty han visste, att syrlig frukt skulle för skörbjuggspatienten Jakob vara mera hälsobringande, än någon medicin, som han kunde uppleta i sitt resapotek.

Vandringen fortsattes uppåt norr, längsefter västra kusten af Röda Ön. Båda vandrarne voro vid gladt lynne, och bland annat skämt, som de förehade, saknades icke det, att de gåfvo namn åt uddarna, vikarna och bergshöjderna på Röda Ön. Högsta bergstoppen erhöll naturligtvis namnet Monte Albertina;

längst i hafvet utskjutande udden kallades af samma skäl Cap Professorska. Därefter kommo i tur och ordning Cap Otterström, Tobiassonviken, Jakobshöjden Ernenekstenkumlet, Ullas vik, Skönhetens berg, o. s. v. Men bergskrefvan, där de hade gömt sitt förråd, kallades helt enkelt »Rikedomens källa.» Och många andra namn utdelades, under det att dessa män skredo framåt, men inte är det troligt, att kammargeograferne taga någon notis därom. De där herrarne pläga benämna allting efter sina vänner och gynnare, men som hvarken Tobiasson eller Otterström kunna räknas till dessa kategorier, blifva nog deras namn utplånade, fastän de i deras egenskap af Röda Öns upptäckare borde obestridligen hafva rätt att gifva namn åt dess olika delar.

Våra glada vänner hade icke tillryggalagt mera än omkring ett par timmars väg, då Otterström gjorde professorn uppmärksam på ett par grofva timmerstockar, hvilka lågo uppkastade på stranden. Grenarna sutto kvar. Till och med ett och annat löf eller barr hade ännu icke fallit af, men tydligt är, att de voro vissnade ooh torra.

»Jaha», sade professorn, hvilken enligt gammal vana sökte den naturliga förklaringen till allting. »Jaha... hm!... Hvad skola vi säga härom, herrar kandid... d. v. s. kära Otterström? Pro primo : af hvilken art äro dessa träd? Pro sceundo : af hvilken orsak hafva de kommit hit till denna kust? Här hafva de naturligtvis icke vuxit. Pro tertio : hvilken väg hafva de till rygga lagt? Pro qvarto : hvilken nytta kunna vi häraf hämta?» Pro qvinto....»

»Ja, herr professor», tog Otterström till orda. »Alla de där frågorna äro nog både bra och nyttiga, men jag är böjd för att tro, att den sista är den bästa. Hvilken nytta kunna vi hafva af det här?»

»Visserligen, käraste Otterström, men de första äro icke heller att förakta. . . hvad beträffar arten af dessa träd, tillhöra de furornas släkte och en art däraf, hvilken är inhemsk på Östra och Västra Taymyr-halföarna i Sibirien omkring 100° longitud öster om Greenwich, 75 till 77° nordlig latitud.»

»Men huru i all världen hafva de kommit hit?» sporde Otterström med väl berättigad förvåning. »Det är ju alldeles på andra sidan jordklotet.»

»Ja, visst! Men där gå åtskilliga hafsströmmar tvärs genom Norra Ishafvet. Man känner ju till den saken, att träd lösryckas från sina platser af stormar, skyfall eller andra naturföreteelser af våldsam art. Finnes nu en ström eller flod i närheten, så falla träden i den och föras småningom ut i hafvet.»

»Det är ganska klart, herr professor, men när de komma till hafvet, huru föras de då vidare? Huru kunna de hamna på klotets andra sida?»

»Det beror på hafsströmmarna. Man känner till åtskilliga sådana ,t. ex. den varma hafsström, som utgår från Golfströmmen och passerar Irlands, Skottlands och Norges västkuster och utplånar sig själf på ömse sidor om Spetsbergen, där den väldiga Grönlandsströmmen och andra sådana möta den. En dylik ström kommer från Nordamerika och landsätter i Sibirien (d. v. s. på andra sidan jordklotet) åtskilliga naturalster, som icke tillhöra Sibiriens fauna eller flora. Så

fins där å andra sidan åtskilliga strömmar, som gå från Sibirien till Amerika. Mången gång hafva hvalfångare påträffat drifved, hvilken förts af strömmen i en riktning, hvilken fiskarne tyckte sträcka sig i rak linie från Björnöarna förbi Vrangels Land ön genom Berings sund till trakterna af ön Nunivok utanför Alaskas vestkust, ja, ända ut till ön Pribylon i Berings Haf och i närheten af ögruppen Aleuterna. En annan bland de många strömmar, som passera Nordpolens trakter, börjar vid de Nysibiriska öarna, passerar så nära polen som på 87° d. v. s. åtskilliga mil ofvanför Frans Josefs Land, Petermanns Land och Kung Oscars Land. Det är för länge sedan kändt, att denna ström årligen medför till Grönland och ögrupperna massor af drifved, hvilka måste komma från Sibirien, emedan de till större delen bestå af träslag, som icke växa annorstädes än där. Det är tydligt, att dessa träd hafva växt i Sibirien och därför antager jag, att de blifvit hitförda just af den sistnämnda strömmen.»

»Men huru kan professorn veta...?»

»Att de kommit från Sibirien?... Jo, ser kand... hm! Kapt.. hm! Kära Otterström — ty dessa träd växa icke på något annat ställe. Det där är en silfvergran, som är egendomlig för Sibirien. Och den andra grofva kollossen där är, som jag tror, *abies sibiriea,* den för Sibirien egendomliga s. k. ädelgranen. De där stammarna tillhöra en art af al, som är inhemsk i Sibirien, en varietet af *Almus incana.* Och här ser herr kand... kära Otterström en lösryckt gren af det sibiriska korkträdet. Den har troligen passerat långa

sträckor af en eller annan flod, kanske Jenissei eller Ob, innan den nått hafvet.»

Ja, allt det där var nog ganska intressant och Otterström erhöll genom professorns grundliga undervisning en inblick i naturförhållanden, om hvilka han förut icke haft ens en aflägsen aning. Men Otterström längtade efter att komma hem d. v. s. till platån och grottan på Röda Ön, och därför dristade han sig till att påminna professorn om nödvändigheten att färdas vidare.

»Nå, nå, kära Otterström . . . han har väl rätt i det.»

Så traskade de vidare. Någon annan skillnad var där icke mellan morgon och afton, än den, att solen på förmiddagen befann sig på östra himlahalfvan och om eftermiddagen på den västra. Mellan middag och midnatt var enda olikheten den, att solen i förra fallet stod rakt i söder och i senare fallet rakt i norr.

Ju längre de vandrade i solskenet framåt längsefter stranden, desto mera drifved sågo de, och när de efter några timmars marsch hade kommit ungefär till midten af Röda Öns nordkust, påträffade de inne i en djup och vid samt af långsträckta landtungor skyddad vik så väldiga massor af sammanhopade drifvedsstockar, att de växlade åtskilliga uttryck af häpnad och förvåning. Professorn lät Otterström, som ägde herkuliska kroppskrafter, välta undan några af de ofvanpå liggande stockarna. Och så började professorn noggrant undersöka de stammar, som han kunde se, ty det var omöjligt att tränga till djupet af denna öfverst liga massa, hvilken Tobiasson, efter att hafva pejlat djupet af vattnet i viken med lod och snöre, som

kapten Almgren varit nog omtänksam att lägga bland de andra sakerna i nödhjälpsdepoten, förklarade innehålla omkring tvåhundrasextio kubikmeter ved — ett förråd, som skulle vara tillräckligt för våra »skeppsbrutna» vänner under minst fem år. Den 14 Juli 1895 var en glad dag för både Tobiasson och Otterström.

Slutligen beslöto de sig för att tåga vidare. Alltjämt följde de stranden och nästan öfverallt, men isynnerhet i de djupare vikarna funno de sibirisk drifved, som flutit i land efter att hafva passerat öfver det nordliga världshafvet. Under det att de passerade fram längs stranden, angaf Tobiasson namnen på de trädstammar, som väckte hans uppmärksamhet. Än sade han med förtjusning:

»Se här hafva vi en *Picea obovata!* ... Nej, se på det där jättelika trädet! Det är en beckgran, som är inhemsk i Sibirien. Nej, se, herr kandidat ... se, hvilken mängd af björkarter! ... Aldrig i mitt lif har jag sett så många på en gång. Det här artar sig till att blifva en riktig fest för en botanist ... Se här ha' vi *Betula alba lacinota*, en gammal bekant, som jag sett vid Grindsbol, Kallbäcken och Elgå! Det var angenämt att få förnya bekantskapen. Och där har jag nöjet att se *Betula nana*, en björkart, som sällan blir mer än tre eller fyra fot hög. Jag har träffat den förr i Lappland och Gestrikland, men är glad att finna, att den också växer i Sibirien.»

Så där fortfor professorn att prata, under det att han naturligtvis emellanåt stannade en stund på de ställen, där han tyckte sig upptäcka någonting ovanligt.

Men när Tobiassons tjugofyratimmarsur visade klockan tjugotre d. v. s. klockan elfva på aftonen, erhöll den beskedlige gubben annat att tänka på, än att hålla botaniska föreläsningar för sin kamrat. Just vid den tiden anlände de till den del af stranden, där lerskiffern i släta aflagringar gick ända ned till vattnet, ja, här och där försvann under detta. Det var breda och jämna små platåer af skiffer — just sådana till sin beskaffenhet, att de, långsluttande som de voro, borde utgöra en omtyckt plats för sälar och hvalrossar, när dessa djur behagade sola sig och njuta en siesta. Hela platsen var också betäckt af dessa djur.

Bland de förråd, som Almgren nedlagt i den af våra vänner påträffade depoten, funnos — som förut nämndt är — både jaktgevär och ammunition. Och sannolikt hafva våra läsare en alltför god tanke om Tobiassons klokhet för att kunna tro, att han icke skulle begagna tillfället att väpna sig själf och sin reskamrat på bästa sätt, innan han begaf sig tillbaka till platån, grottan och allt det där.

De tröga djuren rörde sig icke ur fläcken, när de sågo de två männen nalkas. Troligen hade de icke någonsin sett människor och trodde, att det var endast en annan art af ishafsdjur. De flesta voro till och med allt för lata att öppna ögonen, och de, som gjorde detta, tillslöto dem genast igen och började »sofva vidare», så snart de med sömnig blick tagit våra vänner i betraktande. Förmodligen ansågo de dem vara alldeles ofarliga. Våra vänner kunde träda ända fram till dem och sätta bösspipan intill ögat på dem, utan att de bevärdigade sina fiender med mera än en mycket

slö och intetsägande blick. En och annan hvalross vältrade sig öfver ryggen så, att han kom att ligga på andra sidan af klippan — en rörelse, hvilken Tobiasson skämtsamt uttydde så:

»Den där tyckte nog, att vi se tråkiga ut. Han vill icke ens se på oss ... Förmodligen har han aldrig luktat krut.»

Och maskinisten steg fram till det tröga djuret, stack mynningen af bössan in i örat på kolossen och riktade skottet så, att kulan måste genomborra hjärnan. Hvalrossen grymtade, liksom om han funnit välbehag uti den kittling, som bösspipan förmodligen framkallade i den inre öronhuden. Ett litet tryck med pekfingret, och bössan urladdade sitt innehåll i hvalrossens hufvud. Det väldiga djuret rörde litet på sig, men icke mera, än om man kittlat det på nosen med spetsen af en skidstaf. Så högg det sina väldiga betar ned i skifferberget, hvarvid den lösa ytan splittrades. Men tänderna, som voro hårdare än skiffern, höllo. Därefter föll kolossen död ner och rörde sig icke mera. Om nu någon af våra läsare skulle föreställa sig, att de andra djuren, som lågo på skifferplatån, bekymrade sig om knallen af skottet eller om den döde kamraten, eller att de flydde från jägarnas farliga grannskap, så bedrager han sig. Intet af de andra djuren lyfte sitt hufvud, eller lät störa sig i sin hvila.

Professorn skulle naturligtvis också visa sig såsom en dugande jägare. Han nalkades med försiktiga steg en jättestor hvalross, hvilken hade valt sin hviloplats på endast ett par alnars afstånd från stranden, där vågornas svall sköljde skifferbergets sluttning.

Hanen på bössan hade vår gamle vän spänt och det lilla, tjocka pekfingret låg på aftryckningsapparaten framför bösskolfven . . . Det var helt lustigt, tyckte Otterström, att skåda, huru försiktigt professorn försökte smyga sig fram till sidan af det utsedda offret, som sof i god ro. Mycket onödigt besvär gjorde han sig också, ty det tröga och af välmåga försoffade djuret skulle icke hafva under något tänkbart förhållande bekymrat sig om honom, så att han gärna kunde hafva stampat hårdt i marken, utan att resultatet blifvit sämre för det. De äro särdeles lugna till sin natur, de där hvalrossarna. Vi hafva sett en sådan, hvilken knappt öppnade ögonen och endast snarkade högt ett par gånger, då en jägare placerade hela sin tunga kroppshydda på hans refben. Men Otterström fann — enligt hvad han numera plägar i glada lag påstå, — ett orimligt stort nöje uti skådespelet. Det var rent af omöjligt, säger han, att skildra, huru professorn lyfte sina fötter vid hvarje steg, han tog, och hurusom han, under sitt alldeles onödiga bemödande att iakttaga, huruvida det klumpiga djuret rörde sig, lade hufvudet på sned än till höger och än till vänster, emellanåt blickande öfver glasögonen, för att kunna se klarare.

Men trots all professorns försiktighet, inträffade en katastrof, hvilken troligen skulle hafva gjort en sorglig ända på Tobiassons ryktbara lif, om han varit ensam. Lyckligtvis hade han med sig Otterström, hvilken här — liksom alltid — bevisade sig vara en trofast kamrat.

Saken var nu den, att, medan professorn på nyss antydda, försiktiga sätt skred framåt, såg han framför sig endast ett enda mål — hvalrossen, som han ämnade skjuta. Hela den öfriga världen fanns icke till för honom i detta ögonblick. Detta vållade naturligtvis, att den bana, på hvilken han med så konstiga steg smög sig fram, icke beherskades af honom själf. Den gick rakt fram, trots alla hinder. De här och där afbrutna, stundom halfalnshöga kanterna af skifferlagren försvunno för hans yttre och inre sinnen. Han snafvade åtskilliga gånger, och en gång föll han framstupa öfver en beskedlig liten säl — stor som en vanlig svensk bandhund, — hvilket beskedliga djur likväl icke visade något misshumör, utan fortsatte att sofva och smälta maten. Några ögonblick senare stötte hans fot mot en hvalross, men till olycka för vår lärde veteran skedde sammanstötningen mellan dessa kolosser icke, så att säga, midskepps (det vill säga i trakterna af hvalrossens refben), utan vid förstäfven och i närheten af betarna, dessa fruktansvärda bogspröt, hvarmed naturen utrustat dessa djur. Läsaren förstår, att professorn »tangerade» (han begagnade sedermera just detta uttryck i den akademiska afhandling, i hvilken han beskref äfventyret) just den del af odjurets päls, där naturen i sin uppfinningsrikhet har skurit ett hål i huden för att göra plats åt ögat.» Det kolossala djuret tyckes icke hafva fullt inslumrat, eller också hade det bekymmer på grund af svårigheten att smälta maten — nogaf, hvalrossen blef ursinnig, då professorns komager stötte till hans kindben. Kanske träffade spetsen af detta skodon på ett alltför smärt-

samt sätt djurets öga. Kanske hade det matsmältningsbekymmer. Kanske — ja, möjligheterna äro många, och vi kunna icke uppräkna dem. Nogaf — nu kom katastrofen.

Den tröga hvalrossen fann sig af någon anledning förolämpad, ryckte upp hufvudet och högg med sina betar häftigt och eftertryckligt in på närmaste före-

Ett jaktäfventyr.

mål, hvilket råkade vara just vår älskvärde professorgubbes vördnadsvärda ben. Visserligen voro dessa betäckta med vargskinnsbenkläder, men de där hvalrosständerna äro mycket spetsiga och kunna stundom vara både skarpa och hvassa, så att man nästan har en liten, liten smula skäl att misstänka, att de där tröga djuren icke äro så idiotiska, som de se ut, utan förstå att slipa sina betar mot skifferskifvorna på

stränderna. Saltvattnet i hafvet lär också — om man får tro en lärd tandläkare — hafva den egenskapen att skydda emaljen på tänder, så att t. o. m. gamla hvalrossar kunna briljera med finare tänder än någon dam, när hon fått en ny uppsättning hos tanddoktorn.

Nogaf — hvalrossens betar höggo in i vargskinnet, som hade till ändamål att skydda Tobiassons ben, sleto upp detta ett långt stycke och sårade den gamle mannen. Smärtan föranledde honom att söka undandraga sig bekantskapen med en så farlig varelse. Professorn gjorde ett hopp, och lämnade efter sig en flik af vargskinnet. Den satt kvar på hvalrossens bete, medan professorn själf — ja, nu kommer det rysligaste, ty vår gamle hedersvän hoppade, som man säger, »ur askan i elden», eller — enligt här för handen varande förhållanden — från landbacken ut i sjön.

I vattnet kom han, men han hade den turen, eller oturen, hvilketdera det må kallas, att falla ned på ryggen af en säl, som just ämnade lämna sin solskensplats på skifferklippan och begifva sig ut till sjös. Lyckligtvis föll Tobiasson ned på ett sådant sätt, att han blef sittande grensle öfver djuret. Och lika lyckligt för vår gamle vän var det, att han, då nu en sådan olycka skulle tilldraga sig, råkade ut för en gammal, storväxt och stark hane, som förmådde bära honom.

Men naturligtvis dröjde det icke många sekunder, innan sälen dök ned. Förmodligen fann han, att hans rygg icke var något lämpligt experimentalfält för en oskicklig ryttare.

TJUGONIONDE KAPITLET.

Ett kort besök ombord på Polstjärnan.

Fru Albertina Tobiasson, född Rosenlund, satt samma dag, då de i föregående kapitlet omtalade tilldragelserna ägde rum, i sin praktfulla hytt ombord på Polstjärnan och anställde i sitt inre både djupsinniga och skarpsinniga betraktelser öfver en änkas ställning här i lifvet och i synnerhet öfver frågan, huruvida det för en kvinna är »godt att vara allena». När kapten Almgren och hans manskap återkommo efter att hafva utlagt depoterna på isen, möttes han redan på däck af fru professorskan, som frågade:

»Nå, ni har väl aldrig sett honom?»

»Hvem? . . . Jag förstår icke.»

»Min förlupne man, kan ni väl tänka! . . . Ni är dum, herr kapten. Men somliga människor hafva nu den sublimt tråkiga egenheten, att deras hjärnsubstans aldrig kan komma i vibrationer, då en tänkande och i hjärnans alla vinklar rikt utrustad kvinna genom sina ord uppenbarar för dem sin själs tanke.»

»Om fru professorskan ville . . .»

»Jag vill er ingenting,» sade den ädla damen högdraget och vände honom ryggen. Han stod länge och

såg efter henne och undrade, hvad det egentligen var, som den goda fru Albertina menade.

Men så måste han gå till sina göromål, hvilka naturligtvis blifvit mycket försummade under hans frånvaro från Polstjärnan, då ingen fanns, som kunde till fullo ersätta honom där. Mer än en gång runno emellertid upp i hans hufvud underliga tankar. Och nu hade tiden gått framåt ända till midten af Juli månad, men likväl hade vår käcke kapten icke glömt saken, utan tänkte understundom på den, när han satt ensam på kommandobryggan de vackra dagarna, rökande sin cigarr, eller då han, när väderleken tvingade honom att stanna innanför Polstjärnans väggar, gick fram och tillbaka i sin hytt, eller låg på sin framför kajutfönstret ställda soffa och läste i någon af fartygets böcker. Fru professorskan lät hvarje morgon lägga in på mahognybordet i hans kajuta en af de där ströskrifterna, på hvilka »inre missionen» är så fruktbar. Vi hafva redan förut delgifvit våra läsare titlarna på några af dem, men kunna dock — i anseende till sakens vikt för vår berättelse — icke underlåta att nämna ännu några, af hvilka läsaren gärna må draga sina slutsatser, bäst han för godt finner. En morgon låg på kaptenens bord den näpna broschyren. »Hvad är kärleken?» Nästa morgon en annan: »Har du någonsin älskat?» Tredje morgonen var titeln på flygskriften så lydande: »Hvilken kärlek är den bästa?» Nästa morgon lydde öfverskriften: »Man är människa endast i samma mån, som man älskar.» Och en följande morgonstund, när kaptenen skulle upp för att inspektera fartyget och pröfva, om vakten skötte sina

plikter, hade han knappt vridit på skrufven och därigenom framkallat ett elektriskt ljus af stor styrka, innan hans blick föll på en papperslapp i rektangelform, på hvilken var med stora bokstäfver tryckt: »Kom till mitt hjärta!»

Hvad skulle väl den stackars kaptenen tänka, då han blef på detta sätt bombarderad med närgångna frågor under många veckor å rad? Fru professorskan tycktes äga ett outtömligt förråd af dylika saker. Månaderna hade flutit bort och ännu vid midsommartiden hade hon icke på långt när uttömt förrådet. Naturligtvis läste vår käcke kapten skrifterna med den andakt, som skrifter i religiösa ämnen kräfva. Men titlarnas betydelse och särskildt den frågan, hvarför de alla vidrörde begreppet kärlek, det var och förblef tills vidare för honom en hemlighet, hvilken han måhända anade, men hvilken han föresatte sig att icke försöka utgrunda.

Under tiden sammanträffade han emellanåt »på tu man hand» med fröken Ulla, och förhållandet dem emellan blef allt varmare. När snön smält bort från isarna och den torra sommarluften uppsugit det vatten, som snön lämnade efter sig, företogo kaptenen och Ulla ganska ofta färder på isfältet. Än begagnade de bicyklar, än skridskor, än gingo de till fots. Och underligt vore det, om icke kärleken skulle vid dylikt förhållande gro fast och grönska frodigt i ett par ärliga, unga hjärtan. Ännu hade dock dem emellan icke fälts ett enda yttrande, som antydde deras känslor, tankar eller planer. Den kärlek, hvilken icke klädt sig i ord, är den, som mest lyckliggör människo-

hjärtat. Det fina doftet flyger bort från Amors vingar vid första ordet, som man andas ut öfver dem.

Nå, fru Tobiasson ändrade taktik strax efter midsommar. Kapten Almgren var nära att af förskräckelse tappa den flyttbara elektriska lampan, som blott genom en lång, öfverspunnen tråd fasthängde vid skeppsväggen. Det var tidigt en morgon en af de senaste dagarna i Juli månad. Han var nu så vand vid att hvarje morgon på sitt bord finna en sådan missionsskrift, att han fått för vana att, så snart han framkallat det elektriska ljuset, genast se efter den och med en viss nyfikenhet taga kännedom om dess innehåll. Hvem som lade dit dem på hans bord, det hade han aldrig kunnat utforska, ty det skedde aldrig, medan han var vaken.

Nyssnämnda morgon vaknade han vid tvåtiden, sträckte på sig, morgnade sig under några minuter och började därefter uppstigandet, hvilket ännu icke var fullkomligt undangjordt, då han rusade fram till bordet, utropande:

»Jag undrar just, hvilken fråga i afseende på kärleken, som min okända skyddsande vill i dag lägga mig på hjärtat.»

Men den morgonen hade pipan fått ett hesare ljud. Det var icke längre »sferernas harmoni, som ljöd ljufligt» — professorskan Tobiasson får själf stå till ansvar för uttrycket. Det var snarare ett doft brakande från sammanstörtande underjordiska regioner.

Titeln på denna tänkvärda skrift, »tryckt i eget tryckeri i år», såsom det stod att läsa på titelbladet, var denna:

»*Du har försummat nåden*».

Vår manhaftige kapten stod häpen och liknade nästan en människa, som blifvit drabbad af en klotblixt.

»Hvad nu? Är det slut på den där obegripliga kärleken?» brummade han slutligen och kastade häftet på golfvet, där det framåt morgonen samvetsgrant, som vanligt, uppletades af den unge matrosen, hvilken ombesörjde kaptenens personliga uppassning.

Men det skulle blifva ännu värre, ty följande morgon, då Almgren vaknade och med nyfikenhet blickade hän till bordet, fann han en ströskrift, som hade denna märkvärdiga öfverskrift:

»*Pärlor för svin — en bild ur lifvet*».

Det var naturligtvis med brinnande nyfikenhet, som vår unge kapten letade efter dessa bortkastade pärlor uti denna kvasi-religiösa skrift. Den innehöll endast en banal berättelse om en kolportörs bortvisande från ett hem, där han icke var välkommen, men likväl ville slå sig ned för idkande af s. k. mission. Nå — kaptenen förstod nog, att ströbladet blifvit valdt för titelns och icke för innehållets skull, hvarför han också log och lade det till sides. Men han hade nära nog blifvit ond, då han nästa morgon fick i händerna ett blad, på hvilket han läste;

»*Afgrundstummel i afgrundshjärta*».

»Nej,» dundrade han, »nu får det vara nog af det här. Hädanefter skjuter jag regeln för dörren, när jag lägger mig . . . Men jag skall på samma gång under dagens lopp säga fru professorskan rena sanningen, och detta så kraftigt, att det skall sjunga sorgesång i

hennes öron femton månader å rad ... Afgrundstummel! Hon borde blygas. Om sådant finnes till i människornas värld, så torde det vara just hos henne själf. Afgrundshjärta! Hu! ... Hvilket gement uttryck för en gemen tanke! Och så det hela! Om hon åtminstone hade satt sin klagovisa på rim och låtit mig i tryck eller skrift läsa *afgrundssmärta i afgrundshjärta,* så hade det syftat mera på henne själf ... Jo, det där blir allt en treflig svärmor!»

Men huru det nu var, så blef det ingenting af med vår käcke, unge skeppsbefälhafvares föresats att »läsa lag och evangelium» för fru Albertina. Han skulle säkert hafva gjort det, då han sammanträffade med henne i aktersalongen vid den gemensamma frukosten, om icke Ulla hade varit närvarande. Ja, han till och med började så smått detta oaktadt, sägande:

»Fru professorska, jag har med förvåning funnit ...»

»Förvåning,» utlät sig fru Albertina högdraget. »Jaha, förvåning är en själsaffection, som stundom påträffas och kan vetenskapligt konstateras hos obildadt folk ...»

Kaptenen rodnade. Gubben Lenander och styrman Håkansson, hvilka — som vi veta — intogo sina måltider vid professorns bord, blickade med förvåning på den stolta frun, men sade ingenting. Ullas ögon blefvo tårfyllda och hon förde näsduken fram och tillbaka från det ena ögat till det andra. Fru Albertina var emellertid en kvinna, hvilken mera älskade, än fruktade, uppseende. Hon kände sig stolt och ännu högre än vanligt, när hon på det där sättet lyckades ådraga sig uppmärksamhet. Hon rätade på sig och

antog sin allra mest högdragna min, i det hon utan afbrott fortsatte:

»... jag upprepar ännu en gång: hos obildadt folk, ty den med estetikens alla finesser utrustade och i vetenskapernas skärseld luttrade själen har i så sublim grad svingat sig upp öfver alla låga själsverksamhetsfält, att någonting så simpelt som förvåning icke är för en eterisk ande möjligt. Vi utvalda andar — t. ex. jag och Björnsson — vi förvåna oss icke öfver någonting, icke ens öfver våra egna ... egna ... hm ... hvad skall jag säga ...?»

»Kanske menar fru professorskan, egna dumheter?» inföll den beskedlige Lenander, hvilken kanske icke var fullt så beskedlig, som han såg ut.

Det hade för en och var, som haft en million att kasta bort, varit skäl att gifva ut den för att få se Albertinas min i detta ögonblick. Harm och stolthet hafva sällan framkallat en så förunderlig tafla som den, hvilken fru Tobiassons anlete företedde i detta ögonblick. Utan tvifvel hade det kommit till en explosion, om icke Ulla hade kastat sina armar kring den oförnuftiga modrens hals och utropat:

»Mamma!... Mamma! Vi gå ju från ämnet.»

Nå, vare sig Ulla talade så med öfverläggning eller hennes ord omedvetet föllo så lyckligt — säkert är det emellertid, att fru Albertinas tankar vändes åt annat håll, så snart hon hörde det halft vetenskapliga uttrycket »gå från ämnet». Hon lystrade till dessa ord med samma förtjusning, som en vid fälttågets mödor vand stridshäst lyssnar, när signal gifves till drabbning.

»Jaha, ämnet ja! Det är den vetenskapligt uppkonstruerade själens sköna och logiskt härliga prerogativ att kunna hålla sig till ämnet och icke flyga ut på alla möjliga områden, som icke höra dit,» förklarade fru professorskan och — för att riktigt praktiskt bevisa sin sats — sväfvade hon nu själf ut på det allra vidlyftigaste sätt och berörde alla möjliga saker både underjordiska, jordiska och öfverjordiska, så att hennes åhörare fingo göra en hastig lustresa från vetenskap till vetenskap, ända tilldess hon omsider blef nödsakad att stanna för att hämta luft. Hon begaf sig då djupt in i moralfilosofien eller, som hon så pregnant uttryckte sig, »den filosofiskt educerade kunskapen om moralerna.»

Visserligen fann Ulla det ingalunda angenämt, att hennes hulda mor på detta sätt gjorde sig löjlig, men hennes vänliga hjärta gladde sig öfver, att hon lyckats afvända stormen. Kapten Almgren gick till sina göromål, innan den goda frun hunnit sluta, hvilket föranledde den snarstuckna frun till att afsluta sin harang sålunda:

»Jag tycker för resten, att när jag själf nedlåter mig till att trötta min ande med att utreda filosofiens allra mest mystiska problemer, skall man vara i saknad af all hunger efter själsodling, då man kan gå sin väg, utan att höra slutet.»

Kaptenen hade emellertid mycket att ombestyra, så att den ädla damen borde hafva insett, att här icke förelåg någon vanvördnad hvarken mot hennes person eller mot den »fint, men populärt vetenskapliga utveck-

lingen af hennes själs allra rikaste tankeskatter,» såsom hon stundom eufemistiskt benämnde sina tal.

För den käcke befälhafvaren var det emellertid en mycket viktigare sak att föra Polstjärnan så långt upp mot polen som möjligt, innan vinterkylan kom med sin is och sina snöstormar och skulle göra om intet hvarje försök till ytterligare framträngande, d. v. s. hvarje rörelse mot norr, som var beroende af människovilja och icke kunde åstadkommas genom vattenströmmar under isen och dylikt. Vi erinra oss nämligen från förra vintern, att vi då sågo Polstjärnan föras än åt norr än åt söder af det i rörelse varande väldiga isfältet, som i sin ordning påverkades af strömmarna i hafvet.

Sedan kaptenen omkring den 20 Mars återkommit från sin stora expedition — densamma, under hvilken fyra räddningsdepoter utlades — hade Polstjärnan genom hans vaksamhet och påpasslighet lyckats tränga ett rätt ansenligt stycke norrut. Han begagnade med stor klokhet alla möjligheter. Hvarje uppkommande öppning uti isen användes. På ett och annat ställe, där endast att smalt isband skilde fartyget från nästa råk, sprängde man sig väg med de sprängämnen af åtskilliga slag, som i mycket ansenliga mängder funnos ombord. Och sedan vägen på detta sätt blifvit öppnad, ångade Polstjärnan vidare längsefter nästa råk. Kaptenen bekymrade sig icke mycket om, huruvida den gick åt nordväst eller nordost. Hufvudsaken för honom var att komma framåt i nordlig riktning. Och dessutom var förhållandet sådant, att om man den ena dagen ångade åt nordväst, träffade man andra dagen

på en öppning, hvilken gick i nordostlig riktning, så att i hufvudsak kom man alltjämt rakt norrut, och någorlunda följdes den nittionde longitudgraden västerut från Greenwich. Den 15 Juli gjorde kaptenen nya observationer och konstaterade Polstjärnans läge, som befanns vara 90° 5′ 14″ longitud väster om Greenwich och 88° 2′ 10″ nordlig latitud. Observationerna rörande termometern denna dag visade + 18° Celsius, medan barometern var uppe vid 782 millimeter. Termometern är visserligen i dessa högt upp belägna nejder alldeles tillförlitlig, men det förhåller sig emellertid icke så med barometern. De flesta resande däruppe hafva konstaterat, att detta instrument blir osäkert i så höga latituder. När vinden kom från nordost, föll den vid ihållande vackert väder. Merändels blef det storm eller snö, när den stod högt, och vackert väder, när den stod lågt. Anledningarna till dessa besynnerliga förhållanden hafva, så vidt författaren känner, ännu icke blifvit till fullo utredda. Det tyckes nästan, som om naturlagarna vore underkastade vissa modifikationer i närheten af jordens poler — ett förhållande, hvilket trädde tydligt i dagen vid detta tillfälle och noggrant med alla biomständigheter antecknades af kaptenen i Polstjärnans dagbok.

Ty fastän nämnda barometerstånd var beläget mellan »beständigt» och »stark torka», inträffade det icke desto mindre, att en storm med ymnigt fall af våt snö började tre timmar efter observationens antecknande i boken. Djupet till hafsbottnen blef också uppmätt, och enligt anteckningarna i bemälda bok var det den dagen 3,478 meter.

Den nyss omförmälda snöstormen räckte åtskilliga dagar, under hvilka inga observationer kunde göras, emedan det befanns vara omöjligt att vistas utomhus d. v. s. utanför Polstjärnans skyddande betäckning. Men när stormen var slut och solen å nyo trädde fram på klar himmel, befanns det, att Polstjärnan icke hade förändrat sitt läge, åtminstone icke märkbart. Kaptenen kunde nu tänka på att tränga ännu längre mot norr, hvilket han också gjorde. Men fort gick det icke. Långa kanaler måste sprängas i isen för att bereda väg för det ståtliga fartyget. Det gick icke fort att spränga sig fram. Kaptenen beklagade mer än en gång, att man icke på skeppsvarfvet gifvit Polstjärnan samma former, som äro egendomliga för isbrytare. Men fastän det icke gick fort, gick det likväl säkert.

Läsaren behagade kanske närmare tänka på, huru stort afståndet kunde vid dessa förhållanden vara mellan Polstjärnan och Röda Ön, där professorn befann sig i nära nog samma belägenhet som Robinson på sin ö i Söderhafvet. Se här, att afståndet icke var så synnerligen stort!

Röda Ön befann sig på 89° 55′ 12″ nordlig latitud och den 15 Juli 1895 låg Polstjärnan i en smal råk och befann sig, som vi nyss nämnde, på 88° 2′ 10″ nordlig latitud. Röda Ön låg på 104° 2′ 12″ och Polstjärnan på 90° 5′ 14″ västlig longitud. Det tyckes ju visserligen, som om detta vore en ofantligt stor longitudskillnad, och så skulle äfven varit förhållandet, om beräkningarna tagits vid ekvatorn. Men, som man vet, draga längdgraderna sig närmare hvarandra mot

polerna, där de slutligen sammanträffa. För att lämna ett belysande exempel i denna fråga, kunna vi välja t. ex. två vid ekvatorn belägna ställen och säga, att Kamerun på Afrikas västkust och Melinde på Afrikas östra kust i det britiska Östafrika hafva mellan sig en kontinents hela bredd, men likväl ligga på samma antal breddgrader från hvarandra, som t. ex. Alexandra Land och Spetsbergens västkust.

Vid sådana förhållanden föreföll det sannolikt, att Polstjärnan och de på Röda Ön skeppsbrutna människorna skulle förr eller senare sammanträffa. Men afståndet dem emellan var dock så stort, att invånarne på Röda Ön icke kunde öfverskåda femtiondedelen däraf, icke ens då solen sken som allra klarast. Men Polstjärnan, förd af dess käcke kapten, sträfvade alltjämt norrut, så länge isförhållandena medgåfvo det.

TRETIONDE KAPITLET.

Underbara äfventyr.

Då vi senast sågo professor Tobiasson, befann han sig i ett ganska oangenämt läge. Han hade, då han gjorde ett hopp, hamnat på ryggen af en jättestor säl, hvilken genast begaf sig ut till sjös med vår gamle vän sittande på ryggen. Det antyddes också, då vi skildrade detta äfventyr, att sälen, som naturligtvis icke var vand vid att bära ryttare och aldrig blifvit inöfvad eller, rättare sagdt, frånröfvad sin natur i något ridhus eller i en cirkus, visserligen simmade ut ett rätt godt stycke med Tobiasson på ryggen. Gubben satt helt ståtligt grensle öfver ryggen på hafsvidundret och försökte på detta ouppfostrade djur använda de kunskaper i hästdressyr, som han under sin lefnad inhämtat i egenskap af resande och därmed följande skyldighet att åskåda kuskars olika sätt att behandla sina dragare. Själf hade han aldrig vidrört en hästhud, eller klappat en hästländ, eller lagt betsel i munnen på ett sådant djur. Han hade visserligen mången gång tyckt, att dessa och andra dylika operationer voro märkvärdiga nog att beskåda, men han hade aldrig haft tid att egna sig åt »konsten»,

ty han var ju så upptagen af förberedelser till föreläsningar — förberedelserna bestodo uti några fullklottrade pappersark — och af det arbete, som blef en följd af hans fåfänga att vilja se sina spetsfundiga alster »förfärdigade i tryck». Först måste manuskriptet genomgås och korrigeras. Det var nu ett elände utan ända, och gubben satt halfva nätterna vid ett skrifbord i det tysta huset vid den stilla gatan i den lärda staden och fullklottrade med hieroglyfiska bokstäfver hvarje ledig plats på manuskriptsidorna och klistrade till en mindre lapp här och en större där och strödde ut och lade till och hvälfde om satserna och gjorde kategoriska uttalande till hypotheser och tvärtom, adverbialsatser till hufvudsatser och tvärtom, konstruerade om halfva sidorna och satte »icke», där något sådant aldrig funnits, gjorde adjektiver till substantiver, smorde på litet forforistiskt plåster, där han tyckte, att det passade sig — med få ord, sällan har väl i denna snöda värld en sättare blifvit så plågad som den, hvilken skulle till ett någorlunda ordnadt helt sammansätta allt detta sammelsurium. Vid denna tid tilldrog sig i den lärda staden, att en af universitetsboktryckeriets sättare beröfvade sig lifvet genom en enkel hängning i det skärp, som eljest hade till ändamål att sammanhålla sättareblusen kring lifvet. Den åsikten var allmän, att han blifvit galen genom att under en hel vecka »sätta» professorns illa skrifna, banalt korrigerade och slutligen nästan oläsliga tankefoster. Det blef emellertid sedermera konstateradt, att mannen led af någon kronisk sjukdom. Men den, som af boktryckeriets föreståndare beordrades att upp-

taga den aflidnes mantel och fortsätta att »sätta» i ordning detta kaos, drabbades bevisligen af den förskräckliga sinnessjukdom, som heter mani, förklarade sig vara påfven och att manuskriptet vore en påflig bulla, som »Kristi ståthållare» nyss skrifvit. — Efter den betan ville ingen af sättarna befatta sig med Tobiassons snillefoster, och då de hotade med en liten strejkunge, måste boktryckeriet återsända manuskriptet till författaren och anhålla, att han behagade låta någon i skrifkonsten mera kunnig person renskrifva verket, »hvarefter» förklarade chefen, »vi äro beredda att försöka omsätta det i bokform».

Denna skildring af den lärda mannens vidrigheter på författarebanan har emellertid fört oss ur spåren. Han gjorde allt, hvad han förmådde. Han arbetade med händer och fötter. Men kanske var det just detta ifriga arbete, som föranledde sälen att plötsligt dyka ned i hafsdjupet, hvilket där mätte åtminstone tre tusen och några hundra meter. Professorn befann sig sålunda allena på oceanens yta. Vi hafva redan i början af denna sanningsenliga berättelse sett, hurusom professorn inbillade sig kunna med tillhjälp af vargskinnspälsens flikar flyta på vattnet. Måhända skulle detta kunnat gå för sig, om han befunnit sig på ytan af en liten damm i en lugn, af åldriga träd skyddad park, där han kunde haft god tid på sig att breda ut pälsens nedanför midjan belägna och ganska vidlyftiga del. Men här var han, då sälen lämnade sin ryttare, ganska långt ute i hafvet, och hafvet var vid detta viktiga tillfälle icke ens hälften så stilla, lugnt och beskedligt, som en stillastående, rutten damm

i en herrgårdspark därhemma i glada Sverige. Vattnet vältrade sig fram mot stranden i breda, långa, tunga vågor, men huru beskedliga dessa hafvets rörelser än tycktes vara, så voro de likväl tillräckligt oroliga att öfverskölja flikarna af professorns päls. Och när dessa omsider hade blifvit riktigt genomvåta, blefvo de tunga, och, i samma mån tyngden ökades, sjönk professorn.

»Hvad båtar väl teorien?» skrek han, då han var nära att gå förlorad, emedan tyngden drog honom så djupt ned, att endast hufvudet och halsen befunno sig ofvan vattenytan.

»Vänta!» ropade hans kamrat. «Jag kommer . . . jag kommer . . . Teoretiken är bara skräp . . . Nu skall herr professorn få se hvad praktiken duger till . . . Vänta bara! . . . Nu är undertecknad färdig.»

Medan Otterström yttrade det ofvanstående, hade han kastat af sig sin vargskinnspäls. Nu kastade han sig i hafvet och började med kraftiga armrörelser närma sig den nödställde. Sannolikt är, att Sveriges rike aldrig mera skulle hafva profiterat af den lärda professorns tankearbete, om icke Otterström hade varit tillhands . . . Den där tunga vargskinnspälsen sög till sig vatten med samma begärlighet som ett läskpapper, den blef allt tyngre, den skulle snart hafva med sin vattendränkta massa dragit Tobiasson ned i djupet, om icke Otterström hade räddat honom.

Den käcke förste maskinisten hade med stor och lätt förklarlig brådska kastat af sig alla sina kläder och därefter hoppat i sjön, på samma gång han ropade: »nu är jag färdig.»

Tre eller fyra tjog raska simtag förde honom fram till professorn, och det var sannerligen hög tid, att den gamle hedersmannen fick undsättning. Den allt mer och mer genomblötta pälsen hade redan hunnit draga honom så djupt ned, att gubbens haka befann sig i vattnet — detta vatten, hvars svallvågor emellanåt sköljde nästan hela hans ansikte, så att både mun och näsa insöpo vatten.

»Kära Otterström, skynda sig!» pustade gubben.

Professorn i lifsfara.

»Det kommer aldrig annat ifråga.»

»Snart är det för sent.»

»Håll modet uppe... Jag kommer... Nu är jag här.»

Den jättestarke Otterström grep sin förman i pälskragen och lyfte hälften af hans kropp öfver vattenytan. Genom väl beräknade rörelser med benen och den fria armen arbetade han sig fram till land, dragande med sig Tobiasson, hvilken var afsvimmad, då förste maskinisten lade honom ned på stranden.

Men en sjöman är van vid dylikt. Han vet, huru han skall gå till väga med en, som »supit sig full af saltvatten». Otterström förstod konsten att tvinga den skendöde att gifva vattnet från sig igen och att genom manövrering med den sjukes armar, som han rörde ungefär liksom vedsågaren för sina, då han är i arbete, framkalla andedräkt enligt doktor Silvestres method, som år 1863 förordades af medico-kirurgiska sällskapet i London i dess utlåtande till »The Royal Human Society in England,» ett sällskap af ansedda, lärda och snillrika män, som stiftades af kung Charles II för att befordra vetenskaperna om naturen.

Småningom återvände medvetandet hos professorn. Först visade den skendöde en darrning i maggropen, därefter började underläppen att röra sig svagt. Med stor ifver fortsatte Otterström att låta hans kropp genomgå de gymnastiska rörelserna fjorton eller femton gånger i minuten. Armarnas utåt- och uppåtsträckning verkade småningom inandning, hvarefter deras hastiga nedryckande jämte en omedelbart därefter företagen tryckning på magen föranledde utandning. Och så återkom den älskvärde gamle mannen småningom till medvetande. Lyckligtvis hade Otterström med sig en liten resflaska, fylld med äkta holländsk genever, som han tagit ur en stor behållare bland de så lyckligt funna förråden. Men professorn var så matt, att Otterström icke kunde tänka på att fortsätta vandringen, innan hans förman återhämtat sig. Därför bäddade han ned honom i filtarna och lade honom till ro, men aktade sig väl för att låta honom somna under de första timmarna. För att fördrifva sömn-

lusten lade han kalla omslag på professorns hufvud och ombytte dem med en sjuksköterskas omsorg och lätta hand.

»Låt mig sofva!» bad professorn mer än en gång.

»Nej, herr professor, det får Ni inte... Jag har sett en läkare behandla och till lifvet återväcka en drunknad, liksom jag nu gjort med er, och han förbjöd, att patienten fick falla i slummer under de första timmarna, sedan medvetandet återvändt. Förmodligen hade han sina giltiga anledningar till detta förbud, och ert lif, herr professor, är för oss alla och icke minst för mig så dyrbart, att jag icke låter er falla i sömn under de närmaste timmarna, om jag också skall hålla er vaken genom att rista er kropp hvarannan minut.»

»Ja, det är nog sant och bra, det där, yttrade Tobiasson med mycket svag stämma, »men, kära Otterström, jag är så sömnig.»

»Drick mera ur flaskan här!» uppmanade Otterström, som icke afvaktade något svar, utan själf stack geneverflaskan mellan professorns läppar och hälde några klunkar i hans mun, hvilka helt beskedligt nedsväljdes.

Under det att förste maskinisten på detta kloka sätt pysslade om sin förman, förflöto timmarna långsamt. Emellertid återvann Tobiasson småningom krafterna, och när sex eller sju timmar förlidit, förklarade han, att han mycket väl förmådde fortsätta resan, Otterström, som fann, att blodet icke längre steg patienten uppåt hufvudet och att hans sömnlust försvunnit, medgaf, att äfven han trodde det numera vara för hans lärda förman möjligt att fortsätta marschen.

Och så bröto de upp igen. Nu gick det ganska raskt framåt utefter Röda Öns kust, hvarest man öfver allt upptäckte drifved, än i massor, än åter endast enstaka trädstammar. Professorn rådfrågade sitt ur och fann, att dess guldvisare pekade på k. 16 t. 5 m. 8 sek. (d. v. s. enligt ett vanligt ur klockan något öfver fyra på eftermiddagen). Men hvarken professorn själf eller hans kamrat kunde säga med visshet, hvilken datum det var, ty datumvisaren hade af någon anledning lossnat från taflan och låg inklämd mellan taflans kant och boettkanten, i hvilken glaset var infattadt, dock så, att den icke hindrade de andra visarnas regelbundna gång.

Medan de båda vännerna gingo framåt försökte de att räkna ut, hvilken dag det månde vara. Så och så många timmars vandring, så och så lång tid till arbete, till sömn, till jakt, till att återkalla professorn till lifvet o. s. v. Härigenom kommo de slutligen till det resultatet, att det måste vara klockan fyra eftermiddagen den 16 Juli. Detta visade sig också sedermera vara riktigt.

Professorn röjde nu ingen benägenhet att stanna för att anställa naturvetenskapliga undersökningar. Han tyckte sig behöfva komma hem så fort som möjligt för att ombyta kläder, emedan dessa blifvit genomvåta ända in till de mest intima plaggen. Han traskade på rätt duktigt med sina korta, tjocka fortkomstledamöter och blickade endast rakt framför sig. Det förekom hans kamrat nästan, som om han icke vågade se sig omkring af fruktan för att blifva frestad till att stanna. Ingalunda få vi dock antaga, att

vår lärde man frös. Tvärtom! Han var alltför varm. De genomblötta linneplaggen, som omslöto hans kropp, gjorde samma tjänst som en »neptunigördel». Den tog hetta, och de blodvarma ångorna framkallade utvidgning af blodkärlen. Det torde också icke vara särdeles angenämt att vandra en lång väg i en dylik beklädnad. Ja, professorn längtade hem till grottan, men det var hans öde att icke hinna hit den dagen. Se här hvarför!

De två vandrarne hade just hunnit till det ställe på Röda Öns nordkust, där stranden började draga sig ned mot söder för att bilda öns östra sida. De vandrande männen passerade numera tämligen långsamt fram öfver kiselgrus och skifferytor. Professorn började känna sig trött, men framför allt på ett onaturligt sätt upphettad af vattenångorna, som omgåfvo hans kropp och hvilka icke funno någon utväg genom det tjocka skinn, hvaraf hans dräkt var förfärdigad. Den kraftige Otterström kunde visserligen hafva marscherat flera gånger så fort, om han varit ensam, men naturligtvis kunde han icke öfvergifva sin vän och kamrat, isynnerhet som denne tillika var hans förman. Han måste därför hålla jämna steg med den långsamt framlunkande professorn, och i ändamål att göra dennes gång lättare, bar han bössan och all annan packning för hans räkning, så att Otterström, där han gick fram, mera liknade en packåsna, än en turist.

Klockan var precis tjugotre på natten (= kl. 11 om aftonen), då Otterström blef varse ett isflak, som simmade därute i hafvet på omkring etthundrafemtio

meters afstånd från Röda Öns strand. Han kunde icke misstaga sig därom, att detta väldiga, med hudar af isbjörn öfvertäckta föremål, som befann sig därute på isen, var en annan depot, hvilken vännerna på Polstjärnan hade skickat sina nödställda kamrater.

»Nej se... se, herr professor!» ropade han ifrigt.

»Hvad nu? Hvad skall jag se?» frågade den lärde, hvilken svettades ur hvarje por, var kortandad och pustade och stånkade, som om han burit halfva Polstjärnan på sin rygg.

»En ny depot, herr professor!»

»Hvar? Hvar?» sporde gubben, på samma gång han begagnade sig af detta lämpliga tillfälle att få sätta sig ned och hämta andan. »En ny depot?... Hm!... Hvar då?... Pu-u-uh! Hvad världen ändå är besvärlig!... Låt den där depoten vara, Otterström!... Vi äro ju alldeles uttröttade, käraste ni!... Låt den vara! Vi hafva ju öfvernog nu.»

»Men han simmar bort från oss.»

»Låt honom simma! Jag har andtäppa, jag, och förmår icke ännu en gång vara med om att tömma en depot och föra den i land.»

»Professorn kan ju svepa in sig i filtarna och hvila sig, medan jag simmar ut efter isflaket och försöker att få det i land!... Lägg sig nu beskedligt, herr professor!»

När var väl professor Tobiasson annat än beskedlig? Han lydde som ett godt barn, lade sig ned och var snart insomnad.

Under tiden klädde Otterström alldeles af sig, men såg med missnöje, att isflaket aflägsnade sig mer

och mer från stranden och simmade bort i nordvästlig riktning. Isflaket var emellertid ganska litet och den starke maskinisten betviflade icke, att han skulle kunna sträfva det mot stranden. Det omfattade endast en ytvidd af tio eller tolf kvadratmeters storlek och han hade, som vi veta, skäl att antaga, att det icke var särdeles tjockt vid denna tid på året. Nu störtade han sig i vattnet och simmade ut till isflaket, som han efter omkring 20 minuter uppnådde. Sina kläder hade han bundit fast på ryggen under simturen, och så snart han kommit »i land» på isen, skyndade han att kläda sig. Därtill åtgick naturligtvis ett icke litet antal minuter, så att isflaket, som tycktes genom något slags magnetisk kraft dragas till Nordpolen, hunnit ut på tvåhundra meters afstånd från stranden.

Huru tänkte nu Otterström gå till väga för att bringa det simmande isstycket att vända om till Röda Öns gästvänliga strand? Sanningen att säga, visste han det icke själf. Han stod en stund och funderade på saken, men för hvarje minut tillryggalade isflaket ytterligare några meter och aflägsnade sig med obeveklig konsekvens allt mera från Röda Ön. Lyckligtvis var strömmen här ganska svag, så att färden icke gick fort. Hade Otterström vid detta tillfälle råkat in uti en af de starkaste strömmarne, skulle han hastigt och lustigt seglat upp till Nordpolen, om icke isen dessförinnan brustit och hafvet uppslukat både honom och nödhjälpsdepoten.

Men huru mycket den modige maskinisten än tänkte och öfverlade med sig själf, kunde han icke

finna något annat medel, än det att ånyo afkläda sig, störta sig i hafvet och försöka med sina egna herkuliska kroppskrafter tvinga isen ur dess riktning samt föra den till Röda Ön. Skyndsamt afklädde han sig och kastade sig för andra gången i hafvet.

Fattande uti iskanten med högra handen, simmade han med den andra och med benen, men fastän han ansträngde alla sina krafter, lyckades det honom icke att förmå isskifvan till att vända om. Det enda han vann med alla sina ansträngningar, var att isens fart mot norr hejdades, så länge han fortsatte med sina bemödanden. Omsider fann han, att han ingenting kunde uträtta på detta sätt, hvarför han steg »i land» och klädde på sig igen. Först nu tänkte han på, att där möjligen under björnhudarna funnes doldt något redskap, som kunde hjälpa honom till att ro flaket tillbaka till Röda Ön, hvilken syntes i ett allt mer och mer aflägset fjärran.

När Otterström nu tänkte på, att flaket möjligen kunde drifva så långt norrut, att han aldrig skulle förmå genom simmande hinna tillbaka till Röda Ön, öfverlade han med sig själf, huruvida han borde genast kasta sig i hafvet och låta depoten begifva sig af på egen hand till andra världsdelar. Men nej — ännu måste han kämpa... Och med ett ursinne, om hvilket man aldrig skulle kunnat tro en så lugn natur, rusade han på depothögen, slungade undan björnskinnen och hade den glädjen att ofvanpå det stora förråd af alla slag, som den innehöll, finna två kajaker i ett, som det tycktes, ganska ypperligt skick. Bredvid dem lågo ett par bundtar väl arbetade åror.

Att med sin långa jaktknif skära af banden på dessa bundtar var endast några ögonblicks verk. Då tyckte han sig hafva medel att tvinga isstycket in i den kurs, han önskade.

Han började paddla med en åra i hvarje hand. Endast en man, som är i besittning af Otterströms herkuliska krafter, skulle kunna göra detta med sådant

Depoten bogseras till land.

resultat. Vanliga människor hafva vid paddling tillräckligt att sköta med en enda åra. Men — som vi ofta nämnt — Otterström var en man med verkligen jättelik styrka. Han lyckades icke endast tvinga isskifvan till att stanna, utan han gaf den riktning mot Röda Öns strand och mot den del af kusten, där han lämnat professorn i sofvande tillstånd. Vi vilja icke

göra Otterström bättre, än han i verkligheten var, därför måste vi erkänna, att t. o. m. den eljest så saktmodige jätten gaf åt sin inneboende och svällande energi luft uti ord, som icke böra upprepas inför damer, barn eller kolportörer.

Emellertid landade han efter ett par timmars ansträngning lyckligt och väl med sitt isflak och sin nödhjälpsdepot invid stranden af Röda Ön just i samma vik, som låg nedanför det ställe, där han lämnat den sofvande professorn. Men nu fanns där ingen Tobiasson. Visserligen lågo filtarna kvar på rätta stället, men professorn var sin kos, detta var ett faktum, hvarom Otterströms goda ögon buro ojäfaktigt vittnesbörd, långt innan han på sin underliga farkost landade vid stranden.

Hvar fanns professorn? Ja, den frågan hade vår redlige maskinist icke tid att genast afgöra. Han måste först föra alla de i nödhjälpsdepoten nedlagda sakerna i land, innan han vågade aflägsna sig uppåt stranden. Isflaket visade mycket oroande tendenser till att vilja begifva sig ut igen på den väldiga vattenytan. Det måste följaktligen fastbindas vid stranden, innan Otterström kunde ens tänka på att föra i land någon del af sakerna i depoten.

Här voro goda råd mycket dyra. Otterström letade under skinnen, som höljde förråden, efter ett rep, men han fann intet sådant. Om det var något, så befann det sig tydligen djupt nere i bottnen. Omsider fick han den tanken, att han borde mäta djupet. Därtill använde han en åra, och det var med glädje, som han nu konstaterade, att här invid stran-

den var endast en aln djupt vatten. Nu tog han en åra och dref ned den i sanden därute vid yttre kanten af isflaket. Redan detta stäfjade i någon mån isskifvans benägenhet att återigen begifva sig ut på långresa. Men han märkte också, att det lilla flaket vaggade ut och in vid stranden med den nedslagna åran som medelpunkt, och då han antog, att dessa vaggningar kunde föranleda, att isytan befriade sig från sitt fängsel och möjligen kunde få tillfälle att glida ut igen på ena eller andra sidan om åran, så dref han genast ned ytterligare två åror, en vid hvardera sidan om den första. Nu låg isflaket alldeles stilla, och Otterström kunde i god ro flytta sakerna i land.

Detta arbete var emellertid så svårt, att det icke kunde uträttas utan uppehåll för måltider och hvila. Följaktligen drog det ut på tiden, och det var först två dygn senare, som Otterström kunde lägga sista björnhuden öfver högen och fortsätta marschen hem till grottan. Men så hade han också bergat i land en hel rikedom af proviant och förråd af alla slag.

Ändtligen var allt samman färdigt, och sedan Otterström i sin ensamhet, där endast måsarna hörde hans vältalighet, tagit afsked af platsen, hvilken han högtidligt förklarade skola allt framgent heta Isfjorden, steg han i den ena kajaken och tog den andra på släp efter sig. Båda farkosterna hade han naturligtvis lastat med så stora kvantiteter af hvarjehanda saker, som de förmådde bära. Isynnerhet var han förtjust i ett par rökta, salta skinkor och gladde sig obeskrifligt öfver den genom detta fynd öppnade möjligheten att ännu en gång i lifvet få smaka »en bit

hygglig, salt mat». Ett par små saltpåsar funnos också ombord på kajakerna. Med verkliga jättekrafter hade han lösbrutit en mängd ganska stora basaltstenar och lagt dem ofvanpå högen, på det att icke en möjligen utbrytande storm skulle föra bort de skyddande hudarna, ty vinden hade friskat upp och det var icke alldeles otroligt, att en snöstorm var i antågande.

Nå — ändtligen tyckte han, att ingenting blifvit underlåtet. Nu steg han i den främsta kajaken och lade ut. Tio timmar senare fastgjorde han sina kajaker vid Röda Öns östra strand djupt inne i en vik, där de lågo skyddade. Och så steg han i land samt begaf sig ofördröjligen upp på platån, för att i grottan söka sina vänner. Den förste, som mötte honom, var Ernenek, hvilken hade upptäckt honom, redan innan han lade till vid stranden, och nu kom ilande nedför höjden, välkomnande honom på sitt konstlösa språk, men under åtbörder, hvilka voro mera vältaliga än språket. Naturligtvis gällde Otterströms första fråga professorn.

»Jo, han vara hemma ... han ligga, sofva, snarka bra», genmälde den redlige eskimåen. »Han vara sjuk ... han vara hostig.»

Vår modige maskinist hade visserligen — i likhet med vår svenska akademi — aldrig hört det ordet »hostig», fastän det är ett i vårt språk icke ovanligt ord i en och annan landsända, men han förstod, att det skulle betyda, att Tobiasson hostade. Till en början blef Otterström icke så litet orolig, ty han — liksom hela Polstjärnans öfriga besättning — höll af den

älskvärde vetenskapsmannen och det låg naturligtvis nära till hands att misstänka tillvaron af en stark förkylning med åtföljande *pnevmonia*. Han lugnade sig likväl till någon del, när han, på sina ifriga frågor, erhöll af Ernenek följande svar:

»Nej, han icke vara galen.» Därmed ville detta naturbarn låta förstå, att professorn icke var behäftad med feber och icke yrade. »Och den beskedlige gamle man sofva . . . sofva godt . . . andas godt . . . vara lugn.»

Kajaken tätas.

När Otterström i Erneneks sällskap anlände till grottan, fann han Tobiasson sofvande. Matrosen Jakob hade nu lämnat sjukbädden och var i full verksamhet. Erneneks kajak låg fullt färdig utanför grottan. Jakob Erlandsson var just då sysselsatt med att afsluta dess tätande i alla fogar. Arbetet utfördes på platån.

Stor blef den redlige matrosens glädje, då han nu återsåg sin vän Otterström. Han hade blifvit för-

skräckt, då han såg professorn återkomma ensam, och trott, att Otterström omkommit. Tobiasson befann sig vid hemkomsten i ett så eländigt skick, att han knappt förmådde tala. Jakob hade frågat honom om Otterströms öde, men den lärde mannen hade redan då varit så andtruten, att han icke kunnat tala.

Så voro nu dessa fyra äfventyrare ånyo förenade på en och samma plats. De tre voro friska, men huru den gamle professorns sjukdom skulle gestalta sig, var omöjligt att veta eller ens förutspå.

TRETIOFÖRSTA KAPITLET.

Ett rikt byte.

Medan Tobiasson fortfor att sofva, samlade de tre andra sig omkring en riklig och god måltid, hvilken tillagades af de i kajakerna medförda förråden, ty det var naturligtvis vår vän Otterströms allra första omsorg (när han aflagt ett kort besök i grottan och tyckt sig finna professorns tillstånd mindre oroväckande, än han väntat) att tömma kajakerna, draga dem långt upp på land och tillsammans med Ernenek och Jakob bära hela deras last långt upp på platån och in i grottan. Vi hafva nu så ofta omförmält, af hvilka rätter våra äfventyrares måltider plägade bestå, att vi anse oss rörande den måltid, som nu hölls, icke behöfva nämna mera, än att i densamma ingingo väldiga portioner af det rökta fläsk, som Otterström medfört i en af kajakerna.

Otterström hade naturligtvis, sedan han skildes från professorn, förlorat all tillförlitlig kunskap om tidräkningen. Hans eget ur hade blifvit skadadt och uppfyldt af vatten, när han nere vid Röda Öns strand kastade af sig det plagg, hvari det låg förvaradt. Med stor förvåning hörde han nu af sina vänner, att kloc-

kan var 14 timmar och 53 minuter (= kl. 3 c. m. i det aldra närmaste) den 18 Juli. Vår käcke maskinist kunde icke förstå, hvart tiden tagit vägen. Men han förklarade det så, att han under sitt herkulesarbete med isflaket och med depotens förflyttning upp på land varit så strängt sysselsatt, att han icke gifvit akt på tidens flykt.

Redan samma eftermiddag förbereddes allting till en utflykt följande dag. De tre kajakerna försågos med nödiga redskap, ett litet förråd af proviant instufvades, en kagge med sött vatten likaså. Bössor och ammunition fördes ombord, hvarjämte Ernenek belastade det inre af den kajak, som bestämdes åt honom, med de för hans folk egendomliga vapnen. Därefter lade alla sig att sofva i professorns närhet. Klockan var då sex på aftonen, d. v. s. kl. 18 enligt Tobiassons ur, för hvilket alla våra vänner hyste stor vördnad. Den klockan var — liksom påfven — ofelbar.

»Nu hvila vi oss till klockan tre i morgon», sade Otterström, i det kan kröp ner i sin sofsäck. »Om någon af er hör professorn jämra sig eller annat sådant, så väck mig!» Därefter drog maskinisten öfver sig sofsäckens »lock» och försjönk i en sömn, som var både väl förtjent och väl behöflig, då man tager i betraktande de strapatser, han uthärdat. Inom få minuter var han försänkt i en djup och vederkvickande slummer.

Tobiasson sof djupt och godt, när Otterström vaknade kl. fyra om morgonen — således något senare, än han tänkt sig. Han skyndade sig att lämna sofsäcken och väcka Jakob och eskimåen. Professorn

låg redan vaken en enda, och blick på hans ansigte var tillräcklig att öfvertyga vår maskinist därom, att hans hälsa icke lidit något stort men af de äfventyr, han genomgått. Hans ögon voro krya och lifliga, men han andades icke så lätt, som önskvärdt hade varit. Af någon lunginflammation kunde icke upptäckas ett spår. Den hade han svettats bort under alla de skinn, hvarmed hans vänner hade betäckt honom. Sedan han begagnat M. D. Schiffmans berömda Asthma Cure, blef han snart helt kry och liflig. Gärna skulle han hafva följt med på färden, men han insåg, att han borde hålla sig stilla, tilldess hans kropp hunnit i alla afseenden återtaga sitt normala tillstånd. Det oroade honom icke litet, att han skulle lämnas ensam, men han förstod, att det icke kunde hjälpas. Med en väns kärleksfulla omsorg ställde Otterström fram i närheten af hans sofsäck allt, som man kunde tänka sig, att han skulle komma att behöfva. Ett fotogenkök, fylldt (i dess panna) med vatten, tändstickor, matvaror af alla slag, medicinförrådet, papper, blyertspenna — ja, vi kunna icke här uppräkna allt. Därefter togo de tre andra afsked af honom och begåfvo sig ut på sin färd.

Resan hade ett dubbelt ändamål. Dels skulle man flytta de lyckligen räddade nödhjälpsförråden, isynnerhet det, som var beläget vid den lilla viken Isfjorden, ty detta var mest utsatt för åverkan af väder, vind och vilddjur. Det på platsen »Rikedomens Källa» i bergsskrefvan gömda förrådet var bättre skyddadt, och man kunde vänta med dess förflyttning i det längsta.

Att afhämta de saker, som lågo i den föga skyddade högen vid »Isfjorden» och föra dem till grottan var emellertid, som vi nyss antydde, icke det enda ändamålet med färden. Våra vänner ville också medföra så mycket som möjligt af drifveden, och för att kunna af de ofantliga stockarna bilda en flotte, medförde de en mängd tjocka och starka rep, som den flitige eskimåen hade förfärdigat af djurhudar.

Lätta och snabba, som kajakerna voro, ilade de med fart fram genom vattnet och det dröjde icke mer än fem eller sex timmar, förrän de landade vid Isfjorden. Något annat äfventyr hände dem icke under färden, än att de blefvo anfallna af en hvalross, som plötsligt höjde sitt klumpiga hufvud öfver vattenytan vid sidan af Erneneks kajak. Men denne var van vid dylika visiter på hans område. Han hade bredvid sig på kajakens skinndäck en med rem fastbunden yxa, lång och hvass i eggen. Så snart den lika kloke som tappre eskimåen blef varse det stora djuret och hörde, hurusom det sprutade ut vatten ur munnen och såg de tusentals dropparna likt ett regn af diamanter flyta ned från alla kanter af det väldiga gapet, ryckte han till sig yxan och lade den tillreds framför sig på skinnet. Därefter drog han in sina åror och — nu var hvalrossen alldeles invid honom. Hafsvidundret ämnade just resa sig upp i vattnet och hugga sina betar in i den bräckliga farkosten, men därtill blef för honom icke tid, ty Ernenek måttade i detta ögonblick åt hans hufvud ett kraftigt hugg med yxan — ett hugg, som spräckte det väldiga djurets pannben, så att yxan trängde mellan två och tre tum

in i hufvudet. Naturligtvis dog kolossen nästan ögonblickligen. Med småleende kring läpparna lade Ernenek från sig yxan, fattade ett rep och lade med snabba och vanda händer en snara bakom djurets nacke, hvarefter han fäste remmens andra ända vid kajakens akter, där handtverkaren (som ju var han själf) hade anbragt en grof järnring, enkom afsedd för dylika ändamål. Därefter började han ånyo ro framåt, släpande med sig det stora djuret, hvilket, sedan det nu

Eskimåen i strid med en hvalross.

var dödt, icke kunde sjunka, emedan dess enorma fetma höll det flytande.

Under tiden hade hans kamrater hunnit ett stycke framför honom, men han återtog med friskt mod sina åror, och snart plöjde hans lätta kajak hafsytan med en snabbhet, som vida öfverträffade de andra kajakernas, hvilket utan tvifvel berodde därpå, att Otterström och Jakob Erlandsson icke voro fullt hemmastadda i konsten att ro dessa bräckliga farkoster, medan där-

emot vår redlige eskimå redan af barndomen inhämtat konsten, ty en konst är det, därom kunna våra sportsmän lätt själfva öfvertyga sig, om de från Grönland införskrifva en äkta kajak.

Fastän Ernenek bogserade den tunga hvalrossens kropp, hann den lille mannen snart upp sina kamrater och landade samtidigt med dem inne i den s. k. Isfjorden.

Allra först måste man nu draga jaktbytet upp på land, på det att det icke måtte flyta ut på vida hafvet. Det var en koloss till hvalrosshane, och våra tre vänner fingo arbeta rätt duktigt, innan de hunno med detta arbete. Men slutligen låg han långt uppe på stranden alldeles invid förrådshögen.

Och nu skredo de tre männen till att lasta sina kajaker med alla de goda och nyttiga saker, som deras sörjande vänner på Polstjärnan hade sändt dem. Hvalrossen styckades, och hans kött, liksom hans tjocka hud, fördelades på de tre farkosterna. Till alla dessa arbeten åtgingo åtskilliga timmar, så att klockan var — för att alltjämt använda beteckningarna på Tobiassons urtafla — några minuter öfver 15 på eftermiddagen (= kl. 3 på vanliga ur), då allt var färdigt, båtarna blifvit fullastade och den väldiga återstoden af nödhjälpshögen åter var betäckt med sina hudar.

Men nu voro också våra vänner alldeles uttröttade.

De hade varit i oaflåtlig verksamhet sedan klockan 4 om morgonen, alltså under elfva timmar, hvilket är en »styf» arbetsdag — när man arbetar *flitigt*.

»Skola vi genast begifva oss af?» frågade Jakob,

medan han torkade svetten af sin panna efter att hafva ofvanpå den åt hans vård anförtrodda kajakens däck fastsurrat sista »kollyn» — en säck pemmikanlådor.

»Nej, min vän», afgjorde Otterström, »vi måste först hvila oss några timmar. Klockan är nu 15 på eftermiddagen d. v. s. på vanligt språk, att hon är tre. Låtom oss egna några timmar till en måltid och till hvila! Klockan 24, d. v. s. midnattstunden, begifva vi oss åstad mot hemmet.»

Detta blef allas beslut, ty alla behöfde hvila.

Här saknades ingalunda något af det, som var af nöden för att tillreda en jämförelsevis lukullisk måltid. Vi äro icke i tillfälle att förete matsedeln. Någon sådan fanns naturligtvis icke. Men vi kunna försäkra, att mången furste varit sämre lottad här i världen, än våra vänner voro här på Röda Ön. Icke ens vin saknades. Man hade i nödhjälpsdepoten funnit några dussin flaskor ypperlig Sherry — en god gåfva, för hvilken de naturligtvis hade ensamt kapten Almgrens omtänksamhet att tacka. Fotogenkök saknades icke heller. Man stekte och kokte, så att en kunglig kock skulle hafva blifvit sjuk af afund, om hans näsa varit i tillfälle att pröfva sin förmåga vis à vis de ångor, som stego upp från kokapparaterna. Klockan var tjugotre på natten den gången, innan de svepte in sig i sina filtar och somnade in och glömde alla bekymmer, lidanden och sorger.

Om morgonen den 19 Juli vid pass klockan två voro våra vänner »på benen» igen och intogo en bastant måltid. Klockan fyra lade de med kajakerna ut från stranden. Nu gällde det att af den här och

där på stränderna liggande drifveden samla så mycket, man trodde sig kunna bogsera fram, bilda en flotte och försöka föra den i land nedanför grottan. Denna första gång kunde man icke göra flotten så särdeles stor, emedan kajakerna voro tungt lastade och de tre roddarnes krafter icke skulle räckt till att dessutom forsla fram genom vattnet en mycket tung flotte. Men ett tjog trästammar uppsöktes och sammanbundos inbördes, hvarefter den sålunda bildade flotten med starka remmar länkades fast vid farkosterna, ett stycke bakom aktern på de tre kajakerna. Så försökte våra vänner, hvar och en i sin kajak, att med ansträngande af alla krafter släpa flotten framåt genom vattnet. Det gick trögt, emedan strömmen var emot. Men fastän det icke kunde ske så fort, som vännerne önskade, gick det likväl. Efter åtta timmars ansträngningar lade de i land nedanför grottan med kajaker och flotte i oskadadt skick. Klockan half 13 på eftermiddagen den 19 Juli stego de i land. Vanliga ur skulle då hafva varit half ett.

Professor Tobiasson sof som ett godt barn, när hans olycksbröder, efter att hafva dragit kajakerna långt upp på land och bundit vedflotten fast vid pålar, som de nedslagit i stranden, stigit uppför höjden och trädde in i grottan. Ingen »hade hjärta» att väcka honom. De tre männen tillredde och intogo sin måltid utanför grottan på bergplatån. Därefter lade de sig att hvila, för att genom ett par timmars sömn återvinna kroppskrafterna. Isynnerhet var Jakob, som så nyligen varit sjuk och därför icke kunde i styrka mäta sig med hvarken Otterström eller Ernenek, i stort

behof af hvila. Uttröttade som de voro af ett styft och långvarigt arbete, somnade de genast. Klockan, som Tobiasson lagt vid sin sida, innan han insluminade, visade då 15 timmar och 25 minuter (= 3 t. 25 m. på ett vanligt ur).

Fem timmar senare, alltså klockan 20 på aftonen enligt Tobiassons ur och klockan 8 enligt ett vanligt ur, väcktes våra tre uttröttade äfventyrare af Tobiasson. Icke så är detta att fatta, som han skulle hafva ruskat dem eller på annat våldsamt sätt återkallat dem från drömmarnas värld. Nej — han hade själf vaknat upp ur sin mycket djupa och mycket välgörande slummer, reste sig upp i sin sofpåse och blickade omkring sig med sömndruckna ögon. Det första, han blef varse, var de tre sofvande kamraterna på denna irrfärd. Men han såg dem högst otydligt och måste därför taga af sig glasögonen. Nu kunde han dock ännu mindre se någonting, innan han aftorkat glasen och åter satt detta bekväma syninstrument på näsan. Men då såg han också ganska tydligt, att hans tre olycksbröder lågo i hans närhet. I glädjen öfver denna lugnande upptäckt — han hade till en början trott sig se tre björnar — utropade han:

»Nej... men se!... Ha' vi dem icke här?»

Mera behöfdes icke för att väcka Otterström. Han reste sig upp och hälsades »välkommen hem!» af den blide gamle mannen. På denna vänliga hälsning svarade maskinisten genom att lyckönska Tobiasson till återvunnen hälsa. Så började frågor och svar hagla fram och tillbaka. Professorn ville hafva reda på, huru resan aflupit, och Otterström sporde lifligt

efter, hvad som hade tilldragit sig under hans frånvaro. Därigenom utspann sig ett högljudt samtal, som inom få minuter återkallade både Ernenek och den redlige Jakob från drömmarnas värld.

En half timme senare sutto de fyra olycksbröderne omkring en varm och kraftig måltid, vid hvilken icke saknades hvarken knäckebröd eller pemmikan, hvarken öl eller vin. Måltiden afslöts med en bägare choklad.

»Nej, nu hafva vi annat att sköta» utropade slutligen Tobiasson. »Nu måste vi arbeta... Låtom oss begifva oss ned till stranden, mina raska vänner!... Vi vilja taga ert byte i betraktande, ert krigsbyte, borde jag kanske säga, eftersom dess vinnande icke kunnat försiggå utan strid.»

TRETIOANDRA KAPITLET.

Förberedelser till vintern.

Småningom ordnade sig alltsammans i den lilla kolonien på Röda Ön. Dagligen afgingo expeditioner dels till Isfjorden och dels till den närbelägna delen af kusten. Småningom forslades hela det vid Isfjorden liggande förrådet till grottan, och småningom samlades nere vid stranden genom våra vänners flit en myckenhet af drifved. Ernenek, som ägde en vildes instinkt, hade funnit en ström, hvilken på femtio meters afstånd från stranden gick i en alldeles motsatt riktning mot den, som rörde sig invid kusten. Den yttre strömmen var mera gynnsam för våra vänner, ty den förde nästan af sig själf de af dem förfärdigade timmerflottarna fram, utan att människorna behöfde ansträngа sig, förrän de kommo midt emot grottan på Röda Öns östra kust, ty då måste de anlita alla sina krafter för att tvinga flottarna att lämna strömmen och närma sig land. Emellertid öfversteg detta arbete icke våra vänners krafter, och redan den 1 Augusti hade de fört i land vid sitt hem icke endast alla de vid Isfjorden gömda förnödenhetsartiklarna, utan jämväl en så väldig mängd af drifved, att de litet hvar

började tycka, att deras förråd var tillräckligt för de ändamål, till hvilka det var afsedt. Slutligen hemfördes också det vid »Rikedomens Källa» belägna förrådet. Alltsammans instufvades ordentligt inne i grottan. Professorn förde de allra mest noggranna anteckningar öfver både varornas namn och deras läge i »magasinet» — ty så benämnde han det lilla rum bakom grottan, där alltsammans upplades. Gubben hade så noga reda på alltsammans, att om han endast fick rådfråga sin anteckningsbok, kunde han utan ljus eller lykta söka fram, hvilket föremål han behagade, bland de många saker, som förefunnos i förrådet.

Den 1 Augusti var, som sagdt, alltsammans instufvadt. Man hade till en början tvekat i fråga om, hvar man skulle förlägga det nu ganska betydliga fotogenförrådet. Men Ernenek, som hade spanat omkring sig med berömvärd noggrannhet, anvisade sina vänner en till detta ändamål synnerligen lämplig plats. Det var en liten grotta, hvilken befann sig på några meters afstånd från »Räddningens Hem», såsom den stora grottan numera benämndes. Det skulle, förklarade Ernenek, icke vara omöjligt att, då vintern inträdt och sjön täcktes med is och snön låg på marken, bygga en utmed bergväggen uppe på platån löpande gång, genom hvilken man kunde hvilken stund som helst sätta sig i förbindelse med detta magasin. Ja, detta insågo nu alla. Man tyckte, att grottan skulle blifva ett präktigt förvaringsrum för hvarjehanda. Där insattes nu fotogenbehållarna och en timmervägg uppfördes framför ingången, men naturligtvis behöll man kvar i »Räddningens Hem» några

liter, som skulle tillgodose den närmaste tidens behof af denna eldfarliga vätska. I samma »källare» inlades jämväl det lilla förråd af sprit, som våra vänner funnit. Vinet däremot kunde man utan fara behålla kvar i den stora grottan.

När nu alla dessa anordningar blifvit träffade, skred man till att bygga. Tillgången på virke var mycket riklig, ty emellanåt ägnade våra vänner en dag eller två till att hemforsla stora flottar af de trästammar, som drifvit i land på Röda Ön. Ett ansenligt förråd, mätande många hundra kubikmeter, låg uppdraget på ön, och våra vänner hade med otrolig flit släpat alltsammans så långt upp på stranden, att de alldeles icke behöfde frukta för, att denna skatt skulle bortspolas af vågorna.

Och huru byggdes det nu?

Jo, våra vänner började redan den 3 Augusti att tillyxa en massa timmerstockar, d. v. s. att arbetet utfördes af Ernenek, Jakob och Otterström, medan däremot vår gode professor var — på de tre andras enhälliga yrkande — alldeles befriad från alla dylika göromål. Sannolikt är det också, att han skulle förr eller senare skadat sig med sin yxa eller kommit med en eller annan extremitet i vägen för en såg eller något dylikt »mordvapen», ty så benämnde han alla de där praktiskt brukbara tingen. Den hedersmannen satt, medan olycksbröderne arbetade i anletets svett, helt lugnt, tyst och stilla nere vid stranden och försökte med både krok och håf skaffa antingen bidrag till hushållet eller objekter för vetenskaplig undersökning — alltsammans inom synhåll för de öfriga, ty

man vågade, rent ut taladt, icke släppa honom ur sikte, emedan man fruktade att behöfva spilla bort åtskilliga arbetsdagar, om man skulle gå och leta efter honom.

Under de skickliga timmermännens flitiga yxor och sågar antogo trästammarna småningom form och gestalt af byggnadstimmer med dimensionerna 7×12 tum. Och då ett, för de afsedda ändamålen tillräckligt antal sådana plankor blifvit tillverkade, skredo dessa flitiga timmerarbetare till att göra dubbar och borra hål. Läsaren förstår nog — åtminstone den, som bor i skogsbygder, där de flesta hus uppföras af trä — hvad författaren härmed menar. Låtom oss tänka oss två 7 tum tjocka plankor, hvilka skola i den blifvande väggen ställas på kant på hvarandra. Då läggas de på marken, sida vid sida, och i kanterna borras midt emot hvarandra hål för dubbarna. När dessa blifvit tillyxade, så att de passa i båda hålen, drifvas de ned i de för dem afsedda hålen i det ena timret, tilldess hälften återstår. Så borras där hål i den andra plankan på motsvarande ställen. Den senare lägges på den förra, och man bearbetar den med klubbor, till dess båda trästyckena kommit hvarandra så nära med sina kanter, att de kunna anses utgöra ett enda block. Men innan de drifvas alldeles tätt tillsammans, breder man ut ett lager af mossa eller lin eller någonting annat dylikt mellan dem, så att de sluta alldeles tätt tillsammans, när det sista klubbslaget fallit.

På detta sätt uppbyggdes nu en vägg framför »källaren», där de brännbara ämnena förvarades och där man äfven instufvade hufvudförrådet af ammuni-

tionen — en den mänskliga uppfinningsförmågans produkt, hvilken man med all sorgfällighet sökte att rädda från förstörelse. Dock är att märka, att våra vänner hade i hufvudgrottan ett förråd, som var afsedt att kunna räcka åtta dagar, äfven om de skulle få den idéen att jaga hvarje dag.

Enligt den metod, som vi nu hafva helt ytligt beskrifvit, utfördes nu följande byggnadsarbeten:

1:o bygdes en vägg framför »källaren», där fotogen och ammunition förvarades,

2:o uppfördes ett litet hus framför ingången till grottan. Det var icke stort, men tillräckligt att afvärja den allra värsta vinterkölden, och — hvad mera är — det var försedt med fönsterbågar, i hvilka man inpassat verkligt glas, ty ända därhän hade kapten Almgrens välvilja och förutseende sträckt sig, att han bland förråden inlagt åtskilliga dylika fönster med allt deras tillbehör — enkom för detta ändamål tillverkade af skeppstimmermannen Kronberg på Polstjärnan.

3:o försågs denna byggnad med en dörr, hvilken våra vänner med ganska stor lätthet tillverkade, då de bland de många sakerna i förrådet funno både yxor, hyflar, huggjärn, spik, hammare och gångjärn — de senare både smidda af vanlig smed och sådana, som voro tillverkade vid fabrik. Dörren inpassades, och nu var den byggnaden någorlunda färdig. Återstod alltså endast »källaren», som naturligtvis borde hafva en under alla naturförhållanden mot åverkan skyddad förbindelse med hufvudgrottan. Våra flitiga vänner byggde därför en gång, hvilken utgick från den stora grottan och lopp längsefter bergets vägg fram till den

lilla. Där mynnade den ut i väggen, som man uppfört för att skydda ingången. Denna gång hade följande dimensioner: bredd två alnar, höjd tre alnar, längd tjugotre alnar. Den var rymlig och bra. Alla expeditionens medlemmar kunde gå raka fram inuti den. Ernenek, den minsta af dem, kunde, om han än sträckte upp sig och ställde sig på tå, icke med hufvudet, men väl med handen räcka taket. Här och där i väggen inpassades ett litet fyrkantigt, tredubbelt fönster af glas, ty den omtänksamme kapten Almgren hade icke försummat att bredvid glasskifvorna i depoten lägga ett par förträffliga glasmästarediamanter. Men kitt saknades helt och hållet. Denna brist afhjälptes dock därigenom, att professorn blandade samman matolja och hvetemjöl. Inte blef det något lätt handterligt kitt, inte! Men när man omsider hade lyckats därmed bestryka alla rutornas kanter, hårdnade det ganska fort och gjorde god nytta.

Under alla dessa arbeten gick tiden. Solen steg allt mindre och mindre högt upp på himlahvalfvet. Det blef höst och kölden infann sig, innan alltsammans blef färdigt. Men så lyckades också våra vänner däruppe på Röda Ön skapa åt sig en vinterbostad, hvilkens like aldrig blifvit sedd ofvanför Spetsbergen. Icke ens en ordentlig eldstad saknades. Ej heller voro de i förlägenhet af brist på bakugn, ty professorn, som hyllade den bekanta satsen *nihil humanum a me alienum puto,* hade med egen hand uppbyggt en förträfflig ugn, där man gräddade bröd af utmärkt beskaffenhet. »Hvarifrån fick man då mjölet till detta bröd?» frågar läsaren. Jo, den förtänksamme kaptenen

hade i sina depoter på isen nedlagt jämväl några säckar af allra finaste hvetemjöl och några säckar siktadt rågmjöl. Visserligen fanns icke någon jäst, ej heller någon surdeg, men vår lärde professor var hemma på alla områden, där den mänskliga tankegåfvan kan vinna segrar. Han tog ett stycke deg, vägande omkring ett kilo, och företog sig några hemliga operationer med diverse små flaskor och pulverpåsar, som han hämtade ur sitt apoteksförråd. När han med stor omsorg hade knådat allt tillsammans och därtill satt några droppar vinättika, doppade han hela klumpen i hvetemjölet och förklarade, att om denna produkt af hans tankekraft + hans arbetsflit finge ligga ostörd en natt, skulle milliarder jästbaciller hafva utvecklat sig däruti, innan nästa dygn randades.

Och den gode gubben hade rätt. När man följande dag försökte hans komposition, befanns det, att brödet hade jäst på ett ypperligt sätt och att det blef alldeles utmärkt, ja, till och med så förträffligt och välsmakligt, att Otterström tog sig friheten bedja Tobiasson lära honom konsten.

»Ja, ja, kära Otterström,» svarade den tankedigre mannen, »kom till mig en dag i universitetsstaden, så torde Otterström, fastän han nu är bara maskinist, kunna inom ett halft dussin år vara docent i någon gren af nutidens naturvetenskap.»

»Tackar ödmjukast för löftet! Jag skall komma, det vill säga, om vi komma härifrån med lifvet! Det måste jag tillägga.»

Och när nu allt detta var utfördt och våra vänner tyckte sig vara fullt rustade att möta den fiende, som

vid så hög breddgrad är den allra farligaste, nämligen kompanjonerna »Hunger och Köld», hade tiden gått framåt. Tiden är någonting ganska underligt, därför att den aldrig behöfver hvila. När alla de nu omförmälda arbetena voro afslutade och till och med en skorsten byggd, som skulle leda bort röken från vinterbostaden, hade redan den 1 September randats. Våra vänner däruppe på Röda Ön, hvilka ansågo sig nödsakade att tillbringa en hel vinter på en så hög nordlig latitud som 89° 55′ 12″ — dessa fyra i lif och död numera trofast förenade vänner, som lärt att känna och högt värdera hvarandra — motsågo utan fruktan den stundande vintern. De ägde lifsmedel. De hade värmekällor. Hvad mera kunde de förnuftigtvis begära i Nordpolens omedelbara grannskap?

TRETIOTREDJE KAPITLET.

Vinter.

Våra vänner däruppe på Röda Ön hade det ganska trefligt inomhus, när vinterkölden verkligen inträdde. All den drifved, som de hunnit samla, innan vinternatten började i midten af September, hade blifvit klyfd och styckad och uppstaplad på en särskild plats i ena hörnet af grottan. De hoppades, att förrådet skulle räcka hela vintern, men för att känna sig säkra på att icke behöfva lida brist på en vara, som är så viktig i nordpolstrakterna, fortsatte de att samla ännu mera och föra det till ön samt upplägga det på stranden bakom några väldiga erratiska block, som skulle hindra ebb och flod att draga fångsten med sig ut i hafvet. Med detta arbete voro de sysselsatta ända till slutet af November under de dagar, som icke ägnades uteslutande till jakt eller fiske.

Numera ägde de ett rikligt förråd af ammunition och behöfde icke spara på den. Därför jagades också ganska ifrigt, och förrådet af färskt kött och af hudar tillväxte med snabbhet. Köttet nedgräfdes i snön, för att hålla sig friskt. Ju strängare kölden blef, desto bättre var det i detta hänseende. Och det var en i

sanning ganska respektabel köld under November månad. Termometern visade nästan ständigt mellan — 40° och — 50°. Endast när himmelen var mulen och snöstormarna rasade, kunde kölden släppa efter i någon mån, men aldrig mera än till — 23°, som enligt Tobiassons anteckningar observerades t. ex. den 3 December.

Ganska hemtrefligt var det i grottan, isynnerhet vid de tillfällen, då stormar och oväder rasade därute i naturen. I spisen brann nästan oaflåtligt en präktig stockeld. Någon gång, när vädret var lugnt och kölden icke synnerligen stark, släcktes brasan under hvilotimmarna, då man låg nedkrupen i den varma sofsäcken och tyckte sig kunna spara veden. Ett af de göromål, med hvilka våra vänner varit upptagna under höstmånaderna, bestod uti förfärdigandet af nya sofsäckar. Dugliga skinn hade de i öfverflöd, ty årets jakt hade lämnat en mycket riklig afkastning. Men konsten var nu att skaffa duglig tråd, ty huru omtänksam kapten Almgren än hade varit, då han upprättade sina nödhjälpsdepoter, hade han dock helt och hållet glömt bort att där nedlägga nålar och annat, som en skräddare eller bundtmakare behöfver.

Ernenek förstod sig emellertid på att tillverka nålar af fiskben, och med tillhjälp af dessa gick arbetet rätt bra för sig, sedan tråd anskaffats. Äfven härvid måste våra vänner anlita den lille eskimåens fintlighet och uppfinningsrikhet. Det hade lyckats våra vänner på Röda Ön att döda ett dussin ringsälar under sommarens lopp, och Ernenek hade — till kamraternas stora förundran — förbehållit sig den långa strupen

på alla dessa jaktbyten. Två klappmytsar hade också infångats, och, medan Erneneks reskamrater fröjdade sig öfver den myckna goda maten, jublade den liflige, lille eskimåen öfver struparna. Det var med stor förundran, Erneneks vänner sågo, hvartill han ämnade begagna dem, och de följde hans åtgärder med spänd uppmärksamhet.

Bland de underliga verktyg, som eskimåen medförde från sitt hem på Grönland, var äfven en knif, som han på sitt eget språk kallade *selo*. Det var en krokig och mycket hvass tingest, hvilken endast kunde handteras af en person, som blifvit särskildt inöfvad uti den konsten. Med denna knif afflådde vår lille eskimå den djurstrupe, som skulle förvandlas till tråd. Därefter uppträdde han på en lagom tjock käpp den sålunda rengjorda strupen. Om eskimåen då tyckte, att den icke var tillräckligt ren, skrapade han den ytterligare med ett musselskal. Därefter fick den torka i solen. Och då den hunnit utdunsta allt vatten och kändes torr under fingrarna, var den färdig att förvandlas till sytråd. Med sin hvassa selo skar Ernenek den i mycket fina strängar. Det blef sytråden. Och våra vänner däruppe på Röda Ön försäkrade, sedan de kommit hem, att tråd af strupe är mycket bra, isynnerhet då den användes till förfärdigandet af kläder, som komma att begagnas i vatten, emedan den icke alls mottager något vatten och således hvarken kan förlänga eller förkorta sig, sedan den en gång blifvit anbragt på sin plats.

Med en viss konstfärdighet, som utan tvifvel berodde på gammal vana, förfärdigade således Ernenek

med sina enkla redskap både nålar och tråd. Och så gick det till, att våra vänner däruppe i Nordpolens nästan omedelbara närhet kunde skaffa sig sofsäckar för denna vinter, den andra, som de skulle tillbringa i Polarhafvet.

Erfarenheten hade visserligen lärt dem, att värmen inne i en sofsäck behålles lättare och bättre, om denna göres så vidlyftig, att två eller tre personer kunna tillbringa natten inne i den. Men å andra sidan hade denna anordning åtskilliga obehag med sig, såsom läsaren lätt kan tänka sig, och därför hade professorn nu förordnat, att man skulle tillverka fyra sofsäckar, så att en och hvar af invånarna på Röda Ön kunde hafva sin för sig själf. Och då nu dessa enkla bäddar anordnades likt strålarna från en gemensam värme- eller ljuskälla, så att karlarnas fötter befunno sig omkring tre alnar från brasan och deras hufvud bildade den ena ändpunkten af en genom centrum (elden) gående diameter, så kunde de hafva det både varmt och godt hvar för sig i sina säckar.

Sannolikt spörjer läsaren, huru våra nordpolsfarare kunde våga att alla på en och samma gång somna från en flammande eld på härden. Härtill svara vi endast, att inga eldfarliga ämnen befunno sig i närheten af brasan. Själfva marken, hvilken bestod af basalt, kunde naturligtvis icke fatta eld, och ej heller fanns något timmer i närheten af spisen. Det enda, som kunde antändas, om »olyckan vore framme», skulle vara sofsäckarna. Därför hade också professorn och Otterström tillsammans fabricerat ett ganska tätt gallerverk. Materialet därtill hade de förskaffat sig af den

mängd grofva ståltrådar, med hvilken somliga af de i depoterna funna varorna blifvit sammanhäftade. Dessa metalltrådar, hvilka i våra dagar och inom orter, där kommunikationerna äro förträffliga, betraktas såsom alldeles värdelösa, hade däruppe på Röda Ön ett stort värde. Professorn sade, huru gallret skulle göras, och Otterström förfärdigade det. Först tillverkade han en ram af aluminiumskenor. Därefter slog han hål vid hål längsefter aluminiumskenorna, och sedan återstod det endast att draga järntråden från hål till hål snedt öfver från höger till vänster samt uppifrån och nedåt. Det faller af sig själf, att trådarna flätades omkring hvarandra, så att det hela blef starkt och stadigt.

När nu detta konstverk blifvit på försök anbringadt på krokar och betäckte hela eldstadens öppning, förbättrade man uppfinningen genom att af den gröfsta ståltråden tillverka krokar, som drefvos in mellan stenarna i spismuren och på hvilka gallret upphängdes, sedan brasan blifvit antänd. Och när nu den brinnande stockelden var på detta sätt innelyckt, kunde våra vänner tryggt öfverlämna sig åt sömnen. Ja, fastän det en gång fastställda afståndet mellan sofsäckarnas fotända och eldstaden blifvit bestämdt till tre alnar, drogos säckarna småningom närmare elden, i samma mån som kölden tilltog därute. Isynnerhet under de nätter, då snöstormen rasade utanför och yrsnön silade in genom springor, som man icke förmått tillstänga, emedan man icke visste, hvar de voro, var det — tyckte själfva professorn — »skönt att ligga så nära värmekällan som möjligt.» Och så blef Tobias-

sons påbud småningom upphäfdt genom omständigheternas trollmakt. Inom ett par veckor hade vår excentriske professor öfvergått till en åsikt, hvilken han uttryckte på följande originela, men icke desto mindre fullt sanningsenliga sätt:

»Käre Otterström!» sade Tobiasson, just då han vid tiotiden på aftonen den 7 December kröp ned i sin sofsäck alldeles invid brasan. »Vet han?... Den

Grottans inre, nattetid.

där värmen är ändå en god sak. Enligt den mekaniska värmeteorien äro värme och mekanisk kraft blott yttringar af en och samma grundorsak. Jag önskar, ser han, Otterström, af hela mitt hjärta, att all den här värmen, som strålar öfver oss från härden bakom det för resten ganska förnuftiga... hm!... ganska förnuftigt anbragta spisgallret, måtte enligt fysikens lagar föra oss hem till Göteborg fortast möjligt.»

»Det är väl alldeles otänkbart, herr professor?»

»Visst inte!» försäkrade gubben, som naturligtvis, då han dref dylika läror, halfsof. »Visst inte, om den vetenskap, hvilken vi benämna fysik, annars talar sanning... Men låt mig nu sofva, beskedlige Otterström!»

»Nej, herr professor, säg mig först...»

»Åh, kära Otterström, han måtte väl veta, att den regeln är gällande bland de lärde, att öfverallt, »hvarest värme försvinner, ersättes den genom mekanisk kraft eller rörelse, hvars storlek är proportionel mot den försvunna värmen»*). Nu ligger jag här och fryser, hvilket bevisar, att jag förlorat värme, ty nyss frös jag icke. Men icke kan jag märka, att den värmemängd, som nyss fanns i min kropp, har åstadkommit någon rörelse. Jag önskar verkligen, att den här försvunna rörelsen, nej... hm!... denna försvunna värme måtte skaffa mig en så stark rörelse mot söder, att jag redan i natt kunde få hvila mig i min goda säng i den lugna universitetsstaden.»

Den skämtsamme professorn tycktes somna in, så snart han slutat tala. Och så låg Otterström länge kvar i sin säck, stirrande på elden. Måhända var han sysselsatt med att försöka utgrunda, hvad den lärde professorn egentligen ville göra till hufvudämne för den på grund af sömniga makters inverkan afbrutna föreläsningen. »Ja, ja,» sade slutligen Otterström tyst för sig själf, »det är visserligen bra allt det där, men... men jag begriper det icke.» Och hvem kan egent-

*) Floderus. Fysikens Grunder, Stockholm 1865, II delen, senare hälften, sidan 465.

ligen undra på det? Har någonsin en professor blifvit »rätt förstådd» här i världen? Innan vår hederlige maskinist hunnit tänka sig riktigt in i saken, hade Morfei armar omslingrat honom, och den store, starke mannens lätta samvete tillät honom att sofva i ro. Men professorn, hvilken bar på icke allenast den stora börda af samvetssaker, som komma kan på människors lott, utan därjämte på vissa bekymmer rörande frågan om hans fru var normal eller icke normal i öfra delarna af hufvudet — låg länge där i sin sofsäck under grottans basalthvalf och roade sig med att åse, hurusom lågorna, hvilka flammade i ugnen och kunde obehindradt utsända sina strålar genom gallret, kastade sitt sken på de tusentals småspeglar, hvilka de omgifvande väggarna innehöllo. Men småningom sammanslötos äfven hans ögon, och han insomnade så stilla och lugnt, som en man med godt samvete i vanliga fall kan slumra.

Och så gick den natten. En och hvar bland våra vänner, som vaknade under nattens lopp, steg upp och aflyfte gallret samt kastade in nya vedträn, så att elden underhölls utan något afbrott. När de vaknade den 8 December, hade brasan visserligen brunnit ned, men glöderna på härden hade ännu icke hunnit blifva betäckta med falaska, utan spridde omkring sig en behaglig värme. Den förste, som lämnade den varma bostaden, var professorn själf. Han skulle naturligtvis ut för att afläsa sina instrument — termometer, barometer o. s. v. Men när han öppnade dörren, som från förstugan (ty så kallades träbyggnaden framför grottans ingång) ledde ut i det fria,

möttes han af en så förskräcklig mängd af yrsnö, att han måste skyndsamt draga sig tillbaka, stänga dörren och vara belåten med att få sitta i närheten af eldstaden, medan han återhämtade sig efter ett äfventyr, som nära nog hade beröfvat honom andedräkten. Tobiasson kröp tillbaka i sin varma sofsäck, och det blef icke fråga om flera meteorologiska undersökningar för den morgonen. Men Otterström gjorde dem i professorns ställe och konstaterade kl. 8 om morgonen den 8 December följande förhållanden:

Termometer: — 23° Celsius.

Barometer: 708,44 mm.

Aërometer: vindens fart = 8,9 meter (NNO) i sekunden.

Den starka blåsten gjorde, att Otterström icke kunde, i sin ganska lätta och till utelif vid så hög latitud icke ämnade dräkt, kvarstanna utanför grottan längre stund, än som behöfdes för att afläsa instrumenten. Han måste skynda sig in i grottan och sätta sig i närheten af brasan. Professorn låg då vaken, men Jakob och Ernenek sofvo.

»Hvad står på, käre Otterström?» sporde gubben.

»Jag fryser, herr professor.»

»Att frysa är skadligt. Otterström skulle akta sig.»

Medan Otterström kastade nya vedträn på glöderna, skakade han i hela kroppen, och likväl var han icke obetäckt. Men en köld af — 23° Celsius kännes många gånger så svår, när vinden har mellan 8 och 9 meters fart i sekunden, som då luften har lagt sig till hvila och ingen vindfläkt ströfvar omkring öfver fälten.

»Hvad skulle Otterström göra därute?»

»Afläsa instrumenten!» huttrade karlen.

»Det hade ju varit god tid med det, tilldess jag kommit upp. Nu tyckes det, som om Otterström dragit sig på halsen en lunginflammation. Hva' sa'?»

»En lunginflammation i halsen?» frågade Otterström, som visserligen förstod professorns mening, men icke kunde återhålla ett godmodigt skämt.

»Hm!... Hvilken fråga! Herr kand.... d. v. s. min käre Otterström borde kunna förstå min mening, tycker jag...»

»Nå, blif icke ond, herr professor! Jag begrep nog saken. Men om herr professorn kunde gifva mig någon medicin mot de här frossbrytningarna, så vore jag synnerligen mycket förbunden intill döddagar.»

»Jo, käre vän, det kan jag visst, det!»

Och i nästa ögonblick hade den älskvärde gubben i sin människovänliga tjänstaktighet, lämnat sin sofpåse, lade sig på knä bredvid Otterströms sofsäck, tittade in i den sjukes ögon, kände på hans puls, lyssnade på hans bröst och rygg med den där lilla, snygga läkareluren, för hvilka alla patienter hysa så stor respekt, och förklarade därefter:

»Någon lunginflammation är icke för handen. Lungornas lober äro friska. Liten smula sjuklighet förefinnes måhända uti högra lungans periferiska delar. Här är icke fråga om hvarken central eller periferisk lunginflammation... Nej, var bara lugn, käre Otterström; det här går snart öfver igen och är alldeles icke lifsfarligt... Otterström vill veta, hvad det är? Ja, hm!... Vi skola snart konstatera factum...

Svettas Otterström? Jaha! Jag ser det... Jag nästan misstänker, att käre Otterström har råkat ut för *febris intermittens quartana triplex*, d. v. s. herr kand... hm!, käre Otterström — på vanligt, olärdt språk en tredubbel tredjedagsfrossa... Visserligen skulle man här kunna misstänka en lunginflammation, emedan vi ju befinna oss på den tid af dygnet, som kallas kväll...»

»Nej, herr professor, förlåt min näsvishet», inföll Jakob, som stod och såg på, »klockan är nu sju på morgonen den nionde December. Vi hafva ju nyss stigit upp.»

»Hm! Jaså! Ja, det var lyckligt det för vår käre patient, ty hade allt det här inträffat en kväll, så hade han haft lunginflammation, men nu är det således endast en tredubbel tredjedagsfrossa. Nu skola vi ordinera någonting för käre Otterström. Men först skola vi undersöka temperaturen i kroppen. Tag den där maximitermometern och sätt den i armhålan tio minuter...»

Under det att Otterström hade termometern på anvisadt ställe, letade professor Tobiasson bland sina medicinalier och utvalde några pulverpåsar, som han lade bredvid sig.

När termometern efter den föreskrifna tiden aflästes af professorn vid skenet från den på härden flammande stockelden, tillkännagaf gubben, att feber var för handen. Därefter ryckte han ur sin plånbok ett blad, på hvilket han skref följande:

Rec.

Sulphat. chinici cgm 60
Pulv. arom. » 50
M. f. pulv. D:r tal. dos. N:o 3.

Och när han skrifvit ned det, började han genast att laga till detta läkemedel. Och när detta göromål blifvit afslutadt, granskade han ännu en gång receptet och tillade:

»Ett pulver hvarannan timme.»

Därefter ritade han sitt namn på det för honom egna, nitida sättet. Och så lade han receptet till sina handlingar, d. v. s. att han gömde det i sin plånbok.

Nå, den redlige maskinisten fick sina pulver i föreskrifven ordning, och Tobiasson sjelf vakade öfver honom hela natten. När det led mot aftonen den 9 December, var Otterström redan något bättre. Professorn konstaterade efter en grundlig undersökning detta glädjande faktum. Men för att göra kuren fullständig, förordnade professorn, att den sjuke skulle begagna ett annat läkemedel:

Rec.

Sulphat. chin. gm 1,30
Acid. sulph. dilut. guttas XX
Aqu. dest. » 100
Syrup. Sacchari » 20
M. D:r S:r 1 matsked i timmen.

Det är verkligen rätt bra, när en läkare tillika är apotekare, såsom här var händelsen. Den sjuke behöfver icke vänta på läkemedlet, och han hinner åtminstone icke dö, innan han intagit det, såsom ofta

är händelsen i vårt på läkare rika, men på apotek så sorgligt fattiga land— det fattigaste i världen.

Naturligtvis kunna vi icke åtaga oss att följa Tobiasson steg för steg under hans bemödanden att befria Otterström från hans *febris intermittens*. Det torde vara tillräckligt att nämna, hurusom den hederlige maskinisten var frisk redan den 14 December, tack vare professorns läkareskicklighet och kamraternas kärleksfulla omvårdnad. Sagda dag kunde han ute på platån taga i betraktande ett praktfullt norrsken, som Tobiasson med stor omsorg, till alla dess för ett människoöga synbara detaljer, beskref i sin dagbok. Bakefter anteckningen stå att läsa följande ord, hvilka äro karaktäristiska nog, både hvad professorn beträffar och i fråga om det ståtliga naturfenomenet.

»Himlen i lågor!» har Tobiasson antecknat. »Röda, gula, blåa, gröna, violetta! Det hela var t. o. m. ståtligare och företedde en rikare färgomväxling än en balett på operan i Berlin.»

Det är härvid att märka, att professorn hade en gång i yngre dagar deltagit i en läkarekongress i den preussiska residensstaden. Sina intryck hade han — enligt sin djupt inrotade vana — anförtrott åt dagboken, i hvilken författaren af denna nyttiga bok en gång hade det nöjet att få läsa följande »svada»:

«I många former trifs det sköna, men det sköna blir ofta oskönt genom att öfverdrifva skönheten och af de estetiskt godkännbara formerna skapa karrikatyrer.» Hvad den lärde mannen nu egentligen menade med dessa ord, det är oss verkligen icke alldeles klart, men någon mening hade han därmed, därom

känna vi oss öfvertygade, emedan hans redbara natur är så mångfaldigt styrkt, att ingen kan draga den i tvifvelsmål.

Emellertid inser läsaren helt säkert, att professorn fann norrskenet vara »af prima beskaffenhet», att han njöt af dess åsyn och att han icke lämnade det klippstycke, på hvilket han satt, förr än de sista norrskensflammorna slocknade i — söder. Vi säga med vett och vilja »i söder», emedan Tobiasson, som nu befde på 89° 55′ 12″ nordlig latitud, befann sig högt ofvanom den magnetiska polen, hvilkens läge vi redan förut hafva för våra läsare utpekat på jordgloben.

Svårare förvinter har väl sällan varit för handen i dessa nordliga trakter, än vintern från midten af November till långt in i Januari månad det följande året, som var 1896. Termometern höll sig alltjämt djupt nere mellan — 35° och — 52°. Stormar rasade nästan hela tiden. En och annan klar dag förekom visserligen, då stjernorna tindrade öfver Röda Ön och det haf, som svallade omkring dess kuster. Men småningom lade sig en fast is öfver vågorna, så långt blicken kunde nå. Tobiasson föranstaltade om, att hål borrades i isen, på det att han skulle blifva i tillfälle att mäta dess tjocklek. Han fann då med icke liten förvåning, att, på 50 meters afstånd från Röda Öns strand, isen redan nyårsdagen 1896 var nära tio fot tjock. Visserligen syntes här och där en råk, men ingen, som egde någon större längd eller bredd.

Julen firades på Röda Ön med så stor högtidlighet, som möjligt var. God mat och goda drycker voro hufvudsakerna. Glada samtal måste ersätta

bristen på julgran och annat sådant, som civiliserade nationer eljest anse oundgängligen höra tillsammans med denna helg. Alla fyra människorna voro nu friska, ved fanns i öfverflöd, och julbrasorna voro både stora och varma. Till och med julgröt saknades icke på våra vänners bord, men den var naturligtvis tillredd med vatten, ty, som Otterström skämtsamt erinrade, »man hade lång väg till mjölkmagasinet». Den smakade likväl förträffligt, och våra äfventyrare egde ju ingen rättighet att vara kräsmagade i en så ödslig trakt på jordklotet, som öfver 89 och en half grader nordlig bredd. Förra året hade de visserligen haft större omväxling i fråga om mat och dryck under julhelgen, men då befunno de sig också ombord på Polstjärnan, där ingenting saknades.

På det att läsaren dock må till fullo inse, att våra vänner icke ledo någon anmärkningsvärd brist däruppe på endast några få graders afstånd från Nordpolen, anse vi oss böra lämna en kortfattad redogörelse för matsedlarna under högtidsaftnarna och de större helgdagarna.

Vidstående tablå utgör en ordagrann afskrift af professor Tobiassons egenhändiga anteckningar rörande denna helg och torde därför kunna anses vara absolut tillförlitlig. Vi finna, att födoämnen samt läskande och upplifvande drycker ingalunda saknades vid dessa måltider. Och om våra läsare benäget erinra sig, att måltiderna intogos framför väldiga eldbrasor i en praktfull grotta, där hvarje ljusstråle återspeglades i bergväggarnas och grotthvalfvets kristaller, så torde vi icke behöfva ytterligare försäkra, att vännerne däruppe på Röda Ön

tillbragte sin julhelg ganska angenämt i de ogästvänliga trakterna på så ringa afstånd från Nordpolen. Också voro alla fyra vid gladt mod och skämtade med hvarandra, berättade dråpliga historier, hvilka framkallade dånande skrattsalvor, som återskallade från de höga hvalfven i grottan. Man till och med höll ståtliga tal och utbragte skålar för Polstjärnan, för de där kvarlämnade vännerna, för en lycklig återkomst till fäderneslandet, »för kvinnan», »för mannen» o. s. v.

Dag.	Hufvudmåltiden.	Drycker.
Julafton.	Kokt polartorsk. *) Risgröt.	Öl. Ett par glas vin.
Juldag.	Stekt ismåse. Soppa på hvalrosskött.	Vin. Kokhett kaffe.
Nyårsafton.	Polartorsk. *) Gröt. Pannkakor.	Sup. Lageröl. Vin.
Nyårsdag.	Stekta björnramar. Choklad med sälspäck.	Drufkognac. Öl. Kaffe.
Trettondeafton.	Hvalrosskotletter. Stekt polartorsk. *)	Öl. Punsch. Te.
Trettondedag.	Stekta björnrefben. Soppa på hvalross.	Hjortronvin. Kaffe. Punsch.

Emellanåt jagades, och detta med god framgång, ty nu voro äfventyrarne försedda med förträffliga jaktgevär och öfverflöd af ammunition. Det jaktbyte,

* Fångad af Tobiasson själf i en vak.

som vanns, var icke synnerligen hvarken rikt eller omväxlande, men dock tillräckligt att förse invånarna på Röda Ön med så mycken färsk mat, de önskade. Vanligtvis gick jagandet för sig utan några anmärkningsvärda äfventyr eller faror, men nog hände det en och annan gång, att professorn kastade sig in i faror, hvilka han skulle hafva undvikit, om han icke varit så tankediger och icke så närsynt. Men då nu detta kapitel växt ut till så stor längd, uppskjuta vi till det följande beskrifningen om ett af dessa Tobiassons märkvärdiga äfventyr.

TRETIOFJÄRDE KAPITLET.

Det oförklarliga skenet vid södra horisonten.

Bland isar, isskrufningar, isberg och annat af samma fruktansvärda slag traskade professorn emellanåt omkring dels på, dels utanför Röda Ön. Hans af naturen ganska lugna sinne kände sig oroadt. Icke därför, att han ansåg sig skola omkomma så nära Nordpolen, ty han kände på sig, att hans krafter skulle räcka till för en vandring öfver isen bort till Spetsbergen, där han alltid kunde vara säker om att finna undsättning och troligtvis redan under sommaren 1896 blifva befordrad till hemorten af något bland de fångstfartyg, som årligen under sommarmånaderna besöka Spetsbergen och trakterna däromkring. Nej, det var icke för egen del, han bäfvade, ej heller för kamraternas, ty han visste att hans klara förstånd och stora erfarenhet skulle ledsaga både honom och dem tillbaka till bebodda orter. Nej, hans bekymmer hade en djupare rot. Han hade lämnat sin fru kvar ombord på Polstjärnan, och hans sinne var oroadt, emedan han icke ens ett enda ögonblick kunde vara förvissad och säker om, att icke den visserligen älskvärda, men något egensinniga frun skulle begå dum-

heter . . - hm, förlåt! . . . begå handlingar, hvilka aldrig kunde repareras. Han tänkte också på sin fagra dotter Ulla och beklagade tyst för sig själf i ensliga stunder, att han icke var vid hennes sida och att hon således måste ensam streta med sina svaga krafter emot den ömma moderns kanske icke alldeles oskadliga inflytande. Nå, vår älskvärde professor företog under vackra dagar ströftåg omkring på ön och emellanåt äfven ut på isen. Det var isynnerhet vid dessa tillfällen, som han grubblade öfver sitt öde. Men aldrig anförtrodde han åt någon sina innersta tankar. Icke ens den hederlige Otterström, för hvilken Tobiasson hyste det allra största förtroende, fick del af professorns reflektioner. Han gjorde dem tyst i sitt eget hjärta. Han led, teg och suckade.

En afton — det var den 14 Januari 1896 — satt Tobiasson med glasögonen på sin näsa framför stockelden i grottan. Han läste. Tyvärr kunna vi icke med visshet säga, hvad det var, som han läste uti, men vi hafva anledning antaga, att han genomgick sina anteckningar, d. v. s. allt, hvad han hade under loppet af expeditionens färd upptecknat i sin dagbok. Det var med all säkerhet just dagboken, han hade i handen och som han bemödade sig att hålla på ett sådant sätt, att skenet från brasan skulle falla på de hvita sidorna och på de svarta bokstäfver, som han under månadernas lopp hade ditskrifvit.

Ernenek satt vid hans sida och lagade sin »länsare», hvilken hade blifvit skadad under en jakt någon af de senast förflutna dagarna. Därjämte sutto naturligtvis också Otterström och matrosen Jakob framför

elden. Det var mycket kallt därute, och dånandet, när isskifvorna remnade, hördes tydligt in till våra vänner. Det var, med få ord sagdt, riktigt »smällkallt» ute i den vida naturen kring Nordpolen. Men de fyra vännerne sutto helt varmt och godt därinne, och ju mera isen brakade, desto lugnare funno dessa män sin fristad inne i den varma, väl ombonade och mot vinddrag skyddade grottan.

Otterström hade nyss varit ute och afläst instrumenten samt kom nu in med anteckningsboken i hand för att afgifva rapport inför Tobiasson. Rapporten lydde så här:

»Köldgrader — 40 ° Celsius; vindens styrka 6,3 meter i sekunden; norrskenet praktfullt.»

Sedan gubben hade fullbordat anteckningarna om de af Otterström inrapporterade förhållandena, förklarade han, att han ville gå ut och beskåda norrskenet.

»Följen I med?» sporde han sina kamrater. Men ingen annan än Ernenek förklarade sig vara därtill hågad. De andra tyckte, att de hade det varmare invid brasan och något nytt kunde icke gärna vara att se. De hade nu så ofta beskådat norrskensprakten, att de icke funno någonting märkvärdigt i detta fenomen. Därför bådo de att få stanna hemma, och den älskvärde professorn hade ingenting att invända mot en sådan anordning, då han väl visste, att den lille, kloke eskimåen var ett lika pålitligt sällskap som någon annan.

Ernenek väpnade sig både med sina eskimåvapen och med en bössa. Dessutom bar han professorns gevär. Den lille eskimåen var ägare af en kroppsstyrka

hvilken vida öfverträffade, hvad man skulle kunna antaga om en så liten och till det yttre oansenlig person. Det tycktes alls icke vara för honom besvärligt att bära dubbla vapen, och troligt är, att han skulle marscherat dubbelt fortare, om han varit ensam, än som nu blef händelsen, då han måste hålla jämna steg med professorn. Den lärde mannen var icke helt och hållet i saknad af korpulens, fastän icke någon urartad sådan. Han kunde visserligen marschera rätt bra, men blef efter någon stund tämligen andfådd. Dock icke alltid! Det berodde oftast på, att dieten icke varit afpassad efter hans vanor och behof. Någon snö fanns icke på isen. Den bortsopades af den starka vinden, hvilken oftast var rådande däruppe. Isen var därför ganska hal, men de två vandrarne behöfde icke frukta för att halka, emedan de hade försett sina skodon med ett underlag af skidor, på hvilka de färdades framåt i polaröknen både lätt, snabbt och säkert. Men emellanåt mötte de små berg af uppskrufvad is, och det var icke möjligt att bestiga dem, utan att antingen bryta sönder skidorna bland de kantiga, stundom skarpa isstyckena eller stupa öfver dem, ty isen har den förargliga egenskapen att, när den sönderbrytes, torna upp sig i höjden och bilda en massa, som har en ganska ojämn och oregelbunden yta. Håligheterna fyllas med snö. Man ser dem icke, och innan man vet därom eller kan förutse det, stöter spetsen af skidan mot ett block. Man gör en s. k. kullerbytta och — så ligger man där och kan skatta sig mycket lycklig, om man undslipper med att få händerna sårade af skarpa ispiggar eller någon del af

ansiktet skrubbad af de hvassa iskanterna, hvilka skära in i huden som eggen af en glasskifva.

En ganska bitter — som vi förmoda — erfarenhet hade emellertid lärt professorn och Ernenek att undvika dylika missöden. De gingo hellre omkring den uppskrufvade ismassan, än de försökte stiga tvärs öfver den, och professorn gjorde därunder den ganska riktiga anmärkningen, att många hinder här i världen kunna med klokhet öfvervinnas, hvilka »komma den okloke att stupa på näsan».

Professorn och Ernenek hade just passerat ett svårt ställe, där isskrufning egt rum och där de af den orsaken måste färdas försiktigt fram, då Ernenek, som var betydligt yngre än professor Tobiasson och aldrig öfver höfvan ansträngt sina ögon med läsning vid konstgjordt ljus, plötsligt stannade, i detsamma han ropade till sin medvandrare, att äfven han borde hejda sin fart.

Tobiasson sköt några famnar längre fram. Han kunde naturligtvis icke så där ögonblickligen stanna, då han var i mycket rask fart. Men det lyckades honom snart nog att hejda sig, hvarefter han återvände till den plats, där Ernenek stod och stirrade åt ena sidan af himlahvalfvet.

»Hvad nu?» frågade den lärde mannen, sedan han hunnit tillbaka till sin reskamrat. »Hvad står på?»

»Se där!» svarade denne lakoniskt.

Och på samma gång pekade han mot söder. Tobiasson måste taga af sig glasögonen, hvilka hindrade honom att se med tillbörlig och önskvärd noggrannhet. Därunder sade han:

»Är det någonting märkvärdigt? . . . Hva' sa'?»

»Där borta är ett sken, som icke är naturligt,» genmälde den lille eskimåen.

»Naturligt! . . . Allt, som sker, är naturligt, om det har sin grund och källa i naturen och framkallas af naturkrafterna.»

Under det att den lärde mannen grumsade fram detta, försökte han att torka glasögonen mot ärmen af skinntröjan, men synglasen blefvo därigenom betydligt värre däran. Då han åter satte dem framför ögonen, kunde han icke se någonting, emedan allting var svart inför hans synorganer. Han hade tydligen försämrat de konstgjorda synredskapen, i stället för att förbättra dem. Nu blef han otålig, hvilket kan hända den allra visaste, när allting går emot, ty människorna hafva sina fel allesammans, de »lärde» kanske allra mest.

»Låt mig torka dem, herr professor!» föreslog Ernenek.

»Gärna! . . . Försök! . . .», och så tog han dem af sig och såg någorlunda, d. v. s. icke i sin närhet, men på långt håll. Och nog såg han det sken, som påkallat Erneneks uppmärksamhet.

Det stod vid horisonten, sydost från våra vänners plats däruppe i närheten af Röda Ön. En lång stund stirrade den lika duglige, som hederlige vetenskapsmannen på detta sken. Han tyckte sig hafva sett det förr under vinterns lopp, men aldrig så tydligt som nu. Det hade förr varit endast en svag ljusning vid horisonten. Nu föreföll det honom vara betydligt närmare. Åtminstone var det starkare, steg

högre upp på himlahvalfvet och var mera intensivt.

»Hvad kan det där vara?» mumlade han för sig själf.

»Eldsvåda!... Eldsvåda!» utropade Ernenek.

»Bah!... Eldsvåda!... Tror du, att is och vatten kunna brinna, min gode Ernenek?... Vådeld!... Jo, det vore just vackert, om någonting dylikt kunde inträffa i dessa trakter, där man icke finner annat än is... Ja... hm!... jag kan knappt tro mina ögon ... Norrsken är det icke, ty det se vi på en helt annan del af stjärnkartan, som är öfver oss... Hm! ... Stackars Ernenek, du vet väl icke, hvad en stjärnkarta är, men det är i alla fall någonting, som... som... som du icke begriper.»

»Fattig Ernenek vara mycket okunnig.»

Det låg i eskimåens ton, då han sade detta, någonting, som kom professorn att vända sig till honom och hjärtligt yttra:

»Där sade du ett sant ord, min eskimåiske vän och vapenbroder. Alla människor, som icke druckit ur lärdomens brunn och icke i sin näsa uppsugit doften af vetenskapens blomma, äro endast okunniga varelser... icke fullfärdiga människor.»

»Vet nog det!» genmälde eskimåen ödmjukt. »Stackars Ernenek veta sig vara okunnig...»

»Nå, kære vän, var nu icke så ledsen för det! Kom till mig i universitetsstaden, där jag residerar, då jag icke gagnar mänskligheten genom resor och upptäcktsfärder, så skall jag nog lära dig en hel mängd. Jag är van vid det där, ser du, van, mycket van.»

»Stackars eskimå säkert komma!»

»Hjärtans välkommen! Men hvad är nu egentligen det där skenet? Återspegling af norrskenet kan det icke vara, ty därborta är himlen klar och där finnas inga moln, som kunna i sina små vattenpartiklar återspegla norrskensflammorna. Himlen är klar. Man ser alla stjärnorna. Där hafva vi stjärnbilden Kronan, och där ser jag Berenices hår, och se där!... se där, gode Ernenek, synes Regulus i Lejonet ganska tydligt.»

»Stort! Stort och skönt att vara lärd!» genmälde Ernenek ödmjukt. Det var tydligt, att professorns lärdom, ehuru den naturligtvis var för en människa, som stod så nära naturlifvet, obegriplig, likväl i hög grad imponerade på honom.

»Men... hvad kan nu det där vara?» undrade Tobiasson. »Jag har sett det nästan hela vintern, så snart det varit klart. Kan det vara en komet?... Jag tror det icke, ty jag kan icke erinra mig, att någon af dessa hemlighetsfulla, ännu icke till fullo utransakade och förklarade, dessa kringirrande, ostadiga och nästan oberäkneliga vandrare i himlens bottenlösa rymder skall uppenbara sig i år och vid denna tiden?... Hvad kan då det där skenet betyda, Ernenek? Förstår du det?»

»Vet icke!... Har aldrig sett förr! Stackars eskimå icke mycket veta på jorden... ännu mindre veta om det stora hvalfvet.»

»Nej, nej... kan väl tro det», muttrade professorn. »Men kom till mig i bildningens och vetenskapernas metropol, så skall jag undervisa dig, och

det skall för mig blifva ett stort nöje att utbedja mig universitetskanslerns bifall till, att du får en docentur. Jag känner dig, Ernenek. Dummare karlar hafva under tidernas lopp blifvit hugnade med ännu större vedermälen af akademisk nåd, stundom akademisk barmhärtighet... Hm!... Jaha!... Ja, så var det nu med den saken. Jaha! Hm!... Bara kom!... Du skall *blifva* någonting. I en universitetsstad kan man blifva allt, hvad man önskar, om man har dina goda egenskaper, käre eskimå. Ingen är så mjuk i ryggen som du, ty du har ju den förmånen att vara halfvilde och har från din barndom varit nödsakad att begagna naturlig gymnastik, beroende på naturförhållandena. Och den naturliga gymnastiken är ett strå hvassare, än den efterapade... Jaha!... Hm!... Öfva isynnerhet den konsten att göra »framåt böj!», så svarar jag för resten!»

»Framåt b...?» frågade Ernenek, som icke förstått den gode professorns mening och ville hafva klarhet i saken.

»Jaså... ja, du har då aldrig inhemtat någon öfning i den präktiga, Lingska gymnastiken?... Jo, ser du, Ernenek, så här går det till, det där... Framåt böj!... Ett...»

Professorn satte händerna i sidorna. Ernenek härmade honom.

»Tu!» kommenderade professorn själf. »Gör efter! Gör efter! Det är den allra bästa metoden att inhämta någonting, vare sig i andliga eller lekamliga ting. Omigen, min vän!... Nå, se det gick då bättre... Nu böja vi oss... Si, så här!»

Eskimåen härmade professorn och lyckades ganska bra redan vid första försöket. De där eskimåerne hafva, enligt resandes påståenden, en naturlig, d. v. s. medfödd förmåga att efterhärma. Han lärde sig inom otroligt kort tid »konsten». Och den genomgode professorn berömde honom, hvilket kom eskimåens anlete att lysa af glädje nästan lika starkt, som återskenet från norrskensflammorna, hvilka framkallade skuggor och dagrar öfver hans hederliga anlete.

Det hela var ett ganska löjligt uppträde i sig själf och skulle äfven hafva förefallit en åskådare såsom en synnerligen lyckad parodi på en ganska allvarsam sak. Men både den genomsnälle professorn och den uppmärksamme eleven fattade saken från den allvarliga sidan, och ingen af dem hade någon aning om, att uppträdet — utspeladt ute på ett isfält icke långt från polen vid norrskensbelysning och i ganska sträng köld — kunde hafva någon löjlig sida. Och hvilken sida af lifvet kan icke ses från humoristisk synpunkt? Äfven i det allra sorgligaste spelar ofta in en liten våg af det löjligas vatten. Det är blott människosinnet, som — tryckt af världens för alla gemensamma börda — icke alltid förstår att uppfatta det.

Nå — slutligen lärde den vetgirige eskimåen den Lingska gymnastikens beprisade elementer och — under tiden slocknade norrskenet. De sista, dallrande vågorna af mångfärgade ljusstrålar flammade mot zenith och slocknade.

Våra två vänner befunno sig plötsligt i mörker, ja, vi vilja icke säga, att detta mörker verkligen var en absolut frånvaro af ljus. Men på grund af en

naturlag, hvilken är för oss alla väl bekant, föreföll det Ernenek och hans läromästare under de första minuterna, som om de hade blifvit plötsligt förflyttade från en ljus sal in i en mörk kammare. Men småningom vande ögonen sig vid förändringen. De började återigen kunna se, dessa män, som befunno sig i ensamheten — den ljudlösa, tysta ensamheten i det djupa mörkret. Småningom funno de, att det icke var just så synnerligen mycket mörkt. Himlen var klar och beströdd med sina tusental af glimmande stjärnor.

»Jo», muttrade Tobiasson, »det här var just vackert. Just då balen skall börja, slockna ljusen i kronorna. Just då jag har instruerat den här vetgirige lärjungen i gymnastikens hemligheter, tager sig naturen den friheten att släcka gasen . . . hm! . . . det vill säga att ställa till en ny upplaga af Egyptens mörker . . . Ser du något, Ernenek?»

»Ja, ett kolsvart mörker ser jag . . .»

»Du begriper väl under sådana omständigheter, att du ingenting ser . . . Man kan icke se mörkret. Våra ögon äro icke så konstruerade, förstår du, min hedersvän? Men det blir snart något ljusare, skall du få se. Det är blott fråga om, att våra ögon skola vänja sig af med att bada i norrskensljuset. Ser du stjärnorna, min vän?»

»Nej, icke en enda! . . . Ernenek ingenting se!»

»Ja, så är det också med mig, men låtom oss sitta ned på isen en liten stund, så går det väl öfver förr eller senare.»

Så sutto de tysta en stund. Och efter några

minuter hade ögonen återtagit utöfningen af sina funktioner och återvändt till sina plikter. Småningom trädde den ena stjärnan efter den andra fram och afspeglade sig i dessa mäns ögon. Nordpolslandskapet, som nyss — medan de voro bländade — företedde endast ett absolut mörker, blef småningom allt ljusare, tilldess våra vänner funno, att de skulle kunna leta sig en väg hem igen till Röda Ön. Och så började de oförtöfvadt vandringen.

TRETIOFEMTE KAPITLET.

Äfventyr på hemfärden till Röda Ön.

Hemvägen blef icke fullt så angenäm, som färden uppåt norr hade varit. Då hade den ensliga stråten varit belyst af norrsken — den ståtligaste illumination, som någonsin belyst någon del af vår fattiga jord, hvilken icke själf har något ljus, utan är nödsakad att taga sådant på kredit hos andra, mera rikt försedda vandrare i de oändliga rymderna. Dock gick det för sig, utan att professorn eller Ernenek kommo till någon lifsfarlig skada, fastän de emellanåt skrapade skinnet både på händerna och i ansiktet, när de föllo och tumlade omkring, såsom ofta hände.

Slutligen tyckte de sig märka, att de nalkades Röda Ön. Dess konturer reste sig öfver horisonten i norr.

»Friskt mod, Ernenek!» uppmanade Tobiasson sin kamrat, hvilken redan började visa tecken till trötthet och lust att blifva efter. Vår lärde professor befann sig ingalunda väl. Han var andtäppt och skulle allra helst velat sätta sig ned att hvila eller ännu hellre få krypa ned i en sofsäck och sofva några timmar, för att återställa krafterna. Men den inre energien dref honom framåt. Det var mera sorgligt,

än löjligt att höra hans tunga och rosslande andedräkt och på samma gång se honom skjuta fart med sina skidor, stupa öfver ojämnheter uti isen, se honom, hjälpas upp af Ernenek och pustande börja fortsättningen af resan.

Luften var ren, klar och kall. Just då professorn för tionde gången föll öfver ett uppskrufvadt block och Ernenek i samma ögonblick hamnade i en nyss öppnad och af kölden nyss gräddad vak — just vid samma tid företog sig Otterström en visitation af de meteorologiska m. fl. instrumenten på Röda Ön, hvarvid han bland annat konstaterade följande:

Köld ..... 48,2° Celsius.
Vindstyrka ..... 5 meter i sekunden.
Barometern ..... Torr luft. Vackert väder.

Lyckligtvis hade våra vänner icke synnerligen stort men af den starka vinden, ty den blåste så, att de »hade den» snedt mot ryggen från högra sidan. Ej heller besvärade kölden dem synnerligen mycket, ty de voro varmt klädda i sina pälsar. De befunno sig dock icke synnerligen väl eller, rättare uttryckt, de hade båda orsak att önska sig vara framme vid Röda Ön och få sitta ned i lugn och ro vid brasan i den förtjusande grottan med de många gnistrande basaltpelarna och de höga hvalfven.

Dock skulle de ännu hafva många svårigheter att öfvervinna, innan de omsider uppnådde sitt varma hem. Man har det föga bekvämt, när man reser i närheten af Nordpolen.

Plötsligt hördes ett vildt tjut på några hundra famnars afstånd från våra framåt skyndande vänner.

Man kunde icke misstaga sig i fråga om, hvilka de varelser voro, som hade så konstruerade strupar och frambragte dylika missljud. Det var vargar.

Bland våra läsare finnes sannolikt ingen enda, som icke någon gång — väl icke personligen erfarit — men i reseskildringar läst om dessa rofgiriga och glupska djur, denna de ryska steppernas fasa. Utrustade med ett rofdjurs hvassa tänder och ursinniga lust att frossa i blod, skonar vargen ingen varelse, som han möter och tycker sig kunna besegra. Vanligtvis samlas de i flockar, hvilka stundom kunna uppgå till ett antal af många hundraden. Olycklig är den resande, som upphinnes af en sådan varghop. Han upphinnes — han aflossar kanske ett par skott, strider och kämpar en stund — lyckas måhända strypa ett halft tjog af de vilda bestarna, innan de uppslukat honom. Men öfvermakten är för stor. Han dukar under. Och hans ben hvitna småningom på marken eller — om olyckan inträffat på sjön eller hafvet — kringvräkas de af vågorna, tilldess de, rengnagda och hvita, kastas upp på en strand, som är fjärran från hemorten. Hvad mera? Hans fränder kunna icke uppsöka hans graf, ej bedja där för hans själ. Men de taga hans efterlämnade gods i besittning och glömma honom snart. Ty sådan plägar världens gång vara.

»Vargar!» ropade Ernenek. »Det vara vargar.»

»Ja . . . jaha! . . . Jag hör nog det.»

»Vargar vilja äta oss.»

»Vargar vilja», härmade professorn. «Men vi vilja icke tjäna till föda åt dem . . . Raskt framåt på skidorna! . . . Anträng alla dina krafter!»

Och framåt gick det med en fart, som våra två vänner aldrig hade trott sig kunna åstadkomma, men hvilken framkallades af nöden och af begäret att frälsa lif och lemmar. Professor Tobiasson glömde sin andtäppa. Den var liksom bortblåst. Han tyckte sig aldrig hafva andats så lätt eller egt så spänstiga och kraftfulla muskler. Hans tjocka ben förde skidorna med så stor skicklighet, att Ernenek knappt förmådde följa honom. Likväl var det naturligtvis nödvändigt,

Förföljda af vargar.

att de drogo framåt sida vid sida, ty om de skildes från hvarandra, skulle de båda två vara hemfallna åt döden. Och det visste de. Professorn glömde sin andtäppa, Ernenek sin trötthet. Färden gick med en otrolig hastighet fram öfver isfälten.

Men varghopen hade nu delat sig i två delar, eller rättare sagdt i två rader, hvilka galopperade fram på hvar sin sida om våra skidlöpare. Sannolikt är, att rofdjuren icke ansågo sig behöfva göra sig någon möda, emedan de trodde, att de hade dessa män

i sina klor. Vilddjuren hafva ett alldeles förunderligt tålamod — ibland. En afrikansk jättetiger kan ligga flera timmar på lur efter en oförsiktig neger, innan han störtar sig öfver honom med ett par vilda språng, griper honom i det lämpliga ögonblicket och söndersliter honom. En alligator kan simma länge invid badstället och icke gifva sin närvaro till känna, förrän en oförsiktig badande kommer i hans närhet. Då sätter han sin otympliga kropp i rörelse och griper sitt rof. Årtusendens erfarenheter inom hvarje släkte af djur hafva — synes det — åstadkommit underverk i fråga om utvecklandet af deras förmåga att anfalla eller skydda sig. Man vet, att det finnes insekter och andra djur, hvilka äga förmåga att skifta färg, när de dölja sig för fiender, och att därvid välja just den färgskiftning, som harmonierar med omgifningen. Och en utmärkande egenskap hos alla rofdjur — bepälsade, bepansrade eller bevingade — tyckes vara tålamodet. — — — Just detta tålamod räddade i detta fall våra vänner Ernenek och Tobiasson. Åtminstone tycker man sig kunna sluta till något sådant af Tobiassons sedermera i dagboken gjorda anteckning.

»*Den 15 Januari 1895.* Jag och Ernenek »på skidfärd. Norrsken af ganska god beskaffen»het lyste, men försvann, så att hemfärden måste »ske vid mindre god belysning, som bestods af »stjärnorna, dessa outtröttliga himlakroppar, hvilka »tyckas aldrig behöfva sofva eller hvila sig. De »äro ju också endast död materia, utan lif. Och »trötthet kan icke finnas, där intet lif är för»handen, liksom lif icke finnes i den trötta, orör»liga, okänsliga materien. Därför stanna de aldrig

»vid några 'stationer' under sin irrfärd genom »rymderna. Irrfärd är det likväl icke ... visst »icke! De gå sina, af en högre makt förelagda »banor. Synd — d. v. s. afvikelse från Skaparens »bud — är bland dem okänd. Men vargar äro ena »rofgiriga bestar, och det är bäst, om man kan »undslippa att möta dem, när man färdas ... »Emellanåt voro bestarna oss så nära, att vi »kunde hafva träffat dem med en pisk, om vi »ägt ett så nyttigt instrument ... Våra kroppar »ansågo de helt säkert såsom lagligen förbrutet »smuggelgods i dessa ogästvänliga trakter, dit »resande så sällan styra sin kosa. Tack vare »vårt tålamod, räddade vi dock till sist lifvet. »Och det var vackert så!»

Därefter följer i professorns anteckningar en omständlig skildring af de följande tilldragelserna, men då vi frukta, att den skulle i dess helhet vålla trötthet hos våra läsare, inskränka vi oss till att i sammandrag meddela hufvudpunkterna af detta äfventyr.

Vargarna galopperade i två långa, raka linier — en på hvardera sidan om dessa oförskräckta resande.

Timmar förflöto under denna jakt, hvilken var så mycket mera fruktansvärd, som de förföljda människorna började tröttas, medan däremot vilddjuren knappt tycktes hafva funnit af nöden att till det yttersta anstränga sina muskler. Emellanåt skilde en och annan, som sannolikt var mera hungrig än kamraterne, sig från den nästan pilsnabbt framilande hopen och begaf sig ut på ströftåg »på egen hand», om man så får säga. Tjutande vildt och emellanåt liksom efterapande hundars skall, närmade de sig professorn och eskimåen. Ett par eller tre gånger voro de till och

med så närgångna, att de försökte med sina tänder hugga in i skidlöparnas ben.

»Vi måste stanna, för att skjuta odjuren», sade professorn, som helt andfådd lopp fram jämsides med eskimåen. »Eljest äta de upp oss ... Puh! ... Jag är så varm, att jag förgås.»

»Vänta litet!» svarade den energiske lille eskimåen. »Mig hafva varit bland vargar förr. Mig gifva godaste råd. Mig föreslå, att vi stanna där ... nej, åt norr, professor ... nej, nu blickar professorn mot väster ... Dit! ... Dit! ... Nå, nu ändtligen kunna se!»

Den punkt, som den trogne Ernenek utpekade, var en isskrufning af betydlig höjd, belägen i rak linie mellan våra vänner och Röda Ön. »Komma vi blott dit, kunna oss försvara sig!»

Den lärde professorn gaf icke ens akt på det dåliga språk, hvaraf den energiske lille eskimåen begagnade sig. Kanske var han också så vand därvid, att han icke fann det underligt. Tobiasson skymtade någonting i den riktning, som Ernenek utpekade, men det var honom icke möjligt att se det tydligt.

»Hvad är det där?» sporde han, fastän hans bröst redan var så hårdt ansatt af andtäppa, att han icke kunde tala ordentligt, utan endast hväsa fram orden med ett eller flera ögonblicks mellanrum mellan hvarje ord, stundom mellan hvarje stafvelse.

»Det är en isskrufning, herr professor ... Mig hafva sett den förr ... Mig veta, att det vara isskrufning. Mig hafva varit där. Mig känna till den ... Vi gömma oss där, och vi döda alla vargar. Vi segra. Vi icke dö.»

»Godt, godt, Ernenek! Gud gifve, vi vore där!» pustade professorn under tyngden af den kroppssvaghet, som de ansträngande rörelserna åstadkommo, och af svårighet att få luft i lungorna.

»Gammal man, gammal vishet!» förklarade eskimåen. »Icke sköta sina skidor på det sättet! . . . Se på stackars fattig eskimå! Fattig eskimå förstår.»

Men professorn hade icke tid till några åskådningsöfningar. Han endast sträfvade framåt. Det gick visserligen icke så fort, som Ernenek hade önskat, men det gick ändå, och Ernenek var för öfrigt en alltför redbar eskimå, för att kunna öfvergifva sin kamrat.

Våra vänner voro flitiga, men vargarna voro det ännu mera. Professorn och Ernenek tyckte sig vara kloka, då de satte kurs rakt på Röda Ön, men vargarna måtte hafva varit ännu mera kloka, ty de hade icke förr iakttagit, hvar deras offer ämnade landa, än de med ansträngande af alla sina krafter, sökte komma i förväg. Sannolikt anfördes vargynglet af någon gammal och erfaren 'oldtfader', hvilken lyckligt genomgått otaliga faror däruppe i nordpolsnejderna och uppöfvat sin list under otaliga ströftåg, som företagits i ändamål att fylla en hungrande mage.

Vi hafva anledning till denna reflektion, emedan vargarna icke väl hade funnit, att våra vänner ämnade landstiga på den där isskrufningen, förrän de främsta i raderna, hvilka därjämte troligen voro de äldsta och mest erfarna i båda skarorna, började afvika från de raka linier, som de hittills obevekligen följt. Med samma nästan matematiska noggrannhet satte båda de främsta rofdjuren kurs på isskrufningen, och däraf blef

följden, att våra vänner mer och mer funno sig kringrända af fienderna, hvilken uppenbarligen hade uppgjort en oöfverträfflig stridsplan. Icke Napoleon den store, icke ens Moltke skulle hafva uppfunnit en bättre och till målet säkrare ledande plan, än denna. Vi veta, att vargarna färdades fram i två parallela rader, så afpassade, att den linie, som Tobiasson och hans tjänare följde, lopp midt emellan vargarnas båda linier. Om detta hade, såsom rofdjurens mening uppenbarligen var, fortgått, tilldess människorna voro alldeles uttröttade, skulle hvarken Tobiassons frodiga gestalt eller den redlige Erneneks magra kropps- och ansiktsformer någonsin mera hafva blifvit skådade af dödliga människoögon — åtminstone icke i »denna världen».

»Något måste göras,» stammade professorn, som var andfådd, icke af fruktan, ty han hade så många gånger bevisat, att den yttring af själslif, hvilkens namn är rädsla, icke ägde ens en tumsbred plats i hans redliga barm. Men hans andfåddhet hade sin grund uti ett kroppsligt ondt, hvilket det allra största mod och den mest glänsande tapperhet icke kunna öfvervinna. Dessa många timmars färd på skidor hade starkt medtagit den lärde gamle herrens krafter. Han var icke hvarken vand vid eller i besittning af den *integritas corporis*, som är »ett *conditio sine qva non*» — detta var ett af professor Tobiassons älsklingsuttryck — för att icke lida men af allt för starka och alltför långvariga kroppsöfningar.

»Något måste göras, men hvad?» upprepade han, med interfolierande af ett djupt och rosslande andetag mellan hvarje stafvelse. »Ernenek, vet du något godt

råd för oss i denna grufliga lifsfara? . . . Vet du något, så säg mig det strax, ty det lär icke dröja en kvart, innan vi ligga i magarna på de där tjutande och glupande odjuren, om vi icke hitta på någonting, som kan skrämma dem.»

»Framåt till isskrufningen!» ropade Ernenek. »Där finna skydd — där försvara oss — där skjuta många vargar. Mig hafva varit där en gång . . . två gånger . . . tio gånger! Mig veta många goda råd, om vi blott vara där . . . Mig då rädda oss . . . Vara stark! Vara modig, professor! . . . Fort till ishögen! . . . Skynda! . . .

»Jag förmår knappt röra mina ben af trötthet.»

»Icke vara trött nu! . . . Vara trött, stanna — det är att blifva uppäten af vargar . . . Kom, kom, professor! . . . Om en fjärdedels timme vi vara i säkerhet. Mig ansvara därför. Ernenek låta sitt stackars lif, om han icke kan rädda den beskedlige professorn.»

»Nå, i Guds namn då!» pustade Tobiasson.

Och så satte han i gång med förnyad fart. Men äfven vargarna började skumpa framåt med större hastighet.

Det var en fruktansvärd kapplöpning, vid hvilken insatsen utgjordes af — två människolif.

TRETIOSJETTE KAPITLET.

Hvad man säger och gör på »Polstjärnan».

Medan detta tilldrog sig i allra nordligaste delen af ishafvet, om man får säga så, fastän professorn och hans lille redlige kamrat icke befunno sig i den omedelbara närheten af Nordpolen, ägde andra uppträden rum ombord på Polstjärnan, hvilka jämväl äro ägnade att påkalla våra läsares intresse och uppmärksamhet.

Fru Tobiasson hade nu så länge saknat sin äkta make, att hon icke längre ägde en skymt af hopp att någonsin få återse »hans gamla, vänliga, blida anletsdrag och de goda ögon, som strålade bakom dessa synredskap, hvilka senare tiders vetenskapliga education, i förening med en högt uppdrifven mekanisk konstskicklighet, hafva förärat åt en synsvag mänsklighet. Jag menar det där redskapet, som man helt prosaiskt benämner glasögon, men som borde hafva ett mycket finare namn.»

Detta förnumstiga yttrande fäldes i Polstjärnans aktersalong en aftonstund vid ungefär samma tid, då Tobiasson hade det ofvan beskrifna äfventyret på isen. Ett litet sällskap var församladt i fru Tobiassons våning. Det var ett slags kalas, och de inbjudna voro kapten

Almgren, styrman Håkansson, proviantmannen Gregorius Lenander och fröken Jenny Lundgren. Sällskapet var icke stort, men det var — åtminstone i proportion till Polstjärnans befolkning, som bestod af sjöfolk — ganska utvaldt. Den goda professorskan tillhörde — som vi veta — gräddan af befolkningen i den förnäma universitetsstaden, där få personer voro mera ansedda och firade än hon och biskopinnan. Den senare var alltid mycket enkel och anspråkslös. Fru Tobiasson var, hvad man kallar fint, superfint klädd. Hon tog sina klädningar från Paris och beundrades af alla den lärda stadens mindre lyckligt lottade damer. Så vidt vi känna kvinnans natur rätt, torde fru Albertina, där hon bred och stolt skred framåt på universitetsstadens icke alldeles jämna gator, hafva ansett sig vara »finast bland de fina». Hennes beskedlige tok till man hade nämligen för vana att aldrig neka henne någonting — en vana, hvilken visserligen kan vara fullt berättigad, då en man har en anspråkslös hustru, men hvilken blir klandervärd, då familjemoderns fåfänga icke vet af några gränser. Det gör oss ondt att behöfva yttra oss så där strängt om fru Albertina, men saken är den, att vi icke gärna vilja afvika från sanningen i denna, på verkligheten grundade berättelse.

Och fru Albertina Tobiasson var långt ifrån att kunna betraktas eller omtalas såsom en anspråkslös varelse. Det var måhända ett naturfel. Eller kanske endast en brist i hennes uppfostran! Nog af — hon hade ganska höga tankar om sig själf, om sin ställning i lifvet, om sitt utseende och om sitt inre värde.

Den älskvärda frun tronade bland sina mera anspråkslösa gäster med samma oåtkomliga värdighet, som månde hafva varit ett utmärkande kännetecken på herskarinnan i Jupiters borg, den fagra Juno. Hon behandlade alla sina gäster med en viss nedlåtande vänlighet. Det är ju helt naturligt. Hon var ju »högsta hönset i korgen» — den korg, som var konstruerad såsom ett nordpolsfartyg och hette Polstjärnan. Sedan hennes man så plötsligt försvunnit och, som professorskan yttrade sig, »gått vilse som en annan kyckling och icke hittat tillbaka till den lugna reden, det stora fågelboet Polstjärnan», ansåg den goda frun sig vara ett slags allra högsta befälhafvarinna ombord och betraktade kapten Almgren endast såsom en underordnad tjänsteman, hvilken hade att utan prut efterkomma alla hennes befallningar; han gjorde detta utan invändningar, så snart de lågo inom möjlighetens gränser och ej satte hela expeditionens välfärd på spel.

Fru Albertina var emellertid en artig värdinna och bevisade sig såsom sådan på ett alldeles förträffligt sätt. Hon bjöd sällskapet på punsch och sodavatten. Herrarne fingo cigarrer och spelkort. Damerna — ja, de befunnos, när fru Tobiasson räknade öfver dem, vara endast tre, nämligen först fru Albertina själf, för det andra hennes fagra dotter Ulla och för det tredje fröken Jenny Lundgren, som — tack vare den ödmjuka arten af hennes lynne — lyckats bibehålla sig i professorskans gunst, sedan trätofröet, det där i Albertinas hjärna framalstrade misstroendet mot den stackars ungmön och hennes förmodade spekulationer på att blifva fru Tobiasson N:o 2, hade lyckligt och

väl frusit bort i polarisens stränga köld, eftersom själfva tvistefröet var Tobiassons närvaro ombord på samma skeppsdäck, där fröken Lundgren befann sig; och nu var den gode professorn borta, ja, enligt professorskans bestämda åsikt, var han icke mera att finna bland de lefvande på jorden.

»Ack!» suckade hon så djupt, att förrådsförvaltaren hoppade högt upp på stolen, där han satt. Förmodligen tänkte han, att det var en haj eller något annat hafsvidunder, som nappade efter honom. Sjömän hafva nu ofta dylika hallucinationer. De äro så vanda vid den enformiga tystnaden på det vida hafvet, ty stormens hvinande höra de ej med mera än »halfva det ena örat» — såsom kapten Almgren hade en gång yttrat till fru Albertina.

»Hvad nu, min nådiga?» yttrade den gamle Lenander, när hans ganska starkt utvecklade öron uppfångade den djupa sucken.

»Åh, mina minnen!» suckade frun och fortsatte: »O, Tobiasson! ... O, min själs älskade! ... Hvi dröjer du så länge?... Är du redan bland de saliga? Är du ...?»

»Tro inte det, nådig fru» sade en matros, som just nyss kommit in och stod där innanför dörren och gjorde sig så höflig, han någonsin kunde. Efter att hafva skrapat med foten och bockat sig ett halft tjog gånger, upprepade han sin försäkran, att den af sina sorger, såsom hon strax därefter sade, »alldeles tillintetgjorda och sin kvinliga kraft genom stora lidanden beröfvade enkan» icke hade några skäl att oroa sig.

»Hva'? ... Hva' säger du, oborstade karl?»

Det tycktes nästan, som om den obekanta rösten egde förmåga att väcka upp professorskan ur hennes verkliga eller låtsade fantasier. Ty knappt hade karlen slutat tala, förrän den goda frun sprang upp och frågade, hvad han ville.

»Ah, ingenting!»

»Hvarför kommer du då hit?»

»Emedan kaptenen befalt mig det», svarade han.

»Hvad heter du?»

»Per Tofs.»

»Du menar väl Per Tafs?»

»Nej, nådig fru», svarade karlen. »Jag heter Tofs ... Så hette far min före mig, han — frun vet — som blef ihjälslagen på kronovarfvet i Carlskrona för femton eller tjugo år sedan.»

»Men namnet Tafs hade varit mera lämpligt för ett så stort nöt ... Nå, min hedersvän, kan du — fastän du bär det olycksbådande och om föga vett eller förstånd vittnande namnet Tafs — säga mig, hvad du ville här nere?»

»Jag vill blott upplysa nådig frun om, att mitt namn icke är Tafs, utan jag stafvar det med T-o-f-s ... säger Tofs.»

»Vill du lära mig stafva, karl?»

»Nej, nådig frun, icke i allmänhet taget!»

»Hvad menar du med den oförsyntheten?», ropade fru Tobiasson, hvilkens blod blifvit satt i jäsning genom sjömannens lugna och säfliga svar på hennes häftiga spörsmål. »Säg ut, karl, och låt mig icke gissa gåtor! Jag — en stackars sörjande kvinna

— har icke tid att sysselsätta mig med sådant. Jag har nog af att med sorg tänka på de tider, som farit, och på det enkestånd, hvari jag blifvit nedkastad genom min saligen hänsofne mans dumma idé att söka upp en Nordpol, hvilken icke finnes. Åtminstone har jag icke sett någon, och jag förmodar att, vid sådant förhållande, icke heller någon annan kan se den.»

»Jag beklagar hennes nåds sorger», sade den lugne matrosen, på samma gång han vände bussen och förflyttade den från högra sidan till den vänstra.

»Jaså . . . nå, det var då allt för innerligt nådigt af dig!»

»Tag icke till misstycke, nådig fru», utlät sig nu den hederlige Tofs. »Jag vill ingalunda göra ers nåd några sorger. Jag har själf därhemma i min båtsmanskoja en gammal kvinna, som håller af mig en smula och som — rent ut sagdt — är det käraste, som jag eger på jorden. Jag känner hennes svagheter, men också hennes varma och älskande hjärta. Och likaså . . .»

»Hvad nu?. . . Hvad vågar du insinuera?»

»Endast det, nådiga fru, att jag vet, huru svagt och skröpligt det käril är, som kallas kvinna.»

»Men du är ju oförskämd midt i ansiktet på mig . . . mig, förstår du? . . . mig, som kläder och föder dig, sedan min make dragit bort ifrån oss på upptäcktsfärder, som han kanske utsträckt ända till det där, som grekerna i forna tider kallade . . . hm! . . . hvad var det nu? . . . jo, Hades var det . . . Dock vill jag inom parentes, d. v. s. en sådan där mathematiskt riktigt konstruerad del af en cirkel eller en hälft af

en parallelogram, beroende på boktryckarens mer eller mindre förskämda smak . . . nog af, inom parentes vill jag bara säga, att min saligen afsomnade make, herr professorn, riddaren m. m. Tobiasson kanske står upp igen ifrån de döda. Jag har den vetenskapligt grundade öfvertygelsen, att han liknar ondt krut, hvilket alltid kommer igen, jaha, hm! . . . hm! . . . nå, jag behöfver väl icke säga er, hvad ondt krut är för något? . . . Inte! . . . Jaså, herrskapet vet det. Men jag måste nämna, att det här krutet icke är sådant där otyg, som smäller, och som man laddar in i kanoner och gevär . . . inte! Nej, det där krutet, som enligt det ursprungligen tyska ordspråket aldrig förgås, det är helt enkelt ett slags ogräs, som min eteriskt sammansatta varelse icke har tålt att göra närmare bekantskap med. Jag känner hvarken det där afskyvärda ogräsets utseende eller namn, men något förskräckligt månde det vara, då det gifvit anledning till ett ordspråk, ty jag har gjort den observationen, att ju alldagligare en sak är, desto snarare blir den förvandlad till ett språk i hvar mans mun . . . Hm! . . . Jaha! Hvarför det icke lika gärna kunnat heta 'i hvarje kvinnas mun', det är då en sak, som jag för min del aldrig rätt har kunnat begripa, enär kvinnan — denna fint doftande essens från skapelsens stora universalfabrik — borde gifvas företräde i allt.»

Någon starkare benägenhet att gendrifva fru Tobiassons kanske litet befängda åsikter och hennes originela bevisningsmetod förspordes icke. Professorskan blickade stolt omkring sig, men då ingen tycktes vara hågad för en så offentlig disputation, öfvergick ut-

trycket i hennes ögon från det stolta till det öfvermodiga, och hon fortsatte att tala en hel mängd af nonsens, hvilket icke till fulla djupet kunde fattas hvarken af henne själf eller hennes — åtminstone till utseendet — uppmärksamma åhörare. Gubben Gregorius lyssnade med stor flit, och som han stundom — d. v. s. när han fann det öfverensstämmande med sina syften — låtsade sig vara döf, flyttade han sig småningom allt närmare fru Tobiasson, såg mycket uppmärksam ut och tycktes t. o. m. andäktigt lyssna till hennes ordflöde.

Just då fru Tobiasson fälde det senast angifna yttrandet (i frågan om kvinnan såsom »en doftande essens från skapelsens stora universalfabrik, hvilken bör gifvas företräde i allt») — just då mumlade gubben Gregorius så högt, att det hördes och uppfattades af alla de i salongen närvarande personerna:

»Alldeles! Alldeles! Nota bene — om kvinna när riktigt klok!... Ja, under den förutsättningen är åsikten riktig.»

Kanske hade fru Tobiasson lyckliggjort världen med ännu många anmärkningsvärda reflektioner, om icke den gamle mannen hade råkat inflicka denna ohöfliga anmärkning. Världen fick aldrig och får aldrig veta, hvad fru professorskan tänkte om den af Lenander så oförmodadt framställda teorien om »kvinnans värde, när hon är riktigt klok». Och anledningen till, att en så enorm förlust drabbat vår släkte, var helt enkelt den, att fru Tobiasson fattade yttrandet såsom en förolämpning, reste sig upp med en viss — för henne i »upprörda stunder» egendomlig

— häftighet och under ljudlös tystnad lämnade aktersalongen.

Nå — professorskan var nu försvunnen och dörren till hennes enskilda hytt hade blifvit tillstängd och fru Albertina var »ensam» med sig själf och de fina möblerna, det vid skrifbordet fastskrufvade skrifstället af silfver och en mängd andra saker, hvilka höra till en fin dams enskilda rum. Med stor skyndsamhet kastade hon ned på en promemoria några rader angående denna dagens och isynnerhet aftonens tilldragelser. Och det måste vi i sanningens intresse erkänna, att hon icke glömde anteckna följande:

»Tofs — matros — oförsynt karl . . . Mera om en stund.»

Stackars Tofs! . . . Skulle mera antecknas om honom om en stund, då han redan fått så duktigt påskrifvet? Professorskan torde dock icke egentligen hafva menat mera om honom, utan endast mera om tilldragelserna ombord under den flydda dagen. Med sin i hög grad uppöfvade handstil slängde hon ned på promemorian följande:

»Går nu upp på däck. Fortsätter sedan.»

Hon såg på klockan och antecknade samvetsgrant klockslaget, hvarefter hon klädde sig i päls och skinnhufva samt tog vägen upp på däck. När hon passerade genom salongen, ropade Ulla:

»Skall mamma gå upp?»

Det var då en alldeles onödig fråga, förstås, ty det borde Ulla hafva förstått genast, när hon såg sin mor iklädd den varma drägten. Men man gör ju ibland sådana frågor mera af artighet eller ömhet,

än för att vinna någon upplysning. Modren svarade högdraget:

»Som du ser, Ulla! Jag går att sörja för fartygets säkerhet. En befälhafvares tunga plikter hvila på min skuldra.»

Hon försvann ur salongen, utan att afvakta sin dotters svar. Och slutligen kom hon upp på däck, passerade den öfverbyggda delen och stod slutligen i det fria.

Emellertid hade hon, då hon passerade genom salongen, icke märkt, att såväl kapten Almgren som matrosen Tofs hade försvunnit. Nu träffade hon på dem långt framme i fören, där de stodo och hade kikare för ögonen. Dessa synredskap riktades rakt mot norr. Hela besättningen var församlad på däcket och samtliga karlarne hade sina ögon riktade åt samma håll.

»Hvad är på färde?» sporde hon, men väntade icke på svaret, ty den första blick hon kastade norrut sade henne lika tydligt som ord, hvad det var fråga om.

Däruppe på den nordliga himmelen lyste ett sken, som hon tyckte sig aldrig någonsin tillförne hafva sett på den platsen. Det höll sig nere vid horisonten och tycktes stå alldeles stilla. d. v. s. att den ljuskälla, hvarur det härflöt, icke befann sig inom synkretsen, utan var belägen antingen nedanför horisonten eller också bakom någon upphöjning i marken, ett berg eller ett isberg eller någonting dylikt.

»Nå, hvad står på? Det är väl ingenting besynnerligt, tycker jag», yttrade hon, sedan hon en minut

eller två tagit fenomenet i betraktande. »Det är ju bara en smula norrsken.»

»Förlåt mig», svarade kaptenen, »att jag invänder, att norrskenet, från vår ståndpunkt på jordklotet sedt, har sitt läge i söder, och om nådig frun behagar vända sig om och blicka dit, skall ni genast blifva öfvertygad därom.»

»Ja, verkligen!» utropade frun, hvilken lydt tillsägelsen att vända sig om. »Där hafva vi det, och ett härligt skådespel är det i sanning — ett under inom Guds sköna skapelse, ett sagolikt fyrverkeri till den gode gudens ära. Huru stor, huru underbar är han icke i alla sina verk... Jag ville blott önska, att min man lefvat och kunnat se det här. Jag har aldrig sett så underbara saker därhemma, som jag får se här uppe i dessa kalla trakter. Hvad vi därhemma i vår goda universitetsstad kalla norrsken är, när det jemföres med ett så storartadt skådespel som detta, endast att förlikna vid den matta lågan af ett stearinljus mot de klart lysande strålarna af en elektrisk sol.»

»Ja, fru Tobiasson», sade kaptenen. »Gud är stor.»

«O, ja!... Han är stor... lofvadt vare hans namn! Ack, om min salig man hade lefvat och fått se detta!»

Vi hafva redan så ofta beskrifvit norrskenets skönhet i dessa nordliga nejder, att vi icke behöfva göra det nu. Det blefve i alla händelser ett och detsamma, som vi förut sagt om saken, endast med det tillägget, att det underbara naturfenomenet nu var radktfullare än någonsin.

Åskådarne stodo en lång stund alldeles stumma af förtjusning. Professorskan var den, som först talade.

»Mina vänner», sade hon på ett så enkelt och naturligt sätt, som om hon icke varit den stolta Albertina, »hvad Gud ändå är både god och stor!... Men vi få icke behålla detta sköna för oss själfva allena, utan äfven låta andra njuta däraf. Gå ned i aktersalongen någon af er, karlar, och kalla dem hit upp...»

»Jag går...» yttrade den raske kaptenen.

»Nej, nej... stanna här!... Det där kan ju någon af karlarna göra... Hvar är han nu, den där Per Tofs, som nyss var därnere...? Han känner vägen. Ropa hit honom, herr kapten!»

Nå, Per Tofs, som stod i närheten och kände sig litet förundrad öfver att icke längre på den goda fruns tunga heta Tafs, skyndade fram, så snart kaptenen ropade honom. Han gjorde vederbörlig honnör och sade:

»Här, kapten!»

»Godt!... Du skall utföra en befallning för hennes nåd.»

»Två, om så fordras!»

»Gå ned i aktern och tillsäg i salongen, att ingen bör försumma komma upp och taga norrskenet i betraktande.»

»Skall ske!»

Efter några minuter hade sällskapet från Polstjärnans aktersalong samlat sig på däck. Länge stodo de nu där — hela den del af mänskligheten, som

fanns ombord på Polstjärnan — och fördjupade sig under tystnad i det njutningsfulla åskådandet af det mest praktfulla skådespel i världen. Det glada sällskapet, som kom upp på däck i en munter och glad sinnesstämning, blef snart allvarsamt. Många utrop af beundran hördes. Och allas hjärtan klappade bifall, när professorskan började tala hjärtgripande ord om Guds oändliga makt och storhet och om dess återspegling i hans skapade verk.

Efter en stund yttrade fru Albertina:

»Men, kapten, hvad är då det andra skenet därborta i norr?... Kan norrsken uppträda på två ställen och te sig så olika på de två ställena? Här i söder hafva vi ju en underbart vacker tafla, full af lif och färger. Men däruppe mot norr är skenet tarfligare och tager sig i jämförelse med detta storartade fyrverkeri, som himmelska makter ställa till, ut ungefär som en talgdank bredvid ett elekriskt ljus af flera tusen normalljus' styrka. Och det fattiga lilla skenet på himmelen där i norr? Hvad kan det vara?

»Om fru Tobiasson tillåter mig att i den saken yttra min mening, så är det den, att ljusskenet på den norra himmelen har sin orsak i en eld, hvilken blifvit upptänd af människohänder. Det är visserligen icke något särdeles svagt sken däruppe, men det kan fru professorskan lätt öfvertyga sig om, att det ingalunda har den styrka, som norrskenet i allmänhet besitter. Behagar det kanske herrskapet att, sedan vi nu mättat våra ögon med all denna färgrika prakten, förflytta sig till någon plats, där vi kunna obehindradt se mot norr...?»

»Det skulle således finnas människor däruppe?

»Ja, min fru, jag kan icke inse, hvarför det icke skulle kunna vara så . . . Våra saknade vänner och bland dem äfven den oförgätlige, vänlige och snillrike man, som är hela vår expeditions chef, kunna ju befinna sig där. Måhända är det där ljusskenet en signal från dem.»

Fru Albertinas hjärta var rördt och tårarna kommo i hennes ögon. Hon suckade och snyftade:

»Tror ni då, att jag verkligen får återse min man? Tror ni, att han lefver däruppe? Tror ni kanske, att han lider nöd?»

»Nådig fru . . . Jag kan naturligtvis icke med någon visshet svara på dessa frågor. Det kan endast Gud. Men det där ljusskenet däruppe i norr bevisar, att där finnas varelser, som förstå att upptända en eld, och detta förstår icke hvarken den listige räfven eller den brummande isbjörnen . . .»

»Vidare! . . . Vidare! . . .» uppmanade fru Tobiasson. »Det gör mitt hjärta godt att höra er tala så där . . . Endast Gud och jag själf veta, huru mycket jag saknat och saknar min gode make, som alltid bar mig på sina händer . . . Tala! Tala! Det tröstar mig . . . Det lyfter en tyngd från mitt hjärta . . . Gode Gud! Skulle det verkligen vara så . . . så . . .»

Snyftningarna hindrade henne att tala.

»Lugna er, min fru!» yttrade kapten Almgren. »Ännu veta vi ju ingenting om professorns och hans kamraters öde. Men visserligen ser det ut, som om de vore i godt behåll däruppe. Jag har i en af depoterna nedlagt elektriska apparater af tillräcklig styrka

att framkalla ljus, och vi veta ju, huru uppfinningsrik professorn är. Det torde icke lida något tvifvel, att våra vänner, hvilka äro liksom skeppsbrutna däruppe i den oändliga vattenöknen, hafva funnit våra utlagda förrådshögar och att det just är professorn och hans kamrater, som i detta ögonblick anställa illumination däruppe.»

»Gud gifve, att det vore så! suckade fru Albertina.

»Vi skola hoppas det», svarade kaptenen allvarligt.

»Kan ingenting företagas?»

»Ja, detta är verkligen för ögonblicket hufvudfrågan», genmälte Almgren. »Bryta oss fram genom isbandet torde väl icke vara alldeles omöjligt. Men då Polstjärnan nu ligger bra och i den här vaken, som vi ständigt hålla öppen, icke har synnerligen mycket att frukta af isskrufningar och dylikt, skulle jag vilja föreslå, att vi hellre skicka en expedition till fots dit upp. Synnerligen många dagar behöfvas icke, förmodar jag, och som det just nu ser ut till godt väder och inga tecken till snöstorm äro för handen, enligt hvad barometern förkunnar, så vill jag utbedja mig fru professorskans benägna tillåtelse att i morgon dag bryta upp på en färd till det ställe, där det där ljusskenet har sin källa.»

»Gud välsigne er för det!»

Och så gingo alla dessa på Polstjärnans däck samlade personer ner i fartygets inre, hvar och en till sitt — sin säng eller sin hängmatta. Endast de personer, som voro inbjudna till professorskan, blefvo uppe ännu en timme eller två, samtalande om afto-

nens tilldragelse. Norrskenet tog dock den minsta delen af deras uppmärksamhet i anspråk, huru stått-ligt och praktfullt det än hade varit. Nej, samtalet rörde sig hufvudsakligen omkring det mindre prakt-fulla, men för våra vänner på Polstjärnan mera bety-delsefulla skenet i norr. Var det, såsom några för-menade, endast ett svagt återsken af något norrsken, som strålade, lyste och fägnade människor på andra sidan af jordklotet? Eller var det ett människoverk? Voro de försvunna deltagarne i Polstjärnans expedition sam-lade däruppe vid den punkt på norra halfklotet, där detta obegripliga sken förmodligen hade sin källa? Var det icke i verkligheten högst otroligt, att de från-varande skulle hafva behållit lifvet under ensamheten, farorna och bristen på förnödenheter? Hade de fun-nit depoterna?

Dessa och andra dylika frågor väcktes, diskute-rades och fingo falla. Ingen kunde med någon sanno-lik grad af visshet besvara dem. Det är lätt att för-stå. Men emellertid lifvades alla dessa människor af det hoppet, att det måtte visa sig vara en signal från de förlorade vännerna — detta underbara sken, som man såg däruppe i nordkanten.

»Ja, Gud gifve det!» suckade Lenander.

Professorskan satt tyst och sluten. Ingen hade någonsin sett henne så »inåtvänd». Emellanåt var det, som om hon icke hört, hvad som yttrades i hennes omgifning. Hennes blickar sväfvade omkring, utan att — så vidt man kunde förstå — märka de omgif-vande föremålen. Sannolikt irrade de upp mot norr, mot platsen, där det obegripliga skenet på himmelen

hade sitt ursprung. Och troligen var det den oroliga frågan, som sysselsatte henne:

»Finnes min stackars man däruppe? Lider han nöd? Svälter han? Tänker han på mig, den käre gubben?»

Och minnen i långa rader drogo fram för hennes inre ögon — glada och sorgliga om hvarandra.

Vid midnattstiden intogs aftonmåltiden, om hvilken är att säga endast det, att den var lukullisk, åtminstone om man tager i betraktande tid och omständigheter. Där saknades ingenting eller åtminstone icke mycket af det, som plägar under mera betryggande förhållanden förekomma vid ett kalas i ett rikt hus. Jenny Lundgren hade åstadkommit underverk, men så hade hon också haft »god hjälp» af skeppskocken Nils Tröstefull.

Åtminstone tog han sig själf friheten att så benämna det biträde, han vid detta tillfälle lämnade i professorns kök. Men enligt andra och kanske lika trovärdiga källor gick han »blott i vägen för fröken Lundgren», — en ung dam, till hvilken han tycktes hafva fattat ett särdeles »godt behag».

Och när måltiden slutat, skedde allmän uppryckning. Medlemmarne i detta aftonsamkväm gingo hvar och en till sitt. Snart lågo alla försänkta i sömn, drömmande om det aflägsna hemmet eller om aftonens tilldragelser. När vi här säga »alla», måste vi dock undantaga fru professorskan och hennes dotter. De sutto länge inne i fru Tobiassons hytt, och Ulla satt kvar vid sin mors säng ännu en stund, sedan den älskvärda frun lagt sig.

Deras samtal rörde sig uteslutande omkring den frånvarande maken och fadern. Skulle han komma tillbaka till dem? Lefde han? Hade han omkommit? Skulle de få ännu en gång omfamna honom här i lifvet?

Professorskan menade, att det där ljusskenet i norr bevisade, att Tobiasson funnes där.

»Och om han finnes där, hvilket icke lär kunna blifva föremål för något tvifvel, så har han förstånd nog att kunna rädda både sig själf och sina män. Var alltså lugn, min lilla... Och dessutom skola vi genast, så snart vi hinna, sända ut en expedition för att hämta hem honom. Jag har just i afton därom anmodat vår tappre och kloke kapten.»

Detta var nu icke fullt sanningsenligt, ty det var i själfva verket Almgren, som hade föreslagit den där expeditionen, men förmodligen var fru Tobiasson vid detta tillfälle så upprörd, att hon icke tyckte det löna mödan att ransaka sitt minne så grundligt, att hon kunde komma till en tillförlitlig visshet i fråga om, huruvida det egentligen var hon eller det var kaptenen, som föreslog denna upptäcktsresa. För henne låg därpå ingen vikt, när hon sade det. Hufvudsaken var, att det blifvit beramadt, att så skulle ske, som hon uppgaf.

»Ja, men — mamma lilla — tror du, att min far lefver? Jag drömmer om honom hvarje natt och tycker mig än se honom ströfvande omkring på isen, än finna honom i en kajak... Och vet du, mamma, att en natt för icke länga sedan drömde jag, att jag såg honom färdas fram i en kajak. Otterström var

med honom. Jag tyckte också, att jag såg Ernenek. Och så föreföll det mig, som om de hade i släptåg en stor timmerflotte . . . Kan det vara en bild af någonting, som tilldragit sig i verkligheten däruppe?»

»Jag vet inte, mitt kära barn, men jag hoppas det. Och var nu obekymrad! Han kommer säkert igen.»

»Det är äfven min tro, ty jag tyckte mig höra honom samtala med de andra männen om hemfärden.»

»Nå, sof då godt, mitt barn!»

»Ja, min lilla mor, jag skall försöka.»

Det blef tyst i sängkammraen. Ulla gick in till sig, men lämnade dörren öppen mellan rummen. Snart låg hon å nyo inslumrad, och hon drömde helt säkert ljufva drömmar om lyckan att få en gång återse den älskade fadern.

Länge låg fru Tobiasson vaken, sedan Ulla somnat in. Hennes inre var den natten stadt i ett slags uppror. Hon kände icke igen sig själf, allra minst sin inre personlighet, och hon nödgades flera gånger fråga sig, huruvida det verkligen kunde vara hon själf, som låg där sömnlös och tänkte så många kärleksfulla tankar på den gamle, gode mannnen, hvilken hade skänkt henne sitt namn och sin kärlek.

Och den aldrig slumrande vaktposten vandrade med tysta steg fram och tillbaka på däcket öfver hennes hufvud. Mattor hade blifvit utlagda för hans räkning, på det att hans patrullering icke skulle väcka dem, som slumrade under däcket. Men fru professorskan hörde det dofva ljudet af hans steg och låg där, kämpande med en mängd olikartade tankar, tilldess äfven hon blef öfverraskad af sömnen.

Efter förloppet af ännu en timme var den vakthafvande matrosen den enda vakna människan ombord på Polstjärnan. Men norrskenet flammade fortfarande på det höga och praktfulla himlahvalfvet. Och det mystiska skenet i norr skickade ännu sina mångfärgade flammor ut i rymden.

TRETIOSJUNDE KAPITLET.

Isöknens schakaler.

Då vi senast sågo vår gode och lärde professor, var han — som vi erinra oss — stadd i en ganska stor lifsfara. Han och Ernenek voro förföljda af en mängd vargar. Antalet kunde de icke själfva bestämma, ty de hade hvarken tid eller lust att stanna och räkna dem. Det skulle hafva varit lifsfarligt, emedan vargarna skulle hafva uppfattat detta såsom ett tecken till trötthet hos det af dem jagade villebrådet och närmat sig samt kastat sig öfver sitt byte. Nej, framåt måste det gå, och detta oaflåtligen, om de ville lefva. Ack, huru längtade de icke nu tillbaka till Röda Ön, som de förut hade funnit så ödslig och otreflig!

Det allra besvärligaste för professorn och Ernenek var att taga sig till vara för att falla öfver ojämnheterna i isen. De höga isskrufningsvallarna kunde ses långt i förväg, men mångenstädes hade de ännu icke hunnit till någon anmärkningsvärd höjd, och dessa senaste voro de farligaste, ty våra vänner hade ingen aning om deras tillvaro, förrän de stupade öfver dem. Vid sådana tillfällen visade alltid vargarna be-

nägenhet att närma sig dem. Då voro goda råd dyra, men professorn hittade själf på råd. Han var icke — såsom möjligen en eller annan bland hans ståndsbröder — lätt att »bringa ur koncepterna».

De hade just fallit båda två på en och samma gång och varghopen var betänkligt nära dem på båda sidor.

»Hvilken otur!» brummade Tobiasson, sedan han under ett par ögonblick hunnit sansa sig.

»Nu vargar äta upp oss», menade Ernenek.

»Ingalunda!» pustade den lärde. »Stig du upp, medan jag håller dem i schack med min bössa!»

»Ernenek förstå», genmälde eskimåen och kraflade sig upp, medan Tobiassion aflossade den ena pipan mot en varg, som syntes honom vara mera närgången än de andra.

Detta gjorde god verkan. Vargen föll och — enligt en väl bekant vana hos dessa blodgiriga djur — stannade alla de andra — d. v. s. de som lämnat ledet och ströfvade på sidan om hvad man skulle kunna kalla den reguliera truppen. De samlades till en hop omkring den fallne kamraten, som ännu lefde. Och inom kort var han söndersliten och uppäten af sin egen släkt.

Under tiden steg professorn upp och afsköt ännu ett skott bland vargarna. Men våra förföljda vänner stannade naturligtvis icke för att blifva vittne till resultatet. Med ansträngande af alla sina återstående krafter ilade de framåt, och när de lämnat bakom sig på tillräckligt afstånd den frossande hopen, laddades under den snabba färden de aflossade gevärspiporna.

Det går så lätt att utföra denna operation numera, sedan man endast behöfver sticka en redan färdig patron in på vederbörligt ställe och genom en enkel handrörelse sluta samman pipa och kolf. Och så bar det åstad med fördubblad ifver och fart. Men i hack och häl efter dem voro den fiendtliga truppens marodörer.

Emellertid närmade man sig mer och mer den isskrufning, om hvilken den redlige eskimåen hade talat.

Dess konturer framträdde allt tydligare och litet längre bort syntes Röda Öns profil.

»Kanske hinna vi till vår ö!» pustade Tobiasson, som redan var så andfådd, att hans vetenskap tydligt sade honom, att han skulle få ett slaganfall, om han icke skonade sig själf.

»Nej, nej», svarade Ernenek. »Icke till Röda Ön Vi vara sönderslitna, innan vi komma dit ... Vi då ligga i vargmagar ... Nej, vi fara till isskrufningen ... Vi hinna dit, om vi äro starka ... Vara stark, professor! Vara modig!»

»Men jag förmår icke mera ... Jag kan knappast andas ... Jag måste sätta mig ned för att hvila.»

»Visserligen ... gammal man behöfva god hvila. Men icke hvila här ... Här vara farligt för både gammal och ung man. Icke godt för gammal eller ung att hvila i vargmage.»

»Nå,» pustade den gamle professorn. »Du har rätt. Jag får väl fortsätta då ... Hafva vi lång väg kvar?»

»Bara litet stycke!»

Flåsande och med tung andedräkt nalkades professorn den räddande isskrufningen. Mycket hopp om lifvets räddning i denna fruktansvärda fara ägde han icke. Men Ernenek uppmuntrade honom, och omsider uppnådde de den räddande hamnen.

Men vargarna kommo nästan lika fort fram, och våra vänner måste hålla dem från sig genom att oaflåtligen skjuta, ladda och skjuta, under det de ilade framåt. Och när de omsider hunno fram till det åtrådda målet, funno de till sin bestörtning, att de främsta bland vargarna nu voro endast ett tjugotal steg bakom dem.

Med knapp nöd hunno männen att hoppa upp bland isblocken och klättra litet högre upp, innan de främsta rofdjuren voro dem nära nog inpå lifvet. Och så snart de vågade stanna bakom några isblock, aflossade de en salva mot de fruktansvärda fienderna och gömde sig, medan de å nyo laddade, i en skrefva mellan isskrufningarna. När gevären å nyo voro färdiga att användas, kröpo våra vänner upp igen, hvilade bössorna på ett block och aflossade å nyo deras dödsbringande innehåll mot de fruktansvärda fienderna. På detta sätt lyckades det dem att hålla vargarna i schack, medan de drogo sig mer och mer tillbaka till medelpunkten af isskrufningen, hvilken på samma gång utgjorde högsta stället.

Här lade de sig ned och började beskjuta rofdjuren, hvilka redan omgåfvo denna, om vi så få säga, isö på alla sidor. Våra vänner sköto och laddade om hvartannat, så fort de kunde hinna, men lagade oftast

så, att den ene hade ett färdigt skott i beredskap, när den andre hade afskjutit sitt.

Det var ohyggligt att höra vargarnas mångstämmiga tjut i den eljest tysta natten, isynnerhet när det interfolierades med talrika gevärsskott. Våra två vänner sågo döden inför sina ögon. De visste, att så snart de icke längre kunde skrämma vargföljet genom skott, voro de förlorade. Och deras förråd af patroner

I strid med vargarna.

minskades starkt. Professorn, som nu en stund fick ligga stilla, började småningom andas lättare. Han laddade och sköt oaflåtligen, och ganska många voro de vargar, som dukade under.

Emellertid hade de hårdt ansatta jägarne väl slutligen dukat under, om de icke erhållit undsättning. När nöden är störst, säger ett sant ordspråk, är hjälpen närmast. Och här nalkades undsättningen från två håll.

Långt ute på isen ilade ett sällskap på ypperliga skridskor mot norr. Det var vår käcke kapten Almgren och fem man af Polstjärnans besättning. De voro, såsom lätt är att förstå, ute på spaning efter professorn och hans sällskap. Vägledda af den väldiga brasa, som ständigt brann på högsta punkten af Röda Ön, sedan den engång blifvit antänd, ilade de med brinnande ifver och ganska god fart öfver isen. De voro bättre rustade än den stackars Tobiasson, ty de hade skridskor på fötterna, medan de buro sina skidor i ett öfver ena skuldran kastadt band. Och dessutom voro de uthvilade, medan däremot Tobiasson var uttröttad af många och långvariga strapatser. Därför gick deras färd uppåt polen med snabbhet för sig. Och de nalkades Röda Ön just denna natt, då Tobiasson och hans trogne Ernenek sväfvade i lifsfara.

Redan på ganska långt afstånd hörde de vargarnas tjut och knallarna af skotten. Då de med ganska stor säkerhet kunde antaga, att inga andra människor än deras vänner befunno sig på så hög breddgrad, tycktes det dem icke lida något tvifvel, att det just var dessa, som aflossade skotten, hvilkas ljud tillfördes dem af vinden.

»Skynda på!» uppmanade Almgren, sedan han en stund lyssnat. »Om jag icke misstager mig, är det vargtjut, jag hör mellan skotten. Utan tvifvel löpa våra kamrater en eller annan stor fara. Dessa skott, som oaflåtligen höras, antyda, att vår hjälp sannolikt är af nöden.»

»Men,» inföll en af matroserna, »hvad kan det vara för ett ljud? . . . Hör! . . . Hör! Det låter i mina

öron, som om en hel million vildar voro ute och stämde upp en krigssång, medan de dansa dödsdansen omkring sina slaktoffer — såsom det står att läsa i indianromanerna.»

Alla sex hejdade sin fart och lyssnade. Likt en tusenstämnig kör — föga välljudande, det är sant — men desto starkare ljöd vargarnas tjut.

»Men hör då — knall af bössa ännu en gång... och en gång till!... Det är då underligt att få höra sådant här uppe i dessa ogästvänliga nejder. Det bevisar, att människor äro i rörelse däruppe och att dessa människor skulle med välbehag se, om vi komme dem till hjälp i deras nöd.»

»För min del,» sade Jeppe, hvilken till sin stora glädje fått följa med, »tror jag, att vi nu icke hafva lång väg kvar, innan vi träffa vår gode professor och våra försvunna kamrater.»

Förmodligen finnes bland våra läsare ingen, hvilken icke förstår, att de skott, som hördes, härrörde af striden mellan professorn och Ernenek å den ena sidan samt den ofantliga skaran af vargar på den andra. Den lärde mannen hade småningom återhämtat sig från den trötthet och den andtrutenhet, som ansatte honom under den ansträngande skidfärden. Sedan han kommit till ro och fick ligga ned samt dessutom antändt och och inandats en duktig dosis af »D:r R. Schiffmans Asthma Cure», befann han sig rätt väl och deltog ifrigt och med framgång i striden mot den mångtaliga varghopen (förlåt uttrycket, det var illa valdt, men får stå där ändå, eftersom det i två hänseenden innebär en sanning. Nämligen i första rummet rörande odjurens

antal och i andra rummet med anledning af de hemska tjut, som äro kännetecknande för denna djurart). Han laddade och sköt med samma ifver, som om han varit en dagsverkare ooh arbetat för bröd åt sig och de sina. Också måste ju erkännas, att han gjorde detta, på samma gång han försökte rädda sitt eget — familjeförsörjarens — skinn.

En hvar vet ganska väl, att dessa rofdjur äro alldeles outtröttliga, när de vädrat upp ett rof och förfölja det. Mycket sannolikt är det, att hvarken professorn eller Ernenek någonsin hade återkommit till Röda Ön och aldrig någonsin efter den dagen fått sätta sin fot på fosterlandets jord, om icke undsättningen hunnit fram i rätt tid, för att nu icke säga: i sista ögonblicket.

Småningom minskades de arma människornas ammunition, och de tyckte, att deras undergång närmade sig med samma orubbliga och järnhårda obeveklighet.

»Kunde de blott höra oss därhemma på ön!» utbrast Ernenek, just då han lade in sista patronen i gevärets magasin och förde vapnet till ögat.

Men han hade ännu icke hunnit aflossa det, då några skott läto höra sig därute på isfältet. En ny fiende till vargarna och alltså en ny vän till professorn uppträdde. Den ena salvan efter den andra aflossades. Hjälpen kom från söder och kunde således icke vara utskickad från Röda Ön.

»Hvem kan det vara?» frågade sig Tobiasson, och som han råkade tala högt, hördes orden af Ernenek.

»Vara hjälp . . . vara god hjälp! . . . Se! . . . Se!»

Från söder framilade kapten Almgren och hans sällskap. Deras skott skingrade vargarna för en stund och tvang dem att draga sig tillbaka utom skotthåll. Men där stannade de och stodo kvar med grinande gap och brinnande ögon.

»Jaså,» yttrade kaptenen, när han såg, att rofdjuren icke i någon mera betydlig mån läto skrämma sig af deras oförmodade uppträdande på krigsskådeplatsen. »Nå, då få vi tillgripa ett annat medel... Packningen af!»

De två sista orden uttalades i kommandoton.

»Fram med raketerna!... Raskt!»

Sällskapet stannade på isen. Medan de höllo utkik på vargynglet, framhämtades nu några tjog raketer, hvilka Almgren själf tillverkat i ändamål att, då han hunnit upp i närheten af polen, gifva signaler till professorn och underrätta denne därom, att hans vänner sökte honom och i hvilken riktning undsättningskåren befann sig.

Ännu behöfdes några skott för att skrämma vargarna och hindra dem att närma sig igen. Men under tiden hann man taga raketerna fram. Det var naturligtvis icke tid att lossa den packning, som bars på ryggen och i hvilken de pyrotekniska alstren befunno sig. För att undvika ett så tidsödande göromål, anordnades det hela så, att den ene öppnade den andres rensel och framhämtade, hvad som behöfdes.

Snart började raketer och svärmare af alla möjliga färger dansa omkring på isen eller stiga uppåt mot den mörka himlen. En och hvar kan lätt tänka sig djurens häpnad och förvåning. Några ögonblick

upphörde deras tjut, men blott för att strax börja igen med förnyad och förökad styrka.

Icke mindre förvånade voro naturligtvis professorn och Ernenek, som aldrig tillförne sett vargar jagas på detta sätt. Men professorn anförtrodde, sedan han åsett det intressanta skådespelet en lång stund, åt Ernenek sin afsikt att, om han någonsin komme tillbaka till den, som han sade, »civiliserade och med lagar mot allehanda rofdjur lyckliggjorda delen af det klot i universum, som benämnes *terræ globus*,» skulle han utgifva en vetenskaplig afhandling om »pyrotekniken såsom försvarsmedel mot rofdjur samt om bästa metoden att försvara sig mot dem genom raketer.»

Mer än en tjock och raggig vargpäls blef svedd af de kringhoppande svärmarna och af de raketer, som emellanåt riktades utåt isen i st. f. mot höjden. I vild flykt satte de öfverlefvande af åt alla håll. Ingen enda vågade stanna kvar, åtminstone ingen, som kunde fortskaffa sig. Några hade fått den pyrotekniska laddningen och dess fräsande lågor midt i ögonen, hvilket naturligtvis bländade dem, så att de — rådvilla och tjutande — lupo omkring på isen och saknade förmåga att följa sina flyende kamrater. De kvarstannande blefvo snart dödade, dels af undsättningstruppen och dels af professorn och Ernenek.

Så snart den sista vargen hade försvunnit från närheten af isskrufningen eller fallit för de väl riktade skotten, skyndade Tobiasson och Ernenek ut på isen för att välkomna sina vänner. Medan dessa två partier helsade och omfamnade hvarandra, flydde vargarna åt alla håll. En del af dem rusade i vild fart bort mot

Röda Ön, men hade den oturen att äfven där träffa på farliga fiender.

Otterström och Jakob hade, som vi erinra oss, kvarstannat på Röda Ön, medan professorn och eskimåen drogo ut på isen. Naturligtvis hörde de både vargarnas tjut och den lifliga gevärselden. De trädde ut ur hyddan och ställde sig att lyssna och försöka med sina ögon genomtränga mörkret. Länge behöfde de naturligtvis icke stanna däruppe på bergafsatsen och skåda ut öfver isfältet, innan de fullkomligt insågo, hvad som tilldrog sig, ehuru de naturligtvis icke kunde se detaljerna af striden.

»Det är professorn,» sade Jakob.

»Och Ernenek,» tillade Otterström.

»Och flera hundra vargar!»

»Våra vänner äro i lifsfara.»

»Vi måste hjälpa dem,» förklarade Jakob.

»Men huru?... Du är knappt tillfrisknad ännu och skulle icke kunna uthärda några strapatser. Jag får gå ensam.»

»Nej... för att rädda professorns lif, vill jag våga mitt eget. Om icke han hade hjälpt mig, då skörbjuggen ansatte mig så hårdt, skulle ett uppkastadt stenkummel i denna stund inneslutit min döda kroppshydda... Nej, vän Otterström, jag vill vara med... jag vill våga lifvet, om det är af nöden, för att rädda honom.»

»Nå, som du vill då... Men hvad skola... hvad kunna vi göra?»

»Vi kunna allra först tända en brasa på bergshöjden öfver grottan. Den kan tjena dem till land-

känning, ty man kan lätt förstå, att de i en dylik fara blifva förvillade och kanske glömma, i hvilken riktning de skola söka Röda Ön.»

»Är detta allt? Låtom oss tänka efter! Det är tydligt, att dessa skott betyda, att en strid försiggår ... Sedan vi tändt elden däruppe, böra vi efter mitt förmenande göra ett utfall.»

»Nåväl, låtom oss skrida till verket!»

Vargarna närma sig Röda Ön.

De gjorde så. Efter en stund flammade ett väldigt bål på höjden af berget nästan midt öfver ingången till grottan. En så stor mängd af ved sammanfördes, att — sedan den lyckligt och väl blifvit antänd — man kunde hoppas, att den skulle brinna ett par timmar, hvilket man ansåg vara tillräckligt.

Sedan väpnade Otterström och Jakob sig med bössor, ammunition och jaktknifvar, stego ned från

berget och närmade sig stranden. Detta var just vid det tillfälle, då raketerna och svärmarna utskickades, fräste, hoppade omkring på isen och gjorde så mycket väsen af sig, att varghopen började blifva betänkt på att fly. Och innan Otterström och hans vän hunno ut på isen, hade vargskocken redan börjat skingra sig åt alla håll. Några tjog valde Röda Ön såsom tillflyktsort, medan alla de andra galopperade bort i den ändlösa isöknen, förföljda af de pyrotekniska redskapens smattrande salvor.

TRETIOÅTTONDE KAPITLET.

»Avancera baklänges!»

»Gud vare lof!»

Med dessa ord steg professor Tobiasson upp på Röda Öns strand, ty han var med i det sällskap, som vi i det föregående kapitlet omtalade såsom jagade af vargar därute på det ödsliga isfältet, öfver hvilket den kalla nordanvinden blåste och i hvilket stjärnorna speglade sig.

Ja, omsider befunno de sig på Röda Ön — professorn och hans reskamrater. Men vargarna voro återigen närgångna, sannolikt emedan de voro hungriga. De skulle hafva följt efter sina utsedda offer ända upp bland klipporna på stranden, om icke Jakob och Otterström hade just vid själfva landstigningen hejdat dem. Ett skott ur hvardera af de två bössorna var tillräckligt att afbryta de vilda djurens våldsamma framfart, där de kommo rusande inåt mot Röda Ön med flämtande gap och nedhängande tungor. Två väl riktade skott kommo dem att hejda sig. Men de förföljda och af döden på ett så fruktansvärdt sätt hotade människorna ilade upp på stranden och voro inom få ögonblick dolda bakom samma block, som tjänade Otterström och Jakob till skyddsvärn. När de

förföljda ilade upp på stranden, reste sig Otterström och ropade dem till mötes:

»Hitåt!... Vänner, hitåt!... Raskt!»

Troligt är, att det just var ljudet af människoröster, som betvingade vilddjuren. De stannade ute på isen. Bålet däruppe på bergshöjden belyste deras vilda gestalter. De tvekade. Fastän de voro endast djur, sade dem någon inneboende smula af själskraft, att här lurade någon fara. Medan vargarna tvekade, stannade, pustade och flämtade och med brinnande ögon betraktade de framför dem på stranden varande föremålen, lyckades de af dem förföljda människorna att uppnå stranden och förena sig med sina vänner bakom stenblocken.

»Ladda!... Ladda!... uppmanade Otterström. Men de arma människorna hade på sina skidor kämpat för att bevara lifvet... de voro uttröttade. Deras flämtande andedräkt visade tydligt, att de hade i alltför hög grad anlitat sina krafter.

Den ende bland de nykomna, som var fullt rask och rörlig, var Ernenek. Professorn kunde knappt andas. Själfva kaptenen andades häftigt och måste under några minuter hvila sig, innan han förmådde tala.

Snart voro emellertid alla bössor laddade, och detta just i lagom tid. Vargarna hade nu besinnat sig. Några af de äldsta bland dem läto höra långt utdragna tjut, hvilka föranledde den alltid tokrolige Jeppe att utbrista:

»Nej, hör på de där! De spela antagligen samma rol bland vargynglet, som strejkledare och... och... hvad heter det nu...?»

»Du menar väl attentatorer?» förmodade Tobiasson mellan två ganska våldsamma hostanfall.

»Ja, ungefär så, herr professor, men det var i alla fall icke alldeles rätta ordet... Hm!... Nu har jag det niha... niho... nihu...»

»Nihilister?»

»Alldeles, alldeles, herr professor! De där gamla gråhårsvargarna därute hålla nu uppviglande tal till massorna... Se, huru uppmärsamma de andra äro!... Man skall få se, att de snart hurra för sina talare genom att tjuta bifall...»

Jeppe blef sannspådd, ty han hade icke ens hunnit till punkt i sitt tal, innan hela varghopen därute lät ett samfäldt tjut höras. Ingen penna förmår skildra detta tjut, så intensivt i styrka, så missljudande genom mångfalden af disharmonier! Och knappt hade dessa ljud förtonat i den ödsliga nejden, innan hela skaran af vilddjur satte sig i rörelse rakt fram mot den plats, där våra vänner lågo dolda bakom de erratiska blocken. Lyckligtvis hade våra vänner sina bössor laddade.

»Fyr!» kommenderade Otterström, som fortfarande hade ett slags befäl, hvilket alla samtliga gärna unnade honom, enär han var den, som bäst kände ställningen på Röda Ön.

En salva aflossades. Några af vilddjuren föllo. Alla de andra hejdade sitt lopp och stannade för att först nosa på sina stupade kamrater och sedan sönderslita dem.

»Nu kila vi åstad mot vår grotta!» föreslog Otterström. »Och medan vi springa dit, sticka vi nya pa-

troner i de afbrändas ställe... Äro vi redo?... Tag min arm, herr professor!»

Men vår gamle vän Tobiasson var ur stånd att springa. Till och med att gå skulle hafva varit för honom mycket besvärligt. Hans andtäppa hade återkommit, emedan, som han med hväsande och nästan hviskande röst förklarade, han hade blifvit våt och kall om fötterna där nere på stranden. Goda råd voro, som man plägar säga, dyra. Lämna den älskvärde gamle mannen kvar på stranden till ett lätt fångadt rof för de glupska djuren — det föll ingen af de andra in. Hellre ville de stanna och kämpa med och för honom intill döden.

Detta förorsakade några minuters dröjsmål, så att vargarna redan hunnit sönderslita och förtära större delen af de fallna stamfränderna, innan kaptenen fått klart för sig, hvad som borde göras. Men när han omsider fattat sitt beslut, ropade han:

»Vi måste bära honom... Men dessförinnan måste vi genom en ny salva gifva vargarna mera att sköta... Hafva vi alla våra gevär laddade?... Alla hafva båda piporna redo?»

Ja, det hade alla.

»Nåväl, vänner, sikten midt i högen!... Ge fyr!»

Salvan gjorde en fruktansvärd verkan. Intet enda skott förfelade sitt mål. Ett tjutande, värre än de förra, hördes ute på isen. Det var ett uttryck för de öfverlefvande vilddjurens sinnesstämning.

»De tjuta af sorg», förklarade Ernenek, hvilken bland sina kristna föreställningar hade ett icke litet

förråd af hedniska begrepp. »Vargar älska vargar, liksom människor älska människor, liksom eskimå älska eskimå.»

»Kanhända!» bekräftade professorn till hälften. »Ingen har någonsin blickat ned till grund och botten af det djuriska själslifvet, hvilket jag en gång hörde min hustru, den snälla Albertina, uttrycka på detta i högsta grad passande sätt: 'man måste vara djur för att kunna fullt förstå djurlifvets hemligheter'... Ja, ja, ja! Stackars Albertina, hon lefver inga glada dagar, sedan hon förlorat mig, som var hennes värn, hennes stöd, hennes allt på denna jorden!»

Och den gode Tobiasson suckade. Innan han hade slutat sitt lilla tal, befann han sig på god väg till bostaden på Röda Ön. Två af de starkaste karlarna hade på en vink af kapten Almgren tagit professorn — 'tagit honom på entreprenad' sade den alltid lika glade Jeppe. En bar öfra delen af hans kropp genom ett kraftigt tag under hans rygg strax nedanför armhålorna. En annan fattade omkring hans knän.

»Framåt!» ljöd kommandoordet.

Och framåt gick det, uppåt på samma gång.

»Vi måste ladda, medan vi färdas framåt!» uppmanade kaptenen. »Vi hafva förmodligen snart hela flocken i hack och häl efter oss... Och vi få icke vara utan försvarsmedel, när detta sker.»

Alla insågo, att kaptenens råd var klokt, och bemödade sig att utföra det. Bakom dem ute på isen slogos vargarna om bytet och levererade små strider inbördes, men man kunde — det insåg kaptenen full-

väl — icke vara förvissad om, att dessa skärmytslingar mellan fienderna inbördes skulle räcka synnerligen länge.

Ernenek var ovärderlig i dessa fruktansvärda ögonblick. Med en behändighet, som förefaller underbar, då man besinnar, att han just icke var särdeles

Professorn »tagen på entreprenad».

van vid handterandet af skjutvapen, isynnerhet icke af bakladdningsgevär, laddade han icke endast sin egen, utan han laddade de bärande kamraternas skjutvapen därjämte. Men mer än en resande har gjort den anmärkningen, att vilda och halfvilda folk ega en mycket snabbare uppfattningsförmåga, än de hjärnor, hvilka

bearbetas efter civiliserade människors olikartade methoder — dock naturligtvis endast i praktiska ting.

Vägen upp till grottans ingång var icke svår att finna, enär elden på berget ännu icke slocknat. Dessutom ilade Otterström i förväg, och de andra hade intet annat att göra, än att följa honom.

»Kanske hinna vi in i vår trygga fristad, innan de vilda bestarna hinna upp oss igen,» yttrade Otterström till professorn.

Dessa ord hade knappt gått öfver hans läppar, innan professorn, hvilken bars i sådan ställning, att han hade utsikt öfver stranden och hafvet, medan alla de andra vände ryggen till det senare, utropade med liflighet:

»Se!... Om jag icke misstager mig allt för mycket, komma de nu efter oss igen... Och vi hafva väl långt igen till fristaden?»

»Icke synnerligen långt!» svarade Otterström. »Jag hoppas, att vi skola hinna dit, innan de kunna hugga oss i hälarna.»

»Nå, Gud gifve det!» suckade Tobiasson. »Jag hyser verkligen respekt för de där djuren... Hör, huru de tjuta nu igen! Hvad betyder det?»

»Vargar hafva slutat måltid», upplyste Ernenek. »Vargar ännu icke vara mätta. Vargar vilja hafva mera mat... Vargar aldrig mätta.»

»Komma de efter oss?» frågade professorn oroligt.

»Ja... vargar komma... vargar snart vara här».

»Jag tycker mig verkligen skymta dem därute... Jaha, ganska riktigt... Skynden på, god' vänner, så att vi slippa ifrån dem!»

»Det är för sent,» förklarade kaptenen. »Vi måste ännu en gång upptaga striden mot dem... De äro blott ett hundratal famnar bakom oss.»

»Hinna vi då icke fram?... Hvad den där grottan måtte ligga långt in i landet!» brummade den lärde. »Nåväl, så måste vi väl stanna då och taga emot dem på bästa sätt.»

»Det är också min mening», förklarade Almgren.

Professorn ställdes på fötterna, och den lilla skaran beredde sig till strid. Gevären eftersågos. Själfva Tobiasson ville hafva en bössa. Man laddade en åt honom.

Och så kom varghopen anstormande.

»Låtom oss avancera baklänges!» uppmanade Jakob.

Trots den lifsfara, hvarmed vår älskvärde professor hotades, kunde han icke undertrycka följande anmärkning:

»Avancera... baklänges!... En ryslig kontradiktorisk motsats!»

»Må så vara!... Men vi hafva intet annat råd att tillgå.»

»Hm!... Nå, men...»

Här inföll Jeppe:

»Det gör oss just detsamma, om vi räddas genom kontraktoriska motsatser eller genom något annat slags vapen.»

Det hela blef emellertid så ordnadt, att professorn, som någorlunda hämtat sig och kände sig hågad att deltaga i striden, fick sin vilja fram. Han påyrkade, att ena hälften af skaran skulle rycka framåt

och under tiden ladda. Därunder skulle den andra hälften göra front mot fienden och så länge som möjligt hålla den från sig, utan att skjuta mer än ett skott i sänder. När den skara, som ryckt i förväg, var färdig med laddningen, skulle den med ett rop gifva detta till känna för kamraterna, som då skulle retirera, tåga förbi dem och fatta posto på tjugo eller tretio meters afstånd bakom ryggen på vännerna. Nu skulle dessa i sin ordning taga mot fienden och uppehålla honom med skjutande, medan deras i förväg varande kamrater laddade på nytt. Så skulle striden fortgå, tilldess man omsider nådde grottan och kunde söka skydd bakom dess fasta förskansning.

Lyckligt för våra vänner var det, att elden uppe på berget ännu brann ganska klart, så att de kunde se de främsta leden af fiendernas hop. Om det varit alldeles mörkt, skulle vargarna sannolikt varit mycket djärfvare.

Och på detta sätt fortgingo nu striden och återtåget en hel timme.

Vargarna följde våra vänner ända upp till grottans ingång. Många af dem föllo för de väl riktade skotten. Men tydligt är, att dessa människor, som efter dylika strapatser ändtligen befunno sig i säkerhet inne i grottan, voro trötta.

Trötttheten hindrade dem emellertid icke från att erfara en utomordentligt stor lättnad och glädje, när de omsider, alla utan undantag, hade grottans vägg och dörr mellan dem själfva och rofdjuren.

»Seså, god' vänner!» utlät sig Jeppe, sedan sista bommen blifvit lagd för ingångsdörren till den trygga

hålan. Med »goda vänner» menade han denna gång icke sina kamrater, utan vargarna därute. Han hade alltid så underliga ideer, den hederlige Jeppe. »Nu kunnen I roa eder, bäst I gitten, därute i det fria.»

Den varma brasan upplifvade snart våra vänners krafter och mod. En varm och stärkande måltid anrättades. Dessa tio människor sutto nu helt gemytligt i sin grotta däruppe på Röda Ön på 89° 55′ 12″ nordlig latitud. Alla utan undantag kände sig muntra och glada. Äfven i det sorgligaste eller farligaste läge känner en människa glädje, så snart hon ser en ljusning vid lefnadens horisont. De förmådde t. o. m. skämta öfver vargarnas missräkning, när de hörde dem tjuta alldeles utanför ingången till grottan. Isynnerhet var Jeppe hvad han själf kallade »lifvad». Han hade så konstiga ord på tungan emellanåt.

»Jaha», utropade han vid ett tillfälle, då vargtjutet hördes mera ilsket, än vanligt, »jaha, tjuten I! Jeppe missunnar er icke att lätta sinnet en smula... Jag vet, hvad det vill säga att vara hungrig, jag... Det lärde jag mig i min barndom på mina föräldrars fattiga torp, där vi bara fingo mat en gång om dagen och hasselsoppa två gånger...»

»Är då inte hasselsoppa mat?» sporde någon.

Alla skrattade. Och enär skrattet är smittosamt, aflöste den ena salvan den andra. Med skrattet återvände lifsglädjen och lefnadsmodet. De betryckta sinnena lättades. Man berättade för hvarandra sina erfarenheter, hvilka man inhämtat under striden mot de glupska rofdjuren, som ännu tjöto och väsnades därute.

Och slutligen var måltiden färdig. Den serverades enligt följande matsedel:

1. Kokhett kaffe.
2. Blodpudding.
3. Kotletter af björnkött.
4. Kalops af pemmikan.

»Vi kunna icke klaga öfver brist på taffelmusik», yttrade Tobiasson, sedan han blifvit uppvärmd genom kaffet. «Vargarna därute underhålla oss med en outtröttlighet, som verkligen är förtjänt af större tacksamhet, än vi äro i tillfälle att i detta fall hysa.»

»Jag fruktar», sade kaptenen, »att herr professorn icke kan sofva, om den där gratismusiken får fortsätta.»

»Mycket troligt!» svarade den jovialiske gubben. »Men detsamma har händt mig en och annan gång tillförne, då jag i vår goda universitetsstad låtit locka mig att bevista en aftonkonsert, där man misshandlat härliga tonskapelser, lika som djuren därute på grund af sin natur och deras medskapade anlag aflägsna sig från den sanna musikens ideal . . . Jag har vid sådana tillfällen icke kunnat få en blund i mina ögon hela natten och därför om morgonen varit så enerverad af ohyggliga återljud i mina öron, att jag varit nödd och tvungen till att inställa dagens föreläsning . . . Hm! . . . Jag har verkligen hört mänskliga tonkonstnärer bära sig mera illa åt, än de stackars varelserna därute.»

»Skola vi då låta dem fortsätta?»

»Jag ser verkligen icke, huru vi kunna hindra dem att fortsätta konserten, om det icke behagar dem själfva att sluta.»

»Ett medel vet jag,» inföll Jeppe.

»Nå, låt höra!»

»Jo, jag tycker, att vi kunde ladda en af de där kopparbehållarna, som innehållit fotogen, och kasta den ut midt i hopen.»

»Och hvarmed skulle den laddas?»

»Naturligtvis med krut och kulor och stubintråd och dylikt!»

Alla ropade högt bifall till förslaget. De oerhörda strapatser, som de genomgått, hade strängt medtagit deras krafter. Alla längtade efter att få i en ostörd sömn hämta vederkvickelse.

»Ja men . . . men . . .,» började Tobiasson en invändning.

Han lyckades dock icke göra sig hörd. Måltiden var nu slut, och man lämnade den. Jakob och Otterström skickades att uppsöka ett par kopparbehållare. Dem funno de snart i grottans inre afdelning. Därefter begåfvo de sig till den plats, där krutet förvarades. En half timme hade icke förflutit, sedan förslaget väcktes, förrän de återvände med allt, hvad som behöfdes — krut, några karduser hagel och ett halft tusen gevärskulor. Elden på härden uppfriskades, ty man behöfde ljus för att med dessa materialier vederbörligen ladda dessa improviserade minor. Men Jakob och Otterström, åt hvilka professorn uppdrog denna lifsfarliga förrättning, sutto långt från elden, när de laddade. Ofvanpå tändsatserna och lagret af projek-

tiler lade man ett tjockt lager af sand och grus, hvilka ämnen funnos i öfverflöd inne i grottan. Och så band man, så godt sig göra lät, behållarens lock fast med grofva järntrådar. En stubintråd förmedlade förbindelsen mellan den yttre världen och de i kopparkärlets inre slumrande krafterna.

Efter en timmes arbete var alltsammans färdigt, men nu återstod det allra svåraste, nämligen att kasta ut bomberna bland vilddjuren. Dessa stodo rundtomkring ingången till grottan, tjöto och beto hvarandra, såsom dylika varelsers sedvänja är. Att öppna dörren, det kunde icke gå för sig. De rasande djuren skulle naturligtvis genast hafva begagnat sig af en dylik oförsiktighet och strömmat in i grottan.

»Nej, det duger icke,» förklarade professorn. «Vi måste finna på annat råd ... Vet ingen någon utväg?»

Frågan ställdes till män, hvilka voro lika villrådiga som professorn själf, och det är väl knappt troligt, att gubben väntade något svar. Emellertid fick han ett sådant, och det från ett kanske oväntadt håll.

»Utväg?» eftersade nämligen Jeppe. »Jo, nog finnas utvägar alltid. Är det bara frågan om att kasta ut de där minorna bland våra vänner vargarna därute, så åtager jag mig den saken.»

»Huru vill du då gå till väga?»

»Lämna den omsorgen åt mig! Hafven I allting klart? ... Jaså, jaha! ... Det är således de där båda tingestarna, som skola kastas ut midt i vargskocken? ... Nåväl, jag åtager mig den saken.»

»Men, låt oss få veta ...»

»Antingen gör jag det på mitt eget sätt,» förklarade Jeppe, »eller också gör jag det icke alls, och om jag vill sköta mig själf i den här affären, så tjänar det till ingenting att pladdra mera om den.»

»Nå, gör då som du vill!»

Jeppe skred genast till verket, sedan han af både kaptenen och professorn erhållit minutiösa föreskrifter, huru han skulle gå till väga vid antändningen. Stolt öfver att i en hast hafva blifvit en person af betydenhet och nästan öfvermodig i medvetandet om, att kanske allas räddning berodde på hans klokhet och mod, yttrade han med en befallande åtbörd, som man aldrig sett honom använda, och med en stämma, som om han varit en forntida romersk diktator:

»Släck elden!»

»Hvad nu?... Hvad?» hördes från alla sidor.

»Är det icke tydligt nog?... Släck elden!... Jag skulle göra det själf, om icke dessa projektilior, eller hvad de nu heta, vore så eldfarliga... Nå, karlar!» ropade Jeppe. »Släcken elden!... Ja, ja, förlåt mig, herr professor... ursäkta mig, kapten!... Men om jag skall riskera lifvet på den här affären, så är det väl icke för mycket, om jag får föra kommandot.»

»Alldeles riktigt anmärkt!» tyckte professorn.

»Nåväl, släck då elden! Jag ämnar mig ut genom skorstensröret. Därifrån kommer jag lätt ned på taket af förstugubyggnaden, och när jag hunnit dit — ve då vargarna!... Naturligtvis om dessa laddade tingestar hålla alla hvad de lofva!»

Nå, elden släcktes och Jeppe klättrade upp genom det ännu ganska varma skorstensröret. Han förklarade

alltid sedermera, att han hade det så hett, som om han varit i en bakugn, hvilken nyss blifvit uppeldad för att mottaga brödet.

»O, hvad jag svettades!» plägade han säga och — så stark kan inbillningskraften vara — han glömmer därvid aldrig att torka sin torra panna, liksom om den vore betäckt af svettpärlor.

Men i trots af allt, lyckades det honom att taga sig fram och ut i det fria. Genom några gymnastiska konstgrepp, hvilka endast en sjöman eller en advokat skulle kunna utföra, lyckades det honom omsider att komma ned och sitta grensle öfver den spetsiga takåsen på huset framför stora grottans ingång. Sina kopparminor hade han fästade på ryggen medelst remmar.

Här satte han sig till rätta, framtog en ask tändstickor och lossade från ryggen den ena granaten.

»Jo, den är allt riktig, den», mumlade han, sedan han synat den vid skenet från elden, som blifvit förnyad och ännu brann däruppe på höjden ofvanför hans hufvud. »Och de äro riktiga, de där också,» tillade han med en blick på vargarna, som med ett högljudt tjutande till känna gåfvo, att Jeppe icke undgått deras uppmärksamhet.

Kopparbehållaren befanns vara i godt stånd. Han lade den mellan sina knän, så att stubintrådens ända var lätt åtkomlig. Nu tände han stickan och förde lågan till stubintrådens ända. Genast utvecklade sig rök. Elden trängde allt längre in i röret. Med anlitande af hela sin kraft, slungade han nu ut det ganska fruktansvärda förstörelseredskapet, och detta

lyckades honom så väl, att den föll ned midt i den tätaste varghopen, där den fortsatte att fräsa, ända tilldess elden nådde den i behållarens inre dolda tändsatsen. Under tiden gjorde Jeppe den andra projektilen färdig, så att han kunde påtända den inom få ögonblick efter explosionen af den första.

Naturligtvis blefvo vargarna rädda i första ögonblicket efter minans fall midt i deras krets. Men de hämtade mod när de icke sågo annat än en stark rök och endast hörde det fräsande, som åstadkoms genom krutets förbränning. Hela skaran samlade sig omkring det underliga föremålet. Många slogos och beto hvarandra, för att komma närmare. Alldeles som hos oss människor, när någonting väcker vår nyfikenhet i mer än vanligt hög grad.

Vilddjurens nyfikenhet skulle emellertid stå dem dyrt. Elden lopp sin bana genom stubinröret med obeveklig hastighet och aflevererade, enligt beräkningen, sin låga på vederbörligt ställe, där den mottogs af krutladdningen. En våldsam detonation förkunnade, att explosionen inträffat. De bland krutet inlaga kulorna och haglen spredos omkring åt alla håll och åstadkommo en förfärlig förödelse bland de nyfikna vilddjuren, hvilka, under utstötande af hesa tjut, flydde åt alla håll.

Femton af dem blefvo på valplatsen.

Måhända hade icke Jeppe fullt riktigt beräknat den verkan, som det fruktansvärda skottet skulle medföra. Han hade visserligen tänkt sig, att kulorna skulle anställa förödelse bland djuren, men han hade icke anat, att en och annan kunde förirra sig ända

upp till honom, där han — stoltare än en indianhöfding — satt på sin takås. Detta inträffade dock. Åtskilliga dussin af dem hade i projektilens inre haft ett sådant läge, att de icke slungades rakt åt sidorna, utan fingo en riktning uppåt, så att de susade omkring öronen på den hederlige gossen.

»Det var icke meningen», mumlade han. Och så började han känna efter, huruvida hans hufvud och lemmar voro i behåll. »Nå, nu är vägen fri. Men hvad skall jag göra med den här sprängbomben? Nu mera finnes här icke någon varg inom hvarken syn- eller hörhåll... Jo, nog höras de alltid,» rättade han sig. »De tjuta alldeles fasligt, medan de fara åstad öfver isen, liksom om de vore raketer. Det är så godt att krypa ned igen. Här är tämligen kallt... häruppe.»

Den lycklige jägaren, som ensam fördrifvit hundratals vargar, blef med jubel mottagen i sina vänners lag, när han en half timme senare återkom till hufvudgrottan. Nu drogos slädarne fram och lastades, dels med lifsmedel och dels med alla andra förråd, som voro till hands, vare sig man kunde i förväg med bestämdhet säga, om de kunde blifva till gagn, eller icke.

»Nej, vänner,» sade slutligen Tobiasson, då hans ofelbara ur visade klockan tjugofyra, d. v. s. midnatt, »nej, det här går icke an! Vi måste sofva några timmar, om vi skola kunna med friska krafter börja den långa, kanske besvärliga färden till Polstjärnan.»

»Vi måste hafva allting i ordning, innan vi gå till hvila,» invändes.

»Jaha!... Hm!... Det är kanske det rätta... Nå, gören efter behag! När det är tid till uppbrott, kunnen I väcka mig. God natt, vänner.»

Professorn gick till hvila och inslumrade snart, under det att hans vänner och medresande fortsatte och afslutade packningen. Därefter lade äfven de sig till hvila.

Några timmar senare voro emellertid alla åter uppe. En måltid intogs. Professorn själf satt under de sista förberedelserna till affärden och skref ett bref utan adress — ja, det vill nu säga, att adressen såg ut så här:

»Till

Upphittaren.»

Brefvet lades in i en tom bleckburk och upphängdes i en lång ståltråd, hvilken genom en spik fastgjordes vid en takbjelke. Det var omöjligt för någon med synförmåga begåfvad varelse att komma in i grottan och hafva med sig något lysande ämne, utan att genast se den i luften sväfvande bleckcylindern.

»Nå, vi begifva oss väl af nu», sade Tobiasson, sedan han för sin del afslutat alla göromål. »Äro vi redo?»

Ja, alla voro färdiga. Slädarna drogos ut och forslades ned till stranden, där de ställdes ute på isen under bevakning af två man. De andra vände om till hyddan och tillslöto så hermetiskt som möjligt alla öppningar till grottan.

Ut på den vida hafsytan, ut i den oändliga isöknen ställdes färden. Intet rofdjur visade sig. De hade fått nog. Utan tvifvel hade de öfverlefvande

begifvit sig bort och uppsökt trakter, som voro mindre ödesdigra för dem. Men här och där i en råk plaskade en säl, fastän ingen brydde sig om honom.

»Hvad skref professorn i det där brefvet!» utlät sig Almgren, när de hunnit till första raststället och väntade, att maten skulle blifva färdig. »Jag menar brefvet i bleckburken.»

»Endast några små anvisningar för folk, som möjligtvis kunna blifva nödsakade att öfvervintra på Röda Ön.»

Återkomsten till Polstjärnan.

Länge syntes det på Röda Öns topp brinnande bålet. Slutligen sjönk det nedanför horisonten, sedan våra vänner hunnit ännu några mil. Här och där förekommo isskrufningar, som måste kringgås, vakar, som man måste följa långa vägar, innan man fann ändan.

Men framåt gick det oupphörligt under omkring sex timmar. Den ståtliga »Polstjärnans» elektriska ljus började då redan sprida ett ljust skimmer vid horisonten. Dock kunde man ännu icke se någon del af fartyget. Men det lilla skenet bebådade för våra vänner, att de nalkades det ståtliga fartyget och att räddningens stund icke kunde vara långt borta.

TRETIONIONDE KAPITLET.

Hemkomsten.

I den goda och välmående staden Göteborg rådde en dag ett par månader senare stor uppståndelse. Ett telegram hade anländt af följande utseende:

»Handels-Tidningen, Göteborg.

»Nordpolsfararen Tobiasson med familj och fulltalig besättning ombord på Polstjärnan har nyss lämnat vår hamn och är — rikt lastad med naturföremål och digra dagböcker öfver vetenskapliga upptäckter af bestående värde — på väg till Göteborg.»

Telegrammet var undertecknadt af svenske konsuln i den blomstrande norska handelsstaden Bergen. Så förtäljdes det.

Naturligtvis skyndade den påpassliga tidningen att genom ett extrablad, som speds af en hel liten här af tidningsgossar, underrätta allmänheten om den viktiga nyheten. Tidningen var dessutom nog frikostig att genom sina affärsvänner på skilda orter meddela nyheten åt rikets alla invånare. Öfverallt inom Sveriges landamären — i hvarje palats, i hvarje koja — trängde nyheten in före dagens slut. Kanske böra vi dock i sanningens intresse undantaga de öfre

två tredjedelarna af Norrland och några trakter inom Småland, där prästerskapet i sin ofelbara vishet afrådt folket från att hålla och läsa tidningar — emedan världen är »så ond».

Öfverallt väckte telegrammet ett oerhördt uppseende. Man hade för länge sedan vant sig vid den tanken, att hela den Tobiassonska expeditionen gått under. Många skäl till detta antagande anfördes man och man emellan. Några sade, att expeditionen var illa utrustad, andra att professor Tobiasson var en man af »alltför teoretisk byggnad», menande att för en sådan vore praktiska ting en ogenomtränglig och hemlighetsfull värld. Själfva de riksbekanta sjåarne diskuterade saken och råkade här och där i slagsmål inbördes, när de voro af alltför olika meningar.

Men alla afvaktade med otålighet den dag, då »Polstjärnan» kunde väntas. Professorns pigor hörde ryktet och satte sig i verksamhet igen — en utan tvifvel ganska ansträngande förändring. De hade lefvat så lugnt, så bekymmerfritt, så lättjefullt, sedan herrskapet reste bort med Polstjärnan. Och nu skulle släpets och slitets dagar börja igen! Och nu skulle de återigen börja sin verksamhet under husmoderns vaksamma öga! Det där var nu ingenting, som kunde hindras, och det insågo dessa fåvitska jungfrur ganska väl. Men frågan — hufvudfrågan — gällde bästa och med det minsta arbetet förenade sättet att ställa våningen i ordning, innan herrskapet kom tillbaka till sitt hem. Det blef ett fejande och ett putsande i våningen, som om herrskapet varit hemma och väntat själfvaste borgmästaren på visit. Värst var det med mattorna, som

skulle piskas. Men äfven det gick för sig, tack vare ett par manliga »vänner och bekanta», som ömmade för de stackars jungfrurna i deras nöd.

Tidningarna i alla landsorterna spredo nyheten till de mest aflägsna trakter af landet. Följden af denna berömvärda påpasslighet kunde icke blifva någon annan än den, att en mängd resande strömmade till Göteborg för att se landstigningen och deltaga i de berömda upptäcktsfararnas triumftåg till det hotell, där de skulle, på borgerskapets inbjudning, underkastas plågan af ett festligt samkväm, innan de ännu hunnit hvila ut sig efter alla strapatserna under den långväga och långvariga färden.

Järnvägsstyrelsen måste anordna extratåg från alla möjliga landsorter. Själfva staten måste inställa en mängd af de reglementerade tågen för att kunna tillgodose de anspråk, som ställdes fram i fråga om förbindelsen med Göteborg. Sällan eller aldrig hafva några resande vållat en dylik »uppståndelse» inom vårt eljest så lugna fäderneslands gränser. Åtskilliga tågsammanstötningar ägde rum. Människolif spildes. Enkor och barn sörjde. Men hvad betydde sådana småsaker, då det gälde att helsa till fosterlandet välkomna medlemmarna af en expedition, som sett Nordpolen och likväl — kommit hem igen!

Man och man emellan samtalades endast om de djärfva nordpolsfararnas hemkomst. Man glömde sina affärer eller, rättare sagdt, ingen hade hvarken tid eller lust att göra några affärer. Det förtäljes — och sagesmannen har giltiga anspråk på trovärdighet — att en firma afstod från en spanmålsleverans, hvilken

borde, om den kommit till stånd, inbringat en nettovinst, som kunnat betecknas med fem siffror. Chefen sprang därnere vid ångbåtskajen och kikade efter »Polstjärnan». Förste bokhållaren sprang i hast bort för att låta raka sig på stadens finaste barberstuga — det var allt, hvad *han* förmådde göra för att fira de berömda resandenas återkomst till det fosterland, som alstrat dem och skyddat deras lycka under barndom och ungdom ... Men han lyckades icke träffa ens en uppassarepojke på rakstugan. Alla hade skyndat ned till hamnen, för att bevittna Polstjärnans landning.

»Hvarthän?» frågade en lugn tunnbindarelärling, hvilken i sakta mak lunkade framåt på gatan och råkade möta en af sina barndomsvänner, numera välbeställd kontorsvakt med skyldighet att afdamma golf och pulpet samt med rättighet att till lön för denna möda uppbära tjugofem öre om dagen samt principalens aflagda kläder.

»Till hamnen! Till hamnen!» ropade kontorsvakten entusiastiskt.

»Hvad skall du där?»

»Vet du inte, att Tobiasson kommer?»

»Känner inte Tobiasson alls!»

»Han, som varit däruppe och smort jordaxeln vid Nordpolen!»

»Inte!»

»Jo, du ... det är sant.»

Hvad den andre medlemmen af det »unga Sverige» svarade, anse vi oss icke kunna i tryck återgifva. Men ingalunda vittnade det om, att tunnbindarelärlingen hyste någon stor respekt för sin mästare. Han kastade

emellertid både tunnbanden och hammaren midt på gatan och följde med sin kamrat ned till hamnen. Ungefär så tillgick det öfverallt inom staden. Det var därför icke alls underligt, om minst fyratiotusen människor voro samlade vid Göteborgs hamn, när omsider den stolta »Polstjärnan» ångade in och lade sig till ro inne i hamnen.

Nog såg det stora fartyget ruskigt och medfaret ut, när det i sakta mak gled in i det lugna vattnet och lade sig till ro invid kajen. Troligt är äfven, att besättningen icke återvände till fosterlandet med lika nya och hela och fläckfria kostymer, som de egde, när de drogo åstad mot okända öden i nordpolstrakterna. Men i desto högre grad väckte de intresse hos allmänheten, hvilket föranledde en spefogel att utropa:

»Om de varit halfnakna, skulle de blifvit helsade med dubbelt så stor förtjusning.»

Nå, omsider låg draken stilla vid strand. En mängd af det kvinliga könet stormade ångaren och intog den. Det var förmodligen idel släktingar eller eljest förtrogna vänner till medlemmar af besättningen. Tidningsreferenterne — alltid vakna — voro emellertid bland de första, som trädde in på Polstjärnans däck och började helt vänskapligt underhålla sig med besättningen. Efter dem följde en liten, men synnerligen distinguerad hop af vetenskapsmän, hvilka naturligtvis uppsökte Tobiasson och inbjödo honom till en sammankomst, vid hvilken han kunde få tillfälle att tillfredsställa de lärda herrarnas nyfikenhet i fråga om de rön, han gjort i de arktiska hafven.

Professorskan trädde emellan och förklarade, under det att hon med en viss ömhet lutade sig mot sin make, att denne var alltför trött att genast kunna »hålla en väl genomtänkt föreläsning öfver nordpolsunderna». Men man är icke ostraffadt eller utan uppoffringar en ryktbar nordpolsresande. Alla fru Albertinas invändningar tjänade till intet. Hennes älskvärde gubbe ledsagades af de förbindliga värdarna till det väntande ekipaget, och fru Albertina måste — med eller mot sin vilja — följa med.

Däruppe i den stora salen var samlad eliten af Göteborgs finaste värld. Kapitalstarka herrar, deras fruar, deras döttrar med släp af manliga och kvinliga kusiner hade talrikt infunnit sig. Urkedjor af guld blänkte på trinda magar. Diamanter utkastade kaskader af gyllene strålar. En af de stora grossörerna hade funnit tiden lång, medan han väntade festföremålets ankomst och »spektaklets begynnelse.» Han hade somnat, men när hans fru gaf honom en liten påminnelse genom att använda armbågen, rusade han upp och ropade:

»Så äro de då ändtligen komna!»

En skallande skrattsalva belönade honom, men han fann situationen icke alldeles behaglig, ännu mindre fann han den skrattretande, hvarför han också satte sig ned igen och tog sig en pris ur sin diamantprydda gulddosa ach såg ganska förnumstig ut.

Nå, en och hvar känner nogsamt, huru det plägar gå till vid dylika tillfällen. Vi behöfva endast nämna, att professor Tobiasson höll ett tal, hvilket han afslutade med dessa anmärkningsvärda ord:

»Ja, mitt herrskap, jag har nu i stora drag skildrat konturerna af vår färd, vårt lif, våra försakelser, våra faror däruppe i de kallaste nejderna på jorden. Hvad jag vidare har att säga om saken, skall jag skriftligen författa på grund af de noggranna anteckningar, jag personligen fört, och med ledning af »Polstjärnans»

På hemväg.

loggbok. Visserligen hafva vi icke bestigit Nordpolen, men vi hafva sett den på kort afstånd. Den vetenskapliga vinsten af 'Polstjärnans' resa är stor, är gigantisk, är omätlig . . .»

Här afbröts Tobiassons tal. Hela den högtidsklädda mängd, som uppfylde salen ända till sämsta platsen, jublade.

»Jag skall emellertid icke tröttna,» återtog gubben. »Ännu är jag icke för gammal att göra resor . . .»

»Hör! . . . Hör!» ljöd det genom salen.

»Jo,» återtog professorn, så snart han kunde göra sig hörd. »Jo, jag skall först utgifva från trycket en berättelse om den här märkvärdiga resan, och sedan begifver jag mig åstad på en forskningsfärd till det inre af Afrika.»

Ett allmänt jubel helsade denna underrättelse.

Därefter bröt man upp och förfogade sig till matsalen, där en strålande elektrisk belysning både förhöjde de uppdukade rätternas aptitliga utseende och lät damernas toaletter, liksom herrarnas ordnar te sig på det mest anslående sätt. Skålar tömdes efter ljungande tal. Allt och alla hade iklädt sig festskrud och feststämning.

»Min gode vän,» suckade fru Tobiasson, då det hade lyckats henne att för en minut eller två »rå om sin make», som hon uttryckte sig, »får jag följa med till Afrika?»

»Ack, käraste du . . . hvilken glädje för mig!»

»Lefve Afrika!» ropades det i närheten. Glas klingade. Fosterländska sånger ljödo och genljödo i salen.

Om läsaren så vill, träffa vi snart professorn djupt inne i Afrika.

INNEHÅLL:

Kap.		Sid.
1.	Fru professorskans martyrhistoria	3.
2.	Polstjärnan sprägens loss med dynamit	23.
3.	Professorskan blir änka	36.
4.	Professor Tobiasson såsom gengångare	48.
5.	Man går i vinterkvarter	60.
6.	Professorskan omfamnas af en isbjörn	81.
7.	Platos bedrifter och ömkliga död	108.
8.	En rättegång i polarisen	117.
9.	Julhelg	134.
10.	Tobiasson företager en expedition	173.
11.	Snöstormen bryter ut	198.
12.	Isbjörnarna skrida till anfall	213.
13.	En förfärlig katastrof	232.
14.	En förtviflad belägenhet	257.
15.	Lefvande begrafven	274.
16.	Polstjärnans »hofnarr»	287.
17.	Fru Albertina tänker på nytt äktenskap	321.
18.	Myteriet	340.
19.	Hallucinationer	357.
20.	Räddningen	366.
21.	På svallande haf	379.
22.	Professorskans framtidsplaner	393.
23.	Jeppes idéer om luftsegling	413.
24.	Landstigningen	425.
25.	»Röda Ön» undersökes	433.
26.	Skörbjugg och andra vedervärdigheter	442.

Kap.		Sid.
27.	Stor glädje på »Röda Ön»	454.
28.	På hemvägen	477.
29.	Ett kort besök ombord på Polstjärnan	490.
30.	Underbara äfventyr	502.
31.	Ett rikt byte	520.
32.	Förberedelser till vintern	530.
33.	Vinter	538.
34.	Det oförklarliga skenet vid södra horisonten	555.
35.	Äfventyr på hemfärden till Röda Ön	567.
36.	Hvad man säger och gör på Polstjärnan	577.
37.	Isöknens schakaler	597.
38.	»Avancera baklänges»	610.
39.	Hemkomsten	630.

6000221402
Göteborgs universitetsbibliotek